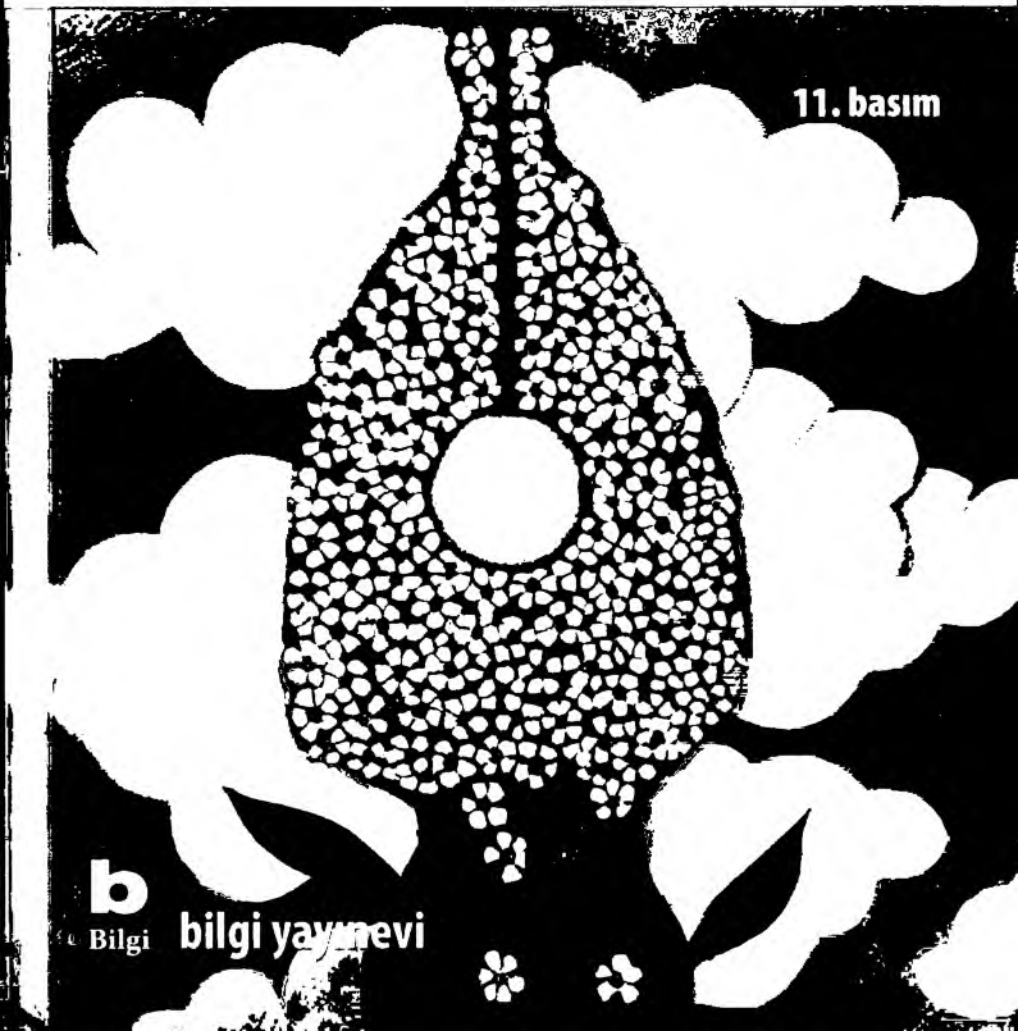
ilhami soysal

20. YÜZYIL TÜRK ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

SERTİFİKA NO 15033

ISBN 975 - 494 - 022 - 3

2009 . 06 . Y . 0105 . 3817

Birinci Basım 1973
İkinci Basım 1983
Üçüncü Basım 1988
Dördüncü Basım 1992
Beşinci Basım 1994
Altıncı Basım 1997
Yedinci Basım 2002
Sekizinci Basım 2004
Dokuzuncu Basım 2005
Onuncu Basım 2007

On Birinci Basım
Eylül 2009

BİLGİ YAYINEVİ
Merkez: Meşrutiyet Cd., No: 46/A, Yenişehir 06420 / ANKARA
Tlf.: (0-312) 434 49 98/ 434 49 99/ 431 81 22 • Faks: (0-312) 431 77 58
Temsilcilik: İstiklâl Cd., Beyoğlu İş Mrk., No: 187,
Kat: 1/133, Beyoğlu 34433 / İSTANBUL
Tlf.: (0-212) 244 16 51 - 244 16 53 • Faks: (0-212) 244 16 49

BİLGİ KİTABEVİ
Sakarya Cd., No: 8/A, Kızılay 06420 / ANKARA
Tlf.: (0-312) 434 41 06 • Faks: (0-312) 433 19 36

BİLGİ DAĞITIM
Merkez: Gülbahar Mh., Gülbağ Cd., No: 33, A-B Blok,
Mecidiyeköy 34387/ İSTANBUL
Tlf.: (0-212) 217 63 40 - 44 • Faks: (0-212) 217 63 45
Şube: Narlıbahçe Sk., No: 17/1, Cağaloğlu 34112 / İSTANBUL
Tlf.: (0-212) 522 52 01 - 512 50 59 • Faks: (0-212) 527 41 19

www.bilgiyayinevi.com.tr • info@bilgiyayinevi.com.tr

ILHAMI SOYSAL

20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi

BİLGİ YAYINEVİ

kapak düzeni: fahri karagözoğlu

Bu kitabın yayın hakkı,
İlhami Soysal'ın yasal mirasçısıyla
yapılan sözleşme gereği
Bilgi Yayınevi Basım Dağıtım Kitabevi
ve Kırtasiye A.Ş.'ye aittir.
Kaynak gösterilmeden kitaptan
alıntı yapılamaz; yayınevinin yazılı
izni olmadan radyo ve televizyona
uyarlanamaz; oyun, film, elektronik kitap,
CD ya da manyetik bant haline getirilemez;
fotokopi ya da herhangi bir
yöntemle çoğaltılamaz.

baskı: cantekin matbaacılık
yayıncılık ticaret ltd. şti.
(0-312) 384 34 35-384 34 36

İÇİNDEKİLER

Sunuş 9
2. Sunuş (İkinci Baskı İçin) 11
3. Sunuş (Üçüncü Baskı İçin) 13
4. Sunuş (Dördüncü Baskı İçin) 15
5. Sunuş (On Birinci Baskı İçin) 17
Tevfik Fikret (1867-1915) 19
Mehmet Âkif Ersoy (1873-1936) 26
Ahmet Haşim (1885-1933) 34
Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958) 40
Âşık Veysel Şatıroğlu (1894-1973) 50
Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973) 57
Kemalettin Kamu (1901-1948) 67
Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962) 69
Ahmet Kutsi Tecer (1901-1967) 73
Nâzım Hikmet Ran (1902-1963) 76
Ercüment Behzat Lav (1903-1984) 108
Ömer Bedrettin Uşaklı (1904-1946) 113
Arif Nihat Asya (1904-1975) 117
Necip Fazıl Kısakürek (1905-1983) 120
Asaf Halet Çelebi (1907-1958) 128
Behçet Kemal Çağlar (1908-1969) 132
Ahmet Muhip Dıranas (1909-1980) 136
Hasan İzzettin Dinamo (1909-1989) 141
Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956) 144
Ziya Osman Saba (1910-1957) 154
Rıfat Ilgaz (1911–1993) 158
Bedri Rahmi Eyuboğlu (1913-1975) 166

Fazıl Hüsnü Dağlarca (1914-2008) 175
Celal Sılay (1914-1974) 189
Orhan Veli Kanık (1914-1950) 192
Oktay Rifat (1914-1988) 205
Melih Cevdet Anday (1915-2002) 218
S. Aldanır (1915) 229
Cahit Irgat (1916-1971) 232
İlhan Berk (1916-2008) 235
Behçet Necatigil (1916-1979) 241
A. Kadir (1917-1985) 251
Cahit Külebi (1917-1997) 257
Fethi Giray (1918-1970) 275
Nahit Ulvi Akgün (1918-1996) 280
Halim Yağcıoğlu (1919) 282
Salâh Birsel (1919-1999) 285
Ceyhun Atuf Kansu (1919-1978) 290
Suat Taşer (1919-1982) 297
Enver Gökçe (1920-1981) 300
Ömer Faruk Toprak (1920-1979) 306
Rüştü Onur (1920-1962) 310
Sabahattin Kudret Aksal (1920-1993) 313
Memed Kemal Kurşunluoğlu (1921-1998) 316
Necati Cumalı (1921-2001) 322
Muzaffer Tayyip Uslu (1922-1946) 327
Özdemir Asaf (1923-1982) 330
Attilâ İlhan (1925-2005) 333
Arif Damar (1925) 354
Can Yücel (1926-1999) 359
Ümit Yaşar Oğuzcan (1926-1984) 366
Bekir Sıtkı Erdoğan (1926) 374
Mehmet Başaran (1926) 377
Ahmed Arif (1927-1991) 380
Turgut Uyar (1927-1985) 387
Hasan Hüseyin Korkmazgil (1927-1984) 393

Metin Eloğlu (1927-1985) 412
Şükran Kurdakul (1927-2004) 415
Attilâ Cansever (1928-1986) 420
Ali Yüce (1928) 424
Tercüman Uçarı (1928-1996) 429
Tahsin Saraç (1930-1989) 432
Cemal Süreya Seber (1931-1990) 437
Ece Ayhan (1931-2002) 450
Gülten Akın (1933) 453
Sezai Karakoç (1933) 460
Ahmet Necdet (1933) 464
Ahmet Oktay (1933) 468
Kemal Özer (1935-2009) 475
Hilmi Yavuz (1936) 480
Özdemir İnce (1936) 487
Ülkü Tamer (1937) 491
Türkân İldeniz (1938) 497
Ataol Behramoğlu (1942) 500
Süreyya Berfe (1943) 506
İsmet Özel (1944) 510
Refik Durbaş (1944) 518
Nihat Behram (1946) 523
Ahmet Ada (1947) 527
Barış Pirhasan (1951) 529
Erol Çankaya (1953) 532
Yaşar Miraç (1953) 535
Ali Cengizkan (1954) 540
Murathan Mungan (1955) 542
Ahmet Erhan (1958) 547
Orhan Alkaya (1958) 551
Nevzat Çelik (1960) 558
Küçük İskender (1964) 564
Şiir Dizini 570
Şair Dizini 589

SUNUŞ

Türkiye, şairi/şiiri bol, antolojisi/güldestesi kıt bir ülke... Hele şu son yıllarda şöyle genişçe, doyurucu hiçbir antoloji yayımlanmamış...

Oysa Türk şiiri, yatağına sığmayan, gürül gürül akıp giden bir nehir gibi canlılığını sürdürüyor. Biz bu kocaman, bu delişmen nehirden bir bardak su alıp içmeniz için siz okuyuculara sunma çabasına düştük.

Büyük savlarımız yok. Yirminci yüzyıl Türk şiiri bu antolojide yer alan şair ve şiirlerden oluşmaktadır görüşünde de değiliz. Antolojiyi hazırlarken ölçümüz, daha çok belleklerde yer etmiş şiirleri derlemek, sınırlı da olsa, kalıcı olacaklarını sandığımız genç kuşak şairlerine de yer verebilmek oldu.

Genç kuşak şairleri derken, varabildiğimiz en yakın sınır, 1944 doğumlular oldu. Aşağı yukarı 29-30 yaşındakiler. Oysa inanıyoruz ki, çok daha gençler içinde de yetenekli ve yarınlara kalacak şairler vardır. Ne var ki, o şairlerin o şiirlerini belleklerde çakılmış, kolay kolay silinemez şiirler diye düşünemedik şimdilik. İlerde, elbette onlardan da seçilecek çok şiir, çok şair çıkacaktır.

Bu antolojiyi derlerken, bine yakın şiir kitabı, otuz kadar da antolojiyi elden geçirdik. Edebiyat tarihleri, batıp çıkmış ve çıkmakta olan dergiler de taramalarımıza konu oldu. Yüze yakın insan üstünde ufak çaplı bir araştırma ve soruşturma yaptık. Bunlardan, hiç değilse bir dizesini anımsadığı, herhangi bir şiirinin adını bildiği şairlerin adlarını alt alta yazmasını istedik.

Soruşturma ve araştırmamız, inanılması güç sonuçlar verdi. Yüze yakın, çeşitli eğitim düzeyindeki insan içinden en çok şair adı sayabilen 34 şair saydı. Ortalama ise, 14 şair adında kaldı... Şimdiye kadar yayımlanmış antolojilerde yer alan şairlerin adını saydık. Bin-

lerce ad bulacağımızı sanırdık, günümüze kadar antolojilere girebilmiş yirminci yüzyıl Türk şairlerinin adlarının sadece 354 olduğunu gördük.

İşte 60 şairi kapsayan bu antoloji, bu araştırma ve soruşturmaların sonucu olarak ortaya çıktı. Birinin bu işi yapması gerekliydi, biz yaptık. Beğenip beğenmemek, yeterli bulup bulmamak size bağlı.

İlhami SOYSAL
6 Haziran 1973, Ankara

İkinci Baskı İçin
2. SUNUŞ

20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi adını verdiğimiz bu kitabın temelinde, çok özendiği halde şiir yazmayı becerip kıvıramamış ama şiiri sevmekten öte "şiir delisi" bir gencin –kırk yıl öncesinin bu satırların yazarının– sevmekten öte "vurulduğu" şiirlerden derlediği bir "şiir defteri" yatmaktadır.

12 Mart 1971'in bir yılı bulan ve bir türlü bitmez tükenmezmiş gibi geçen tutukluluk günleridir ki, o şiir delisine bu defterden bir antoloji oluşturmak düşüncesini getirmiştir. İlk baskısı 1973 Haziranında yapılan ***20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi***'nin, o defterden kaynaklanarak nasıl hazırlandığı ilk sunuş yazımızda anlatılmaktadır.

12 Eylül 1980'in getirdiği on dört aylık bir yeni tutukluluk dönemi sonrasıysa, antolojinin bu ikinci baskısını ortaya çıkardı.

İlk baskı, alışılmışın dışında genç kuşak şairlerinden, yirminci yüzyılın, hatta on dokuzuncu yüzyılın sonlarında doğanlara doğru bir düzenleme içinde verilmişti. Bu kez –kim bilir belki kendi yaşlanışımızdan da etkilenerek– bü düzenlemeyi değiştirdik. Alışılmışa döndük. Yüzyılımızın başından günümüze doğru gelen bir düzenleme yaptık. İlk baskıda en genç şair 1944 doğumlu ve o günlerde 29-30 yaşındakilerdi. Bu kez 1958 doğumlulara, demek 24 yaşındakilere kadar geldik. İlk baskıda yetmiş üç yılının 60 şairinin şiirleri yer alıyordu. Bu kez yüzyılımızın, seksen iki yılının 70 şairinin 455 şiirine yer verdik. Bu arada bir hatırlatma: Zaman, seçtiğimiz bu şairlerden yaşayanları alıp götürüyor. Bu antolojinin ilk yayımından bu kez baskıya verilişine dek altı şairi daha yitirdik: **Faruk Nafiz Çamlıbel, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Ceyhun Atuf Kansu, Behçet Necatigil, Ömer Faruk Toprak** ve **Enver Gökçe**.

İlk sunuşta da belirtmiştik, bu antoloji, yüzyılımızın tüm şiir ve şairlerini kapsamak savında değildir. Olabildiğince, belleklerde yer etmiş şiirleri derlemeye yönelik bir çalışmadır. Bir şiir defteri sayılabilir. Hepsi bu. Beğenip beğenmemek, yeterli bulup bulmamak size bağlı. Bir de, bu kez şairlerin yaşamöykülerini verirken, şairler ve şiirleri için hiçbir değerlendirmeye yer vermemektense, kendi de bir şair olan rahmetli **Behçet Necatigil Hoca**'nın değerlendirmelerini olduğu gibi benimseyip aktardık.

İlhami SOYSAL
9 Ağustos 1982

Üçüncü Baskı İçin
3. SUNUŞ

İlk basımı 1973, ikincisi 1983'te yapılan bu antolojinin, on beşinci yılında üçüncü basımı hazırlıklarını yaparken sevincimizi gölgeleyen bir üzüntümüzü söylemeden geçemeyeceğiz:

20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi adını verdiğimiz bu kitabın ilk baskısına en yaşlısı 1867, en genci 1944 doğumlu 60 şairden şiirler almıştık. Antoloji yayımlandığında bunlardan sadece 17'si hayatta değildi. On yıl sonraki ikinci baskıda antolojimize aldığımız şair sayısını, biraz daha gençleri de katarak 70'e çıkarmıştık; ama hayatta olan şairlerin sayısını pek fazla artırmak mümkün olmadı. İkinci baskının yapıldığı 1983'te şiirlerinden alıntılar yaptığımız 70 şairden, 26'sı artık bu dünyada değildi. Antolojinin bu üçüncü baskısını hazırlarken –Mayıs 1988– kitabımızdaki var olan şairlere eskiden yer almamış sadece tek bir şairin şiirlerini kattık. Yani, şair sayısı 71'e yükseldi. Buna karşılık bu 71 şairden bugün dünyada olmayanların sayısı ne kadar yazıktır ki, 36'ya yükseldi. Yani yarıdan da fazlası.

Bugün artık, bu antoloji ilk kez yayımlandığında hayatta olanlardan **Faruk Nafiz Çamlıbel, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Ahmet Muhip Dıranas, Ceyhun Atuf Kansu, Behçet Necatigil, Ömer Faruk Toprak, Enver Gökçe, Suat Taşer, Özdemir Asaf**'tan sonra, **Ercüment Behzat Lav, Necip Fazıl Kısakürek, A. Kadir, Ümit Yaşar Oğuzcan, Turgut Uyar, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Metin Eloğlu, Edip Cansever** ve **Oktay Rifat** da artık bu dünyada yoklar. Ne var ki, şiirleriyle yaşıyorlar ve yaşayacaklar. İçlerinde 21. yüzyıla da merhaba diyeceklerin sayısı da hiç az değil. Tek tesellimiz bu.

İlhami SOYSAL
3 Mayıs 1988, Pendik

Dördüncü Baskı İçin
4. SUNUŞ

İçinde bulunup giderek sonuna daha çok yaklaştığımız şu yüzyılın, yirminci yüzyılın 92 yıllık zaman kesiti içinde Türk şiir dünyasının 43'ü sonsuzluğa ulaşmış 88 şairi ile karşı karşıyasınız.

İlk basımı 1973'te 60 şairle başlayan bu antoloji, geride kalan 19 yıl içinde adları şiir sevenlerin belleklerinde yer eden ya da etmeye başlayan 28 şair daha eklenerek bu dördüncü basıma ulaştı.

Kuşkusuz ki, dördüncü basımına da ulaşsa, bu antolojinin yüzyılımızın tüm Türk şiirini eksiksiz ve en etkin biçimde belgeleyen bir yapıt olduğu savında değiliz. Ama bu antolojinin oldukça yaygın bir beğeni topladığını da görmezden gelemeyiz.

Yeni bir basım için bu kez antolojiyi elden geçirirken, daha önceki baskılarda da yer almış kimi şairlerin şiirlerinden örnekleri olabildiğince çoğaltmaya çalıştık. Kitabın kabaran hacmi, salt antolojiye yeni alınan şairlerin şiirlerinden değil, biraz da eskiden beri bu antolojide yer aldıkları halde şiir sayıları kısıtlı tutulmuş şairlerin şiirlerinin sayısını çoğaltmaktan doğdu. **Mehmet Âkif**'ten **Yahya Kemal**'e, **Kemalettin Kamu**'dan **Ahmet Kutsi**'ye, **Nâzım Hikmet, Ercüment Behzat, Behçet Kemal, Ahmet Muhip, Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman, Rıfat Ilgaz, Bedri Rahmi, Fazıl Hüsnü, Oktay Rifat, Melih Cevdet, İlhan Berk, Behçet Necatigil, Cahit Külebi, Sâlâh Birsel, Mehmet Kemal, Attilâ İlhan, Arif Damar, Şükran Kurdakul, Cemal Süreya, Gülten Akın, Sezai Karakoç, Hilmi Yavuz, Ülkü Tamer, Ataol Behramoğlu, Süreyya Berfe, İsmet Özel, Refik Durbaş, Yaşar Miraç** seçkilerine yeni eklemeler yaptık. Bunların bir bölümü, eski baskılardaki dar tutulmuş ölçünün genişletilmesi biçiminde oldu. Bir başka bölümü ise eski baskılardan sonra yazılmış ya da yayımlanmış şiirlerden derlemeler biçimindedir.

Tabii bir de ilk baskılara alınamamış kimi şairlerle, **Ahmet Ada, Barış Pirhasan, Murathan Mungan, Orhan Alkaya, Nevzat Çelik, Küçük İskender** gibi şiir dünyamızın genç ve yeni yıldızlarının şiirleri de bu antolojide yer aldı.

Şiirimizin büyük ustalarından **Attilâ İlhan**, bir söyleşide, *"Kimsenin doğru dürüst şiir okuduğunu sanmıyorum. Şairlerin bile! Şiirden çok lafıyla oyalanıyoruz. İşini ciddiye alan az. Eskiler ('yeni' şiirin öncüleri) tecrübeyle geliştirdikleri kalıplardan hiçbir etkileme gücü olmayan şiirler üretiyorlar; 'seri halinde imalat'. Sanmam ki son beş yıldır yayımladıklarından tek bir şiir ezberlenebilmiş olsun! Ezberde kalmayan şiirin, çekiver kuyruğunu!"* diyordu.

Evet, biz de, ezberde kalmayan şiirin çekiver kuyruğunu diyoruz.

İlhami SOYSAL
17 Şubat 1992, Pendik

On Birinci Baskı İçin
SUNUŞ

20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi'nin on birinci baskısını hazırlarken, 1992 Eylülünde kaybettiğimiz üstat **İlhami Soysal**'ın antoloji üzerindeki son çalışmasına sadık kaldık. **Soysal,** dördüncü baskı için yaptığı çalışmada antolojiye hem yeni isimler eklemiş hem de önceki baskılarda yer alan şairlerin şiirlerinden örnekleri çoğaltmıştı.

On birinci baskıda üzülerek yapmak zorunda kaldığımız tek değişiklik, aramızdan ayrılan değerli şairlerimizin ölüm tarihlerini not düşmek oldu.

İlhami Soysal adıyla anılan bu derlemenin, onun öngördüğü son şekliyle sunulmasına okurlarımızın da saygı duyacağını umuyoruz.

Bilgi Yayınevi
Eylül 2009

TEVFİK FİKRET
(24 Aralık 1867 – 19 Ağustos 1915)

Öğrenimini Mekteb-i Sultanide (Galatasaray Lisesi, 1877-1888) bitirdi. Hariciye İstişare Kaleminde çalıştı. Sultani ilk kısmında Türkçe öğretmenliği yaptı (1894-1895), 1895'te oğlu **Halûk** doğdu, *Servetifünun* dergisi başına getirilerek dergiyi yeni bir kadro ile çıkarmaya başladı (7 Şubat 1896→). Robert Kolej'de Türkçe öğretmenliği aldı (1896), 1901-1908 arası öteki Servetifünuncular gibi o da inzivaya, Aşiyanına çekildi. Meşrutiyet'in ilanında **Hüseyin Cahit**'le beraber *Tanin* gazetesini çıkarmaya başladıysa da gazeteden kısa zamanda ayrıldı. Mekteb-i Sultani Müdürü oldu (Ocak 1909-Nisan 1910), müdürlükten istifasından ölümüne kadar Robert Kolej'deki eski öğretmenliğiyle yetindi. ★ Batılılaşmanın ve batılı sanat anlayışının tutunmasında büyük rolü olan **Fikret**, getirdiği iç ve dış yeniliklerle, işlediği konuların çokluğu, sanat ve toplum hayatımızda günümüze kadar gelen etkileriyle Servetifünun şiirinin en önemli temsilcisidir. Nazım cümlesi onun şiirlerinde tabii, yer yer sade, sağlam bir düzyazı yapısı kazandı, şekil ve kafiye serbestledi, kelime çeşitleriyle fiillerin değişik kullanılması sonucu, aruz tabiileşti. Servetifünun devrinde (1896-1901) şiirlerine ferdi duyguları, tabiatı, yaşanmış hayat sahnelerini konu edinen, romantik-lirik bir nitelik gösteren şair, 1901'den sonra daha çok vatan millet sevgisi, memleketin durumu, toplum davaları üzerine sosyal şiirler yazarak didaktik-lirik plana geçti. Bir aruz şairi olan **Fikret** ölümüne yakın yazdığı ve ***Şermin*** kitabında topladığı 30 çocuk şiirinde heceyi kullandı. ★ Evi **Aşiyan Müzesi** olan şair üzerine kırka yakın kitap yazıldı, bunlardan **Mehmet Kaplan**'ın (***Tevfik Fikret ve Şiiri***, 1946, 1971) ve **Kenan Akyüz**'ün (***Tevfik Fikret***, 1947) eserleri akademik çalışmalardır. Birçok yeni baskıları olan şiir kitapları (ilk basılış yıllarıyla): ***Rübâb-ı Şikeste*** (***Kırık Saz***, 1900), ***Halûk'un Defteri*** (1911), **Şermin**'dir (1914). Kitaplarına girmemiş şiirlerini

sonradan **Cevdet Kudret** (1956, 1968) ve **Murat Uraz** (1959) derlediler. **Ahmet Muhip Dıranas** da **Fikret**'in en ünlü 62 şiirini bugünkü dile gene şiir olarak çevirdi. ***Tevfik Fikret/ Kırık Saz*** kitabı (İş Bankası Kültür Yayınları, 1975), asıllarıyla karşılıklı bu başarılı çalışmanın eseridir. **A. Kadir** de **Fikret**'in ünlü bazı şiirlerini ***Bugünün Diliyle Tevfik Fikret*** adlı kitabında Türkçeleştirerek yayımladı. Bugünkü dile çeviriler sözlükler ve notlarla **Asım Bezirci** tarafından ***Geçmişten Gelen*** (I, 1984), ***Rübab-ı Şikeste*** (II, 1984), ***Halûk'un Defteri, Şermin, Son Şiirler*** (III, 1984) adlı kitaplarda toplandı.

SİS

Sarmış yine âfâkını bir dûd-i mu'annid,
Bir zulmet-i beyzâ ki payâpey mütezâyid.
Tazyîkının altında silinmiş gibi eşbâh,
Bir tozlu kesâfetten ibâret bütün elvâh;
Bir tozlu ve heybetli kesâfet ki nazarlar
Dikkatle nüfûz eyliyemez gavrine, korkar!
Lâkin sana lâyık bu derin sütre-i muzlim,
Lâyık bu tesettür sana, ey sahn-i mezâlim!
Ey sahn-i mezâlim... Evet, ey sahne-i garrâ,
Ey sahne-i zî-şa'şaa-i hâbile-pîrâ!
Ey şa'şaanın, kevkebenin mehdi, mezârı;
Şarkın ezelî hâkime-i cazibedarı:
Ey kanlı muhabbetleri bî-lerziş-i nefret
Perverde eden sîne-i meshûf-i sefâhet;
Ey Marmara'nın mâi der-âğûşu içinde
Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde;
Ey köhne Bizans, ey koca fertût-i müsahhir,
Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir;
Hüsnünde henüz tâzeliğin sihri hüveydâ,
Hâlâ titrer üstüne enzâr-ı temâşa.
Hâricden, uzaktan açılan gözlere süzgün
Çeşmân-ı kebûdunla ne mûnis görünürsün!
Mûnis, fakat en kirli kadınlar gibi mûnis:
Üstünde coşan giryelerin hepsine bî-his.
Te'sis olunurken daha, bir dest-i hıyânet
Bünyânına katmış gibi zehr-âbe-i lânet!
Hep levs-i riyâ dalgalanır zerrelerinde,

Bir zerre-i safvet bulamazsın içerinde.
Hep levs-i riyâ, levs-i hased, levs-i teneffu';
Yalnız bu... ve yalnız bunun ümmîd-i tereffu'-
Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
Kaç nâsiye vardır çıkacak pâk ü dırahşan?
Örtün, evet, ey hâile... örtün, evet, ey şehr;
Örtün, ve müebbed uyu, ey fâcire-i dehr!...

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar;
Kaatil kuleler, kal'alı zindanlı saraylar;
Ey dahme-i marsus-i havâtır, ulu ma'bed,
Ey gırre sütunlar ki birer dîv-i mukayyed.
Mâzileri âtîlere nakletmeye me'mur;
Ey dişleri düşmüş, sırıtan kaafile-i sûr;
Ey kubbeler, ey şanlı mebâni-i münâcât;
Ey doğruluğun mahmil-i ezhârı minarât;
Ey sakfı çökük medreseler, mahkemecikler;
Ey servilerin zıll-i siyahından birer yer
Te'min edebilmiş nice bin sâil-i sâbir;
"Geçmişlere rahmet!" diyen elvâh-ı mekaabir;
Ey türbeler, ey her biri pür-velvele bir yâd
İkaaz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd;
Ey ma'reke-i tîn ü gubâr eski sokaklar;
Ey her açılan rahnesi bir vak'a sayıklar
Vîrâneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ;
Ey kapkara damlarla birer mâtem-i ber-pâ
Temsil eden âsûde ve fersûde mesâkin;
Ey her biri leyleğe; bir çaylâğa mavtın
Gam-dîde ocaklar ki merâretle somurtmuş,
Yıllarca zamandan beri tütmek ne... unutmuş;
Ey mi'delerin zehr-i tekaazâsı önünde
Her zilleti bel'eyliyen efvâh-i kadîde;
Ey fazl-ı tabiatle en âmâda ve mü'nim
Bir fıtrata makrûn iken, aç, âtıl ü âkım.
Her nimeti, her fazlı, hep esbâb-ı rehâyı
Gökten dilenen züll-i tevekkül ki... mürâyi!
Ey savt-ı kilâb, ey şeref-i nutk ile mümtâz
İnsanda şu nankörlüğe tel'în eden âvâz;
Ey girye-i bî-fâide, ey hande-i zehrin,
Ey nâtıka-i acz ü elem, nazra-i nefrîn;
Ey cevf-i esâtîre düşen hâtıra: nâmûs;

Ey kıble-i ikbâle çıkan yol: reh-i pâ-bûs;
Ey havf-i müsellâh, ki hasârâtına râci'
Öksüz, dul ağızlardaki her şevke-i tâli';
Ey şahsa masûniyyet ü hürriyyete makrûn
Bir hakk-ı teneffüs veren efsâne-i kaanûn
Ey va'd-i muhâl, ey ebedî kizb-i muhakkak,
Ey mahkemelerden mütemâdî sürülen hak;
Ey savlet-i evhâm ile bî-tâb-ı tahassüs
Vicdanlara temdid edilen gûş-ı tecessüs;
Ey bîm-i tecessüsle kilitlenmiş ağızlar;
Ey gayret-i milliye ki mebguz ü muhakkar;
Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-i siyâsi;
Ey behre-i fazl ü ebed, ey çehre-i mensî;
Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeğe me'lûf
Eşrâf ü tevâbi, koca bir unsur-i ma'ruf;
Ey re's-i fürûbürde, ki akpak, fakat iğrenç;
Ey taze kadın, ey onu takîbe koşan genç;
Ey mâder-i hicran-zede, ey hemser-i muğber;
Ey kimsesiz, âvâre çocuklar... Hele sizler,
Hele sizler...

Örtün, evet, ey hâile... Örtün, evet, ey şehr;
Örtün, ve müebbed uyu, ey fâcire-i dehr!...

PROMETE

Kalbinde her dakika şu ulvî tahassürün
Minkaar-ı âteşinini duy, dâimâ düşün:
Onlar niçin semâda, niçin ben çukurdayım?
Gülsün neden cihan bana, ben yalnız ağlayım?...
Yükselmek âsmana ve gülmek ne tatlı şey!
Bir gün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
Müştak-ı feyz ü nûr olan âtî-i milletin
Meçhul elektrikçisi, aktâr-ı fikretin
Yüklen, getir –ne varsa– biraz meskenet-fiken,
Bir parça ruhu, benliği, idrâki besleyen
Esmâr-ı bünye-hîzini; boş durmasın elin.
Gör dâimâ önünde esâtîr-i evvelin
Gökten dehâ-yi nâr-i çalan kahramanını...
Varsın bulunmasın bilecek nâm ü şânını.

DOKSAN BEŞE DOĞRU

Bir devr-i şeâmet: yine çiğnendi yeminler;
Çiğnendi, yazık, milletin ümmîd-i bülendi!
Kaanun diye topraklara sürtüldü cebinler;
Kaanun diye, kaanun diye, kaanun tepelendi...
Beyhûde figanlar yine, beyhûde eninler!

Eyvâh! Otuz üç yıl o zehir giryeleriyle,
Hüsranları, buhranları, ehvâli, melâli,
Âmâl ü devâhîsi ve sulh ü zaferiyle
Bir sel gibi akmış, mütevekkil, mütehâli...
Yazsın bunu târîh-i iber hatt-ı zeriyle!

Ey bir dem-i rü'yâ gibi geçmiş kara günler,
Bir lâhza edin seyr-i cahîmînizi tekrâr;
Dönsün bize mâzi, o derin nazra-i muğber..
Heyhât! Otuz üç yıl, otuz üç yıl bütün ekdâr;
Heyhât!... Ne bir ders, ne bir fikr-i mukarrer!

Silmez fakat elvâhını târîh-i muânid;
Doksan beşi aç: gölgesi bir tâc-i harîsin.
Saklar mütelâşî, müteredddit, mütemerrid
Evza'-ı şeb-engîzini bir bûm-i habîsin;
Hâlâ o vesâvis, o desâyiş, o mefâsid!

Hâlâ o şebin zeyl-i temâdîsi bu ezlâm;
Hâlâ o cehâlet, o tecâhül ve o techil;
Hâlâ vatanın hissesi bi tûde-i âlâm;
Hâlâ düşünen başlara hep lâtme-i tenkîl,
Hâlâ sırıtan dişlere hep lokma-i in'âm!

Hâlâ tarafiyyet, hasebiyyet, nesebiyyet;
Hâlâ "Bu senindir, bu benim!" kısmeti cârî;
Hâlâ gazab altında hakikatle hamiyyet...
Hep dünkü terennüm, sayıdan saygıdan ârî;
Son nağmesi yalnız: Yaşasın sevgili millet!

Millet yaşamaz, hakka tahassürle solurken
Sussun diye vicdânına yumruklar inerse;
Millet yaşamaz, meclisi müstahkar olurken
İğfal ile, tehdîd ile titrer ve sinerse:
Millet yaşamaz ma'şer-i millet boğulurken!

Kaanun diyoruz; nerde o mescûd-i muhayyel?
Düşman diyoruz; nerde bu? Hâricde mi, biz mi?
Hürriyetimiz var, diyoruz, şanlı, mübeccel;
Düşman bize kaanun mu, ya hürriyetimiz mi?
Bir hamlede biz bunları kahr ettik en evvel.

Bir hamle-i mahmûm-i tegallüble değiştik
Hürriyeti şahsiyyete kaanunu gurûra;
Heyhât! Otuz üç yıl geri düştük, ve bu mühlik
Yoldan şu nedâmetli ve gafletli mürûra
Bî-şübhe o hümmâ-yi cünûn oldu muharrik.

Ey millete bir sille olan darbe-i münker!
Ey hürmet-i kaanunu tepen sadme-i bîadd!
Milliyyeti, kaanunu mukaddes tanıyan her
Vicdan seni lâ'netle, mezelletle eder yâd...
Düşsün sana –meyyâl-i tahakküm– eğilen ser,
Kopsun seni –bir hak diye– alkışlayan eller!

HAN-I YAĞMA

Bu sofracık, efendiler –ki iltikaama muntazır
Huzurunuzda titriyor– şu milletin hayâtıdır;
Şu milletin ki muztarib, şu milletin ki muhtazır!
Fakat sakın çekinmeyin, yiyin, yutun hapır hapır...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin!

Efendiler pek açsınız, bu çehrenizde bellidir;
Yiyin, yemezseniz bugün, yarın kalır mı, kim bilir?
Şu nâdi-i niam, bakın kudumunuzla müftehir!
Bu hakkıdır gazaanızın, evet, o hak da elde bir...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı zî-safâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!

Bütün bu nazlı beylerin ne varsa ortalıkta say:
Haseb neseb, şeref şataf, oyun düğün, konak saray.
Bütün sizin, efendiler, konak, saray, gelin, alay;
Bütün sizin, bütün sizin, hazır hazır, kolay kolay...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!

Büyüklüğün biraz ağır da olsa hazmı yok zarar,
Gurûr-i ihtişamı var, sürûr-i intikaamı var.
Bu sofra iltifâtınızdan işte âb ü tâb umar.
Sizin şu baş, beyin, ciğer, bütün şu kanlı lokmalar...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı can-fezâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!

Verir zavallı memleket, verir ne varsa: mâlini,
Vücûdunu, kayâtını, ümîdini, hayâlini,
Bütün ferâg-ı hâlini, olanca şevk-i bâlini.
Hemen yutun, düşünmeyin harâmını, helâlini...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!

Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın giderayak!
Yarın bakarsınız söner bugün çatırdıyan ocak!
Bugün ki mi'deler kavi, bugün ki çorbalar sıcak,
Atıştırın, tıkıştırın kapış kapış, çanak çanak...

Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı pür-nevâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!

BİR TASVİR ÖNÜNDE

Güldün, bu mehâbet seni güldürdü; o kaşlar,
Bir ok gibi âteşli nazarlarla müsellâh
Gözler, o bakırdan göğüs, atlar
Bir kaplanın evzâı kadar tîz ü mücennah
Etvâr-ı levendâne, o bâzû-yi gazanfer
Â'sâbını oynattı... Bu irsî ve cibillî
Necdet sana bir cedd-i baîdin şeref-âver
Bir tuhfesidir; sen bu cerî hûn-i asîli
İnsanlığı ihyâ için îsâr edeceksin;
Hak bellediğin bir yola yalnız gideceksin!

MEHMET ÂKİF ERSOY
(1873 – 27 Aralık 1936)

Güçlü bir din eğitimiyle yetişti; küçük yaşta Arapça, Farsça, sonradan Fransızca öğrendi; yükseköğrenimini Halkalı Baytar Mektebi'nde yaptı; burayı birincilikle bitirince (1894), dört yıl kadar Rumeli, Arnavutluk ve Arabistan'da çalıştı, 1908'den sonra *Sırat-ı Müstakim* ve *Sebil'ür-Reşat* adlı din dergilerinde şiirler, din ve edebiyat üzerine makaleler yayımladı. Birinci Dünya Savaşı yıllarında (1914 sonu) Almanya'ya gitti (Safahat V. "Hâtıralar"). Bu savaştan yenik çıkmamız üzerine İslam Birliği ülküsünün gerçekleşmeyeceğini anladı. Milli Mücadele'yi destekledi, Ankara'ya gitti (1920), I. Millet Meclisi'nde Burdur Milletvekili oldu, ***İstiklal Marşı***'nı yazdı (1921). 1925'te Mısır'a gitti, orada on yıl kaldı, Kahire'de Câmi-ül-Mısrıyye Darülfünunu'nda Türk edebiyatı okuttu, 1935'te başlayan hastalığı artınca, yurda döndü (Haziran, 1936). Mezarı Edirnekapı Şehitliğinde. ★ Bir şiirinde hayal ile alışverişi olmadığını, her ne demişse, görüp de söylediğini belirten, bütün şiirlerinde aruzu büyük bir kolaylık ve ustalıkla kullanan **Âkif**, toplum dertlerini kendine dert edinmiş, ülkücü şairlerimiz arasındadır. Şiirleri, ya ilhamını gerçek hayat sahnelerinden alan lirik-epik, ya da ahlak, din, vatan konuları üzerine öğüt, hitabe, vaız karakteri taşıyan lirik-didaktik şiirler olmak üzere, iki ana grupta toplanabilir. ★ **Âkif**, ilk kitabına verdiği ***Safahat*** (Safhalar, Evreler) adını, sonradan çıkardığı kitaplarına genel ad yaptı, böylece şiirlerini ***Safahat*** adı altında yedi ciltte topladı: ***Safahat*** (1911), ***Süleymaniye Kürsüsünde*** (1912), ***Hakkın Sesleri*** (1913), ***Fatih Kürsüsünde*** (1914), ***Hâtıralar*** (1917), ***Âsım*** (1919), ***Gölgeler*** (1938). ★ ***Safahat***, şairin bu yedi kitap dışında kalmış bütün şiirlerini de içine alarak, tek cilt halinde de basılmıştır (11. basım 1977). ★ Eseri ve kişiliği üzerine yayımlanmış kırka yakın kitap arasında en

yoğun ve derli toplu olanları; **Fevziye Abdullah Tansel**'in (***Mehmet Âkif/Hayatı ve Eserleri***, 1945, 1973), **Sezai Karakoç**'un (***Mehmet Âkif***, 1968), **Nurettin Topçu**'nun (***Mehmet Âkif***, 1970) ve **Muzaffer Uyguner**'in (***Mehmet Âkif Ersoy***, 1991), yaşamını, sanatını anlatan kitaplardır.

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ İÇİN

Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhîdi...
Bedr'in aslanları ancak bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe" desem, sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitab...
Seni ancak ebediyyetler eder istiab.
"Bu taşındır" diyerek Kâbe'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da ridâ nâmıyle,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmıyle,
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyayı uzatsam oradan;
Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem,
Gündüzün fecr ile âvizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi akşamları sarsam yarana,
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana...

KISSADAN HİSSE

Geçmişten adam hisse kaparmış... Ne masal şey!
Beş bin senelik kıssa yarım hisse mi verdi?
"Tarih"i "tekerrür" diye ta'rif ediyorlar;
Hiç ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi?

SULTAN YALISI

Coşar âvizeler artık köpürür kandiller;
Bu ışık çağlıyanından bütün âfak inler.
Yalının cephesi ülker gibi baştanbaşa nur;
Nîm açık pencereler reng ü ziyadan mahmur,
Al, yeşil, mavi fenerlerle donanmış kıyılar:
Serv-i sîminler atılmış suya titrer par par.
Dalgalardan seken üç çifte kayıklar sökerek
Süzülür sahile, şahin gibi, yüzlerce kürek.
Bir taraftan bu akın yükseledursun karaya
Bir taraftan dökülür öndeki saflar saraya.
Rıhtımın taşları, zümrüt gibi, İran halısı:
Suda bitmiş çimen, üstünde de Sultan Yalısı!

İSTİKLÂL MARŞI

–Kahraman Ordumuza–

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O, benim milletimin yıldızıdır, parlıyacak,
O, benimdir; o, benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı Hilâl,
Kahraman ırkıma bir gül!. Ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz, dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın, bana zincir vuracakmış? Şaşarım.
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim, îman dolu göğsüm gibi, serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
"Medeniyyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme yazıktır atanı,
Verme, dünyâları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin, tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden, İlâhî şudur ancak emeli:
Değmesin mâbedimin göğsüne nâ-mahrem eli,
Bu ezanlar –ki şehâdetleri dînin temeli–
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder –varsa– taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır, rûh-u mücerred gibi yerden na'şım!
O zaman yükselerek Arşa değer, belki başım!

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı Hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl!
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyyet,
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

PEK HAZİN BİR MEVLİD GECESİ

12 Rebiülevvel 1331

Yıllar geçiyor ki, yâ Muhammed,
Aylar bize hep muharrem oldu!
Akşam ne güneşli bir geceydi...
Eyvah, o da leyl-i mâtem oldu!

Âlem bugün üç yüz elli milyon
Mazlûma yaman bir âlem oldu:

Çiğnendi harîm-i pâki şer'in;
Nâmûsa yabancı mahrem oldu!

Beyninde öten çanın sesinden
Binlerce minâre ebkem oldu.

Allah için, ey Nebiyy-i mâsûm,
İslâm'ı bırakma böyle bîkes,
İslâm'ı bırakma böyle mazlûm.

UYAN!

Baksana kim boynu bükük ağlayan?
Hakk-ı hayâtın senin ey Müslüman!
Kurtar o bîçâreyi Allah için,
Artık ölüm uykularından uyan!

Bunca zamandır uyudun, kanmadın;
Çekmediğin kalmadı, uslanmadın.
Çiğnediler yurdunu baştan başa,
Sen yine bir kerre kımıldanmadın!

Ninni değil dinlediğin velvele...
Kükreyerek akmada müstakbele,
Bir ebedî sel ki zamandır adı;
Haydi katıl sen de o coşkun sele.

Karşı durulmaz, cereyan sîne-çâk...
Varsa duranlar olur elbet helâk.
Dalgaların anlamadan seyrini,
Göz göre girdâba nedir inhimâk?

Dehşet-i mâziyi getir yâdına;
Kimse yetişmez yarın imdâdına.
Merhametin yok diyelim nefsine;
Merhamet etmez misin evlâdına?

"Ben onu dünyaya getirdim..." diye,
Kalkışacaksın demek öldürmeye
Sevk ediyormuş meğer insanları,
Hakk-ı übüvvet de bu câniliğe!
.....

KÜFE

Beş gün oldu ki, mu'tâda inkıyâd ile ben
Sabahleyin çıkıvermiştim evden erkenden.
Bizim mahalle de İstanbul'un kenârı demek:
Sokaklarında gezilmez ki yüzme bilmiyerek!
Adım başında derin bir buhayre dalgalanır,
Sular karardı mı, artık gelen gelir dayanır!
Bir elde olmalı kandil, bir elde iskandil,
Selâmetin yolu insan için bu, başka değil!
Elimde bir koca değnek, onunla yoklayarak,
Önüm adaysa basıp, yok denizse atlayarak,
– Ayakta durmaya elbirliğiyle gayret eden,
Lisân-i hâl ile ammâ rükûa niyyet eden–
O sâlhûrde, harab evlerin saçaklarına,
Sığınmış öyle giderken, hemen ayaklarına
Delilimin koca bir şey takıldı... Baktım ki:
Genişçe bir küfe yatmakta, hem epey eski.
Bu bir hamal küfesiymiş... Acep kimin? Derken;
On üç yaşında kadar bir çocuk gelip öteden,
Gerildi, tekmeyi indirdi öyle bir küfeye:
Tekermeker küfe bîtâb düştü tâ öteye.
– Benim babam senin altında öldü, sen hâlâ
Kurumla yat sokağın ortasında böyle daha!
O anda karşıki evden bir orta yaşlı kadın
Göründü:
– Oh benim oğlum, gel etme kırma sakın!
Ne istedin küfeden, yavrum? Ağzı yok, dili yok,
Baban sekiz sene kullandı... Hem de derdi ki: "Çok
Uğurlu bir küfedir, kalmadım hemen yüksüz...
Baban gidince demek kaldı âdetâ öksüz!
Onunla besliyeceksin ananla kardeşini.
Bebek misin daha öğrenmedin mi sen işini?"
Dedim ki ben de:

– Ayol dinle annenin sözünü!'
Fakat çocuk bana haykırdı ekşitip yüzünü:
– Sakallı, yok mu işin? Git cehennem ol şuradan!
Ne dırlanıp duruyorsun sabahleyin oradan?
Benim içim yanıyor: dağ kadar babam gitti...
– Baban yerinde adamdan ne istedin şimdi?
Adamcağız sana, bak hal dilince söylerken...
– Bırak hanım, o çocuktur, kusura bakmam ben...
Adın nedir senin oğlum?
– Hasan.
– Hasan, dinle.
Zararlı sen çıkacaksın bütün bu hiddetle.
Benim de yandı içim anlayınca derdinizi...
Fakat, baban sana ısmarlayıp da gitti sizi.
O, bunca yıl çalışıp alnının teriyle seni
Nasıl büyüttü? Bugün, sen de kendi kardeşini,
Yetim bırakmıyarak besleyip büyütmelisin.
– Küfeyle öyle mi?
– Hay hay! Neden bu söz lâkin?
Kuzum, ayıp mı çalışmak, günah mı yük taşımak?
Ayıp: dilencilik, işlerken el, yürürken ayak.
– Ne doğru söyledi! Öp oğlum amcanın elini...
– Unuttun öyle mi? Bayramda komşunun gelini:
"Hasan, dayım yatı mekteplerinde câbittir;
Senin de zihnin açık... Söylemiş olaydık bir...
Koyardı mektebe... Dur söyleyim" demişti hani?
Okutma sen de hamal yap bu yaşta şimdi beni!
Söz anladım ki uzun, hem de pek uzun sürecek;
Benimse vardı o gün birçok işlerim görecek;
Bıraktım onları, saptım yokuşlu bir yoldan.
Ne oldu şimdi acep, kim bilir, zavallı Hasan?
Bizim çocuk yaramaz, evde dinlenip durmaz;
Geçende Fatih'e çıktık ikindi üstü biraz,
Kömürcüler kapısından girince biz, develer
Kızın merakını celbetti, daima da eder:
O yamrı yumru beden, upuzun boyun, o bacak,
O arkasındaki püskül ki kuyruğu olacak!
Hakikaten görecek şey değil mi ya? Derken,
Dönünce arkama, baktım: Beş on adım geriden,
Belinde enlice bir şal, başında âbânî,
Bir orta boylu, güler yüzlü pîr-i nûrânî;

Yanında koskocaman bir küfeyle bir çocucak,
Yavaş yavaş geliyorlar. Fakat tesadüfe bak:
Çocuk, benim o sabah gördüğüm zavallı yetîm...
Şu var ki, yavrucağın hali eskisinden elîm:
Cılız bacaklarının dizden altı çırçıplak...
Bir ince mintanın altında titriyor, donacak!
Ayakta kundura yok, başta var mı fes? Ne gezer!
Düğümlü, alnının üstünde sâde bir çember.
Nefes değil o soluklar, kesik kesik feryâd;
Nazar değil o bakışlar, dümû-i istimdâd.
Bu bir ayaklı sefâlet ki yalnayak, baş açık;
On üç yaşında buruşmuş cebîn-i sâfı, yazık!

O anda mekteb-i rüşdiyyeden taburla çıkan
Bir elliden mütecâviz çocuk ki, muntazaman
Geçerken eylediler ihtiyârı vakfe-güzin...
Hasan'la karşılaşırken bu sahne oldu hazin:
Evet, bu yavruların hepsi, pür-sürûd-i şebâb,
Eder dururdu birer âşiyân-ı nûra şitâb.
Birazdan oynıyacak hepsi bunların, ne iyi,
Fakat Hasan, babasından kalan o pis küfeyi,
- Ki ezmek istedi görmekle reh-güzârında–
İlel'ebed çekecek dûş-i ıztırârında!
O yük değil, kaderin bir cezası mâsûma...
Yazık, günâhı nedir, bilmeyen şu mahkûma!

AHMET HAŞİM
(1885 – 4 Haziran 1933)

Bağdat'tan 1896'da İstanbul'a geldi. Galatasaray Sultanisi'nde okudu (1897-1907), orayı bitirince Reji İdaresi'ne memur oldu, bir yandan da Mekteb-i Hukuk'ta okudu. Sonra Hukuku bırakıp İzmir Sultanisi'ne Fransızca öğretmeni oldu (1908-1911). Son görevlerinden birkaçı Güzel Sanatlar ve Harp Akademileri ile Mülkiye Mektebi'ndeki öğretmenliğidir. ★ Galatasaray'da okurken, edebiyat öğretmeni olan **Ahmet Hikmet Müftüoğlu**'ndan aldığı edebiyat coşkusuyla şiire yönelen, ilk şiirini 1901 başlarında yazıp yayımlayan **Ahmet Haşim**, İzmir'deki öğretmenliği sırasında Fecriâtî topluluğuna katıldı (1909), Fecriâtîciler dağıldıktan sonra, *Dergâh* dergisinde (1921-1922), *Yeni Mecmua*'da (1923) ve daha sonra yayımladığı şiirlerinde şiir dilini sadeleştirdiği görüldü; böylece 20. yüzyıl şiirimizde bağımsız bir imza olarak yer aldı. Hepsi de aruzla yazılmış, aşk ve tabiat temalarını işleyen, sembolizm akımı anlayışına uygun şiirlerinde hayale ve müziğe büyük değer verdi, ahengin etkilerinden faydalandı, dış dünya gözlemlerini bir prizmadan geçirerek, değiştirip süsleyerek yansıttı (***Mukaddime*** şiiri, ***Piyale*** önsözü: ***Şiir hakkında bazı mülâhazalar***). ★ Hakkında yirmiden fazla inceleme ve tanıtma kitabı yazılmış olan **Ahmet Haşim**, ***Göl Saatleri*** (1921) ve ***Piyale*** (Kadeh, 1926) adlarında iki şiir kitabı çıkarmıştı. ***Bize Göre*** (1926), ***Gurabâhâne-i Laklakan*** (Yoksul Leylekler Bakımevi, 1928) fıkra ve sohbetlerinin; ***Frankfurt Seyahatnamesi*** (1933) gezi yazılarının toplandığı kitaplardır. Şiirleri sonradan topluca birkaç kere basıldı. Düzyazı son üç eserinin tek kitap halinde, notlandırılmış yeni basımı, Milli Eğitim Bakanlığı 1000 Temel Eser dizisindedir (haz. **Prof. Mehmet Kaplan**, 1969). Ölümünün ardından *Mülkiye* mecmuası özel sayı yayımlamıştır. **Asım Bezirci**'nin de ***Ahmet Haşim*** adlı inceleme kitabı vardır (1967, 3. bs. 1979).

ÖLMEK

Firâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek,
Oradan,
Oradan düşmek, ölmek istiyorum
Cevf-i ye's-âşinâ-yı husrâna...

Titrek
Parıltılarla yanan bir mesâ-yı mezbaha-renk
Dağılırken suhûr-u uryâna,
Firâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek
Oradan,
Oradan düşmek, ölmek istiyorum
Cevf-i ye's-âşinâ-yı husrâna

Kanlı bir gömlek
Gibi hârâ-yı şemsi arkamdan
Alıp sürükleyerek,
O dem ki refref-i hestîye semt olur kâim
Ve bir günün dem-i âlâyiş-zevâlinde
Sürüklenir sular âfâka şu'le hâlinde
O dem ki kollar açar cism-i nâ-ümmîde adem,
Bir derin sesle "Haydi!" der uçurum,
O dem,
Firâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek
Oradan,
Savt-ı ümmîd-i kalbi dinlemeden
Cevf-i hüsrâna düşmek istiyorum.

MUKADDİME

–Karaosmanzâde Cavide Hanımefendi'ye–

Zannetme ki güldür ne de lâle,
Âteş doludur, tutma yanarsın,
Karşında şu gül-gûn piyâle...

İçmişti Fuzûli bu alevden,
Düşmüştü bu iksîr ile Mecnûn
Şi'rin sana anlattığı hâle...

Yanmakta bu sâgardan içenler,
Doldurmuş onunçün şeb-i aşkı,
Baştan başa efgân ile nâle...

Âteş doludur, tutma yanarsın,
Karşında şu gül-gûn piyâle...

SONBAHAR

Bir taraf bahçe, bir tarafta dere,
Gel uzan sevgilim benimle yere;
Suyu yâkûta döndüren bu hazân,
Bizi gark eyliyor düşüncelere...

YARI YOL

Nasıl istersen öyle dinle, bakın:
Dalların zirvesindeyiz ancak,
Yarı yoldan ziyâde yerden uzak;
Yarı yoldan ziyâde mâha yakın.

MERDİVEN

Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak,
Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak...

Sular sarardı... Yüzün perde perde solmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller,
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,
Sular mı yandı? neden tunca benziyor mermer?

Bu bir lisân-ı hafîdir ki rûha dolmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

BİR GÜNÜN SONUNDA ARZU

Yorgun gözümün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümâyân,
Güller gibi... sonsuz iri güller,
Güller ki kamıştan daha nâlân,
Gün doğdu yazık arkalarında!

Altın kulelerden yine kuşlar,
Tekrârını ömrün eder i'lân,
Kuşlar mıdır onlar ki her akşam,
Âlemlerimizden sefer eyler?

Akşam, yine akşam, yine akşam,
Bir sırma kemerdir suya baksam;

Akşam, yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam!

PARILTI

Âteş gibi bir nehr akıyordu,
Rûhumla o rûhun arasından,
Bahsetti derinden ona hâlim,
Aşkın bu unutulmaz yarasından.

Vurdukça bu nehrin ona aksi,
Kaçtım o bakıştan, o dudaktan;
Baktım ona sessizce uzaktan,
Vurdukça bu aşkın ona aksi.

BAŞIM

Bî-haber göğdeme gelmiş, konmuş,
Müteheyyiç, mütekallis bir baş;
Ayırır sanki bu baştan etimi,
Ömr-ü ehrâma muâdil bir yaş!

Ürkerim kendi hayâlâtımdan,
Sanki kandır şakağımdan akıyor...
Bir kızıl çehrede âteş gözler,
Bana gûyâ ki içimden bakıyor!

Bu cehennemde yetişmiş kafaya,
Kanlı bir lokmadır ancak mihenim,
Ah yâ Rabbî, nasıl birleşti,
Bu çetin başla bu suçsuz bedenim?

Dişi, tırnakları geçmiş etime.
Göğdem üstünde duran ifrîtin.
Bir küçük lâhza-i ârâma fedâ,
Bütün âlâyişi nâm-ü-sıytin!

KARANFİL

Yârin dudağında getirilmiş
Bir katre âlevdir bu karanfil,
Rûhum acısından bunu bildi!

Düştükçe vurulmuş gibi, yer yer,
Kızgın kokusundan kelebekler,
Gönlüm ona pervâne kesildi.

BÜLBÜL

Bir gamlı hazânın seherinde,
İsrâre ne hâcet yine bülbül?
Bil kalbimizin bahçelerinde,
Cân verdi senin söylediğin gül!

Savrulmada gül şimdi havâda,
Gün doğmada bir başka ziyâda.

SÜVÂRÎ

Şu bakır zirvelerin ardından
Bir süvârî geliyor kan rengi.
Başlıyor şimdi melûl akşamda
Son ışıklarla bulutlar cengi...

BAHÇE

Bir Acem bahçesi, bir seccâde,
Dolduran havzı âteşten bâde...
Ne kadar gamlı bir akşam vakti...
Bakışın benzemiyor mu'tâde

Gök yeşil, yer sarı, mercân dallar,
Dalmış üstündeki kuşlar yâda;
Bize bir zevk-i tahattür kaldı
Bu sönen, gölgelenen dünyâda!

YAHYA KEMAL BEYATLI
(2 Aralık 1884 – 1 Kasım 1958)

İlköğrenimini Üsküp'te yaptı, Selânik'te başladığı ortaöğrenimini 1902'de geldiği İstanbul'da Vefa Lisesi'nde tamamladı. Paris'e giderek (1903) bir yıl bir kolejde Fransızcasını ilerlettikten sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girdi. Dokuz yıl kaldığı Paris'ten döndükten (1912) sonra, İstanbul'da üniversitede çeşitli dersler okuttu (1915-1923), Urfa Milletvekili oldu (1923); Varşova (1926), Madrid (1929) Ortaelçiliklerine atandı, Tekirdağ (1935-1942) ve İstanbul (1943-1946) Milletvekilliklerinde bulundu. Büyükelçi olarak Pakistan'a gitti (1948), bir yıl sonra emekliye ayrılarak yurda döndü (1949). ★ Kişiliğini Paris'te okurken ünlü tarihçi **Albert Sorel**'in derslerinden aldığı tarih zevkiyle, günündeki Fransız şairlerinin (**Jean Moreas, Baudelaire, Verlaine** vb.) ölçü ve biçim güzelliklerinde buldu. Paris'e gidişi, **II. Abdülhamit** baskısından bir kaçış olduğu halde, orada siyasi faaliyetlere katılmayarak sanat çevrelerinde kendini yetiştirdi. Paris öncesi Hâmid ve Servetifünun şiiri etkisinden kendisini böylelikle kurtardı, klasik divan şiirimizi batı şiirindeki bütünlük anlayışıyla ele aldı. Avrupa dönüşü *Yeni Mecmua*'da "Bulunmuş Sayfalar" başlığıyla yayımladığı gazel ve şarkılarla tanındı (1918). Bu neoklasik şiirler, onun çıkış noktasının Osmanlı tarih ve şiiri olduğunu gösterdiği gibi, sonradan yeni şekiller ve sade dille yazdıklarında da şairin genel olarak Osmanlı medeniyet ve kültürüne bağlı kaldığı görülür. Onda tarih, yurt, millet ve İstanbul sevgisi, hep bu açıdan işlenir. Duygu, düşünce ve hayali ustalıkla kaynaştıran şair, pek çoğuna hikâye karakteri verdiği lirik-epik şiirlerinin konularını aşk, doğa, deniz, ölüm ve sonsuzluktan da alır. İç ahengi her şeyden üstün tutuşu şiiri "musikiden başka türlü bir musiki" kabul edişi; "Ok" şiiri bir yana, bütün şiirlerini, bu ahengin sağlanmasına daha elverişli gördüğü, aruzla yazmasına neden oldu. ★

Yahya Kemal, şiirlerini, makale ve hikâyelerini sağlığında kitaplarda toplamamış, eserleri dergilerde, dağınık kalmıştı. Ölümünden sonra dostları ve hayranları tarafından bir **Yahya Kemal'i Sevenler Cemiyeti** kurulduğu gibi, İstanbul Fetih Cemiyeti'ne bağlı bir de **Yahya Kemal Enstitüsü ve Müzesi** açıldı (1961). Bu enstitünün yayımlamaya başladığı ***Yahya Kemal Külliyatı***'nda şairin ilk üçü şiirlerini; diğerleri makale, deneme ve anılarını derleyen, şu eserleri çıktı: ***Kendi Gök Kubbemiz*** (1961), ***Eski Şiirin Rüzgârıyla*** (1962), ***Rübâiler ve Hayyam Rübâilerini Türkçe Söyleyiş*** (1963), ***Aziz İstanbul*** (1964), ***Eğil Dağlar*** (1966), ***Siyasî Hikâyeler*** (1968), ***Siyasi ve Edebî Portreler*** (1968), ***Edebiyata Dair*** (1971), ***Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi ve Edebî Hatıralarım*** (1973), ***Tarih Müsahebeleri*** (1975), ***Bitmemiş Şiirler*** (1976), ***Mektuplar-Makaleler*** (1977). Hakkında yayımlanan kitapların sayısı yirmiyi geçer. Son olarak **Muzaffer Uyguner**'in ***Yahya Kemal Beyatlı*** (1992) adlı kitabı Bilgi Yayınları arasında çıktı.

VUSLAT

Bir uykuyu cânanla beraber uyuyanlar,
Ömrün bütün ikbâlini vuslatta duyanlar,
Bir hazzı tükenmez gece sanmakla zamanı,
Görmezler ufuklarda şafak söktüğü ânı.
Gördükleri rüya ezelî bahçedir aşka;
Her mevsimi bir yaz ve esen rüzgârı başka;
Bülbülden o eğlencede feryâd işidilmez,
Gül solmayı, mehtâb azalıp bitmeyi bilmez...
Gök kubbesi her lâhza bütün gözlere mavi,
Zenginler o cennette fakirlerle müsavi;
Sevdaları hülyalı havuzlarda serinler,
Sonsuz gibi, bir fıskıye ahengini dinler...

Bir rûh o derin bahçede bir def'a yaşarsa,
Boynunda onun kolları, koynunda o varsa,
Dalmışsa onun saçlarının râyihasıyle...
Sevmekteki efsunu duyar her nefesiyle...
Yıldızları boydan boya doğmuş gibi, varlık.
Bir mûcîze halinde o gözlerdedir artık;

Kanmaz en uzun bûseye, öptükçe susuzdur,
Zira susatan zevk o dudaklardaki tuzdur;
İnsan ne yaratmışsa yaratmıştır o tuzdan.
Bir sır gibidir az çok ilâh olduğumuzdan.
Onlar ki bu güller tutuşan bahçededirler,
Bir gün nereden, hangi tesadüfle gelirler?
Aşk onları sevk ettiği günlerde kederden
Rüzgâr gibidir şevk alır oldukları yerden...
Geldikleri yol... ömrün ışıktan yoludur o;
Âlemde bir akşam ne semâvî koşudur o!
Dört atlı o gerdûne gelirken doludizgin,
Sevmiş iki ruh ufku görürler daha engin
Sîmâları gittikçe parıldar bu zaferle,
Gök, her tarafından donanır meş'alelerle.
Bir uykuyu cânanla beraber uyuyanlar,
Varlıkta bütün zevki o cennette duyanlar,
Dünyayı unutmuş bulunurken o sularda,
–Zalim saat, ihmal edilen vakti çalar da–
Bir ân uyanırlarsa lezîz uykularından,
Baştanbaşa her yer kesilir kapkara, zindan.
Bir fâciadır böyle bir âlemde uyanmak,
Günden güne hicranla bunalmış gibi yanmak,
Ey talih! Ölümden de beterdir bu karanlık.
Ey aşk! O gönüller sana mâl oldular artık.
Ey vuslat! O âşıkları efsûnuna râm et!
Ey tatlı ve ulvî gece! Yıllarca devâm et!

RİNDLERİN ÖLÜMÜ

Hâfız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış,
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle.
Gece bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış,
Eski Şiraz'ı hayal ettiren ahengiyle.

Ölüm âsude bahâr ülkesidir bir rinde,
Gönlü her yerde buhurdan gibi yıllarca tüter.
Ve serin serviler altında yatan kabrinde,
Her seher bir gül açar, her gece bir bülbül öter.

HAYAL ŞEHİR

Git bu mevsimde, gurup vakti Cihangir'den bak!
Bir zaman kendini karşındaki rûyaya bırak!
Başkadır çünkü bu akşam bütün akşamlardan;

Güneşin vehmi saraylar yaratır camlardan;
O ilâh isteyip eğlence hayalhânesine
Çevirir camları birden peri kâşanesine,
Som ateşten bu saraylarla bütün karşı yaka
Benzer üç bin sene evvelki mutantan şarka.

Mestolup içtiği altın şarabın zevkinden,
Elde bir kırmızı kâseyle ufuktan çekilen,
Nece yüz bin senedir şarkın ışık mimârı
Böyle mâmur eder ettikçe hayal Üsküdar'ı.
O ilâhın bütün ilhamı fakat ânidir;
Bu ateşten yaradılmış yapılar fânidir;
Kaybolur hepsi de bir anda kararmakla batı.

Az sürer gerçi fakir Üsküdar'ın saltanatı;
Esef etmez güneşin şimdi neler yıktığına,
Serviler şehri dalar kendi iç aydınlığına.
Ezelî mâğfiretin böyle bir ikliminde
Altının göz boyamaz kalpı kadar hâlisi de.
Halkının hilkati her semtini bir cennet eden
Karşı sahilde karanlıkta kalan her tepeden,
Gece, birçok fukarâ evlerinin lambaları
En sahih aynadan aksettiriyor Üsküdar'ı.

DENİZ TÜRKÜSÜ

–Vâlâ'ya–

Dolu rüzgârla çıkıp ufka giden yelkenli!
Gidişin seçtiğin akşam saatinden belli,
Ömrünün geçtiği sahilden uzaklaştıkça
Ve hayalinde dolan âleme yaklaştıkça,
Dalga kıvrımları ardında büyük tenhâlık,
Başka bir çerçevedir, gitgide, dünya artık.

Daldığın mihveri, gittikçe, sarar başka ziya;
Mâvidir her taraf, üstün gece, altın deryâ
Yol da benzer hem uzun, hem de güzel bir masala
O saatler ki geçer başbaşa yıldızlarla...
Lâkin az sonra leziz uyku bir encâma varır.
Hilkatin gördüğü rüyâ biter. Etraf ağarır.
Som gümüşten sular üstünde, giderken ileri,
Ta uzaklarda şafak bir bir açar perdeleri...
Mûsikîyle bir âlem kesilir çalkantı!
Ve nihayet görünür gök ve deniz saltanatı!

Girdiğin aynada, geçmiş gibi diğer küreye,
Sorma bir sâniye, şüpheyle, sakın: "Yol nereye?"
Ayılıp neş'eni yükseltici sarhoşluktan,
Yılma korkunç uçurum zannedilen boşluktan!
Duy tabiatte biraz sen de ilâh olduğunu!
Ruh erer varlığın zevkine duymakla bunu.
Çıktığın yolda, bugün, yelken açık, yapayalnız.
Gözlerin arkaya çevrilmeyerek, pervâsız
Yürü! Hür maviliğin bittiği son hadde kadar!

İnsan âlemde hayâl ettiği müddetçe yaşar.

DÜŞÜNCE

Ülfet belâlı şey, fakat uzlet sıkıntılı,
Bilmem nasıl geçirmeliyim son beş on yılı?
İnsanlar anlaşıldı, cihanın da sırrı yok,
Kalsaydı tirkeşimde eğer tek bir altın ok
En tatlı bir hayâl için atmazdım ufkuma.
Dalsın yakından gözlerim artık son uykuma.
Gördüm ve anladım yaşamak mâcerasını
Bâkiyse rûh eğer dilemezdim bekasını.
Hülyası kalmayınca hayatın ne zevki var,
Bitsin hayırlısıyle bu beyhude sonbahar.
"Yalnız duyan yaşar" sözü derler ki doğrudur;
"Yalnız duyan çeker" derin, en doğru söz budur.
Ölmek değildir ömrümüzün en feci işi,
Müşkil budur ki ölmeden evvel ölür kişi.

RİNDLERİN AKŞAMI

Dönülmez akşamın ufkundayız. Vakit çok geç;
Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç!
Cihana bir daha gelmek hayâl edilse bile,
Avunmak istemeyiz böyle bir teselliyle.
Geniş kanatları boşlukta simsiyah açılan
Ve arkasında güneş doğmayan büyük kapıdan
Geçince başlayacak bitmeyen sükûnlu gece.
Guruba karşı bu son bahçelerde, keyfince,
Ya şevk içinde harâb ol, ya aşk içinde gönül!
Ya lâle açmalıdır göğsümüzde, yâhut gül.

SESSİZ GEMİ

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.
Rıhtımda kalanlar bu seyyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.
Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayatın, ne de son matemidir bu!
Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki, giden sevgililer dönmeyecekler.
Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.

GECE

Kandilli yüzerken uykularda
Mehtâbı sürükledik sularda.

Bir yoldu parıldayan gümüşten,
Gittik, bahs açmadık dönüşten.
Hülyâ tepeler, hayâl ağaçlar.
Durgun suda dinlenen yamaçlar...

Mevsim sonu öyle bir zaman ki
Gaip bir mûsikîydi sanki.
Gitmiş, kaybolmuşuz uzakta...
Rü'ya sona ermeden şafakta.

NAZAR

Gece, Leylâ'yı ayın on dördü,
Koyda tenha yıkanırken gördü.
"Kız vücudun ne güzel böyle açık!
Kız yakından göreyim sahile çık!"
Baktı etrafına ürkek ürkek,
Dedi: "Tenhada bu ses n'olsa gerek?"
"Kız vücudun sarı güller gibi ter!
Çık sudan kendini üryan göster!"
Aranırken ayın ölgün sesini,
Soğuk ay öptü beyaz ensesini.
Sardı her uzvunu bir ince sızı;
Bu öpüş gül gibi soldurdu kızı.
Soldu, günden güne, sessiz, soldu!
Dediler hep: "Kıza bir hal oldu!"
Tâ içindendi gelen hıçkırığı,
Kalbinin vardı derin bir kırığı.
Yattı, bir ses duyuyormuş gibi lâl.
Yattı, aylarca devam etti bu hal.
Sindi simâsına akşam hüznü,
Böyle, yatakta görenler yüzünü,
Avuturlarken uzun sözlerle,
O susup baktı derin gözlerle.
Evi rüzgâr gibi bir sır gezdi,
Herkes endişeli bir şey sezdi.
Bir sabah söyledi son sözlerini,
Yumdu dünyaya elâ gözlerini;
Koptu evden acı bir vaveylâ,
Odalar inledi: "Leylâ! Leylâ!"
Geldi köy kızları, el bağladılar...
Diz çöküp ağladılar, ağladılar!

Nice günler bu şeâmetli ölüm,
Oldu çok kimseye bir gizli düğüm;
Nice günler bakarak dalgalara,
Dediler: "Uğradı Leylâ nazara!"

ENDÜLÜS'DE RAKS

Zil, şal ve gül. Bu bahçede raksın bütün hızı...
Şevk akşamında Endülüs üç defa kırmızı...

Aşkın sihirli şarkısı yüzlerce dildedir.
İspanya neşesiyle bu akşam bu zildedir.

Yelpaze çevrilir gibi birden dönüşleri
İşveyle devriliş, saçılış, örtünüşleri.

Her rengi istemez gözümüz şimdi aldadır
İspanya dalga dalga bu akşam bu şaldadır.

Alnında halka halkadır âşufte kâkülü,
Göğsünde yosma Gırnata'nın en güzel gülü...

Altın kadeh her elde, güneş her gönüldedir;
İspanya varlığıyle bu akşam bu güldedir.

Raks ortasında bir durup oynar, yürür gibi;
Bir baş çevirmesiyle bakar öldürür gibi...

Gül tenli, kor dudaklı, kömür gözlü, sürmeli...
Şeytan diyor ki sarmalı, yüz kerre öpmeli...

Gözleri kamaştıran şala, meftun eden güle,
Her kalbi dolduran zile, her sineden: "Ole!"

AÇIK DENİZ

Balkan şehirlerinde geçerken çocukluğum;
Her lâhza bir alev gibi hasretti duyduğum.
Kalbimde vardı Byron'u bedbaht eden melâl,
Gezdim o yaşta dağları, hulyâm içinde lâl,
Aldım Rakofça kırlarının hür havasını,
Duydum akıncı cedlerimin ihtirâsını,
Her yaz, şimâle doğru asırlarca bir koşu,
Bağrımda bir akis gibi kalmış uğultusu...
Mağlûpken ordu, yaslı dururken bütün vatan,
Rü'yâma girdi her gece bir fâtihâne zan.
Hicretlerin bakıyyesi hicranlı duygular,
Mahzun hudutların ötesinden akan sular,
Gönlümde hep o zanla berâber çağıldadı,

Bildim nedir ufuktaki sonsuzluğun tadı!
Bir gün dedim ki, istemem artık ne yer ne yâr!
Çıktım sürekli gurbete, gezdim diyar diyar;
Gittim o son diyâra ki serhaddidir yerin,
Hâlâ dilimdedir tuzu engin denizlerin!

Garbin ucunda, son kıyıdan en gürültülü,
Bir med zamanı, gökyüzü kurşunla örtülü,
Gördüm deniz dedikleri bin başlı ejderi;
Gördüm güzel vücûdunu zümrütleyen deri,
Keskin bir ürperişle kımıldandı anbean,
Baktım ve anladım ki o ejderdi canlanan.
Sonsuz ufuktan âh o ne coşkun gelişti o!
Birden nasıl toparlanarak kükremişti o!
Yelken, vapur, ne varsa kaçışmış limanlara,
Yalnız onundu koskoca meydan ve manzara!
Yalnız o kalmış ortada, âsî ve bağrı hûn.
Bin mağra ağzı açılmış, ulurken uzun uzun,
Sezdim bir âşinâ gibi, heybetli hüznünü!

Rûhunla karşı karşıya kaldım o med günü,
Şekvânı dinledim, ezelî muztarip deniz!
Duydum ki rûhumuzla bu gurbette sendeniz.
Dindirmez anladım bunu hiç bir güzel kıyı;
Bir bitmeyen susuzluğa benzer bu ağrıyı.

EYLÜL SONU

Günler kısaldı. Kanlıca'nın ihtiyarları
Bir bir hatırlamakta geçen sonbaharları.

Yalnız bu semti sevmek için ömrümüz kısa...
Yazlar yavaşça bitmese, günler kısalmasa...

İçtik bu nâdir içki'yi yıllarca kanmadık...
Bir böyle zevke tek bir ömür yetmiyor, yazık!

Ölmek kaderde var, bize ürküntü vermiyor;
Lâkin vatandan ayrılışın ıstırâbı zor.

Hiç dönmemek ölüm gecesinden bu sâhile,
Bitmez bir özleyiştir, ölümden beter bile.

ERENKÖYÜ'NDE BAHAR

Cânan aramızda bir adındı,
Şîrin gibi hüsn ü âna unvan,
Bir sâhile hem şerefti hem şan,
Çok kerre hayâlimizde cânan
Bir şi'ri hatırlatan kadındı.

Doğmuştu içimde tâ derinden
Yıldızları mâvi bir semânın;
Hazzıyla harâb idim edânın,
Hâlâ mütehayyilim sadânın
Gönlümde kalan akislerinden.

Mevsim iyi, kâinât iyiydi;
Yıldızlar o yanda, biz bu yanda,
Hulyâ gibi hoş geçen zamanda
Sandım ki güzelliğin cihanda
Bir saltanatın güzelliğiydi.

İstanbul'un öyledir bahârı;
Bir aşk oluverdi âşinâlık...
Aylarca hayâl içinde kaldık;
Zannımca Erenköyü'nde artık
Görmez felek öyle bir bahârı.

ÂŞIK VEYSEL (Şatıroğlu)
(1894 – 21 Mart 1973)

Bir çiftçi oğluydu, yedi yaşında iken bir çiçek salgınında gözleri kör olduktan sonra, babasının avunsun, eğlensin diye verdiği kırık bir saza alıştıkça, Sivrialan'a gelip giden âşıkları dinledikçe duyarlığı gelişti. 1920'de anasıyla babası da ölünce kahırlı hayatında tek can yoldaşı olan sazı ve ağabeyinin çoluk çocuğuyla yalnız kaldı. 1931'den sonra tanınmaya başladı. Bir arkadaşının yedeğinde üç ay yaya yürüyerek Cumhuriyet'in onuncu yıldönümünde Ankara'ya ulaştı. İlk şiirlerini o milli bayramda Ankara'da söyledi (29 Ekim 1933), kahvelerde sazını çalıp koşmalarını okudu. Yurdu dolaşmaya, gittiği yerlerde şiirlerini okuyarak sazını çalmaya çıkması bu tarihte başladı. Bir süre Ârifiye ve Hasanoğlan (1943-1944), sonra Çifteler (Eskişehir) Köy Enstitülerinde halk türküsü öğretmenliği yaptı. ★ **Âşık Veysel**'in bütün şiirleri **Ümit Yaşar Oğuzcan** tarafından derlenerek İş Bankası Kültür Yayınları'nda çıktı: ***Dostlar Beni Hatırlasın*** (1970, 3. b. 1973). Şairin hayatı, şiirleri ve hakkında yayınlar üzerine gene **Oğuzcan** Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları'nda bir kitap çıkardı (1972). **Muzaffer Uyguner**'in hazırladığı ***Âşık Veysel*** adlı yaşamı, sanatı ve şiirlerinden seçmeler içeren yapıt da Bilgi Yayınları arasında çıktı (1990).

DOSTLAR BENİ HATIRLASIN

Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın.

Can kafeste durmaz uçar
Dünya bir han, konan göçer
Ay dolanır yıllar geçer,
Dostlar beni hatırlasın.

Can bedenden ayrılacak,
Tütmez baca, yanmaz ocak,
Selâm olsun kucak kucak,
Dostlar beni hatırlasın.

Ne gelsemdi, ne giderdim
Günden güne arttı derdim,
Garip kalır yerim yurdum
Dostlar beni hatırlasın.

Açar, solar türlü çiçek,
Kimler gülmüş kim gülecek
Murat yalan ölüm gerçek
Dostlar beni hatırlasın.

Gün ikindi, akşam olur
Gör ki başa neler gelir.
Veysel gider adı kalır
Dostlar beni hatırlasın.

GÜZELLİĞİN ON PAR-ETMEZ

Güzelliğin on par-etmez
Bu bendeki aşk olmasa,
Eğlenecek yer bulamam
Gönlümdeki köşk olmasa.

Tâbirin sığmaz kaleme
Derdin dermandır yâreme
İsmin yayılmaz âleme
Âşıklarda meşk olmasa.

Kim okurdu kim yazardı,
Bu düğümü kim çözerdi.
Koyun kurt ile gezerdi
Fikir başka başk-olmasa.

Güzel yüzün görülmezdi
Bu aşk bende dirilmezdi,
Güle kıymet verilmezdi
Âşık ve mâşuk olmasa.

Senden aldım bu feryâdı
Bu imiş dünyanın tadı,
Anılmazdı Veysel adı
O sana âşık olmasa.

KARA TOPRAK

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sâdık yârim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldum
Benim sâdık yârim kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sâdık yârim kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sâdık yârim kara topraktır

Âdem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyva yedirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sâdık yârim kara topraktır

Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sâdık yârim kara topraktır

İşkence yaptıkça bana gülerdi
Bunda yalan yoktur herkes de gördü
Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Benim sâdık yârim kara topraktır

Havaya bakarsam hava alırım
Toprağa bakarsam dua alırım
Topraktan ayrılsam nerde kalırım
Benim sâdık yârim kara topraktır

Dileğin varsa iste Allahtan
Almak için uzak gitme topraktan
Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan
Benim sâdık yârim kara topraktır

Hakikat ararsan açık bir nokta
Allah kula yakın kul da Allaha
Hakkın gizli hazinesi toprakta
Benim sâdık yârim kara topraktır

Bütün kusurumuzu toprak gizliyor
Merhem çalıp yaralarım düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sâdık yârim kara topraktır

Her kim ki olursa bu sırra mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sâdık yârim kara topraktır

BU ÂLEMİ GÖREN SENSİN

Bu âlemi gören sensin
Yok gözünde perde senin
Haksıza yol veren sensin
Yok mu suçun burda senin

Kâinatı sen yarattın
Her şeyi yoktan var ettin
Beni çıplak dışar-attın
Cömertliğin nerde senin?

Evli misin ergen misin?
Eşin yoktur bir sen misin?
Çarkı sema nur sen misin
Bu balkıyan nur da senin

Kilisede despot keşiş
İsa Allah'ın oğlu demiş
Meryem Ana neyin imiş
Bu işin var bir de senin.

Kimden korktun da gizlendin
Çok arandın, çok izlendin.
Göster yüzün çok nazlandın
Yüzün mahrem ferde senin.

Binbir ismin bir cismin var.
Oğlun, kızın ne hısmın var
Her bir irenkte resmin var
Nerde baksam orda senin

Türlü türlü dillerin var
Ne acaip hallerin var
Ne karanlık yolların var
Sırat köprün nerde senin?

Âdemi sürdün bakmadın
Cennette de bırakmadın
Şeytanı niçin yakmadın
Cehennemin var da senin

Veysel neden aklın ermez
Uzun kısa dilin durmaz
Eller tutmaz gözler görmez
Bu acaip sır da senin.

FELEK VURDU BAŞIMA

Genç yaşımda felek vurdu başıma
Aldırdım elimden iki gözümü
Yeni değmiş idim yedi yaşıma
Kaybettim baharımı yazımı

Bağlandım köşede kaldım bir zaman
Nice kimselere dedim elâman
On-onbeş yaşıma girince heman
Yavaş yavaş düzen ettim sazımı

Üç yüz onda gelmiş idim cihana
Dünyaya bakmadım ben kana kana
Kader böyle imiş çiçek bahana
Levh-i kalem kara yazmış yazımı

Geçirdim ömrümü havayı heves
Derdim bir kimseye değildir kıyas
Her zaman her vakit kalbimde bu yas
Çarh-ı devran güldürmedi yüzümü

Bir vefasız zalım yâra bağlandım
Tarih üçyüz otuz beşte evlendim
Sekiz sene bir arada eğlendim
Zalım kâfir yetim kodu kuzumu

Ele geniş bana dünya dar oldu
Tahammülsüz gönlüm bikarar oldu
Gönlüm zindan gecelerim zâr oldu
Kader ile bölemedim kozumu

Veysel der dünyaya ben niye geldim
Her zaman ağladım ne zaman güldüm
Gönlüme teselli kendimde buldum
Sabır ile teskin ettim özümü.

YENİ MEKTUP ALDIM GÜL YÜZLÜ YÂRDAN

Yeni mektup aldım gül yüzlü yârdan
Gözletme yolları gel deyi yazmış
Sivralan köyünden bizim diyardan
Dağlar mor menevşe gül deyi yazmış

Beserek'te lâle sümbül yürüdü
Güldede'yi çayır çimen bürüdü
Karataş'ta kar kalmadı eridi
Akar gözüm yaşı sel deyi yazmış

Eğlenme gurbette yayla zamanı
Mevlâyı seversen ağlatma beni
Benek benek mektuptadır nişanı
Göz yaşım mektupta pul deyi yazmış

Kokuyor burnuma Sivralan köyü
Serindir dağları soğuktur suyu
Yâr mendil göndermiş yadigâr deyi
Gözünün yaşını sil deyi yazmış

Veysel bu gurbetlik kâr etti cana
Karıştır göçünü ulu kervana
Gün geçirip fırsat verme zamana
Sakın uzamasın yol deyi yazmış.

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL
(18 Mayıs 1898, İstanbul – 8 Kasım 1973)

Tıp Fakültesi'ndeki yükseköğrenimini yarıda bırakarak önce yazar, sonra öğretmen oldu. Kayseri (1922), Ankara (1924-1932) ve İstanbul'da (1932-1946) edebiyat öğretmenliği, İstanbul Milletvekilliği (1946-27 Mayıs 1960) yaptı. Akdeniz'de bir gezideyken gemide kalp yetersizliğinden öldü ★ Şiire Birinci Dünya Savaşı yıllarında aruzla başladı. Duygu ve düşünceyi bir arada yürüten, romantik ve realist konu ve hayatları işleyen şiirleriyle kendisine yaygın bir ün sağladı. *Anayurt* adında haftalık bir sanat dergisi de çıkarmıştı (8 sayı, 1933). ★ Şiir kitapları: ***Şarkın Sultanları*** (aruzla, 1919), ***Gönülden Gönüle*** (aruzla, 1919), **Dinle Neyden** (heceyle, 1919), **Çoban Çeşmesi** (heceyle, 1926), ***Suda Halkalar*** (aruzla, 1928), ***Bir Ömür Böyle Geçti*** (seçme şiirler, 1933, 5. bs. 1972), ***Elimle Seçtiklerim*** (1934), ***Akarsu*** (1937, 1940), ***Tatlı Sert*** (mizah şiirleri, 1928), ***Akıncı Türküleri*** (epik-didaktik şiirler, 1938, 1939), ***Heyecan ve Sükûn*** (seçme şiirler 1959), ***Zindan Duvarları*** (aruzla dörtlükler, 1967), ***Han Duvarları*** (seçme şiirler, 1969). ★ Oyunları: ***Canavar*** (heceyle manzum, 1925), ***Akın*** (heceyle manzum, 1932), ***Özyurt*** (1932), ***Kahraman*** (1933), ***Yayla Kartalı*** (1945). ★ Romanı: ***Yıldız Yağmuru*** (1936). ★ Oyunlarının yeni baskıları 1965'tedir.

HAN DUVARLARI

Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı,
Bir dakika araba yerinde durakladı.
Neden sonra sarsıldı altımda demir yaylar,
Gözlerimin önünden geçti kervansaraylar...
Gidiyordum, gurbeti gönlümde duya duya,
Ulukışla yolundan Orta Anadolu'ya.

İlk sevgiye benzeyen ilk acı, ilk ayrılık!
Yüreğimin yaktığı ateşle hava ılık.
Gök sarı, toprak sarı, çıplak ağaçlar sarı;
Arkada zincirlenen yüksek Toros Dağları.
Önde uzun bir kışın soldurduğu etekler,
Sonra dönen, dönerken inleyen tekerlekler...
Ellerim takılırken rüzgârların saçına
Asıldı arabamız bir dağın yamacına.
Her tarafta yükseklik, her tarafta ıssızlık
Yalnız arabacının dudağında bir ıslık!
Bu ıslıkla uzayan, dönen kıvrılan yollar,
Uykuya varmış gibi görünen yılan yollar
Başını kaldırarak boşluğu dinliyordu;
Gökler bulutlanıyor, rüzgâr serinliyordu.
Serpilmeye başladı bir rüzgâr ince ince,
Son yokuş noktasından düzlüğe çevrilince
Nihayetsiz bir ova ağarttı benzimizi,
Yollar bir şerit gibi ufka bağladı bizi.
Gurbet beni muttasıl çekiyordu kendine,
Yol, hep yol, daima yol... Bitmiyor düzlük yine.
Ne civarda bir köy var, ne bir evin hayali,
Sonum ademdir diyor insana yolun hali.
Arasıra geçiyor bir atlı, iki yayan;
Bozuk düzen taşların üstünde tıkırdayan
Tekerlekler yollara bir şeyler anlatıyor,
Uzun yollar bu sesten silkinerek yatıyor...
Kendimi kaptırarak tekerleğin sesine...
Uzanmışım kalmışım yaylının şiltesine.
Bir sarsıntı... Uyandım uzun süren uykudan,
Geçiyordu araba yola benzer bir sudan.
Karşıda hisar gibi Niğde yükseliyordu.
Sağ taraftan çıngırak sesleri geliyordu:
Ağır ağır önümden geçti deve kervanı,
Bir kenarda göründü beldenin viran hanı.
Alaca bir karanlık sarmadayken her yeri
Atlarımız çözüldü, girdik handan içeri.
Bir deva bulmak için bağrındaki yaraya
Toplanmıştı garipler şimdi kervansaraya.
Bir noktada birleşmiş vatanın dört bucağı,
Gurbet çeken gönüller kuşatmıştı ocağı.
Bir parıltı gördü mü gözler hemen dalıyor,

Göğüsler çekilerek nefesler daralıyor.
Şişesi is bağlamış bir lambanın ışığı
Her yüze çiziyordu bir hüzün kırışığı.
Git gide birer ayet gibi derinleştiler
Yüzlerdeki çizgiler, gözlerdeki çizgiler...

Yatağımın yanında esmer bir duvar vardı,
Üstünde yazılarla hatlar karışmışlardı:
Fani bir iz bırakmış burda yatmışsa kimler,
Aygın baygın maniler, açık saçık resimler...
Uykuya varmak için bu hazin günde, erken,
Kapanmayan gözlerim duvarlarda gezerken
Birdenbire kıpkızıl birkaç satırla yandı,
Bu dört mısra değildi, sanki dört damla kandı.
Ben garip çizgilerle uğraşırken baş başa,
Rastlamıştım duvarda bir şair arkadaşa:

On yıl var ayrıyım Kınadağı'ndan
Baba ocağından, yar kucağından
Bir çiçek dermeden sevgi bağından
Huduttan hududa atılmışım ben

Altında da bir tarih: sekiz mart otuz yedi.
Gözüm imza yerinde başka bir ad görmedi.
Artık bahtın açıktır, uzun etme arkadaş!
Ne hudud kaldı bugün, ne askerlik, ne savaş.
Araya gitti diye içlenme baharına,
Huduttan götürdüğün şan yetişir yârına!..
Ertesi gün başladı gün doğmadan yolculuk,
Soğuk bir mart sabahı... buz tutuyor her soluk.
Ufku tutuşturmadan fecrin ilk alevleri
Arkamızda kalıyor şehrin kenar evleri.
Bulutların ardında gün yanmadan sönüyor,
Höyükler bir dağ gibi uzaktan görünüyor.
Yanımızdan geçiyor ağır ağır kervanlar,
Bir derebeyi gibi kurulmuş eski hanlar.
Biz bu sonsuz yollarda varıyoruz, gitgide,
İki dağ ortasında boğulan bir geçide.
Sıkı bir poyraz beni titretirken içimden
Geçidi atlayınca şaşırdım sevincimden:
Ardımda kalan yerler, anlaşırken baharla
Önümdeki arazi örtülü şimdi karla.

Bu geçit sanki yazdan kışı ayırıyordu,
Burada son fırtına son dalı kırıyordu.
Yaylımız tüketirken yolları aynı hızla,
Savrulmaya başladı karlar etrafımızda.
Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü;
Kar değil, gökyüzünden yağan beyaz ölümdü:
Gönlümde can verirken köye varmak emeli
Arabacı haykırdı: "İşte Araplıbeli!"
Tanrı yardımcı olsun gayrı yolda kalana,
Biz menzile vararak atları çektik hana.
Bizden evvel buraya inen üç dört arkadaş
Kurmuştular tutuşan ocağa karşı bağdaş,
Çıtırdayan çalılar dört cana can katıyor,
Kimi haydut, kimi kurt masalı anlatıyor...
Gözlerime çökerken ağır uyku sisleri,
Çiçekliyor duvarı ocağın akisleri
Bu akisle duvarda çizgiler beliriyor,
Kalbime ateş gibi şu satırlar giriyor:

Göynümü çekse de yarin hayali
Aşmaya kudretim yetmez cibali
Yolcuyum bir kuru yaprak misali
Rüzgârın önüne katılmışım ben

Sabahleyin gökyüzü parlak, ufuk açıktı,
Güneşli bir havada yaylımız yola çıktı.
Bu gurbetten gurbete giden yolun üstünde
Ben üç mevsim değişmiş görüyordum, üç günde.
Uzun bir yolculuktan sonra İncesu'daydık,
Bir handa, yorgun argın, tatlı bir uykudaydık.
Gün doğarken bir ölüm rüyasıyle uyandım.
Başucumda gördüğüm şu satırlarla yandım:

Garibim namıma Kerem diyorlar
Aslı'mı el almış harem diyorlar
Hastayım derdime verem diyorlar
Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış'ım ben

Bir kitabe kokusu duyuluyor yazında,
Korkarım yaya kaldın bu gurbet çıkmazında.
Ey Maraşlı Şeyhoğlu, evliyalar adağı!
Bahtına lânet olsun aşmadınsa bu dağı!

Az değildir, varmadan senin gibi yurduna,
Post verenler yabanın hayduduna kurduna!
Arabamız tutarken Erciyeş'in yolunu:
"Hancı dedim, bildin mi Maraşlı Şeyhoğlu'nu?"
Gözleri uzun uzun burgulu kaldı bende,
Dedi:
"Hana sağ indi, ölü çıktı geçende!"
Yaşaran gözlerimde artık her şey değişti.
Bizim garip Şeyhoğlu buradan geçmemişti.
Göynümü Maraşlı'nın yaktı kara haberi.
Aradan yıllar geçti, işte o günden beri
Ne zaman yolda bir hana rastlasam irkilirim;
Çünkü sizde gizlenen dertleri ben bilirim.
Ey köyleri hududa bağlayan yaslı yollar,
Dönmeyen yolculara ağlayan yaslı yollar!
Ey garip çizgilerle dolu han duvarları,
Ey hanların gönlümü sızlatan duvarları!..

ÇOBAN ÇEŞMESİ

Derinden derine ırmaklar ağlar,
Uzaktan uzağa çoban çeşmesi.
Ey suyun sesinden anlayan bağlar,
Ne söyler şu dağa çoban çeşmesi?

"Gönlünü Şirin'in aşkı sarınca
"Yol almış hayatın ufuklarınca,
"O hızla dağları Ferhat yarınca
"Başlamış akmağa çoban çeşmesi..."

O zaman başından aşkındı derdi,
Mermeri oyardı, taşı delerdi.
Kaç yanık yolcuya soğuk su verdi,
Değdi kaç dudağa çoban çeşmesi!

Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu...
Sızmazdı toprağa çoban çeşmesi.

Ne şair yaş döker, ne âşık ağlar,
Tarihe karıştı eski sevdalar:
Beyhude seslenir, beyhude çağlar
Bir sola, bir sağa çoban çeşmesi!..

VERASET

Ninem beş yüz altına satılmış bir esirdi,
Dedem beş yüz altını sayan bir derebeyi;
Köpek kanı, kurt kanı biri birine girdi,
İkisinden meydana çıktı bir kurt köpeği.

İki zıt cevheri var nabzımda vuran kanın,
Biri elpençe duran, öteki durduranın.
Duygum sana taparken, düşüncem bir hayvanın
Sırtında bir kadınla aşar karşı tepeyi!

Ben ninemden muhabbet, dedemden kin almışım,
Çini bir kâse kadar başkadır içim, dışım,
Elini öpmek için yalvarsa da bakışım
Isır diye tepinir gözlerimin bebeği.

OĞLUMA

Biliyorsun ki, Oğlum, ortada ne sen varsın,
Ne seni yeryüzüne getirecek bir anne:
Bir gün cihana gelmen mukadderse, anlarsın.
Bu gelişten gözümü, göynümü yıldıran ne?

Her gün saban başında topladığın kederler
Seni yorgun çıkarır sabahın altısına,
Çalışan ellerine bakanlar kirli derler,
Leke derler alnında güneş karaltısına.

İnce belin bükülmez zamanın dizlerinde,
Öpülen eteklere ayağını silersin.
Yoksulluğun yüzerek sonsuz denizlerinde
Gördüğün her kıtaya açıktan diş bilersin...

Ayağından çarıklar dökülür parça parça,
Gözyaşların çürütür gömleğinin kolunu.
Bir lokmanın ardında dolaşır haftalarca,
Sürgün gibi gezersin kendi Anadolu'nu!

Fazilet arkadaşın, hakikat yoldaşınla
Seyredersin yabancı bir ufkun baharını,
Bulutları delsen de yükselsen dik başınla
Sonunda bir dişiye mal edersin varını.

Akşamları bir camın önünde seni değil,
Elindeki çıkını gözetleyen karındır.
Hakkın önünde eğil, zulmün önünde eğil!
Taçlar bile cihanda eğilen başlarındır...

Derdim, omuzlarına yük olmasın bu varlık,
Derdim, oğlum ne haktan, ne kuldan bir şey umsun.
Nasip olmaz kimseye bu kadar bahtiyarlık
Ki sen benim doğmamış, doğmayacak oğlumsun!

İSHAKAĞA ÇEŞMESİ

Nasıl her gün yayarsa davarını bir çoban,
Sürükler düşüncemi sükûndan tevekküle
Sekiz mermer direğe dayanmış bir şadırvan,
Bilek kalınlığında su akıtan on lüle...

Uzanır ezan vakti musluğa doğru yüzler,
İçinde bir mum yanan kâğıt fenerden sarı;
Ve her gelen, sükûta ayrı bir sükût ekler,
Ve çağlar her tarafta Âkif'in mısraları.

Bu yerde meyvalaşır uzletin baygın tadı,
Ve bir tas şarap olur bir yudum su bu yerde.
Kurnada ak köpükler bir güvercin kanadı,
Kumrunun dem çekişi dönen sesler kemerde.

Gönlüm yaşar içinde sonu yok bir masalın,
Derim, mutlak bir pınar perisidir gördüğüm:
Çıplak ayaklarında tahtadan birer nalın,
Kollarında boyundan daha yüksek bir güğüm...

On lüleden fışkırıp mermeri oyan sular
Asırlarca Kerem'in Aslı'yle dertleşmesi...
Mermer bir kalp önünde su kesilmiş duygular
Bir gönül destanıdır İshakağa çeşmesi!

KISKANÇ

Sakın bir söz söyleme... Yüzüme bakma sakın!
Sesini duyan olur, sana göz koyan olur.
Düşmanımdır seni kim bulursa cana yakın,
Anan bile okşarsa benim bağrım kan olur...

Dilerim Tanrıdan ki, sana açık kucaklar
Bir daha kapanmadan kara toprakla dolsun,
Kan tükürsün adını candan anan dudaklar,
Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun!

ALİ

Namluna dayanır, yola dalarsın,
Duruşun, bakışın yaman, be Ali!
Boşuna tetiği ne kurcalarsın?
Var daha ateşe zaman, be Ali.

Yıllanmış bir çınar pusuluk yerin,
Nerdeyse gelecek beklediklerin.
Var iki atımlık canı kederin,
Desene işleri duman, be Ali?

Onu sen büyüt de söğüt boyunca
Kendini ellere versin o gonca!
Sözüme kanmadın bunu duyunca,
Gönlündü gözünü yuman, be Ali!

...Geldiler beklenen çiftler ormana,
Duruyor iki genç, ne hoş, yanyana.
Bir kurşun kadına, bir de çobana,
Çınlasın yıllarca orman, be Ali!

Görünce uzanmış yâr kucağına,
Boynunu dolamış zülfü bağına
Kurşunu kahpeye atacağına
Kendine çevirdin... Aman, be Ali!

AT

Bin gemle bağlanan yağız at şâha kalkıyor,
Gittikçe yükselen başı Allaha kalkıyor!

Son mâcerâyı dinlememiş varsa anlatın;
Râm etmek isteyenler o mağrûr, asîl atın.

Beyhûdedir, her uzvuna bir halka bulsa da;
Boştur köpüklü ağzına gemler vurulsa da...

Coştukça böyle sel gibi bağrında hisleri
Bir gün başında kalmayacaktır seyisleri!

Son şanlı mâcerâsım tarihe anlatın:
Zincîr içinde bağlı duran kahraman atın

Gittikçe yükselen başı Allâha kalkıyor;
Asrın baş eğdi sandığı at şâha kalkıyor!

FİRARÎ

Sana çirkin dediler, düşmanı oldum güzelin;
Sana kâfir dediler, diş biledim Hakka bile.
Topladın saçtığı altınları yüzlerce elin,
Kahbelendin de garaz bağladım ahlâka bile.

Sana çirkin demedim ben, sana kâfir demedim;
Bence dinin gibi küfrün de mukaddesti senin.
Yaşadın beş sene gönlümde, misâfir demedim;
Bu firar aklına nerden, ne zaman esti senin?

Zülfünün yay gibi kuvvetli çelik tellerine
Takılan gönlüm asırlarca peşinden gidecek,
Sen bir âhû gibi dağdan dağa kaçsan da yine
Seni aşkım canavarlar gibi tâkîp edecek!

MELEKÜ'L-MEVT

Hangi ceylân seni kesmiş de çocukken memeden,
Hangi kaplan sana süt vermiş öz annen yerine?
Üç yüz evlik köyü takmış saçının tellerine,
Sürüyorsun bu mezarlıkta için titremeden.

Seyre çık, sevdiğim, akşamları kurbanlarını;
Yarıyor kalbini herkes sana göstermek için.
Âh, o taş kalbine bir gün heyecan vermek için
Yedi köy halkı *sebîl etti* bu yıl kanlarını.

Bir çiçek rikkati sinmiş de ipekten tenine,
Sonra göğsünde çelikten mi dövülmüş bu yürek?
Sen köyün derdine bîgâne yaşarken, gülerek,
Gömüyor can veren evlâdını yüzlerce nine.

Bir ölüm meltemi halinde eserken nefesin,
Ömrü bir dal gibi âşıklarının, sallanıyor;
İhtiyarlar yanıyor, körpe çocuklar yanıyor;
Sen köyün sıtmalı bağrında cehennem mi, nesin?

Hangi ceylân, seni kesmiş de çocukken memeden,
Hangi kaplan sana süt vermiş öz annen yerine?
Üç yüz evlik köyü takmış saçının tellerine,
Sürüyorsun bu mezarlıkta için titremeden.

KEMALETTİN KAMU
(15 Eylül 1901, Bayburt – 6 Mart 1948, Ankara)

İstanbul Erkek Muallim Mektebi son sınıfında iken Milli Mücadele'nin başlaması üzerine Ankara'ya gitti (1920), *Anadolu Ajansı*'nda çalışmaya başladı, 1923'te İstanbul'a gelerek imtihanlara girdi, diploma aldı, ajans temsilcisi olarak Paris'e gönderildi (1933), beş yıl kaldığı Paris'te Siyasal Bilgiler Okulu'nda yükseköğrenim yaptı, İstanbul'a döndü (4 Kasım 1938), Rize ve Erzurum Milletvekili oldu. ★ Şiire mütareke devrinde başlayan (*Büyük Mecmua*, sayı 9, 5 Haziran 1919) Milli Mücadele yıllarında (*Dergâh* dergisi, 1921) yazdıklarıyla ün kazanan, sonraları *Varlık* (1933-1934) ve *Oluş* (1939) dergilerinde de şiirler yayımlayan **Kamu**, lirik-epik, hece şiirleriyle tanındı ★ Şiirleri ölümünden sonra, şu kitapta toplandı: **Rıfat Necdet Evrimer**, ***Kemalettin Kamu Hayatı, Şahsiyeti ve Şiirleri*** (1949). Şairi tanıtan yeni bir kitap **Necmettin Esin**'in kaleminden çıktı (1975).

GURBET

Gurbet o kadar acı
Ki ne varsa içimde,
Hepsi bana yabancı,
Hepsi başka biçimde!

Eriyorum gitgide
Elveda her ümide
Gurbet benliğimi de
Bitirdi bir içimde.

Ne arzum, ne emelim...
Yaralanmış bir elim...
Ben gurbette değilim
Gurbet benim içimde.

KİMSESİZLİK

Yıllardır ki bir kılıcım, kapalı kında,
Kimsesizlik dört yanımda bir duvar gibi,
Muzdaribim, bu duvarın dış tarafında
Şefkatine inandığım biri var gibi.

Sanıyorum saçlarımı okşuyor bir el,
Kıpırdanmak istemiyor gözkapaklarım;
Yan odadan bir ince ses diyor gibi "gel"
Ve hakikat bırakıyor hülyamı yarım.

Gözlerimde parıltısı bakır bir tasın,
Kulaklarım komşuların ayak sesinde,
Varsın gene bir yudum su veren olmasın,
Başucumda biri bana "su yok" desin de.

GÜZ

Kurudu artık otlar
Bitmiyor tazeleri
Birikinti sularda
Yaprak cenazeleri.

Döndü yayladakiler
Erdi dağlara batı
Ovalar daha geniş
Kayalar daha katı.

Başım avuçlarımda
Bir ağır külçe hüzün
Düşüyor gözlerime
Çiğ taneleri güzün.

AHMET HAMDİ TANPINAR
(23 Haziran 1901 – 24 Ocak 1962)

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi (1923); liselerde, yüksekokullarda çeşitli dersler okuttu, İstanbul Üniversitesi'ne yeni Türk edebiyatı profesörlüğüne atandı (1939). Milletvekilliği (1942-1946), Milli Eğitim Müfettişliği gibi görevlerden sonra yeniden, ölümüne kadar süren, Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki profesörlüğüne döndü (1949). Öldüğünde, Rumelihisarı Mezarlığında **Yahya Kemal**'in başucuna gömüldü ★ İlk şiiri 1920'de yayımlanmıştı. Altmış kadar şiirinden ancak otuz yedisi ile, tek şiir kitabını ölümüne yakın çıkardı: ***Şiirler*** (1961). Şiirlerinde bir imaj ve müzik kaygısı taşıdığı, hikâye ve romanlarında da, başta zaman "tema"sı olmak üzere, psikolojik anları, bilinçaltını aradığı, yansıttığı görülür. (Geniş bilgi **Prof. Mehmet Kaplan**'ın ***Tanpınar'ın Şiir Dünyası/1964*** kitabında) ★ **Tanpınar**'ın başlıca eserleri hikâye (**Abdullah Efendinin Rüyaları*, 1943; ***Yaz Yağmuru***, 1955; ***Hikâyeler*** 1983), roman (**Huzur*, 1949; **Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, 1962; ***Sahnenin Dışındakiler***, 1973; ***Mahur Beste***, 1975; ***Aydaki Kadın*** 1987), deneme (***Beş Şehir***, 1946; ***Yahya Kemal***, 1967; ***Edebiyat Üzerine Makaleler***, 1969; ***Yaşadığım Gibi***, 1970) ve monografi (***XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi***, 1949) türlerindedir. ***Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Mektupları***'nı da **Zeynep Kerman** derledi (1974, genişletilmiş 2. baskı, 1992) ★ Çeşitli baskıları olan eserleri Dergâh Yayınları'nda toplanmaktadır. **Enis Batur**, ***Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Seçmeler*** (1992) adlı bir kitap yayımladı. **Muzaffer Uyguner**'in de ***Ahmet Hamdi Tanpınar*** adlı kitabı Bilgi Yayınları'nda çıkmıştır (1994).

BÜTÜN YAZ

Ne güzel geçti bütün yaz,
Geceler küçük bahçede...
Sen zambaklar kadar beyaz
Ve ürkek bir düşüncede,
Sanki mehtaplı gecede,
Hülyan, eşiği aşılmaz
Bir saray olmuştu bize;
Hapsolmuş gibiydim bense,
Bir çözülmez bilmecede.
Ne güzel geçti bütün yaz,
Geceler küçük bahçede.

MAVİ, MAVİYDİ GÖKYÜZÜ

Mavi, maviydi gökyüzü
Bulutlar beyaz, beyazdı
Boşluğu ve üzüntüsü
İçinde ne garip yazdı...

Garip, güzel, sonra mahzun
Işıkla yağmur beraber,
Bir türkü ki gamlı, uzun,
Ve sen gülünce açan güller.

Beyaz, beyazdı bulutlar,
Gölgeler buğulu, derin;
Ah o hiç dinmeyen rüzgâr
Ve uykusu çiçeklerin.

Mor aydınlıkta bir çınar
Veya kestane dibinde;
Mahmur süzülen bakışlar
İkindi saatlerinde...

Birden gülümseyen yüzün
Sabahların aynasında
Ve beni çıldırtan hüzün
İki bakış arasında.

NE İÇİNDEYİM ZAMANIN

Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpâre, geniş bir ânın
Parçalanmaz akışında.

Bir garip rüyâ rengiyle
Uyuşmuş gibi her şekil,
Rüzgârda uçan tüy bile
Benim kadar hafif değil.

Başım sükûtu öğüten
Uçsuz, bucaksız değirmen;
İçim muradına ermiş
Abasız, postsuz bir derviş;

Kökü bende bir sarmaşık
Olmuş dünya sezmekteyim,
Mavi, masmavi bir ışık
Ortasında yüzmekteyim.

GEZİNTİ

İkiz hayaletler gibi yürüdük
Puslu aydınlıkta o bahar günü
Gece, bir tepeden seyrettik, büyük
Yıldızların suya döküldüğünü.

Ülker, Demirboğa. Altınkelepçe
Tılsımlı gülleri gök bahçesinin,
Bir bir açıldılar... Ve ıssız gece,
Suda tekrarlandı, ilhamlı, engin,

Bir âlem kurulur gibi yeniden
Baştanbaşa hayâl, düşünce, rüyâ,
Billûr bir kadehe benziyordun sen
Uzanan yüzünle bu parıltıya!

Kim bilir şimdi nerdesin?
Senindir yine akşamlar;
Merdivende ayak sesin
Rıhtım taşında gölgen var.

KARIŞAN SAATLER İÇİNDE...

Karışan saatler içinde hâtırana
Bazı sabahlarla ikindiler yan yana,
Değişik gülleri sanki tek bir baharın;
Bâkir hülyasıyla beyaz ve ürkek yarın,
O sükût bahçesi, ufkunda kuş yerine
Hasret kanat çırpar düşünen ellerine...

Hep aynı nağmede çılgın dolaşan yaylar,
Bir yıldız kervanı gibi haftalar, aylar
Hep aynı hayalin peşinde bu yolculuk,
Hep gül yangını ve bahar sıtması ufuk...
Tenha bir ucunda gecenin bir sır gibi
Fısıldanan adın kardeş, dost ve sevgili,
Durgun havuzların süsü ten rengi çiçek
Bir mevsim cümbüşü içinde süzülerek
Ömrün gecesinde ve kader rüzgârında
Bir ürperme olur çıplak omuzlarında...

AHMET KUTSİ TECER
(1901, Kudüs – 23 Temmuz 1967, İstanbul)

İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünü bitirdi (1930), Paris'e gitti; dönüşte Ankara ve Sıvas'ta edebiyat öğretmenliği, Avrupa'da talebe müfettişliği yaptı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu üyesi iken Adana ve Urfa Milletvekili oldu (1942-46), sonraki hayatı Paris'te kültür ataşeliği (1949-1951) bir yana, emekliliğine (1966) kadar gene İstanbul'da öğretmenlikle geçti. ★ İlk şiirlerini *Dergâh* (1921-22) dergisi ile *Milli Mecmua*'da (1924-25) yayımlayan **Ahmet Kutsi**, Hecenin Beş Şairi'ne bağlanmayarak sanatını tek başına kurdu; samimi ve ince, duygu ve memleket şiirleriyle tanındı, heceye yeni imkânlar aradı; kişiliğini destekleyen en verimli yıllar 1930-1936 arası oldu, kitabından sonraki şiirlerin çoğu *Varlık* (1933-1935), *Oluş* (1939), *Yücel* (1941), *Ülkü* (1941-1945), *Türk Düşüncesi* (1953-54), *Varlık* (1960) dergilerinde çıktı. ★ Ankara'da *Görüş* dergisini çıkarmıştı (4 sayı, Temmuz 1930-Şubat 1932). ★ Sivas'ta basılmış bir kitabından (***Şiirler***, 1932) sonra şiir kitabı yayımlamadı. ***Köylü Temsilleri*** (1940) incelemesi ve ***Köşebaşı*** (1947), ***Bir Pazar Günü*** (1959), ***Koçyiğit Köroğlu*** (1969) oyunları basıldı. 1961'de oynanmış ***Satılık Ev*** basılmadan kaldı.

NERDESİN?

Geceleyin bir ses böler uykumu,
İçim ürpermeyle dolar: –Nerdesin?
Arıyorum yıllar var ki ben onu,
Âşıkıyım beni çağıran bu sesin.

Gün olur sürüyüp beni derbeder,
Bu ses rüzgârlara karışır gider.
Gün olur peşimden yürür beraber,
Ansızın haykırır bana: –Nerdesin?

Bütün sevgileri atıp içimden,
Varlığımı yalnız ona verdim ben.
Elverir ki, bir gün bana, derinden,
Ta derinden bir gün bana: "Gel" desin.

BESBELLİ

Besbelli ölümüm sabahleyindir
İlk ışık korkuyla girerken camdan,
Uzan, başucumda perdeyi indir,
Mum olduğu gibi kalsın akşamdan.

Sonra koş terlikle haber vermeye,
"Kiracım bu sabah can verdi" diye,
Üç beş kişi duysun ve belediye
Beni kaldırmaya gelsin, odamdan.

Evden çıkar çıkmaz omuzda tabut,
Sen de eller gibi adımı unut,
Kapımı birkaç gün için açık tut,
Eşyam bakakalsın diye arkamdan.

BİR TOPRAK İŞÇİSİNE

Sen omzunda yorgan, elinde torban,
Sen mevsim işçisi, büyük gezginci,
Doğduğundan beri sen, anan, baban,
Orakçı, çapacı, ırgat, ekinci,

Sen, anan ve baban... Siz topraksızlar,
Sizi ben tanırım uzun yollardan.
Siz ey yığın yığın büyük yalnızlar,
Sizi de yaratmış bizi yaradan.

Ekip biçtiğiniz toprak sizindir,
Sizindir zorluğu, derdi, mihneti.
Sizin çektiğiniz derde dar gelir,
Tanrının ambarı olsa cenneti.

Ve cennet, dünyanın kurulduğundan
Beridir Tanrı'nın düşüncesidir.
Sen sabrını yere çaldığın zaman
Bu güzel hulyadan Tanrı ürperir.

Siz ey yığın yığın büyük yalnızlar,
Sizi de yaratmış bizi yaradan.
Ey mevsim işçisi, ey topraksızlar,
Sizin toprağınız size bu vatan.

NÂZIM HİKMET (Ran)
(1902, Selânik – 3 Haziran 1963, Moskova)

İstanbul'da Heybeliada Bahriye Mektebi'nden deniz subayı çıkmıştı ki, hastalandı; bir sağlık kurulu raporu onu askerlikten uzaklaştırdı (1921). Anadolu'ya, oradan Rusya'ya gitti. Moskova'da ekonomi politik okudu, üniversiteyi bitirince yurda döndü (1924). İstanbul'da gazete, dergi ve stüdyolarda çalıştı (1931-1936). Harp Okulunda bir arama olayı (1938) dolayısıyla tutuklandı. 28 yıl 4 aya hüküm giydi; İstanbul, Ankara, Çankırı ve Bursa cezaevlerinde yattı. 1950 Temmuzunda af kanunuyla hapisten çıktı. Fakat izlenmeler, karşılaştığı durumlar yüzünden hayatını tehlikede gördü, bir Romanya şilebiyle İstanbul'dan ayrıldı (Haziran 1951), Bükreş'ten Moskova'ya gitti, Türk vatandaşlığından çıkarıldı (Temmuz 1951). Geri kalan ömrünü Bulgaristan, Rusya, Polonya ve başka yerlerde geçirdi. ★ İlk şiiri **Mehmed Nâzım** imzasıyla *Yeni Mecmua*'da çıkmıştı (1918). Rusya'daki öğrenim yıllarında şair **Mayakovski**'nin (1893-1930) sanat görüşünü benimseyerek ölçülü, uyaklı şiiri bıraktı. Rusya dönüşü öz, biçim ve tema bakımlarından yeni şiirleriyle serbest nazımın ve toplumcu şiirin öncüsü oldu; bu yanıyla pek çok şairde geniş etkilere yol açtı. ★ **Nâzım Hikmet**'in eserleri uzun zaman yasaklanmıştı. Ölümünden sonra, yurtdışında basılanlarla birlikte, Türkiye'deyken kendisinin çıkardığı bütün kitaplarının çeşitli yayınevlerince birçok basımları yapıldı. Eserlerinin Türkiye'de ilk baskı yıllarını belirtmekle yetiniyoruz. Şiir kitapları: ***835 Satır*** (1929), ***Jokand ile Si-Ya-U*** (1929), ***Varan 3*** (1920), ***1+1=Bir*** (1930), ***Sesini Kaybeden Şehir*** (1931), ***Gece Gelen Telgraf*** (1932), ***Benerci Kendini Niçin Öldürdü*** (1932), ***Taranta Babu'ya Mektuplar*** (1935), ***Portreler*** (1935), ***Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı*** (1936), ***Kurtuluş Savaşı Destanı*** (1965), ***Saat 21-22 Şiirleri*** (1965), ***Dört Hapishaneden*** (1966), ***Rubailer***

(1966), ***Yeni Şiirler*** (1966), ***Memleketimden İnsan Manzaraları*** (beş cilt, 1966-67; üçüncü cilt ***Şu 1941 Yılında*** adıyla, ilk baskı 1965), ***Kuvâyi Milliye*** (1968, ***Kurtuluş Savaşı Destanı***'nın bir başka yayımı), ***Son Şiirleri*** (1970), ***Nâzım Hikmet'in Bilinmeyen İki Şiir Defteri*** (1980) **Kemal Sülker** tarafından yayımlandı. ★ Oyunları: ***Kafatası*** (1932), ***Bir Ölü Evi Yahut Merhûmun Hânesi*** (1932), ***Unutulan Adam*** (1935), ***Ferhâd ile Şirin*** (1965), ***Sabahat*** (1965), ***İnek*** (1965), ***Ocak Başında/Yolcu*** (iki oyun, 1966), ***Yusuf ile Menofis*** (1967). ★ Romanları: ***Kan Konuşmaz*** (1965), ***Yaşamak Güzel Şey be Kardeşim*** (1967). ★ Fıkraları: ***İt Ürür, Kervan Yürür*** (1965). ★ Masalları: ***Sevdalı Bulut*** (1963). ★ Mektupları: ***Kemal Tahir'e Mapusaneden Mektuplar*** (1968), ***Oğlum, Canım Evlâdım, Memedim*** (1968), ***Vâ-Nû'lara Mektuplar*** (1970), ***Nâzım ile Piraye*** (karısına mektupları, 1976). ★ Hayatı, sanatı, davaları pek çok kitaba konu olmuş şair üzerine **Asım Bezirci**, inceleme-antoloji bir arada, ***Nâzım Hikmet ve Seçme Şiirleri*** (1975) peşinden Cem Yayınevi'ne de şairin ***Tüm Eserleri*** dizisini hazırladı (1975-1980). Ayrıca Bilgi Yayınevi'nce ***Memleketimden İnsan Manzaraları, Kuvayi Milliye***'nin yanı sıra 8 şiir kitabı yayımlandı. **Asım Bezirci**'nin ***Nâzım Hikmet*** adlı bir inceleme kitabı vardır (1975, 3. baskı 1993).

DÂVET

Dörtnala gelip Uzak Asya'dan
Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
Bu memleket bizim!

Bilekler kan içinde, dişler kenetli, ayaklar çıplak
Ve ipek bir halıya benzeyen toprak
Bu cehennem, bu cennet bizim!

Kapansın el kapıları bir daha açılmasın
Yok edin insanın insana kulluğunu
Bu dâvet bizim!

Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi kardeşçesine
Bu hasret bizim!

TEBAHHUR SÛRESİ

Pehlivanlar cümle libastan soyunmuş, üryan idiler.
her biri aşikâr zamirin.
Gökkubbe sıcaktı ve kan kokuyordu,
encam
tavı gelmiş demirin.
Vadenin irişip çattığını bildiler,
Kavaklar titreşip yere eğildiler,
ve çınar ağaçları
gördüler haykıraraktan,
köklerinin yılan ölüleri gibi
koptuğunu topraktan.

Pehlivanlar cümle libastan soyunmuş, üryan idiler.
Kızıl kanatlı kuşlar kayalarda
hazırdı atlamaya.
Vadenin irişip çattığını bildiler,
kabardı, köpüklendi dalgalar
başladılar çatlamaya
Gökkubbe sıcaktı ve kan kokuyordu.
Ve rüzigâr
yükseldi ağır ağır, çoğaldı gitgide
birikti, birikti ve ân-ı vahitte
"Ah edildi derinden
yer oynadı yerinden"...
Yıkıldı köprüler kemerlerinden,
yazılı taşlar kapandı yüzükoyun.

Bu dem kıyamet demidir,
bu, buhara inkılâbıdır kaynayan suyun...

JAPON BALIKÇISI

Denizde bir bulutun öldürdüğü
Japon balıkçısı genç bir adamdı.
Dostlarından dinledim bu türküyü
Pasifik'te sapsarı bir akşamdı.

Balık tuttuk yiyen ölür
Elimize değen ölür.
Bu gemi bir kara tabut
Lumbarından giren ölür.

Balık tuttuk yiyen ölür
Birden değil, ağır ağır,
Etleri çürür dağılır
Balık tuttuk yiyen ölür.

Elimize değen ölür,
Tuzla, güneşle yıkanan
On kafalı on çalışkan
Elimize değen ölür.
Birden değil, ağır ağır
Etleri çürür, dağılır,
Elimize değen ölür...

Badem gözlüm beni unut,
Bu gemi bir kara tabut,
Lumbarından giren ölür
Üstümüzden geçti bulut.

Badem gözlüm beni unut
Boynuma sarılma gülüm,
Benden sana geçer ölüm
Badem gözlüm beni unut.

Bu gemi bir kara tabut
Badem gözlüm beni unut.
Çürük yumurtadan çürük
Benden yapacağın çocuk
Bu gemi bir kara tabut
Bu deniz bir ölü deniz
İnsanlar ey, nerdesiniz?
Nerdesiniz?

VAPUR

Yürek değil be, çarıkmış bu, manda gönünden
teper ha babam teper,
paralanmaz
teper taşlı yolları.

Bir vapur geçer Varna önünden,
uy Karadeniz'in gümüş telleri,
bir vapur geçer Boğaz'a doğru,
Nâzım usullacık okşar vapuru,
yanar elleri.

MEMET

Karşı yalı memleket.
Sesleniyorum Varna'dan
İşitiyor musun?
Memet, Memet.

Karadeniz akıyor durmadan
deli hasret deli hasret
oğlum sana sesleniyorum işitiyor musun?
Memet, Memet.

CEVİZ AĞACI

Başım köpük köpük bulut, içim dışım deniz,
ben bir ceviz ağacıyım Gülhane parkında,
budak budak, şarham şarham ihtiyar bir ceviz.
Ne sen bunun farkındasın, ne polis farkında.

Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane parkında.
Yapraklarım suda balık gibi kıvıl kıvıl.
Yapraklarım ipek mendil gibi tiril tiril.
Koparıver, gözlerinin, gülüm, yaşını sil.

Yapraklarım ellerimdir, tam yüz bin elim var.
Yüzbin elle dokunuyorum sana, İstanbul'a.

Yapraklarım gözlerimdir. Şaşarak bakarım.
Yüzbin gözle seyrederim seni, İstanbul'u.
Yüzbin yürek gibi çarpar, çarpar yapraklarım.

Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane parkında.
Ne sen bunun farkındasın, ne polis farkında.

YİNE MEMLEKETİM ÜSTÜNE SÖYLENMİŞTİR

Memleketim, memleketim, memleketim,
ne kasketim kaldı senin ora işi,
ne yollarını taşımış ayakkabım,
son mintanın da sırtımda paralandı çoktan.
Şile bezindendi.
Sen şimdi yalnız saçımın akında,
infarktında yüreğimin,
alnımın çizgilerindesin memleketim,
memleketim,
memleketim...

DÖRTLÜK

Dağ doruğu deler gider bulutu
dağ dibinde ak evler kutu kutu
evdekiler! Yok mu koklamak isteyen
dağ doruğundan getirdiğim otu?

HASRET

Denize dönmek istiyorum!
Mavi aynasında suların
Boy verip görünmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Gemiler gider, aydın ufuklara gemiler gider!
Gergin beyaz yelkenleri doldurmaz keder.
Elbet ömrüm gemilerde bir gün olsun nöbete yeter.
Ve mademki bir gün ölüm mukadder;

Ben sularda batan bir ışık gibi
Sularda sönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!

VEDA

Hoşça kalın
dostlarım benim
hoşça kalın!
Sizi canımda
canımın içinde,
kavgamı kafamda götürüyorum
Hoşça kalın
dostlarım benim
hoşça kalın!
Resimlerdeki kuşlar gibi
dizilip üstüne kumsalın,
mendil sallamayın bana.
İstemez!
Ben dostların gözünde kendimi
boylu boyumca görüyorum...
A dostlar
a kavga dostu
a yoldaşlar a!
Tek hecesiz elveda!
Geceler sürecek kapının sürgüsünü,
pencerelerde yıllar örecek örgüsünü
Ve ben bir kavga şarkısı gibi haykıracağım
mapusane türküsünü
Yine görüşürüz
dostlarım benim
yine görüşürüz.
Beraber güneşe güler,
beraber dövüşürüz...
A dostlar
a kavga dostu
iş kardeşi
a yoldaşlar a!
ELVEDA!...

BUGÜN PAZAR...

Bugün pazar.
Bugün beni ilk defa güneşe çıkardılar.
Ve ben ömrümde ilk defa
gökyüzünün bu kadar benden uzak
bu kadar mavi
bu kadar geniş olduğuna şaşarak
kımıldanmadan durdum.
Sonra saygı ile toprağa oturdum.
Dayadım sırtımı beyaz duvara.
Bu anda ne düşmek dalgalara
bu anda ne kavga, ne hürriyet, ne karım.
Toprak, güneş ve ben...
Bahtiyarım.

SALKIMSÖĞÜT

Akıyordu su
gösterip aynasında söğüt ağaçlarını.
Salkımsöğütler yıkıyordu suda saçlarını!
Yanan yalın kılıçları çarparak söğütlere
koşuyordu kızıl atlılar güneşin battığı yere!
Birden
bire kuş gibi
vurulmuş gibi
kanadından
yaralı bir atlı yuvarlandı atından!
Bağırmadı,
gidenleri geri çağırmadı,
baktı yalnız dolu gözlerle
uzaklaşan atlıların parıldayan nallarına!
Ah ne yazık!
Ne yazık ki ona
dörtnal giden atların köpüklü boynuna bir daha yatmayacak,
beyaz orduların ardında kılıç oynatmayacak!
Nal sesleri sönüyor perde perde,
atlılar kayboluyor güneşin battığı yerde!
Atlılar atlılar kızıl atlılar,
atları rüzgâr kanatlılar!

Atları rüzgâr kanat...
Atları rüzgâr...
Atları...
At...

Rüzgâr kanatlı atlılar gibi geçti hayat!
Akarsuyun sesi dindi.
Gölgeler gölgelendi,
renkler silindi.
Siyah örtüler indi
mavi gözlerine,
sarktı salkımsöğütler
sarı saçlarının
üzerine!
Ağlama salkımsöğüt
ağlama!
Kara suyun aynasında el bağlama!
El bağlama
Ağlama!.

CÜLUSU HÜMAYUN

Sedirde al yeşil, dal dal Bursa ipeklisi;
duvarda mavi bir bahçe gibi Kütahyalı çiniler;
gümüş ibriklerde şarap,
bakır lengerlerde kızarmış kuzular nar idi.
Öz kardeşi Musa'yı ok kirişiyle boğup,
yani bir altın leğende kardeş kanıyla aptest alarak,
Çelebi Sultan Memet tahta çıkmış hünkâr idi.
Çelebi hünkâr idi ama
Âl' Osman ülkesinde esen
bir kısırlık çığlığı, bir ölüm türküsü rüzgâr idi.
Köylünün göz nuru zeamet,
alın teri timar idi.
Kırık testiler susuz,
su başlarında bıyık buran sipahiler var idi.
Yolcu, yollarda topraksız insanın
ve insansız toprağın feryadını duyar idi.
Ve yolların sonu kale kapısında kılıçlar şakırdar
köpüklü atlar kişner iken

çarşıda her lonca kesmiş kendi pirinden ümidi
tarumar idi.
Velhasıl hünkâr idi, timar idi, rüzgâr idi,
ahüzar idi.

MÜLKÜ HÜMAYUN

Sıcaktı,
sıcak.
Sapı kanlı, demiri kör bir bıçaktı
sıcak.
Sıcaktı.
Bulutlar doluydular,
bulutlar boşanacak
boşanacaktı.
O, kımıldanmadan baktı,
kayalardan
iki gözü iki kartal gibi indi ovaya.
Orda en yumuşak en sert,
en tutumlu en cömert,
en
seven
en büyük, en güzel kadın:
toprak
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.
Sıcaktı.
Baktı Karaburun dağlarından o,
baktı bu toprağın sonundaki ufka
çatarak kaşlarını
Kırlarda çocuk başlarını
kanlı gelincikler gibi koparıp
çırılçıplak çığlıkları sürükleyip peşinde
beş tuğlu bir yangın geliyordu karşıdan ufku sarıp.
Bu gelen
Şehzade Murat'tı.
Hükmü hümayun sâdır olmuştu ki Şehzade Murad'ın ismine
Aydın eline varıp
Bedreddin halifesi mülhid Mustafa'nın başına ine.
Sıcaktı.

Bedreddin halifesi mülhid Mustafa baktı,
baktı köylü Mustafa.
Baktı korkmadan
kızmadan gülmeden.
Baktı dimdik
dosdoğru.
Baktı o.
En yumuşak en sert,
en tutumlu en cömert,
en
seven
en büyük, en güzel kadın:
toprak
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.

Baktı.
Bedreddin yiğitleri kayalardan ufka baktılar.
Gitgide yaklaşıyordu bu toprağın sonu
fermanlı bir ölüm kuşunun kanatlarıyla.
Oysa ki onlar bu toprağı,
bu kayalardan bakanlar, onu,
üzümü, inciri, narı,
tüyleri baldan sarı,
sütleri baldan koyu davarları,
ince belli, aslan yeleli atlarıyla
duvarsız ve sınırsız
bir kardeş sofrası gibi aşmıştılar.

Sıcaktı.
Baktı.
Bedreddin yiğitleri baktılar ufka...
En yumuşak en sert,
En tutumlu en cömert,
en
seven
en büyük, en güzel kadın:
toprak
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.
Sıcaktı.

Bulutlar doluydular.
Nerdeyse tatlı bir söz gibi ilk damla düşecekti yere.
Birden–
–bire
kayalardan dökülür
gökten yağar
yerden biter gibi,
bu toprağın verdiği en son eser gibi
Bedreddin yiğitleri şehzade ordusunun karşısına çıktılar.
Dikişsiz ak libaslı
baş açık
yalnayak ve yalın kılıçtılar.

Mübalâğa cenk olundu.

Aydın'ın Türk köylüleri,
Sakızlı Rum gemiciler,
Yahudi esnafları
on bin mülhit yoldaşı Börklüce Mustafa'nın,
düşman ormanına on bin balta gibi daldı.
Bayrakları al yeşil,
kalkanları kakma, tolgası tunç
saflar
pâre pâre edildi ama,
boşanan yağmur içinde gün inerken akşama
on binler iki bin kaldı.
"hep bir ağızdan türkü söyleyip
"hep beraber sulardan çekmek ağı,
"demiri oya gibi işleyip hep beraber
"hep beraber sürebilmek toprağı,
"ballı incirleri hep beraber yiyebilmek,
"yârin yanağından gayrı her şeyde
"her yerde
"hep beraber!"
diyebilmek
için
on binler verdi sekiz binini...
yenildiler.
Yenenler, yenilenlerin
dikişsiz ak gömleğinde sildiler
kılıçlarının kanını.

Ve hep beraber söylenen bir türkü gibi
hep beraber kardeş elleriyle işlenen toprak
Edirne sarayında damızlanmış atların
eşildi nallarıyla.

HÜKMÜ HÜMAYUN

Yağmur çiseliyor,
korkarak
yavaş sesle
bir ihanet konuşması gibi.

Yağmur çiseliyor,
beyaz ve çıplak mürtet ayaklarının
ıslak ve karanlık toprağın üstünde koşması gibi.

Yağmur çiseliyor.
Serez esnaf çarşısında
bir bakırcı dükkânının karşısında
Bedreddin'im bir ağaca asılı.

Yağmur çiseliyor.
Gecenin geç ve yıldızsız bir saatidir.
Ve yağmurda ıslanan
yapraksız bir dalda sallanan şeyhimin
çırılçıplak etidir.

Yağmur çiseliyor.
Serez çarşısı dilsiz,
Serez çarşısı kör.
Havada konuşmamanın, görmemenin kahrolası hüznü
Ve Serez çarşısı kapatmış elleriyle yüzünü.
Yağmur çiseliyor.

KARA HABER

Erzincan'da bir kuş var
Kanadında gümüş yok.
Gitti yarim gelmedi
Gayrı bunda bir iş yok.

Oy dağlar, dağlar, dağlar!
Aldı ellerine kanlı başını
Karın ortasında Erzincan ağlar,
O ağlamasın da kimler ağlasın?..

Kar yağar lapa lapa
Tipidir gelir geçer
Yanyana, sırtüstü yatan ölüler,
Akşam olur tandıramaz
Ateşini yandıramaz...

Gün ağarır, şafak söker,
Kimsecikler gitmez suya.
Ezilmiş başlarıyla ölüler
Vardılar uyanılmaz uykuya...

Ses gelip geceye beyaz taşından
Kışlanın saati çaldı ikiyi.
Ne çabuk, lâhzada bitti yaşamak...
Kiminin sakalı ak,

Kimisi altı aylık,
Kimi on üç on dört yaşında,
Kimi yola gidecek,
Kimisi mektup bekler,
Yanyana, sırtüstü yatan ölüler...

Yayıkta yağ vardı döğülemedi,
Ak peynir torbaya koyulamadı.
Hasret gitti ölüler,
Dünyaya doyulamadı...

Uyanıp kaçamadılar,
Kuş olup uçamadılar.

Açıldı kuyular kimse inemez
Erzincan beygiri rahvandır ama
Ölüler ata binemez.
Yanyana, sırtüstü yatan ölüler.

MAVİ GÖZLÜ DEV, MİNNACIK KADIN VE HANIMELLERİ

O, mavi gözlü bir devdi,
minnacık bir kadın sevdi.
Kadının hayali minnacık bir evdi,
bahçesinde ebruliii
hanımeli
açan bir ev.
Bir dev gibi seviyordu dev
ve elleri öyle büyük işler için
hazırlanmıştı ki devin
yapamazdı yapısını
çalamazdı kapısını
bahçesinde ebruliii
hanımeli
açan evin.
O, mavi gözlü bir devdi,
minnacık bir kadın sevdi.
Mini minnacıktı kadın,
rahata acıktı kadın,
yoruldu devin büyük yolunda.
Ve elvada! deyip mavi gözlü deve,
girdi zengin bir cücenin kolunda
bahçesinde ebruliii
hanımeli
açan eve.

Şimdi anlıyor ki mavi gözlü dev,
dev gibi sevgilere mezar bile olamaz,
bahçesinde ebruliii
hanımeli
açan ev.

BENERCİ KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRDÜ'den
ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci ve Sonuncu Bap
I

Gözüme altın bir damla gibi akan
yıldızın ışığı,
İlk önce
boşlukta
deldiği zaman karanlığı,
toprakta göğe bakan
bir tek göz bile yoktu...
Yıldızlar ihtiyardılar
toprak çocuktu.
Yıldızlar bizden uzaktır
ama ne kadar uzak
ne kadar uzak...
Yıldızların arasında toprağımız ufaktır
ama ne kadar ufak
ne kadar ufak...
Ve Asya ki
toprakta beşte birdir
Ve Asya'da
bir memlekettir Hindistan,
Kalküta Hindistan'da bir şehirdir,
Benerci Kalküta'da bir insan...
Ve ben
haber veriyorum ki, size:
Hindistan'ın
Kalküta şehrinde bir insanın
yolu üstünde durdular.
Yürüyen bir insanı
zincire vurdular...
Ve ben
tenezzül edip
başımı ışıklı boşluklara kaldırmıyorum.
Yıldızlar uzakmış
toprak ufakmış
umrumda değil,
aldırmıyorum...

Bilmiş olun ki, benim için
daha hayret verici
daha kudretli
daha esrarlı ve kocamandır
yolu üstünde durulan
zincire vurulan
İNSAN

ONLAR

Onlar ki toprakta karınca,
suda balık,
havada kuş kadar
çokturlar;
korkak,
cesur,
câhil,
hâkîm
ve çocukturlar
ve kahreden
yaratan ki onlardır,
destanımızda yalnız onların maceraları vardır.

Onlar ki uyup hainin iğvâsına
sancaklarını elden yere düşürürler
ve düşmanı meydanda koyup
kaçarlar evlerine
ve onlar ki bir nice mürtede hançer üşürürler
ve yeşil bir ağaç gibi gülen
ve mevsimsiz ağlayan
ve ana avrat küfreden ki onlardır,
destanımızda yalnız onların maceraları vardır.

Demir,
kömür
ve şeker
ve kırmızı bakır
ve mensucat
ve sevda ve zulüm ve hayat

ve bilcümle sanayi kollarının
ve gökyüzü
ve sahra
ve mavi okyanus
ve kederli nehir yollarının,
sürülmüş toprağın ve şehirlerin bahtı
bir şafak vakti değişmiş olur,
bir şafak vakti karanlığın kenarından
onlar ağır ellerini toprağa basıp
doğruldukları zaman.

En bilgin aynalara
en renkli şekilleri aksettiren onlardır.
Asırda onlar yendi, onlar yenildi.
Çok sözler edildi onlara dair
ve onlar için:
zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri yoktur,
denildi.

BİRİNCİ BAP
YIL 1918-1919
ve
KARAYILAN HİKÂYESİ

Ateşi ve ihaneti gördük
ve yanan gözlerimizle durduk
bu dünyanın üzerinde.
İstanbul 918 Teşrinlerinde,
İzmir 919 Mayısında
ve Manisa, Menemen, Aydın, Akhisar:
Mayıs ortalarından
Haziran ortalarına kadar
yani tütün kırma mevsimi,
yani, arpalar biçilip
buğdaya başlanırken
yuvarlandılar.
Adana,
Antep,
Urfa,
Maraş:
düşmüş dövüşüyordu...

Ateşi ve ihaneti gördük,
Ve kanlı bankerler pazarında
Memleketi Alaman'a satanlar,
yan gelip ölülerin üzerinde yatanlar
düştüler can kaygusuna
ve kurtarmak için başlarını halkın gazabından
karanlığa karışarak basıp gittiler.
Yaralıydı, yorgundu, fakirdi millet,
en azılı düvellerle dövüşüyordu fakat,
dövüşüyordu, köle olmamak için iki kat,
iki kat soyulmamak için.

Ateşi ve ihaneti gördük.
Murat nehri, Canik dağları ve Fırat,
Yeşilırmak, Kızılırmak,
Gültepe, Tilbeşar ovası,
gördü uzun dişli İngiliz'i.
Ve Aksu'yla Köpsu,
Karagöl'le Söğüt gölü
ve gümüş basamaklı türbesinde yatan
büyük, âşık ölü,
şapkası horoz tüylü İtalyan'ı gördü.
Ve Çukurova,
kıyasıya düzlük,
uçurumlar, yamaçlar, dağlar kıyasıya
ve Seyhan ve Ceyhan
ve kara gözlü Yürük kızı,
gördü mavi üniformalı Fransız'ı.
Ve devam ettik ateşi ve ihaneti görmekte.
Eşraf ve âyân ve mütehayyizânın çoğu
ve ağalar:
Bağdasar ağadan
Kellesi Büyük Mehmet Ağaya kadar,
düşmanla birlik oldular.
Ve inekleri, koyunları, keçileri sürüp, götürüp,
gelinlerin ırzına geçip,
çocukları öldürüp
ve istiklâli yakıp yıktıkça düşman,
dağa çıktı mavzerini, nacağını, çiftesini kapan
ve çığ gibi çoğaldı çeteler
ve köylülerden paşalar görüldü,

kara donlu köylülerden.
Ve bizim tarafa geçenler oldu
Tunuslu ve Hindli kölelerden.
Ve Türkistanlı Hacı Ahmet,
Kısık gözleri,
seyrek sakalı,
hafif makinalı tüfeğiyle
dağlarda bir başına dolaştı.
Ve sabahleyin ve öğle sıcağında ve akşam üstü
ve ayışığında ve yıldız alacasında geceleyin,
ne zaman sıkışsa bizimkiler,
peyda oluverdi, yerden biter gibi o
ve ateş etti
ve düşmanı dağıttı
ve kayboldu dağlarda yine.

Ateşi ve ihaneti gördük.
Dayandık,
dayandık her yanda,
dayandık İzmir'de, Aydın'da,
Adana'da dayandık,
dayandık, Urfa'da, Maraş'ta, Antep'te.

Antepliler silâhşor olur,
uçan turnayı gözünden
kaçan tavşanı art ayağından vururlar
ve arap kısrağının üstünde
taze yeşil selvi gibi ince uzun dururlar.
Antep sıcak,
Antep çetin yerdir.
Antepliler silâhşor olur,
Antepliler yiğit kişilerdir.
Karayılan
Karayılan olmazdan önce
Antep köylüklerinde ırgattı,
Belki rahatsızdı, belki rahattı,
bunu düşünmeğe vakit bırakmıyordular,
yaşıyordu bir tarla sıçanı gibi
ve korkaktı bir tarla sıçanı kadar.
Yiğitlik atla, silâhla olur,
onun atı, silâhı, toprağı yoktu.

Boynu yine böyle çöp gibi ince
ve böyle kocaman kafalıydı
Karayılan
Karayılan olmazdan önce.
Düşman Antep'e girince
Antepliler onu
korkusunu saklayan
bir fıstık ağacından
alıp indirdiler.
Altına bir at çekip
eline bir mavzer
verdiler.
Antep çetin yerdir.
Kırmızı kayalarda
yeşil kertenkeleler.
Sıcak bulutlar dolaşır havada
ileri geri.

Düşman tutmuştu tepeleri,
düşmanın topu vardı.
Antepliler düz ovada
sıkışmışlardı
Düşman şarapnel döküyordu,
toprağı kökünden söküyordu.
Düşman tutmuştu tepeleri.
Akan: Antep'in kanıydı.
Düz ovada bir gül fidanıydı
Karayılan'ın
Karayılan olmazdan önceki siperi..
Bu fidan öyle küçük,
korkusu ve kafası öyle büyüktü ki onun,
namluya tek fişek sürmeden
yatıyordu yüzükoyun.

Antep sıcak,
Antep çetin yerdir.
Antepliler silâhşor olur.
Antepliler yiğit kişilerdir.
Fakat düşmanın topu vardı.
Ve ne çare, kader,
düz ovayı Antepliler
düşmana bırakacaklardı.

"Karayılan" olmazdan önce
umurunda değildi Karayılan'ın
kıyamete dek düşmana verseler Antep'i
Çünkü onu düşünmeğe alıştırmadılar.
Yaşadı toprakta bir tarla sıçanı gibi,
korkaktı da bir tarla sıçanı kadar.
Siperi bir gül fidanıydı onun,
gül fidanı dibinde yatıyordu ki yüzükoyun
ak bir taşın ardından
kara bir yılan
çıkardı kafasını.
Derisi ışıl ışıl,
gözleri ateşten al,
dili çataldı.
Birden bir kurşun gelip
kafasını aldı.
Hayvan devrildi kaldı.

Karayılan
Karayılan olmazdan önce
kara yılanın encamını görünce
haykırdı avaz avaz
ömrünün ilk düşüncesini:
"İbret al deli gönlüm,
demir sandıkta saklansan bulur seni,
ak taş ardında kara yılanı bulan ölüm."

Ve bir tarla sıçanı gibi yaşayıp
bir tarla sıçanı kadar korkak olan,
fırlayıp atlayınca ileri
bir dehşet aldı Anteplileri,
seğirttiler peşince,
Düşmanı tepelerde yediler.
Ve bir tarla sıçanı gibi yaşayıp
bir tarla sıçanı kadar korkak olana:
KARAYILAN dediler.

"Karayılan der ki: Harbe oturak,
Kilis yollarından kelle getirek,
nerde düşman varsa orda bitirek,
vurun ha yiğitler namus günüdür..."

Ve biz de bunu böylece duyduk
ve çetesinin başında yıllarca nâmı yürüyen
Karayılan'ı
ve Anteplileri
ve Antep'i
aynen duyup işittiğimiz gibi
destanımızın birinci bâbına koyduk.

GECE 9-10 ŞİİRLERİ

1

En güzel deniz
henüz gidilmemiş olanıdır.
En güzel çocuk,
henüz büyümedi,
En güzel günlerimiz
henüz yaşamadıklarımız.
Ve sana söylemek istediğim en güzel söz
henüz söylememiş olduğum sözdür.

2

Çömeldim, bakıyorum toprağa,
otlara bakıyorum,
böceklere bakıyorum,
mavi mavi çiçek açmış dallara bakıyorum.
Sen bahar toprağı gibisin sevgilim
sana bakıyorum.
Sırtüstü uzandım görüyorum gökyüzünü.
ağacın dallarını görüyorum,
uçan leylekleri görüyorum.
Sen, bahar mevsiminde gökyüzü gibisin sevgilim,
seni görüyorum.
Gece kırda ateş yaktım, ateşe dokunuyorum,
suya dokunuyorum,
kumaşa dokunuyorum.
gümüşe dokunuyorum.
Sen yıldızların altında yakılan ateş gibisin sevgilim,
sana dokunuyorum.

İnsanların içindeyim seviyorum insanları.
Hareketi seviyorum.
Düşünceyi seviyorum.
kavgamı seviyorum.
Sen kavgamın içinde bir insansın sevgilim,
seni seviyorum.

3

Saat 21
Meydan yerinde kampana vurdu,
nerdeyse koğuşların kapıları kapanır.
Bu sefer hapislik uzun sürdü biraz
8 yıl.
Yaşamak ümitli bir iştir sevgilim,
yaşamak:
seni sevmek gibi ciddî bir iştir.

4

Seni düşünmek güzel şey,
ümitli şey,
dünyanın en güzel sesinden
en güzel şarkıyı dinlemek gibi bir şey...
Fakat artık ümit yetmiyor bana,
ben artık şarkı dinlemek değil,
şarkı söylemek istiyorum.

5

Geçmiş günün hasretini çekmem
– yalnız bir yaz gecesi bir yana –
ve gözümün son mavi pırıltısı bile
gelecek günlerin müjdesini verecek sana.

6

"Balla dolu petek",
yani, gözlerin güneşle dolu...
Gözlerin sevgilim, gözlerin toprak olacak yarın
bal başka petekleri doldurmakta devam edecek...

7

Paydos diyecek bize bir gün tabiat anamız:
"Gülmek, ağlamak bitti çocuğum"
ve tekrar uçsuz bucaksız başlıyacak
görmiyen, konuşmıyan, düşünmiyen hayat.

8

Çürüksüz, cam gibi, berrak bir kış günü
sımsıkı etini dişlemek sıhhatlı bir elmanın.
Ey benim sevgilim, bir çam ormanında nefes almanın
bahtiyarlığına benzer seni sevmek.

TÜRK KÖYLÜSÜ

O, topraktan öğrenip
kitapsız bilendir.
Hoca Nasreddin gibi ağlayan
Bayburtlu Zihni gibi gülendir.
Ferhattır,
Keremdir
ve Keloğlandır...
Yol görünür onun garip serine,
analar, babalar umudu keser,
kahpe felek ona eder oyunu.
Çarşambayı sel alır,
bir yar sever,
el alır,
kanadı kırılır
çöllerde kalır,
ölmeden mezara koyarlar onu...
O "Yunusu biçaredir"
"Baştan ayağa yaredir."
Ağu içer su yerine.
Fakat bir kere bir dert anlıyan düşmesin önlerine
ve bir kere vakt erişip
– Gayrık yeter! –
demesinler.
Ve bir kere dediler mi,

"İsrafil surunu urur,
mahlûkat yerinde durur!"
toprağın kalbi başlar
onun nabızlarında atmağa.
Ne kendi nefsini korur
ne düşmanı kayırır.
"Dağları yırtıp ayırır
kayalar kesip yol eyler abuhayat akıtmağa"

YAPIYLA YAPICILAR

Yapıcılar türküler söylüyor,
yapı türkü söyler gibi yükselmiyor ama.
Bu iş biraz daha zor.

Yapıcıların yüreği
bayram yeri gibi cıvıl cıvıl,
ama yapı yeri bayram yeri değil.
Yapı yeri toz toprak,
çamur, kar.
Yapı yerinde ayağın burkulur,
ellerin kanar.
Yapı yerinde ne çay her zaman şekerli,
her zaman sıcak,
ne ekmek her zaman pamuk gibi yumuşak,
ne herkes kahraman,
ne dostlar vefalı her zaman.

Türkü söyler gibi yapılmıyor yapı.
Bu iş biraz daha zor.
Zor mor ama
yapı yükseliyor, yükseliyor.
Saksılar konuldu pencerelere
alt katlarında.
İlk balkonlara güneşi taşıyor kuşlar
kanatlarında.
Bir yürek çırpıntısı var
her putrelinde, her tuğlasında, her kerpicinde.
Yükseliyor
yükseliyor,
yükseliyor yapı kan ter içinde.

ANGİNA PEKTORİS

Yarısı burdaysa kalbimin
yarısı Çindedir, doktor,
Sarınehre doğru akan
ordunun içindedir.
Sonra her şafak vakti, doktor,
her şafak vakti kalbim
Yunanistanda kurşuna diziliyor.
Sonra bizim burada,
mahkûmlar uykuya varıp, revirden el ayak çekilince,
kalbim Çamlıcada bir harap konaktadır,
her gece, doktor
Sonra şu on yıldan bu yana
benim fakir milletime ikram edebildiğim
bir tek elmam var elimde, doktor,
bir kırmızı elma:
kalbim.
Ne arterio-skleroz, ne nikotin, ne hapis,
işte bu yüzden, doktorcuğum, bu yüzden,
bende bu angina pektoris.

Bakıyorum geceye demirlerden,
ve iman tahtamın üstündeki baskıya rağmen
kalbim en uzak yıldızla birlikte çarpıyor.

DÜNYANIN EN TUHAF MAHLÛKU

Akrep gibisin kardeşim,
korkak bir karanlık içindesin akrep gibi...
Serçe gibisin kardeşim,
serçenin telâşı içindesin.
Midye gibisin kardeşim,
midye gibi kapalı, rahat
ve sönmüş bir yanardağ ağzı gibi korkunçsun kardeşim.
Bir değil
beş değil
milyonlarcasın maalesef.
Koyun gibisin kardeşim,
gocuklu celep kaldırınca sopasını

sürüye katılıverirsin
ve âdeta mağrur koşarsın salhaneye.
Dünyanın en tuhaf mahlûkusun yani,
hani şu derya içinde olup,
deryayı bilmiyen balıktan da tuhaf.
Ve bu dünyada, bu zulüm
senin sayende.
Ve açsak, yorgunsak, alkan içindeysek
ve hâlâ şarabımızı vermek için
üzüm gibi eziliyorsak,
kabahat senin
demeğe de dilim varmıyor ama,
kabahatin çoğu senin, canım kardeşim!

KARIMA MEKTUP

33-11-11
Bursa
Hapisane

Bir tanem!
Son mektubunda:
"Başım sızlıyor
yüreğim sersem!"
diyorsun.
"Seni asarlarsa
seni kaybedersem,"
diyorsun,
"yaşayamam!"

Yaşarsın, karıcığım,
kara bir duman gibi dağılır hatıram rüzgârda;
yaşarsın, kalbimin kızıl saçlı bacısı,
en fazla bir yıl sürer
yirminci asırlılarda
ölüm acısı.

Ölüm
bir ipte sallanan bir ölü.
Bu ölüme bir türlü
razı olmuyor gönlüm.

Fakat
emin ol ki, sevgili,
zavallı bir çingenenin
kıllı, siyah bir örümceğe benzeyen eli
geçirecekse eğer
ipi boğazıma,
mavi gözlerimde korkuyu görmek için
boşuna bakacaklar
Nâzım'a!

Ben,
alacakaranlığında son sabahımın
dostlarımı ve seni göreceğim,
ve yalnız
yarı kalmış bir şarkının acısını
toprağa götüreceğim...

Karım benim!
İyi yürekli,
altın renkli,
gözleri baldan tatlı arım benim;
ne diye yazdım sana
istendiğini idamımın,
daha dava ilk adımında
ve bir şalgam gibi koparmıyorlar
kellesini adamın.
Haydi bunlara boş ver.
Bunlar uzak bir ihtimal.
Paran varsa eğer
bana fanila bir don al,
tuttu bacağımın siyatik ağrısı.
Ve unutma ki
daima iyi şeyler düşünmeli
bir mahpusun karısı.

ÜÇ SELVİ

Kapımın önünde üç selvi vardı.
Üç selvi.
Selviler rüzgârda sallanırlardı.
Üç selvi.

Kökleri yerde, başları yıldızlarda
üç selvi.
Selviler sallanırlardı rüzgârda.
Üç selvi.
Bir gece düşman bastı evi.
Üç selvi.
Yatağımda öldürüldüm ben.
Üç selvi.
Kesildi selviler köklerinden.
Üç selvi.
Artık ne kökleri yerde, başları yıldızlarda
üç selvi.
Selviler sallanmıyorlar rüzgârda.
Üç selvi.
Mermer bir ocakta parçalanmış yatıyor
üç selvi.
Kanlı bir baltayı aydınlatıyor
üç selvi.

KIZ ÇOCUĞU

Kapıları çalan benim
kapıları birer birer.
Gözünüze görünemem
göze görünmez ölüler.

Hiroşimada öleli
oluyor bir on yıl kadar.
Yedi yaşında bir kızım,
büyümez ölü çocuklar.

Saçlarım tutuştu önce,
gözlerim yandı kavruldu.
Bir avuç kül oluverdim,
külüm havaya savruldu.

Benim sizden kendim için
hiçbir şey istediğim yok.
Şeker bile yiyemez ki
kâat gibi yanan çocuk.

Çalıyorum kapınızı
teyze, amca, bir imza ver.
Çocuklar öldürülmesin
şeker de yiyebilsinler.

YİNE SANA DAİR

Sende, ben, kutba giden bir geminin sergüzeştini,
sende, ben, kumarbaz mâcerasını keşiflerin,
sende, uzaklığı,
sende, ben, imkânsızlığı seviyorum.
Güneşli bir ormana dalar gibi dalmak gözlerine
ve kan ter içinde, aç ve öfkeli
ve bir avcı iştihasıyle etini dişlemek senin.
Sende ben, imkânsızlığı seviyorum.
fakat aslâ umutsuzluğu değil.

KORKU

Bize türkülerimizi söyletmiyorlar Robson
inci dişli zenci kardeşim
Kartal kanatlı kanaryam
Türkülerimizi söyletmiyorlar bize.
Korkuyorlar Robson
Şafaktan korkuyorlar,
Görmekten, duymaktan, dokunmaktan korkuyorlar.
Yağmurda çırçıplak yıkanır gibi ağlamaktan,
sımsıkı bir ayvayı dişler gibi gülmekten korkuyorlar.
Sevmekten korkuyorlar, bizim Ferhad gibi sevmekten
(Sizin de bir Ferhadınız vardır, elbet Robson, adı ne?)
Tohumdan ve topraktan korkuyorlar,
akan sudan ve hatırlamaktan korkuyorlar.
Ne iskonto, ne komisyon, ne vâde isteyen bir dost eli
sıcak bir kuş gibi gelip konmamış ki avuçlarının içine.
Ümitten korkuyorlar Robson, ümitten korkuyorlar, ümitten.
Korkuyorlar kartal kanatlı kanaryam
Türkülerimizden korkuyorlar.

DÜŞMAN

1

Onlar ümidin düşmanıdır, sevgilim,
akar suyun,
meyve çağında ağacın,
serpilip gelişen hayatın düşmanı.
Çünkü ölüm vurdu damgasını alınlarına:
– çürüyen diş, dökülen et –,
bir daha geri dönmemek üzre yıkılıp gidecekler.
Ve elbette ki sevgilim, elbet,
dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya,
dolaşacaktır en şanlı elbisesiyle: işçi tulumuyla
bu güzelim memlekette hürriyet...

DÜŞMAN

2

Bursa'da havlucu Receb'e,
Karabük fabrikasında tesviyeci Hasan'a düşman,
fakir köylü Hatçe kadına,
ırgat Süleyman'a düşman,
sana düşman, bana düşman,
düşünen insana düşman,
vatan ki bu insanların evidir,
sevgilim, onlar vatana düşman...

ERCÜMENT BEHZAT LAV
(15 Kasım 1903, İstanbul – 16 Mayıs 1984)

İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Berlin'de tiyatro ve müzik öğrenimi gördü (1921-1925), yurda döndükten sonra, genellikle İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda aktör, rejisör ve İstanbul Konservatuvarında öğretmen (1951-1961) olarak çalıştı. ★ İlk şiirini *Servetifünun-Uyanış* dergisinde (1926) yayımlayan **Ercüment Behzat**, ilk kitabı ***S.O.S.*** ile tanındı. Ölçülü-uyaklı şiire ilk karşı çıkanlardan biri o oldu: Gerçeküstücülük, fütürizm, kübizm gibi şiir akımlarını denedi, sonraları hümanist bir görüşle yazdı. ★ Şiir kitapları: ***S.O.S.*** (1931), ***Kaos*** (1934), ***Açıl Kilidim Açıl*** (1940), ***Mau Mau*** (1962), ***Üç Anadolu*** (1964). İlk dört kitabı ikinci kez basılmıştır (1965). ★ Oyunları: ***Karagöz Stepte*** (1940), ***Altın Gazap*** (1971).

BENİ SEN GÖTÜRÜRSÜN ÖLÜME

Beni sen götürürsün ölüme ayak
Zafere aşka sen
Aklımın çobanı kurtarıcım
Seninle aşarım engelleri
Çölde buz dağlarında güden beni
Düşman önünde mıhlayan
Basmayın geri

BEN SEHPÂDA BAYRAK

Nairobi, 5 Şubat 1954 (A.A.) – "Kenya'da Mau Mau şeflerinden General Waruhyo İtote idama mahkûm edildi."

Ben toprağım kanım
Waruhyo İtote

Ben namlu ben göz
Tetikte

Ben tabanım taşınmaz
Waruhyo İtote
Yürürüm yürürüm
Hürriyete

Dilsizlerin dili ben
Waruhyo İtote
Güçsüzlere güç
Zulümlerden öte

Ben lâle boyunduruk
Waruhyo İtote
Ben her şeyim her şey
Kolum emeğimle

Ben kurtuluş kurtuluş
İtote İtote
Ben köle ben köle
Kara cennette

Ben sehpâ'da bayrak
Waruhyo İtote

GİDİŞAT

Yaş kırkbeş, kırk yedi.
İçimden sayıyorum seneleri.
Otuz bir mart:
Kurşunlar vızır vızır tarıyor kafesleri.
İhtiyatlar silâh çatmış,
İşte Hareket Ordusu askerleri.
Bir avazı yerde bir avazı gökte binlerce hödük:
Basıyor "şeriat isterük"leri.
Millet; sakallı cüppeli.

Derken, atının arkasında ben, altımda midilli
Biz çölde kutluyoruz babamla Hürriyeti.
Hey gidi günler, hey gidi;

Hurma ağaçları pıtrak güzelim Bingazi
Bir sabah ne görelim
Topları burnumuza çevrilmiş İtalyan destroyerleri
Tamam. Eli kulağında Trablusgarp Harbi.

Sürüdü de ayağını sürüdü.
Balkan Harbi kelle dedi yürüdü.
Bozgun vurdu manda leşi yenildi
Barut fıçısı Makedonya, içler acısı Urumeli.

Hey gidi bacım, oğlum hey gidi
"Göben"le "Breslau" bize sığınmış
Mış mış da mış mış
Çanakkale içinde vurdular beni
Ne o?
Birinci Dünya Harbi.

Sarıkamış Sarıkamış
Diz boyu karda anamız ağlamış
Tabanlarımız yarılmış çiğnemekten
Galiçya'yı, Süveyş'i, Kûtulammâre'yi,
Bu yetmemiş de Kızıldeniz'de şapa oturmuşuz
Ah o Enver'i diriltip yeniden öldürmeli.

Nazende Bosfor da gördü Mütârekeyi;
Sultanahmet'te toplanıp
Yedi düvele kafa tutmuşuz,
Geceleyin altı düşman kordonunun
Köprüye gerdiği zinciri kıramayınca
Sopalar, meşalelerle dalga dalga
Unkapanı'ndan Beyoğlu'na vurmuşuz.
Ertesi gün haydi Kroker Oteli
Arkasından Kürt Mustafa Paşa Divanı Harbi.

Sürüdü de ayağını sürüdü
Başkaldırdı Anadolu, kursacığı kurudu.
"Mert var ise işte meydan, gele dedi yürüdü"
Geldi çattı İstiklâl Harbi:
Dil yetmez söz etmiye
Bu toprağın canı güneşi Mustafa Kemal'inden.
Bizimkisi o dev kavgasında çerçöp kabilinden.
Çoğumuz kodesteyiz, biz İstanbul kopilleri
Kodesten kaçıp top kaçırmışız, tüfek kaçırmışız.

Boğaz'ın dili olsa da söylese,
Ah o Beykoz, Hisar, Kandilli.

İşgücü düzene konmamış ama,
Günler, gene de ümitli geçiyor ümitli
Bir yanda Konya'da Delibaş isyanı
Bir yanda Menemen, Kubilây.
Bir yanda fabrikalar, devlet çiftlikleri,
Hidroelektrik santralleri.
Bataklıklar kurutulmada bir yanda
İşlenmiye başlamış yavaştan
Toprakaltı, topraküstü ürünleri.
Resimler, şiirler, heykeller, operalar, kitaplar
En özlüsünden.
Ve en bereketlisinden sanat dergileri.
Kızlı erkekli pırıl pırıl bir gençlik yetişiyor.
Derken efendim derken
Din dersleri, ilâhiyat fakülteleri, Arapça Türkçe ezan
Demiş geçmiş deli ozan
Çat kapı: Safâ geldin yâ şehr-i ramazân.

Efendim, elde güldeste,
T'esir-i şifâ bahşâsı mücerrep, birebir
Her derde devâ
Rüya tabirnâmeleri, karınca duaları,
Büyüler, fallar, şirinlik muskası.
Kıldan ince kılıçtan keskin Sırat köprüsü
Alaturka üniversite korosu
Bizi heyheyle, neyle uyutsun radyo kutusu
İnnâ lillâh ve innâileyhi râciûn.
Bağlandı gönül ol nevnihâle
Nasıl oldu da kondu a dostlar
Vicdan hürriyeti bu hâle?
Künfeyekûn.
Leylim leylim leyli
İçimden sayıyorum seneleri:
Otuz bir mart, Hareket Ordusu, "Şeriat isterük",
Kurşunlar vızır vızır tarıyor kafesleri
Yaş kırkbeş kırk yedi
Seneler, beni tanımıyor, ben seneleri.

Şeriat gene pusuda
Gidişat netâmeli
Çarşafı atamadık gitti
Millet gene sakallı cüppeli.

MADEN KUYULARI

Damar damar
Dar oluklarda ekşimiş hava
Kol boyun bacak fener
Tok kazma sesleri

Tırnakla cenkleşen kömür
Sür götür
Parya
Gün yüzü görmez
Kaburgası fırlak katırı
Başlıyor angarya

Kara köstebek sürü
Kızı kısrağı yağlı kalıplara emzik

İn bu inde sarhoş uyu
Gece ses veren kuyu.

ÖMER BEDRETTİN UŞAKLI
(24 Ağustos 1904, Uşak – 24 Şubat 1946, İstanbul)

Mülkiye Mektebi'ni bitirince (1927) Bursa maiyet memuru oldu; Manavgat, Ünye, Şavşat, Artvin ve Edremit'te kaymakamlık yaptı. Mülkiye müfettişi oldu. Kütahya Milletvekili seçildi (1943). Yakacık Sanatoryumu'nda veremden öldü. ★ Aşağı yukarı yaşıtları olduğu, ikinci kitabındaki şiirlerini onların yeni dergisi *Varlık*'ta yayımladığı halde *Yedi Meşale* şairlerinin hayal iklimlerine yabancı kalan **Ömer Bedrettin**, **Faruk Nafiz** geleneğinden gelen öğelerle yazdı. Antalya, İçel, Artvin, Ardahan bölgelerinde dolaşırken tabiata hayran kaldı; içine kapanık duyarlığını annesinin, çocuğunun ölümü, ufuk ve deniz özlemi, Çoruh Irmağı, gurbet tedirginlikleri besliyordu. En çok işlediği tema, denizdir. **Ömer Bedrettin**; **Necip Fazıl**'ı **Cahit Sıtkı**'ya bağlayan yıllar içinde yalçın dağlar arasında kendini üzüntü ve hasretlere kaptırmış, içli bir şair olarak görülür. Şiirleri başlıca şu dergilerde çıkmıştı: *Milli Mecmua* (1925), *Hayat* (1926-1929), *Varlık* (1933→) Şiir kitapları: ***Deniz Sarhoşları*** (1926, değiştirilmiş 2. bs. 1929), ***Yayla Dumanı*** (1934), ***Sarıkız Mermerleri*** (1940). ★ ***Yayla Dumanı***'nın 1945'teki yeni baskısına şair, seçme şiirlerini toplamıştı. **Prof. Dr. İnci Enginün**, şiirleri ve düzyazıları ile konuşmaları ***Bütün Eserleri*** adıyla yayımladı (1988). **Şener Öztop** da ***Ömer Bedrettin Uşaklı*** adıyla yaşamını ve eserlerini inceleyen bir kitap yayımladı (1992).

YAYLA DUMANI

Gümüş bir dumanla kapandı her yer,
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı;
Sürüler, çimenler, sarı çiçekler
Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı!

Ben de duman olsam senin yerine,
Dağılsam dağların şu mahşerine;
Güzelim saçına ve gözlerine
Ben girsem, ben dolsam yayla dumanı!

Beni içerine aldın ağ gibi,
Doldun gözlerime bir rüyâ gibi.
Ben de güneş gibi, yüce dağ gibi
İçinde kaybolsam yayla dumanı!..

SARIKIZ MERMERLERİ

Afrodit, aşk tahtını kurmuş yüksek başında,
Yakubun rüyasından sanki iz var taşında..
Şahikanda yaşamış efsane dünyaları,
Senden birer parçaymış kâinatın dağları...
Yalçın tepelerinde kartal saklı yuvalar,
Eteğinde Aşil'den ses veren Truvalar;
Binbir çiçek açarken ormanlarında yer yer,
Saçlarını tararmış körfezinde periler...
Bahar, meşalelerle sende alkışlanırmış,
Yapraklar solarken de başında ağlanırmış...
Venüs, şen sahilinde yatarmış kumsallara,
Her taşın bir taç gibi sunulmuş krallara...
İlyad'ı çamlarının dibinde yazmış Homer,
Lesbos'tan akşamları seyretmiş seni Bodler...
Barbaros, göklerinde tanımış ülkelerini,
Yeşil ormanlarında yapmış gemilerini...
Sarıkız'ın derdiyle çatlamış kayaların,
Sarıkız'ı anarak esiyormuş rüzgârın;
Taşında ve suyunda ağlıyor onun sesi,
Zümrüt tepelerinde türkmenlerin kâbesi...
Mağrur güzelliklerin ruhunda ve tenimde,
Senin yüksek başından dileğim var benim de...
Bir şey istemiyorum, ne çiçek, ne de çemen..
Ne dağ çileklerinden, ne beyaz çam balından,
Ne gemiler yapılan o kızıl çam dalından..
Ne ceylân, ne de ince türkmen dilberlerinden...
Bir parça istiyorum meşhur mermerlerinden...
Ne üstüne destanlar, sevdalar yazmak için;

Ne şekilsiz derdime bir şekil kazmak için
Fıskiyeli havuzlar, heykeller kurmuyorum;
Mermerinden saraylar yapıp oturmuyorum;
Bir şelâle parçası, bir kevser ister gibi,
Onu çürütmeyecek bir cevher ister gibi;
Bir parça istiyorum meşhur mermerlerinden...
Ne ceylân, ne de ince türkmen dilberlerinden;
Sarıkız'ın göz yaşı damlamış bir yerinden
Bir parça istiyorum meşhur mermerlerinden...
Toprağına gömdüğüm bir dağ sümbülü için,
Eteğine koyduğum bir küçük ölü için...

BİR HANÇER İSTİYORUM

Aylar var ki, ey Tanrım, görünmez oldu yüzüm,
Dor atlı yaylıların süslü aynalarında...
Aylar var ki hastayım, aylar var ki öksüzüm..

Dağlar önümde boy boy, güneş gözümde tel tel;
At üstünde söylenen şiirler kadar güzel,
Türküler yakılacak ölümler istiyorum.

Bayburd'un kalesinden sakatlar geçmez elbet;
Çoruh'un sularından hastalar içmez elbet,
Yiğitçe saplanacak bir hançer istiyorum.

DENİZ HASRETİ

Gözümde bir damla su deniz olup taşıyor,
Çöllerde kalmış gibi yanıyor, yanıyorum.
Bütün gemicilerin ruhu bende yaşıyor,
Başımdaki gökleri bir deniz sanıyorum.

Nasıl yaşayacağım ey deniz senden uzak!
Yanıp sönüyor gibi gözlerimde fenerin?
Uyuyor mu limanda her gece sallanarak,
Altundan çivilerle çakılmış gemilerin?

Sevmiyorum suyunda yıkanmamış rüzgârı,
Dalgaların gözümde tütüyor mavi, yeşil..
İçimi güldürmüyor sensiz ay ışıkları;
Ufkundan yükselmeyen güneşler güneş değil!

Bir gün nehirler gibi çağlayarak derinden
Dağlardan ormanlardan sana akacak mıyım?
Ey deniz, şöyle bir gün sana bakacak mıyım,
Elma bahçelerinden, fındık bahçelerinden?

DENİZ SARHOŞLARI

–Cenap Muhittin'e–

Köpükten omuzları birbirine dayanmış,
Yüksek mağrur başları akşam rengiyle yanmış,
Sahile koşuyorlar bak deniz sarhoşları!..

Bazan yırtık yelkenli bir sandala çarparak,
Bazan ufkun kıpkızıl şarabına taparak
Gitgide coşuyorlar bak deniz sarhoşları!..

Rüzgârların ıslığı en yakın yoldaşları..
Yıllarca dövünerek içi yenmiş taşları
Bir anda parçalayıp doyacak bu sarhoşlar!..

Çılgın gönüllerinde aşkın en büyük kini,
Yosunlu kayaların o yeşil gözlerini
Deli âşıklar gibi oyacak bu sarhoşlar!..

ARİF NİHAT ASYA
(7 Şubat 1904, Çatalca – 5 Ocak 1975, Ankara)

İstanbul'da Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirdi (1927). Adana, Malatya, Edirne, Tarsus, Ankara ve Kıbrıs liselerinde edebiyat öğretmenliği yaptı. 1950-1954 arası Seyhan (Adana) Milletvekilliğinden sonra yine öğretmenliğe döndü (1954). Ankara Gazi Lisesi'ndeki son görevinden emekliye ayrılınca (Şubat 1962) *Yeni İstanbul* ve Babıâli'de *Sabah* gazetelerinde siyasi ve edebi fıkralar yazdı. ★ Şiir kitapları: ***Heykeltraş*** (1924), ***Yastığımın Rüyası*** (1930), ***Ayetler*** (1936), ***Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*** (1946), ***Kubbe-i Hadrâ*** (**Mevlana** üzerine, 1956), ***Kökler ve Dallar*** (1964), ***Emzikler*** (1964), ***Dualar ve Aminler*** (1967), ***Aynalarda Kalan*** (1969). ★ Özdeyişlerini ***Kanatlar ve Gagalar*** (1946), düzyazılarını ***Enikli Kapı*** (1964) kitaplarında topladı. Rubailerden meydana gelme eserler de yayımladı: ***Rubaiyyât-ı Ârif*** (1956), ***Kıbrıs Rubaileri*** (1964, 1967), ***Nisan*** (1964), ***Kova Burcu*** (1967), ***Avrupa'dan Rubailer*** (1969) ★ Şairin ***Bütün Eserleri*** Ötüken Yayınları'nda toplandı (1975-1977). **Ahmet Kabaklı**, hayatı, eserleri ve kişiliği üzerine önsöz de yazarak ***Şiirler*** adlı bir kitabı hazırladı ve bastırdı (1971).

BİR BAYRAK RÜZGÂR BEKLİYOR

Şehitler tepesi boş değil,
Biri var bekliyor...
Ve bir göğüs nefes almak için
Rüzgâr bekliyor

Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye,
Yattığı toprak belli,
Tuttuğu bayrak belli,
Kim demiş Meçhul Asker diye?

Destanını yapmış, kasideye kanmış...
Bel el iki ahretten uzanmış,
Edeple gelir birer birer
Öpsün diye faniler.

Öpelim temizse dudaklarımız...
Fakat basmasın toprağına
Temiz değilse ayaklarımız.

Rüzgârını kesmesin gövdeler
Sesinden yüksek çıkmasın
Nutuklar, kasideler!

Geri gitsin alkışlar geri...
Geri gitsin ellerin
Yapma çiçekleri!

Ona oğullardan, analardan
Dilekler yeter...
Yazın sarı, kışın beyaz
Çiçekler yeter.

Söyledi söyleyenler demin...
Gel süngülü yiğit, alkışlasınlar,
Şimdi sen söyle, söz senin!

Şehitler tepesi boş değil,
Toprağını kahramanlar bekliyor...
Ve bir bayrak dalgalanmak için
Rüzgâr bekliyor.

Destanı öksüz, sükûtu derin
Meçhul Askerin
Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye;
Yattığı toprak belli,
Tuttuğu bayrak belli...
Kim demiş Meçhul Asker diye?

BAYRAK

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü
Kızkardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü.
Işık ışık, dalga dalga bayrağım,
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selamlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku ne keder...
Gölgende bana da, bana da yer ver!
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar?
Yurda, ay-yıldızının ışığı yeter.

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızıllığında ısındık;
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık.

Ey şimdi süzgün, rüzgârlarda dalgalı;
Barışın güvercini, savaşın kartalı...
Yüksek yerlerde açan çiçeğim;
Senin altında doğdum,
Senin dibinde öleceğim.

Tarihim, şerefim, şiirim, herşeyim;
Yer yüzünde yer beğen:
Nereye dikilmek istersen
Söyle seni oraya dikeyim!

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(1905, İstanbul – 25 Mayıs 1983)

Bahriye Mektebi'nde, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde okudu. Milli Eğitim Bakanlığı'nca Paris'e gönderildi (1925), öğrenimini yarıda bırakıp döndü. Ankara ve İstanbul'da bankalarda çalıştı (1926-1939); Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde, Devlet Konservatuvarı'nda, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretmenlik (1939-1943); *Son Posta*, *Yeni İstanbul* vb. gazetelerde fıkra yazarlığı yaptı, dergi çıkardı: *Ağaç* (17 sayı, 1936) ve *Büyük Doğu* (1943→). *Sabah* gazetesi yazarlarındandı. ★ Tekke şiirlerimizin verimlerini modern Fransız şiiri ölçüleriyle değerlendiren, şiirlerinde insanın evrendeki yerini araştıran, madde ve ruh problemlerini, iç âlemin gizli duygu ve tutkularını dile getiren **Necip Fazıl**; oturmuş bir dil ve sağlam bir teknikle yazdı. Şiire Milli Mücadele yıllarında başlamıştı, ilk şiirleri *Yeni Mecmua*'da çıktı (1923). Büyük Doğu Yayınevi bütün kitaplarını yayımlamaktadır. Oyun ve hikâyeler de yazdı, 1943'ten sonra din ve politika alanlarında çalışmayı ön plana aldı. ★ Şiir kitapları: ***Örümcek Ağı*** (1925), ***Kaldırımlar*** (1928), ***Ben ve Ötesi*** (1932), ***Sonsuzluk Kervanı*** (1955), ***Çile*** (1962, 7. bs. 1979), ***Şiirlerim*** (1969). ★ Hikâye kitapları: ***Birkaç Hikâye, Birkaç Tahlil*** (1933), ***Ruh Burkuntularından Hikâyeler*** (1965). ★ Oyunları: ***Tohum*** (1935), ***Bir Adam Yaratmak*** (1938), ***Künye*** (1940), ***Sabırtaşı*** (1940; CHP 1947 Piyes Yarışmasında birincilik kazandı), ***Para*** (1942), ***Nâm-ı Diğer Parmaksız Salih*** (1949), ***Reis Bey*** (1964), ***Siyah Pelerinli Adam*** (1964), ***Ahşap Konak*** (1964), ***Yunus Emre*** (1969), ***Abdülhamit Han*** (1969), ***Kanlı Sarık*** (1970), ***Mukaddes Emanet*** (1971). Bütün bu oyunlar Kültür Bakanlığı Tiyatro Eserleri dizisinde topluca tekrar basıldı (üç cilt, 1976). ★ İnceleme-monografi: ***Namık Kemal*** (1940), ***İlim Beldesinin Kapısı Haz-***

reti Ali (I. kitap, 1964), *Ulu Hakan II. Abdülhamid Han* (1965), *Son Devrin Din Mazlumları* (1969). ★ Makale ve fıkraları: *Çerçeve* (1940), *Halkadan Pırıltılar* (1948), *Çöle İnen Nur* (1950), *100 Hadis* (1951), *Cinnet Mustatili* (1955), *At'a Senfoni* (1950), *Büyük Doğu'ya Doğru* (1959), *Büyük Kapı* (tasavvuf yolunda yaşantılar, 1965), *Peygamber Halkası* (sahâbelerin hayatları, 1968), *İdeolocya Örgüsü* (1968), *Tanrı Kulundan Dinlediklerim* (iki cilt, 1968), *1001 Çerçeve* (1968), *Türkiye'nin Manzarası* (1968), *Hacdan* (1973), *Hitabe* (1975), *İhtilâl* (1976). ★ *Yılanlı Kuyudan* (1970) hapisane, *Babıâli* (1975) ise basın ve yazarlık anılarını derleyen kitaplarıdır. ★ Kitaplarının yalnız ilk baskı yıllarını belirttiğimiz şair hakkında yazılmış yazılardan bir kısmını **A. Arif Bülendoğlu**, şu kitapta topladı: *Necip Fazıl Kısakürek/ Şiiri, Sanatı, Aksiyonu* (1968), **Osman Selim Kocahanoğlu**, *Türk Edebiyatında Necip Fazıl* (1984) adında yaşamı, sanatı ve hakkında yazılan tüm yazıları ile ilgili bir kitap yayımladı. **Muzaffer Uyguner**'in *Necip Fazıl Kısakürek* (1994) adlı kitabını da Bilgi Yayınevi yayımladı.

SERSERİ

Yeryüzünde yalnız benim serseri,
Yeryüzünde yalnız ben derbederim.
Herkesin dünyada varsa bir yeri,
Ben de bütün dünya benimdir derim.

Yıllarca gezdirdim hoyrat başımı,
Aradım, bir ömür, arkadaşımı.
Ölsem, dikecek yok mezar taşımı;
Kendime ben bile lânet ederim.

Gönlüm ne dertlidir, ne de bahtiyar;
Ne kendisine yar ne kimseye yar.
Bir rüya uğrunda, ben, diyar diyar,
Gölgemin peşinden yürür, giderim...

KALDIRIMLAR

1.

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Yukarlardan damları kolluyor yıldırımlar.
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler.
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikiyor,
Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.

Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.

Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum!
Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta;
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum!

Ben gideyim yol gitsin, ben gideyim yol gitsin.
İki yanımdan aksın, seller gibi fenerler.
Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler işitsin;
Yolumun zafer tâkı, gölgeden taş kemerler.

Ne sabahı göreyim, ne sabaha görüneyim;
Gündüzleri size kalsın, verin karanlıkları!
Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

Uzanıverse gövdem, taşlara boydan boya;
Alsa buz gibi taşlar, alnımdan bu ateşi.
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse, kaldırımların kara sevdalı eşi...

TABUT

Tahtadan yapılmış bir uzun kutu;
Baş tarafı geniş, ayak ucu dar.
Çakanlar bilir ki, bu boş tabutu,
Yarın kendileri dolduracaklar.

Her yandan küçülen bir oda gibi,
Duvarlar yanaşmış, tavan alçalmış.
Sanki bir taş bebek kutuda gibi,
Hayalim, içinde uzanmış, kalmış.

Cılız vücuduma tam görünse de,
İçim, bu dar yere sığılmaz diyor.
Geride kalanlar hep dövünse de,
İnsan birer birer yine giriyor.

Ölenler yeniden doğarmış; gerçek!
Tabut değil ki bu, bir tahta kundak.
Bu vebal sandığı nasıl gidecek?
Çakılır çakılmaz üstüne kapak?

BEKLENEN

Ne hasta bekler sabahı,
Ne kanlı şehidi mezar,
Ne de şeytan, bir günahı,
Seni beklediğim kadar.

Geçti, istemem gelmeni,
Yokluğunda buldum seni;
Bırak vehmimde gölgeni,
Gelme, artık neye yarar?..

SAYIKLAMA

Kedim, ayak ucuma büzülmüş, uyumakta,
İplik iplik sarıyor sükûtu bir yumakta,
Hırıl hırıl,
Hırıl hırıl...
Bir göz gibi süzüyor beni camlarda gece,
Dönüyor etrafımda bir sürü kambur cüce,
Fırıl fırıl,
Fırıl fırıl...
Söndürün lambaları, uzaklara gideyim;
Nurdan bir şehir gibi ruhumu seyredeyim,
Pırıl pırıl,
Pırıl pırıl...
Sussun, sussun, uzakta ölümüme ağlayan;
Gencim, ölmem, arzular kanımda bir çağlayan,
Şırıl şırıl,
Şırıl şırıl...
Ne olurdu bir kadın, elleri avucumda,
Bahsetse yaşamanın tadından başucumda,
Mırıl mırıl,
Mırıl mırıl...

GEÇEN DAKİKALARIM

Kimbilir nerdesiniz,
Geçen dakikalarım?
Kimbilir nerdesiniz?

Yıldızların, korkarım
Düştüğü yerdesiniz;
Geçen dakikalarım?

Acaba tütsü yaksam,
Görünür mü yüzünüz?
Acaba tütsü yaksam?

Siz benim yüzümsünüz;
Eğilip suya baksam,
Görünür mü yüzünüz?

Gitti bütün güzeller:
Sararmış biri kaldı.
Gitti bütün güzeller.

Gün geldi, saat çaldı.
Aranızda verin yer;
Sararmış biri kaldı!..

AÇ KAPIYI

Aç kapıyı, haber var,
Ötenin ötesinden!
Dudaklarda şarkılar,
Kurtuluş bestesinden.

Yeter göz yaşı dinsin,
Gönül gönül girilsin,
İnsanlar devşirilsin,
Sonsuzluk destesinden...

BEKLEYİŞ

Sen, kaçan bir ürkek ceylansın dağda,
Ben, peşine düşmüş bir canavarım!
İstersen dünyayı çağır imdada;
Ümitsiz ufuklar, bir de ben varım!

Seni korkutacak geçtiğim yollar,
Arkandan gelecek hep ayak sesim.
Sarıp vücudunu hayali kollar,
Enseni yakacak ateş nefesim.

Kimsesiz odanda kış geceleri,
İçin ürperdiği demler beni an!
De ki: odur sarsan pencereleri,
De ki: rüzgâr değil, odur haykıran!

Göğsümden havaya kattığım zehir,
Soldurarak bir gül gibi ömrünü.

Kaçıp dolaşsan da sen, şehir şehir,
Bana kalacaksın yine son günü.

Ölürsün, kapanır yollar geriye;
Ben mezarla sırdaş olur, beklerim.
Tutulmaz hayale işaret diye
Toprağında bir taş olur, beklerim...

OTEL ODALARI

Bir merhamettir yanan, daracık odaların,
İsli lambalarında, isli lambalarında.

Gelip geçen her yüzden gizli bir akis kalmış,
Küflü aynalarında, küflü aynalarında.

Atılan elbiseler, boğazlanmış bir adam,
Kırık masalarında, kırık masalarında.

Bir sırrı sürüklüyor, terlikler tıpır tıpır,
İzbe sofalarında, izbe sofalarında.

Atıyor sızıların, çıplak duvarda nabzı,
Çivi yaralarında, çivi yaralarında.

Kulak verin ki, zaman, tahtayı kemiriyor,
Tavan aralarında, tavan aralarında.

Ağlayan, âşinasız, sessiz, can verenlere,
Otel odalarında, otel odalarında!..

ÖLÜLER

Ölüler bağırıyor mezarlarından:
Yolcular, oturun taşlarımızda!
Onları deviren biziz toprağa,
Biz attık onları böyle ayağa;
Sakın atlamayın kenarlarından!
Ölüler bağırıyor mezarlarından:

Yolcular, uzanın yere upuzun;
Dayayın taşlara başlarınızı
Tüy yastıklar gibi rahat taşımız,
Birleşsin bir lâhza orda başımız!
Bizdedir cevabı kuruntunuzun;
Yolcular, uzanın yere upuzun!

Ben de bir gün böyle haykıracağım:
Yolcular, oturun mezar taşımda.
Yolcular önümde fısıldaşacak,
Yolcular aşılmaz yollar aşacak.
Taşımı yerlere yatıracağım;
Ben de bir gün böyle haykıracağım!

ASAF HALET ÇELEBİ
(29 Aralık 1907, İstanbul – 15 Ekim 1958, İstanbul)

Sekiz yıl Galatasaray Sultanisi'nde okudu, bir ara Sanayi-i Nefise Mektebi'ne (Güzel Sanatlar Akademisi) girdi, üç ay sonra ayrılarak öğrenimini Adliye Meslek Mektebi'nde bitirdi. Üsküdar Asliye Ceza Mahkemesi zabıt kâtibi oldu. Osmanlı Bankası'nda, uzun zaman da Devlet Denizyolları İdaresi'nde çalıştı. Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde kütüphane memuruyken Gureba Hastanesi'nde öldü. ★ Klasik edebiyatımızla Fars edebiyatını da iyi bilen, bu edebiyatlarla ilgili inceleme ve çevirileri de olan **Asaf Halet Çelebi**, 18 yaşına kadar gazel ve rubailer yazmış, 1937'den sonra yazdığı serbest nazımlı şiirlerinde kişiliğini bulmuştu (*Ses* dergisi, 1938-1940; *Hamle* dergisi, 1940; *Gün* gazetesi, 1941). ★ Doğu-batı kültürlerini bağdaştırarak, ilhamını Asya tasavvuf ve dinler tarihinin ünlü kişilerinden, Eski-Doğu medeniyet ve masallarından alan, egzotik şiirleriyle tanındı. Kendi deyişiyle, "hayatta olduğu gibi, somut malzemeyle soyut bir âlem" yarattı; bir hayal ve duygu şairi değil, bir intuition (sezgi) şairi oldu; 1940 yıllarında Yeni Şiir Akımına kendine özgü bu hava ile o da katıldı .★ Şiirlerini ***He*** (1942), ***Lâmelif*** (1945), ***Om Mani Fadme Hum*** (1953) adlı kitaplarda topladı. Üçüncü kitabına ilk iki kitabındaki şiirleri de aldı. ★ Ayrıca ***Mevlâna*** (1940), ***Molla Câmi*** (1940), ***Naima*** (1953), ***Ömer Hayyam*** (1945) üzerine kitaplar da çıkarmış, ***Eşrefoğlu Divanı***'nı bastırmış (1944), ***Divan Şiirinde İstanbul*** adında bir antoloji yayımlamış (1953), şiir kitaplarıyla birlikte eserlerinin sayısı 15'i bulmuştu. Kitaplaşmamış şiirleri ile bazı yazılarını **Semih Güngör**, ***Asaf Halet Çelebi*** (1985) adlı bir kitapta topladı.

CÜNEYD

bakanlar bana
gövdemi görürler
ben başka yerdeyim
gömenler beni
gövdemi gömerler
ben başka yerdeyim

aç cübbeni cüneyd
ne görüyorsun
görünmeyeni
cüneyd nerede
cüneyd ne oldu

sana bana olan
ona da oldu

kendi cübbesi altında
cüneyd yok oldu

HE

vurma kazmayı
ferhâaad
he'nin iki gözü iki çeşme
âaahhh
dağın içinde ne var ki
güm güm öter
ya senin içinde ne var
ferhâd
ejderha bakışlı he'nin
iki gözü iki çeşme
ve ayaklar altında yam yassı

kasrında şirin de böyle ağlıyor
ferhâaad

İBRÂHÎM

ibrâhîm
içimdeki putları devir
elindeki baltayla
kırılan putların yerine
yenilerini koyan kim

güneş buzdan evimi yıktı
koca buzlar düştü
putların boyunları kırıldı
ibrâhîm
güneşi evime sokan kim

asma bahçelerinde dolaşan güzelleri
buhtunnasır put yaptı
ben ki zamansız bahçeleri kucakladım
güzeller bende kaldı
ibrâhîm
gönlümü put sanıp da kıran kim

MÂRA

bilmemek bilmekten iyidir
düşünmeden yaşayalım
mâra
günü ve saatleri ne yapacaksın
senelerin bile ehemmiyeti yoktur
seni ne tanıdığım günleri hatırlarım
ne seneleri
yalnız seni hatırlarım
ki benim gibi bir insansın
tanımamak tanımaktan iyidir
seni bir kere tanıdıktan sonra
yaşamak acısını da tanıdım
bu acıyı beraber tadalım
mâra
başım omzunda iken sayıkladığıma bakma
beni istediğin yere götür
ikimiz de ne uykudayız
ne uyanık

NİRVANA

karanlığa geçelim

karanlığa geçelim

ne uyku
        ne ölüm
hem uyku
        hem ölüm

düş içme uyu
ve sonsuz büyü
unut renkleri
        ve şekilleri
            hepi
                ve hiçi
beni
    ve seni
            ve geceyi yuttu
                        nirvana

BEHÇET KEMAL ÇAĞLAR
(23 Temmuz 1908, Erzincan – 24 Ekim 1969, İstanbul)

Zonguldak Yüksek Maden Mühendis Okulu'nu bitirdi (1932). Halkevleri Müfettişi (1935-1939), Erzincan Milletvekili (1941-1947), İstanbul Radyosu Danışmanı, Robert Kolej Edebiyat Öğretmeni oldu. Haftalık sanat dergisi *Şadırvan*'ı çıkardı (1 Nisan-25 Kasım 1949, 35 sayı), 1961'de Kurucu Meclis üyesi oldu. CHP'den milletvekili seçildi, istifa etti (1963). TRT Yönetim Kurulu Başkanlığı, Akbank'ta danışmanlık yaptı. ★ Atatürk devrimleri, milli duygular, memleket davaları, yurt köşe ve güzellikleri üzerine, âşık gelenekleriyle beslenmiş hece şiirleri yazan **Çağlar**, bazı şiirlerindeki adıyla **Ankaralı Âşık Ömer**, her şeyden önce bir devrim şairi olarak tanındı. ★ ***Erciyastan Kopan Çığ*** (1932), ***Burda Bir Kalp Çarpıyor*** (1933) kitaplarındakileri de toplayarak bütün şiirlerini ***Benden İçeri*** (1966) kitabında derledi. Daha sonra ***Malazgirt Zaferinden İstanbul Fethine*** (1971) adlı dört bölümlük destanı yayımlandı. ***Behçet Kemal Çağlar Son Şiirleri*** adlı kitap ölümünden sonra çıktı (1970). ★ İki manzum oyunu (***Çoban***, 1932; ***Atilla***, 1935), gezi notları ***Hür Mavilikte*** (1947) ve çeşitli konularda kitapları yayımlandı. **Enver Naci Gökşen**'in ***Behçet Kemal Çağlar*** adlı kitabı 1970 yılında Türk Dil Kurumu'nca yayımlandı.

İSTİYORUM

Bir çiçek istiyorum, ben bakmadan solacak;
Bir kanat istiyorum, beni yerden alacak;
Bir güneş istiyorum, gece bende kalacak...

Bir mermer istiyorum, arzumca oymak için;
Bir kadın istiyorum, ruhunu soymak için;
Bir çift diz istiyorum, başımı koymak için..

Bir zincir istiyorum, hırsımı bağlayacak;
Bir yangın istiyorum, ruhumu dağlayacak;
Bir ana istiyorum, başımda ağlayacak...

Bir bilinmez kaleyi fethetmek tek başına,
Vurulup düşmek birden son burcun son taşına;
Uzanan bir çift dudak gözlerimin yaşına...

Bir ilham istiyorum, bir gün vahye erecek,
Bir çift göz istiyorum, can evimi görecek;
Bir sevgi istiyorum, ömürlerce sürecek...

Bir mihrap istiyorum, önünde diz çökmeğe;
Biraz yer istiyorum yoldan, fidan dikmeğe;
Ve tohum istiyorum, boş tarlamı ekmeğe...

Bir yapı, temeline elimle taş koyacak;
Bir sevgili, her derdin gözüne yaş koyacak;
Bir iman istiyorum uğruna baş koyacak.

BİZİ BİZE GETİRDİN

Bozkır sabahında yanan alnımı
Kıyı akşamında buza getirdin

Kaya gibi bomboş dikilen gibi
Mahzen gibi oyup dize getirdin

Bu ilk konuşması elbet kekeler
Dilsizimi yeni söze getirdin

Cennette ne varsa vadettin bize
Cennette ne varsa bize getirdin

Yokuşta burkulan dizi okşayıp
Sarıp sarmalayıp düze getirdin

Çamurlu sulara eğik dudağı
İçmesi beklenen öze getirdin

Ey benim kaybolan koyunum diye
Susamış gönlümü tuza getirdin

Bir sen alt üst ettin okyanusumu
Dipde uyuyanı yüze getirdin

HASTALIKTAN SONRA

Akacak inci yaş zümrüt oluğa
Gözlerin meyvada elin ateşte
Yokuş çıkar gibi soluk soluğa
Başın karlı dağda bağrın güneşte.

Hırçın fırtınadan örselenmiş dal
Ateş yanar gibi açılan çiçek
Yavrusuna bakan kaplandan uysal
Kaynağa eğilmiş ceylândan ürkek.

Bir büyük çağrının uyup sesine
Dört duvardan göğü soruyor sesin
Süzgünsün haddeden geçmişçesine
İmbikten çekilmiş gibi tazesin.

BAŞIMIN İÇİNDE BİR ÇEKİÇ

Bir çağıran var beni, bir dünden-bir yarından;
Bir sade sinir işi bende somurtmak-gülmek.
Canevim, kıvranıyor doğum ağrılarından;
Ah Tanrım! doğurmadan, doğuramadan ölmek...

Varsın, bir adım sonra uçurumda olayım;
Gözümde her yer ova, çekin ağzımdan gemi!
Niçin, çabasız, gevşek, küçük parçalarlayım?
Karşımda büyük külçe bekliyor işlememi...

Anla, bu oynadığım kırık taşlara bak ta:
O oymakta olduğum büyük külçe'den parça.
Altına mı alacak beni o kopacak ta,
Ben kendi mahvimi mi hazırladım yıllarca?
Taşlardan hiç durmadan sesleniyor sokaklar:
"Bu yürüyüş boşuna, bütün yaptıkların hiç!"
Yaratmak hummasiyle zonkluyor bu şakaklar,
Başımda işlemekte elimde duran çekiç...

CENGE DAVET

Hastaya bırakıp yumuşak döşeği
Yollarda bulup da geçmek geleceği
Aramak iyiyi güzeli gerçeği.

Silkip eteğe her sarılan emeli
Tutmak doğru yeni yola çeken eli
Aramak iyiyi gerçeği güzeli.

Bulmak gökte bir gün bir kapı ve tokmak
Vurmak ve seslenmek, "Aç! Aç! Benim ya Hak!"
Güzeli iyiyi gerçeği aramak.

Aramak aramak dönmeden şaşkına;
Pusula zekâyı koymamak hiç kına,
Erişmek emsalsiz aramak aşkına.

Tapılan ne varsa koynunda yatarak
Eskimiş nasları bir yana atarak
İyiyi güzeli gerçeği aramak.

Bakışa ermeden dalmamak rengine
Karadan kaçarak açılmak engine
"İnsan"ı fethiçin "aramak" cengine!

SINIRTAŞI GENÇLERİ

Keyfe dalmış, mest olmuş gençtir yeşil kıyıda
Gevşemiş ve gerinen ihtiyardır bozkırda,
Türk'ü ölçecek kudret yok tahminde, sayıda;
Bir de bakarsınız ki arslanlaşmış sınırda!

Hangi çağ, hangi fırsat, hangi imkân gelmişse
Türklükte iman-azim, kuvvet-hak eleledir.
Çanakkale, nasıl bir çelik kale olmuşsa
Kırıkhan da öylece bir kırılmaz kaledir.

AHMET MUHİP DIRANAS
(1909, Sinop – 21 Haziran 1980, Ankara)

Ankara Erkek Lisesi'ni bitirince *Hâkimiyeti Milliye* gazetesinde çalıştı (1930-1935), Ankara Hukuk Fakültesi'nde iki yıl kadar süren yükseköğrenimini yarıda bırakarak İstanbul'a geldi. Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne girdi, bir yandan da Güzel Sanatlar Akademisi'nde Kütüphane Müdürlüğü yapıyordu. 1938'de Ankara'ya döndü. CHP Genel Merkezinde *Halkevleri Kültür ve Sanat Yayınları*'nı yönetti (1938-1942), askerlik dönüşü Ankara'da Çocuk Esirgeme Kurumu Yayın Müdürü (1946), kurum başkanı (1957), daha sonra İş Bankası Yönetim Kurulu üyesi oldu. ★ "Ankara Lisesi'nden Muhip Atalay" imzalı ***Bir Kadına*** şiiri, yayımlanan ilk şiiriydi (*Milli Mecmua*, 15 Eylül 1926), *Yedi Meşaleciler*'i 1940 kuşağına bağlayan şairlerimiz içinde **Cahit Sıtkı Tarancı** ile birlikte şiirde sese, şekil mükemmelliğine önem verişi, **Baudelaire** sembolizminden hareket edip Türkçede yeni bir şiir dili ve yapısı yaratmaya çalışması ile, şiirimizde kendine sağlam bir yer ayırdı. ★ Tiyatro türünde de üç eser verdi: ***Gölgeler*** 1946'da, ***O Böyle İstemezdi*** 1948'de, ***Çıkmaz*** 1977'de ilk kez oynandı; bunlardan CHP Piyes Yarışmasında (1947) ikincilik kazanan ***Gölgeler*** basılmıştır (1947). Daha sonra ***Gölgeler*** ve ***Çıkmaz, Oyunlar*** (1978) adı altında yayımlandı. ★ Bütün şiirlerini ***Şiirler*** adlı bir kitapta (1974); **Tevfik Fikret**'in "Rübâb-ı Şikeste", "Halûk'un Defteri" kitaplarından seçmeleri ve "Hân-ı Yağma" (Yağma Sofrası), "Tarih-i Kadim" (Eski Tarih) şiirlerini günümüz diline çevirerek ***Kırık Saz*** (1975) kitabında topladı. Kendi şiirleri, **Tevfik Fikret**'in şiirleri, bu iki kitap Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları arasında çıktı. ***Şiirler*** adlı kitabı daha sonra bakanlıkça yayımlandı (1992).

BİTMEZ TÜKENMEZ CAN SIKINTISI

Bir bıçak saplı durur göğsünde,
Hangi su tasına uzansan boş;
Hangi pencereye koşarsan koş
Aynı siyah güneş gökyüzünde.
Aynı siyah güneş, aynı siyah,
Aynı susayış, aynı koşuş, aynı...
Of... hep aynı şey, aynı şey, aynı şey,
Aynı, aynı, aynı, aynı, aynı...

FAHRİYE ABLA

Hava keskin bir kömür kokusuyla dolar,
Kapanırdı daha gün batmadan kapılar.
Bu, afyon ruhu gibi baygın mahalleden,
Hayalimde tek çizgi bir sen kalmışsın, sen!
Hülyasındaki geniş aydınlığa gülen
Gözlerin, dişlerin ve ak pak gerdanınla
Ne şirin komşumuzdun sen, Fahriye abla!

Eviniz kutu gibi küçücük bir evdi,
Sarmaşıklarla balkonu örtük bir evdi;
Güneşin batmasına yakın saatlerde
Yıkanırdı gölgesi kuytu bir derede;
Yaz, kış yeşil bir saksı ıtır pencerede;
Bahçede akasyalar açardı baharla,
Ne şirin komşumuzdun sen, Fahriye abla!

Önce upuzun, sonra kesik saçın vardı;
Tenin buğdaysı, boyun bir başak kadardı;
İçini gıcıklardı bütün erkeklerin
Altın bileziklerle dolu bileklerin,
Açılırdı rüzgârda kısa eteklerin;
Açık saçık şarkılar söylerdin en fazla,
Ne çapkın komşumuzdun sen, Fahriye abla!

Gönül verdin derlerdi o delikanlıya,
En sonunda varmışsın bir Erzincanlıya.
Bilmem şimdi hâlâ bu ilk kocanda mısın?

Hâlâ dağları karlı Erzincan'da mısın?
Bırak, geçmiş günleri gönlüm hatırlasın;
Hâtırada kalan şey değişmez zamanla.
Ne vefalı komşumdun sen, Fahriye abla!

BÜYÜK OLSUN

Ben büyük şarkıları severim, büyük olsun
Deniz gibi, gökyüzü gibi her şey ve mahzun.
Seviyorsam seni aşk ölümsüzdür gönlümce
Âşıksam kadınım değil Tanrıçasın, ece.
Denizler yolculuğa çağırır durur da beni
Gitmem düşünerek geri döneceğim günü.

Ben büyük rüzgârları severim, büyük olsun
Aşkım da, özlemim de hepsi, her şey ve mahzun.
İnsan bir yanınca Kerem misali yanmalı,
Uykudan bile mahşer gününde uyanmalı.

ATLIKARINCA

Ne çektik böyle gülünceyedek
Eh şeniz işte hep bu düğünde!
Karım şen bir deliler evinde,
Yirmisekizindeki hemşirem Van'da,
Babam tahta tezgâhının üstünde,
Ben bir hayal atının sırtında
Ve anam mahzun... ölünceyedek.

OLVİDO

Hoyrattır bu akşamüstüler daima.
Gün saltanatıyla gitti mi bir defa
Yalnızlığımızla doldurup her yeri
Bir renk çığlığı içinde bahçemizden,
Bir el çıkarmaya başlar bohçamızdan
Lavanta çiçeği kokan kederleri;
Hoyrattır bu akşamüstüler daima!

Dalga dalga hücum edip pişmanlıklar
Unutuşun o tunç kapısını zorlar
Ve ruh, atılan oklarla delik deşik;
İşte, doğduğun eski evdesin birden,
Yolunu gözlüyor lamba ve merdiven,
Susmuş ninnilerle gıcırdıyor beşik
Ve cümle yitikler, mağluplar, mahzunlar...

Söylenmemiş aşkın güzelliğiyledir
Kâğıtlarda yarım bırakılmış şiir;
İnsan, yağmur kokan bir sabaha karşı
Hatırlar bir gün camı açtığını,
Duran bir bulutu, bir kuş uçtuğunu,
Çöküp peynir ekmek yediği bir taşı...
Bütün bunlar aşkın güzelliğiyledir.

Aşklar uçup gitmiş olmalı bir yazla
Halay çeken kızlar misali kolkola.
Ya sizler! ey geçmiş zaman etekleri,
İhtiyar ağaçlı, kuytu bahçelerden
Ay ışığı gibi sürüklenip giden;
Geceye bırakıp yorgun erkekleri
Salınan etekler fısıltıyla, nazla.

Ebedî âşığın dönüşünü bekler
Yalan yeminlerin tanığı çiçekler
Artık olmayacak baharlar içinde.
Ey, ömrün en güzel türküsü aldanış!
Aldan, gelmiş olsa bile ümitsiz kış;
Her garipsi ayak izi kar içinde
Dönmeyen âşığın serptiği çiçekler.

Ya sen! ey sen! esen dallar arasından
Bir parıltı gibi görünüp kaybolan,
Ne istersin benden akşam saatinde?
Bir gülüşü olsun görülmemiş kadın,
Nasıl ölümsüzsün aynasında aşkın;
Hatıraların bu uyanma vaktinde
Sensin hep, sen, esen dallar arasından.

Ey unutuş! kapat artık pencereni,
Çoktan derinliğine çekmiş deniz beni;
Çıkmaz artık sular altından o dünya.
Bir duman yükselir gibidir kederden
Macerası çoktan bitmiş o şeylerden.
Amansız gecenle yayıl dört yanıma
Ey unutuş! kurtar bu gamlardan beni.

KAR

Kardır yağan üstümüze geceden,
Yağmurlu, karanlık bir düşünceden,
Ormanın uğultusuyla birlikte
Ve dörtnala, dümdüz bir mavilikte
Kar yağıyor üstümüze, inceden.

Sesin nerde kaldı, her günkü sesin,
Unutulmuş güzel şarkılar için
Bu kar gecesinde uzaktan, yoldan,
Rüzgâr gibi tâ eski Anadolu'dan
Sesin nerde kaldı? kar içindesin!

Ne sabahtır bu mavilik, ne akşam!
Uyandırmayın beni, uyanamam.
Kaybolmuş sevdiklerimiz aşkına,
Allah aşkına, gök, deniz aşkına
Yağsın kar üstümüze buram buram...

Buğulandıkça yüzü her aynanın
Beyaz dokusunda bu saf rüyanın
Göğe uzanır –tek, tenha– bir kamış
Sırf unutmak için, unutmak ey kış!
Büyük yalnızlığını dünyanın.

HASAN İZZETTİN DİNAMO
(1909, Akçaabat – 20 Haziran 1989, İstanbul)

Sıvas İlköğretmen Okulu'nu bitirdi (1931). Malatya ve Adıyaman'da iki yıl öğretmenlikten sonra girdiği Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'ndeki öğrenimini tamamlayamadan, son sınıfta ayrıldı (1935), çeviriler yapıp özel dersler vererek hayatını kazandı. ★ İlk şiiri 1925'te Giresun'da *İzler* dergisinde çıkmış, ilk şiir ve nesirlerinden bir kısmını, iki arkadaşıyla birlikte, ***Adsız Kitap***'ta derlemişti (1931), sonraki şiir kitapları: ***Deniz Feneri*** (1937), ***Karacaahmet Senfonisi*** (1960), ***Özgürlük Türküsü*** (1971), ***Mapusanemden Şiirler*** (1974), ***Sürgün Şiirleri*** (1975), ***Gecekondumdan Şiirler*** (1976), ***Çoban Şiirleri*** (1982), ***Nâzım'dan Meltemler*** (1989), ***Tuyuğlar*** (1990). ★ Konularını Kurtuluş Savaşı'ndan alan romanlar yazdı: ***Kutsal İsyan*** (sekiz cilt, 1966-1967), ***Ateş Yılları*** (1968), ****Savaş ve Açlar*** (1968), ****Kutsal Barış*** (yedi cilt, 1972-1976), ***Öksüz Musa*** (1973), ***Musa'nın Mapusanesi*** (1974), ***Koyun Baba*** (1976), ***Musa'nın Gecekondusu*** (1976), ***Açlık*** (1981), ***Türk Kelebeği*** (1981), ***Adalet Sıtması*** (1983), ***Anadolu'da Bir Yunan Askeri*** (1988). ★ Bir kısım anılarını ***6-7 Eylül Kasırgası*** (1971), ***2. Dünya Savaşı'ndan Edebiyat Anıları*** (1984) ve ***TKP ve Aydınlar*** (1988) kitaplarında topladı. ★ Ayrıntılı hayat hikâyesi **Mehmet Seyda**'nın ***Edebiyat Dostları*** (1970) kitabındadır. ★ ***Kutsal Barış***'la *Orhan Kemal Roman Armağanı*'nı kazandı (1977).

AMARİLLİS'E ŞİİRLER

Sonnet

Yürüyorum kara toprağın ıssızlığında
Seni nice göresim geliyor, Amarillis'im.
Ben, aydın bir insan eski bir çoban kılığında,
Sen yaşadın diye geliyor bu yerleri öpüp sevesim.

Seyrederim geceyarılarına dek yıldızları
Kimin şerefine donanmış derim böyle gökyüzü?
Hep böyle sensiz mi geçecek bu cennet yazları?
Hep böyle sensiz mi yolcu edeceğim turnalarla güzü?

Yeşil yollarında yürür gibiyim sonrasızlığın
Acılar toplamakta son çiçeklerden gönlüm yığın yığın,
Ne zaman dolacak öpüş sesimizle yıldızların altı?

Biliyorum beklemenin de bir güzelliği var,
Bekledikçe gönül yemişi balla dolar
Bir kovan bal olur sonunda en korkunç bunaltı.

Sonnet

Şiir topladım durdum karanlıklarından gecenin
Çocuklar yaz gecesinde ateş böceği toplar gibi.
Vardım aydınlık sınırlarına dek bilmecenin
Gürleyip dururken sessizliğimde zulüm toplar gibi.

Evrende bir kocaman geceymiş anladım.
Gitmekte yuvarlana yuvarlana ışık yılları.
Alınyazımın kulübesi önünde oturup ağladım
Ak güvercinler gördüm gecemde ve zeytin dalları.

Ve zeytin dallarının gümüşünde ağardı gece
Gördüm ak güvercinler içerdi su gibi mutluluğu.
Döküldü bir sınırda sapır-sapır, korku, mapusane ve kelepçe

Bir zeytin yaprağından başladı gümüş bir buğu.
Göründü yemenin, içmenin ve sevişmenin ötesi
Çınladı kubbede ilk kez mutlu insan sesi.

MEYDAN OKUMAK

Bizde neden ağlayan bir Fuzulî çıkmış
Şimdi anlıyorum bunu derinden.
Kaç Fuzulî, Fuzulî olmadan önce
Kahrolup gitmiştir üzüntülerinden.

Öyle çekmişim ki
Artık benden sonra
Birkaç satırımın yaşaması bile
bana vızgeliyor.
Artık bahçemdeki yemişlere
ne güler yüzlü bir dost
ne hırsız geliyor.

Demek, diyorum, bu duruma gelirmiş
budana budana bir şair.
Ölümsüzlüğe sırtını dönmüş şiir
Artık acıya meydan okuyabilir.

CAHİT SITKI TARANCI
(4 Ekim 1910, Diyarbakır – 13 Ekim 1956, Viyana)

İstanbul'da Galatasaray Lisesi'ni bitirdi (1931). Mülkiye Mektebi'ndeki yükseköğrenimini Paris'te tamamlamak istedi (1939). İkinci Dünya Savaşı çıkınca yurda döndü (1940). Ankara'da birkaç kuruluşta çevirmen olarak çalıştı, ağır bir hastalığa yakalandı (1945), Türkiye'de tedavisi bir sonuç vermeyince Viyana'ya götürüldü (1956), orada bir hastanede öldü. ★ Lise son sınıfta öğrenciyken *Muhit* ve *Servetifünun* dergilerinde çıkan (1930→) ilk şiirleriyle tanındı. ***Otuz Beş Yaş*** şiirinin 1946 CHP Şiir Yarışmasında birincilik kazanmasıyla ünü yaygınlaştı. ★ Biçim kaygısını ön planda tuttuğu şiirlerinde yaşamanın ve aşkın güzelliğini övdü, ölümün üstünlüğünü vurguladı. Türkçeyi bütün tatlılık ve anlatım gücüyle şiire geçirdi. *Yeni Şiir*'i, Cumhuriyet devri Türk şiirini hazırlayan bir şairimiz oldu. ★ İlk baskı yıllarıyla şiir kitapları: ***Ömrümde Sükût*** (1933), ***Otuz Beş Yaş*** (1946), ***Düşten Güzel*** (1952), ***Sonrası*** (1957), **Asım Bezirci**'nin derlediği ***Bütün Şiirleri*** 1983 yılında yayımlandı. ★ 1930-1946 yılları arasında, Galatasaray'dan arkadaşı **Ziya Osman Saba**'ya gönderdiği mektupları ***Ziya'ya Mektuplar*** (1957) kitabındadır. ★ Ölümünün 15. yıldönümünde Milli Kütüphane bir ***Cahit Sıtkı Tarancı Bibliyografyası*** yayımladı (1971). Şiir konusunda yazdıklarından yararlanarak **Muzaffer Uyguner**, ***Tarancı'nın Şiir Üzerine Düşünceleri*** adlı bir kitap yayımladı (1960), şairi tanıtan bir kitap, Varlık yayınlarındadır (haz: **Muzaffer Uyguner**, ilk baskı 1966, 2. bs. 1992). ★ Şairin gazetelerde kalmış 22 hikâyesini de **Selâhattin Önerli** topladı: ***Cahit Sıtkı Tarancı'nın Hikâyeciliği ve Hikâyeleri*** (1976), **Prof. Dr. İnci Enginün** tarafından derlenen mektupları da ***Evime ve Nihal'e Mektuplar*** adıyla yayımlandı (1989).

GENÇLİK BÖYLEDİR İŞTE

İçimi titreten bir sestir her gün,
Saat her çalışında tekrar eder:
"Ne yaptın tarlanı, nerde hasadın?
Elin boş mu gireceksin geceye?
Bir düşünsen! yarıyı buldu ömrün.
Gençlik böyledir işte, gelir gider;
Ve kırılır sonra kolun kanadın;
Koşarsın pencereden pencereye."
Ah o kadrini bilmediğim günler,
Koklamadan attığım gül demeti,
Suyunu sebil ettiğim o çeşme,
Eserken yelken açmadığım rüzgâr!
Gel gör ki sular batıya meyleder,
Ağaçta bülbülün sesi değişti,
Gölgeler yerleşiyor pencereme;
Çağınız başlıyor ey hâtıralar.

PAYDOS

Paydos bundan böyle çılgınlıklara;
Sert konuşmaya başladı aynalar.
Yetişir koştuğum aşkın peşi sıra;
Bitirdi beni bu içki, bu kumar.

Ne saklayayım gaflet ettiğimi?
Elimle batırmışım gençliğimi;
Binip bineceğim en güzel gemi!
Aldığını geri vermez dalgalar.

Meyhaneler, sabahçı kahveleri,
Cümle eş dost, şair, ressam, serseri,
Artık cümbüşte yoksam geceleri,
Sanmayın tarafımdan ihanet var.

Yaş ilerliyor... Artık geçti bizden;
Kişi ev bark edinmeli vakitken,
Gün gelince biz değil miyiz ölen?
Cenazemiz yerde kalmasın dostlar!

HAREKET

Müzeden hoşlanmam,
Mezarlıkta işim olmaz,
Çarşı pazar dururken;
Nerde hareket ben orda.

Yolda olmalıyım yolda!
Yeni bir zafer attığım her adım.
Vapur mu tren mi kalkmalı
Ben biner binmez.

Es rüzgâr es!
Dönsün yeldeğirmeni!
Yelken rüzgârda yelken olur;
Bahar gelse gelse rüzgârla gelir.

Kadın raksederken güzeldir,
Bayrak dalgalandıkça,
Deniz köpürdüğü zaman,
İnsan ihtirasla yaşarken.

MEMLEKET İSTERİM

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim
Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

ÖLÜM

I.

Sözünde durmadı mavi gökler;
Gün kararıyor gitgide ölüm.
Akşam yeli nedameti söyler;
Nedamet yer etti bende ölüm.

Ne yapsam, gün doğmuyor gönlümce;
Sudur akar kendi bildiğince,
Hangi pencereye koşsam gece;
Gitmiyor bu can bu tende ölüm.

Ne vefasız geçmişten hayır var,
Ne gelecekler imdada koşar,
Çoktandır tekneyi aldı sular;
Çoktandır ümitler sende ölüm.

ÖLÜM

II.

Ey kurumaz membaı sükûtun,
Işığı güneşten zinde ölüm,
Altında şu alçalan bulutun
Sendedir umduğum müjde ölüm.

Aynada zifiri bir gecedir,
Bütün zulüm bu suçsuz kalbedir,
Sabır tesbihim kopmak üzredir.
Ne gün kalkacak bu perde ölüm?

Ne gün aslına dönecek bu ten?
–Taş, toprak, çiçek, su veya maden–
Ruha ebediyeti vadeden
Efsanevî yalan nerde ölüm?

İMKÂNSIZ DOSTLUK

Değil kardeşim, dal yeşil değil, gök mavi değil;
Bilsen! Ben hangi âlemdeyim, sen hangi âlemde!
Aklından geçer mi dersin aklımdan geçen şeyler?
Sanmam. Yıldız ve rüzgâr payımız müsavi değil;
Sen kendi gecende gidersin, ben kendi gecemde;
Vazgeç kardeşim, ayrıdır bindiğimiz gemiler!

MEMLEKET

Bir yanda Anadolu, bir yanda Rumeli'dir
Hepsi naçar, yolcusu olsun, hancısı olsun.
Efkâr ettiğimiz memleketin halidir
Sanmam hemşerim sanmam bundan acısı olsun.

Köylümüz efendimiz, tarlasında perişan
İşçimiz kardeşimiz kavgasında perişan
Anam bacımdır bahtı karasında perişan
Hemen Allah cümlemizin yardımcısı olsun.

ATATÜRK

Atatürk'üm iğilmiş vatan haritasına
Görmedim tunç yüzünde böylesine geceler.
Atatürk neylesin memleketin yarasına
Uçup gitmiş elinden eski makbul çareler.

Nerde İstiklâl Harbinin o mutlu günleri
Türlü düşmana karşı kazanılan zaferi
Hiç sanmam öyle ağarsın bir daha tanyeri.
Atatürk'üm ben ölecek adam değildim der.

Git hemşerim, git kardeşim toprağına yüz sür
O'dur karşı kıyıdan cümlemizi düşünür.
Resimlerinde bile melûl mahzun görünür
Atatürk'üm kabrinde rahat uyumak ister.

BİR LÂHZAM

Aynadaki aksim, gölgem, bir de ben.
Var mıdır, yok mudur onlar sahiden?
Aşina değildir çektiklerime;
İçlerinden biri gelse yerime.

Ben bir gölge olsam, yahut bir hayal,
Onlar gibi hissiz, onlar gibi lâl.
Olsa bütün ömre bedel bir lâhzam;
Var görünsem, onlar gibi yok olsam!

GÜN EKSİLMESİN PENCEREMDEN

Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne halden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

Ve gönül, Tanrısına der ki:
–Pervam yok verdiğin elemden;
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin penceremden!

HEPSİNDEN BETER

Kimi insan derbeder.
Ömrünü heba edip gider.
Kimisi maişet derdine düşmüş,
Rahattan bîhaber.
Olmayacak işler peşinde,
Kimisi taban teper.
Kimisi dul, kimisi öksüzdür;
Alınyazısı kahreder.
Aklından zoru var kiminin;
Merhamet ister.
Ben sevda çekerim,
Hepsinden beter.

GARİP KİŞİ

Bu akşam ilk olarak ağladım,
Bekâr odamın penceresinde.
Hani ev bark? Hani çoluk çocuk?
Ne geçti elime bu hayatın
Meyhanesinde, kerhanesinde?
Yatağım her gece böyle soğuk.
Saadet bu ömrün neresinde?

DALGIN ÖLÜ

Dün güzel bir kadın geçti
Kabrimin yakınından.
Doya doya seyrettim
Gün hazinesi bacaklarını,
Gecemi altüst eden.
Söylesem inanmazsınız,
Kalkıp verecek oldum
Düşürünce mendilini;
Öldüğümü unutmuşum.

ÖLÜMDEN SONRA

Öldük, ölümden bir şeyler umarak.
Bir büyük boşlukta bozuldu büyü.
Nasıl hatırlamazsın o türküyü,
Gök parçası, dal demeti, kuştüyü,
Alıştığımız bir şeydi yaşamak.

Şindi o dünyadan hiç bir haber yok;
Yok bizi arayan, soran kimsemiz.
Öylesine karanlık ki gecemiz,
Ha olmuş ha olmamış penceremiz;
Akarsuda aksimizden eser yok.

OTUZ BEŞ YAŞ ŞİİRİ

Yaş otuzbeş! yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.

Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allahım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim;
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

Hayal meyal şeylerden ilk aşkımız;
Hâtırası bile yabancı gelir.
Hayata beraber başladığımız
Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir;
Gittikçe artıyor yalnızlığımız.

Gökyüzünün başka rengi de varmış!
Geç farkettim taşın sert olduğunu.
Su insanı boğar, ateş yakarmış!
Her doğan günün bir dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.

Ayva sarı, nar kırmızı sonbahar!
Her yıl biraz daha benimsediğim.
Ne dönüp duruyor havada kuşlar?
Nerden çıktı bu cenaze? ölen kim?
Bu kaçıncı bahçe gördüm tarûmar?

Neylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun uyanmadın olacak,
Kimbilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak,
Taht misâli o musalla taşında.

KIRIK KALPLER

Biz aşkla başı dönmüş iki çocuk
Bütün bir bahar o çiçek ben yaprak
Yarabbi ne güzel sevişiyorduk
Dünyayı aşktan ibaret sanarak.

Kim ne karıştı, ne istedi bizden
Göz mü değdi ne oldu sevdaya.
Ayırdılar bizi birbirimizden
Hem de göz göre yürek parçalaya.

Aşktı bizdeki onlardaki mantık
Onlardan yana çıktı kahpe felek.
Birer kalp bıraktılar bize kırık
Ömrümüzce gözyaşı döktürecek.

ROBENSON

Robenson, akıllı Robenson'um,
Ne imreniyorum sana bilsen!
Göstersen adana giden yolu;
Başımı dinlemek istiyorum.

Ben gemi olurum, sen kaptan ol;
Yelken açarız bir sabah vakti.
Güneşte gölgemiz olur deniz.
Yolculuk! derken adamızdayız.

İsterdim tercümanım olasın,
Tanıtasın beni balıklara,
Vahşi kuşlara ve çiçeklere;
Bizdendir diyesin benim için.

Ağaca çıkmasını bilirim,
Tanırım meyvanın olmuşunu;
Taş kırmak da gelir elimizden,
Ateş yakmak da, aş pişirmek de.

Robenson, halden bilir Robenson,
Adan hâlâ batmadıysa eğer,
Alıp götürsen beni oraya,
Deniz yolu kapanmadan evvel!

ABBAS

Haydi abbas, vakit tamam;
Akşam diyordun işte oldu akşam.
Kur bakalım çilingir soframızı;
Dinsin artık bu kalp ağrısı,
Şu ağacın gölgesinde olsun;
Tam kenarında havuzun.
Aya haber sal çıksın bu gece;
Görünsün şöyle gönlümce.
Bas kırbacı sihirli seccadeye,
Göster hükmettiğini mesafeye
Ve zamana.
Katıp tozu dumana,
Var git,
Böyle ferman etti Cahit,
Al getir ilk sevgiliyi Beşiktaş'tan;
Yaşamak istiyorum gençliğimi yeni baştan.

ZİYA OSMAN SABA
(Mart 1910, İstanbul – 29 Ocak 1957, İstanbul)

Mütareke yıllarında girip hep yatılı okuduğu Galatasaray Lisesi'ni (1931), *Cumhuriyet* gazetesi muhasebe servisinde çalışırken de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1936), bir bankadaki görevinden ayrılınca Milli Eğitim Basımevi Tashih Bürosu Şefi oldu (1945-1950), geçirdiği kalp hastalığı üzerine Kadıköy'deki evinde Varlık Yayınevi işleriyle uğraştı, evinde öldü. ★ İlk şiiri *Servetifünun* dergisinde (Ocak 1927) çıkan **Ziya Osman**, bu dergide tanıştığı arkadaşlarıyla *Yedi Meşale* topluluğunda birleşti (1928). *Meşale* dergisi kapanınca bir süre *Milliyet* gazetesinin edebiyat sayfasına, *İçtihat* dergisine yazdı. *Varlık* dergisi çıkmaya başlayınca, yazı ve şiirlerini, ilk sayısından (15 Temmuz 1933) itibaren bu dergide yayımladı. ★ Yedi Meşaleciler'in şiire en sadık şairi **Ziya Osman**, çocukluk özlemi, anılara düşkünlük, ev-aile sevgisi, yoksul yaşamalara karşı utanç ve acıma, Tanrı'ya kulluk, kadere boyun eğiş, küçük mutluluklarla yetinme, ölüm yakınlığı öte dünya özlemi gibi konuları işledi. 1940'tan sonra serbest şekillerle de yazdı. Üzgün ve yumuşak, açık duru şiirler bıraktı. Hikâyelerinde de genellikle bir anı karakteri görülür. ★ Şiir kitapları: ***Sebil ve Güvercinler*** (1943), ***Geçen Zaman*** (1947), ***Nefes Almak*** (1957). Ayrı ayrı birkaç kez basılmış bu üç kitabındaki "bütün şiirleri" sonradan tek kitapta toplandı: ***Geçen Zaman-Nefes Almak*** (1974, 1992). ★ Hikâye kitapları: ***Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi*** (1952, 1962), ***Değişen İstanbul*** (1959), daha sonra bir kitap olarak da basıldı (1992). ★ Şairin şiirleri, yazıları ve kendisiyle yapılan konuşmaların kronolojik listesi **Mustafa Miyasoğlu**'nun ***Z. Osman Saba*** (1987) adlı kitabındadır.

ÖLMEK KONUSUNDA

Ha üç gün önce, ha beş gün sonra
Geldiğin gibi gidişin.
Nereye gittiyse anan, baban,
Peşinden kardeşin.

Bir yaprak dökümüdür dört yandan.
Bir dostun, seninle ağlamış gülmüş.
Bir sabah gazeteyi açarsın ki:
Ölmüş!

Daha dün gibidir hepsi.
Evlendiğin gün çekilmiş resim.
Mesutsun bak, çoluk çocuğunla.
Geçti kaç mevsim...

Gençtin, dinçtin... hepsi bir zamanlar.
Nerende şimdi ağrın, sızın?
Yatakta mı yavaş yavaş,
Ya sokakta ansızın?

Birkaç bahar, bir o kadar kış
Ömürdür: uzun, kısa.
Ne ise göreceğin
Kısmet ne kadarsa.

Hangi yılsa o, hangi ayın hangi günü,
Saati çalınca, gelince sıran.
Nasıl yaşadıysa habersiz,
Nasıl öldüyse bunca insan.

CÜMLEMİZ

Şu garip yeryüzünde anlaşılmaz ömrümüz...
Gelip yanıbaşıma boynunu büken öksüz,
Evlâdı gitmiş ana, siyah yeldirmeli dul,
Son kalan eşyasını mezada veren yoksul.
Fakirin iç çekişi, zenginlerin usancı.
Gurbete düşmüş yolcu, yolcu bekleyen hancı,

Şu anda yeraltına günahıyle gömülen
Büyük tımarhanede kahkahalarla gülen,
Ölü, ölü yıkayıcı, hasta, hastabakıcı
Allahım, cümlemize acı!..

ÇOCUKLAR BAKIYORLAR

Çocuklar bakıyorlar, gözlerinde mavilik,
Bize bakıyorlar çocuklar, bir deri bir kemik.

Çocuklar tutamıyorlar ellerinde oyuncakları,
Çocuklar, koşamaz olmuş bacakları.

Bakıyorlar her akşam elimize,
Bir şey sormak ister gibi hepimize.

Benizleri sapsarı, hasta.
Çocuklar bedbaht bu yaşta.

Kim getirip koymuş onları yanımıza:
Bakıyorlar çizgi çizgi alnımıza.

GARİP İSTANBULUMUN TÜRKÜSÜ

Garip İstanbulumun türküsü...
Topkapılısı, Karagümrüklüsü, Eyüplüsü.
Fakir fukarası, dulu, yetimi,
Gariplerin türküsü...
Oturmuş Yenicami merdivenine,
"Yeni Hayat" satan ak saçlı nine.
Bir duvar dibinde el açar kimi,
Yalvarışı ninni olur dudağında,
Bir anadır: çocuğu kucağında.

Garip İstanbulumun türküsü...
Gelseler bir araya beşi onu,
Yaşayanlar görmeden rahat yüzü,
Hepsinin bükük boynu,
Hepsinin mahzun yüzü.

Garip İstanbulumun türküsü...
Her sabah o tramvay, otomobil gürültüsü,
Herkesin bir türlü işi,
Araba sürücüsü, sokak süpürücüsü.

Garip İstanbulumun türküsü...
Türkülerin en hüzünlüsü;
Yeni doğmuşlar, emekleyenler,
Akşam ekmek bekleyenler,
Kulübesinde, izbesinde...

Gün görmemiş insanlar,
Konuşanlar, bir hüzünle sesinde,
Susanlar, susanlar...

YETİŞİR

Beni hatırladıkça
Arasıra gönlümü al
Sokakta görünce, gülümse
Yanıma yaklaş,
Az elin elimde kal.
Evine misafir geleyim,
Kahvemi sen pişir.
Taze doldurulmuş sürahiden
Bir bardak su ver
Yetişir...

RIFAT ILGAZ
(1911, Cide – 7 Temmuz 1993, İstanbul)

Kastamonu Öğretmen Okulu'nu bitirince (1930) altı yıl ilkokul öğretmenliği yaptı. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümünü bitirdi (1938); Adapazarı, İstanbul ve Boğazlayan ortaokullarında çalıştı. Türkçe öğretmenliğinden ayrılınca da (1949) hayatını gazetecilik, mizah ve oyun yazarlığıyla kazandı. ★ İlk şiirleri Kastamonu'da *Nazikter* ve *Açıksöz* gazetelerinde çıkmıştı (1927). *Çığır, Oluş, Yücel, Varlık, Hamle* dergilerinde bir süre (1937-1942), kitaplarına almadığı romantik şiirler yayımladı. 1940-1950 yıllarında güçlenmiş toplumcu şiirin ön safta ve yoksulların yaşayışlarını yansıtan temsilcilerinden biri oldu. ★ Şiir kitapları: ***Yârenlik*** (1943, 1946), ***Sınıf*** (1944), ***Yaşadıkça*** (1947), ***Devam*** (1953), ***Üsküdarda Sabah Oldu*** (1954), ***Soluk Soluğa*** (önceki kitaplarından seçmelere eklemelerle, 1962), ***Karakılçık*** (1969), ***Uzak Değil*** (1971), ***Güvercinim Uyur mu*** (1974). ★ Romanları: ***Karadeniz'in Kıyıcığında*** (1969, önce oyun olarak çıktı 1965), ***Karartma Geceleri*** (1974), ***Sarı Yazma*** (1976), ***Yıldız Karayel*** (1981), ***Apartman Çocukları*** (1984). ★ Basılmış, oynanmamış veya oynanmış, yayımlanmamış oyunları da olan **Ilgaz**'ın tiyatro türünde en ünlü eserleri ***Hababam Sınıfı*** (ilk oyn. 1966, bas. 1967) ve ***Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı*** (ilk oyn. 1969, ***İbiş*** oyunuyla bas. 1971) adlı kitaplarıdır. ★ Güldürü türünde önce iki hikâye kitabı çıkardı: ***Radarın Anahtarı*** (1957), ***Don Kişot İstanbul'da*** (1957); sonra iki roman: ***Hababam Sınıfı*** (1959, 10. bs. 1972, filme de alındı: 1975) ve ***Bizim Koğuş*** (1959). Bunları, gene güldürü türünde pek çok hikâye izledi: ***Kesmeli Bunları*** (1962), ***Nerde O Eski Usturalar*** (1962), ***Saksağanın Kuyruğu*** (1962), ***Şevket Usta'nın Kedisi*** (1965), ***Geçmişe Mazi*** (1965), ***Garibin Horozu*** (1962) ve 1972'de çıkan on kitap: ***Altın Ekicisi, Palavra, Tuh Sana, Çatal Matal Kaç Çatal, Bunadı***

Bu adam, Keş, Al Atını, Hababam Sınıfı Baskında, Hababam Sınıfı Uyanıyor, Palavra (1982), ***Sosyal Kadınlar Partisi*** (1984). ★ ***Yokuş Yukarı*** (1982) anılar kitabıdır. ★ Çocuk kitapları: ***Öksüz Civciv*** (1979), ***Bacaksız Kamyon Sürücüsü*** (1980), ***Bacaksız Sigara Çocukları*** (1980), ***Bacaksız Paralı Atlet*** (1982). ★ **Yıldız Karayel** ile 1982 *Madaralı Roman Ödülü*'nü ve *Orhan Kemal Roman Ödülü*'nü aldı. ★ 1984'ten başlayarak Çınar Yayınları ve *Cide Postası* gazetesi tarafından adına her yıl ödül veriliyor. **Asım Bezirci**, yaşamının ve sanatını ***Rıfat Ilgaz*** adlı kitabında irdeledi (1988, 3. baskı, 1992). Ölümünden sonra kırk kuşağı ile ilgili anıları **Öner Yağcı** tarafından derlenmiş ve ***Fedailer Mangası*** adlı kitapta yayımlanmıştır (1993).

UTANCIMI ANLATIYORUM

Ölüm hiç özenilecek şey değil
Sevgilim, ölümün güzeli yok
Bir çirkin oluyor insan görme
Sevmeyi düşünmeyi unutuyor
Ölecek misin ya bir meydanda öl,
Ya da dağ başında kavgan için
Böyle yatakta miskince ölme

Önce ellerden başlıyor ölmek
Hiç yarım kalmış bardak gördün mü
Kurulmuş kol saati komodinin üstünde
Kitap gördün mü az önce okunmuş
Görmedin değil mi ben çok gördüm
Bu yüzden ölemiyorum kolay kolay
Hem ölmek de nerden aklıma geliyor
İnsanlar uzayda dolaşırken
Bütün ilâçları içiyorum yarım kalmasın diye
Bütün kitapları okuyup bitiriyorum
Boyuna kuruyorum saatimi
Getirdiğin portakalları yiyorum
Sana beğendirmek zorundayım kendimi
Bilmiyorsun direnmek zorundayım
Utanırım karşında ölmekten
Yaşıyorum böyle daha iyi

MERYEMİN REŞİT

"Keklik ne ötersin Çukurova'da!"
Şahin değil
Bir ince hastalıktır kapmış yavrunu
Bir pençede sermiş yataklara
Terden sırılsıklam olmuş saçları
Dudakları lime lime ateşten
Pırnalın karaçalının pürenin
İşler tabanında dikeni
Keçebağ'ın sıtması dalağında
Ciğerinde bıçak gibi veremi

İÇİMİZDEN BİRİ

Eli değnek tutar tutmaz
Çoban oldu
Sardılar sırtına bazlamayı
Onaltı yıl güne verdi karnını
Onaltı yıl koyun güttü kavalsız
İnsanlardan Ağa'yı tanır
Adını bilmez sorarsan
Hayvanlardan Karabaş'ı
Yaşı yetti
Bıyığı bitti
Okundu künyesi
Gitti davulsuz zurnasız

BU SAATTE

Pencereler bizimdir bu saatte
uykumuzu işçilere bıraktık
uyandırmayalım erken kalkacakları.
Sahibiyiz bu saatte denizin,
gökyüzünü genişletmek elimizde
çıkmaz yıldızlar sözümüzden.
Herkes yatağından memnun bu saatte,
her zamanki ziyaretinde ölüler
–düşünmüyoruz onları şimdilik–
Başka şeyler düşünülür bu saatte,
daha açık bahsedilir yaşamaktan.

CENAZE

Omuzlanınca tabutun
İlk defa kurtuldu ayakların topraktan
Muhteşem oldu Medreseden çıkışın
Dikildiler yol üstüne
Bir dilim ekmeği çok görenler
Yüzüne bakmayanlar sağlığında
Bir selâmda ödediler bütün borçlarını
Üzülme gelmiyor diye çelenkler
Mevsimsiz oldu ölümün
Ne olurdu bir kış daha bekleseydin
Bahar gelir çiçekler açardı
Ölümün kimseyi sevindirmedi
Atsız arabasız kalktı cenazen
Alçak gönüllü bir adamdın
Herkesten uzak yaşadın
Cami avlusunda
Ölümün de gürültüsüz olsun

ALİŞİM

Kasnağından fırlayan kayışa
Kaptırdın mı kolunu Alişim
Daha dün öğle paydosundan önce
Zilelinin gitti ayakları
Yazıldı onun raporuna
"İhmalden".

Gidenler gitti Alişim
Boş kaldı ceketin sağ kolu
Hadi köyüne döndün diyelim
Tek elle sabanı kavrasan bile
Sarı öküz gün görmüştür
Anlar işin içyüzünü
Üzülme Alişim sabana geçmezse sözün
Ağanın davarlarına geçer
Kim görecek kepenek altında eksiğini
Kapılanırsın boğazı tokluğuna.

Varsın duvarda asılı kalsın bağlaman
Beklesin mızrabını.
Sağ yanın yastık ister Alişim
Sol yanın sevdiğini
Kızlar da emektar sazın gibi
Çifte kol ister saracak

BİLSEM Kİ...

Bu ayaklar benden hesap soracak,
Bir düşüncenin peşinde dolaştırdım
Sokak sokak.
Bu baş, bu eğilmez baş da öyle...
Bazı sarhoş, bazı yorgun
Her zaman bir yastığa hasret!
Bu ciğer de hesap soracak,
Esirgedim, güneşini, havasını.
Bu ağız, bu dişler, bu mide...
Ne ikram edebildim ki bol keseden!
Bu bilekler de hesap soracak,
Göz yumdum çektikleri eziyete.
Bilsem ki kimsenin parmağı yok
Bu sürüp giden işkencede;
Kılım bile kıpırdamadan bir sabah
Çekerdim darağacına kendimi,
Bilsem ki suç bende!..

SARI KÂĞIT ÜSTÜNE

Melih Cevdet'e

Şu yumruk kadarcık döl
Sıtma sarısı,
Bacısının benzi
Limon sarısı,
Köylümüzün yarısı, beyim,
Verem sarısı.
Veremlinin ekmeği
Arpa kepeği, süpürge darısı.

Hani yumurtanın sarısı?
Yere düştü yarısı.
Ya öbür yarısı?

KASABAMIZ

Martıların düşürdüğü tohumdan
Filizlendiğine inandığım kasabamız
Yosun kokardı evleri
Çarşıları midye kokardı
Çekirdeği çölden gelen mesçitin
Boy attığına şaşardım
Bu deniz yüklü havada
Nedense gelişemedi bir türlü
En şirin yerine dikilen
İrili ufaklı mezar taşları

Belki de ölüler böyle istiyor.

KİTAPLAR

Üç odalı bir ev kiraladığım gün,
kurtulacak kitaplarım
merdiven altındaki şeker sandığından.
Belki de gün geçtikçe,
tabanında halı döşeli
bir kitaplığım olacak.
Benden söz açıldı mı
önce kitaplarımın sayısı söylenecek
sonra baremdeki derecem...
Bense her şeyden uzak,
kitaplarımın ortasında kendimi unutacağım!
Evde bulunmadığım günler
"Meşgul!" diyecek beni soranlara
güler yüzlü hizmetçim.
Başka bir gün masamın başında
en kalın kitabımı okur görünürken
bastıracak misafirlerim...
En yakın dostumun bile

dalgın dalgın bakıp yüzüne
adını soracağım!
Çıkarırken gözlüğümü
eski mahalle arkadaşıma
"Nerde tanıştıktı,
yabancı gelmiyor yüzünüz?" diyeceğim;
dalgınlığım onları güldürmeyecek.
Sorarlarsa dünyanın gidişini
duvardaki büyük adam resimlerine bakarak
Eflatun'dan satırlar okuyacağım.

YAŞIYORUZ

Lütfü Erişçi'ye

Ben ölmedim...
Beni öldürmediler de;
Yaşıyorum, yaşıyorum işte,
At kıçında sinek gibi,
Töööbe, töbe!
Kapandı yüzümüze dergi kapakları,
Bir varmış bir yokmuş olduk sağlığımızda.
Şiir... O yosmanın boyuna.
Gazete... Gelene gidene başyazı.
Ara ki bulasın sayfalarda
Şair Rıfat Ilgaz'ı.
Düştükse itibardan
Ölmedik ya, yaşıyoruz işte,
Yaşıyoruz dedik, yaşıyoruz be,
Heeeey, fincancı katırları!

BİR SINAVSA EĞER

Girdiğim çıktığım yerler tanığımdır
Kapımı çalanlar gece yarılarında
Okunan kararlar yüzüme karşı
Korkmuyorum duygusal bitişlerden
Tükenen kurşunkalemler tanığımdır

Ölümle burun buruna bir gençlik boyu
Sıtmasında vereminde Anadolu'nun
Dönülmez bekleme kamplarında
Suçsa suç sorguysa sorgu hapisse hapis
Yaşamak gezin gözün arpacığın ucunda
Elimde hep böyle tükenen bardak

Yaşamak bir yürek işçiliği günümüzde
Ölümün anlamı değişti birden
Eskiden yataklarda beklerdik
Ders mi sınav mı görev mi belli değil
Gelecekse ayakta bulsun dimdik
Açılan bir sorumsuz yaylım ateş
Bir top karanfildir göğsümüzde

BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU
(1913, Görele – 21 Eylül 1975, İstanbul)

İlk ve ortaöğrenimini Trabzon'da yaptı, İstanbul'da Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirdi. Paris'te iki yıl kaldıktan sonra dönüşte (1933) Akademi öğretim üyeleri arasına girdi, profesörlüğü ölümüne kadar sürdü. Kanserden öldü . ★ Fransa dönüşü beş arkadaşıyla "d grubu"nu kurmuş (1933) ünlü bir ressam da olan şairin ilk şiiri lise öğrencisiyken *Muhit* dergisinde çıkmıştı (1928), ilk yazı ve resimleri *Yeni Adam* dergisinde yayımlandı (1933/34). ★ 1940 *Birinci Yeni Şiiri*'ne, halk kaynaklarına bağlı tutumu ve ressamlığı ile canlı, yerli ve renkli bir hava ekledi. ★ Şiir kitapları: ***Yaradana Mektuplar*** (1941), ***Karadut*** (1948), ***Tuz*** (1952), ***Üçü Birden*** (1953), ***Dördü Birden*** (1956), ***Karadut 69*** (1969), ***Dol Karabakır Dol*** (1974). ***Tuz***'dan sonrakiler, bir öncekinde olan şiirlere yeni eklemelerle oluştu. Son kitabı bütün şiirleridir. ★ Gezi ve yurt yazıları ***Cânım Anadolu*** (1953), ***Tezek*** (1975); sanat yazıları ise ***Delifişek*** (1975) kitaplarında bir araya getirildi. ***Yaşadım*** (kitaplarına girmemiş 25 şiiri), ***Binbir Bedros*** (yayımlanan ilk resim kitabı), ***Resme Başlarken*** ise ölümünden sonra (1977'de) çıkmış eserleridir. Daha sonra iki resim kitabı daha çıktı. ***Karadut*** (1979) ve ***Babatomiler*** (erotik resimleri). ★ **Bedri Rahmi**, *Milliyet Sanat* dergisince *1976 Yılının Sanatçısı* seçildi. Bilgi Yayınevi'nce başlatılan ***Bedri Rahmi Eyuboğlu, Bütün Eserleri*** dizisinde yeniden düzenlenerek yayımlanan eserleri: ***Beşi Birden*** ve ***Dol Karabakır Dol*** (1974, 2. bs. 1985, 3. bs. 1990), ***Kardeş Mektupları*** (1985), ***Resme Başlarken*** (1986), ***Tezek*** (1987), ***Delifişek*** (1987), ***Yukule-le'ye Mektuplar*** (1989), ***Bu Anadolu Var Ya*** (1993), ***Kültür Yokuşu*** (1995), ***Resim Yaparken*** (1996), ***Körolası*** (1997).

YARADANA MEKTUPLAR'dan:
BEN SENİN HAYRANINAM

Işık gibi südün
İnsan gibi dölün
İsâ gibi kulun
Kur'an gibi dilin var.
Ben senin hayranınam!

Bahçelerin var nur içinde
Horoz sesi değmemiş göklerin var
Benim içimde: kat kat
Cennetinden bahar taşır
İki gözüm iki sepet.
Ben senin hayranınam!

Bu can âzat!
Beni cennet kapısında gözet
Senden bana kalan dünya
Benden sana kalan ahret
Ben senin hayranınam!

İSTİDA

Yarab!.. İnsanoğullarından çektiğim yeter
Gökyüzünden benim hisseme düşeni ver
Altına dilediğim gibi ömrümü sereyim
Mendil kadar olsun tarlamı ayır
Beni doyuracak ağacı göster.

Rabbim!.. İnsanoğullarından çektiğim yeter
Yalnız senin ellerin gezinsin ömrümde
Beni yalnız sen mahkûm eyle sen azat
Ve yalnız sen canımı iste benden ki
Nereye saklayacağımı şaşırmadan vereyim.

YAR YÜREĞİN YAR

Elmayı ikiye böldüler
İçinden kurt çıktığın gördüler
Ağacı lime lime dildiler
Böceğin halinden bildiler.
Ferman padişahınsa dağlar bizimdir denildi
Dağların bağrı deşildi
Çözüldü mevsimlerin sırrı yaprak yaprak
Yedi kat yerin dibinden haber getirdi
Gözünü sevdiğim tohum, gözünü sevdiğim toprak
Kılı kırka yardılar oğul
Suyun sudan gizlisi kalmadı
Buğdayın macerası meydanda
Yıldızların sırrı aşikâr oldu
Arı gözümüzün önünde sızdı balını
Karanfil alevini
Kırlangıcın alın yazısı
Penceremizin önünde yazıldı,

Bir sensin gizlenen oğul
Ağlarsın gizli gizli
Seversin gizli gizli
Ölürsün gizli gizli
Çatlarsın arzudan, iştihadan
Yer yarılır yere geçersin
Söylemezsin.
Yar yar yüreğin yar vakit tamamdır
Neler aldın dünyamızdan bunca zamandır.
Yar yüreğin yar gör ki neler var
Belki seyyar kuşların ömrü kadar sade aydınlık
Belki vişne çiçekleri kadar beyaz ılık
Belki de çürümüş yılanlar kadar murdar
Belki mahzende yıllanmış şarap kadar lezzetli
Bir aşktır fışkırıp çıkacak
Ne çıkarsa bahtımıza
Yar yüreğin yar bölüşelim
Beraber ağlayalım dertleşelim.
Yar yüreğin yar yarmağa değer
Bir insan tanımak oğul, bir cihan tanımağa bedel.

KARINCA KADERİNCE

Her nefes kanımı yıkanmış bulur
Her toprak canımı hazır
Bu yosun, bu deniz, bu nur,
Bu ten, gürül gürül yanmalıdır.

Ayı ininden
Yılan deliğinden
Arzular salkım saçak yerli yerinden
Sökülüp yaşanmalıdır.
Karınca kaderince
Bu can meşrebimce harcanmalıdır.

PARAM PARÇA

Ağaç bütün
Işık bütün
Meyve bütün
Benim dünyam param parça.

Büyük bir ayna kırılmış
Kırılıp yere dökülmüş
Kâinat içine düşmüş
Düşmüş ama param parça.

Yaprak yaprak yapıştırdım
Diyar diyar dolaştırdım
Bir alevdir tutuşturdum
Yandım ama param parça.

SABAH

Dizin dizimde
Gözün gözümde
Tadın dilimde gökyüzü şeker gibi
Unutmak
Unutmak
Unutmak
Yağdan kıl çeker gibi

Ne güç sıyrılıp çıkmak uykulardan
Ömrü koptuğu yerden bağlayabilmek ne güç
Ne güç varabilmek birdenbire
Günün, güneşin lezzetine
Karanlık bulaşıyor insanın etine
Ve rüyalar tütüyor hâlâ sinsi sinsi
İçimizde bir yerde.

Uçmalı bulutlar uçmalı
Eş dost farkına varmadan
Bu canım dünyadan nasıl göçmeli.

ÇIKMAZ

Elmayı dilime
Kadını gönlüme göre yaratırsın
Sonra bunları cehennemin dibine sürer
Beni melûl mahzun aratırsın
Sen bütün başıma gelenleri bilirsin
Bazen salkım söğütlerin arkasında
Bazen beyaz bulutların ortasında
Açıp büyük ve yapayalnız gözlerini gülersin.
Sen bütün bunları bilirsin dilin yok
Benim dilim var ey dost
Hiç bir şey bildiğim yok.

SEVİNSİN

Aldık nasibimizi hüzünden
İşte geldik gidiyoruz sevinsin
Halbuki ne güzel başlamıştı hikâye
Şerbet gibi bir gök üstümüzde.
Ve bütün lezzetiyle toprak
Gözümüzde nur, dizimizde takat
On parmağımızda on hüner vardı
Biz onun sevgili kulları.
Dünyasını âbad eyledik
Bir can verdi bize bin alır
Gideriz gözümüz arkada kalır

Sevinsin.
Açın kapıları açın
Gidin haber verin meleklere
Can çekişip durmasın beyhude yere
Elbet bir tutam ot biter üstümüzde
Mezarına göre ayağını uzatır ölülerimiz.

SİTEM

Önde zeytin ağaçları arkasında yâr
Sene 1946
Mevsim
Sonbahar
Önde zeytin ağaçları neyleyim neyleyim
Dalları neyleyim.
Yâr yoluna dökülmedik dilleri neyleyim.
Yâr yâr!.. Seni kara saplı bir bıçak gibi sineme sapladılar
Değirmen misali döner başım
Sevda değil bu bir hışım
Gel gör beni darmadağın
Tel tel çözülüp kalmışım.
Yâr yâr
Canımın çekirdeğinde diken
Gözümün bebeğinde sitem var.

KARADUT

Karadutum, çatal karam, çingenem
Nar tanem, nur tanem, bir tanem
Ağaç isem dalımsın salkım saçak
Petek isem balımsın ağulum
Günahımsın, vebâlimsin.

Dili mercan, dizi mercan, dişi mercan
Yoluna bir can koyduğum
Gökte ararken yerde bulduğum
Karadutum, çatal karam, çingenem
Daha nem olacaktın bir tanem
Gülen ayvam, ağlayan narımsın
Kadınım, kısrağım, karımsın.

II.

Sigara paketlerine resmini çizdiğim
Körpe fidanlara adını yazdığım
Karam, karam
Kaşı karam, gözü karam, bahtı karam
Sıla kokar, arzu tüter
Ilgıt ılgıt buram buram.
Ben beyzade, kişizade,
Her türlü dertten topyekûn âzade
Hani şu ekmeği elden suyu gölden.
Durup dururken yorulan
Kibrit çöpü gibi kırılan
Yalnız sanat çıkmazlarında başını kaşıyan
Artık otlar göstermelik atlar gibi bedava yaşayan
Sen benim mihnet içinde yanmış kavrulmuşum

Netmiş, neylemiş, nolmuşum.
Cömert ırmaklar gibi gürül gürül
Bahtın karışmış bahtıma çok şükür.
Yunmuş, yıkanmış adam olmuşum
Karam, karam
Kaşı karam, gözü karam, bahtı karam
Sensiz bana canım dünya haram olsun.

GİTTİ GİDER

Gönül!
Kararın bulurum
Ten yıpranır elden gider
Üstüne kilit vururum
Kul köle kurban olurum.
Can çekişir elden gider
İki gözüm iki çeşme
Düşerim canın peşine
Yâr tükenir elden gider.

SEVDA ÜSTÜNE

Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır
Kitaplara göre insan
Karanlıkta yüzüne bin mumluk lamba tutulmuş
Gözleri, yüreği kamaşmış insandır
Aptaldır, hastadır, kahramandır
Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır.
İçinde bir tek suret yaşayan yüreğe yürek mi derler
Bir tek yaprak veren dalın boynun burarlar
Bir tek meyve veren dalı keserler
İnsan dediğin bir buğday tarlası gibi olmalı
Esti mi rüzgâr bir değil milyonlar için esmeli
Bir tek meyve veren dalı kesmeli
İnsan dediğin derya misali
Üstünde milyonlarca dalga
İçinde kıyametler kopmalı
İnsan dediğin derya misali
Uçsuz bucaksız olmalı.
Gel çıkalım sevgilim gel
Gel kurtulalım birler hanesinden
Çekelim gidelim bir uçtan uca
Açalım yüreğimizin kapılarını sonuna kadar
Sevelim sevelim sevelim
Sevebileceğimiz kadar

TUZ

Bir yanım şeker
Bir yanım tuz
Tuzdan yanayım.

Bir yanım toprak
Bir yanım deniz
Denizden yanayım.

Bir yanım ben
Bir yanım sen
Senden yanayım

SABIR İLE KORUK

Sabrile koruk helva olsaydı eğer
Çoktan bal küpüne dönerdi bu deniz
Bal çanağı kesilirdi bu toprak kardeşim
Bu tarla, bu deniz, bu bahçeler.

Sabrile koruk helva olsaydı eğer...
Utanma Reyhan bacı utanma
Utanma gözünü sevdiğim
Ellerini göster, avuçlarını göster
Alınyazısı zordur okunmaz
Alınyazısına boş ver de
Şahrem şahrem dilinmiş topuklarını göster
Katlanabilirsen katlan yüreğim
Dayanabilirseniz dayanın dostlar.

CAN ERİĞİ

Bir kelime buldum çın çın öter;
Adı candır.
Bir erik kopardım can dalından;
İçi can dolu,
Adı can, yaprağı can, lezzeti candır.
Bir gölge düştü önüme dedi ki:
Bir yüküm var benden ağır
Bir yüküm var beni taşır
Adı candır.

Toprak dedi ki:
Can Allahın yongasıdır
Fakat ben bir deri bir kemik kaldım.
Bir de misafirim var adı candır.

Işık dedi ki:
Renklerden, kokulardan,
Seslerden önce koşup geldim
İnsanoğluna nur topu gibi
Bir müjde getirdim,
Adı candır.

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA
(1914, İstanbul – 15 Ekim 2008, İstanbul)

Kuleli Askeri Lisesi'ni (1933), Harp Okulu'nu (1935) bitirdi, piyade subaylığıyla Doğu ve Orta Anadolu'nun, Trakya'nın birçok yerlerini dolaştı, orduda hizmeti on beş yılı doldurunca, önyüzbaşı iken askerlikten ayrıldı (1950). Çalışma Bakanlığı İş Müfettişi olarak İstanbul'da çalıştı (1952-1960), Aksaray'da *Kitap* kitabevini açtı (Aralık 1959), yayımcılık yaptı, *Türkçe* adında bir de aylık dergi çıkardı (43 sayı, 1960-1964), kitabevini kapattı (1970). ★ Sanat dergilerinde ilk kez, Kuleli Lisesi son sınıfta iken ***Yavaşlayan Ömür*** şiiriyle görünmüştü (*İstanbul* dergisi, 1933). ★ Harbiyeden subay çıktığı gün (30 Ağustos 1935) satışa çıkardığı ilk kitabı ***Havaya Çizilen Dünya***'da ölçülü, uyaklı, âşık tarzı denemeleri de bulunuyordu. İkinci kitabının çıkmasıyla (***Çocuk ve Allah***, 1940) kişiliği çevresinde en yetkili kalemlerin uyandırdıkları ilgi ve dikkati yıllar yılı eksiltmeden sürdürerek, Cumhuriyet devrinin en kuvvetli şairlerinden biri oldu. Çocukluk ve Allah temaları üzerinde halka halka genişleyen bir bütünlük görüşünün hâkim olduğu ikinci kitabından bu yana eserlerinin özü, sayısı ve hacimleri bakımından, Tanzimat'tan beri şiirimizin en verimli sanatçısı odur. Şiirinde mağara devri adamlarından modern çağın insanına kadar, kişioğlunun iç ve dış dünyasını, yurt ve dünya insanını, çok yönlü davranış ve çatışmalarıyla işlediği, soyut-somut durumlar üzerinde derinleştiği, bunları yaparken de, arada söyleyiş sağlamlığını ihmal etse bile, kendine vergi hayaller, benzetmeler, semboller hazinesinden kuvvet aldığı görülür. 1970'te sayısı otuz dördü bulmuş kitapları içinde ***Çocuk ve Allah***, ***Daha***, ***Çakırın Destanı***, ***Toprak Ana***, ***Aç Yazı***, ***Âsû***, ***Türk Olmak***, ***Haydi*** özellikle ön planda yer alır. ★ Bir ara *Sözcü* dergisine (1960) ve *Vatan* gazetesine (1961-1962) yazdığı, özdeyiş niteliğinde kısa düzyazıları bir yana

bırakılırsa, yalnız şiirle uğraşan ve şiirlerini Türkiye'nin hemen bütün edebiyat dergilerine yaymış olan **Dağlarca**'nın kitapları, ilk baskı yıllarıyla şunlardır: ***Havaya Çizilen Dünya*** (1935), ***Çocuk ve Allah*** (1940), ***Daha*** (1943), ***Çakırın Destanı*** (1945), ***Taş Devri*** (1945), ***Üç Şehitler Destanı*** (1949), ***Toprak Ana*** (1950), ***Aç Yazı*** (1951), ***İstiklâl Savaşı-Samsun'dan Ankara'ya*** (1951), ***İstiklâl Savaşı-İnönüler*** (1951), ***Sıvaslı Karınca*** (1951), ***İstanbul-Fetih Destanı*** (1953), ***Anıtkabir*** (1953), ***Âsû*** (1955), ***Delice Böcek*** (1957), ***Batı Acısı*** (1958), ***Mevlânâ'da Olmak-Gezi*** (1958), ***Hoo'lar*** (1960), ***Özgürlük Alanı*** (1960), ***Cezayir Türküsü*** (Fransızca, İngilizce ve Arapça çevirileriyle birlikte, 1961), ***Aylam*** (1962), ***Türk Olmak*** (1963), ***Yedi Memetler*** (1964), ***Çanakkale Destanı*** (1965), ***Dışardan Gazel*** (1965), ***Kazmalama*** (1965), ***Yeryağ*** (1965), ***Vietnam Savaşımız*** (İngilizcesiyle, 1966), ***Kubilay Destanı*** (1968), ***Haydi*** (1968), ***19 Mayıs Destanı*** (1969), ***Vietnam Körü*** (destan-oyun, 1970), ***Hiroşima*** (Fransızca, İngilizce çevirileriyle, 1970), ***Malazgirt Ululaması*** (1971), ***Kınalı Kuzu Ağıdı*** (1972), ***Gazi Mustafa Kemal Atatürk*** (1973), ***Horoz*** (1977), ***Hollandalı Dörtlükler*** (1977), ***Çukurova Koçaklaması*** (1979), ***Nötron Bombası*** (1981), ***Yunus Emre'de Olmak*** (1981), ***Çıplak*** (1981), ***İlk Yapıtla 50 Yıl, Sonrakiler*** (1985), ***Uzaklara Giyinmek*** (1990), ***Dildeki Bilgisayar*** (1992). Şiirlerinden seçmeler ***Dört Ayaklı Kuş*** adıyla yayımlandı (1970). ★ **Dağlarca**, çocuk şiirleri de yazdı. Bu alanda ilk kitabı ***Açıl Susam Açıl*** Yugoslavya'da basıldı (Üsküp, 1967). Bunu İstanbul'da çıkan ***Kuş Ayak*** (1971), ***Arkaüstü*** (1974), ***Yeryüzü Çocukları*** (1974), ***Yanık Çocuklar Koçaklaması*** (1976), ***Balina ile Mandalina*** (1977), ***Yaramaz Sözcükler*** (1979), ***Göz Masalı*** (1979), ***Yazıları Seven Ayı*** (1980), ***Şeker Yiyen Resimler*** (1980), ***Kaçan Ayılar Ülkesinde*** (1982) kitapları izledi. ★ Kazandığı armağan ve ödüller: A) Türkiye'de: Bir şiiriyle (***Çakırın Destanı*** kitabındadır) CHP Şiir Yarışması'nda üçüncülük (1946); ***Âsû*** kitabıyla 1956 *Yeditepe Şiir Armağanı*; ***Delice Böcek*** kitabıyla *Türk Dil Kurumu 1958 Şiir Ödülü*; Türkiye Milli Talebe Federasyonunun *Turhan Emeksiz Armağanı* (1966). Arkın Çocuk Edebiyatı 1973 Yarışmasında jüri, üç şiirine "yarışma üstü onur ödülü" verdi (1974); ***Horoz*** şiir kitabıyla *Sedat Simavi Vakfı Ödülü*'nü **Peride Celâl** ile bölüştü (Aralık 1977).

B) Yurtdışında: International Poetry Forum/Uluslararası Şiir Forumu, Pittsburg, Amerika/**Dağlarca**'yı *En İyi Türk Şairi* seçti (1967). Struga (Yugoslavya) Şiir Festivallerinin 13'üncüsünde ödül *Altın Çelenk* **Dağlarca**'ya verildi (Ağustos 1974) ve *Milliyet Sanat* dergisince de *1974 Yılının Sanatçısı* seçildi. ★ Şiirlerinden seçmeler ***Dört Kanatlı Kuş*** (1970)'ta toplanmıştı. Bütün eserleri Cem Yayınevi'nce ***Dağlarca Dizisi*** adı ile yayımlandı (1964-1979), **Alpay Kabacalı**'nın ***Türkçenin Ses Bayrağı Fazıl Hüsnü Dağlarca*** adlı kitabı TÜYAP tarafından yayımlandı (1987).

AĞIR HASTA

Üfleme bana anneciğim korkuyorum,
Dua edip edip, geceleri.
Hastayım ama ne kadar güzel
Gidiyor yüzer gibi, vücudumun biryeri.

Niçin böyle örtmüşler üstümü
Çok muntazam, ki bana hüzün verir.
Ağarırken uzak rüzgârlar içinde
Oyuncaklar gibi şehir.

Gözlerim örtük fakat yüzümle görüyorum
Ağlıyorsun, nur gibi.
Beraber duyuyoruz yavaş ve tenha
Duvardaki resimlerle, nasibi.

Anneciğim, büyüyorum ben şimdi,
Büyüyor göllerde kamış.
Fakat değnekten atım nerde
Kardeşim su versin ona, susamış.

TENHA

Ben öleceğim, kimse seyretmesin,
Güneş ve düşünceler içinde.
Soyunacağım elbiselerden ve hatıralardan.
Bir semalar sessizliğinde.

Asûde ve mahzun ellerimle,
Nasibimi bir kenara bırakıp.
Eski şarkılar söylerken,
Dağlarda ateşler yakıp.

Kimse seyretmesin, aşk ve sonsuzluk,
Garip mezarlıklar –arasından gideceğim.–
Kokulu sularla yıkanarak
Karanlıklarda zevk edeceğim.

Gökler başıma mahsus,
Karanlık ve mavi.
İki sonsuzluk halinde,
Aşkım kanıma müsavi.

Asıl, sıhhatte güzel ve mutlak,
Aklın yettiği kadar.
Ben üçüncü Halim, siz kimsiniz,
Dağlar, taşlar?

KAVAK

Her zaman bir suyu haber verir,
Her zaman uzaklarda.
Her zaman uzun,
Her zaman rüzgârda.

Tamamlar meçhulün manzarasını,
Temasile fikirden.
İnce endamında aşikâr,
Yeşilde olan biten.

Her zaman şırıl şırıl,
Yaprakları sular şekli.
Söyler havanın mavisine,
Garip âşıklar misali.

ÖLÜ

Hangi mahallede imam yok,
Ben orada öleceğim.

Kimse görmesin ne kadar güzel,
Ayaklarım, saçlarım ve her şeyim.

Ölüler namına, azade ve temiz.
Meçhul denizlerde balık;
Müslüman değil miyim, haşa,
Fakat istemiyorum, kalabalık.

Beyaz kefenler giydirmesinler,
Sızlamasın karanlığım havada.
Omuzlardan omuzlara geçerken sallanmayayım,
Ki bütün âzalarım hulyada.

Hiç bir dua yerine getiremez,
Benim kâinatlardan uzaklığımı.
Yıkamasınlar vücudumu, yıkamasınlar,
Çılgınca seviyorum sıcaklığımı...

AKLIN ERDİĞİ

Kuş elbet konacaktır, gökte durulmaz,
Kanadı al olsun, sarı olsun.
Yerin rahatı daha başka,
Yeşili daha uzun.

Taşlar elbet resimlenecek, mademki düz,
Mademki çizilebilir.
Nasıl çiçeklediyse rüzgârlar,
Oyduysa nehir.

Ağaç elbet yanacaktır, sürtmekten,
Sudan ve meyvadan sonra.
Soğuklar ve karanlık için,
İnsanlara.

RÜZGÂR

Rüzgârın olduğu daldan belli,
Dalın olduğu, kuştan.
Kuşun olduğu havadan belli,
Havanın olduğu belli değil.

Rüzgârın olduğu daldan belli,
Dalın olduğu, ağaçtan.
Ağacın olduğu yerden belli,
Yerin olduğu belli değil.

SULAR BİZDEN AKILLIDIR

Sular bizden akıllıdır, daha evvel görür akşamı,
İner havadan önce, karanlığa,
Büyük bir balık gibi ortadan silinir,
Kaçışırken hayvanlar dağa.

Sular bizden akıllıdır, memnun olur,
Sadece ağaçlardan.
Başka insanlardan değil,
Bizi yalnız bırakan.

Sular bizden akıllıdır, uyumaz,
Açar maviliğe, iri gözlerini.
Ve bekler bir ölüm sırrı içinde,
Kendi hayatının yerini.

KAVAKLAR

Ölüm yeşil
Sonsuzluk baharsa.
Orda bir kavak vardır
Nerde bir su varsa.

Mavi göklerindesin
Vatanın kara toprağı yaşamana darsa
Orda bir kavak vardır
Nerde bir rüzgâr varsa.

Askerin şahadeti şırıl şırıl
Uzanır kuş sesleriyle Edirne'den Kars'a
Orda bir kavak vardır
Nerde bir asker varsa.

BAĞIŞLAMA

3.

Atlar insanları sever
At gibi sevdim seni.

Atlar uzakları sever
Upuzundum.

Atlar çoğulu sever
Çoğalmıştır uluslar uluslarla hep.

Atlar
Bağışlar duyuyor musun geçtiği atları.

ÇAĞRI

2.

Nedir yaşamak
Yaşanmamışsa
Nedir
İçimizdeki yeşil.

Bir ağaç mı
Bir yaprak mı
Bir gök mü
Nedir
İçimizdeki yeşil.

Nedir
Ben değilsem
Sen değilsen
Özgürlük değilse
Su veren
Ekmek veren
Ovalar dağlar değilse
Nedir
İçimizdeki yeşil.

YÜRÜR UYKU

Yürüsün
En küçüğü
Tohumların.

Yürüsün
En incesi
Otların yemyeşil.

Yürüsün, yürüsün hepsi
Tohumların otların,
Yürüsün benim uykum, bu gece yarısında.

UMUT

II.

Öyle susadım ki kavaklar
Sallanın da
Girsin gönlüme köklerinizden bütün yeşiliniz

Öyle susadım ki
Oldu dev kadar
Yaşamak

Öyle susadım ki kavaklar
Görsen
Gökyüzünü içebilirim.

YILDIZ UÇURTMA

Annem
Hadi tek başına
Uyu bakalım der geceleyin
Görmeden
Elimdeki pır-pır
Uçurtmayı.

KUŞLUK

Çok erkenden öterdi bir kuş
Yatağımda düşünürdüm yakınlığını
Severdim.

Koca bir yaz geçti
Duya duya –onu büyütüyorum ben
Ellerimi değil.

Gök ağarmadan kalktım bir gün yarı karanlık
Durdum geceliğimle
Ağacın önünde masmavi

Kuş dedim
İçimde binbir ses
Tanıdı.

AKDENİZ

XVI

Siz körsünüz görmüyorsunuz dediklerimi
Deniz diyorum mavidesiniz
Yurt diyorum yellerde
Siz
Körsünüz.

Uzatıyorum ellerimi size şimdi Akdeniz'e şimdi
Sayıyorsunuz parmaklarımı on
Ben on milyar yaşıyorum
Siz
Körsünüz.

Yaprakları da dalgaları da büyük yokluğun
İlkyazlardan öteye ta gök çiçeklerinecek
Yelken yelken gelecek zamanlardayım
Siz körsünüz.

XXXIX

Akdeniz enginlerde kararmaktadır
Ama
Ben
Öyle maviyim ki.

Akdeniz bir gitmişlikle eski, uzak,
Ama
Ben
Sahibi gibiyim yıldızların.

Akdeniz seni bir daha yaratamaz
Ama
Ben
Seni bir daha sevebilirim.

UZAKTA

Bir el görürsün
Sıvas'taki ellere benzer
Bir yüz
İstanbul'dakine.

Hemen yaklaşırsın
Sıkmak için
Öpmek için özlemle,
Anlamazlar.

KIZILIRMAK KIYILARI

Kardaş, senin dediklerin yok,
Halay çekilen toprak bu toprak değil.
Çık hele Anadoluya,
Kamyonlarla gel, kağnılarla gel gayrı,
O kadar uzak değil.

Çamı bitmiş, kavağı azalmış,
Gamla örtülü bayırlar, çıplak değil.

Yedi ay kıştan sonra
Yeşeren senin yaşamandır,
Yaprak değil.

Yersin, içersin sofrasından üç yüz senedir.
Kuvvetlisin ama kuvvet hak değil.
Bakımsızlıklarla göçüp gitmiş bir cihan,
Mevsimler soğumuş, sular azalmış,
Buğday, Selçuklulardan kalan başak değil.

Parça parça yarılmış öküz ardında,
Parmağı üç pare tırnağı ak değil.
Utanır elin ayağın,
Korkarsın yakından görsen
Eli el değil, ayağı ayak değil.

Gün doğar, tarla kuşları uçuşurlar,
Ağır bir aydınlık, bildiğin şafak değil,
Öyle dalmış ki yüzyıllar süren uykusuna,
Uyandırmazsan,
Uyanacak değil.

Dertle, sefaletle yüklü,
Siyah leşlerle kararmış, berrak değil,
Çağlayan ne,
Akan kim,
Kızılırmak değil.

Kardaş, görmüyorum ama hâlâ duyabiliyorum,
Geçmiş zamanlar geleceklerden parlak değil.
Vakte şahadet edercesine yükselmiş,
Akşam parıltısından, büyük zaferler üzerine,
Dağlar dalgalanmakta, bayrak değil.

DURDU, ÇÖKTÜ, YIKILDI

Durdu Salih,
Yaman esti gâvurun ateşi yaman.
Bir ayağı her zamankinden diri,
Yüzü mahzun,
Bir eli kocaman.

Çöktü Salih,
Hemen olduğu yere
Kopmuştu elinin, ayağının biri.
Başını çevirdi dargın
Artık bakmadı döğüşenlere.

Yıkıldı Salih,
Kimbilir hangi fatihayı duymuş.
Sessizliği gövdesi kadar iri
Of bile demedi, dediler sonradan
Of'luymuş

SIVASLI KARINCA

Koca Kızılırmak köpüre köpüre
Akıyordu,
Bir telgraf direği dibinde,
Zamanlar kadar telâşsız ve köpüksüz,
Yürüyordu,
Sıvaslı bir karınca.

Karşı kıyıdan parlak,
Kişniyordu
Atlar doru doru...
Atların şarkısından ayrılmış,
Yürüyordu,
Atların mesafelerini anlamaz.

Sesi, adımlarının sesi, memnun ve bahtiyar,
Duyuluyordu,
Kahraman.
Bir açlığın ayaklarınca aziz
Yürüyordu
Yeryüzünden.

Rahat gidişinden belli,
Biliyordu,
Dağı, suyu, otları, lezzetle,
Başka karıncalardan kopmuş,
Yürüyordu,
Başka karıncalara.

Gayretle, çalışmakla, yorulmazlıkla,
Benziyordu,
Afrika'dakine, Çin'dekine, Paris'tekine,
Kara toprağın alnı üstünde, kara,
Yürüyordu,
Alın yazısından daha hür.

Yoktu fikirlerden, davalardan haberi,
Yürümüyordu
Rüyası hiç.
Buğday tanesi üzre
Yürüyordu
Sıvaslı bir karınca.

BU GECE

Bu gece, bu gece,
Uykusuzum, kederliyim, deliyim.
Yüzümde uzak sevgilerin derin aydınlığı,
Durmayalım şehir şehir, yıldız yıldız karanlıkta,
Bu gece ölmemeliyim.

Yeniler beyazlığımı vakte ve ellerime,
Pürsilâh bâkireler saygısızca soyunup.
İnsanlığım ağrır ta mağaralarda,
Bu gece, bu gece,
Dönmüş üstüme cenup.

Artık büyümüyorum ama haberin olsun,
Nasıl büyümüşüm evvelce.
Karşımda koca bir kâinat yürür gider,
Bir nefes sardı beni ateşten ve akıldan,
Bu gece.

KABUL

Ben üçüncü Halim, haşmetli ve mukaddes
Padişahlar Padişahı.
Benim beyaz ellerimden başlar,
Tab'amın sabahı.

Götürür hararetimi meçhul bâkirelere,
İçinde durduğum an;
Vakti lezzetle keşfettim,
Devamından...

Hikmetime uzanmış,
Cihanın her buudu,
Vücudumla rahat,
Saraylarımın vücudu.

İlmi, şiiri, zaferi azadettim,
Büyük kartallarla beraber;
Karlar ve denizler üstüne,
Memnun olsun nesiller.

CELAL SILAY
(1914, Bursa – 8 Eylül 1974, İstanbul)

Bursa Işıklar Askeri Lisesi orta kısmını bitirdikten sonra İstanbul'da, özel liselerde okudu. Gazetelerde çalıştı, bazılarında (*Yeni Gazete*, 1957/58; *Hergün*, 1959/60) takma adlarla fıkra yazarlığı yaptı. Bir kalp krizinden öldü. Zincirlikuyu Mezarlığı'nda gömülü. ★ Sanat-edebiyat dergileri yönetmiş (*İşte* dergisi, 4 sayı, 1944, *Esi* dergisi, 15 sayı, 1956/57); kendi de *Doğu ve Batı* (28 sayı, 1964-1966), *Yeni İnsan* (105 sayı, 1963-1971) dergilerini çıkarmıştı. ★ Önceleri düşünce ile yetinirken sonraları söyleyiş güzelliğine de önem verdi. Son on yılında şiirini tek başına ayakta tutma çabası da bir karakter belirtisidir. ★ Şiir kitapları: ***Çöl Yolcuları*** (1932), ***Dört Kapı*** (1933), ***Hayat ve Merhaleler*** (1933), ***Lâcivert Işıklar*** (1934), ***Ebedî Renkler*** (1936), ***Hüsran Filizleri*** (1937), ***Merhamet Şiirleri*** (1943), ***Acaba*** (1945), ***Sonra*** (1946), ***Boşlukta Duran Taş*** (1949), ***Zaman ile Yarış*** (1956), ***Adamca*** (1959), ***Doğa*** (1965), ***İlişki Deyimleri*** (1969). ★ Üç kitabı düzyazı denemeleridir: ***Değinmeler*** (1966), ***Kişi Birey*** (1967), ***Yorum*** (1968).

SUAL

Zincirlerle çekiyor, işçiler
Güneşi yatağımın başına
Ben nasıl çıkarım bu kirli yüzle
Güneşin karşısına?

Kuşlar başucuma toplanmış,
Perdeleri açılıyor, sabahın;
Ben nasıl sokarım bu tembel vücudu
Bahçesine, Allahın?

Kim gönderir satıcıları,
Kapımın eşiğine salar?
Ben nasıl alırım mallarını
Ancak kendilerine yetecek kadar!

Gece örtülüyor üstüme,
Uyutmak için zannederim
Kim yaşatıyor beni hâlâ
Cevap isterim?

MİSAFİRLİK

Kaydı, göğün maviliği içinden
Zamanı çizerek bir yıldız
Havuzlarda, göllerde, denizlerde...
Misafirliği bitti!

Düştü, dalın yaprakları arasından
Oluşunu tamamlıyan bir meyva
Ağaçlarda, köklerde, toprakta...
Misafirliği bitti!

Sustu, hastaların başı ucunda
Hâtıraları fısıldayan bir şarkı
Gönüllerde, içlerde, ruhlarda...
Misafirliği bitti!

Öldü, yatak yorgan arasında
Aramızda yaşamış bir kişi
Evlerde, sokaklarda, kahvelerde...
Misafirliği bitti!

MAVİ RANDEVU

Mavi bir elbiseyle gelmiştin, gökyüzü maviydi..
Getirdiğin rüzgârla ev kokuyordun..
Kolun koluma değiyordu, omzun omzuma..
Mendilin maviydi, gökyüzü maviydi..

Bin dokuz yüz kırk iki baharıydı..
Bahçeli pencereler önünde geziyorduk,
Gözlerimiz buluşuyordu, ürperiyordum
Gökyüzü maviydi, mendilin maviydi..

Sıcak nefesin yüzüme değiyordu
"Evlenebilir miyiz" diye sormuştum,
Yürüyüşün değişmiş, yüzün pembeleşmişti;
Mavi elbiseler içindeydin, gökyüzü maviydi.

Elini elime verdin, ayrılıyorduk,
Gözlerin gözlerimde, dudakların ıslak
"Sık sık konuşalım" demiştin; gittin..
Mendilin maviydi, gökyüzü maviydi.

ORHAN VELİ KANIK
(13 Nisan 1914, İstanbul – 14 Kasım 1950, İstanbul)

Ankara Gazi Lisesi'ni bitirdi (1932), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümündeki öğrenimini yarıda bıraktı (1935), Ankara'ya giderek PTT Umum Müdürlüğü'nde çalıştı (1936-1942), Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosuna memur oldu (1945), oradan ayrılınca (1947) *Yaprak* dergisini çıkardı (1 Ocak 1949'dan 15 Haziran 1950'ye kadar 28 sayı çıktı. *Son Yaprak* adlı özel bir sayı ölümü üzerine arkadaşları tarafından çıkarıldı). Beyin kanamasından öldü. ★ Kişiliğini belli eden ilk şiirlerini arkadaşları **Oktay Rifat** ve **Melih Cevdet**'le birlikte 1936'da *Varlık* dergisinde yayımlamaya başladı (*Varlık*, 1 Aralık 1936-15 Nisan 1940, 38 şiir), çok kısa zamanda büyük bir ilgi gördü, sağlığında kendinden en çok bahsettiren şair oldu. Şiiri birtakım kalıp ve klişelerden, şairanelikten, yıpranmış benzetmelerden kurtararak, daha kısa daha basit bir şekle soktu; yalın bir halk dili kullandı, gündelik sözlerle, zaman zaman yergi ve espriden faydalanarak, gündelik yaşantılar üzerine yazdı. ★ Şiir kitapları: ***Garip*** (**Oktay Rifat** ve **Melih Cevdet**'le beraber, 1941), ***Garip*** (yalnız kendi şiirleriyle, genişletilmiş 2. baskı, 1945), ***Vazgeçemediğim*** (1945), ***Destan Gibi*** (1946), ***Yenisi*** (1947), ***Karşı*** (1949). ★ Sağlığında bu altı kitaba aldığı şiirleriyle, bu kitaplara girmemiş başka şiirleri, ölümünden sonra tek kitap halinde basıldı: ***Orhan Veli, Bütün Şiirleri*** (1951, 11. bs. 1970). ★ Düzyazıları, eleştirme ve hikâyeleri: ***Orhan Veli, Nesir Yazıları*** (1953, 2. bs. ***Denize Doğru*** adıyla 1970) adlı kitapta toplandı. **La Fontaine**'nin 49 fable'ını nazımla Türkçeye çeviren şair (***La Fontaine'nin Masalları***, 2 kitap, 1943, 4 bs. 1960), aynı şekilde ***Nasrettin Hoca Hikâyeleri*** (1949, 5. bs. 1970) adlı kitabında da Hoca'nın 72 fıkrasını nazma çekti. Çeviri kitaplarının sayısı 12'dir. ★ **Adnan Veli Kanık**, ağabeyinin biyografisi ile basında çıkmış yazılarından seçme parçaları şu kitapta derledi: ***Orhan Veli İçin***

(1953). ★ Şair üzerine son inceleme **Asım Bezirci**'nin, zengin bir bibliyografya da veren ***Orhan Veli Kanık*** isimli eseridir (1967). ★ Bilgi Yayınevi'nce ***Orhan Veli/Bütün Eserleri*** dizisinin ilk kitabı ***Edebiyat Dünyamız***'da (1975) şairin düzyazıları, konuşma ve röportajları (haz. **Asım Bezirci**), ikinci kitapta bütün şiirleri (1975) derlendi. **Muzaffer Uyguner** ***Orhan Veli'nin Dil ve Şiir Üzerine Düşünceleri*** (1957) ve ***Orhan Veli Kanık*** (1960) adlı kitapları yayımladı. **Asım Bezirci**'nin de ***Orhan Veli*** adlı kitabı vardır (1967, 8. basım 1991).

?

Neden liman diyince
Hatırıma direkler gelir
Ve açık deniz diyince yelken?

Mart diyince kedi,
Hak diyince işçi
Ve neden ihtiyar değirmenci
Allaha inanır düşünmeden?

Ve rüzgârlı havalarda
Yağmur iğri yağar?

ANLATAMIYORUM

(moro romantico)

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz
Göz yaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epice yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum.

KİTABEİ-SENGİ-MEZAR

Hiç bir şeyden çekmedi dünyada
Nasırdan çektiği kadar.
Hatta çirkin yaratıldığından bile
O kadar mütessir değildi.
Ayakkabısı vurmadığı zamanlarda
Anmazdı ama Allahın adını
Günahkâr da sayılmazdı.

Yazık oldu Süleyman efendiye.

GÖLGEM

Bıktım, usandım sürüklemekten onu
Senelerdir, ayaklarımın ucunda.
Bu dünyada biraz da yaşayalım
O tek başına,
Ben tek başıma.

GÜN OLUR

Gün olur, alır başımı giderim,
Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda
Şu ada senin, bu ada benim,
Yelkovan kuşlarının peşi sıra.

Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;
Çiçekler gürültüyle açar;
Gürültüyle çıkar duman topraktan.

Hele martılar, hele martılar,
Her bir tüylerinde ayrı telâş!...
Gün olur, başıma kadar mavi;
Gün olur, başıma kadar güneş;
Gün olur, deli gibi...

HÜRRİYETE DOĞRU

Gün doğmadan,
Deniz daha bembeyazken çıkacaksın yola.
Kürekleri tutmanın şehveti avuçlarında,
İçinde bir iş görmenin saadeti,
Gideceksin;
Gideceksin ırıpların çalkantısında.
Balıklar çıkacak yoluna, karşıcı;
Sevineceksin.
Ağları silkeledikçe
Deniz gelecek eline pul pul;
Ruhları sustuğu vakit martıların
Kayalıklardaki mezarlarında,
Birden,
Bir kıyamettir kopacak ufuklarda.
Deniz kızları mı dersin, kuşlar mı dersin;
Bayramlar seyranlar mı dersin, şenlikler cümbüşler mi?
Gelin alayları, teller, duvaklar, donanmalar mı?
Heeeey!
Ne duruyorsun be, at kendini denize;
Geride bekleyenin varmış, aldırma;
Görmüyor musun, her yanda hürriyet;
Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol;
Git gidebildiğin yere.

AYRILIŞ

Baka kalırım giden geminin ardından;
Atamam kendimi denize, dünya güzel;
Serde erkeklik var, ağlayamam.

İÇERDE

Pencere, en iyisi pencere;
Geçen kuşları görürsün hiç olmazsa;
Dört duvarı göreceğine.

İSTANBUL'U DİNLİYORUM

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzaklarda, çok uzaklarda,
Sucuların hiç durmayan çıngırakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık.
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
Bir kadının suya değiyor ayakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Serin serin Kapalı Çarşı;
Cıvıl cıvıl Mahmutpaşa;
Güvercin dolu avlular.
Çekiç sesleri geliyor doklardan,
Güzelim bahar rüzgârında ter kokuları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Başında eski âlemlerin sarhoşluğu,
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;
Dinmiş lodosların uğultusu içinde
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir yosma geçiyor kaldırımdan;
Küfürler, şarkılar, türküler, laf atmalar.
Bir şey düşüyor elinden yere;
Bir gül olmalı;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir kuş çırpınıyor eteklerinde;
Alnın sıcak mı değil mi, biliyorum;

Dudakların ıslak mı değil mi, biliyorum;
Beyaz bir ay doğuyor fıstıkların arkasından
Kalbinin vuruşundan anlıyorum;
İstanbul'u dinliyorum.

VATAN İÇİN

Neler yapmadık şu vatan için!
Kimimiz öldük;
Kimimiz nutuk söyledik.

DALGACI MAHMUT

İşim gücüm budur benim,
Gökyüzünü boyarım her sabah,
Hepiniz uykudayken.
Uyanır bakarsınız ki mavi.

Deniz yırtılır kimi zaman,
Bilmezsiniz kim diker;
Ben dikerim.

Dalga geçerim kimi zaman da,
O da benim vazifem;
Bir baş düşünürüm başımda,
Bir mide düşünürüm midemde,
Bir ayak düşünürüm ayağımda,
Ne haltedeceğimi bilemem.

KARŞI

Gerin, bedenim, gerin;
Doğan güne karşı.
Duyur, duyurabilirsen,
Elinin, kolunun gücünü,
Ele güne karşı.

Bak! dünya renkler içinde!
Bu güzel dünya içinde
Sevin sevinebilirsen,
İnsanlığın haline karşı.

Durmadan işleyen saatlerde
Dişli dişliye karşı;
Dişlilerin arasında,
Güçsüz güçlüye karşı.
Herkes bir şeye karşı.
Küçük hanım, yatağında, uykuda,
Rüyalarına karşı.

Gerin, bedenim, gerin,
Doğan güne karşı.

CIMBIZLI ŞİİR

Ne atom bombası,
Ne Londra Konferansı;
Bir elinde cımbız,
Bir elinde ayna;
Umurunda mı dünya!

GALATA KÖPRÜSÜ

Dikilir köprü üzerine,
Keyifle seyrederim hepinizi.
Kiminiz kürek çeker, sıya sıya;
Kiminiz midye çıkarır dubalardan;
Kiminiz dümen tutar mavnalarda;
Kiminiz çimacıdır halat başında;
Kiminiz kuştur, uçar, şairâne;
Kiminiz balıktır, pırıl pırıl;
Kiminiz vapur, kiminiz şamandıra;
Kiminiz bulut, havalarda;
Kiminiz çatanadır, kırdığı gibi bacayı,
Şıp diye geçer Köprü'nün altından;
Kiminiz düdüktür, öter;

Kiminiz dumandır, tüter;
Ama hepiniz, hepiniz...
Hepiniz geçim derdinde.
Bir ben miyim keyif ehli, içinizde?
Bakmayın, gün olur, ben de
Bir şiir söylerim belki sizlere dair;
Elime üç beş kuruş geçer;
Karnım doyar benim de.

PİRELİ ŞİİR

Bu ne acayip bilmece!
Ne gündüz biter, ne gece.
Kime söyleriz derdimizi;
Ne hekim anlar, ne hoca.

Kimi işinde gücünde,
Kiminin donu yok kıçında.
Ağız var, burun var, kulak var;
Ama hepsi başka biçimde.

Kimi peygambere inanır;
Kimi saat köstek donanır;
Kimi kâtip olur, yazı yazar;
Kimi sokaklarda dilenir.

Kimi kılıç takar böğrüne;
Kimi uyar dünya seyrine:
Karı hesabına geceleri,
Gündüzleri baba hayrına.

Bu düzen böyle mi gidecek?
Pireler filleri yutacak;
Yedi nüfuslu haneye
Üç buçuk tayın yetecek?

Karışık bir iş vesselâm.
Deli dolu yazar kalem.
Yazdığı da ne? Bir sürü
İpe sapa gelmez kelâm.

DENİZİ ÖZLEYENLER İÇİN

Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,
Ben yıllardır denize hasret,
"Bakar bakar ağlarım".

Hatırlarım ilk görüşümü dünyayı,
Bir midye kabuğunun aralığından:
Suların yeşili, göklerin mavisi,
Lâpinaların en hârelisi...
Hâlâ tuzlu akar kanım
İstiridyelerin kestiği yerden.

Neydi o deli gibi gidişimiz,
Bembeyaz köpüklerle, açıklara!
Köpükler ki fena kalpli değil,
Köpükler ki dudaklara benzer;
Köpükler ki insanlarla
Zinaları ayıp değil.

Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,
Ben yıllardır denize hasret.

SERE SERPE

Uzanıp yatıvermiş, sere serpe;
Entarisi sıyrılmış hafiften;
Kolunu kaldırmış, koltuğu görünüyor;
Bir eliyle de göğsünü tutmuş.
İçinde kötülüğü yok, biliyorum;
Yok, benim de yok ama...
Olmaz ki!
Böyle de yatılmaz ki!

MACERA

Küçüktüm, küçücüktüm,
Oltayı attım denize;
Bir üşüşüverdi balıklar,
Denizi gördüm.

Bir uçurtma yaptım, telli duvaklı;
Kuyruğu ebemkuşağı renginde;
Bir salıverdim gökyüzüne;
Gökyüzünü gördüm.
Büyüdüm, işsiz kaldım, aç kaldım;
Para kazanmak gerekti;
Girdim insanların içine,
İnsanları gördüm.

Ne yardan geçerim, ne serden;
Ne denizlerden, ne gökyüzünden ama...
Bırakmıyor son gördüğüm, bırakmıyor geçim derdi.
Oymuş, diyorum, zavallı şairin
Görüp göreceği.

ALTINDAĞ

Altındağ, Ankara'nın arka tarafında kurulmuş büyük bir fakir fukara mahallesidir. Aşağıda okuyacağınız parçalar bu mahalleden bahseden uzun bir şiirden alınmıştır. Sabaha karşı bütün Altındağ rüya görür. Burada, sadece, bir genç kızla bir lağımcının rüyasını okuyacaksınız.

Biri bir koca görür rüyasında:
Yüz lira maaşlı kibar bir adam.
Evlenir, şehire taşınırlar.
Mektuplar gelir adreslerine:
Şen Yuva apartımanı, bodrum katı.
Kutu gibi bir dairede otururlar.
Ne çamaşıra gidilir artık, ne cam silmeye;
Bulaşıksa kendi bulaşıkları.
Çocukları olur, nur topu gibi,

Elden düşme bir araba satın alınır.
Kızılay Bahçesi'ne gidilir sabahları;
Kumda oynasın diye küçük Yılmaz,
Kibar çocukları gibi.
Lağımcının hamam rüyasıdır
Rüyaların en güzeli.
Uzanır yatar göbek taşına;
Tellaklar gelip dizilir yanıbaşına.
Biri su döker,
Biri sabunlar;
Elinde kese sıra bekler biri,
Yeni müşteriler girerken içeri,
Lağımcı,
Pamuklar gibi çıkar dışarı.

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

İstanbul'da Boğaziçi'nde,
Bir fakir Orhan Veli'yim;
Veli'nin oğluyum,
Tarifsiz kederler içinde.
Urumelihisarı'na oturmuşum;
Oturmuş da, bir türkü tutturmuşum:
"İstanbul'un mermer taşları;
Başıma da konuyor, konuyor aman, martı kuşları;
Gözlerimden boşanır hicran yaşları;
Edalım,
Senin yüzünden bu halım."

"İstanbul'un orta yeri sinema;
Garipliğim, mahzunluğum duyurmayın anama;
El konuşur, sevişirmiş; bana ne?
Sevdalı'm,
Boynuna vebâlım!"

İstanbul'da, Boğaziçi'ndeyim;
Bir garip Orhan Veli,
Veli'nin oğlu;
Tarifsiz kederler içindeyim.

SEYAHAT

Söğüt ağacı güzeldir.
Fakat trenimiz
Son istasyona vardığı zaman
Ben dere olmayı
Söğüt olmaya
Tercih ederim.

KIZILCIK

İlk yemişini bu sene verdi,
Kızılcık,
Üç tane.
Bir daha seneye beş tane verir;
Ömür çok,
Bekleriz;
Ne çıkar?
İlâhi kızılcık!

DEĞİL

Bilmem ki nasıl anlatsam;
Nasıl, nasıl size derdimi!
Bir dert ki yürekler acısı,
Bir dert ki düşman başına.
Gönül yarası desem...
Değil!
Ekmek parası desem...
Değil!
Bir dert ki...

Dayanılır şey değil.

RAHAT

Şu kavga bir bitse dersin,
Acıkmasam dersin,
Yorulmasam dersin
Çişim gelmese dersin,
Uykum gelmese dersin;
Ölsem desene!

KUYRUKLU ŞİİR

Uyuşamayız, yollarımız ayrı;
Sen ciğercinin kedisi, ben sokak kedisi;
Senin yiyeceğin kalaylı kapta;
Benimki aslan ağzında
Sen aşk rüyası görürsün, ben kemik.

Ama seninki de kolay değil, kardeşim;
Kolay değil hani,
Böyle kuyruk sallamak tanrının günü.

SÖZ

Aynada başka güzelsin,
Yatakta başka,
Aldırma söz olur diye,
Tak takıştır,
Sür sürüştür;
İnadına gel,
Piyasa vakti,
Muhallebiciye.

Söz olurmuş,
Olsun;
Dostum değil misin?

OKTAY RİFAT
(1914, Trabzon – 18 Nisan 1988, İstanbul)

Babası şair **Samih Rifat**'ın vali bulunduğu Trabzon'da doğmuştu. Ankara Erkek Lisesi'ni bitirdi, Maliye Bakanlığı hesabına üç yıl Paris'te Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okudu. Basın-Yayın Genel Müdürlüğü'nde çalıştı, İstanbul'da Devlet Demiryolları Birinci İşletme Avukatı iken görevinden ayrıldı (1973). ★ İlk şiirleri *Varlık* (15 Aralık 1936-15 Aralık 1944), sonrakiler *Aile* (1947), *Yaprak* (1949/50), *Yeditepe* (1951-1957) dergilerinde çıktı. **Orhan Veli** ve **Melih Cevdet** ile birlikte çıkardığı ***Garip*** (1941) adlı kitabı ile *Yeni Şiir*'in kurucularından oldu. Her kitabında değişik bir nitelik gösterdi. Başlangıçta yeni bir hava içinde güçlü aşk şiirleri, toplumcu sanat ilkesinden hareketle, halk deyim ve söyleyişlerinden, masal ve tekerlemelerden faydalanarak başarılı taşlamalar, sosyal şiirler yazdı. Son şiirlerinde öz ve biçim yoğunlaştırmalarıyla, estetik planda yeni ve güçlü bir atılım gösterdi. ★ Şiir kitapları: ***Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler*** (1945, 3. b. 1962), ***Güzelleme*** (1945), ***Aşağı Yukarı*** (1952), ***Karga ile Tilki*** (1954), ***Perçemli Sokak*** (1956), ***Âşık Merdiveni*** (1958), ***İkilik*** (***Aşağı Yukarı*** ve ***Karga ile Tilki*** kitaplarının 2. baskısı, 1963), ***Elleri Var Özgürlüğün*** (1966), ***Şiirler*** (1969), ***Yeni Şiirler*** (1973), ***Çobanıl Şiirler*** (1976), ***Bir Cigara İçimi*** (1979), ***Elifli*** (1980), ***Denize Doğru Konuşma*** (1982), ***Dilsiz ve Çıplak*** (1984), ***Koca Bir Yaz*** (1987). ★ Şiir üzerine yazıları, Fransızcadan çeviri, şiir (***Latin Ozanlarından Çeviriler***, 1963; ***Yunan Antologyası***, 1964) ve başka türlerde kitaplarıyla da tanınmış olan şair, tiyatro eserleri de verdi. Basılmış oyunları iki tanedir: ***Birtakım İnsanlar*** (1961, ilk oyn. 1960), ***Kadınlar Arasında*** (1966, ilk oyn. 1948); basılmamış olanlar belirtilen yıllarda sahnelerimizde oynandı: ***Oyun İçinde Oyun*** (1949/50), ***Atlar ve Filler*** (1962), ***Çil Horoz*** (1964), ***Zabit Fatma'nın Kuzusu*** (1965), ***Yağmur***

Sıkıntısı (1969/70), ***Dirlik Düzenlik*** (1975). ★ Romanları: ***Bir Kadının Penceresinden*** (1976, 2. bs. 1981), ***Danaburnu*** (1981), ***Bay Lear*** (1982). ★ ***Karga ile Tilki*** *1955 Yeditepe*, ***Şiirler*** kitabı *1970 Türk Dil Kurumu*, ***Dilsiz ve Çıplak*** *1984 Necatigil Şiir* armağanlarını, ***Yağmur Sıkıntısı*** oyunu da hem Ankara Sanatseverler Derneği'nin *Yılın En İyi Oyunu*, hem de TRT 1970 Sanat Ödülleri yarışmasında *Başarı Ödülü*'nü, ***Danaburnu*** romanı *1981 Madaralı Roman Ödülü*'nü, ***Bir Cigara İçimi*** ile *1980 Sedat Simavi Vakfı Ödülü*'nü aldı. ***Bütün Şiirleri*** Adam Yayınları'nda çıktı. Yapı Kredi Bankası bir ***Oktay Rifat*** kitabı yayımladı (1991). Düzyazıları da ***Şiir Konuşması*** adıyla yayımlandı (1992).

SEN VE BAŞKALARI

Bir sen yürürsün sokakta, yürürken;
Oturursun koltuğa, oturunca.
Su, bir senin bardağında en çok su.
Bir senin kolların bileziklidir.
Bir senin ağzın dudaklı ve sıcak.
Bir sen memelisin, ince bellisin.

Başkaları gitmiş olurdu, gidince;
Bir sen yakınsın uzakta kalınca.

İLK BULUT

İlk bulut, usul usul, süzüldü geceden,
Güneş gibi vurdu gölgesi soframıza.
Az önce maviydi gök, ne çabuk kızardı,
Bu kanlı inciri kim koydu soframıza!
Unulmaz sevdaların yalazı kavurdu
Yüzümüzü, bir esinti çıktı ansızın,
Döküldü güller yaprak yaprak soframıza.
Bir bizim lambamız yanıyor sabaha dek,
Diz dize dostluğu getirdik soframıza.

EKMEK VE YILDIZLAR

Ekmek dizimde
Yıldızlar uzakta, ta uzakta.
Ekmek yiyorum yıldızlara bakarak.
Öyle dalmışım ki sormayın,
Bazen şaşırıp, ekmek yerine11,7
Yıldız yiyorum.11,7

SÜBYAN

Öldü, öldüğünü bilmiyor
İki eli yanına geldi; götürecekler,
Gitmem diyemiyor.
Tadamadı helvadan ve lokmadan,
Tabutunu taşıyan dostlara.
Ah, ölümü kimseninkine benzemiyor!

TECELLİ

Nedir bu benim çilem!
Hesap bilmem
Muhasebede memurum.
En sevdiğim yemek imambayıldı
Dokunur.
Bir kız tanırım çilli
Ben onu severim
O beni sevmez.

MEHMET BEY

Mehmet Bey gözüne gözlük takar
Baston alır eline
Dolaşır caddelerde sevgilim
Salına salına

Herif küpünü doldurmuş
Malum usulle bilirsin
Bir dostu var ki vallahi
Yanında sen çirkin kalırsın

Öylesine kurum öylesine çalım
Sanki küçük dağları yaratmış
Ama bir parmak üstünün yanında
Kerata süklüm püklüm

Kurumuna bakarsan büyük vatanperver
Bir o bilir dünyada olanı biteni
İnanma güzelim inanma
Çiftlikleriyle karıştırıyor vatanı

Döğmeli bu herifi sevgilim
Sokak ortasında akşam üstü
Sonra bir temiz rakı içmeli
Çağırıp eve eşi dostu

ELİMİ GÖRDÜM

Su içerken elimi gördüm
Pembe delikli usulca tüylü
Dedim ki merhaba merhaba elim
Böyle kadeh tut çatal tut kalem tut
Sırası geldi mi sakınma
Kılıç tut tüfek tut
Dayan yiğitim aslanım güzelim

Su içerken elimi gördüm
Sessiz sedasız insanca kuru
Sanki Ahmed'in Mehmed'in eli
Merhaba dedim merhaba
Merhaba çalışan eller
Dedim ki elektrik sizinle yanar
Sizinle yürür tren
Sizsiniz dağları devirip
Barajlara suyu getiren
Donatan dünyayı bir uçtan bir uca
Dedim ki tarlalar sizinle yeşil
İnsan sizinle yüce

Su içerken elimi gördüm
Gözsüz kulaksız kendince diri

İnce damarlı mavi mavi
Baş parmak keyifle bükük
İşaret rahatça eğri
Yüzüğün hali anlatılmaz
Serçe kendi âleminde

KADEH

Burası dalyan kahvesi
Ortalık süt mavisi
Apostol bu ne biçim meyhane
Tabağımda bir bulut
Kadehimde gökyüzü

EVVEL ZAMAN İÇİNDE

Her ağacın arkasından karşıma siz çıktınız
Öylesine çoktunuz ki bunaldım yalnızlıktan
Rüzgârınız esiyordu dağ taş deli gibi
Savruldu kulelere dayadığım merdiven

Her köşebaşından karşıma siz çıktınız
Öylesine yoktunuz ki ağladım deliye döndüm
Kanınızla incelen taşlar yüzüyordu
Eski denizleri andıran bulutlarda

Sayısız gitmiştiniz ne yazık
Evvel zaman içinde gibiydiniz
Uzandım yerden usulca aldım gökyüzünü
Siz atmıştınız

GÜZ TÜRKÜSÜ

Bir anahtar geçti elime
Bütün kilitlere soktum
Yel değirmenleri buldum uzun saçlı
Kutularda badem gözlü gemiler

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

Kasımpaşa kıyıları tersane
Bir kız sevdim alimallah bir tane
Herdem sevdalıya kız mız bahane
Top çiçeğim deste gülüm
Canım İstanbullum
Aman aman bahane.

Gittim baktım şıkır şıkır Balıkpazarı
Üç tek attım sarhoş oldum ayak üzeri
Üç doluya üç tanecik badem şekeri
Top çiçeğim deste gülüm
Canım İstanbullum
Aman aman badem şekeri.

SON SÖZ

Boğazından lıkır mıkır geçen
Şu suyun kıymetini bil
Nedir ki bu mavilik deme
Pencereden görebildiğin kadar
Göğün kıymetini bil
Kıymetini bil çiçek açmış bademin
Güneşli odanın çamurlu sokağın
Beyazın siyahın yeşilin
Pembenin kıymetini bil
Dirilik öyle bir şey yürekte
Sevinçle çırpınır
Kavak yelleri eser insanın başında
İnsanoğlu kızar öfkelenir savaşır
Halk için girişilen savaşta
O korkulu sevincin
Öfkenin kıymetini bil
Bil ki bu
Budur işte
Güneş yalnız dirileri ısıtır
Güneşin kıymetini bil

BEN MAKSADA BAKARIM

Mademki maksat barış
Yurtta barış
Cihanda barış
Salla gitsin atom bombasını
Mister Fışfış
İnsan dediğin nedir
Abur cubur
Olsa da olur
Olmasa da olur
Maksat barış
Yurtta barış cihanda barış
Kendi savaş
Adı barış
Ama yanarmış yıkılırmış
Boş veeeeer
Maksat barış

GÜVERCİN

San Marko meydanında dost olduğum güvercin
Bir Alman misillemesinde
Kurşuna dizilmediyse eğer
Venediğe gider
Ben kuşumu bulurum
Ben kuşumu bilirim
Milyon güvercin içinde

O GÜN BU GÜN

İlk padişah Sultan Osman
Sultan Osman'dan
Kalmış bize yadigâr bu vatan
İleri, ileri, arş ileri;
İran Seferi, Bağdat Seferi, Girit Seferi
Estargon kal'ası bre dilber aman
Niş, Kosova, Çaldıran,
Altım toprak, üstüm yaprak;

İleri, ileri, arş ileri;
Kırım Seferi, Irak Seferi, Rus Seferi
İleri, ileri
Pasorofça, Karlofça, Kaynarca
Kaynarca, Pasorofça, Karlofça
Karlofça, Pasorofça
İleri be kardeşim ileri,
İnebahtı, Preveze, Plevne
Ilgıt ılgıt kanım kaynar çimene
İleri, ileri
Mısır Seferi, Yemen Seferi, Kanal Seferi
Tanzimat, Meşrutiyet, Cumhuriyet
Dayan hey dizlerim dayan
Viyana, Sevir, Lozan..
Ve dünya kadar nutuk
Ve dünya kadar ferman
Gene köylümüzün elinde karasapan
Gene halkımız yarı aç yarı tok
Perişan.

BULANIK BİR SUDA

Ben ki dört duvar arasında yaşarım
Küçük bir sokaktan geçerim her sabah
Gökyüzü maviyse mutlu
Bulutluysa tedirgin içe dönük

Ben ki üstü morsalkım ve asma
Bir çarşıdan alışveriş ederim
Balıklara bakarım tablalarda
Denizler yosunlar güneş kırıntıları
Alanlar satanlar bağıranlar
Ölmemiş miydi bütün bunlar
Bir cam açılır perde kalkar
Annem güzel, pencerede
Bir yaprak kıpırdar içimde

Ben ki bir suyum çürümüş
Anı kalıntılarıyle bulanık
Ve herhangi biri, tüm insanlığın

Yükünü taşıyan sırtında
Derim ki sevgi günleri başlayabilir
Beklenen gemi gelebilir
Gözüm kayar açıklara rıhtımda.

YAŞAM ÜSTÜNE TÜRKÜ

Bu türküyü çok söyledik
Bezdik dostlarım usandık
Bir sürü eksik gedik

Oysa dün bir bugün iki
Daha söylenmedi ki
Açılmadı ki sandık.

VİDALAR

İşçi demir dikmeleri boyuyor duvarın üstüne binmiş,
boya kutusuna banarak usulca fırçayı. Gündeliği kaça?
Doyarlar mı dersiniz çoluk çocuk! Tahtaları çakmak için
usta vida almaya gitti motosikletle, kavakların altından.
Bir toz bulutu yükseliyor upuzun ardında. Kasabaya vardığında
nalbura girecek: "Vida, diyecek, beşlik," küf kokan dükkânda.
Bir kutunun içinden vidalar çıkaracak nalbur, uzatacak.
Alışverişle dönüyor dünya, mevsimler gelip geçiyor.
Tahtalar dökülüyor ne denli sağlam çakılsa yıllardan sonra
ve otlar, dikenler, ısırganlar bürüyor duvar diplerini.
Ama şu bulutlar, maviliğin içinde, yıllardan sonra da
gelip geçecek göçük ya da yeni duvarların üstünden.
Beşlik vida kısa düşer, ustam, altılık ister bu tahtalara,
günün birinde yine çürür düşerler ya, şimdilik.

GEMİDE

Kadınları bebeleriyle girdiler güverteye. Kimi çöktü,
bağdaş kurdu kimi. Arkaları basık yabanlık pabuçlarını
düşürüp yere, parmaklarını yokladılar çorabın altında.
Asma yapraklarıyla örtülü kiraz dalı sepetlerinde

kara üzümler görünüyor, yuvarlak taneli, puslu.
Gemi kalktı, yol alıyor iki yana savurarak denizi,
bulutlar uçuyor, sıla geride.
Bir deniz eri dalgalara bakıyor ve batan güneşe, düşünceli.
Bir çocuk ağlıyor. Az sonra azık çıkınları açıldığında
çökelek peyniri yiyecekler, çimdik çimdik, keçilerinden
sağdıkları sütle kotarılmış, yanında sivri biber,
domates sarı çekirdekli, paslı çakıyla ince dilinmiş
ve uyuyacaklar başları geride, ne mutlu ne mutsuz,
alınyazılarına yabancı.

KARANFİLLİ İŞÇİ

Bir karanfil kasketinde kulak ardı
bahçeyi atmış omuzuna kartal kanat
yaprak yolarak geçiyor önümden
türkü çağırıyor güneşinden
bulut değil kardığı kumla kireç
mavisi dolarken testiye
yeşili akıyor elekten
usulca ayırıyor kumrunun halkasını
damların çengelinden.

Bu ne biçim boşalma hangi tür
bir benzeyiş ki menevişli gök
üleştirmiş gecikmeden ekmeği tuzu
altı taşlık üstü sofa
denize bırakmış salını merdivenin,
yeterince balık var tortusunda
bütün yaralarım açık önüm ova,
yiyorlar akşamın alacakaranlığında
içinde bir işçiyle gözlerimi.

HARÇ ÇEKEN İŞÇİLER

Harcını çekiyorlardı yapının,
kara bir don, belden yukarsı çıplak.
yıldızlarını çekiyorlardı evin omuzlarında,
pencereden görünecek dallarını, komşunun yarısını,

ağaçların arasında kaybolan yolunu,
durulacak yerlerini çekiyorlardı, bütün o noktaları,
aşkı, ki saklanırız çoğu kez sevişmek için,
köşeleri çekiyorlardı, merdiven başını,
mutfağın sofaya vuracak aydınlığını,
bir kızın ölüşünü ansızın
iki kapı arasında, yaz başlangıcı olabilir,
saksılar olabilir, hasekiküpesi, cezayirmenekşeleri,
yalnızlıkları çekiyorlardı, öpüşleri,
karşı çıkışları, susmalara karışan böğürtleni,
bir denizden uzaklara çıldırmanın sevincini,
bükük beli, koltuktakini, sofada yürüyeni,
kaynayan çaydanlığın mutfağa diktiği
o kokulu ağacı, kabuklarını döktükçe büyüyen,
semizotunu masada, maydanozu, domatesi,
kaşığa uzanmayan eli ve lokmayı boğazda düğümlenen,
doğacak oğlanı ölmeden önce
bir nisan yağmurunda avucunda güneşle.
Çay soğumasın, bu reçeli seversin sen,
orasını çekiyorlardı işte, tam orasını,
umutların ömrümüzden döküldüğü yeri
ve ev yükseliyordu yavaş yavaş kaderine doğru.

Onlarsa gün batmadan gidecekler.

ESKİ KOLTUKTA

Güzel ne güzel
yıpranmış incelmiş yüz gibi ak
köşkler ayakucumda
açıyorum kapılarını girip çıkıyorum
ölü bir bahçıvanla dikiyorum
sardunyayı saksıya, gülü
saydam gemilerin uzaktan geçtiği yola.
Tren duruyor arabalar duruyor yol duruyor
yıkanmalar duruyor gözleri sabunlu
büyümüyorlar ölümsüz çağlarını
bir çocuk kiraz ağacında bir çocuk dutta
başka nem var leyleklerin eski çıkartmalardan
doğradığı iki başlı sessizlikten başka.

Dirisin ölmekle, uzaktan uzağa
konuşmalar, eski püskü konuşmalar
duruyor gece kuşları gibi camda
bir çil basması eski zamanda
bir kız hiç bitmeyen gününde
güzel ne güzel
havuzlu bahçede eski koltukta.

ARACI

Bağlı kollarımı çözmek kimin aklına gelir
kelepçeli o zamanlar
bir kız kaşıkla su içirir
başımı çevirinci –yeter demekti bu–
kaybolurdu

büyük ağaçların gölgesiyle
geldiği çok oldu
arada bir geceleri yarı çıplak
ve daha çok
saçları uzadıkça

denize inerdik
ben yüzerdim o girmez
rıhtımdan suya bakardı
denizden çıkardım
yok

şaşırmazdım
ben onun doğumunu bilirim
doğmadan öncesini
yokluğunu.

FARELERLE İNSANLAR

Şükret fare
Bu kapana şükret
Yüzüme bakma öyle acı acı
Gözünü mü oydum
Derini mi yüzdüm
Hayanı mı burdum
Şişlemek elimdeydi
Gazlamak elimde
Diri diri yakmak elimde
Diri diri gömmek elimde
Elini kalbine koy da söyle
Karını mı astım
Kızını mı kestim
Yuvanı mı bozdum
Yooo fare
Olmaz fare
Şunun şurasında minnacık bir kapan bu
Ne tank
Ne top
Ne tayyare

MELİH CEVDET ANDAY
(1915, İstanbul – 28 Kasım 2002, İstanbul)

Ankara Gazi Lisesi'ni bitirdi (1936), sosyoloji öğrenimi yapmaya gittiği Belçika'da iki yıl kaldı. İkinci Dünya Savaşı çıkınca yurda döndü. Ankara'da Milli Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğü'nde danışmanlık, Ankara Kitaplığı'nda memurluk ve gazetecilik yaptı (1942-1951), İstanbul'a gelerek *Akşam* gazetesinde çalışmaya başladı (1951), deneme yazarlığını *Cumhuriyet*'te sürdürdü. İstanbul Belediye Konservatuvarı Tiyatro Bölümünde fonetik-diksiyon öğretmenliği yaptı. ★ İlk şiiri *Varlık* dergisinde çıkan (15 Kasım 1936) **Melih Cevdet**, derginin ertesi sayılarında, liseden arkadaşları **Orhan Veli** ve **Oktay Rifat**'la birlikte şiirler yayımlayarak *Yeni Şiir*'in üç öncüsünden biri oldu. *Varlık*, *Ses*, *Yeditepe*, *Yaprak*, *Papirüs*, *Yeni Dergi*, *Soyut* vb. dergilerde çıktı şiirleri. Özellikle 1946'dan sonra sanatını romantik öğelerden kurtararak sosyal temellere yasladı. Çeviri kitaplarının sayısı 25 kadardır. ★ Şiir kitapları: ***Garip*** (1941, **Orhan Veli Kanık** ve **Oktay Rifat**'la birlikte), ***Rahatı Kaçan Ağaç*** (1946), ***Telgrafhane*** (1952), ***Yan Yana*** (1956), ***Kolları Bağlı Odysseus*** (1963), ***Göçebe Denizin Üstünde*** (1970), ***Teknenin Ölümü*** (1975), ***Tanıdık Dünya*** (1984). Yayımlanan bütün şiir kitaplarını, yeni şiirler de ilave ederek ***Sözcükler*** (1978), ***Ölümsüzlük Ardında Gılgamış*** (1981) adı altında topladı. ★ Deneme kitapları: ***Doğu-Batı*** (1961), ***Konuşarak*** (1964), ***Yeni Tanrılar*** (1974), ***Sosyalist Bir Dünya*** (1975), ***Dilimiz Üstüne Konuşmalar*** (1975), ***Maddecilik ve Ülkücülük*** (1977), ***Paris Yazıları*** (1982), ***Açıklığa Doğru*** (1984; ilk kitabına yaptığı eklerle). ★ Gezi yazıları ve anılar: ***Sovyet Rusya, Azerbaycan, Özbekistan, Bulgaristan, Macaristan*** (1965), ***Yasak*** (1978), ***Akan Zaman Duran Zaman*** (1984). ★ Oyunları: ***İçerdekiler*** (bas. ve oyn. 1965), ***Mikado'nun Çöpleri*** (bas. ve oyn. 1967), ***Dört Oyun*** (bas. 1972; ***Yarın Başka Koruda, Dikkat Köpek Var, Ölüler Konuşmak İsterler*** ve ***Müfettişler*** adlı oyunları),

Ölümsüzler ya da Bir Cinayetin Söylentisi (1984). ★ Romanları: *Aylaklar* (1965, 3. bs. 1977), *Gizli Emir* (1970), *İsa'nın Güncesi* (1974), *Raziye* (1975), *Yağmurlu Sokak* (1991), *Meryem Gibi* (1991), *Birbirimizi Anlayamayız* (1991). ★ Anıları: *Akan Zaman Duran Zaman* (1984). ★ **Melih Cevdet**, *Mikado'nun Çöpleri* eseriyle 1967/68 tiyatro mevsiminde *En Başarılı Oyun Yazarı* seçilerek *İlhan İskender Armağanı*'nı aldı. Ankara Sanatseverler Derneği de 1971-1972 mevsiminde aynı eserle şairi *Yılın En İyi Oyun Yazarı* seçti. TRT 1970 Sanat Ödülleri Yarışmasında roman türünde ***Gizli Emir*** ile *Başarı Ödülü* (Şubat 1971), **Tarjel Vesaas**'tan çevirdiği ***Buz Sarayı*** romanıyla *Türk Dil Kurumu 1973 Çeviri Ödülü*'nü, ***Teknenin Ölümü*** ile *1976 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı, ***Sözcükler*** ile *1978 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü*'nü, ***Ölümsüzlük Ardında Gılgamış*** ile *1981 Türkiye İş Bankası*, ***Ölümsüzler ya da Bir Cinayetin Söylentisi*** oyunu ile de *1984 Enka Sanat Mansiyon Ödülü*'nü kazandı, bu oyunu ***Dört Oyun*** ile birlikte basıldı (1987). ★ **Ayşegül Yüksel**'in **M.C. Anday** üzerine ***Yapısalcılık ve Bir Uygulama*** (1982) adlı bir incelemesi vardır. Ayrıca, **Alpay Kabacalı**'nın ***Ölümsüzlük Yolunda Melih Cevdet Anday*** adlı kitabı TÜYAP tarafından yayımlandı (1981), kendisinin seçtikleri ise ***Melih Cevdet Anday–Seçmeler*** adıyla basıldı (1992).

YOLCULUK ŞİİRLERİNDEN

Bir kere ben
Çok uzun bir tren yolculuğunda
Evimdeki yatağımı düşünüp
Uyuyamamıştım.
Bu gece neden uyuyamıyorum
Evimdeki yatağımda?

ISLIK ÇALMAK

Balıklar için deniz lâzım
Sevişmek için işsiz olmak,
Ve geceleri yatakta

Duymamak için tabanların sızısını
Zengin olmak lâzım

Oysa ıslık çalmak için
Bir şey lâzım değil.

YENİ BAŞTAN

Tam üç ay hasta yattım
Kendimi bilmeden;
Ve şehrin sokaklarını
Tavlada dübeş kapısını
Sevdiğim kızın yüzünü unuttum.
Şimdi ne güzel yeni baştan
Yürümeğe ve sevmeğe başlamak...

RAHATI KAÇAN AĞAÇ

Tanıdığım bir ağaç var
Etlik bağlarına yakın
Saadetin adını bile duymamış
Tanrının işine bakın

Geceyi gündüzü biliyor
Dört mevsimi, rüzgârı, karı
Ay ışığına bayılıyor
Ama kötülemiyor karanlığı

Ona bir kitap vereceğim
Rahatını kaçırmak için
Bir öğrenegörsün aşkı
Ağacı o vakit seyredin.

ALATURKA

Çık benim şair tabiatım, çık orta yere
Fakir güzelinden söyle
Hasret ateşinden çal
Çal, söyle benim derdimi sevdalı sesinle.

Hep bilinen şarkılar gibi olsun
Hani, dili biçareden
Sun da içsin yar elinden
Yani bilinen şarkılardan olsun.

Yeni sözler arama nafile
Derdim yeni olsa anlarım
Gel, hazırından söyle bu akşam
Üzme yetişir, üzme firakınla harabım.

Sonunda ah çekeriz derinden
Kim anlayacak sahiden olduğunu
Sen söyle yalnız
Zülfündedir bahtı siyahım bestesini
Dede'den.

YALAN

Ben güzel günlerin şairiyim
Saadetten alıyorum ilhamımı
Kızlara çeyizlerden bahsediyorum
Mahpuslara affı umumîden..
Çocuklara müjdeler veriyorum
Babası cephede kalan çocuklara..

Fakat güç oluyor bu işler
Güç oluyor yalan söylemek...

DÜZENLİ DÜNYA

Bayılırım şu düzenli dünyaya
Kışı yazı
Baharı güzü
Gecesi gündüzü sırayla.
Ağaçların kökü içerde
Bütün ağaçların kökü içerde
Dağların başı yukarda
Bütün dağların başı yukarda
İnsanların aklı başında

Bütün insanların aklı başında
Beş parmak yerli yerinde
Baş işaret orta yüzük serçe.
Diyelim kalksa da serçe
Orta parmağa doğru yürüse
Ne haddine!
Yahut akasyanın biri
Başını toprağa daldırdığı gibi
Bir gezintiye çıksa
Merhaba kestane, merhaba çam
Selâmün aleyküm, aleyküm selâm
Kimsin nesin nerelisin derken
Laf açılır mı bizim akasyanın kökünden...
Bir uğultudur başlar rüzgârda
Kökü dışarda, kökü dışarda!
Yahut ne olur koca bir dağ
Başaşağı gelsin...
Aman Allah göstermesin.
Bayılırım şu düzenli dünyaya
Altta ölüler
Üstte diriler
Gel keyfim gel!

TARİH OKURKEN

"Namık Kemal, Kanun-u Esasî münasebetiyle Abdülhamid'e verdiği mütalaanamesinde, mutlak müsavatın mümkün olamayacağından bahsederken, aksi takdirde İstanbul'da o zaman pek tanınmış bir deli olan Çıplak Mustafa'nın zekâda Sait Paşa ile –o zamanki mabeyin feriği– servette Sarraf Zarifî ile ölçülmesi lâzım geldiğini söyler. Bu demektir ki, insanlar müsavi doğmadıkları gibi, müsavi yaşayamazlar da. Fakat kanun karşısında müsavidirler."
XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi (A.H. Tanpınar)

Mabeyin feriği Sait Paşa'nın
Sarayı korumak işi
Bir Sarraf Zarifî Bey, bir de Çıplak Mustafa
Etti mi üç kişi.

Kim ola Sarraf Zarifî
Adı üstünde sarraf
Şıkır şıkır altın saymak işi
Ya kim ola Çıplak Mustafa
O da şehrin delisi
O da şehrin fakiri
Biri korur, biri sayar, biri...
Korumak, saymak, soyunmak işleri
Korumak, saymak, soyulmak işleri
Tarih bin sekiz yüz yetmiş altı
Tanrı bu üç kişiyi hür yaratmıştı
Kanun da onları eşit kıldı
Oldu bitti
Sait Paşa, Sarraf Zarifî, Çıplak Mustafa
Sarraf Sait, Zarifî Paşa, Çıplak Mustafa
Sait Zarifî, Sarraf Paşa, Çıplak Mustafa
Çıplak Mustafa, Çıplak Mustafa, Çıplak Mustafa...

APARTMAN

Dün iki katlıydı
Bugün üç katlı
Derken
Dört katlı, beş katlı, altı katlı
Yükseliyor efendim yükseliyor
Memleket yükseliyor.

ÇÜRÜK

Akasya ağaçları akasya kokuyor
Bahçelerde güller gübreler kokuyor
Geçen otomobil benzin kokuyor
Otomobilin içindeki kadın lavanta kokuyor
Kadının lavantası dehşet kokuyor
Bu lavanta kokusunu koklayan adam ne kokuyor
Rakı kokuyor
Kızlar oğlanlar ter kokuyor
Hastaların kapanmamış yaraları kokuyor
Sağlamların açılacak yaraları kokuyor

İnsanların elleri, gözleri, kalpleri kokuyor
Duyguları, düşünceleri, sesleri, sözleri kokuyor
Yazdıkları, okudukları kokuyor
Çürüdükçe kokuyor
Kitaplar, dergiler, afişler, mektuplar kokuyor
Dostluklar, aşklar, arkadaşlıklar kokuyor
Havalandırılmamış odalar kokuyor
Havalandırılmış odalar kokuyor
Sofalar, evler, apartmanlar kokuyor
Mahalleler, şehirler, memleketler, kıtalar kokuyor
Çürüdükçe kokuyor
Duymuyor musunuz kokuyor
Kokuyor kokuyor kokuyor kokuyor

BULUTLAR OLDUK

Ölüler mezarlıktan dönüyorlar
Kendilerini gömen imamı bulmaya
Oysa imam da ölmüş aralarında
Hangi ölüyü gömüyor

Saksılarımızın toprağını eşeliyor akşam
Bıçağının ucu ile yüreğimizde
Bir yürek daha çıkıyor toprağın içinden
Hangi saksıyı eşelemeğe

Bulutlar olduk dağılıp toplanan
Çitlerini devirmiş bahçelere
Derken yıldızlardan bir çit daha
Bulutlarda yepyeni bir bahçe

AĞAÇ OLDUM

Bir ağacın altından geçiyordum
Ne olduysa oldu bir anda
Ayrılıverdim kendi kendimden.

Haşhaş çiçeği oldum güneşte eğik,
Kaplumbağa kabuğu, düğün evi,
Sayıklama oldum, bir dolu ad.

Kör bir Tanrı gibi rüzgârı yeden
Ağaçyaprağı oldum, yüzyıl oldum,
Bir böcek gibi küçücük bir an.

Bir ağacın altından geçiyordum
Ağaç oldum kendi kendine giden
Gördüm toprağa batmış birini.

NERDEN ÇIKTI

Güneş çıktı ay çıktı
Yeryüzünde bitki çıktı
Hayvan çıktı
İnsan çıktı
Bunca emekten sonra
İsim çıktı, fiil çıktı..

Ya bu yalan
Bu yalan nerden çıktı?

KOLLARI BAĞLI ODYSSEUS

(Birinci Bölüm'den)

3.
Bildik bakışları ile süzerdi beni
Aynasında sarılaştığım nehir
Çekirgelerle büyürdüm üç adımda bir
Çekirgeler kuru yıldızları yerdi
Acıkmış bir güneşin öğle dikenleri
Çıngıraklarla havayı titretir
Tanrısal uykularımı bilerdi

8.
Unutamam o güz ikindisini
Her yanında alı al bir mutluluk
Terli bir at gibi gülümseyiverdi
Düşle gerçek arası dörtnala
Bir koşudan sanki çoğala çoğala
Gelip yitivermişti çarçabuk
Beyaz kulelerle bayraklar ortasında

(Üçüncü Bölüm'den)

5.
Kara bastın mı üşümeli
Üşümek bir sözcüktür, üşümeye benzer.
Gecedir diye bakmalı geceye
Tıpkısıdır gecenin, bir sessiz bir sesli.
İçtenliği kökünden yok etmeli
Çünkü sen bir nesneye karşılık değilsin;
Sahtesin ve güçlüsün artık. Benze,
Benzet, yakıştır, doğamsı göster!
Ölümsüzlüğünü yaratmak için
Koru kendini bir gerçeğin
Yanı başında sözcüklerle.

6.
Ah olacağı buydu oldu,
Duygularla öyle çok uğraştım ki
Artık aramızda ne bir sır
Ne güven, ne inan, ne uyum...
Sonunda tükettim ruhumu:
Sevinirken sevincimi seyrediyorum
Korkumla korkmuyorum şimdi.
Madem bir kapı aralıktır,
Sen sonuna kadar aç onu.
Artık bendeki insandan kurtuldum
Sevgisiz yaşayacağım sevgiyi.

(Dördüncü Bölüm'den)

3.
"İyi dinle söyleyeceklerimi
Her şeyi olduğu gibi anlatacağım sana
Ki yeni uğursuzluklar yüzünden
Denizler ortasında kalma bir daha.
Önce Sirenlere rasgeleceksiniz
Koruyun onlardan kendinizi
Yabansı ezgilerle büyüleneceksin
Ordan çarçabuk uzaklaşmalı ki
Büsbütün yok olmasın İthaca.
Sirenleri aştıktan sonra kürekçilerin

İki yol çıkacak karşına birden
Acaba bunlardan hangisi?
Artık orda onu sen bileceksin!"

SALYANGOZ

İşçi geliyor ağaç budamaya,
O ne tafra, o ne kırallık,
Bir omuzunda balta, ötekinde ıslık,
Yer değiştiriyor kuşlar dallarda.

Kente dönen çılgın mızıkacılar,
Çiçek tozu içinde tunç bir davul,
Borular arı gibi parlıyor güneşte.

At da sallanıyor, sevinç de,
Sokağa dökülen sesin demeti.

Kadın çıkmış salyangoz toplamaya,
Etekliğinde yılın beşinci mevsimi,
Bakıyor gürültüsüyle memelerinin.

Ve ağzında nar çiçeğiyle
Çocuk gider tayı sevmeye.

Yüreği tedirgin eden bilgelik.

GELİNLİK KIZIN ÖLÜMÜ

Salâ verilirken kalktık kahveden,
Cumaydı, yılın en beklemiş günü,
Yemeni gibi üstünde tabutun,
Gölge veren ağaçsız bir gökyüzü.
Kızın babası yanımızda, boyu uzun,
Zayıf, ağzında mırıltılar.
On köylü, iki subay, bir tezkereci er,
Sıralandık ahşap mescidin avlusunda,
Namaz kılmadı adam, ağlamıyordu da,
Alnı bir uzun sabrın kabaran gelgiti,

Sürgün duvarı bekleyişin,
Dünyaya çok yakın bir gece gibi.
Aldık cenazeyi sarsmadan, iğreti
Ve hafif, gözlerimiz yerde,
Kayıp bir tayın izini süreriz sanki.
Kapılarda başları çatkılı kadınlar
Sallanıyorlardı sisli giysilerinde
Yüklüğe saklanmış çevreler gibi soluk,
Bölünmüş gibi yılın en katı ekmeği
İmece sofrasında hıçkırığın,
Kim bilir kaç ölümden kalma saçı gibi.
Susmuştu çekirgelerin kabuğu,
Toprak kumruları güneşin,
Ve köpeklerin yediği kemiksiz sabah,
Susmuştu göğün sarnıcı, boş.
Cemaat yürüyordu kaplumbağa gibi,
Mezarlığa doğru yüzyıldan,
Sarısabırların yanından, acelesiz.
Ayrık otu yolmaya gidiyor sanırsın,
Davul vurmaya, ay tutulmuş,
Tarladaki yarılmış toprağı görmeye,
Susuzluğun kirli rengini, ayıbını,
Dağa taşa vurmuş açlığı.
Dayanan dayanır, yağsız bulgurlar ve ahlat,
Gençleri alır ölüm ilk ağızda,
Sabah yıldızının uğrağı.
Böğürtlensiz mezarlığa vardığımızda,
Bir melek lale sümbül dikiyordu,
Lalelerden birini aldı adam,
Girdi kızının mezarına,
Sarıldı, öptü, bıraktı laleyi sonra,
Kefenin üstüne, uykusuz.
Yedi çocuğu gömülüymüş, söylediler,
Bizi aç bırakan bu toprak
Açlıktan ölenlerle beslenir, dediler.
Dönüşün bir kişi omuzladı tabutu,
Toz toprak içinde vardık kahveye,
Yaşlı adam doğru çeşmeye gitti,
Elini yüzünü yıkadı konuşarak
Kendi kendine, duasız, bir tanrı gibi.

S. ALDANIR
(1915, İstanbul)

Ankara Erkek Lisesi'ni bitirdi. Hukuk Fakültesi'nden ayrıldı. Uzun bir memurluk hayatı vardır. Emekli Sandığı'ndan emekli oldu. Gerçek adı **Selâhattin Aldemir** olup, şiirlerinde **S. Aldanır** takma adını kullanır. Türk şiirindeki *Yenilik* hareketinin öncüleriyle birlikte ortaya çıkan ve 1953'te ***Memleket Saat Ayarı*** adlı ilk şiir kitabını yayımlayan **S. Aldanır**, sonraki yıllarda da şiir yazmayı sürdürdüğü halde, 1982'ye kadar bunları yayımlamadı. Yayımlanan son kitabı ***Bin Cefalar Etse*** (1982) **Aldanır**'ın yeni arayışlar içinde olduğunu ortaya koyuyor.

SAĞ ELİM

Anadan doğma açıkgöz
Kerata
Etekleme selâm çakma kalem oynatma
Zar tutmada parmak atmada
Hergele anadan doğma usta

MEMLEKET SAAT AYARI

Osman
Sırtında şu bütün memleketi ısıtan
Senin ayaklarını hep açıkta bırakan yorgan
Bu kadar korkuyla geçmiyor musun böyle
Şu senin döşediğin yollardan
Böyle unutmuyor musun ikide bir
Bunlara ev derler işte
Şunlar hastane şunlar okul şunlar apartman
Hep senin o üst üste koyduğun taşlardan

Osman hep işte o taşlar
Hep bu taşlar seni vatandaş yapan
Şehrin ortasındaki heykelden
Dışındaki mezarlıklara kadar.

Sen üç deniz ortasında sararmış yosun
Sen upuzun uzanmış kalmış memleketim
Her akıntıyla kımıldamıyor musun arada bir
Yine uyanmıyasıya uyumuyor musun böyle
Benim nefesim kesilir
Ağrı'lara mı Erciyeş'lere mi çıksam
Yoksa artık alay eden seninle
Şu aydan mı şu yıldızdan mı şu güneşten mi
Söyle nereden şu mezarlıklardan mı
Nereden çıksam da bağırsam
"Artık yetişir yetişir
Atatürk gelmez ikide bir
Gelmez kırk yılda bir milleti kendine iş edinen şair
Sen akarsularına kadar durgun
Şarkılarına kadar mahzun memleketim."

SEYYAR FOTOĞRAFÇI

Çek artık Osman usta çek
Kapağı bir açışta
Şu bütün sabırsızlığımın resmini
Tam işte o dakikadayım
Hani o her şeyden her şeyden
Sıkıldığımız dakikada

Başını şöyle tut diyorsun
Elime doğru bak
Hayır ben o yana bakamam
İstemiyorum öyle durmak

Nedir o öyle
Girecekmişim gibi bir işe

Biktim usandım rötuştan pozdan
Az mı ezildim az mı büzüldüm
Öldüresiye nazlardan
O hep karşılıksız aşklarda

Bu olduğum gibi sâde
Görünebildiğim kadar silik
Dakikada çekersin diye resmimi
Osman usta bunun için seçtim seni

Deniz gibi sokak gibi ev gibi duracağım
Senin karşında istediğim yana bakarak
İşte öyle çek Osman usta
Hani o bir bakışta
Halime hayran olarak

ŞİİRİN BUYRUĞU

666 Dize'den

.....
Önce şiir oluştu denizler sonra
Şu su yüzündekiler ilk sonraki karalar
Kolay kolay batan gemi değil ki vatanlar
Batar gider içindekiler ama alay alay
Ozanların dışındakiler ama
.....
Ama hangi koşuğa bakarsanız bakın,
Ve evrene ve doğaya
Hep o huysuz ölçü hep o ayakbağı uyak
Tanrılar da ozanlar da tutsak
İlk yapıtlarının üsluplarına

CAHİT IRGAT
(1916, Lüleburgaz – 5 Haziran 1971, İstanbul)

Edirne Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Ankara Devlet Konservatuvarı'nda son sınıfa kadar okudu. İstanbul'da resmi ve özel tiyatrolarda aktörlük yaptı, filmler çevirdi. ★ Hikâyeler, tiyatro yazıları yazmış, bir de roman (***Geri Dönemezsin***, 1948) yayımlamışsa da, tanınması şairliğiyledir. Romantik ve egzotik ilk şiirleri **Cahit Saffet** imzasıyla *Varlık* (1 Nisan 1935) vb. dergilerde çıktı. Sonraları (1942), kitaplarını oluşturan toplumcu şiire geçti; bunların hemen hepsinde kötümser, öfkeli, büyük insan topluluklarını, sosyal gerçekleri aradığı, deştiği görüdü. ★ ***Bu Şehrin Çocukları*** (1945), ***Rüzgârlarım Konuşuyor*** (1947), ***Ortalık*** (1952) kitaplarını da içine alan dördüncü şiir kitabı ***Irgatın Türküsü***'dür (1969). ★ Şiirleri üzerinde geniş bir değerlendirme **Asım Bezirci**'nin ***On Şair On Şiir*** (1971) kitabındadır. ★ Ölmüş ünlü aktör ve edebiyatçılara ilişkin anıları ***Çok Yaşasın Ölüler*** başlığıyla *Akşam* gazetesinde yayımlanmıştı (Temmuz-Ağustos 1968), ikinci romanı ***İnsan Kafesi***, *Milliyet* gazetesinde tefrika halinde kaldı (1971).

YAŞAMAK

Kalbimizin ortasında güvercin
Güvercinin kursağında bir kurşun
Kefenimiz arşın arşın
Parasıyle peşin peşin.

AĞAÇ

Ağacım, dört kol çengi kıyamet
Her dalımda bir memleket
Uzar kollarım uzar
Taşımda toprağımda bereket
Köklerimden başlar hürriyet
Bana çarptıkça anlar
Yağmur yağmur olduğunu
Rüzgâr, rüzgâr.

Taşımda toprağımda kıyamet
Köklerimden başlar hürriyet.

GÖÇ

Arzusuyle göç etmedi,
Kelepçeli götürdüler
Gece yarısı.
Ay vurdu odasına
Bir daha görünmedi.

IRGATIN TÜRKÜSÜ

Ben ben değilim artık ben
İnan bu son gülüşüm
Toprağa gömülüşüm
Sana çiçek vermemden.

El tarlasında kırıldı beden
Mezar bu fabrika, bu urba kefen
Ben ben değilim artık ben
Soyulmuşum.

Boşa işlemiş zaman
Bankalar kurulmuş sırtımdan
Dik dünyayı tırman tırman
Koşulmuşum.

Boşa dönmüş değirmen
Ben ben değilim artık ben
Dünya kara kapkara
Yanmış yenmiş etimden.

Kutsal yürek tutuşmuşum
Gün kıpkızıl bir yara
Ben ben değilim artık ben
Umut gülüyor çocuklara.

İçten içe yanan yarın
Çığlık çığlığa yaralıların.

İNSAN GİBİ

Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
Ağır uykulardan uyanacaklar
Zor kapıları açacaklar
Yere sağlam basacaklar.

Sevgiden sırılsıklam
Yangınlanacak aşklar
Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
İnsanlar insan gibi yaşayacaklar.

En dar en karanlık sokaklar
Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
Bayramlaşıp ışıyacaklar
Hürriyet giyecek aydınlık ayaklar.

İLHAN BERK
(1916, Manisa – 28 Ağustos 2008, Bodrum)

Balıkesir Necati Bey İlköğretim Okulu'nu bitirdi. Espiye bucağında (Giresun) iki yıl ilkokul öğretmenliği yaptı, yükseköğrenimini Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümünde tamamladı (1945). Zonguldak, Samsun ve Kırşehir'de ortaokul öğretmenliği (1945-1955), Ankara'da Ziraat Bankası Yayın Bürosunda mütercimlik (1956-1969) yaptı. ★ Yazı yazmaya, ilk kitabını da yayımlayan *Manisa Halkevi Dergisi*'nde başladı (1935), özellikleri belirli bir şekilde ilkin ***İstanbul*** adlı kitabında topladığı şiirlerinde görüldü, çeşitli değişimlerden geçerek *İkinci Yeni* şiir görüşünü benimsedi, şiirleriyle olduğu kadar, şiir üzerine yazı ve konferanslarıyla da tartışmalara konu oldu. ★ Şiir kitapları: ***Güneşi Yakanların Selâmı*** (1935), ***İstanbul*** (1947), ***Günaydın Yeryüzü*** (1952), ***Türkiye Şarkısı*** (1953), ***Köroğlu*** (1955), ***Galile Denizi*** (1958), ***Çivi Yazısı*** (1960), ***Otağ*** (1961), ***Mısırkalyoniğne*** (1962), ***Âşıkane*** (1968), ***Şenlikname*** (1972), ***Taşbaskısı*** (1975), ***Atlas*** (1976), ***Kül*** (1979), ***Kitaplar Kitabı*** (1947-1980), ***Seçme Şiirler*** (1981), ***İstanbul Kitabı*** (1980), ***Denizler Eskisi*** (1981), ***Şiirin Gizli Tarihi*** (1983), ***Delta ve Çocuk*** (1984), ***Galata*** (1985), ***Güzel Irmak*** (1988), ***Pera*** (1990), ***Kitaplar Kitabı*** (1981, seçme şiirler), ***Dün Dağlarda Dolaştım Evde Yoktum*** (1993). ★ Düzyazıları: ***Bir Uzun Adam "Kendim Üstüne Bir Kadın Denemesi"*** (1982, otobiyografik anlatı), ***Şifalı Otlar Kitabı*** (1982, yazılar), ***El Yazılarına Vuruyor Güneş*** (1983, günlük). ★ ***Kül*** adlı şiir kitabı *1979 Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü*'nü, ***İstanbul*** kitabı, *1983 Necatigil Şiir Ödülü*'nü, ***Denizler Eskisi*** *1983 Yeditepe Şiir Ödülü*'nü, ***Güzel Irmak*** adlı şiir kitabı da *1988 Simavi Edebiyat Ödülü*'nü (**F. Edgü** ile) kazandı. *1993 Edebiyatçılar Derneği Onur Ödülü* (Altın Madalya) aldı.

AŞK

Sen varken kötü diye bir şey bilmiyorduk
Mutsuzluklar, bu karalar yaşamada yoktu.
Sensiz karanlığın çizgisine koymuşlar umudu

Sensiz esenliğimizin üstünü çizmişler
Nicedir bir pencereden deniz güzel değil
Nicedir ışımayan insanlığımız sensizliğimizden.

Sen gel bizi yeni vakitlere çıkar.

HİKÂYE

Her şey bir gece içinde oldu
Sabahleyin her şey tamamdı

Bu gördüğümüz gökyüzü
İlk defa gelip yerini aldı

Gökyüzünün gelmesiyleydi
Dünyada büyük bir değişiklik oldu

Meselâ, ovalar daha o gün
Yalnızlıklarını unutuverdiler

Bu şimdi elsiz ayaksız gibi duran gece
O zaman ağaca yürüyen bir su gibi geliyordu

Gökyüzünün hemen arkasındandı
Denizleri gördük

Baktım bir kuş ilk defa keyifli keyifli
Baktım uçuyordu

Akşama doğruydu
Bitkilerle, hayvanlarla merhabalaştık

Her şey yaşamaya hazırlanıyordu
Her şey gelir gelmez hayatlarını

Himalâya'lar, Ant'lar, Erciyas'lar
Bir daha kımıldamamak üzere yerleşiyorlardı

Herkes aklından geçirdiği kadar bir yeri
Dünyada kolayca bulmuştu

Gökyüzünde, yerde
Her ağacın, her taşın bir yeri vardı

Hatırlarım küçük kirli bir bulut
Durmuş olup bitenleri seyrediyordu

Dünyaya niçin bu kadar geç geldiğini
Elinde olsa tutup soracaktı

Şimdi bu geceyi, bu yıldızları fevkalâde buluyorsunuz ama
Bu hiç de kolay olmadı

En başta başı boş atlar gibiydi nehirler
Bu şiire girmeden önce

Her şey yerini alıyordu sırası geldikçe
İlhan Berk bütün bunları görüyordu.

TUTSAK AYVAZ'IN AYVA AĞACINA SÖYLEDİĞİ

Ayva dalın uzat
Çiçek açtığın göreyim
Sen yaşıyorsan eğer

Bileyimki dünyada
Bütün güzel şeyler
Mutlaka yaşıyordur.

Biz buğdayı sevdik
Pırıl pırıl suyu sevdik
Türlü çiçeği sevdik
Buğdayı çiçeği suyu
Sevenleri sevdik

Tutsaklığı sevmedik
Kimseye sevdirmedik
Bir ağaç meyvaya durmasın
Biz ondan yanaydık.

Ben değilim o hikâyelerdeki
Gözü dövüşte olan
Ben insanları sevdim
Şavkını dağların nehirlerin

Ne ki sabahlara uyanır
Onunla uyanırım ben
Ne ki güzeldir dünyamızda
Bilirim yaşayacaktır.

"NE BÖYLE SEVDALAR GÖRDÜM NE BÖYLE AYRILIKLAR"

Ne zaman seni düşünsem
Bir ceylan su içmeye iner
Çayırları büyürken görürüm.

Her akşam seninle
Yeşil bir zeytin tanesi
Bir parça mavi deniz
Alır beni.

Seni düşündükçe
Gül dikiyorum elimin değdiği yere
Atlara su veriyorum
Daha bir seviyorum dağları.

SON YERİNE

Zulmün her türlüsü
Kötü kardeşler
Hiç biri
İnsana göre değil
Ağaç dikmek sabahları uyanmak iyi

İyi hayvanlara bakmak çiçekleri sulamak
Rahatsalar uyuyan insanların soluğunu dinlemek iyi
İyi hürlüğü düşünmek
Yaşamak onun için
Bütün gün çalışmak onun için iyi
Bütün çocukların uyuyuşu uyanışı iyi
Zulmün her türlüsü kötü.

OTAĞ

Sevgilim, işte eylül
Ve işte senin usul usul seğiren yüzün.

Zaman ki sonsuzdur
Bitmemiş şiirler gibidir.

Bazı hüzünleri
Bazı nehirleri tutup anlatmak gibidir.

Biz ki zamanı tırnak içine alıp yaşadık
(İsteğin bulanık kıyısında).

Bundan değil midir bizim aşkımızda
Sürekli bir akşam hüznü vardır.

SOYUNUK

Soyundu tarandı beni yanına aldı
'Yalnızlığın dükkânlarında hasır koltuklarda oturduk.'

BİR KIYI KAHVESİNDE

Gün ağmıştı. Adaçaylarımızı söylemiş miydik?
Üç kişi bir köşede oturmuş ağ yamıyordu.
Kimimiz aznif oynuyor, cıgara üstüne cıgara
yakıyordu kimimiz. Sanki dünya durmuştu,
öyle dalmış gitmiştik. Kendi kendimizdik.
Bir sürü kırlangıç dışarda camlara vuruyordu.

Birden bir ses, yüzüne karışmış bıyıkları,
– Deniz çekildi, dedi. Hepimize tutup
denizde gezdirdiği gözlerini. Büyük
bir boşluk bırakıp sonra da arkasında
kalktı.

Biz işte o zaman gördük onu
ve çekilen denizi.

O zaman çıktık kendimizden.

Dışarda bir dilim ekmek gibiydi gök.

BEHÇET NECATİGİL
(15 Nisan 1916, İstanbul – 13 Aralık 1979, İstanbul)

İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirdi (1940), Kars Lisesi'nde başladığı edebiyat öğretmenliği İstanbul Eğitim Enstitüsü'nde (1960-1972) emeklilikle sona erdi. ★ İlk şiiri lisede öğrenciyken *Varlık* dergisinde (Ekim 1935) çıktı. Şiirde kırk yılını, doğumundan ölümüne, orta halli bir vatandaşın, birey olarak başından geçecek durumları hatırlatmaya; ev-aile-yakın çevre üçgeninde, gerçek ve hayal yaşantılarını iletmeye, duyurmaya harcadı. Arada biçim yenileştirmelerinden ötürü yadırgandığı da oldu, ama genellikle, eleştirmenler onun için, "tutarlı ve özel bir dünyası olan" şair dediler. 1980'den beri adına, *Necatigil Şiir Ödülü* verilmekte. ★ Şiir kitapları: ***Kapalı Çarşı*** (1945), ***Çevre*** (1951), ***Evler*** (1953), ***Eski Toprak*** (1956), ***Arada*** (1958), ***Dar Çağ*** (1960), ***Yaz Dönemi*** (1963), ***Divançe*** (1965), ***İki Başına Yürümek*** (1958), ***En/Cam*** (1970), ***Zebra*** (1973), ***Kareler Aklar*** (1975), ***Beyler*** (1978), ***Söyleriz*** (1980). ★ ***Sevgilerde*** (1976) son üç kitabı dışında, önceki kitaplarından seçmelerdir. Düzyazılarından bazılarını ***Bile/Yazdı*** (1979) kitabında topladı. ★ Almancadan çevirileri de olan **Necatigil** radyo oyunları da yazdı, bu alandaki çabalarını ***Yıldızlara Bakmak*** (iki oyun, 1965), ***Gece Aşevi*** (beş oyun, 1967), ***Üç Turunçlar*** (altı oyun, 1970), ***Pencere*** (dört oyun, 1975) kitaplarında topladı. ★ ***Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*** (1960, 15. basım 1993) ile çağdaş 220 Türk yazarından 750 roman, hikâye kitabı ve oyunun konu özetlerini veren ***Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü*** (1979; daha sonraları bu kitabın genişletilmiş baskıları, 1000'e yaklaşan sanatçıyı içine alarak sürdü), onun, öğretmenlik mesleğine ilişkin, ek çalışmalarıdır. ★ ***Eski Toprak*** ile *1957 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı, ***Yaz Dönemi*** kitabıyla da *Türk Dil Kurumu 1964 Şiir Ödülü*'nü kazandı. ★ ***Bütün Eserleri,*** Cem Yayınevi tarafından basıldı. Çeviri şiirleri ***Yalnızlık Bir Yağmura Benzer*** adlı kitapta toplandı (1984). **Heinrich**

Heime'den çevirdiği şiirler ***Şarkılar Kitabı*** adı ile yayımlandı (1972). ***Mektuplar*** adı altında toplanan ve çeşitli kişilere yazdığı mektupları da 1989 yılında yayımlandı. **Hüseyin Cöntürk**, ***Behçet Necatigil ve Edip Cansever*** adlı kitabında şiirini değerlendirmiştir (1964). Oyunları ve düzyazıları Cem Yayınları tarafından yayımlandı. Ailesi tarafından konulan *Necatigil Şiir Ödülü* 1980'den beri veriliyor.

GİZLİ SEVDA

Hani bir sevgilin vardı
Yedi sekiz sene önce,
Dün yolda rastladım
Sevindi beni görünce.

Sokakta ayaküstü
Konuştuk ordan burdan,
Evlenmiş, çocukları olmuş
Bir kız, bir oğlan.

Seni sordu
Hiç değişmedi, dedim,
Bildiğin gibi..
Anlıyordu.

Mesutmuş, kocasını seviyormuş,
Kendilerininmiş evleri..
Bir suçlu gibi ezik,
Sana selam söyledi.

LÂDES

Uzayacağa benzer,
Tutuştuğumuz lâdes.
İşi gücü bırakıp
Mezarlığa nâzır
Bir eve taşındım.
Ölüm, sen beni aldatamazsın,
Aklımda!

KÖRDÜĞÜM

Seni iş başında sırtına geçirdiğin
Siyah gömleğinle seviyorum.
Yanına çekinmeden giriyorum,
Arkadaşların beni tanıyorlar.

Bazen haftalarca yokum ortalarda
Aklına binbir şey geliyor.
Acaba başkalarıyla mı geziyor.
O güzel gözlerini saran tasada
Böyle üzüntüler var, biliyorum.

Ama, boşuna bu kuruntun:
Küçük bir memurum ona bakarsan,
Aldığım ne, eğlencelerim olsun.

Ölüsünü göstermeyen cins kediler gibi uzağında,
Hayalimde ufak bir yuva kuruyorum.
Sonra yaşamak zorluğu geliyor akla.
–Dikkat, kapılma aşka.. diyen sesler duyuyorum.

Bu kaygılı günlerimde bir zaman,
Sana görünmemeyi yerinde buluyorum.
Orda burda, tek başıma, perişan
Dolaşıp duruyorum.

YILDIZLAR

Seni karanlıkta yatırıyorlar.
Korkuyorsun geceden:
Bakıp bakıp pencereden,
Yatağına sokuluyorsun.
Ben hep eski yerimdeyim, biliyorsun.
Hava açık olduğu zamanlar
Beni seyrediyor, seviniyorsun.
Ne olurdu, ben de,
Sana göründüğüm şekilde
Odana gelseydim.
Ateşböcekleri gibi,

Küçücük avucunda
Yanıp yanıp sönseydim.

Seneler geçip gider, büyürsün.
Bir gün olur, hepsi biter:
Endişeler, o çocuk üzüntün
Hepsi biter.
Aydınlanır senin için geceler,
Güneş gibi görünürsün.

Biraz sabır, küçük çocuk, biraz sabır.
Ama Allahın koyduğu yerde,
Yıldızlar daima yalnızdır.

TAHTA, KÜRSÜ, ÇOCUKLAR

Tahta sınıfa karşı
Kürsü tahtanın yanında
Sınıfta otuz çocuk vardı.

Tahtanın önünde silgi
Üç dört tebeşir
Öğretmen içeri girdi
İlk ders cebir.

Tahta tahtadır ama
İnsanlardan anlayışlı
Hiç sevmediği halde
Tahta cebiri kavradı.

İkinci dersin öğretmeni
Geçti kürsüye oturdu
Tahta yan gözle ilgili
Öğrendi Auguste Comte'u.

Üçüncü derste tahtaya
Bir öğrenci kalktı fakir
Yaz dedi öğretmen yazdı:
"Hayata neşe güneştir
Melâl içinde beşer
Çürür bizim gibi..."

Tahta şairin halini
Çocuğunkine benzetti
Üzüntüler, yoksulluklar elinde
Çocuk da çürüyüp gitmişti.

Dördüncü ders boş geçti
Zil çalsın bekle çalmaz
Tebeşiri kaptığı gibi
Bir çocuk geldi haylaz
O cânım mısralara
İki çizgi çizdi çapraz
Yazdı iri iri: "yuha!"
Kayboldu tahtanın nuru
Kayboldu tahta
Sonraki çizgiler altında.

BAYRAM ZİYARETİ

Gidecek yeri olmayan biri,
Aslanları görmeye parka gitti.

Aslanlar taştan,
O bir insan
Nasıl anlaşırlar?

Anlaştılar.

SİNEK

Sabah sinir sallanan aynalarda tıraş olmak
Yine geç kaldıksa sofralarda çocuklar
Susuz solar çiçek.

Dinç atların kuyrukları savrulur şırak şırak
Kınkanadları kopuk, ayakları yaralı
Kakışlanır bir sinek.

SES

Kopan çığlar altında kalanlar olduğu
Oysa görülüyordu.

Bir kadın ilerde
Bir şeyler hıçkırdığı;
Bir erkeğin, birine,
Görünmeyen birine bir şeyler seslendiği
Oysa görülüyordu.

Ama duyulmuyordu. –Ses!
Sanki ses olmayınca hiç biri olmuyordu.

YAY

Derinden sesler geliyor
Durduramaz beni aşkın
Bekle geçinceye kadar
Yayı daha germe
Kıracaksın

Karanlıkta kımıldayan düşünceyi
Göremez sendeki göz
Örtülere büründüğüm şu anda
Düşmüş senden kumaşlar
Çıplaksın.

Eser serin bir rüzgâr
Sen çok sıcaksın
Koptu senden ellerim, köprü yıkıldı
Seni benim tarafa nasıl alabilirim
Uzaksın.

KAR KAR

Farı, kalbim, farı da
Kapına yığılacak karları
Kürüyeme!

Ben senin necinim, kalbim
Bulun, kölen, müneccim
İşlerin, açmazlar – koş aç, koş aç!

Bafında kapkacak, torbanda un
Al bir lenger kar
Deve hamurunu kendine kendin!

Yokum ben, bıktım, gerçek bıktım
Kapan derdinle içerde
Acılar mı anılar mı kar kar.

ÇAĞIN TANIĞI OLMAK

Fırlat at uzağa
Döner gelir bumerang.

Yukardan aşağı, boş küpler,
Soldan sağa
Hangi harfleri koymalı
Ki çözülsün bilmece?

Diş diş
Kalıntı çağ mazgalları
Sonra yeni katmanlar
Bir intihar gibi içerde.

Aldatışı yakınların
Bilinseydi
Kime inanacaksın
Ki hangi yolları yürümeli?

SEVGİLERDE

Sevgileri yarınlara bıraktınız
Çekingen, tutuk, saygılı.
Bütün yakınlarınız
Sizi yanlış tanıdı.

Bitmeyen işler yüzünden
(Siz böyle olsun istemezdiniz)
Bir bakış bile yeterken anlatmaya her şeyi
Kalbinizi dolduran duygular
Kalbinizde kaldı.

Siz geniş zamanlar umuyordunuz
Çirkindi dar vakitlerde bir sevgiyi söylemek.
Yılların telaşlarda bu kadar çabuk
Geçeceği aklınıza gelmezdi.

Gizli bahçenizde
Açan çiçekler vardı,
Gecelerde ve yalnız.
Vermeye az buldunuz
Yahut vakit olmadı.

Çocukluk, gene ancak çocukluk
Gerçi o da acı
Ama iyi ki var
Yerine hangi mutlu yaşantı?

O nineler, o kızlar, o evler
De yoksa
Kimin bu toprak
Çok düşünmüşümdür.

Onu benden, beni ondan ayıran
Düzenler
Bırakmaz bizi bize, bölücü
Ölmüş nice değerler, ben de ölmüşümdür.

İçindeyim, diretiyorum çağa
Size ne miyim ben, siz bana nesiniz?
Bir hayal, bir masal mı eski
Ama ben görmüşümdür.

Fırlat at uzağa
Döner gelir bumerang.

BİR BİREY, BİR RAPOR

Umutların bittiği, anıların yıkıldığı
Çokların artık bizden bıktığı
Anlaşılmıştır.

Haykırı bu şiire çok aykırı
Karanlık geçlere kalındığı
Aşkı vardiya yalnızlığın arttığı
Anlaşılmıştır.

KİTAPLARDA ÖLMEK

Adı, soyadı
Açılır parantez
Doğduğu yıl, çizgi, öldüğü yıl, bitti
Kapanır parantez.
O şimdi kitaplarda bir isim, bir soyadı
Bir parantez içinde doğum, ölüm yılları.

Ya sayfa altında, ya da az ilerde
Eserleri, ne zaman basıldığı
Kısa, uzun bir liste
Kitap adları
Can çekişen kuşlar gibi elinizde.

Parantezin içindeki çizgi
Ne varsa orda
Ümidi, korkusu, gözyaşı, sevinci
Ne varsa orda.

O şimdi kitaplarda
Bir çizgilik yerde hapis,
Hâlâ mı yaşıyor, korunamaz ki,
Öldürebilirsiniz.

ÖLÜ UTANIYOR

Elim hiç bir işe yatmadı,
Ömür sürdüm faydasız.
Yaşamaz, ölürdüm
Siz olmasanız.

Pek çoğunuz benim için sıkıntıya girdi,
Sırtınızda yük gibiydim âdeta.
Bir yardımınız daha lâzım şimdi
Size zahmet, son defa.

Ormanlardan odunumu getirdiğiniz gibi,
Fırınlarda hamurumu pişirdiğiniz gibi,
Lütfen beni mezarıma bırakıverin
Bildiğiniz gibi.

A. KADİR (Meriçboylu)
(1917, İstanbul – 1 Mart 1985, İstanbul)

Kuleli Askeri Lisesi'ni bitirdi (1936), Kara Harp Okulu son sınıfındayken ***1938 Harb Okulu Olayı ve Nâzım Hikmet*** (1966) kitabında anlattığı olaylar sonucu, zararlı kitaplar okudukları gerekçesiyle tutuklanan öğrencilerden biri oldu, on aya hüküm giydi, okuldan çıkarıldı (1938). İlk şiir kitabı ***Tebliğ*** (1943) toplatılınca da, dört-beş yıl İstanbul dışında sürgün yaşadı. Dönüşte, hayatını yayınevlerinde, düzelti işlerinde çalışarak kazandı. ★ Konularını toplum sorunlarından alan, içli bir anlatımla yenik hayatların acılığını yansıtan **A. Kadir Meriçboylu**'nun şiirleri, bazen **Ali Karasu** imzasıyla, *Yeni Edebiyat* (1940/41), *Yeni Ses* (1941/43), *Yürüyüş* (1942/43), *Yığın* (1946), *Yeryüzü* (1951/52), *Beraber* (1952), *Yeditepe* (1952), *Gelecek* (1971) vb. dergilerde çıktı. Bu şiirler şu kitapları oluşturdular: ***Tebliğ*** (1943), ***Hoş Geldin Halil İbrahim*** (1959, 1965), ***Dört Pencere*** (1962), ***Mutlu Olmak Varken*** (ilk üç kitabına 45 şiir eklenerek, 1968). ★ Doğudan, bizden bazı şairlerin bir kısım şiirlerini günümüze aktardı: ***Bugünün Diliyle Mevlâna*** (1955, 4. bs. 1966), ***Bugünün Diliyle Hayyam*** (1964), ***Eski Çağlar Tarihi*** (**Tevfik Fikret**'in *Tarihi Kadîm* şiiri, 1965), ***Bugünün Diliyle Tevfik Fikret*** (1967). ★ Batı şairlerinden tek başına ya da **Asım Bezirci** ve **Azra Erhat**'la birlikte çeviriler yaptı, **Azra Erhat**'la çevirdikleri ***İliada*** (1959), *Habib Edip Törehan Bilim Ödülü*'nü aldı. Yine **Azra Erhat**'la ***Odysseia*** (1970) çevirisini yaptı. ★ Gezi izlenimlerini ***Sovyet Rusya'da Onbeş Gün*** (1978) kitabında topladı. ★ 1980'de çeviri alanındaki çalışmalarıyla *Hasan Âli*, 1983'te de *Azra Erhat Üstün Hizmet Ödülü*'nü aldı. ★ Ölümünden sonra **Gülen Aktaş, Afşar Timuçin, Aydın Hatipoğlu, Eray Canberk** tarafından ***A. Kadir*** (1989) adlı bir kitap yayımlandı. **Asım Bezirci**'nin ***On Şair On Şiir*** adlı kitabında geniş bir yorum ve kaynakça vardır (1971).

İHTİYAÇ

Bu akşam içimde
tuhaf bir sıkıntı var,
dünyada sanki bir ben kalmışım,
sanki herkes
nerde keder varsa bırakmış,
ben nerde bulduysam
toplamış almışım.
Önümde söğüt ağacı
her zamanki haliyle, çaresiz,
havuzda su rahat,
insanlar susmuş.

Sessiz bir yağmur gibi başladı bende
konuşmak ihtiyacı.

VE ÇOCUKLAR

Dayanmak onlara düştü,
onların haline ağlamak bize.
Seninle daha çok konuşuruz,
böyle birbirimizden uzak,
böyle kendi kendimize.

Topraktan ekmek.
Pancardan şeker.
Tezgâhtan çulâki.

Ama gene insanların ekmeği yok.
Ama gene çocuklar kemik veremi.

O çocuklar,
karlar içinde,
Feshane yolundalar,
üşümüş kuşlar gibi.

Boyunları ince ince
gözleri beyaz beyaz,
burunları ufak ufak.
Çocuklar ormanda,
çocuklar dağda, bayırda,

[illegible] uklar uykularında, ahırda.
[illegible] uklar Süreyya Paşa fabrikasında.
[illegible] uklar pamuk topluyorlar,
[illegible] ları ellerine bakarak,
Çukurova mıntıkasında.

Ve gene topraktan ekmek.
Ve gene pancardan şeker.
Ve gene tezgâhtan çulâki.

Ama gene insanların ekmeği yok.
Ama gene çocuklar kemik veremi.

ÇİLE

Bizim hiç bir hürriyetimiz yok,
hiç bir hürriyetimiz,
ne çalışmak, ne konuşmak, ne sevişmek.

Sen orda bağrına bas dur en büyük çileyi,
ben burda en büyük çileyi doldurayım,
ekmeğe muhtaç, hürriyete muhtaç, sana muhtaç.
Sen orda dalından koparılmış bir zerdali gibi dur,
ben burda zerdalisiz bir dal gibi durayım.

DAĞ BAŞINDA

Beni bir dağ başında böyle yapayalnız kodular,
rüzgârlara, kuşlara, bulutlara yakın,
senin etinden, tırnağından ayrı,
senin kokundan uzak.
Benim güzelim,
benim ceylan bakışlım,
benim kafamın ateşi,
ve yüreğimdeki
Mümkün mü şu anda rüzgâr olmak, kuş olmak,
şu anda üç dört portakal almak, getirmek sana
sana tuzlu badem,
kabakçekirdeği.

Şu anda hiç bir şey mümkün değil.
Şu anda her şeyden ayrı, her şeyden uzak
ve her şeyden mahrumum ben.
Şu anda sadece yalnızlık ve kahır.

Hayır güzelim,
hayır, ceylan bakışlım,
hayır, kafamın ateşi, hayır,
hayır, yüreğimdeki.
Şu anda mümkün ve güzel olan tek bir şey vardır:

Yanarak sevmek seni.

EKECİK DAĞLARI

Karşıda Ekecik dağları sessiz sedasız duruyor,
karşıda Ekecik dağları hain.
İşte böylece iki parçaya ayırmış bizi dağlar,
bir tarafta benim derdim,
bir tarafta senin derdin.

Ama dağlar gözümü korkutamadılar benim hiç bir vakit
Bilmiyorum, oralarda sen ne haldesin.
Burada ben ikiye bölüyorum her şeyimi, inat için,
bir parçası bana ait,
bir parçası sana ait.

BELKİ DAHA ÇOK ZAMAN

Belki daha çok zaman sürecek bu esaret,
bu ayrılık,
bu tahammül,
bu sabır.

Belki daha çok zaman,
zincirlerimizin sesini duyacaktır
bu gökyüzü,
bu yıldızlar,
bu dağlar.

Belki daha çok zaman,
[illegible]anla ceketin hep aynı yerde asılı duracak,
[illegible]lerin içinde açılacak duvarların.
Gönlünü gökyüzüne, yıldızlara, dağlara kaptıracaksın.

Hürriyet ve ekmek,
belki daha çok zaman,
yıldızlar, dağlar, yollar ötesi.

Belki sen daha çok zaman,
sabırlı ve tahammüllü olmayı seveceksin,
hürriyeti ve ekmeği sevdiğin gibi.

YOL

Tekmil haklar alınır.
Tekmil hürriyetler kısılır.
Tekmil köşe başları, tekmil kapılar tutulur.
Gökyüzü tıkılır dört duvar içine.

Bütün bunlara karşı,
dümdüz, apaydınlık kalır
seni bana getiren yol

KURTLARA KARŞI

Başımı sokacak bir damım yok
uçsuz bucaksız dünyaya karşı.

Ellerimde sıcak yüzü yaşamanın
dosta karşı, düşmana karşı.

Kanım damlar ılık ılık sabaha dek
düşüme giren aydınlığa karşı.

Ovada nur topu bir ağaç ışır
altın başaklı aşkıma karşı.
Kardeş kardeş yaşamak varken
neden kuzular tek tek, kurtlara karşı

AÇILIR KAPILAR

Alır seni korum damla damla
suyuma, ekmeğime, aşıma,
kaygıma, sevincime, acıma,
umuduma, sabrıma, gücüme.

Alır seni bölerim parça parça,
dağıtırım topraklara, denizlere, geceye.
Açılır her sabah kapılar gözlerinde,
girerim ışıltılı, yemyeşil bir bahçeye.

DÖN, GERİ BAK

Kaç bu korkudan, kaç bu pislikten, bu sürüden kaç,
insan mısın, bu pazarda mısın, iki pula mısın,
kaç bu kokudan, kaç bu pislikten, bu sürüden kaç.
At denize kendini, git boğul.
Düş bir kör kuyuya, ordan çıkma.
Bir kere dön ama, bir geri bak,
şu kolu gör bir kere, şu kolu,
pisliğin, sürünün içinden uzanan şu kolu,
durur dimdik, bembeyaz havada,
budaklı bir ağaç gibi güzel.

OLUR BİTER

Ama şunu da aklına ko:
Başımıza gelen bütün bu şeyler
dünyada olmamaktan daha iyi.
Hem bizim için hasret falan da neymiş ki,
sen orda yıldızlara bakar dalarsın,
ben burda cigaramı yakar dalarım,
işte olur biter.

CAHİT KÜLEBİ
(9 Ocak 1917, Zile/Tokat – 20 Haziran 1997, Ankara)

İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi (1940), Antalya ve Ankara'da edebiyat öğretmenliği, Milli Eğitim Müfettişliği (1956-1960) yaptı, kültür ataşesi ve öğrenci müfettişi olarak İsviçre'de bulundu (1960-1964), yurda dönünce iki yıl kadar kültür müsteşar yardımcılığı (1970/71) ve başmüfettişlik yaptı, 1972 sonunda görevinden ayrıldı, uzun yıllar Türk Dil Kurumu Genel Yazmanlığı görevi yaptı (Ekim 1976-1983). ★ İlk şiirleri **Nazmi Cahit** imzasıyla *Gençlik* dergisinde çıkmıştı (Haziran ve Temmuz 1938). ★ 1940-1950 yıllarını kapsayan *Yeni Şiir* akımında kendine özel bir yer ayırdı. Aydın bir saz şairi içtenliği, bir **Karacaoğlan** rahatlığı ve temiz bir dil ile, zaman zaman kötümser, güvensiz, kendi türküsünü söyledi. Yarım kafiyeler, iç sesler, duygu ve düşüncelerine eklediği zarif benzetmeler ve söyleyişindeki titizlikle en sevilen şairler arasına girdi. Yurt köşelerinin manzara ve insan gerçeklerini, modern bir biçim ve yeni bir romantizmle yaşatış, anılarla güçlü içten bir duyarlık; başlıca özellikleridir. ★ Şiir kitapları: ***Adamın Biri*** (1946), ***Rüzgâr*** (1949), ***Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda*** (1952), ***Yeşeren Otlar*** (1954), ***Süt*** (1965). ★ Bu beş kitaptan sonra ***Şiirler*** (1969), ***Sıkıntı ve Umut*** (1977; bu şiirler daha sonra ***Bütün Şiirleri*** [1985] adıyla yayımlandı), ***Yangın*** (1980) adlı birer kitapta toplandı. ***Türk Mavisi*** (1973) **Cahit Külebi**'den bir seçmeler kitabıdır. ★ ***Şiir Her Zaman*** (1985) şiir üzerine düzyazılarıdır. ★ Şairin ***Atatürk Kurtuluş Savaşı***'nda kitabından, **Nevit Kodallı** bir ***Atatürk Oratoryosu*** (bas. 1953) meydana getirmiş, ***Yeşeren Otlar*** kitabı *Türk Dil Kurumu 1955 Edebiyat Ödülü*'nü; ***Yangın***, *1981 Yeditepe Şiir Ödülü*'nü kazanmıştır. Anılarını ***İçi Sevda Dolu Yolculuk*** (1986) adlı kitabında topladı. ★ **Muzaffer Uyguner** bir inceleme kitabı yayımladı: ***Cahit Külebi*** (1991), şairin son kitabı ***Güz Türküleri***'dir (1991).

CEBECİ KÖPRÜSÜ

Cebeci köprüsünün üstü
Karınca yuvasına benziyor,
Hamallar, körler, topallar,
Oturmuş nasibini bekliyor.

Cebeci köprüsü yüksek
Altından tren geçiyor,
Ya benim aklımdan geçenler?
Kimse bilmiyor.

Şu dünya güzelim dünya
Tıkır tıkır işliyor
İnsanlar insanlar insanlar
Neden böyle çekişir durur
Aklım ermiyor.

Cebeci köprüsünün korkulukları
Kara boyalı,
Daha böyle köprülerden geçersin çok!
Cahit Külebi.

ŞİMDİ

Şimdi dünyada
Bazı insanlar
Eğilmiş kitapların üstüne
Düşünmektedir.

Bazısı uykuda
Bazısı iş başında
Bazısı gurbette
Bazısı eğlenmektedir.
Bazı insanlar
Can çekişmektedir.

Şimdi dünyada
Bazı kadınlar
Ak südü dolap dolap
Çocuğunu emzirmektedir.

Bazı ekinler
Bazı ağaçlar
Bazı kuzular
Büyümektedir.

Bazı insanlar
Kötülük düşünmektedir.

Şimdi dünyada
Bazı insanlar
Gözleri pırıl pırıl
Vücutları ıslak
Sevişmektedir.

Bazı kağnılar
Bazı trenler
Bazı uçaklar
Gelip gitmektedir.
Şimdi dünyada
Bu şi'ri yazan
Hepsini görmektedir.

ÇARE

Bu yerlerin havası ağacığım
Bize yaramadı,
Gün be gün zayıflıyoruz
Ne üst ne baş kaldı.

Sen her gün akşama kadar ağacığım
Anaya hasret, babaya hasret,
Ekmeğe, insan yüzüne,
Sokaklara hasret.

Lâvanta kokuları gelir uzak mahallelerden,
Yel estikçe sıra sıra kavaklar sallanır;
Bir fakirlik, bir yalnızlık, bir gurbet
İnsan nasıl olsa katlanır.

Türkiye uçsuz bucaksız, ağacığım!
Bu yerlerin havası bize yaramadı,
Kalkıp başka şehirlere gidelim artık
Çare kalmadı.

İSTANBUL'DAKİ

İstanbul'da bir sevdiğim vardı
Keçi yavrusuna benzer,
Rüzgârlar eserdi hafiften gözlerinde
Halden anlardı.

Bütün Şehzadebaşı bilir hikâyemizi
Gülhane parkı bilir, gemiler bilir,
Gelip geçen bakardı.

Yanakları güz elmasına benzer
Soğuk havalarda;
Ormanlar gibi bakışları;

Çocuktu, aceleci bir hali vardı.
Bahar günleri geldi miydi
Saçları uçardı.

Adını bile unuttum
Yüzünü de gemileri de,
Yalnız arasıra hatırladığım oluyor,
Sabah akşam iş başında
Ve asfalt caddelerde.

DOST

Bir gece habersiz bize gel
Merdivenler gıcırdamasın,
Öyle yorgunum ki hiç sorma
Sen halimden anlarsın.

Sabahlara kadar oturup konuşalım
Kimse duymasın.

Mavi bir gökyüzümüz olsun, kanatlarımız
Dokunarak uçalım.

İnsanlardan buz gibi soğudum,
İşte yalnız sen vardın
Öyle halsizim ki hiç sorma
Anlarsın.

ÇOCUKLAR

I.

Ağacığım senin kaderin
Bütün çocukların kaderi.
Neler etmedi yirminci asır
Sabi sübyan demedi.

Bir nazlı kuşa benzer
Çocuk dediğin.
Ev ister ekmek ister
Öpülmek okşanmak ister.
Ağacığım şu dünyanın üstünde
Bir sürü şehir vardır
Taşlanmış kuşlar gibi perişan
Dolaşan çocuklardır.

Masmavi dumanlar tüter
Onların gözlerinde
Kara çalıya benzeyen bacakları
Toz toprak içinde.

Babası öldü gitti çocuğun
Yahut da çarmıhlara gerer kendini,
Çocuğun anası mendil bile bulamaz
Saçlarıyla siler terini.
Ağacığım senin kaderin
Bütün çocukların kaderi.
Neler etmedi yirminci asır
Sabi sübyan demedi.

TEREKE

Daha ben ölmeden paylaşın
Sabrım zamanım karımın olsun
İşte boş cüzdanım cebimde
Oğullarıma kalsın.

Dostlara bıraktım türküleri,
Gözlerimi delikanlılara.
Hayallerim hepsine yeter,
Bolca dağıtılsın kızlara.

Gövdemi şölen ettim böceklere,
Mezarıma milyonlarca dolsun.
Özgürlüğü duyardı saçlarım
Bütün şairlere selâm olsun.

KUŞUN HİKÂYESİ

Evin önünde hark vardı,
Harkın üstünde alçacık köprü,
Köprünün üstündeki çocuklar
Hayalet gibi bir kuş gördü.

Eğilip baktık tahtalar arasından
Uzaktan gelme bir garip kuş,
Kuzgun gibi, balıkçıl gibi bir şey,
Köprünün altına yorgun düşmüş.

Kutupların, denizlerin, romanların
Sihrini taşıyordu.
Biz ona bakıyorduk, o bize
Korkusuyle karanlık ormanların.

Kimimiz değnekle dürte dürte...
Kimimiz de kaynar su döktük,
İşedik bir güzelce üstüne
Garip kuşu öldürdük.

Yaralı bir gemi gibi yüze yüze
Köprünün dışına çıktı.
Vura vura eğlendik,
Attık birbirimize.

Uzaklardan gelme garip kuş
Mürekkep rengi gözlerinle
Artık dünyamızı göremezsin!
Bağrışmamız gitmez kulaklarına,

Yaprakların arasında güneşe karşı
Çiftleşemezsin.
Dişiysen yumurtlayamazsın da!

Böyle deyip kuşun dört yanında
Akşama kadar hora teptik,
İnsan olduğumuzu iyice
Garip kuşa öğrettik.

ZERDALİ AĞACI

I.

Havalar güzel gidiyor
Sen de çiçek açtın erkenden
Küçük zerdali ağacım,
Aklın ermeden.

Bak kurt gibi kalın yapılı
Görmüş geçirmiş ağaçlara
Küçük zerdali ağacım,
Pişman olursun sonra.

Şimdi okşar da hafif hafif
Bir gün yerden yere çalar rüzgâr
Küçük zerdali ağacım,
Bakma güzel gitsin havalar.

Sallansın dalların çocuklar gibi
Bakma güneş ışıtsın varsın

Küçük zerdali ağacım,
Sonra donarsın.

Zemheride bahar mı olur
Akşamları seyret anlarsın
Sakın erkenden çiçek açma
Küçük zerdali ağacım.

II.

Kar yine başladı yağmaya
Küçük zerdali ağacım
Ne soran ne arayan bulunur
İnsan nâçar kalmıya.

İnceydin sevgilimin bileklerinden
Daha maviydi damarların
Üşümüyor musun karanlıkta
Küçük zerdali ağacım.

Düşün bir kere, yaz günlerini
İnsanlar doldurmuş sokakları,
Güneşle kucak kucağa
Hafif bir toz kaplamış yaprakları.

Düşün bir kere, çiçek içindesin,
Bir kız alıp göğsüne takmış,
Düşün bir kere, meyve vermişsin
Çocuklar üstüne çıkmış.

Düşün bir kere, büyümüşsün, gelişmişsin
Kayık yapmışlar;
Küçük bir bulut yelkenin sanki
Denize bırakmışlar.

Şimdiyse senin halin
Ölümden acı,
Karakış ortasında
Küçük zerdali ağacı.

ATATÜRK'E AĞIT

Edirne'den Ardahan'a kadar
Bir toprak uzanır,
Boz kanatlı üveyikler üstünden uçar
Ardahan'dan Edirne'ye
Edirne'den Ardahan'a kadar.

Kopdağı'nda akar bir çeşme var
Serçe parmak kalınlığında suyu
Haram etmiş gece gündüz uykuyu
Akar da akar.

Samsun'un evleri denize bakar
Sokakları yosun içinde;
Çapalar, takalar, mavnalar
Bilyalar gibi suyun yüzünde
Bir iner bir kalkar.

Kazova'dan bir yar sevdim
Adamı günaha sokar.

Savaştepe köprüsünden geçen trenler
Sel olur İzmir'e akar.
İzmir'in denizi kız, kızı deniz
Sokakları hem kız hem deniz kokar.

Bu toprak bizim yurdumuzdur
Deli gönül yücesine çıkar,
Bir üveyik olur uçar gider
Ardahan'dan Edirne'ye
Edirne'den Ardahan'a kadar.

Amasya'ya benzin yüklü bir yaylı geldi
Yağmurlu bir günde.
Devrisi gün silâh çattılar
Candarmalar hükümetin önünde.

Kemal Paşa çıkageldi
Bir alevdir aldı gitti yurdumuzun gönlünde,
Çorap gibi söküp attı
Düşmanları ordumuzun önünde.

Bu ne inançtır ki Gazi Paşa!
Atının teri kurumadan
Sürüp gittin yeni yeni savaşların peşinde!
Davullar zurnalar döğende
Ben seni hatırlarım!

Binip trene gezende
Ben seni hatırlarım!

Tam iki yaşındaydım
Düşman İzmir'e girende!

Ben de gelecektim ama anam koymadı.
Küçüksün oğul dedi.
Ben giderim ana bırak dedim.
Gideceğin bu yol dedi.

Şimdi büyüdüm sürüp geldim
Felek, koydun ise bul dedi.

AÇIK

Biz hep açık konuştuk.
Gökyüzünden maviydi sözlerimiz.
Sığ bataklarda değildik, kuşlar gibiydik,
Uçarıydık. Gözlerimizde
Şavkıyan parıltılar gibiydik.

Biz iyiye iyi, güzele güzel dedik.
Masallardan çekerdik mısraları, tülbent gibi.
Yalnız, şiirlerde yalan söylemezdik,
Umutlarımızda, hayallerimizde de yalancı değildik.

Biz buğday tarlalarında buğday,
Ağu yeşili bahçelerde ot,
Trenlerde düdük sesiydik.
Yıldızlara çobandık, değirmenlere su,
Bozkırlara bulut gölgesiydik.

Seller aktı gitti. Biz kaldık.
Bulutlar uçtu gökyüzünden.
Rüzgârlar darmadağın etti.
Ne bahçesinden hayır var, ne güzünden.
Akıl da bulutlar gibi çekip gitti.

Neriden bilirdik, çalışmaktan
Kocayacağını sevgililerin,
Yaşamanın güzelliği kadar
Hoyratlığını, bezginliğini...
Biz kaldık, koyup gitti bahar,
Her şeyi nerden bilirdik.

BASMANE

Deniz üç adım ilerinde
Gidebilirsen git.
Bir rüzgâr esti hayal meyal
Tutabilirsen tut.

Bir kamyon geldi tozlu, yorgun
Dörtyol ağzına yığıldı kaldı,
İşte iki elin, işte kolların!
İşletebilirsen işlet.

Duvarda bir küçük yüz, şavkı vurur
Sinema gibi, ama haber yok.
Anılar durmadan bir şey söyler.
–İşitebilirsen işit.

Buranın adı Basmane,
Yosmaları deli divane,
Türküleri saçlarından beter.
–Avutabilirsen avut.

Bir yanda gece bekler
Bir yanda yorgun döşek.
Saatler deli gibi işler.
–Yatabilirsen yat.

İSTANBUL

Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm,
Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm,
Niksar'da evimizdeyken
Küçük bir serçe kadar hürdüm.

Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Mevsimler ne çabuk geçiverdi
Unutmak, unutmak, unutmak.

Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti,
Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti,
Yine kamyonlar kavun taşır

Fakat içimde şarkı bitti.

HİKÂYE

Senin dudakların pembe
Ellerin beyaz,
Al tut ellerimi bebek
Tut biraz!

Benim doğduğum köylerde
Ceviz ağaçları yoktu,
Ben bu yüzden serinliğe hasretim
Okşa biraz!

Benim doğduğum köylerde
Buğday tarlaları yoktu,
Dağıt saçlarını bebek
Savur biraz!

Benim doğduğum köyleri
Akşamları eşkıyalar basardı
Ben bu yüzden yalnızlığı hiç sevmem
Konuş biraz!

Benim doğduğum köylerde
İnsanlar gülmesini bilmezdi.
Ben bu yüzden böyle nâçar kalmışım
Gül biraz!

Benim doğduğum köylerde
Şimal rüzgârları eserdi,
Hep bu yüzden dudaklarım çatlaktır
Öp biraz!

Sen Türkiye gibi aydınlık ve güzelsin!
Benim doğduğum köyler de güzeldi
Sen de anlat doğduğun yerleri,
Anlat biraz!

SIVAS YOLLARINDA

Sıvas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider
Tekerleri meşeden.
Ağız dil vermeyen köylüler
Odun mu, tuz mu, hasta mı götürürler?
Ağır ağır kağnılar gider
Sıvas yollarında geceleri.

Ne yıldızlar kaynaşır gökyüzünde
Ne sevdayla dolar taşar gönüller,
Bir rüzgâr eser ki bıçak gibi
El ayak şişer.
Sıvas yollarında geceleri
Ağır ağır kağnılar gider.

Kamyonlar gelir geçer, kamyonlar gider
Toz duman içinde,
Şavkı vurur yollara,

Arabalar dağılır şoförler söğer,
Sıvas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider.

YİRMİNCİ YÜZYILIN İLK YARISI

Yirminci yüzyılın ilk yarısı
Ölüm çağı oldu
Zulüm çağı oldu
Yalan çağı oldu.

Yirminci yüzyıl insanları
Asıp kestiler
Kesip biçtiler
Tepeler gibi ölü yığıp
Deryalar gibi kan içtiler.
Çocukları ağlattılar
Kadınların ırzına geçtiler.

Yirminci yüzyıl, insanların
Ağlamasın da kimler ağlasın!

TOKAT'A DOĞRU

Çamlıbel'den Tokat'a doğru
Tozlu yolların aktığı ırmak!
Ben seni çoktan unuttum;
Sen de unuttun mu, dön geri bak.

Atların kuyruğu düğümlü,
Bir yandan yağmur yağar, ıslak...
Bir yandan hamutlar şak şak eder,
Bir yandan tekerler döner, dön geri bak.

Orda, derenin içinde
İki üç akçakavak.
Tekerler döner, başım döner,
Kavaklar yeşeriyor dön geri bak.

Orda, derenin içinde
İki üç çırılçıplak
Alçacık damı düşündükçe
Gözlerim yaşarıyor, dön geri bak.

Dumanlar gibi uzaklaşır
Bir türkü kadar uzak
Tekerler iki çizgi bırakır,
Umutlar şak şak eder, dön geri bak.

FARENİN ÖLÜMÜ

Umutsuzdu, yalnızdı, hali yoktu,
Canı çok yanıyordu günlerden beri.
Ne alnında dolaşan bir dost eli
Ne yardım isteyecek kimsesi vardı,
Ne tanrısı, ne de peygamberi.

Günlerdir karanlık deliklerde
Yanıp sönüyordu gözleri.
Sevinç değil ki paylaşılsın
Kendi kendinindi kaderi.

Sürüne sürüne dışarı çıktı.
Kıvrıldı ateşte pençeleri.
Kurtuldu rahat etti farecik,
Rahat etti dişleri.

Kibardı, incecikti kuyruğu,
Vücudu, küçücük pençeleri.
Bir makara gibi çözüldü,
Unuttu kedileri.

Farecik! Nazlıcık! Garipçik!
Canı çok yanıyordu günlerden beri.
Kibardı, incecikti kuyruğu;
Boş koydu delikleri.

Bir varken bir yok oldu,
İşte dünyamızın işleri.

BİR KIRIK DÜŞ

Geldi pezevenk zülüflü
Tilki suratlı bir herif,
Önceden hazırlık yaptı
İki sandalyayı yan yana çekip.

Sonra o geldi, küçücük sağrısını
Dayadı herifin kalçasına,
Güzelim bacakları yanaştı
Bir karganın eğri bacaklarına.

İyi ki boyamış bugün yüzünü
Çokça kirlenmedi öyle.
Arkadaşmışlar, hadi anladık,
Böyle çatışmaz köpekler bile.

Ey zambaklar, ey badem çiçekleri!
Sizin de cinsel işleriniz vardır.
Nasıl olur da kocalı biri
O cüce zamparaya böyle yanaşır?

Ve nasıl bakar baygın baygın
O çingene karası yüze?
Külebi, düş kırgını, bulutlar
Bugün de oturdu yüreğimize.

KAYIP SEVDA

Bir yandan türkü söyler
Bir yandan yürür ağlayarak,
Sevdası rüzgâr gibi iter,
Dere boyunca yalnayak.

Nilüferler gibi solgun Ophelia!
Yanaklarına yapışır saçları.
Açılır etekleri suyun yüzünde,
Seyrederdi söğüt ağaçları.

İnsan kalbi o zamanlar da vardı
Daha küçüktü, daha kırmızıydı ama şimdikinden
Kopardılar kalbini Ophelia'nın
Nilüferler gibi sarardı.

Şimdi de kızlar sokaklarda,
Minnacık eller, ayaklar, saçlar.
Ama nerde onlar, nerde Ophelia
Nerde evvel zaman içindeki aşklar.

Sevdamız kayboldu zamanlarda.
Dişi ceylanla erkek ceylan
Ayrı yönlere koşar gider.
Bir sevişmek kaldı romanlarda.

ÇÜRÜYEN OTLAR

I.

Bilinmez hangi şehirde
Yaşarsın aşktan habersiz.
Küçük çakıl taşım, nasıl bulayım!
Kaybolmuşsun bir kocaman nehirde.

Bu kimin çocuğu, der, seni görenler.
Benim çocuğum, diye, sesim gelir uzaktan.
Bunca kötülüğü bağışlatır bakışın
Yanakların kızarır ağlamaktan.

Bir gün sokakta rastlasam, ellerini
Alsam avuçlarıma okşasam.
Sıcaklığını tanır da mısralarımdan
Kız kardeşimsin sanırlar belki.

Sen orada, ben burada
Birbirimizden habersiz
Ayrı yaylalarda yeşeren otlar gibi
Bekliye bekliye çürüyeceğiz.

II.

Senin oturduğun şehirde
Gökyüzü mavidir benimkinden,
Çiçekler daha taze
Kuşlar bile güzeldir birbirinden.

Şarkılar daha neşeli, daha mahzun
Akşamlar daha garipsi,
Umut alabildiğine geniş,
Umutsuzluksa denizler gibi.

Trenler bile daha sevinçli
Daha kederli gelir gider.
Gençler bütün haşarı
Yaşlılar büsbütün kederlidirler.

Kadınların sütü daha gür, daha ak
Çocukların iştahı yerinde,
Gemiciler bile daha sarhoştur
Doğup büyüdüğün şehirde.

Garibim! Nazlım! Öksüzüm!
Hayal rüzgârlarıyla emzir beni de!
Uzak ya, kokunu duyuyorum
Gül gibi açıldığın şehirde.

YANGIN

Önce gelincikleri yolduk,
Nar ağaçlarını tuttuk kurşuna,
Ardından andızları devirdik
Aptallık, bilinçsizlik, bir hiç uğruna.

Sonra sıra ormanlara geldi,
Yüz binlerce dönüm ateş yaktık,
Sıvas'a kadar gidip bulduk,
Dikili tek ağaç bırakmadık.

Şimdi damlarda yanıp söner
İsli lambalar gibi insan gözleri.
Daha çok atılacak, it gibi sokaklara
Delik deşik insan ölüleri.

FETHİ GİRAY
(1918, Söğüt – 25 Şubat 1970, Ankara)

Ankara Erkek Lisesi'ni bitirdi (1938), uzun bir süre çeşitli memurluklarda bulunduktan sonra gazeteci oldu (1951), *Ankara-Telgraf* (1953) ve *Kudret* (1960) gazetelerini çıkardı. ★ İlk şiiri *Dikmen* dergisinde (Ankara, 1939) yayımlanan **Fethi Giray**, 1938-1948 arası şiirlerinde halk hayatından kesitler verdi, sonraları çeşitli konularda değişik ve daha lirik şiirler (son şiirleri, *Yön* dergisinde), arada hikâyeler (*Seçilmiş Hikâyeler* dergisi; 1948) yazdı. ★ Şiir kitapları: ***Sulha Selâm*** (1941), ***1943*** (**Suat Taşer**'le birlikte, 1943), ***Alaca Karanlık*** (1951, *Seçilmiş Hikâyeler* dergisinin özel sayısı, cilt 4, sayı 32/33).

RİZELİ ALİ'NİN HİKÂYESİ

Galata'da dostu varmış,
Mahpushanede postu varmış,
Rizeli Ali'nin.
Çok kahrını çekmiş denizin,
Anlattı bana:
Bu yıl balık vurmamış dalyana
Yuh olsun be!.. diyor:
Şu koca, koskocaman denize
Metelik bile vermedi bize.
Canına yandığımın dünyasında
Parasız yaşanmazmış,
Tütünü yokmuş tabakasında;
Dost varmış,
Düşman varmış,
Şu canına yandığımın dünyasında.
Kaldırdı yırtık ceketinin yakasını,
Emdi yudum yudum son izmarit sigarasını.
Kimseye minnet etmezmiş
Satarmış takasını.

MAVİ GÖZYAŞLARI

"Yaslamış başını bir yosun taşına balık,
Ağlıyordu...
Gözlerimle gördüm:
Gözyaşları maviydi..."

GECE YARISI

Gel sen beni affet!
Anam, kardeşim, karım
Şimdi gece yarısı,
Bu saatte ben kaldırımlarda olmalıyım.

Bu saatte,
Alnından öpmeliyim:
Evine ekmek parası götüren yetim çocuğu;
O ufacık, o çıplak ayakların sesinde,
Utanarak
Duymalıyım yokluğu.

Bu saatte,
Derdini bilmeliyim
Şu köşe başında sızmış olan adamın,
Bu saatte ben,
Gözlerinde yaş olmalıyım,
Her ağlayanın.

MUSTAFA KEMAL'E HİTABIMDIR

Ankara'nın taşına bakma,
Gözlerimin yaşına bak!
Kaldır da başını bir sabah vakti,
Etnografya Müzesinden,
Memleketin haline bak!..

ALACA KARANLIK

Dayan bakalım,
Dağları delen Ferhat!
Dizboyu çamurdasın.
Bütün gün parkta uyuyan insanların,
Resmini çizen Ömer,
Aslan Ömer!
Haklısın..

Yaprağın yeşili,
Vay anam vay!
İçimi dağlar göğün mavisi
Dayan bakalım,
Dağları delen Ferhat!
Vakit alaca karanlıktır şimdi.

SERENCAM

Her şey birdenbire oldu,
Birdenbire uzadı boyum, bıyıklarım,
Deliler gibi sevdim,
Doğdu birdenbire nurtopu çocuklarım.

Harp birdenbire oldu,
Silâh tuttu kalem tutan ellerim,
Ekmeğin rengi simsiyah oldu birdenbire,
Ne ölüm haberleri işitti bu kulaklar,
Neler gördü, neler gözlerim..
Bir devran içre yaşadım:
Suda balık misali,
Melûl, mahzun.

İSTANBUL

Canım İstanbul;
Sokaklarında, caddelerinde kucak kucak,
Çiçek satılan şehir.
Haliç, tersane ameleleri...
Bir tütün yaprağı gibi: rejili işçi kızlar...
İnsanlarla dolu, canım insanlarla,
Vapurlar, tramvaylar..
Yerimde duramıyorum,
Ayaklarım koşuyor, kahrolası ayaklarım!
Ekmek peşinden;
Kapayın ellerinizle yüzünüzü büyük patronlar
Mahmut Yesari Bey geçiyor Babıâli Caddesinden.

"Vazgeç ulan taksimden
Dertliyim yine bu akşam.
Söyle kızım Aksaraylı Leman,
Hüzzam faslından söyle,
Güzeldir, hazindir faslı hüzzam."

Biz ehli kalemdeniz.
Dertliyiz..
Balık pazarında birkaç kadeh
Bulanık rakı içelim dedik bu akşam,
Balık pazarında iyot kokuyor bu akşam
Yanımızdaki masada "Cevriyem" türküsünü söylüyor.

Büyük elli, büyük ayaklı üç adam!
Yarın yine havada lodos var,
Yarın yine,
"Gözlerinden anladım Cevriyem sende karasevda var."
İstanbul güzel şehir,
Affeyle bizi.
Gerçi övemedik ufkunu, mehtabını, denizini...
Sen doldur oğlum kadehlerimizi
Dertliyiz yine bu akşam.
"Söyle kızım Aksaraylı Leman;
Hüzzam faslından söyle,
Güzeldir, hazindir faslı hüzzam..."

UMANÇ

Umandım,
Yeşermesi umutsuz bahçeyi beklemekten,
Umandım,
Tarla kuşunun sesinden..
Umandım,
Bu yürekten, kendimden..
Umandım,
Durup durup seni özlemekten...

NAHİT ULVİ AKGÜN
(1918, Milas – 13 Kasım 1996, İzmir)

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi (1948), Ödemiş ve İzmir liselerinde öğretmenlik yaptı. ★ İlk şiiri *Akın* gazetesinde çıkmıştı (İzmir, 1936), 1940/41 yıllarında *Servetifünun-Uyanış* dergisindeki şiirleriyle yeni şiire yöneldi. *Yücel* (1939), *Değirmen* (1942/44), *Kovan* (1943-1947), *Varlık* (Ocak 1946→), *Fikirler* (1947-1950), *Kaynak* (1948), *Yeditepe* (1950→) dergilerinde şiirleri yayımlandı. ★ Türkiye'de ilk kez bir de "sesli şiir sergisi" açmış (İzmir, 1953) olan **Nahit Ulvi**, ilk şiirlerinde tatlı bir romantizm içinde aşk temasını işlemekten hoşlanıyordu. Son şiirlerinde ilerleyen yaşına paralel, hayatın anlamını ve geçiciliğini, yaşamanın türlü duraklarını araştırmaya koyuldu. ★ İlk denemelerini İzmir'de ***Üç Gönül*** (1937), ***Leylâ*** (1937), ***Irgat*** (1942) adlarında üç küçük broşürde toplamıştı, sonradan altı şiir kitabı yayımladı: ***Sebep*** (1945), ***Birisi*** (1955, 1962), ***Karanlıkta Bir Ağaç*** (1960), ***Gerçek Düş*** (1965), ***Evren Türküsü*** (1966-1968), ***Ağaçlar Uyanınca*** (1971), ***Eksilen Gökyüzü*** (1980) adlı şiir kitabına ise ***Evren Türküsü*** ve ***Gerçek Düş*** kitapları da eklendi; ***Güneş Açınca*** (1984), ***Yolumuzun Üstünde Bir Adam*** (1991). ★ ***Evren Türküsü*** kitabıyla *Türk Dil Kurumu 1967 Şiir Ödülü*'nü kazandı.

ÇARE

Ben can sıkıntısına çare buldum
İşim varmış gibi davranıyorum
Âşıkmışım gibi yapıyorum
Bekliyorum orda burda
Ne bu telâş diyor biri
Treni kaçıracağım diyorum
Ne bu dalgınlık diyor yanımdan geçen

İşte bakın anlamıyor musunuz
Ya siz
Ne yapıyorsunuz?

BİRİSİ

Bir şey var aramızda
Senin bakışından belli
Benim yanan yüzümden
Dalıveriyoruz arada bir
İkimiz de aynı şeyi düşünüyoruz belki
Gülüşerek başlıyoruz söze
Bir şey var aramızda
Onu buldukça kaybediyoruz isteyerek
Fakat ne kadar saklasak nafile
Bir şey var aramızda
Senin gözlerinde ışıldıyor
Benim dilimin ucunda

YAĞMURDA DÜŞÜNCELER

Aldım kendimi karşıma
Sen böyle miydin dedim
Bir yağmur yağmaya görsün
Yerinde durabilir miydin

Yürürdün gölgen uçardı duvarlarda
Çekip üst üste cigarandan
Bir savurman vardı dumanı
Şimdi değil ama eskiden

Koşar mıydın bir oraya bir buraya
İş yüzünden miydi üzüntün
Böyle dar mıydı vakit
Yeter artardı sevişmeye

HALİM YAĞCIOĞLU
(1919, İzmir)

İstanbul Erkek Lisesi'ni, Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümünü bitirdi. Zonguldak, Eskişehir, Urfa, Sıvas, Gaziantep ve Bolu'da öğretmenlik yaptı. Ankara'da Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nde çalıştı. *Kemalist Ülkü* dergisini yönetti. ★ İlk şiirleri *Çınaraltı* ve *Ülkü* dergilerinde çıktı. Uzun bir süre saz şairi anlayış ve biçiminde hece şiirleri yazdı, sonra *Yeni Şiir*'e, zamanla da toplumcu sanata yöneldi. ★ Oyunları, çocuk kitapları, masal ve antolojileri de olan **Yağcıoğlu**, beş şiir kitabı çıkardı: ***Samanyolu*** (1942), ***Anzelha*** (1955), ***Kasım Rüzgârı*** (1955), ***Destan Türk*** (1973), ***Altın Günlerin Eşiğinde*** (1976).

BEN BÜTÜN BAYRAMLARDA AĞLARIM

I
Ulus meydanında
Ata'nın heykeline karşı
Bir öğretmen gördüm çocukların başında
Dal gibi ince
Bir kemik bir deri
İnanmıştı yüzünden belli
Gözlerinden sevinç akıyordu
Gözleri kurşun gibi ileri
Mustafa Kemal'e bakıyordu

II
Şehir ayaklanmış gibiydi
Şehir bayraklar içindeydi
Bandolar çalıyordu

III
Ben bütün bayramlarda ağlarım
Ne zaman askerler geçse
O dağ heybetiyle yedeksubaylar
Ataların son mirası
Aziz hediye
Çelik saflar halinde Harbiye
Tarifsiz heyecanlarla dolarım
Ben bütün bayramlarda ağlarım

IV
Çocuklar geçer
Tabur tabur
Bölük bölük
Çocuklar geçer
Yarının
Aydın günlerin büyükleri
Çoğunun solgun
Çoğunun yorgun yüzleri
Askerler geçer
Köylüler geçer
İzciler geçer

V
Ben bütün bayramlarda ağlarım
Görünmez tellerime dokunur bu manzara
Hatıramdan ulu şehitler geçer
Halkımız geçer
Kalbini vermiş bayraklara
Sancaklar misali
Dalga dalga
Milletin ruhundan ATATÜRK geçer

AÇIKLAMA

Bütün çirkinliğim yüzümden yanadır
Ezildim bu biçimsiz bedeni taşımaktan
Bıktım kaçarak yaşamaktan
Katilim aynalardır

Ben aşk için yaradılmış insan
Ben bütün güzellere vurgun
Paramparçayım yorgun
Yan zavallı kalbim yan

Bir söz bilirim
İki hecelidir –çirkin
Vurdu beni en ince yerimden
Eridim insanların merhametinden
Bütün güzellere karşı duyduğum kin

SARDUNYA

Bir sardunya olmak isterdim şu dünyada
Kırıldıkça kırıldıkça yeşeren
Öylesine al al veren
Bir sardunya

Bir sardunya olmak isterdim şu dünyada
Bir avuç toprağım olsun ama benim olsun
İster bir saksıda olsun ister dağda olsun
Yeter ki gönlüm rahat olsun

TRAHOM

Ne güzel düşünmüş yaradan
Baş demiş yusyuvarlak
Göz demiş kara yeşil ak
Hürriyetlere açılan
İki pencere parlak

Bu dünya görmek içindir lo
Sevmek içindir
Ama senin gözlerin lo
Ama senin gözlerin
Sadece iki delik
Ağlatır beni hüznün
Bu kan
Bu irin
Bu pislik

SALÂH BİRSEL
(14 Kasım 1919, Bandırma – 10 Mart 1999)

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi (1948). Fransızca öğretmenliği, iş müfettişliği, kitaplık ve Ankara Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü görevlerinde çalıştı (→1973), uzun süre Türk Dil Kurumu Yayın Kolu Başkanlığı yaptı. ★ İlk şiiri *Gündüz* dergisinde çıkmıştı (sayı 21, Aralık 1937). Şiirde duyarlığın, yüzeyde saptamaların değil, zekânın zaferini aradı. Hele 1955'ten sonra *Birinci Yeni* (1940 kuşağı) şiirinin ortak yanlarından tamamen sıyrılarak, kendine bağımsız bir şiir yapısı kurdu. Konularını alaya alır göründü, duyarlığı öldürür görünerek ona düşündürücü yanı çoğalmış bir tazelik kattı. Şiirlerini ***Dünya İşleri*** (1974), ***Hacivadın Karısı*** (1955), ***Ases*** (1960), ***Kikirikname*** (1961), ***Haydar Haydar*** (1972), ***Köçekçeler*** (1981), ***Varduman*** (1993) kitaplarında topladı. Şiirin, edebiyatın kuramlarını, pratiğini araştıran denemeleriyle de ***Şiirin İlkeleri*** (1952, 3. bs. 1971), ***Günlük*** (1955), ***Sen Beni Sev*** (1957) kitaplarını çıkardı. ***Kendimle Konuşmalar*** (1969) kitabındaki örneklerle de her konuda daha uzun denemelere yöneldi. Bu tür düzyazılarını ***Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu*** (edebiyat anıları, 1976), ***Kahveler Kitabı*** (olaylar-anılar, 1976), ***Şiir ve Cinayet*** (denemeler, 1975), ***Kuşları Örtünmek*** (günlük 1972-1975 bas. 1976), ***Kurutulmuş Felsefe Bahçesi*** (denemeler, 1979), ***Boğaziçi Şıngır Mıngır*** (olaylar-anılar, 1979), ***Paf ve Puf*** (denemeler, 1981), ***Halley Kimi Kurtarır*** (denemeler, 1981), ***Hacivatın Günlüğü*** (günlük, 1981), ***Sergüzeşti Nono Bey ve Elmas Boğaziçi*** (denemeler, 1982), ***Amerikalı Tolstoy*** (denemeler, 1983), ***İstanbul-Paris*** (denemeler, 1984), ***Bir Zavallı Sarı At*** (denemeler, 1985), ***Yapıştırma Bıyık*** (denemeler, 1985), ***Yaşlılık Günlüğü*** 1980-1986 (günlük, 1986), ***Şişedeki Zenci*** (denemeler, 1986), ***Asansör*** (de-

nemeler 1987), ***Kediler*** (denemeler 1988), ***Nezleli Karga*** (denemeler 1991), ***Seyirci Sahneye Çıkıyor*** (denemeler 1989), ***Hafiyeler Önde Gider*** (denemeler 1991), ***Yalnızlığın Fırınlanmış Kokusu*** (günlük, 1992), ***Gandhi ya da Hint Kirazının Gölgesinde*** (denemeler, 1993) adlı kitaplarda topladı. ★ *Yenilikler* adında aylık bir sanat dergisi (beş sayı, 1946) çıkarmış, bir roman (***Dört Köşeli Üçgen***, 1961) ve Fransızcadan çeviriler yanı sıra, ***Fransız Resminde İzlenimcilik*** (1967) isimli bir inceleme yayımlamıştı. ★ TRT 1970 Sanat Ödülleri Yarışmasında ***Keçi Çobanı ve Kuzu Çobanı*** denemesi *Başarı Ödülü* kazandı. ***Şiir ve Cinayet*** kitabıyla da *Türk Dil Kurumu 1976 Deneme-Eleştiri-Gezi Ödülü*'nü, ***Paf ile Puf*** kitabıyla *1982 T. İş Bankası Edebiyat Büyük Ödülü*'nü, ***Yaşlılık Günlüğü*** (1986) ile de *Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü*'nü aldı. ★ **Muzaffer Uyguner**, hakkında bir inceleme kitabı hazırladı: ***Salâh Birsel*** (1991).

HAVAYA, SUYA, TOPRAĞA KARŞI

Ben Hâlik
Her yerde hâzır ve nâzırım
Tevellüdüm nâmevcut

Dünyayı 6 günde yarattım
Dağları ve ovaları birlikte.
Kiminiz hıristiyan oldunuz
Kiminiz musevi
Kiminiz müslüman
Hiçbirinize söz geçiremedim.

Akşamları sizin gibi evlerde değilim
Yatağa da giremiyorum
Karım olmaması yüzünden
Kalkıp çocuklarımı örtemiyorum.
Ben böyle
Avâre bir adam
Yegâne tesellim: Sizi seyretmek.

Ben yarattım
Ben yarattım, sizi ben
Güzele, çirkine
İyiye, kötüye
Düzen veren
Ben

Bunadır uzanışı
Yaylaların, tepelerin
Benim can alan
Can veren
Şehir kuran
Ev yapan
Benim, siz değil.

Kimdir taşı toprak yapan
Kimdir içinizde?
Yağmur düşüren
Şimşek çaktıran
Güneş açtıran
Kimdir kim?

Her tarakta bir bezim.
Dalda armudu
Memede sütü
Tarlada biberi olduran
Ben değilim de, kim?

MERCİMEK OKŞAMASI

Biz biziz
Biz siz değiliz
Ovadan inilip düzlüğe varılan yerde
Kuru fasulyeyi kovan kişiyiz

Biz bize benzeriz
Çiftlik işlerini biz
Çiftçiden iyi biliriz

Biz mercimek irileriyiz

DÖRT ARTI BİR

Behey sersemler salaklar
Üçgen üçgen duruşalım
İki artı bir
Altı eksi üç
Bakıp bakıp gülüşelim

Hırtlar hırbolar bu yana
Akıllılar kazana
Parklarda şiir düzene
Varıp küfür döşenelim

Üç artı bir
Yedi eksi üç
Dörtgen dörtgen sevişelim
Hey angutlar ablavutlar
Kalkıp kalkıp öpüşelim

Dikeye arpa koyanlar
Bıçakla üzüm soyanlar
Behey milyarları sayanlar
Gezip gezip anlaşalım

Dört artı bir
Sekiz eksi üç
Durup durup koklaşalım
Hey bönler hey şapşallar
Beşgen beşgen sarışalım

BİLDİRİ

İnanın sözüme şairler
Üçer beşer söneceğiz
Yirmi ikiye varmadan
Rüştü gibi öleceğiz

Budur size doğru haber
Sapır sapır düşeceğiz
Bütün aptallar duracak
Biz gideceğiz

Ya tıkanacağız sofrada
Ya merdivende kalacağız
Kırk yedide Sait gibi
Topraklara gireceğiz

Kimse bakmayacak suratımıza
Gün güne azalacağız
Üç beş şiir yazmadan
Ortadan silineceğiz

Benden size bu kadarı
Öleceğiz şairler öleceğiz
Orhan Veli gibi sokakta
Düşüp tükeneceğiz

HAYDAR HAYDAR

VII.
Ufak o kadar ufak horhorlar
Varsa bir çılgın leylak
Ben içindeyim

XIII.
Tahrirli siyah gözlerin dar boynumda
Biraz dur biraz
Ben güvercinleri sayayım

XXXI.
Bütün şiirlerden kovuldum
Uzayıp sokakların dışına
Köpeklerle teke tek

CEYHUN ATUF KANSU
(1919, İstanbul – 17 Mart 1978, Ankara)

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni (1944) bitirdi, çocuk hastalıkları mütehassısı olduktan sonra Ankara'da Turhal Şeker Fabrikaları Genel Müdürlüğü ile Etimesgut Şeker Fabrikası kuruluşlarında doktorluk yaptı. ★ Önceleri halk şiiri geleneklerine bağlı şiirler yazdı (1938-1944), sonra *Yeni Şiir*'i benimseyerek 1940 kuşağının toplumcu şairlerine katıldı, bu toprağın dertlerini, acılarını, sevinç ve mutluluk özlemlerini dile getirdi. Bellibaşlı hemen bütün fikir ve sanat dergilerinde şiir, makale, deneme ve hikâyelerine raslanmaktadır. ★ Şiir kitapları: ***Bir Çocuk Bahçesinde*** (1941), ***Bağbozumu Sofrası*** (1944), ***Çocuklar Gemisi*** (1946), ***Yanık Hava*** (1951), ***Haziran Defteri*** (1955), ***Yurdumdan*** (1960), ***Bağımsızlık Gülü*** (1965), ***Sakarya Meydan Savaşı*** (1970), ***Buğday, Kadın, Gül ve Gökyüzü*** (1970). ★ Makale ve denemeleri: ***Devrimcinin Takvimi*** (1962), ***Ya Bağımsızlık Ya Ölüm*** (1964), ***Köy Öğretmenine Mektuplar*** (1964, *Türk Dil Kurumu 1965 Deneme Ödülü*'nü kazandı), ***Atatürkçü Olmak*** (denemeler, 1966, 3. bs. 1977), ***Atatürk ve Kurtuluş Savaşı*** (radyo konuşmaları, 1969-1972), ***Balım Kız Dalım Oğul*** (yurt yazıları, 1971), ***Halk Önderi Atatürk*** (1972), ***Cumhuriyet Ağacı*** (1973). ★ ***Tahir ile Zühre*** halk hikâyesini de ***Sevgi Elma'sı*** adıyla yeniden yazmış olan (1972) **Kansu**, ***Sakarya Meydan Savaşı*** kitabıyla *Behçet Kemal Çağlar Ödülü*'nü kazandı (1970). ★ Ölümünden sonra şiirleri **Vecihi Timuroğlu** tarafından hazırlanan ***Tüm Şiirleri*** (2 cilt) kitaplarında toplandı (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1978). 1991'de Bilgi Yayınevi, ***Ceyhun Atuf Kansu, Bütün Eserleri*** adlı diziye başladı. ***Güneş Salkımı*** (1991) ve ***Bir Kasabadan Resimler*** (1991), ***Halk Albümü*** (1994) bu dizinin ilk üç şiir kitabı. ***Kardeş Sofrası*** adlı şiir kitabı bu dizi içinde, 2004'te yayımlandı. Dizide **Kansu**'nun şiir, yazı, öykü

tüm ürünleri yer alacak. 1986'dan beri adına *Ceyhun Atuf Şiir Ödülü* verilmektedir. **Muzaffer Uyguner**'in yazdığına göre **Kansu**'nun bir oyunu, iki çocuk kitabı ile işini konu alan kitapları da vardır. Yazıları 20 ciltte toplanmıştır.

BAĞIMSIZLIK GÜLÜ

Yerden alıp o gülü
Hangi gülü?
Bir topçu neferinin
Sakaryalı yaz toprağında
Sıcak kan gülü.

Alıp koklamak o gülü
Hangi baharda?
Türkçenin özgür kırlarında
Türkülerde burcu burcu,
Bilgeliğin ana gülü!

Bir basmadan alıp o gülü,
Hangi basmadan?
Nazilli fabrikasından
Pamuğumuzdan, emeğimizden,
Dokuduğumuz halk gülü.

Hoyrat ellerinden alıp o gülü
Hangi ellerden?
Uzak Teksaslı çobanların
Bilmediği, uğruna can vermediği
Türkiyeli o çileler gülü.

Yerine koymak, kutsamak o gülü,
Hangi yerine?
Mustafa Kemal'in bahçesine
Bir ulusun suladığı beslediği
Yediveren bağımsızlık gülü!

ÇOCUKLUK AŞKI

Düşün, düşün ki anne ben daha çok küçüğüm,
Ilık ellerimden tut, beraber götür beni,
Oyuncakçıda büyük mavi bir gemi gördüm,
İşlenmiş, dalgaların köpüğüyle yelkeni.

Şu renk renk toplara bak, anne, ne güzel renk renk
Dönüyor içimde bir bayram yeri dönüyor,
Yuvarlanıyor gönlüm şu uçan toplara denk
Bir yokuştan koşarak kalbim sana iniyor.

Kan değil, zafer akar benim savaşlarımda,
Hürriyet için ölür genç kurşun askerlerim,
İnsanlığın cenneti saklı göz yaşlarımda,
Yeni bir bahar çağı getirecek zaferim!

Korkma, korkma kaçmam ben, tahta atımla dağa,
Senden daha güzel bir dağ var mı rüyalarda?
Niçin uğraşsın küçük kuş yurdundan kaçmağa,
Yaşarken annesinin yeşerttiği kırlarda?

Kırılır, bütün iyi oyuncaklar kırılır,
Çocuk kalplerinden mi yaparlar hep onları,
Niçin oyun biterken en sonra hatırlanır,
Hatıralarımızın en tatlı oyunları?

Satılır mı zengin bir oyuncakçıda söyle,
Anne, dün okuduğun masaldaki güzel kız?
Yeter, altın bir kalbim olsun, Tanrıdan dile
Bütün zenginliğimi verir onu alırız.

KIZAMUK AĞIDI

Ben gamlı, donuk kış güneşi,
Çıplak dallarda, sessiz dinleniyordum,
Köyleri, yolları, dağı, taşı
Isıtıyor, avutuyordum.

Bir köy gördüm tâ uzaktan
Dağlar ardında kalmış, bilemezsiniz,
Kar örtmüş, göremezsiniz karanlıktan
Yalnızlıkta üşür üşür de çaresiz.

Ben gördüm bu köyü damlarının altında,
Çocukları kızamuk döküyor,
Gözleri, göğüsleri, yüzleri, ah bırakılmış tarla
Gelincikler arasından öyle masum bakıyor.

Habersiz hepsi, kızamuktan ve ölümden,
Kirli yüzlerinde açan ölümden habersiz,
Ve, düşmüş bir gül oluyorlar birden
Bebekler ölüyor, ölümden habersiz.

Ali'lerin kızı Emine'yi gördüm,
Öldü... Yusuf'ların Kadir öldü, emmisinin Durdu öldü,
İkindiye doğru, evlerine vardım,
Gördüm, Döne öldü, Ali öldü, Dudu öldü.

Bir de saydım, yirmi üç çocuk
Ah, güllü Gülizar öldü,
Gördü kış güneşi, gamlı ve donuk,
Daldı oğlanlar, çiçekti kızlar, öldü.

Gamlı türkümle tepeden aşağı bıraktım,
Bıraktım kendimi, düşesiye, ölesiye,
Bu acıdan sonra nasıl doğacaktım
Nasıl dönecektim aynı köye?

İniyor ve kar altında örtüyordum,
Bu çocukları, bu habersiz çocukları,
Görmediniz anlatamam, ürperiyorum,
Bir şey demek için açılmıştı dudakları.

Ah, ben bir gün tepelerden, tepelerden,
Varıp önünüze, önünüze dikilip duracağım
Aydınlardan, hekimlerden, öğretmenlerden,
Bir gün soracağım, bu çocukları soracağım.

O çaresiz, o yalnız, o karanlık günde,
Siz neredeydiniz diyeceğim, neredeydiniz?
Ben, perişan, utanmış... bu köyün üstünde
Kahrolurken, siz beyciğim neredeydiniz?

Ben, bir günde yirmi üç küçük ölünün,
Gömüldüğünü gördüm bu köyde kızamuktan,
Ya siz ne gördünüz, söyleyin, söyleyin;
Bir şey söyleyin, bir şey söyleyin uzaktan.

Ah, ben gamlı kış güneşi, aydınlığın
Bütün suçlarını kalbimde taşırım,
Görerek ah, görerek, bilerek bir yığın
Karanlık gündüzün üstünde yaşarım.

Her mevsim dolanıp geldiğimde bu köye,
Gücük ayda, kar örtülü bu ovada,
Utancımdan, hıncımdan yaş dökerek böyle,
Gamlı ve perişan, asılı duracağım havada.

İkindiye doğru bırakıp kendimi
Bu küçük mezarların üstüne,
Bilmeyeceksiniz perişan, çaresiz halimi
Gül diyeceğim, gül dereceğim gül üstüne.
Yol kıyısında yirmi üç çocuğun mezarı,
Ah, diyeceğim, ah dökeceğim yol üstüne.

DÜNYANIN BÜTÜN ÇİÇEKLERİ

"Bana çiçek getirin, dünyanın bütün çiçeklerini buraya getirin!" Köy Öğretmeni Şefik Sınığ'ın son sözleri.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum
Bütün çiçekleri getirin buraya,
Öğrencilerimi getirin, getirin buraya,
Kaya diplerinde açmış çiğdemlere benzer
Bütün köy çocuklarını getirin buraya,
Son bir ders vereceğim onlara,
Son şarkımı söyleyeceğim,
Getirin getirin... ve sonra öleceğim.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Kır ve dağ çiçeklerini istiyorum,
Kaderleri bana benzeyen,
Yalnızlıkta açarlar, kimse bilmez onları,
Geniş ovalarda kaybolur kokuları...
Yurdumun sevgili ve adsız çiçekleri,
Hepinizi hepinizi istiyorum, gelin görün beni,
Toprağı nasıl örterseniz öylece örtün beni.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Afyon ovasında açan haşhaş çiçeklerini
Bacımın suladığı fesleğenleri,
Köy çiçeklerinin hepsini, hepsini,
Avluların pembe entarili hatmisini,
Çoban yastığını, peygamber çiçeğini de unutmayın.
Aman Isparta güllerini de unutmayın
Hepsini, hepsini bir anda koklamak istiyorum.
Getirin, dünyanın bütün çiçeklerini istiyorum.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Ben köy öğretmeniyim, bir bahçıvanım,
Ben bir bahçe suluyordum, gönlümden,
Kimse bilmez, kimse anlamaz dilimden,
Ne güller fışkırır çilelerimden,
Kandır, hayattır, emektir benim güllerim,
Korkmadım korkmuyorum ölümden,
Siz çiçek getirin yalnız, çiçek getirin.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Baharda Polatlı kırlarında açan,
Güz geldi mi Kopdağına göçen,
Yörükler yaylasında Toroslarda eğleşen.
Muş ovasından, Ağrı eteğinden,
Gücenmesin bütün yurt bahçelerinden
Çiçek getirin, çiçek getirin, örtün beni,
Eğin türkülerinin içine gömün beni.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
En güzellerini saymadım çiçeklerin,
Çocukları, öğrencilerimi istiyorum.
Yalnız ve çileli hayatımın çiçeklerini,

Köy okullarında açan, gizli ve sessiz,
O bakımsız, ama kokusu eşsiz çiçek.
Kimse bilmeyecek, seni beni kimse bilmeyecek,
Seni beni yalnızlık örtecek, yalnızlık örtecek.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Ben mezarsız yaşamayı diliyorum,
Ölmemek istiyorum, yaşamak istiyorum.
Yetiştirdiğim bahçe yarıda kalmasın,
Tarümar olmasın istiyorum, perişan olmasın,
Beni bilse bilse çiçekler bilir, dostlarım,
Niçin yaşadığımı ben onlara söyledim,
Çiçeklerde açar benim gizli arzularım.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Okulun duvarı çöktü altında kaldım.
Ama ben dünya üstündeyim, toprakta,
Yaz kış bir şey söyleyen sonsuz toprakta,
Çile çektim, yalnız kaldım, ama yaşadım,
Yurdumun çiçeklenmesi için daima, yaşadım,
Bilir bunu bahçeler, kayalar, köyler bilir.
Şimdi sustum, örtün beni, yatırın buraya,
Dünyanın bütün çiçeklerini getirin buraya.

SUAT TAŞER
(1919, İstanbul – 17 Kasım 1982, İzmir)

Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü yüksek kısmını bitirdi (1945), Ankara Devlet Tiyatrosu'nda aktörlük, İzmir Devlet Tiyatrosu'nda müdürlük yaptı. ★ İlk şiirleri *Servetifünun-Uyanış* (1938) ve *Varlık* (1941/42) dergilerinde yayımlandı. 1942-1950 yılları arasında toplumcu şiirler yazdı. 1950'den sonraki şiirlerinde daha çok bireysel duygulara yöneldi, bir yandan da sanatına bir mizah havası verdi. ★ Tiyatro eleştirmeleri de yapan, tiyatro üzerine kitapları (***Tiyatro Meseleleri***, 1953, ***Bir Dünya ki***, 1956), çeşitli türlerde çeviri eserleri de olan **Taşer**'in şiirleri şu kitaplarda toplandı: ***Bir*** (1942), ***1943*** (**Fethi Giray**'la birlikte, 1943), ***Hürriyet*** (**Ömer Faruk Toprak**'la birlikte, 1945), ***Merhaba*** (1952), ***Haraç Mezat*** (1954), ***İkinci Kurtuluş*** (1960), ***Hayret Bey'in Serüveni*** (1968), ***Evrende Ellerimiz*** (1970). ★ Oyunları: ***Aşk ve Barış*** (1961), ***Deli Dumrul*** (1962). ★ Bir gezisinin izlenimlerini ***Gönderilmeyen Mektuplar*** kitabında derledi (1969). ***Bir Karakter Yaratmak*** adlı çevirisiyle 1982 Yazko Çeviri, İnceleme dalında *Özendirme Ödülü* kazanmıştır. ★ Adına konulan *Suat Taşer Oyun Ödülü* 1984'ten beri veriliyor.

E

Sen yoksun hiç bir şey yok
güneşin rengi
ağustos yıldızlarının sıcaklığı
karanfilin kokusu
beşikteki bebeğin gülüşü

ömrümüzü katık ettik umuda
savaş meydanlarında çoğaldık sensiz
yoruldu analar ölü doğurmaktan
yaşıyorsak da canlı değiliz
Kanlı zamanlar içinden yürüyüp geldik
uzandı yiğit ellerimiz yeni sabahlara
güpegündüz karanlığa yenildik

Ama yeşerir kuruyan ot
yeni yıldızlar ışır eski gökte
bir çocuk doğar nurtopu
hünerdir insanca yaşayıp insanca ölmek de

Sen varsın

KORKU

Gölgemizden korkar olduk
selâm vermekten düş görmekten
kapımızı çalan postacıdan dilenciden
kundaktaki çocuğumuzdan
saksıdaki çiçeğimizden
aynadaki hayalimizden de korkar olduk

Gün biter korku bitmez
yağmur diner korku dinmez
deniz uyur yıldızlar söner
bulutlar gelir gider
korku gelir gitmez

SAHAVET HANIM

Oturmuş Sahavet Hanım
oturmuş
Temmuz ayında yıldızların altında
oturmuş
denize karşı
oturmuş da bir türküdür tutturmuş
geçen günlere karşı

"Üsküdar'a giderken bir mendil buldum"
İlâhi Sahavet Hanım
"Mendilimin içine lokum doldurdum"
Sahavet Hanımın aklı rahmetlide

.....

BİR HİKÂYENİN SONU

Ve günlerden sonra bir gün
Demir aldı limandaki gemiler
O yine sahilde bizimle beraber
O eski yoldaşımız kimsesizlik.
Saat işler
Zaman geçer
Ve insan unuturmuş.

ENVER GÖKÇE
(1920, Kemaliye/Erzincan – 19 Kasım 1981, Ankara)

Yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamladı (1948). İstanbul Kadırga Öğrenci Yurdunda yöneticilik yaparken ceza yasasının 141. maddesine aykırı eylemde bulunma savıyla tutuklandı, hüküm giydi. 7 yıl hapis yattı (1951-1957). Hapis ve sürgün cezasını çektikten sonra Ankara'da gazetelerde düzelticilik, serbest yazarlık yaptı. Son günlerini Ankara'da Seyran Bağları Huzurevi'nde geçirdi. ★ Şiirleri, imzalı imzasız yazıları, *Ülkü*, *Yurt ve Dünya*, *Ant*, *Gün*, *Söz*, *Yağmur ve Toprak*, *Yeryüzü* (1945-1951) dergilerinde yayımlandı. ★ Şilili şair **Pablo Neruda**'dan şiirler çevirdi. Şiir kitapları: ***Dost Dost İlle Kavga*** (1973) ***Panzerler Üstümüze Kalkar*** (1977), ***Şiirler*** (1982), ***Eğin Türküleri*** (1982, DTCF bitirme tezi). Çeşitli yazarlardan derlenmiş ***Enver Gökçe Üzerine*** adlı bir kitap Damar Yayınları'nca bastırılmıştır (1991).

BAŞLANGIÇ

Zaman akar, zaman geçer,
Zaman zindan içinde;
Biz mapusta gürül gürül yatardık
Yılan çıyan içinde.
Getirdiler ite kaka bir yiğit,
Ayak çıplak
Ak bir mintan içinde.
Zaman zaman içinde
Işık duman içinde
Ve râviyan-ı ahbâr
Ve muhaddisân-ı ruzigâr
Şöyle rivayet
Ve hikâyet ederler kim:
Beni âdem zor bezirgân içinde
Vardı bir Balaban.
.....

GÖRÜŞ GÜNÜ

Bugün görüş günümüz
Dost kardeş bir arada
Telden tele
Mendil salla el salla
Merhaba!

İzin olsun hapishane içinde
Seni
Senden sormalara doyamam
Yarım döner cıgaramın ateşi
Gitme dayanamam.

AND OLSUN ŞART OLSUN

Ben
Böyle
Taşların
Çukurların
İçinde
Kalmışsam
Yalnızsam
Hor
Görülmüşsem
Arkasızsam
Ve
Böyleyse
Bahtı
Siyahım
Yemin
Kasem
Olsun
Ve
And
Şart
Olsun
Yerde
Kalmaz
Âhım...

NE FAYDA!

Sen benimsin,
Ciğerparem, sevdiğim
Gülden ağır
Söyleyemem sana!

Saçlarına
Kızıl güller takayım
Salın da gel,
Bir o yana
Bir bu yana!

Meğer
Müşkil işmiş hürriyet
Savunmayla yetmiyor
Bir başka sevda!

Telden
Demirden geçsen
Mapusu delsen
Ne fayda!

DOST

Ben berceste mısraı buldum
Hey ömrümce söylerim
Gözden, gezden, arpacıktan olsun
Hey ömrümce söylerim!

Bizsiz Ilgaz'ın çam ormanları güzel değildir.
Hayda günlerim hayda!
Sırtını düşmana verdikçe
Murat dağları güzel değildir,
Dost dost ille kavga!

Biz olmasak gökyüzü, biz olmasak üzüm,
Biz olmasak üzüm göz, kömür göz, elâ göz;
Biz olmasak göz ile kaş, öpücük, nar içi dudak;
Biz olmasak ray, dönen tekerler, yıkanan buğday,

Ayın onbeşi;
Biz olmasak Taşova'nın tütünü, Kütahya'nın çinisi,
Yani bizsiz, kardeş dizi, yâr dizi
Güzel değildir.

Gel günlerim gel de dol
Gel Aydınlım İzmirlim,
Gel aslanım Mamak'tan
Erzincan'dan Kemah'tan
Düşmanlar selâm ister
Gözden, gezden, arpacıktan!

Adana'nın pamuğu dokumada;
Diyarbakır, Afyon, Kütahya Fabrikada
Ümit işkencede mahzun
Emek işkencede mahzun
Tenim, ayaklarım üryan
Ekmek işkencede mahzun
Ve Divrik'in demiri arabada
İşçi-köylü ve işçi birarada

Söyle türküler yadigârı kardeş
Söyle ağrılar yadigârı kardeş!
Neden alınterleri
Nimetler, haklar haram oldu sana
Gel günlerim gel de dol
Gel Aydınlım İzmirlim,
Gel aslanım Mamak'tan
Erzincan'dan Kemah'tan!
Düşmanlar selâm ister
Gözden, gezden, arpacıktan!

Sana selâm olsun
Hürriyetlerin meçhul olduğu dünya
Canım Türkiye,
Memleketimiz!
Çalışan halklarıyla ümmi
Çalışan halklarıyla garip,
Irgadı, esnafı, madencisi, iptidai aletleri
Kadınları, erkekleri, hapishaneleri;
Başı boş suları, dumanlı vadileri, yoz topraklarıyla,

İşsizleri, realist şairleri, mücahitleri,
Sokak şarkısı, keten helvası,
Akşam Haberleri satanlarıyla memleketim!

Sana selâm olsun
Sürgünler, mahkûmlar, hastalar!
Alacağın olsun
Seni İstanbul seni
Seni Bursa, Çankırı, Malatya,
Sizlere selâm olsun üniversiteler!
Öğretmenleri alınmış kürsüler,
Öğretmenler!
Sizlere selâm olsun
Hürriyeti yazan eller, dizen eller!
Sizlere selâm olsun makineler
Entertipler, rotatifler, bobinler!
Bu gülünç, aşağılık,
Namussuz şeyler dışında.
Sana selâm olsun
Zincirin, zulmün kâr etmediği
Büyük tahammül!

Gel günlerim gel de dol!
Gel Aydınlım İzmirlim,
Gel aslanım Mamak'tan
Erzincan'dan Kemah'tan!
Düşmanlar selâm ister
Gözden, gezden, arpacıktan!

BİR MİLLİ KURTULUŞ TÜRKÜSÜ

Zalım!
Hemi de kötü dinli gâvur,
Nasıl da bağdaş kurmuş toprağıma
Gülümü harmanımı savurur!
Kara gözlerini
Sevdiğim oğlan,
Bize oldu olan
Topla Antep'i, Çukurova'yı
İzmir'i, Urfa'yı, Konya'yı

Haydi ha!
Ne durursun Munzur!

Engini de deli gönül engini
Kutluyalım şol kurtuluş cengini
Hayını,
Kompradoru, pezevengini
Vur
Kara yeğenim vur!

GÖZÜM BAŞIM ÜSTÜNE

Şu
Dünyada
Ayrılık
Var
Ölüm
Var
İlle de
Zulüm
Var
Gözüm
Başım
Üstüne
Hangi
Kitap
Yazıyor
Kardaş
Ben
Çalışam
Eller
Ala...

ÖMER FARUK TOPRAK
(1920, İstanbul – 20 Ağustos 1979, İstanbul)

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı, memurluk hayatı Petrol Ofiste geçti (1972→). ★ İlk şiiri *Servetifünun-Uyanış* dergisinde çıkmıştı (1938). 1940 kuşağının sosyal gerçekçiliğe bağlı şairlerinden. Yedinci sayısından başlayarak, toplumcu sanatçıların toplandığı *Yürüyüş* dergisini de o çıkarmıştı (Sayı 7-18 Eylül 1942-Temmuz 1943). ★ Şiir kitapları: ***İnsanlar*** (1943), ***Hürriyet*** (**Suat Taşer**'le birlikte, 1945), ***Dağda Ateş Yakanlar*** (1955), ***Susan Anadolu*** (1966), ***Ayışığı*** (1973), ***Tüm Şiirleri*** (1983, karısı **Füruzan Toprak** tarafından hazırlanmıştır). ★ ***Duman ve Alev*** kitabında (1968) kendi hayat hikâyesini ve toplumcu sanatçılara ilişkin anılarını yazdı. ***Tuz ve Ekmek*** (1973) romanıdır. Hikâyelerini ***Karşı Pencere*** (1975) kitabında derledi. ***Gönen Öyküleri*** (1979) çocuklar için hikâye kitabıdır. ★ Ölümünden sonra anısına *Toprak Şiir Ödülü* kondu. 1980'den beri veriliyor.

HALİÇ

Orada kavun kabukları gibi,
kurumuş ve çatlamıştır kayıklar
atılmış karpuz dilimleri
tenteneli sandallara çarpar.

Kıyıda
katran ve zift kokusu içinde
Kasımpaşa'nın uzun yüzlü delikanlıları
bütün gün
kızaklardaki gemileri boyamaktadır.

Baharda sonra
odun ve kömür yüklü çatanalar
Bulgar limanlarından
memnun ve kedersiz girerler
Bir gece yarısı Haliç'ten içeri.
O zaman Pavli'nin meyhanesinde
dile gelir,
kaç gündür saklanan arzular;
bir yumrukta söylenir,
beş kırk dokuzluk,
iki doksan altılık rakı.

Gece yarısından sonra Haliç'te deniz kımıldamaz,
fenerlerini akşamdan yakmış gemiler
Ölü bir gecenin ortasında
sessiz durur.
Anlatılanlar bitmiş,
söylenecek bir şey kalmamıştır.
Güverteye uzanan tayfalar,
âşina denize
ve yıldızlara karşıdır.
Tenteneli kayıklar
çekilmiş kumsala,
sönmüş ateşlerin kızıllığında
ıslak ve aşınmış halatlar farkedilir.
Kara Ahmed'de güneş doğarken,
müteselli olmuş insanlar
denize karşı yüzlerini yıkar
ve ötede
Marmara'ya dökülen balıkların
hikâyesini anlatır Çengel Halil!

Gün yükselirken başlamıştır,
dünyanın en tatlı meyvası çalışmak
çuval çuval Rumeli kömürü,
tozdan kararmış insanların sırtlarında
sahile taşınır.
Günlerden sonra,
bir sabah karanlıkta,
hiç tanıdık kimseleri yokmuş gibi sessiz,
ve mendil sallanmadan

çıkarlar Haliç'ten;
lâkin kalplerde hudutsuz bir sevincin
titrek fakat hüzün vermeyen
kanat sesleri içinde,
dert görmemiş adamlar gibi,
bir türkü söylerler,
direklerden denize!

BEN AFFETMEM

Her akşam böyle mahzun değilim
Atina'nın kenar mahalle halkı gibi
Kilometrelerce yol yürüyebilir
Barış için tekrar bin mısra yazabilirim
Unutmuyorum isimlerini anılarını
Norveç'teki Danimarka'daki vatanseverlerin
Nasıl affedeyim darâcı kuranları
Özgürlüğü duvar diplerinde kurşuna dizenleri
Yaşamak varken elim elinde ve göz göze
İşte sarı başakları veren bereketli tarla
Karpuz yüklü mavi boyalı çatanalar
Kolay değil aşkı ve yaşamağı terketmek

Her akşam böyle mahzun değilim
Bir defa ayağa kalkıp konuşmağa başlarsam
Kolay kolay susmaz diyorum bu yürek
Kollarını aç göğsünü aç ben geliyorum
Yaşamasını isterim her doğan çocuğumuzun
Ağrıya gözyaşına pişmanlığa rağmen
Barış geliyorsun biliyorum gümüş kanatlarınla
Ekmeği tuza banan memleketimin üstünden
Biraz daha yaklaş yüzünü seçemiyorum

Sana tekrar anlatmalıyım gelecek günleri
Yaşamak ve özgürlük inkâr edilmeyecek
Görmeyeceksin artık korkulu rüyalar
Bir akşam üstü karşı karşıya oturup
Her sayfasında kan ve gözyaşı olan
İkinci dünya savaşının kitaplarını okuyacağız

Her akşam böyle mahzun değilim
Yaşamış bir türkü gibi dudaklarda
Özgürlüğe dair söylenen mısralar
Her birinin çehresini hatırlıyorum
Cepheden dönen başı sargılı asker
Boşuna sual edecek kız kardeşlerini
Bütün âşinaları alıp götürmüşler
Bomboş Atina'nın elektriksiz caddeleri
Bedbin değilim bütün bunlara rağmen
Ben Türkiyeli demokrat şair
Ben ağaç biçen yük taşıyan kazma sallıyanların
Yaşamak hakkı ve emekleri adına konuşuyorum
Ben geleceğe inanmış vatanseverlerin kardeşi

RÜŞTÜ ONUR
(1920, Devrek – 2 Aralık 1962, İstanbul)

Hastalandı, liseyi bitiremedi, Zonguldak'ta memurluk yaptı, tedavi için geldiği İstanbul'da veremden öldü. Beşiktaş'ta Yahyaefendi Mezarlığı'nda gömülü. ★ 1940 dönemi şiirimize başarılı, güzel örnekler kazandıran bu bahtsız Zonguldak şairinin şiirleri, mektupları ve hayat hikâyesi, ölümünden sonra hakkında yazılmış yazılardan seçmelerle, **Salâh Birsel** tarafından, ***Rüştü Onur*** adlı bir kitapta toplandı (1956).

İTİRAF

I
Size açabilmeliydim içimi
Geceler yalnız size
Ve yüzüm kızarmadan
Çocukluğumun küçük aşklarını
Anlatabilmeliydim
Geceler yalnız size.

II
Benim de aşklarım oldu
Ve alabildiğine günahlarım.
Halbuki bigünah olmak istedim
Bütün ömrümce.

III
Anam,
Ben topaç çevirirken sokakta,
Benim güzel oğlum
Paşa olacak derdi...
Halbuki ben hâlâ
Topaç çeviriyorum sokakta.

ŞAİR LEYLÂ SOKAĞI

Payıma düşen toprak parçası
Senin de payına düşer.
Ayrılık gayrılık yok
Ölüm nefesinde nasıl olsa.
Anıma henüz vakit erken
Daha gün
Karşı apartmanın balkonunda
Dur bakalım hele
Ben salata satayım
Şair Leylâ Sokağı'nda
Sen gene koş
Bez fabrikasındaki
Tezgâhının başına.
Ölüm içimde
Ölüm dışımda
Ölüm talihsiz aşımda
Ölüm kuru başımda
Teselli benim gözyaşımda.

MEMNUNİYET

Benden zarar gelmez
Kovanındaki arıya
Yuvasındaki kuşa;
Ben kendi halimde yaşarım
Şapkamın altında.
Sebepsiz gülüşüm caddelerde
Memnuniyetimden;
Ve bu çılgınlık delicesine
İçimden geliyor.
Dilsiz değilim susamam
Öyle ölüler gibi
Bu güzel dünyanın ortasında

HULASA

–Cahit Sıtkı Tarancı'ya–

Ben ölsem be anacığım
Nem var ki sana kalacak!
Ceketimi kasap alacak,
Pardösümü bakkal
Borcuma mahsuben...
Ya aşklarım
Ya şiirlerim nolacak
Ya sen ele güne karşı
Nasıl bakacaksın insan yüzüne!
Hulasa anacığım
Ne ambarda darım
Ne evde karım var.
Çıplak doğurdun beni
Çıplak gideceğim...

SABAHATTİN KUDRET AKSAL
(25 Nisan 1920, İstanbul – 19 Nisan 1993, İstanbul)

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi (1943), bir süre İstanbul okullarında öğretmenlik yaptı, 1951'den sonra Belediyeye bağlı kuruluşlarda çalıştı. ★ İlk şiiri *Varlık* dergisinde çıkmıştı (1 Ağustos 1938). Önceleri *Garip* şairleri etkisinde, yaşamanın tadını çıkarmaya bakan avarelik şiirleri yazdı, hayatın gündelik akışında bireysel sevinç ve mutlulukları dile getirdi. 1960'lardan sonra şiirinin ağırlık noktasını kişinin evrendeki yerini, değerini aramaya, felsefi düşünceye kaydırdı. Hikâye ve oyunlarında da psikolojik öğeyi, biçim kaygılarını öne aldı. ★ Şiir kitapları: ***Şarkılı Kahve*** (1944), ***Gün Işığı*** (1953), ***Duru Gök*** (1958), ***Elinle*** (1962), ***Bir Sabah Uyanmak*** (1962), ***Eşik*** (1970), ***Çizgi*** (1976), ***Şiirler*** (1979), ***Zamanlar*** (1982), ***Bir Zaman Düşü*** (1984), ***Buluşma*** (1990). Bütün şiirlerini ***Şiirler*** (1988) adlı kitabında topladı. Ölümünden sonra da son şiirleri Yapı Kredi Yayınları arasında ***Batık Kent*** adıyla yayımlandı (1993). ★ Hikâye kitapları: ***Gazoz Ağacı*** (1954), ***Yaralı Hayvan*** (1956). ★ İlk oyunu ***Evin Üstündeki Bulut*** oynanmış (1948), basılmamıştır. Basılış yıllarıyla, oynanmış öteki oyunları ***Şakacı*** (1952), ***Bir Odada Üç Ayna*** (1956), ***Tersine Dönen Şemsiye*** (1958), ***Kahvede Şenlik Var*** (1966), ***Kıral Üşümesi*** (1970), ***Bay Hiç ve Sonsuzluk Kitabevi*** (1981), ***Önemli Adam*** (1983). ★ ***Geçmişle Gelecek*** (1978) adı altında deneme ve eleştirilerini topladı. ★ İki hikâye kitabı da ödüllendirildi: ***Gazoz Ağacı*** *1955 Sait Faik Hikâye*, ***Yaralı Hayvan*** *Türk Dil Kurumu 1957 Sanat Armağanı*'nı kazandı. ***Kahvede Şenlik Var*** ile *1965-1966 Tiyatro Yılının En İyi Oyun Yazarı* seçildi. ***Şiirler*** kitabıyla da *1980 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı kazandı. ***Buluşma*** adlı şiir kitabıyla *1990 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü*'nü aldı. **Baudelaire** ve **Eluard**'dan yaptığı çevirileri ***Çeviri Şiirler*** adıyla yayımladı (1991).

Vavlar adlı öyküsü ile 1985 yılında *ENKA Öykü Ödülü*'nü ve 1990 yılında da *Kültür Bakanlığı Tiyatro Onur Ödülü*'nü aldı. Bütün eserleri Yapı ve Kredi Yayınları arasında yayımlanmaktadır.

DENİZE KARŞI

Adam oturmuş denize karşı
Elinde oltası yıldız tutar
Çeker çıkarır bir bir geceden
Çeker çıkarır tadına bakar
Ardında ışık içinde çarşı

Bir kız geçer arkadaki yoldan
Bir edâ bir çalım akça pakça
Ağzı yüzü bir delice türkü
Vurur kokusu uzaklaştıkça
Öyle bir düş ki beter gerçekten

Dalmış gitmiş işine beriki
Vız gelir çarşı türkü vız gelir
Çocuksu bir bakış gözlerinde
Bir başına rıhtımda oturur
Ne geçer içinden bilinmez ki

KARANFİLLER

Alacasında sabahın kimdi,
Ayıran, ayıklayan, yıkayan?
Bir ışıltılı bakraçta, eski
Süzen usunun Haziran'ından
Yanyana koyan karanfilleri.

Aydınlığımız karanfilleri,
Anlamla yoğuran bir ocakta,
O ipince büyücü elleri,
Orda tarihten önce uzakta,
Bugüne getiren bunca iri.

Her öğle üstü, sonra ikindi,
Karanfilleri her gün yeniden
Gökyüzünde yokluğun var etti,
Bir kişi, gece gündüz yürüyen,
Aynasında güneşlerin şimdi.

DURMADAN

Biz bir şey büyütüyoruz
Bilmeden bilerek durmadan
Bir balık suda
Havada bir kuş büyütüyoruz

Güdüzleri büyütüyoruz gecenin içinde
Geceleri gündüzün
Anamızı babamızı çocuğumuzu büyütüyoruz
Bir ağaç büyütüyoruz bir yerde

Akla gelmez seviler büyütüyoruz
Duyularımızın sarmaşığında
Kedimizi köpeğimizi
Ölümümüzü büyütüyoruz dizimizin dibinde

MEMED KEMAL (Kurşunluoğlu)
(11 Nisan 1921, Ankara – 1998)

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümünde bir süre okuduktan sonra, gazetelerde türlü görevlerde çalıştı (1945→), pek çok gazetede fıkra yazarlığı yaptı. ★ İlk şiiri *Gençlik* dergisinde (İstanbul, 10 Ocak 1942) çıkmıştı. 1940 dönemi toplumcu şairleri içinde yalın anlatışıyla sivrildi, sonraları seyrek yazdı. Bir şiir dergisi çıkarmak istemiş, *Meydan* adlı bu dergi ancak bir sayı çıkabilmişti (Ankara, 15 Mayıs 1948). ★ Şiir kitapları: ***Birinci Kilometre*** (1945), ***Dünya Güzel Olmalı*** (1954), ***Söz Gibi*** (1977), ***Öğle Rakıları*** (1986), bütün şiirlerini ***Tükenmez***'de (1990) topladı. ★ ***Acılı Kuşak*** (1968), ***Politika ve Ötesi*** (1970), ***12 Mart Öfkeli Generaller ve İşkence*** (1974), ***Sol Kavgası*** (1975), ***Ara Rejim Kara Rejim*** (1979), ***Celal Bayar Efsanesi ve Raftaki Demokrasi*** (1981), ***Şairler Dövüşür*** (1982), ***Türkiye'nin Kalbi Ankara*** (1983), ***Bir Deste İskambil*** (1985), ***Bu Darbeler Kimin İçin*** (1986), ***Gayrı Resmi Yakın Tarih*** (1991), ***Haber Peşinde 50 Yıl*** (1993), kitapları fıkra ve anılarından seçmelerdir. ★ İkinci Dünya Savaşı yıllarında faşizme karşı savaşan bir aydının öğrencilik ve askerlik yılları konulu bir de roman yayımladı: ***Sürgün Alayı*** (1974). İkinci romanında gene anılarını konuşturdu: ***Pulsuz Tavla*** (1976). Üçüncü romanı ise ***Pulsuz Tavla*** ile birlikte yayımlanan ***Kalenin Eteğinde***'dir (1983). ★ ***Söz Gibi*** kitabıyla *1978 Lions Edebiyat Ödülü*'nü kazandı.

GÜZEL

Bir gölün üstüne bir bulut düşmüş
Amanın bulut ne güzel,
Göl ne güzel!..

Bir dalın üstüne bir kuş konmuş
Amanın kuş ne güzel,
Dal ne güzel!..

Yar ne güzel,
Sen ne güzel,
Ben ne güzel!..

HAVA CIVA

–Mekki Sait'e–

Bu uyuyan çocuk,
Bu düşünen kadın,
Bu ekmeksiz ev,
Bu köpekli köy
Benim...
Tarlaların seyri,
Bulutların beyazı,
Ağacın yeşili
Benim...

Bu apartmanlar Sadık Beyin,
Kamyonlar, taksiler,
Kadınlar, çocuklar,
Bankadaki hesaplar
Sadık Beyin.
Tarlalar,
Yağmurlar,
Ağaçlar hep Sadık Beyin.

Sizin anlayacağınız:
Havalar benim,
Cıvalar Sadık Beyin.

DÜNYA GÜZEL OLMALI

Gün ağardı;
Sabah oluyor.
Doğruldum pencereye geldim.
İlk ışıklar süzülüyor camdan içeri.
Bir uçak sefere çıkıyor gökte
Kamyonlar adam taşıyor yerde,
Kiminin işi var oraya gidiyor,
Kimi iş aramaya;
Kimi rahat döşeğinde uyuyor
Kimi döşeğinde dört dönüyor,
Kimi de ölüyor.

Anladım dünya güzel olmalı
Atılan her adımın bir maksadı var
Ama atılan adım adım olmalı.

ÇARE

Ankara nire
Zara nire;
Dayanmak marifet
Dayan bire.

SANKİ VAR MISIN

Sen güneş misin ha,
Demir misin,
Kaya mısın,
Toprak mısın
Su musun?

Giderken
Bunca can
Bunca civan
Susmuşsun da
Sanki var mısın?

DİLİ

Bu gök nasıl göründü
Böyle mavi hem de ne
Kuru dallar güverdi
Çiçeklendi hem de ne

Bu karanlık ortamda
Bak bu kadeh dellendi
Hem dellendi hem de ne

ŞİİRE BAŞLAMAK

Bir şiire başlamışım
Karalı satırlar
Bir türlü ardı gelmemiş

SIRA

Güneşi tutukladılar
Sıra yıldızlarda

SEVİ

Çiçek değil bu sevi
Nasıl sunayım

Gözümün bakışından
Suların akışından
Kumrunun sekişinden

Anlamalısın

İZMİR ŞİİRLERİ

1

Her sabah kalkıyorum
İşsiz güçsüzüm
Ne yiyecek ne cıgara
Nerde akşam orda sabahı ediyorum
Karnımın doyması yetmez mi
Neme gerek benim lüks tantana

Sahilde geziyorum çoğu zaman
Eşim dostum balıkçılar,
Sokak satıcıları ve çocuklar
Vapurlar geçiyor uzaktan
Kimi al, kimi yeşil
Telaşlı insanlar var içinde
Mesut, kederli
Herkes bir türlü anlıyor yaşamayı

II

Bu sabahki sarhoşluğum
Dün geceden kalma
Elimdeki kitap
Avarelik Şiirleri
Oktay'ın

Uyuyakalmışım bu parkta
Karşımda Gazi heykeli
Uğultu var başımda
Faytonlar geçiyor Kordonboyu'ndan
Büyük otobüsler ve taksiler

Bir başkalık var her şeyde
Beni çeken alıp götüren bu hal
Muntazamı, düzgün olanı sevmek geliyor içimden

Ben şiir yazmayı ve gezginciliği sevdim
Diyar diyar dolaştım gönlümce
Açlığım, tokluğum oldu
İyi günler, kötü günler gördüm
Dostlar, düşmanlar gördüm

Bir Yahudi Kızı gördüm Karantina'da
Bana parasız, pulsuz
İşsiz, güçsüz yaşamayı öğretti

DEMİR KAPILARIN YÜKÜ

Kes berber, kes
Sen emir kulusun!..
Kes saçlarımı,
Kesilenin kökü bende...

Vur kapıya demiri gardiyan,
Bu kapıların ardında,
Acıyla yatanların
Yükü bende!..

NECATİ CUMALI
(1921, Florina/Yunanistan – 10 Ocak 2001, İstanbul)

İlk ve ortaöğrenimini, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ailesinin yerleştirildiği Urla'da ve İzmir'de yaptı. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1941). Avukatlık, basın ataşeliği yaptı (1950-1970). ★ İlk şiiri Urla Halkevi dergisi *Ocak*'ta çıkmıştı (1939). *Garip*'çilerin (**Orhan Veli** ve arkadaşları) ve öteki 1940 kuşağı şairlerinin ortak konu ve yazışlarından, bir süre sonra sıyrılarak, yalın bir duyarlığın şairi oldu. Şiirlerine net bir görünümle, birey halleri (seviler, ayrılıklar, özlemler, acılar vb.), gündelik hayat, toplum ve dünya durumu, yansıdı hep. Şiirimize kalın, aydınlık bir **Cumalı** çizgisi çizdi. 1955'ten sonra şiiri, hikâyeyi, oyunu, romanı birlikte ilerletti. Yazdığı bütün türlerde uzatmalardan kaçınan, şiirli bir yoğunluk yarattı. ★ Roman ve hikâye kitaplarının sonraki baskıları da olan yazarın, ilk baskı yıllarıyla eserleri: Şiir kitapları: ***Kızılçullu Yolu*** (1943), ***Harbe Gidenin Şarkıları*** (1945), ***Mayıs Ayı Notları*** (1947), ***Güzel Aydınlık*** (1951), ***Denizin İlk Yükselişi*** (ilk üç kitabının topluca 2. baskısı, 1954), ***İmbatla Gelen*** (1955), ***Güneş Çizgisi*** (1957), ***Yağmurlu Deniz*** (son iki kitabının 2. baskısı ve yeni şiirler, 1968), ***Başaklar Gebe*** (1970), ***Ceylan Ağıdı*** (1974), ***Bozkırda Bir Atlı*** (1981), ***Yarasın Beyler*** (1982), ***Tufandan Önce*** (1983, Bütün Şiirleri), ***Aşklar Yalnızlıklar*** (Toplu Şiirler I, 1985), ***Kısmeti Kapalı Gençlik*** (Toplu Şiirler II, 1986). ★ Hikâye kitapları: ***Yalnız Kadın*** (1955), ***Değişik Gözle*** (1956), ***Susuz Yaz*** (1962), ***Ay Büyürken Uyuyamam*** (1969), ***Makedonya 1900*** (1976), ***Kente İnen Kaplanlar*** (1976), ***Dilâ Hanım*** (1978), ***Dilâ Hanım*** hikâyesi filme de alındı (1978), ***Revizyonist*** (1979), ***Yakubun Koyunları*** (1979), ***Aylı Bıçak*** (1981). ★ Romanları: ***Tütün Zamanı*** (1959, 2. bs. ***Zeliş*** adıyla 1971), ***Yağmurlar ve Toprak*** (1973), ***Acı Tütün*** (1974), ***Aşk da Gezer*** (1975). ★ Oyunlarının sayısı on dokuzdur. ★ Denemeler: ***Niçin Aşk*** (1971), ***Senin İçin Ey Demokrasi***

(1976), ***Etiler Mektupları*** (1982). ★ **Langston Hughes**'ten (1961), **Apollinaire**'den (1965) şiir çevirileri de olan **Cumalı**, ***Yağmurlu Deniz*** kitabıyla *Türk Dil Kurumu 1969 Şiir Ödülü*'nü aldı, iki kez de *Sait Faik Hikâye Armağanı*'nı kazandı (***Değişik Gözle*** kitabıyla 1957'te, ***Makedonya 1900*** kitabıyla 1977'de). ***Dün Neredeydiniz*** oyunuyla, *1981 Kültür Bakanlığı Tiyatro Ödülü*'nü, ***Tufandan Önce*** ile de *1984 Yeditepe Şiir Ödülü*'nü aldı. Bazı oyunları sinemaya da aktarılmış ve çeşitli yabancı dillere çevrilmiştir.

GÜNAYDIN

–Nurullah Ataç'a–

Günaydın tavuklar, horozlar
Artık memnunum yaşamaktan
Sabah erkenden kalktığım zaman
Siz varsınız;
Gündüz, işim var, arkadaşlarım,
Gece, yıldızlar var, karım var,
Günaydın tavuklar, horozlar!

MUHAREBE GÖRMÜŞ BİR ADAM ANLATIYOR

Muharebede ne ölüm korkusu gelir
İnsanın aklına
Ne, evi barkı düşünürsün
Gezin üst kenarı ortasından
Arpacığın tepesinden
Beğendiğin yerini seçersin hedefin
Tetiği elin titremeden çekersin

Artık karşındaki sana benzemez
O da küçük bir dükkân işletir memleketinde
O da karısını sever
Onun da senin gibi
Küçük bir çocuğu var
Aklına bile gelmez
Artık senin yaşaman için
Onun ölmesi lâzımdır.

SON

İçimden hep iyilik geliyor
Yaşadığımız dünyayı seviyorum
Kin tutmak benim harcım değil
Çektiğim bütün sıkıntıları unuttum
Parasız pulsuzum ne çıkar
Gelecek güzel günlere inanıyorum

Gelecek güzel günlere
Sonunda galip geleceğine eminim
İyiliğin, zekânın ve cesaretin
İmanım var zaferine
Aşkın, adaletin ve hürriyetin

Yetiştiğim halkın içinde
Bütün şiirini duydum
Çalışmanın ve sefaletin
Kulak verin işe gidenlerin türkülerine
Yorgun argın dönüşlerini seyredin.

Şairleri peygamberleri düşünüyorum
Yaşamak o kadar tatlı ki
Daimî bir sevgi içinde
Galip sesini işitiyorum hakkın
Asırlarca zulme ve işkenceye

Gelecek güzel günlere inanıyorum
İmanım var bereketine toprağın
Ve makinenin kudretine
Parasız pulsuzum ne çıkar
Huzuru içindeyim rahata kavuşanların
Hayatının son senelerinde.

HATIRLAMA

Çimenler ayak bileklerini geçti
Hava vücudunun istediği gibi ılık
Ne çare, sen gittin ben âşık değilim artık.
Sadece tuhaf bir hüzün kalmış içimde.

Bazen birdenbire aklıma gelir
Beyaz bir güvercin uçarsa denize doğru
Sanırım güneşe çıkarmış koltuğunu
Küçük dertlerinden kurtulmuş, şimdi dinlenir

Kimbilir öldü mü kaldı mı?

AKDENİZ

1.
Kenarında doğdum büyüdüm
Huyum iklimine benzedi
Tembelim, sıcağı severim
Havana suyuna alıştım
Ayrılsam hasta olurum
Ne kadar güzel maviliğin Akdeniz
Beş kardeşim mavi gözlü
Ben değil
Her vakit üzülürüm.

EŞYA

Bekâr odası ne olacak?
Bir masa iki sandalye
Yatak odanın dibinde
Masanın üstünde şişe
İki kadeh
Bütün eşyası!
Sanırsın ne varsa kalkıp gidecek
Masa, masa da olsa
Sandalye, sandalye de olsa
Oturmaz seninle
Madem senin için dar
Kulağın ayak sesinde
Masanın sandalyenin de
Bir beklediği var.

Şişenin gözü pencerede
Kadehler kapıyı dinler
Yatak ümitler içinde...

TÜRKÜ

Bugün üzgünüm
Viranım perişanım
Ağzımı bıçak açmaz

Bugün üzgünüm
Arzum hevesim ölmüş
Kesseniz kanım akmaz

Bugün üzgünüm
Ama yarın
Yarın bu dünya böyle kalmaz

GÜNEŞ DELİSİ

Akan suyu severim ben
Işıldayan karı severim
Bir yeşil yaprak
Bir telli böcek
Yeşeren tohum
Güneşte görsem
Sevinç doldurur içime
Bir günü
Güzel bir günü
Güneşli bir günü
Hiç bir şeye değişmem
Onun için savaşı sevmem
Onun için zulmü sevmem
Onun için yalanı sevmem
Bilirim yaşamaz güneşte
Bilirim yaşamaz yanyana aşkla
Ne haksızlık
Ne korku
Ne açlık

MUZAFFER TAYYİP (Uslu)
(1922, İstanbul – 3 Temmuz 1946, Zonguldak)

Çocukluğunun dört-beş yılı babasının polis komiserliği zamanında Mersin'de geçti. İlk ve ortaokulu İstanbul'da okudu, lisenin son iki sınıfını Zonguldak'ta tamamladı (1943), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne yazıldıysa da, hastalığı ve yoksulluğu yüzünden kendisine Zonguldak'ta iş bulmak zorunda kaldı. O da arkadaşı **Rüştü Onur** gibi veremden öldü. ★ *Varlık* (1941), *Değirmen* (1943), *Ocak* gazetesi (Zonguldak, 1942), *Kara Elmas* (Zonguldak 1943-1946) dergilerindeki şiirleriyle o günlerin en iyi şairlerinden biri kabul edilmiş, hayatındaki acılara rağmen, gizli bir üzgünlük içinde yaşamanın güzelliğini yazmıştı. Şiirlerini ***Şimdilik*** adlı bir kitapta topladı (Zonguldak, 1945). Ölümünden sonra **Necati Cumalı**, bu kitaptakilerle, kitaptan sonra yazılmış şiirlerini, yazılarından seçmeleri, ***Muzaffer Tayyip*** adlı bir kitapta derledi (1956).

KAN

Önce öksürüverdim
Öksürüverdim hafiften,
Derken ağzımdan kan geldi
Bir ikindi üstü durup dururken

Meseleyi o saat anladım
Anladım ama, işten geçmiş ola
Şöyle bir etrafıma baktım,
Baktım ki yaşamak güzeldi hâlâ

Meselâ gökyüzü,
Maviydi alabildiğine
İnsanlar dalıp gitmişti
Kendi âlemine

DÜNYA HARBİ

Son günlerimi yaşıyorum sanki
Gökyüzünü seyretmemiştim böyle hiç
Başımı kaşıyarak
Bu kadar mahzun etmemişti beni
Babası ölen çocuk
Dalı kırılan ağaç
Kocası sarhoş kadın
Bu kadar mahzun etmemişti beni
Ah, boyu devrilesi
Körolası dünya harbi.

GRAMER DERSİ

"Sevmek" bir kelimedir
"Sarı saçlı" dersem bir kız için
Sıfat söylemiş olurum.
"Ben sarı saçlı bir kız sevdim"
Bir cümledir. Sevda dolu bir cümle
Nokta koymalı, durmalı zira
Zira "açlık" da bir kelime
Cümleye gelmez sarı saçlı kız gibi
Ah elbet dolaşırsa ölüm sık sık dilime
"Öleceğim, ölüyorum, öldüm"
Diyeceğim bir gün

RÜŞTÜ'DEN GELEN MEKTUP

Önce bütün şairlere selâm
Sonra şunu söylemek isterim
Ölüm hiç de güzel değil
Ne sabah var ne akşam

Sokakların ellerinden öperim
Bana yaşamasını öğretmişlerdi
Dost olsun, düşman olsun
İnsanlara iyi günler dilerim

Söyle sarı saçlı daktiloya
Ben yokum artık
Vefasız dostlara hatırlat
Kimseye kalmaz o dünya

Nasıl unuturum güzeldi yaşamak
Fakat hakkı varmış Oktay'ın
"Hatıralar da dal istiyor
Kuşlar gibi konacak."

ÖLDÜKTEN SONRA

Diyecekler ki arkamdan
Ben öldükten sonra
O, yalnız şiir yazardı
Ve yağmurlu gecelerde
Elleri cebinde gezerdi
Yazık diyecek
Hâtıra defterimi okuyan
Ne talihsiz adammış
İmanı gevremiş parasızlıktan

DÖNÜŞ

Çiçek, sen hâlâ
Bu kırmızı saksında mısın?
Çocuk, sen hâlâ
Bir rüya gibi uykunda mısın?

Gönül sen hâlâ
O eski şarkında mısın?
İhtiyarlamışsın ama
Bilmem farkında mısın?

ÖZDEMİR ASAF
(1923, Ankara – 28 Ocak 1982, İstanbul)

İlkokuldan lise son sınıfa kadar Galatasaray'da okudu, diplomayı Kabataş Erkek Lisesi'nden aldı (1942), Hukuk ve iktisat öğrenimini yarıda bıraktı, gazetecilik, mütercimlik yaptı. Sanat Basımevi'ni kurarak matbaacılık hayatına atıldı (1950→). ★ İlk şiirleri *Servetifünun-Uyanış* (1940-1944) dergisinde çıkmıştı. İlk kitabına 1952'den sonraki şiirlerini alan **Özdemir Asaf**'ın şairdeki "ikinci kişi" problemini, ikinci kişi ile kendi arasındaki bağlantıları çeşitli yönlerden derinleştirdiği, yaşayışını dolduran davranışları soyutlaştırarak bir düşünme planına yükselttiği, bunu yaparken de, 1950 şiirinin ortak biçim anlayışından ayrı, özel bir dil kullandığı görülür; çelişmeli, oyunlu bir mantık düzeninde mısra sayısını çok kere en aza indirdiği de olur .★ Şiir kitapları: ***Dünya Kaçtı Gözüme*** (1955), ***Sen Sen Sen*** (1956), ***Bir Kapı Önünde*** (1957), ***Yuvarlağın Köşeleri*** (özdeyişler-etika, 1961), ***Yumuşaklıklar Değil*** (1962), ***Nasılsın*** (1970), ***Çiçekleri Yemeyin*** (1975), ***Yalnızlık Paylaşılmaz*** (1978), ***Benden Sonra Mutluluk*** (1983, ölümünden sonra, daha önce toplanmamış şiirleriyle). ★ **Özdemir Asaf**'ın 92 şiirinin İngilizceleri ***To Go To*** adlı bir kitapta yayımlanmıştır (Çeviren: **Yıldız Moran**, 1964). ★ Bir eseri de, gene şiir halinde, **Oscar Wilde**'in ***Reading Zindanı Balladı*** çevirisidir (1968).

ALFA

Senin saçların niçin kumral,
Niçin siyah, niçin beyaz..
Ellerin niçin konuşur,
Niçin konuşmaz..

Niçin güler gözlerin,
Baktıkça..

Niçin gülmez,
Yakınlaştıkça, uzaklaştıkça.

Niçin bir şey beklemiyorsun,
Yarınlarından..
Niçin ağlıyorsun, neden ağlamıyorsun,
Yaşanmışlardan.

Bilme niçin biliyorsun..
Seni saran aşkların farkındasın, şiirlerle.
Unutmak istiyorsun, unutamıyorsun.
Aynı kelimelerle.

Senin saçların niçin öyle..
Siyah, beyaz, kısa, uzun..
Öldürmekten daha ağır bir şey..
Niçin anlıyorsun.

BAKI

Kendi bahçesinde dal olamayanın biri
Girmiş bahçeme ağaçlık taslıyor.

BENMİŞİM

Bana yakın geldin dedi,
Sevdi.

Bana yakın geldin dedi,
Vurdu.

Adlarını sordum
İnsan dediler.

BAŞKA FREKANS

Vurdun, acısı daha geçmedi,
Biliyorum, geçecek.
Ama öyle ağır konuştun ki ardından.
O, gittikçe gerçek.

AŞK ŞARKISI

Ellerini ver, öpeceğim.
Binlerce el içindeyim,
Şu beyaz çizgilerden gideceğim.
Ellerini ver, ver ellerini...
Seni öldüreceğim.

Gözlerinden gireceğim,
İçinde yer edeceğim...
Sana oradan sesleneceğim;
Ellerini ver, ver ellerini...
Seni öldüreceğim.

PERSPEKTİF

Senin içine girdiğim zaman,
Dışımda kalıyorsun.
Senin dışından sana bakınca,
İçime sığmıyorsun.

ATTİLÂ İLHAN
(1925, Menemen – 11 Ekim 2005, İstanbul)

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki yükseköğrenimini yarıda bıraktı (1949), gazete ve dergilerde çalıştı. *Demokrat İzmir* Gazetesi Genel Yayın Müdürlüğü ve Başyazarlığından Ankara'da Bilgi Yayınevi Danışmanlığına geldi (1973). *Yeni Ulus, Yeni Ortam, Milliyet, Söz* gazetelerinde fıkra yazarlığı yaptı. Sinema ve televizyon senaryoları yazdı. ★ İlk şiiri ***Balıkçı Türküsü***, *Yeni Edebiyat* gazetesinde çıkmıştı (sayı: 23, 1 Ekim 1941), ilk düzyazı denemeleri *İstanbul* dergisinde (Ocak 1945). ***Duvar*** kitabına aldığı ***Cebbaroğlu Mehemmed*** şiirinin 1946 CHP Şiir Yarışmasında ikincilik kazanmasıyla tanındı. ★ Şairliğinin ilk on yılını, destan boyutlarıyla ve duygusal, gergin bir hava içinde, İkinci Dünya Savaşı'nın Avrupa'yı saran bezginlik ve çöküntülerini yansıtmaya adamıştı. Zamanla (1955→) toplumcu kollayışı bırakmamakla birlikte tek insanın duygu dünyasından kesitler verdi; artistik abartmalarla ve yerli dünya görüşüne de yaslanarak, bireysel temaları işledi. Aynı gerginlik ve gerilim kendine özgü bir söz dizim ve hazinesiyle atbaşı, çarpıcı benzetmelerle zenginleşmiş romanlarında da görülür. Eleştiride uzun zaman toplumcu gerçekçilik ilkelerine bağlı kalmıştı. ★ Şiir kitapları: ***Duvar*** (1948), ***Sisler Bulvarı*** (1954), ***Yağmur Kaçağı*** (1955), ***Ben Sana Mecburum*** (1960), ***Belâ Çiçeği*** (1962), ***Yasak Sevişmek*** (1968), ***Tutuklunun Günlüğü*** (1973), ***Böyle Bir Sevmek*** (1977), ***Elde Var Hüzün*** (1982), ***Korkunun Krallığı*** (1987), ***Ayrılık Sevdâya Dâhil*** (1993), ***Kimi Sevsem Sensin*** (2001). ★ Romanları: ***Sokaktaki Adam*** (1953), ***Zenciler Birbirine Benzemez*** (1957), ***Kurtlar Sofrası*** (iki cilt 1963/64), ***Bıçağın Ucu*** (1973), ***Sırtlan Payı*** (1974), ***Yaraya Tuz Basmak*** (1978), ***Dersaadet'te Sabah Ezanları*** (1982), ***Fena Halde Leman*** (1980), ***Haco Hanım Vay*** (1984), ***O Karanlıkta Biz*** (1987). ★ Deneme/anı: ***Abbas Yolcu*** (1959),

Yanlış Kadınlar Yanlış Erkekler (1985), ***Hangi Sol*** (1970), ***Hangi Batı*** (1972), ***Hangi Seks*** (1976), ***Hangi Sağ*** (1980), ***Hangi Atatürk*** (1981), ***Hangi Edebiyat*** (1993), ***Gerçekçilik Savaşı*** (1980), ***İkinci Yeni Savaşı*** (1983), ***Faşizmin Ayak Sesleri*** (1975), ***Batı'nın Deli Gömleği*** (1982), ***Sağım Solum Sobe*** (1985), ***Ulusal Kültür Savaşı*** (1986). ★ Çevirileri: ***Kanton'da İsyan*** (**Malraux**), ***Umut*** (**Malraux**), ***Basel'in Çanları*** (**Aragon**). ★ 1946'da CHP'nin şiir yarışmasında ikincilik; ***Tutuklunun Günlüğü*** ile *1974 TDK Şiir Ödülü*'nü, ***Sırtlan Payı*** ile *1974-75 Yunus Nadi Armağanı*'nı kazandı.

ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN ŞİİRİ

gözlerin gözlerime değince
felâketim olurdu ağlardım
beni sevmiyordun bilirdim
bir sevdiğin vardı duyardım
çöp gibi bir oğlan ipince
hayırsızın biriydi fikrimce
ne vakit karşımda görsem
öldüreceğimden korkardım
felâketim olurdu ağlardım

ne vakit maçka'dan geçsem
limanda hep gemiler olurdu
ağaçlar kuş gibi gülerdi
bir rüzgâr aklımı alırdı
sessizce bir cigara yakardın
parmaklarımın ucunu yakardın
kirpiklerini eğerdin bakardın
üşürdüm içim ürperirdi
felâketim olurdu ağlardım

akşamlar bir roman gibi biterdi
jezabel kan içinde yatardı
limandan bir gemi giderdi
sen kalkıp ona giderdin
benzin mum gibi giderdin
sabaha kadar kalırdın

hayırsızın biriydi fikrimce
güldü mü cenazeye benzerdi
hele seni kollarına aldı mı
felâketim olurdu ağlardım
.....
dün akşam bütün yüzünle bana doğru eğilmiştin
gözlerin hüzünle doluydu güya beraberdik
öptüm ki sen değilmişsin büyük yalnızlığımmış
yalnızlığımı emziren korkunç karanlığımmış
dün akşam yeniden ıhlamurlar boyunca gittim
yine yoldan çingeneler geçiyorlardı

YANGIN GECESİ

yangın gecesini giyinmiştim
ateş İstanbul'a bulaşmıştı
yalnızdım zehirdim zehirliydim
bütün köprülerim atılmıştı
gemimi ellerimle batırmıştım
istanbul nefes nefes yanıyordu
sen tutuşmuştun yanıyordun
çığlıkların kulağımdan gitmeyecek

saçların tutuşmuştu yanıyordu
ateş dudaklarına bulaşmıştı
kimseler yangını görmüyordu
neden yandığını sormuyordu
bir damlacık su vermiyordu
elini ayağını şaşırmıştı
sen bir cehennemdin yanıyordun
istanbul bir cehennemdi yanıyordu
ben eski cehennemim yanıyordum
şiirlerim haykırmağa başlamıştı

duman beni boğmasa kör etmese
gözlerim kör olmasa ölmesem
seni görsem suçlu gözlerini görsem
yangın gecesinde kaybolduğunu
bir bıçak gibi savrulduğunu
başıma taş yağmasa düşmesem

gemiler ateş almasa gitmese
istanbul yanmasa sen yanmasan
ben kendi kendimi yakacaktım
bu geceyi böyle bağırtan ben değilim
bu geceyi bu bir yürek gibi buğulu
bu uğultulu yangın gecesini
rezil rezil bağırtan ben değilim
gemiler kendileri bağırıyorlar
galata kulesi kendiliğinden bağırıyor
ben kendim bağırıyorum bilmeyerek
haykırdığımın farkında olmıyarak
kirpiklerim bıyıklarım kavruluyorlar
yangın hayallerime sokuluyor

24-61

ahmed beni fevzipaşa bulvarı'na çağırdılar
onikinci ağacın altında bekleyeceğim
ahmed beni neden çağırdılar bilmiyorum
izmir'in yabancısıyım ahmed korkuyorum
sabaha dönmezsem telefon edersin
emniyet nöbetçi müdürlüğü'ne: 24-61

ahmed şu para sende dursun ne olur ne olmaz
rıhtımda istanbul oteli var bilirsin
kapıcı ibrahim'den çilli ferihan'ı sorarsın
benim için bir yalan uydur telgraf geldi de
acele gitti de nasıl bilirsen öyle yap
ahmed benim senden başka arkadaşım yoktur
yarından sonra mektup gelecek yırt at
unutma ferihan'a giderken karanfil götür
tarafımdan söyle turgut köpeğine yüz vermesin

ahmed beni fevzipaşa bulvarı'na çağırdılar
ahmed beni neden çağırdılar bilmiyorum
birazdan kalkıp gideceğim namus belâsı
ben izmir'in yabancısıyım kimseyi tanımam
ahmed benim senden başka arkadaşım yoktur
sabaha dönmezsem telefon edersin
emniyet nöbetçi müdürlüğü'ne: 24-61

DEMİRBOĞAN

benim bu kaldırımlara yazdığım yazıyı
silerse demirboğan siler yoksa hiç
bir yerinden fena halde kirletmiş yaşamayı
her akşam orospu çocuğu her sabah piç
her saat başında bir karanlığa dönüyor

en büyük özgürlük ölmekmiş deniyor
sakın ha adamı boğuntuya getirirler
ölmek kolay karanlığın arkası görünmüyor
hem yaşamak üzerine aynı şeyi dediler
hepimiz en azından kendimize mahkûmuz

demirboğan'ın salyası özellikle kuduz
bir ceset görmesin çarşambadan çarşambaya
yeryüzüne sığamıyor yüzde doksan dokuz
'mevcutlu' gidecek öteki dünyaya
iki polis arasında bilekleri kelepçeli

asmalımesçit'teki eski bizans oteli
her yağmuru itçesine camlarında toplayan
sabah olmayı bıraktı gitti gideli
beyaz bir kontrabas gibi demirboğan
şimdi başını sokacak bir telgraf arıyor

TARZ-I KADÎM

–Babam Şair Bedri İlhan'a...–

olmuyor neyleyim
olmuyor velinimetim efendim
olmuyor yirminci asırda
tarz-ı kadîm üzre gazeller söylemek
beşiktaş'a yakın hânesi yerle yeksan oldu nedim'in
bâki o enis-i dilden
bir yahya kemal kaldı hâl ü hâzırda
ayıptır efendim iç bâde güzel sev demek
var ise akl ü şuurun
ayıptır bu zamanda yâr deyip yâr işitmek

kıvılcımlar kaymalı
insanlarım dedikçe şair kaleminden
zaten ömrümüz rüzgârlı sular gibi dalgalı
kimseler başalamaz medar-ı maişet derdinden
kim okur kim dinler sihâm-ı kazayı?
yalnız alınıp verilür bir selâm kalmıştır
nâbi efendi'den

sen benim velinimetim efendim
ben senin hayr-ül halef
sen vakt-i zamanında
uyan derdin uyan ey mest-i hâbinaz
uyan artık uyan artık
bense uyandım hâb-ı gafletten
uyan derim uyan ey sulh-ü müebbed!

MUSTAFA KEMAL

dağ başını efkâr almış
gümüş dere durmaz ağlar
gözyaşından kana kesmiş gözlerim
ben ağlarım çayır ağlar çimen ağlar
ağlar ağlar cihan ağlar
mızıkalar iniler ırlam ırlam dövülür
altmış üç ilimiz altmış üç yetim
yıllar gelir geçer kuşlar gelir geçer
her geçen seni bizden parça parça götürür
mustafa'm mustafa kemal'im

diz dövdüm
gözlerim şavkı aktı sakarya'nın suyuna
sakarya'nın suları nâmım söyleşir
hemşehrim sakarya öksüz sakarya
ankara'dan uçan kuşlar
kemal'im der günler günü çağrışır
kahrolur bulutlara karışır
gök bulut yaşmak bulut
uca dağlar dev boyunlu morca dağlar
divan durmuş bekleşir
mustafa'm mustafa kemal'im

nasıl böyle varıp geldin hoşgeldin
çıngı kaymış yalazlanmış gözlerin
şol yüzünde güneş südü sıcaklık
ellerinden öperim mustafa kemal
senin dalın yaprağın biz senin fidanların
biz bunları yapmadık
sel elbette bilirsin bilirsin mustafa kemal
elsiz ayaksız bir yeşil yılan
yaptıklarını yıkıyorlar mustafa kemal
hani bir vakitler kubilay'ı kestiler
çün buyurdun kesenleri astılar
sen uyudun asılanlar dirildi
mustafa'm mustafa kemal'im

karalar kuşanmış karadeniz akmam diyor
dokunmayın ağlamaktan bıkmam diyor
bu gece kıyamet gecesi bu vapur bandırma vapuru
yattığı yer nur olsun mustafa kemal
ben ölümden korkmam diyor
korkmam diyen dilleri toz oldu toprak oldu
değirmen döndü dolandı yıllar oldu
bir kusur işledik bağışlar mı kimbilir
o bize öğretmedi kazan kaldırmasını
günahı vebali öğretenin boynuna
erdirip oldurana ana avrat sövmesini
yüreğim kırıldı kanım kurudu
var git karadeniz var git başımdan
mızıka çalındı düğün mü sandın
bir yol koyup gideni gelir mi sandın
mustafa'm mustafa kemal'im

ankara'nın taşına bak
tut ki baktım uzar gider efkârım
çayır ağlar çimen ağlar ben ağlarım
gözlerimin yaşına bak
ankara kalesi'nde rasattepe'de
bir akça şahan gezer dolanır
yaşın yaşın mezarını aranır
şu dünyanın işine bak
mustafa'm mustafa kemal'im

LİMAN

I.
gözümden yere bir damla kan damladı kırmızı
adım adım şehrin ışıklarını yaktım sokak sokak
içimde sonrasız bir yolculuğun iç bulantısı
galata rıhtımında eski bir liman kahvesi
hepyekten düşeşe günahlarım ve salkım saçak
avucumun içinde iki satır japon yazısı
bunun ne demek olduğunu öğrenemeyeceksiniz

rize'li bir tayfanın anasına avradına sövdüm
nylon bir gömlek giymişti utanıyordu
elinden tuttum gece abanoz'a götürdüm
kalbin cebimde bir yerimdeydi denize düşürdüm
köprüler açılmıştı üsküdar uyanıyordu
tophane rıhtımında oturdum yere tükürdüm
yere neden tükürdüğümü öğrenemeyeceksiniz

bıyıkları kazınmış bir liman sabahı kerpiç
vinçler beni allaha kaldırıyorlar
sağ gözümde yulaf sol gözümde pirinç
kamyonların ağzında bıçak benim ağzımda hınç
bir bacanın göğsünde çarmıh ötekinin mezar
şaraba girmiş tayfalar şaraba ve korkunç
neden böyle içtiklerini öğrenemeyeceksiniz
ben sustum kadehte rakı sustu çocuklar sustu
üstümüze yıkılan gökleri dinledik yürekten dinledik
bu kur'an dinlemek gibi anlaşılmaz bir histi
silici mıstık ağladı ayaklarımıza kustu
sonra kılıç kestik barbut attık büyük kumar oynadık
osman mızıkladı küstü osman ilkin bana küstü
osman'ın neden küstüğünü öğrenemeyeceksiniz

ellerim memelerinde kaldı yoksul türkân'ın
türkân'ı görmeyin türkân'ı köpekler gibi pişman
ben ismimi kaybetmişim yazdığım herşey yarım
haliç'te yaşlı bir şilep ağladı ben ağladım
kulaklarımın içinde çığlık çığlığa bir akşam
şu bulutları bir yerde görmüştüm tanıdım
nereden tanıdığımı öğrenemeyeceksiniz

DEPREM BEKÇİSİ

mıknatıslı bir anten gibi tek tek
gökyüzüne açılmış kirpiklerim
dilimde yanık yıldızların tadı
ayakta ne uyku ne durak
bütün bir gece deprem bekledim
olmadık saatleri yokladım
hiç biri yerinden kımıldamadı
deprem gecesini dörde katladım
karanlıkta sustum büyük bekledim
ölüm bıçak gibi parlıyordu

EMPERYAL OTELİ

ben hiç böylesini görmemiştim
vurdun kanıma girdin itirazım var
sımsıcak bir merhaba diyecektim
başımı usulca dizine koyacaktım
dört gün dört gece susacaktım
yağmur sönecekti yanacaktı
sameland seferden dönecekti
duvardaki saat duracaktı
ben hiç böylesini görmemiştim
vurdun kanıma girdin itirazım var

emperyal oteli'nde bu sonbahar
bu camların nokta nokta hüznü
bu bizim berhava olmuşluğumuz
bir nokta bir hat kalmışlığımız
bu rezil bu çarşamba günü
intihar etmiş kötümser yapraklar
öksürüklü aksırıklı bu takvim
ben hiç böylesini görmemiştim
vurdun kanıma girdin itirazım var

sesleri liman sislerinde boğulur
gemiler yorgun ve uykuludur
sabahtır saat beş buçuktur
sen kollarımın arasındasın

onlar gibi değilsin sen başkasın
bu senin gözlerin gibisi yoktur
adamın rüyasına rüyasına sokulur
aklının içinde siyah bir vapur
kıvranır insaf nedir bilmez

otelin penceresinde duracaktın
şehri karanlıkta görecektin
saçların ıslanacak ıslanacaktı
kış geceleri gibi uzun uzun
tek damla göz yaşı dökmeksizin
maria dolores ağlayacaktı
istanbul'u yağmur tutacaktı
bütün bir gün iş arayacaktım
sana bir türkü getirecektim
kulaklarımız çınlayacaktı

emperyal oteli'nin resmini çektim
akşam saçlarından damlıyordu
kapısında durmanı söylemiştim
yüzün zambaklara benziyordu
cumhuriyet bahçesi'nde insanlar geziyordu
tepebaşı'ndaki küçük yahudiler
asmalımesçit'teki rum kemancı
böyle rüzgârsız kalmışlığımız
bu bizim çektiğimiz sancı
el ele tutuşmuş geziyordu
gazeteler cinayeti yazıyordu
halic'e bir avuç kan dökülmüştü

emperyal oteli'nde üç gece kaldık
fazlasına paramız yetmiyordu
gözlerin gözlerimden gitmiyordu
dördüncü gece sokakta kaldık
karanlık bir türlü bitmiyordu
sirkeci garı'nda sabahladık
bilen bilmeyen bizi ayıpladı
halbuki kimlere kimlere başvurmadık
hiçbiri yüzümüze bakmıyordu
hiç kimse elimizden tutmuyordu
ben hiç böylesini görmemiştim
vurdun kanıma girdin kabulümsün

CİNAYET SAATİ

haliç'te bir vapuru vurdular dört kişi
demirleşti eli kolu bağlıydı ağlıyordu
dört bıçak çekip vurdular dört kişi
yemyeşil bir ay gökte dağılıyordu

deli cafer ismail tayfur ve şaşı
maktulün onbeş yıllık arkadaşı
üçü kamarot öteki aşçıbaşı
dört bıçak çekip vurdular dört kişi
cinayeti kör bir kayıkçı gördü
ben gördüm kulaklarım gördü
vapur kudurdu kuduz gibi böğürdü
hiç biriniz orada yoktunuz

demirleşmişti eli kolu bağlıydı ağlıyordu
on üç damla gözyaşını saydım
allahına kitabına sövüp saydım
şafak nabız gibi atıyordu
sarhoştum kasımpaşa'daydım
hiç biriniz orada yoktunuz
haliç'te bir vapuru vurdular dört kişi
polis katilleri arıyordu
deli cafer ismail tayfur ve şaşı
üzerime yüklediler bu işi
sarhoştum kasımpaşa'daydım
vapuru onlar vurdu ben vurmadım
cinayeti kör bir kayıkçı gördü
ben vursam kendimi vuracaktım

BÂKÎ'YE GAZEL

bir yerde vahim bir yanlış yapılmıştır
ne yadsımaya dilim varır
ne düzeltmeye gücüm yeter
meyyus bir papağan gibi tenhada bırakılmış
harıl harıl
içimdeki bozgunla söyleşirim

bir yaş gelir ki kadınlar
çekilir ortalıktan
esmerler birden çekimser
sarışınlar uzak
kumrallar vefasızdır
artık ne uyku ne durak
bir âfet biçerim imgelem kumaşından
müstesna bir sevgili
onunla söyleşirim
fazlasıyla edâlı
iyice rahşân
bakışları ebrûlî

serviler boşalır boşluklardan
bir mehtap karanlığına
gazelhanlar susmuş
çalgıcılar perişan
bir ben ki sabahlara kadar böyle
münzevi bir kanûnla söyleşirim

ne şair kalmış ülkede ne şiir
divanlar unutulmuş
mesneviler parça parça
ey şairlerin sultanı ey bâkî
inanılmaz kafiyeler düşürüp yıldızlardan
(mef'ûlü mefâilü)
ruhunla söyleşirim

AĞIR KAN KAYBI

biz yalnızlıktan doğduk o dağdağalı sudan
biz yani erdoğan ayşenur ali ve ahmet
birkaç litre kan bir hayli kemik epeyce korku
sanki bir tesbih koptu tane tane savrulduk
köy köy bucak bucak memleket memleket
yani afyon adilcevaz akçadağ turgutlu
birkaç litre kan bir hayli kemik epeyce korku

buzlu mehtap alçakça kesmişti yolumuzu
bütün kapılardan açıkça kovulmuştuk
silâhımız avcumuza yapışmıştı soğuktan

biz yani erdoğan ayşenur ali ve ahmet
birkaç litre kan bir hayli kemik epeyce korku
kestiremedik ne yaptığımızı kim olduğumuzu
sanki bir tesbih koptu tane tane savrulduk
köy köy bucak bucak memleket memleket
yani afyon adilcevaz akçadağ turgutlu

ne kadar korkmuştuk elimizden tutmadılar
doğrudur kendi içimizde daraldığımız
kim neyi savundu bilinmez nereye kadar
biz yani erdoğan ayşenur ali ve ahmet
başka bir yalnızlıkta boğulduk / havasızlıktan
sanki bir tesbih koptu tane tane savrulduk
köy köy bucak bucak memleket memleket
ne solculuğumuz solculuktu ne sağcılığımız
karanlık bir kapı olup üstümüze kapandılar
kimse bizi sevmedi / ağır kan kaybıyız

ZEYNEP BENİ BEKLE

zeynep beni bekle / gece ağaçlarına
yağmur çiseliyorum / cam tozu su beyazı
yalnızlığını mutlaka değiştireceğim
bir yaprak hâlinde süzülüp saçlarına
eski teşrinlerden / kederli kırmızı
zeynep beni bekle mutlaka döneceğim
söyle kim önleyebilir buluşmamızı

geceleyin ışıkları söndürdüğün zaman
benim şiir kitaplarından sızan aydınlık
elinde uyuyakaldığın heyecanlı roman
pancurların çarpıldığı lodos geceleri
rüzgârın değil benim / pencerendeki ıslık
her akşam koridordaki ayak sesleri
yanlış çaldığını zanettiğin telefon
zeynep beni bekle mutlaka geleceğim
hem bu ne ilk ayrılığımız ne de son

pikapta eminağa acemaşirân saz semaisi
sokakta çocuklar saklambaç hırsız polis

hayat akıp gidiyor olsam da olmasam da
saatı durmamalı ufak sorumlulukların
resmi bırakmadın ya / son çektiğin hangisi
bak mektuplar birikmiş yine masamda
fakülteler açılacak bak bugün yarın
zeynep beni bekle mutlaka geleceğim
başladığımız filmi birlikte bitireceğiz

kim ne derse desin içimde delice bir his

YAĞMURDA SİS DÜDÜKLERİ

imdat çığlıkları mıdır
bir felaketi mi duyururlar
anlaşılmaz söyledikleri
salkım saçak çökerler karanlığıma
yalnızlığımı dağıtırlar
yağmurda sis düdükleri

camlarda çehreler hayal meyal
aramızdan müthiş ayrılmışlardır
anlaşılmaz niye öldükleri
son nefeslerini tasarladıkça
insan ısrarla ölümünü yaşıyor
yağmurda sis düdükleri

yürekte keder yoğunlaştıkça
bulutlar buz tozuna yozlaşıyor
anlaşılmaz neleri götürdükleri
sabahlar olur bir türlü uyuyamam
içimde sanki şilepler çarpışıyor
yağmurda sis düdükleri

ELDE VAR HÜZÜN

söyleşir
evvelce biz bu tenhalarda
ziyade gülüşürdük
pır pır yaldızlanırdı kanatları kahkaha kuşlarının

ne meseller söylerdi mercan köz nargileler
zamanlar değişti
ayrılık girdi araya
hicrana düştük bugün
ah nerde gençliğimiz
sahilde savruluşları başıboş dalgaların
yeri göğü çınlatan tumturaklı gazeller
elde var hüzün

o şehrâyin fakat çıkar mı akıldan
çarkıfeleklerin renk renk geceye dağılması
sırılsıklam âşık incesaz
kadehlerin mehtaba kaldırılması
adeta düğün
hayat zamanda iz bırakmaz
bir boşluğa düşersin bir boşluktan
birikip yeniden sıçramak için
elde var hüzün

HANNELİSE

yağmurda çıkıp geleceksin hannelise
yağmur gözlerinden çıkıp gelecek
bir öğle sonu paris'te hannelise
bir kahvede grands boulevards türküsünü çalacaklar

paris ve yapraklar sararmış etrafımda
seine'e kanat vurup bir rüzgâr geçiyor
gare d'orléans'da saat şimdi üç diyecek
yağmurdan çıkıp geleceksin hannelise
gözlerine bakıp sanki mavi diyeceğim
sanki çocuk diyeceğim
aydınlanacaklar
balığa çıkmış bir ihtiyar rıhtımda
suya atıp söndürecek
cıgarasını
bir öğle sonu paris'te hannelise
bir kahvede grands boulevards türküsünü çalacaklar

insan kendisine rağmen yaşayamaz
kalbimiz beyaz derken biz siyah diyemeyiz
diyemeyiz hannelise
sen mutlaka lichtenstein dükalığından bahsedersin
yapraklarını döker ıhlamur ağaçları katedralin önünde
ben içimde müstesna bir ateş bahçesi donatırım
bembeyaz
bembeyaz hannelise

SÛZ-İ DİL-ÂRÂ

sürün cezvelerde sürün kabarsın esmer kahveler
yakın yakın mumları büyüsün divanhaneler
çekip çekip coşmuştur mestâne hânendeler
zil gibi titreşirler / aah / selâtin meyhaneler
âvâre kuyrukluyıldız dillerde sûz-i dil-ârâ

teşrîn yağmurlarıdır simsiyah hicrânım efendim
hanidir iftirakımızdan vallahi pişmanım efendim
yâdınıza hiç mi gelmez aşkımız cânım efendim
bulutlara ulaşmıştır âhım efgânım efendim
âvâre kuyrukluyıldız dillerde sûz-i dil-ârâ

BESTENİGÂR

kanlı bir serencamdı tek tük kurtulanları
meçhul bir kıt'a gibi keşfettiler bestenigâr'ı
tırmanır göklere kıvılcım sarmaşıkları
kanunların bitirip bitirip başladıkları
gerçek mi bu şehrâyin gerçek mi yaşadıkları
meçhul bir kıt'a gibi keşfettiler bestenigâr'ı

gurup vakti güneş bulutlardan sıyrılınca
bir tâvûs kuyruğudur menevişli kanlıca
hayata anlam veren ölümmüş anlaşılınca
ölümü aşmak için ölesiye yaşanınca
ne korkuya yer kaldı ne öfkeye ne hınca
meçhul bir kıt'a gibi keşfettiler bestenigâr'ı

TUT Kİ GECEDİR

tut ki gecedir
karanlık sıvaşır ellerine camlardan
birden kırmızıya döner
trafik ışıkları
kükürtlü dumanlar yükselir
korkuya batmış
camkırığı adamlardan
tehlikeye büyür sakalları

tut ki gecedir
ihbarlar birer sansar
bir telefondan bir telefona atlar
yeraltı örgütleri tetik üstünde
adres değiştirmiş silah kaçakçıları
fahişeler birbirinden kuşkulanıyor

tut ki gecedir
kaatiller huzursuz
hırsızlar sinirli
hainler ürkekçedir
elleri telefona kendiliğinden uzanıyor
ihanete gece müthiş bir gerekçedir
ihbarlar birer sansar
bir telefondan bir telefona atlar

ihanet bir bilmecedir

AN GELİR

an gelir
paldır küldür yıkılır bulutlar
gökyüzünde anlaşılmaz bir heybet
o eski heyecan ölür
an gelir biter muhabbet
çalgılar susar heves kalmaz
şatârâbân ölür

şarabın gazabından kork
çünkü fena kırmızıdır
kan tutar / tutan ölür
sokaklar kuşatılmış
karakollar taranır
yağmurda bir militan ölür

an gelir
ömrünün hırsızıdır
her ölen pişman ölür
hep yanlış anlaşılmıştır
hayalleri yasaklanmış
an gelir şimşek yalar
masmavi dehşetiyle siyaset meydanını
direkler çatırdar yalnızlıktan
sehpada pir sultan ölür

son umut kırılmıştır
kaf dağı'nın ardındaki
ne selam artık ne sabah
kimseler bilmez nerdeler
namlı masal sevdalıları
evvel zaman içinde
kalbur saman ölür
kubbelerde uğuldar bâkî
çeşmelerden akar sinan
an gelir
– lâ ilâhe illallah –
kanunî süleyman ölür

görünmez bir mezarlıktır zaman
şairler dolaşır saf saf
tenhalarında şiir söyleyerek
kim duysa / korkudan ölür
– tahrip gücü yüksek –
saatli bir bombadır patlar
an gelir
attilâ ilhan ölür

geceleri bir ıslık
penceremin altında birileri
beni çağırıyorlar
(yoksa yanılıyor muyum)
koşup bakıyorum kimseler yok
sarayburnu'nda sis düdükleri
mektuplarım kayboluyor posta kutusundan
birileri çalıyor ama kim
geçen akşam yağmuru değiştirdiler
yumuşak başlamıştı tatlı ve ılık
nasıl olduysa kestiremedim
az sonra sülfirik asitti gökten yağan
(cam iplikleri halinde yağıyor
değdiği yeri eriterek
duman duman)

bir yerlere gidecek oluyorum
ardımda birileri
hayal meyal varla yok arası
cıgaralarını avuçlarında saklamış
gözlerinde aynalı güneş gözlükleri
(bilmem yanılıyor muyum)
daha dün geceyarısı
telefonda birileri
fakat konuşmuyorlar
bir bubi tuzağı sessizliği hüküm sürüyor
türlü olasılıklarla yüklü
olağanüstü iri
bir o kadar da tehditkâr
(bilmem yanılıyor muyum)
beni dehşete düşürmek istiyorlar

nasıl oluyor anlayamıyorum
gece yayın bitmiş televizyonu kapamışım
ekranda ansızın birileri
kapalı demir bir kapı gibi suratları
gözleri ateş saçıyorlar
gözlerinde tarifsiz bir hışım
bıyıkları zifiri karanlık

ele geçirebilirlerse beni öldürmek
besbelli maksatları
(yanılıyor muyum neyim)
yanlış bir mıknatıs fırtınası içindeyim
şişe yeşili şerare atlamaları
şurup kırmızısı çakıntılar
sağım solum her tarafım elektrik
korkuyorum
korktuğumun bilincindeyim
birileri
şalteri indirdi indirecek
işim bitik

ŞEYH BEDREDDİN-İ SİMAVÎ'YE GAZEL

varsa devran içinde devran
bu devranın devranıyız biz
o canlar ki cânânından taşra düşmüştür
cânânıyız biz

gönül mahzun
ay karanlık
yıldızlar gözden nihân olsa da
arşı ferşi ışıktan titretecek
bir aydınlık imkânıyız biz

ince bir yağmura gerçi asılmıştır
– serez'in esnaf çarşısı'nda –
uzadıkça uzar gölgesi darağacından
o asırdan bu asıra
şeyh bedreddin-i simavî'nin
elhâk/devamıyız biz

geçer mermi ıslıklarıyla/tek tek
vurduğunu dağıtan
sunturlu mısralar
rediflerin gümbürtüsü akla ziyan
tantanalı bir kavganın demek
gazelhanıyız biz

tohum ağaç ve orman
ölümün içerdiği hayat
buhara inkılap eden su
– iriş dede sultanım iriş –
gün bu gün saat bu saat
diyalektiğin fermanıyız biz

ARİF DAMAR
(23 Temmuz 1925, Çanakkale)

İstanbul'da Yenikapı Ortaokulu'nu bitirdi (1941), hayata atıldı. Anadolu'da, İstanbul'da memurluk yaptı, sonunda bir kitabevi açtı. ★ İlk şiiri, *Yeni İnsanlık* dergisinde çıkmıştı (Mart 1940). Toplumsal içeriği yoğun, dilde biçimde dikkatli, titiz şiirleriyle tanındı. Bazı şiirlerini **Arif Barikat** adıyla yayımladı. Şiir kitapları: ***Günden Güne*** (1956), ***İstanbul Bulutu*** (1958), ***Kedi Aklı*** (1959), ***Saat Sekizi Geç Vurdu*** (1962), ***Alıcı Kuş*** (1966), ***Seslerin Ayak Sesleri*** (1975), ***Alıcı Kuşu Kardeşliğin*** (ilk beş kitabın toplu basımı, 1975), ***Ölüm Yok ki*** (1980), ***Ay Ayakta Değildi*** (1984), ***Acı Ertelenirken*** (1985, seçme şiirler), ***Günden Güne*** (1986), ***Yoksulduk Dünyayı Sevdik*** (1988), ***Onarırken Kendini*** (1992). ★ ***İstanbul Bulutu*** kitabıyla *1959 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı kazanmıştı.

DAHA

Bu yürekle memleket sevilmez,
Daha erkek!

Bu ayakla yolda yürünmez,
Daha sağlam!

Bu gözle ileriye bakılmaz,
Daha pek!

Bu sesle şarkı söylenmez,
Daha yüksek!

YOK YERE

Yalnızlığım kalabalık gitgide
Soğuk güneşler gibi çekildim kentin sokaklarından
Yoksa koruyamam bu sevinci, kırılır kolum kanadım yoksa
Hani yok mu ya hani ne derler hani işte yok yere
Yalnızlığım yalnızlığım gitgide

Yığınları yerine koyuyorum sıradağları diziyorum ardarda
Bunu ben ister miydim oysa hiç ister miydim
Kapılarda kalmasaydım nasıl söylesem? Yarı yolda
Hani yok mu ya hani ne derler hani işte yok yere
Yalnızlığım kalabalık

SAAT SEKİZİ GEÇ VURDU

Kime ne desem
Boyuna kendimi dinliyordum eski yağmurları dinliyordum

Düşünmeden biliyordum deniz ılıdı
Dökülen çelik katı
Yürüyenler yan yana

Yüzümü güneşte dinlendirsem
Dağın dağ olduğunu bilsem ovanın ova ağacın ağaç
Kurtulurdum

Çok köprülü sular gibi git git bitmedi
Boyuna kendimi dinliyordum eski yağmurları dinliyordum

Saat sekizi geç vurdu
Giden gitmiş hüznü ayaklandırmak boşuna
Düşünmeden biliyordum

BULURDU BENİ

Bulurdu beni
Irakta en
Ötede ta
Bulurdu beni

Çıkılan bir dağdı bana uzanan yol açılan kapı
Çocuklar hani mutlu hani saklanır analarından odalarda
Saklanırdım
Bulurdu beni

Yoktu boşluk yoktu ölümün sessizliği hiçlik yoktu
Bensiz geçmezdi çağ
Tik tak tik tak
Bulurdu beni

Ben de her gün bu güneşi kurardım

31 EKİM 1964

Suç kanıtı karanfiller beyazdı
Savcı söyledi yazıcı yazdı

Kanlı bir gömlek değildi
Tüfek tabanca bıçak
Karanfildiler

Karanfildiler hem de beyaz
Alındılar durdukları yerden
Açık alandan güneşten
Evlerin bulutların önünden
Yakalandı götürüldüler
Kırk karanfildi kırkı da

Uçtu gitti
Aydınlık düşleri toprak saksıların
Yağmur sonlarının sevinci
Yazlardan inen sıcak
Sorguda duruşmada

Karanfildiler hem de beyaz
Kırk karanfildi kırkı da beyaz

ALICI KUŞ

Vurur düşlerine ozanın
Güneş kızgınlığından birkaç ağustos
Birkaç ağaç
Yüksek ormanlar kuytusundan

Kardeşliğin alıcı kuşu
Kalkar konar

Köylü
Biçer ayrık otlarını ayırır başaklardan
Kalkar konar
Kardeşliğin alıcı kuşu

İşçi
Tutar ucundan en acar biçimlerin
Sürer
Bin başıboş atı bin cehennemi birden
Kardeşliğin alıcı kuşu
Kalkar konar

Duran el
Gitmeyen ayak
Bir göz ki
Arkasında bir ölü gözü
Bir ses ki
Arkasında bir ölü sesi
Döner durur
Kardeşliğin alıcı kuşu

Kalkar konar
Bir açık yürekten bir ötekine
Bir bugüne bir yarma
Alıcı kuşu kardeşliğin

SAKSI

Elimde demin
Küçük bir saksı vardı
Boş bir saksı

Nasıl ağırmış meğer
Nasıl kolum ağrıyor
Boş
Bomboş
Çiçeksiz bir saksı

DÖRTLÜK

–Tülin'e–

Eh bir gün böyle olacakmış demek
Evimizde bir Piraye'sin Evet
Sen kapıdan
Arkadan paldır küldür dünya memleket

CAN YÜCEL
(1926, İstanbul – 12 Ağustos 1999, Datça)

Hasan Âli Yücel'in oğlu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Latince-Yunanca okudu, öğrenimine İngiltere'de Cambridge Üniversitesi'nde devam etti. ★ Nazım, nesir çevirileriyle de tanınan **Can Yücel**, şiir alanında ilk kitabı ***Yazma***'dan (1950) sonra, uzun bir süre biçim arayışlarıyla oyalandı. 1965'ten sonra da, şairliğini, şiirin külhane raconlarından yararlanarak, siyasal inançlarıyla yoğurdu. Bu yoldaki ürünlerini ***Sevgi Duvarı*** (1973), ***Bir Siyasinin Şiirleri*** (1974), ***Ölüm ve Oğlum*** (1976), ***Şiir Alayı*** (1981), ***Rengahenk*** (1982), ***Gökyokuş*** (1984) kitaplarında topladı. Bütün şiirleri 1985'te yayımlandı: ***Beşibiyerde***. Son iki şiir kitabı ***Canfeda*** (1986), ***Çok Bi Çocuk*** (1988), ***Kısa Devre*** (1990), ***Kuzgunun Yavrusu*** (1990), ***Gece Vardiyası*** (1991), ***Güle Güle-Seslerin Sessizliği*** (1993).

SEVGİ DUVARI

Sen miydin o yalnızlığım mıydı yoksa
Kör karanlıkta açardık paslı gözlerimizi
Dilimizde akşamdan kalma bir küfür
Salonlar piyasalar sanatsevicileri
Derdim günüm insan arasına çıkarmaktı seni
Yakanda bir amonyak çiçeği
Yalnızlığım benim sidikli kontesim
Ne kadar rezil olursak o kadar iyi

Kumkapı meyhanelerine dadandık
Önümüzde altınbaş altınzincir fasulye pilâkisi
Ardımızda görevliler ekipler hızırpaşalar
Sabahları açıklarda bulurlardı leşimi
Öyle sıcaktı ki çöpçülerin elleri

Çöpçülerin elleriyle okşardım seni
Yalnızlığım benim süpürge saçlım
Ne kadar kötü kokarsak o kadar iyi
Baktım gökte bir kırmızı bir uçak
Bol çelik bol yıldız bol insan
Bir gece sevgi duvarını aştık
Düştüğüm yer öyle açık öyle seçik ki

Başucumda bir sen varsın bir de evren
Saymıyorum ölüp ölüp dirilttiklerimi
Yalnızım benim çoğul türkülerim
Ne kadar yalansız yaşarsak o kadar iyi

MARTILAR Kİ...

Günlerdir körköstebek nefsimle öyle hırlı
Ve öylesine harlı ki
esrik nefesim
Bir kibrit tutsam parlayacak.
Bir sarnıç gemisi diyecekler alev almış
Boğazın iki yakasından

Oysa bir gaz tenekesiyle bir şişe mavi
Gelişi güzel mi güzel bir ocak
Suların ortasında sevgili öfkemle benim
Yanacak bahar erişinceye değin
Soğuktan morarmış kanatlarını
ısıtsın diye martılar

Martılar ki sokak çocuklarıdır denizin

SON GÜRLÜK

Tırabzan hurması ağacına döndüm
Tüyüm tüsüm döküldü, yapraksız kaldım
Yine de meyvaya duruyorum bu cıbıl halimle
Tepeden tırnağa
Turuncu turuncu
Kütür kütür

Bu benim sonbaharım
Bu benim son gürlüğümdür

DAYILAR DAYILANIP YAYLAR YAYLANDIKÇA

Galata Köprüsü tir tir titriyor
Bunlar beni de asma köprü yaparlar diye

Yüreğinin dubalarını geniş tut, ihtiyar!
Sen böyle nice dayılar gördün bugüne kadar
Hepsi de yedeklerinde sürüye sürüye ayılarını
Senin üstünden azamet-i böbreki ve kalpak-ı pöstekiyle geçip
Tarih'in hayvanat bahçesini boyladılar

ÜSKÜDAR İSKELESİNDE İKİ LOSTRACI ÇOCUĞUN KONUŞMASINDAN

Öyle bir gül atıcam ki size gelecek maçta
Âdem abim bilem tutamaz elleri yanar

ANI

Ne zaman Mühürdar'a gelirsem Çin'den
Bi güzel susmak geliyor içimden
Bir kız sevmiştim gıllıgışlı
Yuvamı yapan bir kırlangıçtı
Aklımı kaçırıp kaçırıp kaçtı
Üç Güzelden ikincisiydi cadı
Ne çektim bilir Hadi'yle Sadi
Karnımdaki geçmiş çocukmuş tepti
İşe bak, köşeyi dönerken şimdi
Karşıma çıkar diye kalbim hop etti
Ne zaman kendime gelirsem Çin'den
Bi güzel susmak geliyor içimden

KAÇAMAK

Yalnız kaldıkça, yani Güler benden kaçtıkça
Tekmil elektrikleri yanık bırakıyorum yirmi dört saat
İki radyo var ikisini de açıyorum
Yarım alacağıma bir bütün ekmek alıyorum
Bugün büyük olsun yoğurt diyorum bakkala

Gören düğün var sanır

İTİRÂZA İTİRÂZIM VAR

Süt limanlarda poyrazlarla lodoslar oluyorum
Döndükçe, döndükçe başım, martılar kusuyorum
Derya bir Kurân-ı Kerim, yapraklar'nı bir bir açıyorum
Karış, karış, karış, karış, karış, karış, karış karıştırıyorum
Bakara oynuyorum Fatihâ'nın Bakara Sûresiyle
Ve zarlarla ki hepsi ayrı bir Sûre alayıdır
Nedir diye, nemenedir bu arabesk diye diye
Martılar bu şakası yok, akaraplar tarafından ağlanılan
Bir mersiye –şad olsun ruhu– Tamburî Cemil Bey'e
Odeon bir rekorla koşan bir gıramofonmuş dünya
Kurdukça dönüyorum, döndükçe çalıyor, çalınıyorum
Ben ki Kibariye bir hırsız ve Ferdi Tayfur kadar eski bir sipiker ve
kokoyiniman
Kendimden kendimi çalıyorum, kendimle, kendimle kendimi
Yaşasın mahşere dek bu kısır olmayan döngü
Yaşasın Veli'fendiler'de mahşerin o dokuz doğuran süvarisi
Benden önce de vardı, benden sonra da tufan
Yaşamak ölünmez ki yaşamayı yaşamaklan
Gönderinde Hasan-hüseyin emminin, dalgalandıkça bu kırmızı don
Bir arabesk bu, ister sol olsun, ister sağ
Ve indikçe kustuğum martıların güzel gözlerinden yaşlar
Çaputlar kalkıp kalkıp Marmara'nın dalga kıranlarından
Kondu-konacak geceleri Hacı Bektaş-i Veli'nin türbesindeki o
milyon yıllık dut ağacının dallarına
Bu şiir ve bu nâne, ifâdeme mâni olmayan bir damla menî.
Lumpen kesilmiş şahsımın (rıpp) kuzgunlaşmasıyla birden göğe ağan
ve ağaran meçhul bir artısıyla
Ki istersen demevî bir RH pozitiv de olabilir

İşte bu bir şiirin kendini çektikten sonra Kodak'la, nefsine nefes etmesidir
Zâten şiir denen nesne, eski bir an'aneyle, doğan çocuğun kulağına ezan makamıyla isminin üflenmesidir
Ya da tınlatmaktır içinle için için olan tambur ola ki evreni
Ve de çınlasın deyuu Neyzen'in neyi (görülmemiş hiç neyin çınladığı bu âna dek)
Ve en arabesk ve en çağdaş adamımız Orhan Veli'nin kuzular kulağına
Maraz ve menapoz, muhteris ve muteriz itirâzlara itirâzım var, itirâzım, itirâzım
Ama halka, halka halka halkalanan halka dünden ve yarından her zaman razıyım

ÖZTANITIM

Ben bir aşk değirmeniyim
Şiirler öğütürüm Ayça Parkında
Çocukları havada fır döndürürüm kollarımla
Paydostan sonra da Donkişot'u görürüm rüyalarımda

BİR ÇİN ŞİİRİ

(7. yüzyıl)

Dâvacı zengin, dâvalı yoksulsa
enginden yana işler yasa

Dâvacı yoksul, dâvalı zenginse
Dâvalıda kalır yine nizâlı arsa

Dâvacı da dâvalı da zenginse dâvada
Özür diler çekilir aradan kadı

Dâvacı da dâvalı da yoksulsa, bak,
Sade o zaman işte yerin bulur hak

HATİME

Güngörmüşlerdenim ben
Bademki bu güngörmedik günü gördüm
Ben ki hece taşlarıyla gördöğüşümde
Şamdan bir karıya bir gözü âmâ
Şey yaparken şeyitlenir ölürdüm

Patrona Halil'di patronum kesen
Toy bir zebâni olarak külhandan
Âteşimle Nesimî'nin küllerini kürdüm
Sonram da Saunalı bir sefir nidâsiylen
Arap subanlarına kızdım köpürdüm

Gusulle ağarmaz zinhar karacümle
Dokuz doğurmadan ana olmaz hamile
Diye ahkâm kesip çapraz yürürdüm
Dipnoterdim Süttüralizm üstüne
Şair-zaman sürüm sürüm sürünürdüm

Güngörmüşlerdenim ben
Bademki o güngörmedik yerimi gördüm
Ben ki hecinlerle Hendek ma'rebesinde
Cingöz bilyelerimi cepten düşürdüm
Böylece de bu şiir defterini dürdüm

Ne ömür şeymiş bu benim ömrüm!

ÇALMAZ SAAT

Tık tık eder kabacık
Beni aldatan Babacık

Eşrefgillerden o köye gelir gelmez,
O saat barıştı dargın yıldızlarımız;
Çağırınca beri, kötrüm köşemizden
Cümlemiz yöneldik sözüne; eyitti –
Kim: Bildiği türkü, zamanları durmuş
Sulardan uğrağı rüzgâr ormanlara
Güdecek. Ceylandan hızlı, arpalardan

Yeşil ümidimiz; az gittik, uz gittik;
Sandık: Sabah yakın; dedik: Çıngırağı
Kulağında iyi saatlerin; düzdü,
Yokuşta, çaldıydı, çalayazdı derken...
Söyle, kimin orda aklına gelirdi
Kuşların geçerken yollara serptiğin
Ekmekleri yiyip bitirecekleri?

IN VİNO

I

Yağmur kadehini kaldırımlara çarptı:
Şimdi cam kırıkları içinde, bak,
Sarhoş fareler koşuşuyor!

II

Geldi dayandı kapıya bir lâgar vaktin saati,
Hep doluştuk içine bir bütün sabahçı kahvesi;
Karaya vurmuş balıksı gözlerle yüklü küfesi;
Kalktı saat, sonra açık bir köprüden uçtu gitti.

III

"Bu şehrin gecesi bir dişi papağan,"
Diyordum, "hakkı bir demet maydanoz."
Demeye kalmadı, önümden bir çocuk geçti,
Önünde bir çember,
Çemberin içinde bir horoz.

ÜMİT YAŞAR OĞUZCAN
(1926, Tarsus – 4 Kasım 1984, İstanbul)

Eskişehir Ticaret Lisesi'ni bitirdi (1946). Türkiye İş Bankası'na girerek Adana, Ankara ve İstanbul'da çalıştı, otuz yılını doldurunca Halkla İlişkiler Müdür Yardımcısı görevinde iken, emekliliğini istedi, ayrıldı (Haziran 1977). ★ Şiire 1940'ta *Yedigün* şairleri arasında başlayan; 1975'te 33 şiir, 4 düzyazı kitabı, 13 antoloji ve biyografik eser, toplam 50 kitap çıkarmış bulunan; şiir plakları, şarkı sözleri ve yergileriyle de tanınan **Oğuzcan**, çok popüler bir şairdi. Genellikle **Faruk Nafiz Çamlıbel** duyarlığında ve aşk, ayrılık, özlem temaları ekseninde çoğalttığı şiirini, 1973'te büyük oğlu **Vedat**'ın ölmesi üzerine, hayatın boşluğu, ölüm ve acı gibi derinliklere, öz ve biçim yoğunlaştırmalarına yöneltti. Şairlik başarısını, daha etkili, aruzla yazdığı rubailerinde gösterdi. ★ 1967'ye kadarki hayatı, eserleri, hakkında yazılanlardan seçmeler ***Ümit Yaşar/ 25. Sanat Yılı Jübilesi*** adlı kitaptadır. ★ Çoğu dört-beş kere basılmış 33 şiir kitabının ilk baskı yıllarını vermekle yetiniyoruz: ***İnsanoğlu*** (1947), ***Deniz Musikisi*** (1949), ***Dillere Destan*** (1954), ***Dolmuş*** (1955), ***Aşkımızın Son Çarşambası*** (1955), ***Bir Daha Ölmek*** (1956), ***Kör Ayna*** (1957), ***İki Kişiye Bir Dünya*** (1957), ***Beni Unutma*** (ilk yedi kitabından seçmeler, 1959), ***Karanlığın Gözleri*** (1960), ***Akıllı Maymunlar*** (1960), ***Seninle Ölmek İstiyorum*** (1960), ***Üstüme Varma İstanbul*** (1961), ***Sahibini Arayan Mektuplar*** (1961), ***Yeni Dünya Rekoru*** (1961), ***Sevenler Ölmez*** (1962), ***Çigan Gözler*** (1962), ***Ötesi Yok*** (1963), ***Hüzün Şarkıları*** (1964), ***Bir Gün Anlarsın*** (1965), ***Sadrazamın Sol Kulağı*** (1965), ***Mihribana Şiirler*** (1965), ***Taşlar ve Başlar*** (1966), ***Seni Sevmek*** (1966), ***İnşallahla Maşallah*** (1966), ***Toprak Olana Kadar*** (1968), ***Göbek Dâvası*** (1968), ***Ben Seni Sevdim mi*** (1968), ***Halktan Yana*** (1969), ***Aşk mıydı O*** (1969), ***Önce Sen Sonra Sen*** (1971), ***Rubailer*** (1972), ***Yalan Bit-***

ti (1975), ***En Eski Yalnızlığımdır Aşk Benim*** (1978), ***Dikiz Aynası*** (1982, yergi şiirleri), ***Şiirle Kırk Yıl*** (1982, seçme şiirler), ***Acılar Denizi*** (1982, son kitabı dışındaki kitaplarından seçilmiş şiirler), ***Yüzyıl Yanarım Yanmayı Öğrendimse*** (1983), rubailer, dörtlükler), ***İki Kişiye Bir Dünya*** (1983). ★ Özlem Yayınları'nı kurdu (Ocak, 1978). Şiirleri Özlem Yayınları'nca 4 cilt olarak yayımlanmıştır.

İKİ KİŞİYE BİR DÜNYA

Gelme diyorsun
Bu gel demektir
Birazdan güneş doğacak
Doludizgin atlılar geçecek yüreğimden
Seni düşüneceğim
Gümüş mahmuzların parlaklığınca
Yağmur nal izlerini örtmeden
Sana geleceğim
Bekle beni
.....

Tanrının bıraktığı yerden biz başlıyalım
Üç milyar insanın yarısını sen öldür yarısını ben
Üç kişi kalsak yetişir yeryüzünde
Yaklaş bana
Seninle kardeş değiliz

Hüzünle karışık sevinçlerden kurtul artık
Arzuların o belli belirsiz sıcaklığını sev
Biliyorsun
Önce Tanrı insanı yarattı
Sonra insan sevgiyi
Ne yapsak boş
Ne kadar çabalasak faydasız
Geriye dönemeyiz
Olanlar oldu iş işten geçti
Çamurumuza sevgi katılmış bir kere
.....

Bizi alçaltan bu kanlı zafer taçları işte
Öptüğümüz o pis eller
O maymun maskara soytarılar
Küçük orospular
Kirli zevklerimiz
Yatağımıza giren frengili kadınlar
Aldığını geri vermez bir karanlık dört yanımızda
Hangi perdeyi aralasak gece
Hangi taşı kaldırsak çaresizlik
Ölüm isli bir fener ışığı bu karanlıklarda
Ölüm yorgun askerlerin tek umudu sıcak
Biz bu ölümlerle yakınız ölümsüzlüğe
Bu karanlıklarla uzak
.....

Nasıl aldandık bunca zamandır
Nasıl inandık güzelliğine hayatın
Bize ne doğan güneşten
Büyüyen buğdaydan akan sudan bize ne
Alabildiğine kederliyiz yorgunuz
Bize dostluğu öğrettiniz
Bize sevmesini öğrettiniz böyle delicesine
Sevdikse günahlarımız Tanrının boynuna
Sevilmedikse insanlar utansın kederimizden
Ne aradık ne bulduk dünyanızda söyleyin
Bir sevgiyi bile çok gördünüz bize
Öpüştük uykularımızda ayıpladınız
Kara kara yengeçleri saldınız üstümüze
Şimdi de bir yaşamaktır tutturmuşsunuz
Rahat bırakın bizi
Göğüyle deniziyle
Taşıyla toprağıyla
O yoktan var ettiğiniz Tanrısıyla
Dünyanız sizin olsun
.....

Chopin'in cenaze marşı çalınıyor
Ölüler ayağa kalktı
Görüyor musun
Şu soldan ikinci benim
Senin yüzünden öldüm

Şimdi seni getiriyorlar karanlığıma
Ağlıyorum
Biraz sev beni
Yaklaş biraz
Gül biraz
Seni affediyorum

Kuşkonmaz dallarına astım kendimi
Sedir ağaçlarına gül yapraklarına
Başımı taşlara vurdum
Gözbebeklerimde büyük camlar parçalandı
Tanrısal duygular içindeydim
Bütün tanrısızlığımdan uzakta
Bir kemiklerinin sertliğini aldım
Bir teninin aklığını
Son sıcaklığını dudaklarının
Gel bak
SANA BİR TANRI GETİRDİM
Gel bak
BİR TANRI YARATTIM SENDEN.

SON MEKTUP

Ölürsem, şaşırma
Ölebilirim

Ölürsem, ağlama
Yine gelirim

Ölürsem, seslenme
Uyuyacağım

Ölürsem, üzülme
Yaşıyacağım

Ölürsem, bekleme
Geri dönemem

Ölürsem, ölme
Sensiz edemem.

KUM

Sen kum nedir bilmezsin
Deniz görmedin ki.
Yum gözlerini zamanı düşün,
Deniz bir gözünde
Kum bir gözündedir.

Sen taş nedir bilmezsin
Dağa çıkmadın ki.
Yürü ufuklara doğru,
Dağ bir ayağında
Taş bir ayağındadır

Sen kül nedir bilmezsin
Ateş yakmadın ki.
Uzat ellerini gökyüzüne,
Ateş bir elinde
Kül bir elindedir.

Sen kan nedir bilmezsin
Ölmedin, öldürmedin ki.
Yat toprağa boylu boyunca,
Ölüm bir yanında
Kan bir yanındadır.

Sen aşk nedir bilmezsin
Beni sevmedin ki.
Ağla, ağlayabildiğin kadar.
Bütün güzellikler sende
Aşk bendedir.

TAKVİMLİ SAAT

Tanrım paran yoksa biz verelim
Kendine bir saat al
En iyisinden
Bir daha zamanı şaşırma
Vakitli vakitsiz öldürme bizi

İNSANOĞLU

I.
Ne tuhaftır şu insanlar
Kimi zincirler içinde hür
Kimi esir olmaktan bahtiyar
Kimi de benim gibi binbir şeyi düşünür

Ne tuhaftır şu insanlar
Kimini yel alır su götürür
Kiminin çilesi sürer mezara kadar
Kimi de gününü gün etmeyi düşünür

III.
Nice insanlar gördüm ki ben
Dudaklarında en ateşli türküler
Sulh içinde yaşamayı bilmeden
Bir harp meydanında öldüler

Nice insanlar gördüm ki ben
Dudaklarında en bayağı şarkılar
Ve gözlerinde ihtiras ışığı eksilmeden
Birer ilâh gibi yaşadılar.

V.
Vaktiyle bir kadın tanımıştım
Güzel bir kadındı, sonra öldü
Bense hayata karıştım
Fakat onu unutamadım bir türlü

Vaktiyle bir kadın tanımıştım
Hayata küsmüştü
Bense ölümle barıştım
Mezarlarımız yan yana düştü.

HESAP DERSİ

Milyonlar hanesinde istifçiler, vurguncular
Yüzbinler hanesinde sahtekârlar, yalancılar
Onbinler hanesinde yağcılar, sabuncular
Binler hanesinde hancılar, hamamcılar
Yüzler hanesinde semerciler, palancılar
Onlar hanesinde köylümüz, efendimiz
Birler hanesinde biz.

AĞIR İŞÇİ

En ağır işçi benim
Gün 24 saat
Seni düşünüyorum.

HİROŞİMA

Önce bir bulut yükseldi
Yerden göğe doğru
Ben gördüm
Akahito gördü
Yuhara gördü
Hisaki gördü
Yaşıyanların hepsi gördüler
Şimdi yaşıyanlar diyorum
Oysa ben kaldım
Onlar öldüler
Memede çocuklar öldü
Pirinç tarlasında kadınlar öldü
Çiçekler öldü
Kuşlar öldü
Ve sevgilim Sanuki öldü
Sanukiyi seviyordum
Sanuki öldü
Sanuki öldü
Ateşten top kayboldu göklerde
Ardından
Bir ölüm sessizliği çöktü şehre

Bulutlar gitti
Renkler gitti
Sesler gitti
Gülerken ölmüştü babam
Anam Chiyo-Ni ağlıyordu
Ve kız kardeşim Shirara
Ah Shirara
O da saçlarını tararken öldü
Shirara, ah Shirara
Aynada unuttu gençliğini

Ve ben Yamamura
Bizim sokaktan bir ben sağ kaldım
Bizim sokağın ağaçları da öldü

Ve ben Yamamura
17 yıl geçti aradan
Hâlâ yaşıyorum
Ağaçları, çiçekleri görmeden

Ben Yamamura
Kör, sağır
Çoktan öldüm
Kimse farkında değil.

ÇALAR SAAT

Kes sesini
Ne kadar çalsan nafile
Biz bir daha uyanmamak üzere uyuduk

BEKİR SITKI ERDOĞAN
(9 Eylül 1926, Karaman)

Harp Okulu'nu (1948) bitirdi; on yıl kıta subaylığı yaptı. Ankara'da bulunduğu yıllarda (1953-57) Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden de mezun oldu. İstanbul'da Heybeliada Deniz Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. ★ Divan ve halk şiirinin **Yahya Kemal** ve hece geleneğini sürdürenler elinde sadeleşmiş şekline benzetmeler diyebileceğimiz ve aruz ya da hece ölçüleriyle yazılmış şiirleri iki kitapta toplandı: ***Bir Yağmur Başladı*** (1949, 1957), ***Dostlar Başına*** (1965). Rubai türünden yeni şiirleri *Hisar* dergisinde çıkmakta. ★ Cumhuriyetimizin ***50. Yıl Marşı*** yarışmasını **Bekir Sıtkı Erdoğan**'ın şiiri kazandı; marşı **Necil Kâzım Akses** besteledi (Haziran 1973).

BİNBİRİNCİ GECE

Gurbetten gelmişim, yorgunum hancı
Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş...
Aman karanlığı görmesin gözüm!
Beyaz perdeleri ger yavaş yavaş.

Sıla burcu burcu, ille ocağım
Çoluk çocuk hasretinde kucağım...
Sana herşeyimi anlatacağım
Otur baş ucuma sor yavaş yavaş.

Güçbelâ bir bilet aldım gişeden,
Yolculuk başladı Haydarpaşa'dan...
Hancı, n'olur elindeki şişeden,
Birkaç yudum daha ver, yavaş yavaş.

Ben o gece hem ağladım hem içtim
İki gün diyardan diyara uçtum...
Kayseri yolundan Niğde'yi geçtim;
Uzaktan göründü Bor yavaş yavaş.

Garibim, her taraf bana yabancı,
Dertliyim, çekinme doldur be hancı!
İlk önce kımıldar hafif bir sancı,
Ayrılık sonradan kor yavaş yavaş.

Bende bir resmi var, yarısı yırtık,
On yıldır evimin kapısı örtük!
Garip, bir de sarhoş oldu mu artık
Bütün sırlarını der yavaş yavaş.

İşte hancı! ben her zaman böyleyim
Öteyi ne sen sor ne ben söyleyim!
Kaldır artık boş kadehi neyleyim,
Şu benim hesabı gör yavaş yavaş...

KONYADA

Benim yarim, bezden kilim
Dokur Konyada Konyada
Bülbül gibi dertli dilim,
Şakır Konyada Konyada.

Kardeşim kendinden geçmiş,
Nur çeşmesinden su içmiş,
Hasret kitabını açmış
Okur Konyada Konyada.

Gurbet ekmek, ben katığım;
Nişansız düşmüş tetiğim!
Yazılmış nüfus kütüğüm,
Şükür Konyada Konyada.

Mevlanın sezmediği
Mantıkların çözmediği,
Kitapların yazmadığı
Fikir Konyada Konyada.

Ayrılıktan yemiş tekme;
Yakma gurbet, onu yakma!
Burda gezdiğine bakma
Bekir Konyada Konyada.

MEHMET BAŞARAN
(Lüleburgaz, 1926)

Kepirtepe ve Hasanoğlan Köy Enstitülerini bitirdi. 1946'da Aksu (Antalya) Köy Enstitüsü'nde başlayan öğretmenliği, gezici başöğretmenlik, ilkokul öğretmenliği gibi evrelerden geçerek 1960'ta İstanbul ortaokul ve liselerinde Türkçe öğretmenliğine dönüştü. ★ *Köy Enstitüleri Dergisi*'nde başlayan (1945) şairliğine sonradan köy notlarıyla yazarlığı eklendi (1950). Sanatını yetiştiği toprakların, aldığı eğitimin sorunları ekseninde geliştirdi. ★ Şiirlerini ***Ahlat Ağacı*** (1953), ***Karşılama*** (1958), ***Nisan Haritası*** (1960), ***Kocakent*** (1963), ***Pıtraklı Memleket*** (1969), ***Gök Ekin*** (1975), ***Meşe Seli*** (1982, 2. basım 1993), ***Günler Tuz Rengi*** (1986), ***Sis Dağının Başında Borana Bak Borana*** (1990); köy notlarını ***Çarığımı Yitirdiğim Tarla*** (1955); hikâye ve anılarını ***Aç Harmanı*** (1962), ***Zeytin Ülkesi*** (1964, yeniden düzenlenmiş basımı ***Yüreğin Sesi-Zeytin Ülkesi***, 1983), ***Sürgünler*** (1970), ***Yasaklı*** (1987), ***Hoşçakal Dünya*** (1990) kitaplarından seçilmiş öykülerini de ***Kalın Mavi Bir Ses*** adlı kitabında toplamış (1992) ve ***Dilsiz Oyunu*** adlı on öykü eklenmiştir; köy enstitüleri konulu denemelerini ***Tonguç Yolu*** (1974); anılarını da ***Sabahattin Eyuboğlu ve Köy Enstitüleri*** (1990) ve ***Köy Enstitüleri*** (1990), ***Giz Kokan Suskunluk*** (1991) kitaplarında topladı. ***Mehmetçik Mehmet*** (1978) romanından sonra ***Boyalı Irmak*** (1979) ve ***Dilsiz Oyunu*** (hikâyeler, 1983) adlı kitapları çıkardı. ★ Çocuk kitapları yayımladı. Masallar: ***Kuş Dili*** (1968), ***Akça Kız*** (1970), ***Aç Kapıyı Bezirgânbaşı*** (1974), ***Evvel Evvelken Deve Tellalken*** (1974), ***Boyalı Irmak*** (1979); masal-şiirler: ***Yağmur Gelini*** (1975), ***Armutlu Tarla*** (1979), ***Söğütler Ses Verince*** (1981). ★ *TRT 1970 Sanat Ödülleri Yarışması*'nda ***Elif Diye Bir Türkü*** hikâyesiyle *Başarı Ödülü*, ***Ayrılanmak*** hikâyesiyle *Sabahattin Ali Hikâye Yarışması*'nda ikincilik (*Yeni Adımlar* dergisi, Ocak 1974), ***Mehmetçik Mehmet*** romanıyla da *1979 Orhan Kemal Roman Armağanı*'nı kazandı.

İMECECİ

Güçsüzden yanayım kavgada
Büyük öfkelerle bilenmiş sesim
Hey diyorum bir dağ sabahından
Yeni piramitlere taş taşıyanlar
Ellerim acıdı be

Hey gücünden habersiz orman
Biliyorum Köroğlu olunmaz bu çağda
Ama yedi rengin imecesi aydınlık
Taşlar bıktı gömüt olmaktan
Bırakın çürüsün yalnızlığında firavunlar

Dokunsak yıkılır korkunun duvarları
Çıkar herkes zındanından
Eşsiz dolaşımı başlar kanın
Benden sana senden ona
Kutsal bir imecedir yaşamak

Bir gök böğürtleni benim sunduğum
Evrenin uyumu tadında
Kalsın bencil mutluluk kokmuş odada
Hadi toprağın suyun böceğin gittiğine
İmece en yoğun sevi

KAVAKLAR

Canının nakışlarını
Bırakıp gövdelerine
Önce kavakları
Dikip yetiştiren gitti

Titredi toprak

Ellerinde baltalar
Öfkeli yüzlerle
Bölüştü kavakları
Geride kalanlar

Şaştı gökyüzü

Döküp dallarını yapraklarını
Nice güz uğultularıyla
Maviliği boydanboya yararak
Yıkılıp çatırtılarla
Sonra kavaklar gitti

Taş kesildi suskunluk

YORULMAZ İŞÇİLERİYİZ AŞKIN

Bütün gün kırlara bakmışım
Başaklarla kımıldanan
O bitek yalnızlığa
Burnumda gökyüzünün ince kokusu
Bütün gün sana bakmışım
Derin mırıltılarla ırmağa karışan
Çakıntılı gövdene senin

Uzanmışım terli toprağa
Yanına gözlerinin
Çıplak gecelere dokunuyorum
Yazın ve düşlerin sıcak kıvrımlarına
Denizi başlatıyor dudaklarının tuzu
Yüreğim kamaşıyor şavkından
Ellerim böğürtlen moru

Yorulmaz işçileriyiz aşkın,
Soluk soluğa ıslak taylar
Ürkek sokulmaların...
Ormanları uyandırıyor kanımın gürültüsü
Başdöndürücü yerlerindeyim dağın
Kollarımdan akan ırmak,
Sonsuza tamamlanıyorum

AHMED ARİF
(1927, Diyarbakır – 2 Haziran 1991, Ankara)

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde felsefe öğrencisiyken, 1950-1960 yılları arasında, siyasi inançları nedeniyle tutuklanmaları, cezaevlerinde yatmaları yüzünden öğrenimi yarıda kaldı. Ankara'da gazetecilik yaptı ve emekli oldu. ★ Halk türkü, ağıt ve masallarının hem içli, hem gür sesi ve özüyle beslenmiş, yoğun toplumcu-devrimci şiirlerinden seçmelerle tek kitabı ***Hasretinden Prangalar Eskittim*** 1968'de yayımlanmıştı. Kitap 1991'de 27. basımına ulaşmıştı. **R. Durbaş**'ın şairle yaptığı uzun bir konuşma ***Ahmet Arif Anlatıyor*** (1990), şiiri üzerine **Ahmet Oktay**'ın yaptığı araştırma da ***Karanfil ve Pranga*** (1989) adlarıyla yayımlandı. ***Cemal Süreya'ya Mektuplar***'ı da ölümünden sonra yayımlandı (1993).

KARANFİL SOKAĞI

Tekmil ufuklar kışladı
Dört yön, onaltı rüzgâr
Ve yedi iklim beş kıta
Kar altındadır.

Kavuşmak ilmindeyiz bütün fasıllar
Ray, asfalt, şose, makadam
Benim sarp yolum, patikam
Toros, Anti-toros ve âsi Fırat
Tütün, pamuk, buğday ovaları, çeltikler
Vatanım boylu boyunca kar altındadır.

Dövüşenler de var bu havalarda
El, ayak buz kesmiş, yürek cehennem
Ümit, öfkeli ve mahzun
Ümit, sapına kadar namuslu

Dağlara çekilmiş kar altındadır.
Şarkılar bilirim çığ tutmuş
Resimler, heykeller, destanlar
Usta ellerin yapısı
Kolsuz, yarı çıplak Venüs
Trans-nonain sokağı
Garcia Lorca'nın mezarı,
Ve gözbebekleri Pierre Curie'nin
Kar altındadır.

Duvarları katı sabır taşından
Kar altındadır varoşlar,
Hasretim nazlıdır Ankara.
Dumanlı havayı kurt sevsin
Asfalttan yürüsün Aralık,
Sevmem, netameli aydır.
Bir başka ama bilmem
Bir kaçıncı bahara kalmıştır vuslat
Kalbim, bu zulümlü sevda, kar altındadır.

Gecekondularda hava bulanık puslu
Altındağ gökleri kümülüslü
Ekmeğe, aşka ve ömre
Küfeleriyle hükmeden
Ciğerleri küçük, elleri büyük
Nefesleri yetmez avuçlarına
–İlkokul çağında hepsi–
Kenar çocukları kar altındadır.

Hatıp Çay'ın öte yüzü ılıman
Bulvarlar çakırkeyf Yenişehir'de
Karanfil Sokağında gün açmış
Hikmetinden sual olunmaz değil
"Mucip sebebin" bilirim
Ve "kâfi delil" ortada...

Karanfil Sokağında bir camlı bahçe
Camlı bahçe içre bir çini saksı
Bir dal süzülür mavide
Al-al bir yangın şarkısı,
Bakmayın saksıda boy verdiğine
Kökü Altındağ'da, İncesu'dadır.

AY KARANLIK

Maviye
Maviye çalar gözlerin,
Yangın mavisine
Rüzgârda âsi,
Körsem,
Senden gayrısına yoksam,
Bozuksam,
Can benim, düş benim,
Ellere nesi?
Hadi gel,
Ay karanlık...

İtten aç,
Yılandan çıplak,
Vurgun ve belâ
Gelip durmuşsam kapına
Var mı ki doymazlığım
İlle de ille
Sevmelerim,
Sevmelerim gibisi?
Oturmuş yazıcılar
Fermanım yazar
N'olur gel,
Ay karanlık...

Dört yanım puşt zulası,
Dost yüzlü,
Dost gülücüklü
Cigaramdan yanar,
Alnım öperler,
Suskun, hayın, çıyansı.
Dört yanım puşt zulası,
Dönerim dönerim çıkmaz.
En leylim gecede ölesim tutmuş,
Etme gel,
Ay karanlık...

UNUTAMADIĞIM

Açardın,
Yalnızlığımda
Mavi ve yeşil,
Açardın.
Tavşan kanı, kınalı-berrak.
Yenerdim acıları, kahpelikleri...

Gitmek,
Gözlerinde gitmek sürgüne.
Yatmak,
Gözlerinde yatmak zindanı.
Gözlerin hani?

"To be or not to be" değil
"Cogito ergo sum" hiç değil..
Asıl iş, anlamak kaçınılmazı,
Durdurulmaz çığı
Sonsuz akımı.

İçmek,
Gözlerinde içmek ayışığını.
Varmak,
Gözlerinde varmak can tılsımına.
Gözlerin hani?

Canımın gizlisinde bir cân idin ki
Kan değil sevdamız akardı geceye,
Sıktıkça cellâd,
Kemendi...

Duymak,
Gözlerinde duymak üç-ağaçları
Susmak,
Gözlerinde susmak,
Ustura gibi...
Gözlerin hani?

HASRETİNDEN PRANGALAR ESKİTTİM

Seni, anlatabilmek seni.
İyi çocuklara, kahramanlara.
Seni, anlatabilmek seni,
Namussuza, haldan bilmez,
Kahpe yalana.

Ard-arda kaç zemheri,
Kurt uyur, kuş uyur, zindan uyurdu.
Dışarda gürül-gürül akan bir dünya...
Bir ben uyumadım,
Kaç leylim bahar,
Hasretinden prangalar eskittim.
Saçlarına kan gülleri takayım,
Bir o yana,
Bir bu yana...

Seni bağırabilsem seni,
Dipsiz kuyulara,
Akan yıldıza,
Bir kibrit çöpüne varana,
Okyanusun en ıssız dalgasına
Düşmüş bir kibrit çöpüne.
Yitirmiş tılsımını ilk sevmelerin,
Yitirmiş öpücükleri,
Payı yok, apansız inen akşamdan,
Bir kadeh, bir cigara, dalıp gidene,
Seni, anlatabilsem seni...
Yokluğun, Cehennemin öbür adıdır
Üşüyorum, kapama gözlerini...

İÇERDE

Haberin var mı taş duvar?
Demir kapı, kör pencere,
Yastığım, ranzam, zincirim,
Uğruna ölümlere gidip geldiğim,
Zulamdaki mahzun resim,
Haberin var mı?

Görüşmecim, yeşil soğan göndermiş,
Karanfil kokuyor cıgaram
Dağlarına bahar gelmiş memleketimin...

OTUZÜÇ KURŞUN

1.
Bu dağ Mengene dağıdır
Tanyeri atanda Van'da
Bu dağ Nemrut yavrusudur
Tanyeri atanda Nemruda karşı
Bir yanın çığ tutar, Kafkas ufkudur
Bir yanın seccade Acem mülküdür
Doruklarda buzulların salkımı
Firarî güvercinler su başlarında
Ve karaca sürüsü,
Keklik takımı...

Yiğitlik inkâr gelinmez
Tek'e tek döğüşte yenilmediler
Bin yıllardan bu yan, bura uşağı
Gel haberi nerden verek
Turna sürüsü değil bu
Gökte yıldız burcu değil
Otuzüç kurşunlu yürek
Otuzüç kan pınarı
Akmaz,
Göl olmuş bu dağda...

3.
Vurulmuşum
Dağların kuytuluk bir boğazında
Vakitlerden bir sabah namazında
Yatarım
Kanlı, upuzun...

Vurulmuşum
Düşüm, gecelerden kara
Bir hayra yoranım çıkmaz
Canım alırlar ecelsiz

Sığdıramam kitaplara
Şifre buyurmuş bir paşa
Vurulmuşum hiç sorgusuz, yargısız

Kirvem, hallarımı aynı böyle yaz
Rivayet sanılır belki
Gül memeler değil
Domdom kurşunu
Paramparça ağzımdaki...

SEVDAN BENİ

Terketmedi sevdan beni,
Aç kaldım, susuz kaldım,
Hayın, karanlıktı gece,
Can garip, can suskun,
Can paramparça...
Ve ellerim, kelepçede,
Tütünsüz, uykusuz kaldım,
Terketmedi sevdan beni...

TURGUT UYAR
(1927, Ankara – 22 Ağustos 1985, İstanbul)

Bursa Askeri Lisesi'ni (1946), Askeri Memurlar Okulu'nu (1947) bitirdi. Poshof, Terme ve Ankara'da subay olarak, ordudan ayrılınca da (1958) sivil görevlerde çalıştı, emekliye ayrıldı (1969). ★ İlk şiiri *Yedigün* dergisinde (sayı 46, Haziran 1947) çıkmıştı. *Kaynak* dergisinin bir şiir yarışmasında (1948) ***Arz-ı Hal*** şiiri ikincilik kazanınca **Nurullah Ataç**'ın güvendiği şairler arasına girdi. İlk dönem şiirlerinde kişisel yaşantılarının ve çevresinin izdüşümleri üzerinde durmuştu. Sonraları (1951→) toplum ve törelerle çalışan bireyin yenilgisine yakılmış ağıtlar diyebileceğimiz şiirler yazdı. 1950 sonrası şiirimizi biçim ve öz bakımdan yenileştirmesiyle *İkinci Yeni*'nin ilk akla gelen şairlerinden; deneme ve yorumlarıyla da günümüz Türk şiirini anlayışlı, yetkili değerlendiren yazarlarımızdan biri oldu. Çağdaş şiirimiz, şairlerimiz üzerine yazıları dergi sayfalarında kaldı. ★ Şiir kitapları: ***Arz-ı Hal*** (1949), ***Türkiyem*** (1952, 1963), ***Dünyanın En Güzel Arabistanı*** (1959), ***Tütünler Islak*** (1962), ***Her Pazartesi*** (1968), ***Divan*** (1970), ***Toplandılar*** (1974), ***Kayayı Delen İncir*** (1981), ***Bütün Şiirleri I*** (1981, ilk dört kitabı bir arada), ***Büyük Saat*** (1984, bütün şiirleri ve yeni şiirler eklenerek). ★ ***Bir Şiirden*** (1984, şiir üzerinde düzyazılar). ★ **Hüseyin Cöntürk** ***Turgut Uyar*** (1961) incelemesine ikinci ve üçüncü kitapları konu edinmiştir. Şair ***Tütünler Islak*** kitabı ile *1963 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı, ***Kayayı Delen İncir*** ile *1981 Necatigil Şiir Ödülü*'nü, ***Büyük Saat*** ile de *1984 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü*'nü kazanmıştır.

TEL CAMBAZININ KENDİ BAŞINA SÖYLEDİĞİ ŞİİRDİR

Beş kere yedi mi dediniz, dursun
Yıldız, poyraz, gündoğusu, dursun
Fasulya mı dediniz, dursun
Ben varım sen varsın o var
Dursun,
Ben şimdi gelirim.

Ben eskiden hep acıkırdım
Alıp başımı ekmeklere giderdim
Eski evlerde orospulara giderdim
Bulutlu geniş meydanlara giderdim
Sevdalı şiirlere giderdim.
Şimdi doymadım ama unuttum
Devenin başı mı dediniz, dursun
Dursun,
Ben şimdi gelirim.

Bu işte bir şey var anlamadım
Körpe kadınlar basık odalarda mı, dursun
Hoyrat gemiciler uzun seferlerde
Darağacında bir adam mı dediniz, dursun
Yeraltında gizli sandık mı, dursun
Bahçeler, dursun kızlar, dursun
Anlattıklarım, anlatamadıklarım, anlatamayacaklarım
Senin yakanda bir el mi var dediniz, dursun
Dursun,
Ben şimdi gelirim.

TEL CAMBAZININ TEL ÜSTÜNDEKİ DURUMUNU ANLATIR ŞİİRDİR

Sizin alınız al inandım
Morunuz mor inandım
Tanrınız büyük âmenna
Şiiriniz adamakıllı şiir
Dumanı da caba
Ama sizin adınız ne

Benim dengemi bozmayınız
Bütün ağaçlarla uyuşmuşum
Kalabalık ha olmuş ha olmamış
Sokaklarda yitirmiş cebimde bulmuşum
Ama ağaçlar şöyleymiş
Ama sokaklar böyleymiş
Ama sizin adınız ne
Benim dengemi bozmayınız

Aşkım da değişebilir gerçeklerim de
Pırıl pırıl dalgalı bir denize karşı
Yangelmişim dizboyu sulara
Hepinize iyi niyetle gülümsüyorum
Hiçbirinizle döğüşemem
Siz ne derseniz deyiniz
Benim bir gizli bildiğim var
Sizin alınız al inandım
Sizin morunuz mor inandım
Ben tam dünyaya göre
Ben tam kendime göre
Ama sizin adınız ne
Benim dengemi bozmayınız

ESKİ KIRIK BARDAKLAR

İşte bu ellerimle yalnızım bu inanmazsan bak
Bu saçlarımla bu iyi giyimlerimle paralarımla
Sen varsın ya sen çoğu kez yetmiyorsun
Uzakta mısın sen misin söylemiyorsun
Bakışın mı eksik dudakların mı anlamıyorum
O adamlar geliyor aklıma karanlık iriyarı
O gemiler ipleri yelkenleri dümenleri dökük
Unuttuğum kırlangıç kuşları kırık bardaklar
Bir ahşap evde taşlıkta yaz günleri bilmesem
Bir testiden soğuk sular sızdığını bilmesem
Güç dayanırım

Bu durum tek başıma beni suçlandırıyor
İşte gör sabah akşam başucumdayım

Bakın bu ikide birde bozulan güneş
Bu durup dururken sokan yılan
Bu kırık bardaklar çöplüklerde
Aşkın şiirin ölümün en kolayına gitmek
Caddeleri sevmediğim kadınlarda yitirdiğim
Biliyorum sebebini bir bir biliyorum
Öyle kolay kendisi kurtulması söylemesi öyle kolay
Kolaylığından sıkılıyorum
Kurtulmak elimden gelmiyor

ÇOKLUK SENİNDİR

özenle soyduğum şu elma söyle şimdi kimindir
özenle ne yapıyorsam bilirsin artık senindir

suya giden bir adam meselâ omuzunu eğri tutsa
güneş su ve adamın omzundaki eğrilik senindir

ayağa kalkarsın, adına uygunsun ve haklısın
kararan dünya bildiğin gibi sık sık senindir

kararan dünya, yeni bir güle bir ateş parçasıdır
bir ateş parçasından arta kalan soylu karanlık senindir

bir deneyli geçmişi aldın geldin yeniyi güzel boyadın
ben bilirim sen de bil ilk aydınlık senindir

benim sevdiğim su senin soyunun öz kardeşidir
senin soyunun bıraktığı güçler artık senindir

çünkü bir silâh gibi tutarsın tuttuğun her şeyi
her yeri bir uyarma diye tutan ıslık senindir

senindir en sonsuzveren ne varsa hayat gibi
tutma soluğunu, genişle, öz ve kabuk senindir

ey en güzel görüntüsü çiçeklere dökülen bir çavlanın
aşkım, sonsuzum, bu dünyada ne var ne yok senindir

MECLİS-İ MEBUSAN'A

aldım bir kânunusâniyi bir güzel inceledim
rüstem paşa kanunuesasi ve şair nedim

kar adam gibi yağar, kar, istanbul karı inceden
meyyit yokuşu alaturkası ve pera düzmecesinden

ve kıralmış bıyıklı ve osmanlı kocalar
alıp gelirlerdi bir geceyi bir şarkıcının sesinden

herkesin akşamı ya bozulurdu ya bozulmazdı
herkesin sesi nasıldı o zamanlar en incesinden

bitti kurtulmadık şimdi ses yok hatırlayın
bir kadın sesi, olmamış bir yaz akşamını resimleyen

ARZ-I HAL

Ben de günahkâr kullarındanım, Allahım!
Bir "kulhuvallahi" bilirim dualardan,
Bir de "Ya rabbi şükür" demeyi doyunca
Bir kere oruç tutmam ramazan boyunca
Ama çekmediğim kalmadı sevdalardan
Ben de günahkâr kullarındanım, Allahım!

Benim gibi kulun çok dünyada, Allahım!
Eğer bilmiyorsan, işte, haberin olsun;
Ekmek derdi, aşk derdi unutturdu seni
İnsan hatırlamıyor dün ne yediğini
Zaten yediğimiz ne ki hatırda dursun?
Benim gibi kulun çok dünyada, Allahım!

Yazdıklarıma sakın darılma, Allahım!
Meleklerin sana bunları söylemezler:
Artık pek yarattığın gibi değil dünya,
İnsanlar hem sabuna karıştı, hem suya
Ne olursun, hoşuna gitmediyse eğer,
Yazdıklarıma sakın darılma, Allahım!

Sana bir şey soracağım, affet, Allahım!
Beş vakit kızlar doluyor camilerine,
Beyaz yaşmaklı, beyaz tenli masum kızlar
Benim bir defa görüşte yüreğim sızlar,
Sen tutulmadın mı içlerinden birine?
Sana bir şey soracağım, affet, Allahım!

İşte insanlar bu minval üzre, Allahım!
Kıt kanaat, sere serpe yollar boyunca
Sen bizim için hâlâ o ezeli sırsın,
Sen de, bizi bilmiş olsan başkalaşırsın
Herkesin kederi, gailesi boyunca...
İşte insanlar bu minval üzre, Allahım!

HASAN HÜSEYİN (Korkmazgil)
(1927, Gürün – 26 Şubat 1984, Ankara)

Adana Erkek Lisesi'ni (1948), Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü (1950) bitirdi. Göksun ilçesinde yedi buçuk ay sürmüş öğretmenliğinden, politik eylemlere katıldığı gerekçesiyle, uzaklaştırıldı. Arzuhalcilik, tabela yazıcılığı, karakalem portre ressamlığı yaptı; dergilere şiir, taşlama, gülmece öyküleri yazdı (1957-1960). 27 Mayıs devrimini izleyen günlerde Ankara'ya taşındı, gazetecilikte karar kıldı: düzeltmecilik, redaktörlük, köşe yazarlığı, yazı işleri müdürlüğü yaptı, *Forum* dergisini yönetti (1960-1980). ★ Mizah dergilerinde yayımlanmış hikâyelerinden bir kısmını **Hüseyin Korkmazgil** adıyla yahut sadece **Korkmazgil** soyadını kullanarak, üç kitapta derledi: ***Öhhööö!*** (1964), ***Made in Turkey*** (1970), ***Bıyıklar Konuşuyor*** (1971). ★ Kendisini günümüzün en güçlü şairlerinden biri yapan şiirlerini Bilgi Yayınevi ***Hasan Hüseyin/ Bütün Şiirleri*** dizisinde şu 15 kitapta topladı: ***Acıyı Bal Eyledik*** (1973), ***Oğlak*** (1972), ***Kızılırmak*** (1966), ***Temmuz Bildirisi*** (1965), ***Kelepçemin Karasında Bir Ak Güvercin*** (1974), ***Ağlasun Ayşafağı*** (1972), ***Koçero Vatan Şiiri*** (1976), ***Haziranda Ölmek Zor*** (1977), ***Filizkıran Fırtınası*** (1981), ***Acılara Tutunmak*** (1981), ***Işıklarla Oynamayın*** (1982), ***Kavel*** (1963), ***Kızılkuğu*** (1971); ölümünden sonra, ***Kandan Kına Yakılmaz*** (1985), ***Tohumlar Tuz İçinde*** (1988). ★ Irak'a yaptığı bir gezinin izlenimleri ***Bağdat Basra Yollarında*** (1974) kitabını oluşturdu. ★ **Doç Dr. Bedrettin Cömert**'in (1940 - ölm. 1978) yayımlanmış-yayımlanmamış şiirlerini ***Kalmasın Ellerim Sizlerden Uzak*** (1979), eleştiri yazılarını ise ***Eleştiriye Beş Kala*** adlı kitaplarda topladı (1981). ★ Çocuklar için yazdığı kitaplardan beşini yayımlattı: ***Eşeğin Gözyaşları, Aşıcı Baba, Ormanın Öcü, Ressamın Bıldırcınları*** (1981), ***Becerikli Çocuğun Düşleri*** (1981). ★ ***Kavel*** kitabı ile *1964 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı, ***Kızılkuğu***

ile *TRT-1970 Sanat Ödülleri Yarışması*'nda *Kitap Başarı Ödülü*'nü, ***Filizkıran Fırtınası*** ile de *1981 Ö.F. Toprak* ve *Nevzat Üstün Şiir Ödülleri*'ni kazandı. ★ Şairin 1970'e kadarki şiirini **Asım Bezirci**, ***On Şair On Şiir*** (1971) kitabında yorumladı. **Mehmet Aydın** ***Hasan Hüseyin Korkmazgil*** (1988) adıyla bir inceleme kitabı çıkardı. **İsmail Gençtürk** de ***Hasan Hüseyin Derler Adına*** adlı bir değerlendirme kitabı yayımladı (1991).

KIZILIRMAK'tan

silâh ve şarkı
ben bütün karanlıkları bunlarla yendim
doğacak çocuğumun kanında esen
emekçi karımın dimdik bakışlarında
ve çetelerin sipsivri uykusuzluğu
silâh ve şarkı
benim bütün şarkılarım iri kuşlardır al ve şafakleyin
ışıklı nehirler büyütür silâh seslerim tankaranlığında
yekinir yürür orman
yekinir yürür toprak
yekinir yürür kalabalıklar
ve der ki kitabın ortayerinde
bütün ırmakları dünyanın
kızılırmaktan geçer

vurun kanatlarınızı karanlığa kuşlarım
geçin sıcak ırmakları kuşlarım
kızılırmak kızılırmak akın kuşlarım

açtım kırkıncı kapıyı
gördüm ki atın önünde et
titrer biryerleri zamanın
kırdım kırkıncı kapıyı
gördüm ki itin önünde ot
ürperir durur hiç olmalardan
şakıdı kuş
yarıldı nar
delirdi ateş

ve başladı uğul uğul uğuldamağa
bütün ırmakları dünyanın
kızılırmak
kızılırmak
.....
.....

PORTRESİ

tarlakuşlarına inanır
allaha inanmazdı
denizi ilk gördüğü gün
ölüm ölüm diye bağırdı
ve gözlerinde mavi
yıllarca çalkalanıp durdu
bakınca ağaçlar inildeşir
taşlar toz olurdu içteniçe
suların akışında bulduğu neydi
neden ıslık çalardı rüzgârda
neden ağlardı

bir dostu vardı mahpustu
pas tutmuş yıllaryılı zinciri
delirmek bir hızlı yaşamaktı
zamana sığmamaktı bunu bilirdi
bir köpeği vardı adı doç'tu
aşksız geceler gibi karaydı
göğsü yürek biçiminde aktı
zincir sesleri geliyordu ötelerden
karanlık uluyordu korkunçtu
ve gözleri bal damlası kadar tatlı
forsa gözleri gibi uzaktı

bir sevdiği vardı adını kimse bilmez
bir dileği vardı anlaşılmaz
alnına gecelerce çökmüş gölgesi
onu hem herkes bilir
hem de hiç kimse bilmezdi

birgün bütün okuduklarını unuttu
birdenbire sevdiklerini unuttu
nesi varsa yaşanmış
bırakıp gitti

KOKMUŞLAR MEZARLIĞI

güneşse güneş benim beyoğlubeyler
topraksa toprak benim beyoğlubeyler
birşey var anlamadığım bu sabahlarda
eski saraylarda bu yeni saltanatlar
saksılara çiçek diye kızgın namlular
demirin kömürün petrolün kalleşliği
birşey var anlamadığım bu sabahlarda
kayguysa kaygu benim beyoğlubeyler
ya siz kimsiniz

kentlerin göbekleri suların en kadını
kadının en körpesi sofraların padişahı
birşey var anlamadığım bu yasaklarda
ben güldükçe neden karartılır ışıklar
duvarlar yükseltilir köpekler kışkırtılır
kundakta bebek suçlu tarlada tohum
birşey var anlamadığım bu yasaklarda
umutsa umut benim beyoğlubeyler
savaşsa savaş benim beyoğlubeyler
ya siz kimsiniz

bu kokmuşlar mezarlığı imamlar sofrası bu
omuzlardan omuzlara bu korku tapınakları
akşamla kargalarla nargilelerle
leblebici bakkalbaşı minder minder üçotuzüç
birşey var anlamadığım bu yezit yalanlarda
yarınsa yarın benim beyoğlubeyler
barışsa barış benim beyoğlubeyler
ya siz kimsiniz

kimsiniz ey şimdi müzelerde yerleri belli
eski beyler yeni beyler bey eskileri

DÖL YORGUNU

beni sevme sakın
ateşleri sev kıtlıkları sev yoksullukları sev
beni sevme sakın

yoluma yatmıyor mu hersabah bu bakkal sabahları böyle edepsiz
hızıma düşmüyor mu bu kumsal öğlesonları – kesiliyorum!
ben seni biliyorum çok eskilerden – sen varsın
zincirli it seslerinden liman denizlerinden
sokaklarda ezik gül ağrıları

beni sevme sakın
beni katma ekmeğine beni bölme uykularında beni azaltma
döl yorgunu dallar mısın seni sevdikçe tükeniyorum
başka dur başka söyle başka sevil ama hiç bitme
sulara bak göçüp giden kuşlara bak son gülü kopar ağlama
bir ışıklar kalsın orada – beni bırak – sen çek git
büyüt beni etlerinde – ağrın gibi türkülere dök
bir karanfil tütsün uzaklarda – ellerin değsin değmesin

beni sevme sakın
ateşleri sev kıtlıkları sev yoksullukları sev
beni sevme sakın
beni hiç sevme
bu belki yokolduğumuz
bu belki bensizliğin
belki

EFENDİLER

yoktu yok
ve tarla sınırlarında kan vardı
analar en güzel çocuklarını
çocuklar yüreklerini
ve silâh hiçbir zaman
böylesine kutsal olmadı
yoktu yok
ve bıçak dayanmıştı kemiğe
açlıkta işsizlikte ezilmişlikte

kim söyler bu türküyü kim düzer bu ağıdı kim
kocaman eller midir bu bağlamalarda
efendiler efendiler efendiler!

bütün davullar gülünç
bütün silâhlar saçma
onlar gitti o davullar şimdi yok
onlarla kaldı o silâhlar şimdi var
efendiler efendiler efendiler!

yoktu yok
bir sömürge havasıydı aşk diye damarlarda
ve bütün sınırlarda kan vardı
bir ekmek bulup bölüştüler
bir türkü bulup bölüştüler
ve sokaklarda dolaştırmak için özgürlüğü
ve vatanı anavatan yapmak için bir anda
efendiler efendiler efendiler!
kim söyler bu türküyü kim düzer bu ağıdı kim
ve kim varmış barışa elyordamıyla

yoktu yok
verecek hiçbir şeyleri yoktu yüreklerinden başka
ve barışın demir kapılarında sıkılmış yumrukları
toprağı sürer gibi demiri döver gibi dövüştüler
düştüler
birgün yine kalkmak için ayağa
ve bu çetin kavganın
mustafa kemal dedik adına
efendiler efendiler efendiler!

KOCABEBEK

Bu demir divriği dağlarından
ben söktüm ulan ben söktüm
bu namlu divriği demirinden
ben döktüm ulan ben döktüm
bu ak bileklerde bu kapkara kelepçe
ben dövdüm ulan ben dövdüm

şimdi kaysı çiçekleri tozutur geçer
şimdi şarap düşer kızgın bağlara
şimdi sevdiğimi alır giderler
güz oturur gözlerime dağlar uy!

varalım diyelim ki hey diyelim
nakışcana duralım korolarla diyelim
hey diyelim hey
yıkılır bu düzmeceler yıkılır
köprüler kurulur aydınlıklara
gelir birgün kaşla göz arasında
en gizli tomurcukların ucunda gelir
ekmeksiz evin yalnızlığında
kınasız parmakların bakışlarında
uykusuz gecelerin ardında gelir
gelir ulan gelir işte bal gibi gelir
halaylarla çıkalım korolarla duralım
hey diyelim hey
bu namlu divriği dağlarından
bu candarma benim kapıbir komşum
bu türkü benim türküm çoğalır kanayarak
kelepçemin karasında bir ak güvercin
ustam kessin ellerimi benim çocuk ellerimi
dağlar uy!
uy dağlar!

SONDAN BİR ÖNCEKİ ÇARŞAMBA

uyuyup uyuyup uyanıyorum
hah diyorum
herhalde tamam
yağmur yağmayagörsün zifiri karanlıkta
şimşekler çiziçizivermesin penceremin camını
ışıklar kararmasın tren kalkarken
hah diyorum
herhalde tamam

ağaçlara bakıyorum her bahar
ağaçlarda bir telâş bir telâş soluksoluğa
böcekler geziniyor damarlarımda

hah diyorum
herhalde tamam
sigaram bitse geceyarısı
iki kişi karanlıkta birşeyler fısıldaşsa
bir beygir boşansa koşumlarından
bir it kırsa zincirini durup dururken
koşaradım geçenler olsa bulvardan
şunu buna onu ona sarılır görsem
biri bir mantar tabancası patlatsa
bir gazeteyi birkaç kişi birden okusa
uzun uzun düdükler – betonda kahkahalar
hah diyorum
herhalde tamam

durmadan büyüyor büyüyor saksıda çiçek
sıcakların ardından soğuklar geliyor çıkıp
yerelması büyüyor da büyüyor yerin altında
her sabah yeni yeni kitaplar vitrinlerde
gazeteler koca koca başlıklar çekiyorlar
biri bir heykele nutuk çekiyor
biri şifreli bir telgraf çekiyor
cankurtaran geçiyor vınlayarak
hah diyorum
herhalde tamam
ve günler böylece gelip geçiyor
ne it ne at ne yağmur
ne saksıda durmadan büyüyen çiçek
ne vurulan kapım ne çalan zilim
hiçbiri hiçbiri getirmiyor bana
yıllaryılı beklediğim o güzel günü

NE GÜZEL NE GÜZEL

uyandım birdenbire
motor mu kuş mu köpek mi silâh mı ışık mı bilemiyorum
paraşütüm bitkin ve soluksoluğa
yıllarca sonra dönülmüş bir babaevi sabah
yıllarca aranılmış ve bulunmuş bir yitik eşya
gibi herşey
işte dikişmakinası

işte sepet
işte ütü
işte yarım kitaplar
işte çam kolonyası
işte soyunup attıklarımız

pencerede ışıl ışıl gülüyor gencecik kavak
aman ne güzel
televizyon anteninde bir çift sığırcık
çatıda bir çift kumru
ve yanımda sekiz yıldır öptüğüm kadın
ısırılmış elma yanıbaşında
yenik düşmüş dikenli çit
baktım
yatağımdayım
ağrım sızım yaram berem yok
başladı kuşlar gibi çırpınmağa yüreğim
ne güzel
ne güzel

yıkanıp kurulanıp tarandım
doya doya baktım aynada kabarık kırçıl saçlarıma
uçlarını azıcık büktüm bıyıklarımın
ne düşündüm ne yaptımsa bugünedek
hep onlar için
ne dedim ne söyledimse
onlar adına
hapislik işsizlik kahır
ve intihar yalnızlığı
kahpelikler puştluklar aldatmacalar
ne çektimse bunca yıl
kurtulsun diye onlar
ne güzel
ne güzel

ocakta çaydanlık cızırdıyor
bir bardak sıcacık çay gibi güldüm
zeytin ekmek yiyecektim
ne güzel
sigara tüttürecektim
türkü dinleyecektim

dolmuşa binecektim
yolculuklar kuracaktım
(güneyi boydanboya dolaşıp
ormanlı ayışıklı balıklı bir deniz köyü
gecenin sınırından dönüp
bol yıldızlı bir güney uykusunda
ne güzel
ne güzel)

ağzımda buruk tadı kara zeytinin
parmakuçlarımda sıcacık rengi çayın
komşum binip gitti kendi arabasına
kör olayım kıskanmadım
azıcık başka baktım
balkondaki çıplak kadına
sarışındı uzundu kalçalıydı
uzaktan bakıyordu her şeye
köpeği erkek bir buldok
kocasını sevmiyordu
yalan söyleyene sövdüm radyoda
gazetede tükürdüm suratına itin birinin
bu kadar da olmaz ki
biryerde biter bu namussuzluk
ben hep onlar için söyledim şiirlerimi
onlar için yazdım bütün yazdıklarımı
ne çektimse bunca yıl, onlar uğruna
istedim ki duyar gibi yağmuru duysunlar yüreklerinde
istedim ki tokat gibi insin suratlarına
istedim ki desinler
işte bizim de şairimiz
işte bizim de sesimiz
işte bizim de kurtuluşumuz
demediler bir tek gün
demediler bir tek gün
ağaçlar anladı beni
kayalar sular yollar
ama onlar anlamadı
ama onlar iğilmedi şiirlerime
ne güzel
ne güzel

çay içtim iki bardak
tam on zeytin iki dilim de ekmek
ağrı sızı yok miğdemde
üstüne bir sigara
ne güzel
ne güzel

birgün belki çıkar ortaya
kazılarda bulunan altun heykeller gibi
cıncık boncuk kap kacak
altun paralar gibi
birgün belki çıkar onlar için söylediklerim
onlar için yazdıklarım çıplak güneşe

okullardan geçmiş olurlar belki
kölelikten çıkmış olurlar belki
mutluluğa ermiş olurlar belki
yollarda işyerlerinde kumlarda ormanlarda
insan insan okurlar belki şiirlerimi
ve derler
– ronsar'ın sevgilisinin ronsar için dediği gibi –
amma da çok severmiş hasan hüseyin bizi
ne güzel
ne güzel

kapıyı çekip çıktım sokağa
öpüşmek gibi birşey sokakta hava
havada mavi
havada yeşil
havada sarı
havada altun işlenmişliği kavganın
gömleğim
pantolonum
kunduralarım
ve artık benim için düşman bir tanıktan başka birşey olmayan
[sarı basın kartım
çok pahalı arabalar
çok zengin çöpkutuları
çok besili itler kediler
ve otobüs bekleyen aç yüzlü emekçilerim
ne güzel
ne güzel

ben bu şiire yaşanmamış denizlerimi
ben bu şiire gidilmemiş ülkelerimi
ben bu şiire utanmazca çalınmış emeklerimi
ellerimden uçup gitmiş yıllarımı ben bu şiire
koydum a dostlar
akbabalar götürdü ciğerlerimi
zindanlarda kaldı kolum kanadım
birgün yaslanırlar belki
koca bir dağa yaslanır gibi
şiirlerimdeki korkunç acıya
ne güzel
ne güzel
otobüs kuyruğunda onbeşinciyim
kimi cam silmeğe gidiyor kimi odun kırmağa
kimi köpek gezdirmeğe kimi yatmağa
kiminin kocası işsiz kiminin hapis
kiminin hastası kalmış sokakta
çocukları baştan çıkmış kiminin
otobüs kuyruğunda onbeşinciyim
mezbahaya gider gibi doluşuyoruz
iyi ki öksürtmüyor beni sigara
iyi ki bilincindeyim yaptığım işin
biliyorum önümdeki çoktan erkeksiz
erkeksimiş iki kız onun önünde
çukulata naylon çorap sinema
çimdik moru gözlerinin halkası
balkondaki sarışının zengin kocası
kocanın yatağında bir erkek buldok
iyi ki bilincindeyim çağımın
iyi ki yaşıyorum bütün boyutlarıyla
iyi ki sövebiliyorum ağızdolusu
ne güzel
ne güzel

1.74 değil boyum
1074
72 değil kilom
1072
puf desem toz ederim bu kenti
yürüsem çatır çatır çöker bu asfalt
ey insan kılıklı madrabazlar soyubitmişler

zorlamayın o kapıyı
dokunmayın o tellere
kuyudan çıkan toprak
sığmaz kuyuya
doldurur caddeleri birgün olur ki
ağıtlarda sessiz sessiz yatan aptallık

bu aynalar
bu aydınlık
çılgınca mutluyum kamçılanmaktan
ne güzel
ne güzel

VURDULAR BENİ

adım benim
adımın düşmanları
adımdan beni

alnım benim
alnımın düşmanları
dumanlı dağlar gibi alnımdan beni

ilk ateşi yakanlardan gelirim
taşlara can verenlerden
demiri ve bakırı işleyenlerden

ellerim benim
ellerimin düşmanları
ellerimden beni

kanaya kanaya fabrikalarda
kanaya kanaya kömür ocaklarında
türküm benim
türkümün düşmanları
türkümden beni

vurdular beni

AŞK ŞİİRİ

sen aşk şiiri yazamazsın
hasan hüseyin
çünkü aşk
şiirden önce gelir sende
oysa şiir
önünde gitmelidir
herşeyin

sen aşk şiiri yazamazsın
hasan hüseyin
çünkü aşk
kavganın içindedir
çünkü sen
içindesin kavganın
elmayı kokusundan
güvercini biçiminden soyutlamaktır
yaşamak denilen kavgayı
aşksız düşünmek

sen aşk şiiri yazamazsın
hasan hüseyin
çünkü sen
gagasından tutup kuşu
öt kuşum
öt kuşum
demiyorsun
çünkü sen
yedirip çiçekleri ineğe
koklayıp gerisini ineğin
kok çiçeğim
kok çiçeğim
demiyorsun

öpüşmek başka şeydir
yiğidim
öpüşmeyi düşünmek başka
sevişmek başka şeydir
güzelim
sevişmeyi düşünmek başka

sende yaprak
–ikigözüm–
sende dal
sende yıldız
–yürek sızım–
sende su
sende bu dört boyutlu kaçma tutkusu
atlıkarıncadan geceleyin
bakmaktır lunaparka
sen aşk şiiri yazamazsın
hasan hüseyin
çünkü sen
ilkyaz yağmurlarında çırılçıplak
dolaşır gibi sıcak morlarda
içer gibi morları
düşer gibi morlara
yaşarsın aşkı iliklerinde
çünkü sen
iki düşman ucun bileşkesisin
acısısın kavuşmanın
ayrılmanın sevincisin

sen aşk şiiri yazamazsın
hasan hüseyin
çünkü aşkın kendisidir
senin şiirin
oysa şiir
oysa aşk
oysa sen
sen
sen aşk şiiri yazamazsın
hasan hüseyin

UZUN
ESKİ
SATICI

geyik koymuş dokumanın üstüne
yol geçirmiş dokumanın üstünden
ağaç dikmiş yol üstüne pembeden

pusu kurmuş dağbaşında geceden
balık düşmüş namlusuna çinceden
sanki bunu bilir gibi önceden
türkü yakmış ibrişimden inceden
sümbülceden laleceden gülceden
fistanı da allı güllü basmadan
gelin olmuş ondördüne basmadan
uzat elin karanlıklar basmadan
çiçek devşir üzerimden sevdiğim
toprağıma basmadan

uuuy dağların öteyüzü bakışların arkası
ayrılığın yanıbaşı sevdanın yangerisi
uuuy gecemin sabahı da ikindimin öğlesi
ha sen bunu bastın basma, basa ko
ha sen bunu yazdın yazma, yaza ko
ha sen bunu çizdin çizik, çize ko
ya nedendir öttün beni kuş gibi
açtın beni leylak leylak soldun beni gül gibi
uuuy yakının ötesi de ötelerin berisi

fistanı da allı güllü basmadan
gelin olmuş ondördüne basmadan
uzat elin karanlıklar basmadan
çiçek devşir üzerimden sevdiğim
toprağıma basmadan

dandini de deli gönül dandini
avcı vurmuş geyik diye kendini
uzun eski satıcıyım basma satarım
yeşile gül katarım gülü sümbül yaparım
geyik meler yavru yavru dağları
aslan dersen kan içinde elleri
gelinler hey güzeller hey kızlar hey
türkü türkü nakışlarım yolları

kuşlar uçar hilal hilal mestine
yıldız kayar ela gözler üstüne
basadurmuş dağlar dağlar üstüne
ben bilemem bu dağların üstü ne
bu düşlerin benceğize kastı ne

uzun eski satıcıyım sevda satarım
sevda satar aç yatarım çağlar üstüne
gelinler hey güzeller hey kızlar hey
fistanı da allı güllü basmadan
gelin olmuş ondördüne basmadan
uzat elin karanlıklar basmadan
çiçek devşir üzerimden sevdiğim
toprağıma basmadan

FİLİZKIRAN FIRTINASI

gün doğmadan başladı filizkıran fırtınası
evler yemen türküsü
sokaklar seferberlik
öyle bir gariplik ki
öyle bir tedirginlik
yaz başında güz sonrası

ayvalar çiçekteydi
güller daha tomurcuk
açıl demişti güneş
açılmıştı kıraçta kış elmaları
çözül demişti güneş
çözülmüştü yılanlar karanlık odalarında
dallarda yuvalar tüy kokuyordu
düğünçiçekleri şenlikli

gün doğmadan başladı filizkıran fırtınası
ne dal kaldı ne tomurcuk
yerden yere çaldı otları ağaçları
insan yüzlü bir korkuluk
üşüdüm dünyalarca
baskın yemiş bir kent gibi üşüdüm
sergen etti filizleri sapsarı bir karanlık
bahardan kışa düştüm
acılı günler gördüm
sığdıramam bir tek günü bir koca yıla
geceler geçirdim yoz kentlerin bulvarlarında
nice baharları kışlara gömdüm
uzak düştüm yelinden yelvesinden acılı yurdun

uzak düştüm umudundan mutundan
yomundan uzak düştüm
bunaltının böylesini görmedim

severim fırtınanın her türlüsünü
ormanlar uğultulu sular dalgalı
severim filizkıran fırtınası'nı
kırıp kanatmıyorsa sevincin türküsünü
nerde benim baharım
dalım yaprağım nerde
gece çökmüş üstüne kerpiçsel yalnızlığın
sanki kaplan pençesinde bir manda böğürtüsü
ne kul kalmış ne çiçek
ne kırmızı ne yeşil
sapsarı karanlıkta yerler bahar ölüsü

AĞLAMALAR

gördüm babaların ağlamasını
dalları düğüm düğüm
gövdesi kahve falı
bir zeytin ağacını köklemek var ya
sökmek var ya sarp yamaçtan ardıcı
kazma vurmak beşyüz yıllık meşeye
acısını duymak var ya kopmanın
babaların ağlaması işte o
babaların ağlaması öyle zor

gördüm babaların ağlamasını
anaların ağlaması bir başka
anaların ağlaması bir ayrı
anaların ağlaması bir beter
dövülen döş
yolunan saç
kan damlayan bir çığlık
ağustosta çam ormanı yangını

sokaklar alanlar evler kapılar
mutfaklar kilerler ocaklar ağlar
zıbınlar beşikler uykusuzluklar ağlar

ağlaşırken analar
dağ taş toprak ağaç su yıldız
yeşeren buğday ağlar savrulan saman ağlar
ağlaşırken analar
kanın umudun hakkı
sütün ekmeğin hakkı
ne söylersin bre ozan
durur tek tel üstünde inceden sızlaşmağa
bütün bir evren ağlar
ağlaşırken analar

gördüm babaların ağlamasını
anaların ağlaması bir başka
anaların ağlaması bir beter

METİN ELOĞLU
(11 Mart 1927, İstanbul – 1985)

Ortaokuldan sonra Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümünde okudu (1943-1947). ★ Basılmış ilk yazısı bir hikâyedir (*Servetifünun* dergisi, 1942), iki şiiri **Mehmet Emin** imzasıyla *Kovan* dergisinde yayımlandı (İzmir, 1943, sayı 4). Ressamlığıyla da tanınan şair, hikâyeler ve özellikle *Güney* dergisinde **Etem Olgunil** takma adıyla eleştiriler de yazdı. ★ **Eloğlu**, kendi yaşama koşullarının ve çağının tanığı şiirlerine acıyı, ironiyi birlikte kattı. Duyguyla düşünceyi kaynaştırırken, kendine özgü bir şiir sözlüğünden yararlandı. ★ Şiir kitapları: ***Düdüklü Tencere*** (1951, 1962), ***Sultan Palamut*** (1957), ***Odun*** (1959), ***Horozdan Korkan Oğlan*** (1960), ***Türkiye'nin Adresi*** (1965), ***Ayşemayşe*** (1968), ***Dizin*** (1971), ***Yumuşak G*** (1975), ***Bektaşi Dedikleri*** (**Oğuz Tansel** ile birlikte, 1977), ***Rüzgâr Ekmek*** (1978), ***Ay Parçası*** (1983), ***Önce Kadınlar*** (1984). ★ ***Dizin*** kitabı *Türk Dil Kurumu 1972 Şiir Ödülü*'nü kazandı. İlk altı kitabı ***Yine*** (1982) ve sonraki üç kitabı ***Şiirce*** (1982), ***Hep*** (1982) adı ile basıldı.

ÇİLİNGİR SOFRASI

Bu zıkkımın yanında
Arnavut ciğeri ister, bir.
Çiroz salatası ister, iki.
Cacık ister, üç.

Adalet, müsavat, hürriyet demeye
Sadece yürek ister.

GÖKYÜZÜ

Bu ne bu
Bu noksan gökyüzü ne
Bu mavi nemenem mavi
Neyin nesi bu bulut

Erkeklik öldü mü be

ELOĞLU

Eloğlu binlik bozdurur
Ben bozduramam

Eloğlu başını yastığa kor komaz uyur
Ben uyuyamam

Eloğlunun sofrasında dokuz türlü
Benim aç yattığım olur bazen

Benim evim gecekondu
Eloğlunda apartıman

Eloğlunda ince müzik
Benimkisi aman aman

Benim kuru başım bana yeter
Eloğlunda karı kızan

Ben keçileri kaybettim
Eloğlu usta çoban

Bu soyadı bana haram

ŞİŞEDEKİ

Şişede durduğu gibi durmaz ki kâfir
Tutar insana yaşamayı sevdirir

YİTİKÇİ

Hadi git azıcık İstanbul iste
Kosunlar o denizi bir çanağa
Bir çıkına elesinler o günlerimi
O yazdan Üsküdar'dan ne kaldıysa Elif'ten
Doldur ceplerine
Onlarda yoksa komşularında vardır
Tanırlar sevinirler
Beni bay Metin gönderdi, de

ÇIT

Zil kuş kanatlarını usulca kötürümledi
Çıtı çıkmıyor uyuntu göğermelerin
Pıtrak gibi güzelliğin
Deli evcilliğimi neyle körüklemeli

Çıt yok
Hep kar'a, karanlığa çatlamış o küs pencereleri
Bu ödünç barınak mı bizcil denize bakan
Sıcacık rafta bir ılık kavanozda üreyen
Süs balıklarına yem tatlısu pireleri

Çıt yok
Bunlar hep yazda hırka örgüleri
Su donar avucunda bir yalnızın
Bir çürük sicim bir kördüğüm o aşk kangalında
Çıt yok
Kar ışır, ışıtır da

ŞÜKRAN KURDAKUL
(1927, İstanbul – 2004, İstanbul)

İzmir Karşıyaka Lisesi'nde okurken (1946), Ceza Yasasının 142. maddesine aykırı eylemde bulunduğu savıyla 4.5 ay tutuklu kaldığı için okuldan çıkarıldı. İzmir Belediyesinde daktiloluk, İstanbul'da bir bankada memurluk etti, gazetelerde düzelti işlerinde çalıştı. Ataç Kitabevi'ni kurdu. (1958) ★ Bir ara **Rüknettin Resuloğlu**'nun sahibi olduğu ***Yelken*** (ilk sayı: Şubat 1957) dergisini yönetti (1958-1962), kendisi de *Ataç* (15 Mayıs 1962-1 Ekim 1964, üç yıl, 30 sayı) ve *Eylem* (1 Mart 1964-15 Mayıs 1966, 34 sayı) dergilerini çıkardı. ★ Şiirde ilk denemelerini ***Tomurcuk*** (1943), ***Zevklerin ve Hülyaların Şiirleri*** (1944) kitaplarında topladı. 1943-1953 yıllarında çeşitli dergilerde yayımlanmış şiirlerinden sonra toplumcu, devrimci sanata yöneldi. Bu tür şiirlerini şu kitaplarına koydu: ***Giderayak*** (1956), ***Nice Kaygılardan Sonra*** (1963), ***İzmir'in İçinde Amerikan Neferi*** (1965), ***Halk Orduları*** (1969), ***Acılar Dönemi*** (1977), ***Bir Yürekten Bir Yaşamdan*** (1982), ***Ökselerin Yöresinde*** (1984), ***Ölümsüzlerle*** (1985), 50. Şiir Yılı nedeniyle bütün şiirleri ***Bir Yürekten Bir Yaşamdan*** adı altında yayımlandı (1993). ★ Sonradan şairliğine hikâye yazarlığını da ekledi: ***Tanığın Biri*** (1970), ***Beyaz Yakalılar*** (1972), ***Kurtuluştan Sonra*** (1973), ***Onların Çocukları*** (1975), ***Öyküler*** (1987). ★ ***Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*** (1971), ***Çağdaş Türk Edebiyatı*** (Meşrutiyet Dönemi, 1976), ***Namık Kemal*** (1977), ***Çağdaş Türk Edebiyatı*** (Cumhuriyet Dönemi, 1987), ***Nâzım'ın Bilinmeyen Mektupları*** (1986, mektup), kitapları, derleme-inceleme türünde çalışmalarıdır. ★ ***Bir Yürekten Bir Yaşamdan*** ile *1983 Nevzat Üstün Şiir Ödülü*'nü aldı. ***Sosyalist Açıdan Türk-İş Yargılanıyor*** (**Şaban Yıldız**'la birlikte) adlı bir kitabı daha vardır (1966).

KAPILARIN İÇİNDE

Ben unutsam gözlerimin hatırında kalacak
Sabah aydınlığında açıldı kapı,
O gökyüzü Ege dalgalarında olurdu ancak
O yemyeşil ağaç bilmiyorum hangi dağda olurdu
Işığa mı baksam, ağaca mı, gökyüzüne mi?
Bir çocuk gibi havaya kaldırıp ellerimi,
Gene bir çocuk gibi koşuverdim duvara kadar
Seni benden sonra çıkaracaklar değil mi?
Bir mısra sevinci içinde gülümseyeceksin uzun uzun
Gözlerimi orada bıraktım biliyor musun?
Saçların alnına dökülüşürken,
Ellerini çırparken ellerini..
Öyle uzaktan uzağa orada olsun yaşamak seni
Mavi mavi sevinçler getirecek,
İçimdeki mahzunluğa.

...

SAAT on ikileri geçiyor uyusana,
Uyusana göz bebeğim, uyusana düşüncem
Daha yitirmedik içimizdeki güzel şeyleri
Senin gözlerin görecek gözlerden
Sabah olsun gün ağarsın
Nasıl canü gönülden duyacaksın
Nasıl yeni adımlar gelecek adımlarına
Uyusana göz bebeğim, uyusana düşüncem
Saat on ikileri geçiyor uyusana.

AĞIT DEĞİL

Gücünüz varsa sizin
Sözcüğü tutuklayın.
Öğrenci, kitap, Türkçe
En güzel kavramı dilimin
Özgürlüğü tutuklayın.

Ben ki düşünüyorum
Var olduğumdan beri
Silâhlar bana dönük
Savaşlar sizin için
Gücünüz varsa artık
Usumu tutuklayın.
Açtı kendini, bir bayrak gibi işte
Ölümün üzerinde Hasan Tahsin..
Bu silâh başka silâh
Bu ölüm başka ölüm
Gücünüz varsa sizin
Ölümü tutuklayın.

ÇAĞRI

Bir akşam üstü balkonunda
Denizi içerken
Maviler takıldı boğazıma,
Karaya vuran bir balık gibi
Çırpınıyorum.

Dargın bir gökyüzü gibi tepemde dönen
Bu derin uçurumun önünde
Hangi yazgı tutukladı beni
Hangi su, esirgiyor memelerinden
Kuşkunun yok olmayı devirdiği günde.

Çağrıyım, uzak yüzyıllardan yarına doğru
Sessiz bir Cumhuriyetin ilk basamağında.
Savaşı kendi kanımda yaratarak
Çağrıyım, güneş, hava, su,
Ve esir pazarına dikilen bayrak.

BULUT GEÇİYOR

Bulut geçiyor, şehrem şehrem toprakların üzerinden
Yine öncekiler gibi karanlık
Yine öncekiler gibi hazin
Bulutlar geçsin üstümüzden

Kırılıp dökülen bir yanımız yok ya bizim.
Bulut geçiyor,
Sen ağlama, ben ağlayayım dayanamam.
Şimdi uzak bir yerinde memleketin
Başın yastığa dayalı penceredesin
Belki de düşünürsün, belki de yerinirsin
Bahtiyar olmak dersin içinden
Dersin dünyada birşey var
Bahtiyar olamıyor adam.

Sana hiç birimiz taş değiliz diyorum
Ama hangimiz ayrı düştük cesaretten
Hangimiz sevmedik canı yürekle,
Diyorum bulut geçiyor, bekle.
Karanlıklar kurtulamayacak yenilgiden.

ELİNDE SENİN

Gecenin karanlığında bir yol bul
Sokağımı ara, yokuşumdan in
Gölgemi görürsen penceremi vur
Anıların feneri elinde senin.

Bezginlik mi saran kentimi,
Burama kadar dayandı işte..
Mağaralara kapanmış gördüm kendimi
Haramiler arasında bütün gece.

Neyi bildik acılarla gelen,
Kapattı kapımı, penceremi..
Işığını söndürdü, tuttu elimden,
Sayrılıksa bu, n'apacağı belli mi.

Gecenin karanlığında bir yol bul
Sokağımı ara, yokuşumdan in.
Gölgemi görürsen penceremi vur,
Umarların feneri elinde senin.

ROMEO VE JULIETTE

Kapılar açıldı çılgınlığın ardından
Bir yaratıya hazırlanır gibi düşüncede
Ağaçların bahardan gebe kaldığı günlerde
Onların şiiriydi uyumunu arayan.

Sevdalanmış dizeler kâğıttan bir fenerdi
Renkten renge dönüştükçe yeniden
Vazgeçilmez kopuşlar, birleşmeler içinden
Görülmedik biryerlere titreşimler getirdi.

Ve umulmadık bişeyleri sürerken sofraya
Nasıl dayanacaklar.. aldırmadan hiç,
Bir acı - bir sevinç, bir acı - bir sevinç
Zehirli çağrışımlar girdi araya.

OPHELİA

Bu çörekotları, sultan küpeleri
Doğayı gizlerinde özümseyenler
Papatyalar, sedefotları, mor menekşeler
Saraylarda korumaya bırakmazdı seni.

Neleri toplamışsan güzelliğinde neleri
Söğütlerin gölgesinde açmayı bekler
Kaç mevsimin rüzgârı yeniler gibi
Gençlikte kurulan hayaller gibi.

Perde inse, ışık yansa gecemizde
Dalsak bir odasına yoluna düştüğümüz evin
Acısı duyarlığımıza yansıyan sesin
Sevdamıza coşum katar bizim de.

Ölüm neylesin buraya gelenleri
Sözcüklerin yatağında gelin olanları.

EDİP CANSEVER
(8 Ağustos 1928, İstanbul – 28 Mayıs 1986, İstanbul)

İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi (1946), Yüksek Ticaret Okulu'ndan ayrılıp ticaret hayatına atıldı. Kapalıçarşı'da antikacılık yaptı (1950→). ★ Sanat hayatı *İstanbul* dergisinde yayımlanan bir şiiriyle başladı (1 Mart 1944). Bir ara *Nokta* adında bir de dergi (sekiz sayı, 1951) çıkarmış olan **Cansever**, ilk şiirlerinde büyük şehirde varlıklı bir delikanlının yaşama sevincini, tatlı avareliklerini dile getirdi. 1950'lerden başlayarak varoluşçuluk akımı etkisinde, kişinin sınırlı, tekdüze dünya kargaşasında yerini araştıran ve düşünce payı ağır basan şiire geçti, bu yönelişiyle de *İkinci Yeni* şiirinin önderlerinden oldu. ★ Şiir kitapları: ***İkindi Üstü*** (1947), ***Dirlik Düzenlik*** (1954), ***Yerçekimli Karanfil*** (1957), ***Umutsuzlar Parkı*** (1958), ***Petrol*** (1959), ***Nerde Antigone*** (1961), ***Tragedyalar*** (1964), ***Çağrılmayan Yakup*** (1969), ***Kirli Ağustos*** (1970), ***Sonrası Kalır*** (1974), ***Ben Ruhi Bey Nasılım*** (1976), ***Sevda ile Sevgi*** (1977), ***Şairin Seyir Defteri*** (1980), ***Yeniden*** (1981), ***Bezik Oynayan Kadınlar*** (1982), ***İlkyaz Şikâyetçileri*** (1984), ***Oteller Kenti*** (1985), ***Gül Dönüyor Avucumda*** (1987). ★ ***Yerçekimli Karanfil*** kitabıyla *1958 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı, ***Ben Ruhi Bey Nasılım*** ile *Türk Dil Kurumu 1977 Şiir Ödülü*'nü, ***Yeniden*** (Bütün Şiirleri) ile de *1981 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü*'nü kazandı. İlk yıllardaki şiirleri **Asım Bezirci** tarafından **Hüseyin Cöntürk**'le birlikte yayımladıkları ***Turgut Uyar-Edip Cansever*** adlı kitapta değerlendirilmiştir (1961).

PETROL

Bıkmıştım, kediler damlarda vardı
Adamlar geliyordu birtakım adamlardan
Ben, Henri, Alain, bir de Bob
Bugün hepimiz noksan
Bugün hepimiz noksan.
Henri'yi tanıyoruz, kim der ki tanımıyoruz Henri'yi
O bizim musluğumuzdur, çok hızlı akar Avrupa'dan
Alain'se açlığımızdır; bir sürü kadınlar tanır
Günün her saatinde ayrılan
Günün her saatinde ayrılan.

Yorgundum, uzakta güller vardı
Yeni bir gül oluyordu bir gülün oynamasından
Bir ay yeni bir ay yapıyordu odaya girdiğini
Biz Bob'u çok seviyoruz, Bob çünkü umutsuzun biri
Ölüler gibi yani, en çabuk akılda kalan.

Kimi geçti bu leylâktan nedense anlaşılmaz
Karışık yüzler aldık birtakım çarşılardan
Ben, Henri, Alain, bir de Bob
Burası Avrupa bazen de şiirde olan
Sizi anlıyorum.
–Ne çıkar bizi anlamaktan.

ALÜMİNYUM DÜKKÂN

Bir göz atıyorum denize
Çın çın ötüyor balıklar.
Bu bir giyilmiş ayakkabıdır diyorum..
Bu bir sulanmış peynirdir diyorum
Bu bir haşlanmış patates elinizdeki..
Bu insandaki sezgi
Bu insandaki akıl
Bu kanundur kanun
Çileğin çilek oluşu gibi..
İşte bu gerçektir diyorum; siz de bilirsiniz gerçeği
Bu çivinin çakılışı
Bu ekmeğin sürülüşü

Bu aşkın, bu ayıbın, bu insanın bilinişi
Bu duymak, bu düşünmek, bu yüksünmek insanda
Bu toplum içinde, bu toplum dışında
Bu sizin durumunuz, bu tabiattaki iş;
Bu akılsız çiçek
Bu bilisiz ağaç
Bu düpedüz ileri görüş
Bu su, bu nehir, bu rüzgâr
Bu taş, bu bulut, bu hava
Bu bilinen, bu bilinmeyen
Bu İsa'dan önce, bu İsa'dan sonra.

İşte bu yeninin yenisi insan;
Dizilmiş kutu,
Bükülmüş teneke,
Alüminyum dükkân..

UÇURUM

Bir ağaç sürüsünün üstünden
Çok ağaçlı bir ağaç sürüsünün üstünden
Kesilmiş limon dilimleri gibi düşüyor güneş
Votka bardağımın içine
Benim olmayan bir sevinç duyuyorum.

Kesiyorum durduğumuz yeri ortasından
Ey görünüş! seni bir yerinden hiç anlamıyorum
Dibinde değil ayaklarımın, damarlarında
Derinliği orda tutan, ordan harcayan
Uçsuz bucaksız bir uçurum.

Zamanla değil, bir yerde
Benim olmayan bir şeyle yaşlanıyorum
Geçiyorum ilk şeklimi tüketerekten
Ağır ağır yanan bir tuğla harmanını
Billurdan sarkaçlarıyla.

Kalbim, sersemliğim benim.

YAŞAMAK TELÂŞI

Hiç böyle ısınmamıştım;
Daldaki vişneye,
Vitrindeki aydınlığa,
Salça kokusuna mutfağımın,
Akan dereye, uçan buluta,
Hiç böyle ısınmamıştım yaşamaya.

ALİ YÜCE
(1928, Hisarcık Köyü/Yayladağ)

Düziçi Köy Enstitüsü'nü bitirdi (1951). Hatay köy ve ilçelerinde ilkokul öğretmenliği yaparken İngilizce öğrendi, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü sınavlarını dışardan vererek İngilizce öğretmeni oldu (1961). Antakya Ticaret Lisesi'nde çalıştı, emekli oldu (1978). ★ İlk şiirleri, 1956'da *Yücel* dergilerindedir. Toplum gerçeklerini etkili bir eğleni anlatımı ve *İkinci Yeni* tekniğiyle veren şairin ilk kitabı ***Şiirin Dili, Yapısı İşlevi*** (1975), Antakya'da verdiği ve orada basılmış bir konferans metni ve kendi şiir anlayışının açıklanışıdır. Sonra ***Boyundan Utan Darağacı*** (1976) ve ***Halk Çağı*** (1981), ***Ortadoğu Şiirleri*** (1983), ***Şiir Sıcağı*** (1985), ***Antakya Çarşıları*** (1987), ***Şiir Tufanı*** (1989), ***Taş Tanrılar*** (1990) adlı şiir kitaplarıyla ***Şeytanistan*** (1976) adlı romanı ve ***Anamı Arıyorum*** (1985) adlı çocuk şiirleri yayımlandı. Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanan ***Ali Yüce/ Bütün Eserleri*** dizisinde ***Asılacak Kitap*** (1991); ***Yunuslama*** (1991), ***Havalı Meryem*** (1994), ***Sevgim Servetimdir*** (1997) ile çocuk kitapları dizisinde, ***Çocuklar İnsan Tomurcukları***(1991), ***Anamı Arıyorum*** (1992), ***Uzaya Giden Uçurtma*** (1994) adlı şiir kitapları çıktı. ★ ***Halk Çağı*** ile *1982 Nevzat Üstün, Türk Dil Kurumu, Yeditepe Ödülleri*'ni, ***Şiir Sıcağı*** ile de *Ömer Faruk Toprak Ödülü*'nü (1985) ve 1994'te İtalya'da düzenlenen yarışmada *Akdeniz Şiir Ödülü*'nü almıştır.

DERSİMİZ SEVGİ

Nesine bahar nesine bahçe
Ötmesiz bir kuşun
Neylesin al yanak
Gamze ne yapsın
Gülmesiz bir kıza
Değil mi Karaca Oğlan

Kullana kullana
Kirlettik her şeyimizi
Aşındırıp eskittik işte
Kala kala bir bu kaldı
Sevgi kaldı elimizde
En sağlam dinimiz
Yoksulluk da kim oluyormuş
Değil mi Yunus Emre

Dinleyin beni çocuklar
Binmeyin bu kör gemiye
Bu can çekişen denizi
Götürüp koyun yerine
Kiklop amcalara bakmayın siz
Binlerce göz her birinizde
Değil mi Homeros
Sirenler de kim oluyormuş
Değil mi Ruhi Usta

Yalnızlık da kim oluyormuş
Haydi bakalım çocuklar
İniyoruz bu başsız dağdan
Ayrılık da kim oluyormuş
Boyuyor kendini gurbet
Gözlerinin rengine
Değil mi Nâzım Usta

Yer yorgun gök yorgun
Suyu sıkılmış bulutlar
Çıkıyoruz bu üzümsüz bağdan
Haydi bakalım çocuklar
Azrail de kim oluyormuş
Kim oluyormuş Hızır Paşa
Binlerce can her birinizde
Acıyın cellatlarına
Değil mi Pir Sultan

Yer dargın gök dargın
Kala kala bir bu kaldı
Sevgi kaldı elimizde
En güleç dinimiz

Haydi bakalım çocuklar
Çıkıyoruz bu çirkin çağdan
Öfke de kim oluyormuş
Pinochet amcalara bakmayın siz
Değil mi Neruda

KUŞATMA

Ben gurbete gidiyorum
Bağlayın yaramı
Uzun bir türküyle
Belki dönerim anacığım
Belki dönmem
Ayrılığa takılmış ayaklarım

Ben yurdumu özlüyorum
Otumu böceğimi
İnsanımı özlüyorum
Kendi elimle yapıyorum
Birbirinden uzun günleri
Güzellerle kuşatılmış
Dört bir yanım
Çirkinliğimi özlüyorum

Çok başlı dağların ardında
Gökten altın yağdırıyorlar
Kuşsütü sağıyorlar
Demir ineklerden
Uygarlıkla kuşatılmış
Dört bir yanım
İlkelliğimi özlüyorum

Geleceğimi yeşertiyor
Tohumun geleceği
Gözlerimle kokluyorum
Cennetteki yapma gülleri
Meleklerle kuşatılmış
Dört bir yanım
Şeytanımı özlüyorum

Biliyorum
Çıktıkça küçülecek yokuş
Büyüyecek güzel atım
Yürüdükçe çoğalacak ayakları
Çoğalacağım üstünde ben
Düşmemi beklemeyin
Sevgilerle kuşatılmış
Dört bir yanım

TEKERLEK

El ayağın gözüydü
Kafanın öğretmeni emek
Balçık mıydı ilk dersimiz
Söyle bana tarih dede
Nece konuşurdu insan
İnsan olmadan çok önce

Kuruyup kalmıştı gülmemiz
Doğanın dargın yüzünde
Nereye buyur etsek
Nasıl ağırlasak korkuyu
Nece konuştu davulumuz
Patlamadan az önce

Duyar mıydın taş balta
Ölürken nece ağlardı mamut
Uzun kavak neler söyler
Nasıl bakar mavi göğe
Bilirsin misin çağdaş balta
Özgürlüğün nesi gelir emek
Ben mağra çağlı genç kız
Kadın olmadan az önce
Sırtlan derisi çamaşırlarım
Nasıl değmişti etime
İnim daha mı karanlıktı
Daha mı kıllıydı dudaklarım
Öpüşmeden az önce

İnsan büyüdükçe
Sen niye küçülürsün evren baba
Ben mağara çağlı taze gelin
Kart bir Tanrıydı kocam
Bırakıp gitti yeryüzünü
Koskocaman gövdesiyle
Nasıl sığdı daracık göğe

Yol mu sonsuz tekerlek mi
Söyle bana zaman usta
Uygarlığın nesi gelir emek
Ben mağara çağlı büyücü
Gerçek doğmadan çok önce
Çaldım masalın kapısını
Gecenin geceyi yuttuğu yerde
Işığın döllendiğini gördüm
Selam durdum güneşe

ERCÜMENT UÇARI
(1928, İstanbul – 1996)

Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1959), İstanbul'da avukat ★ İlk şiiri *Bucak* dergisinde (Zonguldak, 1945) çıkmıştı. Zamanla kendine aklın ve hayal gücünün soyutlamalarına yaslanan bir duygu evreni kurdu. *İkinci Yeni* şiirine bağlandı. ★ Şiir kitapları: ***Cümbüşçübaşı*** (1958), ***Et*** (1960), ***Kuyuda Yusuf*** (1962), ***Avlanırken Bir Korku*** (1967), ***Albatros Adı Bir Gün Gelecek*** (1971), ***Geçmiş Zaman Tevellüdü*** (1988), ***Ziba Sokağı*** (1991).

KURŞUNLAR

gidip kahvelerde oturmaklarım vardı benim
elimde denizlerle
güller açardı soluksuzca büyüyen beyaz bir evde
beyaz bir evde bir karanfil
en güzeli en güzeli çağıralım diyoruz ortaya
tam suyun ölü olduğu noktada
suyun ölü olduğu noktada
bir kızın ağzında fotoğraf
kız gözlerini büyütüyor
yeniden dünyayı kuşatan saçlarını
bir eşkiya ateşi uzaktan bir gürültü davulları çalınan
beyaz bir evden bize gelen kurşunlar

GENE BEN

şimdi yazların o eski doruğundan
bir gül açacaktır ıslak denizlerden bu yana
benim ellerimi berberler kesiyor
saçlarımdan önce

ben hep kavgaya hazırlanan o eski çocuğum
şiirimi eskitmeden
çağlardan gelen bir korkuyu duyarak
eşkiya ateşlerini seviyorum
bir yalnızlık uykusuz gecelerde
eski şaraplardan bana gelen
dağlardan ovalara inen bir ırmak gibi
hangi güneş bu kendini ödüren
ne kadar çok yeniledim kendimi
kaç kez yorgundum kentler kadar
bir sevgi diyorum bir sevgi
gözlerin bittiği yerde başlar
durup saçlarımı yeniliyorum
gözlerim üşüyor apaçık olmaktan

UT

Ben yaşarsam utlar gibi yaşarım
Eski zamanlarda gül bahçelerinde
Bir orman aydınlığını getirir meyvaların
Aşkın eğilmiş mor ağzından

Ben gözlerini severim ceylanların
Kalbimi duyarım balıklar soluyunca mavilerde
Hanımelleri mantarlar kuzukulakları
Unutulmuş aşkları kırların

Ben ellerimi severim sabahleyin uyanınca
Büyülü masallar limanında
En erken kalkan gemi benim
Rüzgârımda deniz kızları

ŞİİR YAZIN

dur o eski silahlar pas tuttu
zaman aktı osmanlı sultanları rengini yitirdi
belirsizlik bile ulaşmıyor suya bu yüzden mi
hep o telefon sesi yanlış diyen size
hangi radyo saat kaç şarkı söylüyor bir kadın

sahi siz bir uzay kahramanı mısınız ki masalda
hangi masal bu içtiğiniz kavun suyu mu ki
Uşakta bir çakı aldınız halk işi
önce parmağınızı kestiniz aşk aktı

sahi sorumsuzdunuz siz unuttuk
hep rakı üstüne bira içtiniz akşamları
varsın sazlardan kızlar da gelsin yanınıza
o kitap bakışı
siz şiir yazın gözünüze kan otursun

TAHSİN SARAÇ
(1 Ocak 1930, Muş – 29 Haziran 1989, İzmit)

Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi, öğrenimine Paris'te devam etti, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Fransız Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı. ★ Fransızcadan dilimize çevirileri yanı sıra Türkçeden de Fransızcaya pek çok çeviri yaptı (**Yunus Emre**, **Esendal**, **Dağlarca**, **Asena**, **Çağan** ve başkalarından). 1959'dan beri bellibaşlı, öncü dergilerde yayımlanmış kendi şiirleriyle beş kitap çıkardı: ***Bir Ölümsüz Yalnızlık*** (1965), ***Güneş Kavgası*** (1968), ***Direnmeler*** (1973), ***Güvercin Kasapları*** (1978), ***Bir Sevgiyi Görüntüleme*** (1980). İlk üç kitabı sonradan bir araya topladı (1979). ★ ***Günümüz Fransız Şiiri*** (1963) adlı inceleme-antolojisiyle *Türk Dil Kurumu 1964 Çeviri Ödülü*'nü, ***Direnmeler*** kitabıyla da *TRT 1970 Sanat Ödülleri Yarışması*'nda *Şiir Büyük Ödülü*'nü kazandı. ★ 31 şiirinin Fransızcaya çevirisi de bir kitap oldu: ***Poemes choisis*** (1974, çev. **Ayhan Özden**). ***Çağdaş Fransız Şiiri Antolojisi*** (1976) yukarda adı geçen kitabın genişletilmiş yeni basımıdır. ★ ***Fransızca-Türkçe Büyük Sözlüğü*** (1976-1985) yayımlandı. ★ Ölümünün 1. yılında kurulan Saraç Vakfı, ***Tahsin Saraç'tan Armağan*** (1990) kitabını yayımladı. **Memduh Şevket Esendal**'ın Fransızcaya çevirdiği 26 öyküsü ***Resquilleur*** adı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayımlandı (1971).

UTANÇ

Kum kum bir uykusuzluk, bekler silah elde
Donmuşken yıldız ışıkları mavi cam gecede.
Yarıda koyduğu çorba tüter sıcacık buğulu
Tüy tüy düşü yatakların yeşil pirinç kokulu.
Yurt tutmuş artık dağları, acıyı, açlığı, karı
Vuruşur en ustura bilinciyle çağının

Mavi kurtuluş için en kara düşmana karşı...
Ve bir gün papatyalarda yansır artık son gülüşü
Ve ölümü ölümsüzleştirir toprağı ısıtan kanı.
Ay aydınlığında başak gibi biçilen
Gencecikler adına yaşamadan utanç.

Üstüne gün doğmaz hiç, bütün bir yaşam boyu
Tanrıya ilk yakaran, doğayı ilk selamlayandır.
Bilir kendince tohumun, mevsimlerin dilini
İşler kurak toprağı, yaba elleriyle işler
Bilmez ama çizmeyi yazgısını onlarla.
Gece, koyu bir karaltı gibi yığılır yatağa
Sızar tırnak uçlarından kirli sarı yorgunluğu,
Yine bir açlık üstüne kapanır göz kapakları
Yine eski sokaklar gibi dökük ve acılı.

Bin emekle bir lokmacık yiyemeyenler önünde
Bizi taşıyamayan gölgemizden utanç.

Kapar kudurgan dalgalar tekneyle balıkçıyı
Deniz açlığın dilinden anlamaz ki...
Kimi ekinde ölür, yapıda, kömürde kimi
Bir salgın, bir çırpıda götürür yüzbinleri.
Tam çiçeğe duracakken mutluluk
Göveren her umudu bir savaş biçer gider.
Yanık ezgilerde artık yansır yaz akşamları
Sıcak bir öpücüğü yarıda kesmiş yüzler.

Bunca kan, bunca açlık, bunca kıyımdan sonra
Göğe yakarılarla uzanan ellerden utanç.

Firavun arabalarına koşulan bir kısrak gibi
Çekiç başlı, atlas tenli, yay göğüslü.
Kıralotu gibi bir yiğide akmalı düşü
Bir kötünün koynuna gömer oysa gecesini.
Silinir gölge gölge o dört sürem gülüşü
Yirmisinde yaşlanır daha dünün gelini.
Ve boşalır bir çürük ceviz gibi yüreği.

Göğsü, erken söndürülmüş bir yangın yeri gibi
Bir dal genç kız adına, dallardan utanç.

TANIMLAR

Yorgun kırmızı gülüşü ormanların son güneşe
Güz.

En hiçliğe eklenmektir, ölüm, sarı gecelerde
Gündüz.

Konmasıdır bir dudağa iki yalın yalnızlığın
Öptüğümüz.

Sönüp külünden göveren bir ölümsüzlük, sevi
Zora güçsüz.

Bir tanrısal çiçeklenme, mutluluk, sonsuzluğa
Düz.

Halk için bir kavgada açan kanıdır inancın
Yürek, tek gülümüz.

GÖRÜNÜM

Kopmuş köhne çağından bir deve
Kamçılar özlemini epeski çöllerin;
Aç umutsuzluklardan semiren bir çakal.
Ve sonra bir küf-yeşil, bir gece-yeşil
En kutsal kavramlar adına ülke üzre
Anırır sakal sakal.

Ay yeller esişti, duydum
Aymaz
Gerçeğe varamaz.

Betikler sırt dönüşmüş, kin kuşalı her yalvaç
Çökmüş tüm yüreklere bir manda-kara
En sevgisizlik, en bağışlamazlıkla
Kalkıp bir de varacakmış Tanrı'ya.
Ak güller söyleşti, duydum
Yobaz
Tanrı'ya varamaz.

Öte yöre ezgileriyle esrikken, birden
Sıyrılır çığ yığınlar
Karanfil uykulardan.
Karasoylu yazgısınca ve açar ışık ışık
Tomtok o giyimli baharlara uzanmış
Emekçi eller, orman.

Ak düşler iletti, duydum
Yalan
Sonsuza varamaz.

Uyduruk özgürlüğünde anamalcı düzenin
Ayrımcıklar yüzünden tekelci bir toslaşma
Aklığa yumruk sıkan, bilinçsiz.
En doğulu kurnazlıkta her şey satıcıları
Hep gizlice surlardan anahtar sarkıtırken
Geceye karşı yine
Bu kenti biz bekleriz.

Ak kuşlar ötüştü, duydum
Bağnaz
Erdeme varamaz.

GECENİN KARNI

Gecenin karnı iyice yumuşadı
Aydınlık, doğdu doğacak bir çocuk başı
Doğdu doğacak artık, eli kulağında.

Bilgemsi bir aptallıkla geciken diriliş
Yekinmenin bir kurşun atımı uzağında.

Sen, Mardin kalesi bakışlı sevdicek
Mutluluk iki adım iki dudağında.

Karanlığı kürek kürek ateşe verenler
Sayrılar, uykusuzlar üstüne gök gerilenler
Işır bin yılları ölmezlik otağında.

Ve yine sen, ezgiler içliliğinde Esmer
Devrim sabahlarınca dipdiri her çağında.

Bir Selçuk çinisi sıcaklığında ülke
Mutluluk çiçek çiçek dağında, koyağında.

Gecenin karnı evet iyice yumuşadı
Kurtuluş, doğdu doğacak bir çocuk başı
Doğdu doğacak artık, eli kulağında.

CEMAL SÜREYA (Seber)
(1931, Erzincan – 9 Ocak 1990, İstanbul)

Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi (1954), Maliye Bakanlığı'nda müfettiş muavini ve müfettiş olarak çalıştı. 1965'te istifa ettiyse de 1972'de Ankara'da gene aynı işe döndü, bir ara İstanbul'da Darphane Müdürlüğü yaptı (1975-1976). ★ İlk şiiri *Mülkiye* dergisinde (Ankara, 8 Ocak 1953) çıkan **Cemal Süreya** buluşları ve söyleyiş biçimiyle *İkinci Yeni* şiirinin karanlığını giderdi; gelenekten yenilik yarattı; zarif, parıltılı şiirler yazdı. Kendi adıyla ya da **Osman Mazlum** imzasıyla, şiir üzerine yazıları, eleştirileri de aranan yazılar oldu. ★ Aylık *Papirüs* dergisini üç kez çıkardı: 1) Dört sayı (1960-1961), 2) gene 1. sayıdan başlayarak 47 sayı (1966-1970). Nisan 1977'de Ankara'da çıkmaya başlayan aylık edebiyat dergisi *Türkiye Yazıları*'nın yönetmeniydi, ama 3. sayıda dergiyle ilişkisini kesti. ★ İlk kitabı ***Üvercinka*** (1958) ile *Yeditepe Şiir Armağanı*'nı, ikinci kitabı ***Göçebe*** (1965) ile de *Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü*'nü (1966) kazandı. ***Beni Öp Sonra Doğur Beni*** (1973) kitabından sonra ***Güz Bitiği*** (1988) ve ***Sıcak Nal*** (1988), ***Sevda Sözleri*** (1984) ilk üç kitabındaki şiirleri ile ***Uçurumda Açan*** bölümünü içeren şiirlerini topladığı kitabıdır. ***Şapkam Dolu Çiçekle*** (1976) ve ***Günübirlik*** (1982), denemelerini toplayan eserlerdir. Ölümünden sonra eşine yazdığı mektuplar ***On Üç Günün Mektupları*** (1990) adıyla yayımlandı. ***99 Yüz*** (1990) adlı bir portreler kitabı da vardır. Daha sonra ***Folklor Şiire Düşman*** (1992), ***Uzat Saçlarını Frigya*** (1992), ***Paçal*** (1992), ***Oluşum'da Cemal Süreya*** (1992), ***Papirüs'ten Başyazılar*** (1992), ***999. Gün: Üstü Kalsın*** (1993) yayımlanmıştır.

Damakta serçe gibi seken bir şarap şimdi
Ustamın üstüme attığı enfes düğüm;
Ve gözetimi altında çarkıfeleklerin
Uzak buzulların soluğuna yatırılmış
Binlerce saptan çekilen şu narin rakı
Kumaşı çürütüyor lacivert-beyaz hışmıyla,
Nicedir içimde taşımakta olduğum
Uçuk minerva'ya göktaşları gönderiyor;
Bir çözülme dilimde sulardan yıldızlardan,
Diyorum: nerde olursa olsun
Bir ısırganı bile koynuna alıp yatabilir insan.
Bu lebi deryanın,
Bu gelinciklerin,
Bu işin ve eylemin,
Bu hayatın, ölülerin ve kahramanların,
Reçinenin ve kök bitkilerin,
Amberin ve keman telinin,
Kokuların ve tüylerin,
Boğucu yapağının,
Bu gündüzlük taslayan,
Bu şakayıklarla yumuşamış,
Yine de gücü eksilmemiş,
Bu seslerle değil
Kelimelerle saptırılmış,
Bu çiçek tozlarıyla
Işığın tutkusuyla karılmış
Çamurun ortalık yerinde
Bu gök talaşıyla tıkabasa
Bu bir ilk ayinin hüznünü ve coşkusunu,
Kabil'in genç sığırını, öbürünün başağını
Bir ateşin içinden geçiren
Bu ince duman
Tanrım! Tanrım!
Neler öğrenmiyor ki çetrefil güz
Deneysiz bahardan,
Yabancım, diyorum birden, yabancım
Sevgili arkadaşım
Şimdi ben burdayım ya
Olmayabilirim az sonra

Her şeyi yüz üstü bırakabilirim
Bırakabilir miyim dersin
Bırakabilirsin
Sarışındır benim yabancım
İstesem İngiliz diyebilirim ona
Sarışındır
Saçları ikindiyle kırkılmıştır
Esmerdir
Kuşluk vaktini bir sancı gibi sokar göğsüne
Ağzının şafağında volkan gülleri
İstesem Arap diyebilirim
Ve kumraldır
Ben istesem de istemesem de
Derin mırıltısı içinden teninin
İki çığlık halinde yükselir memeleri
Bacaklarının daraçısında
Bir yumak
Bir kırlangıç yuvası
Bir söğüt yaprağı susuz ve erkenci
Bir mermi yatağı derin ve pusuda
Bir saat kapağı tık diye açılır
Bir tünek dalgın güvercinler için
Yabancım diyorum ona
Geriye kalan bütün kelimeleri de
Kamulaştırıyorum böylece,

Hadi sevgilim

Hadi sevgilim
Bir yudum süt koy yuvaya

Ve içiçe iki hilâl
Sımsıcak, çok yakın, kirli

Unutma ki
İnsanlarımız gibi aşkımız da
Kazılarla bulacak kendi güneşini

Vakit ilerliyor Anadolu güneşi
Peloponez güneşi olacak az sonra

Boşa dönen bir çıkrık uzakta
Avucumda Belkıs'ın delik incisi

SAN

Kırmızı bir kuştur soluğum
Kumral göklerinde saçlarının
Seni kucağıma alıyorum
Tarifsiz uzuyor bacakların

Kırmızı bir at oluyor soluğum
Yüzümün yanmasından anlıyorum
Yoksuluz gecelerimiz kısa
Dörtnala sevişmek lâzım

GÜZELLEME

Bak bunlar ellerin senin bunlar ayakların
Bunlar o kadar güzel ki artık o kadar olur
Bunlar da saçların işte akşamdan çözülü
Bak bu sensin çocuğum enine boyuna
Bu da yatak olduğuna göre altımızdaki
Sabahlara kadar koynumda yatmışsın
Bak bende yalan yok vallahi billahi
Sen o kadar güzelsin ki artık o kadar olur
İşe bak sen gözlerin de burda
Gözlerinin ucu da burda yaşamaya alışık
İyi ki burda yoksa ben ne yapardım
Bak çocuğum kolların işte çıplak işte
Bak gizlisi saklısı kalmadı günümüzün
Gözlerin sabahın sekizinde bana açık
Ne günah işlediysek yarı yarıya

Sen asıl bunlara bak bunlar dudakların
Bunların konuşması olur öpülmesi olur
Seni usulca öpmüştüm ilk öptüğümde
Vapurdaydık vapur kıyıdan gidiyordu
Üç kulaç öteden İstanbul gidiyordu
Uzanmış seni usulca öpmüştüm
Hemen yanımızdan balıklar gidiyordu.

AŞK

Şimdi sen kalkıp gidiyorsun. Git.
Gözlerin durur mu onlar da gidiyorlar. Gitsinler.
Oysa ben senin gözlerinsiz edemem bilirsin
Oysa Allah bilir bugün iyi uyanmıştık
Sevgiyeydi ilk açılışı gözlerimizin sırf onaydı
Bir kuş konmuş parmaklarıma uzun uzun ötmüştü
Bir sevişmek gelmiş bir daha gitmemişti.
Yoktu dünlerde evvelki günlerdeki yoksulluğumuz
Sanki hiç olmamıştı
Oysa kalbim işte şuracıkta çarpıyordu
Şurda senin gözlerindeki bakımsız mavi, güzel laflı İstanbullular
Şurda da etin çoğalıyordu dokundukça lafların dünyaların
Öyle düzeltici öyle yerine getiriciydi sevmek
Ki Karaköy köprüsüne yağmur yağarken
Bıraksalar gökyüzü kendini ikiye bölecekti
Çünkü iki kişiydik

Oysa bir bardak su yetiyordu saçlarını ıslatmaya
Bir dilim ekmeğin bir iki zeytinin başındaydı doymamız
Seni bir kere öpsem ikinin hatırı kalıyordu
İki kere öpeyim desem üçün boynu bükük
Yüzünün bitip vücudunun başladığı yerde
Memelerin vardı memelerin kahramandı sonra
Sonrası iyilik güzellik.

ÜLKE

Saat Çini vurdu birden: pirinççç
Ben gittim bembeyaz uykusuzluktan
Kasketimi eğip üstüne acılarımın
Sen yüzüne sürgün olduğum kadın
Karanlık her sokaktaydın gizli her köşedeydin
Bir çocuk boyuna bir suyu söylerdi. Mavi
Bir takım genç anneleri uzatırdı bir keman
Sen tutar kendini incecik sevdirirdin
Bir umuttun bir misillemeydin yalnızlığa
Yalnız aşkı vardır aşkı olanın
Ve kaybetmek daha güç bulamamaktan

Sen yüzüne sürgün olduğum kadın
Kardeşim olan gözlerini unutmadım
Çocuğum olan alnını sevgilim olan ağzını
Dostum olan ellerini unutmadım
Karım olan karnını ve önlerini
Orospum olan yanlarını ve arkalarını
İşte bütün bunlarını bunlarını bunlarını
Nasıl unuturum hiç unutmadım

Kibrit çak masmavi yanardı sesin
Ormanlara ormanlara yüzünün sesi
En gizli kelimeleri akıtırdı ağzıma
Şu karangu şu acayip şu asyalı aşkın
Soluğu kesen ağulayan ormanlarında
Yaşadım o kısa ve korkunç hükümdarlığı
Ve çarpıntılı yüreğim saçlarının akıntısında
Karadenize karışırdı ordan Akdenize
Ordan da daha büyük sulara

Geceyse ay hemen tazeler minareleri
Kur'an sayfaları satılan sokaklardan
Ölüm bir çeşit sevgiyle uçar
Ölüm uçar çocuk yüzlere
Ben o sokaklardan ne kadar geçtim
Damağımda dilinin yosunlu tadı
Önce buğulu sonra cam gibi parlak sonra buğulu yine
Bir takım tavşanları andıran bir takım su hayvanlarını
Pazar pazartesi günlerini ve haftanın öbür günlerini
Yani salı çarşamba perşembe cuma cumartesi

Bir başak ufak bildirir Konyayı
O başakta o Konyada seni ararım
Ben şimdilerde her şeyi sana bağlıyorum iyi mi
Altın ölçü çift ölçü ve altın karşılıksız
Para basma yetkisini Fıratın suyunu Palandökeni
Erzincanın düzünü asma bahçelerini Babilin
Antalyanın denzini o denizin dibini
Beş türlü yengeç yaşıyan sularında
Çağanoz adi pavorya çingene pavoryası ayı pavoryası
bir de çalpara

Bilinir ne usta olduğum içlenmek zanaatında
Canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını
Sen kalabalıkta bulup bulup kaybettiğim kimya
Yokluğun gayri şuradan şuraya geldi
Bir günler şölenlerle egemen ülkende
Şimdi iri gagalı yalnızlıklar dönüyor
N'olur ağzından başlıyarak soyunmaya
Bir kez daha sür hayvanlarını üstüme üstüme
Çık gel bir kez daha yıkıntılardan
Çık gel bir kez daha beni bozguna uğrat

İKİ ŞEY

Silmeye çalışma yavrum
lekeni gözyaşlarınla,
çünkü bitektir leke
taşır görkemli düşlere
mahvolmaz renklerini dehşetin
karanlık yol açıp kendine
en yalın suda bile
bir uçurum özü tanır
güvenli derbentlere,
sıfatıdır ölüm
kavrulan işçi arının
azgın peteğinin içinde,
sayıklasa da ağaç
gövdesine kazılı adı
sürecektir yaprağını
bucurgatların sesine,
ve ay soğutacaktır
kıkırdağını
uçarı, gergin tayların,
silmeye çalışma yavrum
bir bildiridir leke
günden ve bedenden
yüreğe ve kansere

Sivas'ta mı Malatya'da mı
bir çocuk görmüştüm eskiden
kaşları uzaklardan geliyor

sımsıcak bitişiyordu alnında,
dişlerinde boylamların serinliği,
tam ben uyanıp
bir iki çift söz
söyleyecektim ki
bir şey oldu birden
nasıl oldu bilmiyorum
bir anda
çarpıtıverdi yeryüzünü
bir kelime mi söylemişti?
bir şeye dikkat mi etmişti?
Sivas'ta mı Malatya'da mı?
baktım
her yaprak sarartıyordu şehri,
güz kanıtlarıyla işleyen bir kış
düzlükleri tutmak üzereydi,
baktım
mekkâreleri güneşin
çekip götürüyordu patikalardan
saçı sakalına karışmış dağlara
ağır ağır bir ikindiyi.

İki şey: aşk ve şiir
bunlar kuşkuyla çiftleşir,
bir şey eksiktir sanki
ve vakit vardır daha,
ikircikler içinde
sallamaz Eflatun'u
çünkü pazarlık
biraz bilgi işidir,
çığlık çünkü
avurtlarından değil
iliklerinden kopar
öksüz çocukların,
Ferazdak'ın savunusu gibi
şeytansı, cesur,
silmeye çalışma yavrum,
iki şey: aşk ve şiir
mutsuzlukla beslenir biri
biri ona dönüşür

İkisi de
düzeltilmez
gelişir

ÜVERCİNKA

Böylece bir kere daha boynunlayız sayılı yerlerinden
En uzun boynun bu senin dayanmaya ya da umudu kesmemeye
Laleli'den dünyaya doğru giden bir tramvaydayız
Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyorsun
Ama nasıl oluyor sen yüreğimi eller ellemez
Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Aydınca düşünmeyi iyi biliyorsun eksik olma
Yatakta yatmayı bildiğin kadar
Sayın Tanrıya kalırsa seninle yatmak günah daha neler
Boşunaymış gibi bunca uzaması saçlarının
Ben böyle canlı saç görmedim ömrümde
Her telinin içinde ayrı bir kalp çarpıyor
Bütün kara parçaları için
Afrika dahil
Senin bir havan var beni asıl saran o
Onunla daha bir değere biniyor soluk almak
Sabahları acıktığı için haklı
Gününü kazanıp kurtardı diye güzel
Birçok çiçek adları gibi güzel
En tanınmış kırmızılarla açan
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Birlikte mısralar düşürüyoruz ama iyi ama kötü
Boynun diyorum boynunu benim kadar kimse değerlendiremez
Bir mısra daha söylesek sanki her şey düzelecek
İki adım daha atmıyoruz bizi tutuyorlar
Böylece bizi bir kere daha tutup kurşuna diziyorlar
Zaten bizi her gün sabahtan akşama kadar kurşuna diziyorlar
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Burda senin cesaretinden laf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hürlüğün şarkısına katılırkenki
Padişah gibi cesaretti o alımlı değme kadında yok
Aklıma kadeh tutuşların geliyor
Çiçek Pasajı'nda akşamüstleri
Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında
Afrika hariç değil.

TABANCA

Sigara içenlere ateş etmeyiniz
Evli bir kadınla rakı içerken
Rozet gibi göğsüne takmış cesaretini
Ben Mitridat'tan söz ettim siz etmeyiniz

Eski bir Osmanlı paşası gibi
Feodaliteyi süpüren bıyıklarıyla
İstanbul İstanbul uzakta
İstanbul'a ateş etmeyiniz
Tutalım yanılıp ateş ettiniz
Şeker Ahmet Paşa'nın resimlerini
Eski hececilerin şiirlerini bir de
Ben çok seviyorum siz de seviniz

KAN VAR BÜTÜN KELİMELERİN ALTINDA

Posta arabalarından söz et bana
Kan var bütün kelimelerin altında
Ezop'un şu lanetli dilinden söz et
Kan var bütün kelimelerin altında
Umulmadık bir gün olabilir bugün
Aslan kardeşçe uzanabilir kayalıklara
Bir çay söyle yağmurların kokusunda
Kan var bütün kelimelerin altında
İşte durup dururken şurda
Bir yelpaze gibi açıldı sesin
Güzün en gürültülü kanadında
Göğün en ince dalında

Kan var bütün kelimelerin altında
Umulmadık bir gün olabilir bugün
Bir çeşme gibi akabilir cumartesi
Çığlığındaki sessiz harfler
Dün gecenin ağırlığıdır damarlarında
Ne güzel konuşur sokak satıcıları
Fötr şapkalarıyla ne kalabalıktırlar
Ve çiçekçi kızların göğüsleri
Daha suçsuzdur kırlangıç yumurtasından
Kan var bütün kelimelerin altında
Yaprağını dökecek ağaç yok burda
Ama ışık sökebilir olanca renklerini
Sürekli işbaşındadır belleğin
Tanık şairler arasında
Oyuncu arkadaşlar arasında

Yolculuk bir kafiye arayabilir
Atının kuyruğundaki düğümde
Ölüm bir kafiye arayabilir
Ak gömleğinde

Yol bir kafiye arar ve bulur
Dönemeçlerin benzerliğinde

Kan var bütün kelimelerin altında
Bir gül al eline sözgelimi
Kan var bütün kelimelerin altında
Beş dakka tut bir aynanın önünde
Kan var bütün kelimelerin altında
Sonra kes o aynadan bir tutam
Beyaz bir tülbent içinde
Koy iç cebine
Bütün bir ömür kokar o ayna
Kan var bütün kelimelerin altında
İşte o kandır senin gülüşün
Sızmıştır hayatın derinlerine
Siyahtır orda kırmızıdır
Daldan dala atlar
Sever çocuklara anlatılan masalları
Ama iş savunmaya gelince
Yalnız alevi savunur

Ve güneşin solmaz çekirdeğini
Yalnız doruklarda

Umulmadık bir gün olabilir bugün
Kan var bütün kelimelerin altında

VAR

Şu senin bulutsu sesin var ya
Uçtan uca tersyüz ediyor geceyi

Yataklar var konuşmak için
Öpüşmek için telefon kulübeleri

Güneşler var, yıldızlar, samanyolları,
Karpuzlar gümbür gümbür kapılarda.

Tanrılar sofrası amma karanlık
Yiyemem tek lokma yiyemem orda.

Şu senin tutkulu sesin var ya:
Ortak güzellik artı yara izi.

Tutar ellerinden kaldırırsın
Adı kötüye çıkmış tüm sözcükleri.

Yeni törenler gerek bize
Yeni törenler – kimi zaman en eski.

Dert etme, bütün dilleri içerir
Bitki konumu, küçükbaş hayvan sesi.

Şu senin dolayık sesin var ya
Dondurma yiyen gürbüz bir kız gibi müstehçen.

Balkon demirine dayalı bir arka kadar şakacı,
İlk doyumdaki gibi yeşil elma tadında.

Kimlik denetimi yaptıktan sonra
Resimli roman okuyan bir er gibi giderici.

Şu senin alçaktan sesin var ya
Pencereler var burnumun kemiğinde sızı.

Aşklar var unutulmamak için,
Boğulmak için ilk sevgili.

FOTOĞRAF

Durakta üç kişi
Adam kadın ve çocuk

Adamın elleri ceplerinde
Kadın çocuğun elini tutmuş

Adam hüzünlü
Hüzünlü şarkılar gibi hüzünlü

Kadın güzel
Güzel anılar gibi güzel

Çocuk
Güzel anılar gibi hüzünlü
Hüzünlü şarkılar gibi güzel

ECE AYHAN (Çağlar)
(1931, Datça – 12 Temmuz 2002, İzmir)

İstanbul'da Atatürk Erkek Lisesi'ni, Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni (1959) bitirdi. Memurluk, kaymakamlık, yayınevlerinde redaktörlük yaptı. ★ İlk şiiri *Türk Dili* dergisinde çıkmıştı (Şubat 1954). Yeni motifler, karanlık çağrışım atkılarıyla ördüğü şiirleri onu, şiirimizde 1956/57 yıllarında başlayan *İkinci Yeni* akımının en çok sözü edilen şairlerinden biri katına yükseltti. ★ Şiir kitapları: ***Kınar Hanımın Denizleri*** (1959), ***Bakışsız Bir Kedi Kara*** (1965), ***Ortodoksluklar*** (1968), ***Devlet ve Tabiat*** (1973), ***Yort Savul*** (1977, 1982, bütün şiirlerinin bu adda toplu basımıdır), ***Zambaklı Padişah*** (1981), ***Çok Eski Adıyladır*** (1982). ★ Düzyazıları: ***Defterler*** (1981), ***Yeni Defterler*** (1984), ***Yalnız Kardeşçe*** (1984, şiir söyleşileri), ***Kolsuz Bir Hattat*** (1987), ***Şiirin Bir Altın Çağında*** (1993, konuşmaları ve yazıları). ★ Son iki kitabı: ***Çanakkaleli Melâhata İki El Mektup ya da Özel Bir Fuhuş Tarihi*** (1991), ***Son Şiirleri*** (1993).

KUDÜS FARELERİ

Dördüncü konuşmamızda
(ben nerdeyim?)
İsa'dan önce bu şehirde
bir karınca taciri

Günahkâr bir hayalet için
(biraz ölüm)
uyluk kemiğiyle acı çekecek
saraylarında

Beşinci konuşmamızda
(anlatmak diye bir şey yoktur burada)
arsenik götüren bir uşak
efendisine

Vebalı gecelerden
(makasla kesilmiş sarı bir ay)
kurtulacaklarına
inanırlardı

Biz vaktinde ölmüş olduğumuz için
(satranç taşları gibi)
kireçlerden korkmuyorduk
bir de Kudüs fareleri
bir de Kudüs fareleri

bir öyle fareler
bir öyle fareler

BİR ÖLÜ MACAR CAMBAZ

Sonra korkunç gülümsemeler bitti
sonra hiç kimseyi göremedim
herkes beni arıyordu
bir ölü macar cambaz buldu beni buldu beni
samyeli esiyordu denizden.

BİR ELİŞİ TANRISI İÇİN AĞIT

Peki nasıl oldu da hatırladı denizde boğulduğunu
nasıl oldu da peki anlatamıyorum biliyorsun

Öyle ölüme düşkündü ki biyoloji sıfır
bir şarkı yiyor şimdi şapkalarını orospular eksiliyor

Ama yok ne olur ağlama böyle ama yok
şunun şurasında tramvaysız, çocuk olmak turunç olmak

Kantocu peruz sahiden yaşadı mı patron?

YORT SAVUL

–Arif Çağlar için–

1. Atlasları getirin! Tarih atlaslarını!
   En geniş zamanlı bir şiir yazacağız

2. Harbi karşılık verecek ama herkes
   Göğünde kuş uçurtmayan şu üç soruya:

3. Bir, Yeryüzüne nasıl dağılmıştır
   Tarihi düzünden okumaya ayaklanan çocuklar?

4. İki, Daha yavuz bir belge var mıdır ha
   Gerçeği ararken parçalanmayı göze almış yüzlerden?

5. Üç, Boğaziçi bir İstanbul ırmağıdır
   Nice akar huruc alessultanlarda bayraksız davulsuz?

6. Nerede kalmıştık? Tarihe ağarken üç ağır yıldız
   Sürünerek geçiyor bir hükümet kuşu kanatları yoluk

7. Çocuklar! ile bile muhbirler! ve bütün ahali!
   Hep birlikte, üç kez, bağırarak, yazınız

8. Kurşunkalemle de olabilir
   Yort Savul!

OLAMAZ!

1. Üç Şubat. Saray'ın arkalarında bir yerlerde: daha Süleymaniye Camisi çıkılmamıştır; Sinan kalfalarıyla dolaşıyormuş.
2. Çıraklar ölçüyorlar. Boğaziçi açık, Haliç koyu gözüküyor. Eminönü'nde yelkenleri direklerine dolanmış takalar, çektiriler.
3. Sinan yalnız kalmak ister esmerliğiyle. Kalfalar çekilmiş, çıraklar uzaklaşıyor. Ortada dört ve çatık kaş düşünülmektedir.
4. Saatler sonra bir kapı aralanır deriden. Kavuğunu eğmiş, papuçlarını giyerek yürür alandan. Mekteb'i ve Darüşşifa'yı da tümlemiştir.
5. 'Hammalân-ı puşt' Farsça bakıyor. Aylak bir suhte de seğirtiyor köşeden. Bir gerçekliğin nasıl parçalandığını bilmeyenlere olamaz!

GÜLTEN AKIN
(1933, Yozgat)

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1955), eşinin kaymakamlığı sırasında gittiği Gevaş, Alucra, Gerze, Saray, Kahramanmaraş'ta yardımcı öğretmenlik ve avukatlık yaptı. Ankara'da Türk Dil Kurumu'nda çalıştı. ★ İlk şiirleri (1952-1956) *Hisar*, *Türk Dili*, *Mülkiye* ve *Varlık* dergilerinde çıkmıştı. Uzun süre hayatla doğa arasında tedirgin bir iç dünyanın duyarlığını dile getiren, sonra objektifini bireysel inceliklerden kitle sorunlarına çeviren **Gülten Akın**, şiirlerini şu kitaplarda derledi: ***Rüzgâr Saati*** (1956), ***Kestim Kara Saçlarımı*** (1960), ***Sığda*** (1964), ***Kırmızı Karanfil*** (1971), ***Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı*** (1972), ***Ağıtlar ve Türküler*** (1976), ***Seyran Destanı*** (1979), ***Seyran*** (1981), ***İlahiler*** (1983), ***Sevda Kalıcıdır*** (1991). Bütün şiirlerini ***Seyran***'da topladı (1993). Yazıları ise ***Şiiri Düzde Kuşatmak***'ta (1983) toplanmıştır. Bir de anlatılar kitabı var: ***42. Gün*** (1986). Üç kısa oyunu *Türk Dili* dergilerindedir (1963-1967). ★ ***Sığda*** kitabı *Türk Dil Kurumu 1965 Şiir Ödülü*'nü, ***Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı*** *TRT 1970 Sanat Ödülleri Yarışması*'nda *Başarı Ödülü*'nü, ***Ağıtlar ve Türküler***, *Yeditepe Şiir Armağanı*'nı (1977), ***Seyran*** ise *1992 Sedat Simavi Ödülü*'nü kazandı.

YAZ

Sevdiğim yaz geldi yine
Karıncalar ve sineklerle çıktık yeryüzüne
Barbunla lüferle marulla zeytinle
Uzaklarda kaldı nisanları basan sis, bun, yağmur
Karadeniz'de bir mavi, çocuklar sevinsin diye
Şairler sevinsin diye sevdiğim, yaz geldi yine

Altmış sekizdeyiz. Kırkı ve elliyi gördük.
Altmışın içinde yaşadık, suç işledik
Bildiriler. Beş Mayısta Saat Beşte Kızılay'da
Ve hepimiz biryerlerde işi olan
Ankara devrime üs kimliğinde
Yedi yaşındaydık kırklarda, üç yıl gittiler askere
Övündüler savaşa girmedik diye, hâlâ övünmedeler
Yedi yaşında kuraldır aç gitmek okula
Çürüyen buğdayların yanında, kürklerin ve pırlantaların yanında
Aç gitmek okula, öğlen belki bir simit bir portakalla
Sıska olmak, çirkin olmak, utanmak ayağından
–Ki sürer gider etkileri sonra–
Dişlerdeki hastalıkla saçlardaki hastalıkla
Ellerde sırasız titreme ve çarpıntı
Ürkme utanmaktan utanmaktan
Şeker bulamama top bulamama bebek bulamama
Defter kalem kitap günler süren ağlamalarla
–Ki her yalnızlıkta sürer gider sonra–
Övündüler:
–Savaş bizden uzakta
Savaş bizden uzakta, bizim hünerimiz ve aklımızla
Öyleyse bir villa daha, bir kürk daha, bir avrupa daha
Kara taşıtlarda bembeyaz besili kahkaha
Bır demet maydonoz bir sepet yumurta bazan da
Aylık elli lira ve asker tayını doksan kuruş karşılığında
Kara kara kara
Ankara

Dışarda savaş. Yeni bir roma yapılırken
Eski bir roma yıkılmada
Kurtların türküyle gezdiği bir dünya
Ve köpekler uzun bir bahar kızgınlığında
Kan, ateş, bitmeyen açlık, çürüyen Avrupa
Tröstleri, bankaları, borsalarıyla
Erdem ve yiğitlik ve kancıklık en keskin yanlarıyla
Ve Asya, Asya ağır bir kuştur uzun uykularda

Pay verir bir yerlerinden, uyusun diye boyuna.
Yıl Elli. Yaz gelmişti sevdiğim yine
Sanmam ki yaş onyedi olsun o yaşlılığımızla
Sanmam ki o kadar olsun çocuk kalmışlığımızla
Kim karıştırdı herşeyi, ne hakla, ne diye

Nasıl birikmiştik bu kadar acele
Sevgiyle, utançla, boşvermeyle, kinle
Bağışlamayla, bozan sulandıran bağışlamayla
Mayıslar güzeldir. Yiğittir taş yontucular
Suları delikli taşlardan geçiren
Türkücüleriyle, küfürbaz balıkçılarıyla
Mezar kazıcılarıyla, salyangoz devşiren kızlarıyla
Geveze ve güleç kadınlarıyla, yün iğiricileriyle
Kıran görmüşleriyle, açıkgöz pazarcılarıyla
Hele devrimcileriyle, hele devrimcileriyle
Yanıla yanıla yanılmaz olan devrimcileriyle
Mayıslar güzeldir.
Oynar sabahlaradek baylar ve bayanlar kanser adına
Acınır körlere ve yoksullara makbuz karşılığında
"Eşsiz insan ve değerli" kara manşetler
İşsiz işadamlarına

Yaz geldi sevdiğim naftalinli giysilere
Küflenmiş turşulara bozulmuş reçellere
Otura otura kokmuş bilinç uzmanlarına
–Ey kendini kimya sanan o geçersiz kimya–
Aptalıyla, âşığıyla, dertlisiyle
Kalem kaşlısıyla başı bitlisiyle
Naylon çoraplısı uyuz atlısıyla
Yaz geldi Anadolu'ya
Anadolu'ya

Ey kendini kimya sanan o geçersiz kimya
Sen otur yerinde, sakın kıpırdanma
Bir toplumcu İsa gibi uğra arada bir
Kıyıda dur, ortada bulunmak için sırasında
Mayıs kendi sularından iner Anadolu'ya
Mayıs kendi dağlarından iner Anadolu'ya
Sevdiğim, yaz geldi yine

ÜŞÜMEKTEN DEĞİL KORKU

Yorgun savaşçılarız, yengiler eskitti bizi
Utanırız tadına varmaktan içkilerimizin
Biri bütün güneşleri toplar, vermeye bekletir
Üşümekten değil korku, ısınır olmaktan

Yorgun savaşçılarız, sevgiler ürküttü bizi
Tutulmuş dağ yolları oklar ve tuzaklar
Biri dostluk adına bağışlar çirkinliğimizi
Düz yollara düşeriz yeniden oksuz ve tavşansız
Yılgın savaşçılarız, sevgiler ürküttü bizi

22 ŞUBAT 1919

Akdeniz'den kalkan bir akça bulut
Ahır dağlarına vurup kendini
Bin parça oldu
Ökkeş kaptı bulutun nemini
Narlı yöresinden Maraş'a doğru
Sürdü götürdü

Narlı yöresinden Maraş'a doğru
Akan suyun adı Aksu
Ökkeş, nemi Aksu'ya katarım dedi
–Aman Aksu, canım Aksu
Canımın damarı Aksu

Akdeniz'den kopan bir akça bulut
Varıp parçalandı Maraş üstünde
Nemi bana kaldı
Antep'ten kopan İngiliz
Narlı'yı geçip yürüdü
Gamı beni aldı.
Ben bu nemi taşıyamam
Ben bu gamı taşıyamam

Dillendi Aksu:
Adamoğlu adamoğlu
Nem bana yakışır, gam sana
Nemi bana ver
Taşsın yatağımdan suyum
Alıp gidem üstümdeki köprüyü
Alıp gidemezsem
Sen al gamını
Çal köprüye, yıkılsın
Geçit verme İngiliz'e
Ne köprü kalsın ne gam

Ökkeş bir kocaman davul yaptı gamını
Çaldı Türk'e Türkmen'e
Yer gök adama kesti
Aksu köprüsünü alıp attılar
O zaman Ökkeş'in yüreği
Büyüdü dağlar kadar
Kaynadı kazan gibi
Maraş'a bir tek gâvur
Sokmamaya and içti
And içti, ola ki girerse
Ölesiye vuruşmaya

Kuzeyde bol sulu Ahır dağları
Batıda Amanoz, Gâvur dağları
Bitektir Maraş ovası
Bire yüz verir
Ve dünyada bütün benzerleri gibi
Halkının azı çok zengin
Çoğu, çok fakir
Ya bir inişi inerler
Ya bir yokuşu çıkarlar

Hitit'i, Asur'u, Roma'yı geçip
Arap'ı, Selçuklu'yu, Osmanlı'yı yaşamışlardır
O yüzden heykelleri
Hitit başlı, Arî burunlu
Roma sakallıdır
Ellerinde şarap tası
Karşılarında küçük boylu karıları vardır

İsa'dan iki bin yıl önce
Süslü iskemlelerde oturmuşlardır
Onunçün yetilmez bin inceliğe düşmüştür
Maraş çarşısı
Hitit'in toprak boyunluğundan
Bakır muskaya, demir idollere geçmiştir
Başlıkta kalkanda kılıçta
Altın işlemiştir, demir üstüne
Sonra gümüşü kullandı
Simden dallar, sırmadan sular
İşlikler cepkenler bindallar

Ağelleri elvan elvan nakışlı kızlara
Ağca ceylan, ablak sığın sekişli kadınlara
Sarhoş yürüyüşlü, şahan bakışlı delikanlılara
Kur'an kaplarına ceylan derisi
Sedef kakma konsollarda lambalıklarda

Ve bir eyer vurdu Arap atına
Arap ellerinde vurulmamıştır

KOÇAKLAMA

Bir çağ ki öyle en olmıyacağı
Kuşatır yasaklar üstünü örter
Susuz bir tavşansın dolanırsın
Suya değerken ayakların

Masalsın korkunçsun, eskisin masalsın
Örtük odaların iç içe odaların
Üşür senden uzakta senin yanında korkar
Tay bacaklı, sıpa gözlü bir kadın

Pis ya vurmak, incitmek kötü ya
–Gülünç ya öyle bulmadığı bazılarının–
Kaygısız yaşamanın ormanlarında
Sen avcı olsan avlanamazsın

SOFRA

Ben değil sofraya ölüm oturdu
Peynir yedi beni, zeytin yedi beni
Ekmeğe uzandım, ellerim düştü
Elmadan gözlerim yandı, kör kaldım
Su değil su değil sel aldı beni
Ben değil sofraya ölüm oturdu

Büyü de baban sana
Büyü de
Acılar alacak
Büyü de baban sana
Büyü de
Yokluklar alacak
Büyü de baban sana büyü de
Bitmez işsizlikler açlıklar alacak
Büyü de
Büyü de baban sana
Baskılar işkenceler alacak
Kelepçeler gözaltılar zındanlar alacak
Büyü de
Büyüyüp onyedine geldiğinde
Büyü de baban sana
İdamlar alacak

YÜKSEK EVDE OTURANIN TÜRKÜSÜ

Evleri yüksek kurdular
Önlerinde uzun balkon
Sular aşağıda kaldı
Aşağıda kaldı ağaçlar

Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar

Evleri yüksek kurdular
Cama betona boğdular
Usumuzdaydı unuttuk
Topraklar uzakta kaldı
Toprağa bağlı olanlar.

SEZAİ KARAKOÇ
(1933, Ergani)

Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi (1964). Maliye Müfettiş Yardımcısı, Gelirler Genel Müdürlüğünde Kontrolör (1959-1965) olarak çalıştı, resmi görevinden ayrıldı. *Yeni İstanbul* ve *Sabah* gazetelerinde fıkra yazarlığı yaptı. ★ *Şiir Sanatı* adında, iki sayıda kalmış (1955) bir dergiden sonra, *Diriliş* dergisini çıkarmaya başladı. *Diriliş*'in de aralıklarla dört dönemi var: Birinci dönem iki sayılıktır (Mart ve Nisan 1960), ikinci dönemde on iki sayı çıktı (Mart 1966-Mart 1967), üçüncü dönemde on altı sayı (Ekim 1969-Ocak 1971). *Diriliş*'in dördüncü dönemi yeniden bir numaradan başlayarak, 1974 Eylülünden günümüze kadar gelir ve şimdi bir gazete biçimindedir. ★ **Karakoç**, günümüz şiirinde kendisine İslami düşünceyi modern şiirdeki gerçeküstücülükle kaynaştıran; mistisizmden, enbiya-evliya kıssalarından yararlanan, çarpıcı benzetme ve imgelerle, denenmemiş sentezlere ulaşan, bağımsız sayfalar açtı. ★ Şiir kitapları: ***Körfez*** (1959), ***Şahdamar*** (1962), ***Hızırla Kırk Saat*** (1967), ***Sesler*** (1963), ***Taha'nın Kitabı*** (1968), ***Gül Muştusu*** (1969), ***Zamana Adanmış Sözler*** (1970), ***Leyla ile Mecnun*** (1981), ***Ateş Dansı*** (1987). ★ Deneme ve incelemeleri: ***Yunus Emre*** (1965), ***İslâm'ın Dirilişi*** (1967), ***İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü*** (1967), ***Mehmet Âkif*** (1968), ***Ölümden Sonra Kalkış*** (1970), ***Edebiyat Yazıları I*** (1982). ★ Nesir-şiirleri: ***Mağara ve Işık*** (1969). ★ Makaleleri: ***Yazılar*** (1967), ***Makamda*** (1980). ★ Hikâyeleri: ***Meydan Ortaya Çıktığında*** (1979), ***Portreler*** (1982). ★ Düzyazı başka eserleri de olan **Karakoç**'un bu kitaplarının yeni baskıları da yapılmıştır. *MTTB Milli Hizmet Armağanı* (1968), *Sürgündeki Macar Yazarları Gümüş Madalya Ödülü* (1970), *Türkiye Yazarlar Birliği Üstün Hizmet Ödülü* (1988), *Türkiye Yazarlar Birliği Hikâye Ödülü* (1982) ve XII. Dünya Şairleri Kongresi'nde de *World Academy of Arts and Culture Ödülü* aldı (1991).

BALKON

Çocuk düşerse ölür çünkü balkon
Ölümün cesur körfezidir evlerde
Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların
Anneler anneler elleri balkonların demirinde

İçimde ve ellerde balkon
Bir tabut kadar yer tutar
Çamaşırlarınızı asarsınız hazır kefen
Şezlongunuza uzanıp ölü

Gelecek zamanlarda
Ölüleri balkonlara gömecekler
İnsan rahat etmeyecek
Öldükten sonra da

Bana sormayın böyle nereye
Koşa koşa gidiyorum
Alnından öpmeye gidiyorum
Evleri balkonsuz yapan mimarların

ŞEHRAZAT

Sen gecenin gündüzün dışında
Sen kalbin atışında kanın akışında
Sen Şehrazat bir lamba bir hükümdar bakışında
Bir ölüm kuşunun feryadını duyarsın

Sen bir rüya geceleyin gündüzün
Sen bir yağmur ince hazin
Sen şarkılarca büyük uzun
Sen yolunu kaybeden yolcuların üstüne
Bir ömür boyu yağan bir ömür boyu karsın
Sen merhamet sen rüzgâr sen tiril tiril kadın
Sen bir mahşer içinde en aziz yalnızlığı yaşadın
Sen başını çeviren cellâtbaşının güne
Sen öyle ki sen diye diye seni anlıyamayız
Şehrazat at Şehrazat Şehrazat
Sen sevgili sen can sen yarsın

LİLİYÂR

Bu kuklaların kukla olmadığı besbelli
Ne söyledilerse tıpıtıpına gerçek besbelli
Altın saçlarını yana atışı yok mu Lilinin
Lilinin yağdan kıl çekercesine inanışı
Lilinin yağdan kıl çekercesine yaşayışı yok mu
Kuklalar titremesin ne yapsın
Kuklaların kukla olmadığı besbelli
Lilinin çekip gideceği besbelli
Lilinin dönüp geleceği besbelli

Ekmek ha bakkalın olmuş ha Cabaret de Paris'nin
Sen herhangi bir ekmek yiyeceksin işte Lili
Ekmek ne kadar Allahınsa Lili de o kadar Allahın Lili
Yüzün ruhun kadar aydınlık ya Lili
Gönlün soğuk sular güzel aynalar gibi ya Lili
Anladın ya kutunun içinden çıkan mendil
Olamaz Üsküdardan geçeriken bulduğun mendil

– Bizi bırakıp nereye gidiyorsun Lili
Demek bizi bırakıp gidiyorsun Lili
Sen daima güzeller güzelini bulursun Lili
Sen istesen de taş yürekli olamazsın
Sen daima güzeller güzeli olursun Lili
Demek gideceksin arkana dönüp bakmayacaksın
Hangi kuş hangi şafakta ölecek görmeyeceksin
Öyleyse al bu kürkü bu veda kürkünü Lili
Tüyleri şiirler olan bu mahcup kürkü
Sen daima Sultanlar Sultanı olursun Lili
Demek sen gidiyorsun Lili
Bizi öpmeden mi gideceksin Lili

Lilinin güneşin altında duruşu yok mu
Perdeleri sıyırıp çirkin adamı burnundan yakalayışı yok mu
Eline bavulunu alışı yollara koyuluşu yok mu
Çirkin adamın güzel adam oluşu yok mu
Yaklaşıp onu saçlarından yakalayışı
Uzaklaşıp yollarda yol oluşu yok mu
Lilinin bir tavşan gibi koşuşu
Keklik gibi dönüp bakışı ve yıldırım gibi koşuşu yok mu
Adam da tam o zaman kapıdan çıkmaz mı dışarı
Lilinin adamın boynuna çocukça ve çılgınca atılışı yok mu

Ben konuşmasını bilmem Lili

AHMET NECDET
(1933, İnegöl)

Yükseköğrenimini Çapa Yüksek Öğretmen Okulu ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünde tamamladı (1954). Bir süre lise öğretmenliği yaptı. ★ Sonra Atatürk Üniversitesi'ne girdi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya Bölümünde Profesör oldu (1974). Muğla İşletmecilik Yüksek Okulu ve sonra Ege Üniversitesi'nde görev aldı. Bu üniversitede Coğrafya Bölümünü ve Ege Coğrafya dergisini kurdu. ★ Edebiyat çevrelerinde ilkin özellikle çağdaş Fransız şiirinden çevirdiği şiirler ve ***Çağdaş Fransız Şiiri*** (1959) antolojisi ile tanındı. ★ Sonra kendi şiirlerini ***Uzuneşek*** (1977) adlı kitapta topladı. Bu şiirler, "ölçülü, hesaplı, dengeli" ve içerik yönünden zengin olma özellikleriyle dikkati çekti. **P. Gelan, G. Apollinaire, L. Aragon**'dan çevirdiği şiirlerden oluşan kitapları ***Bademlerden Say Beni*** (1983), ***Dünya Gülü*** (1986), ***Mutlu Aşk Yoktur*** (1988) adlarını taşır. Daha sonra gene kendi şiirlerini ***Ne Çok Enkaz*** (1988), ***Sana Bunca Yangından*** (1991), ***İnegöl Hey İnegöl*** (1992), ***Gün Yüzleri*** (1992) adlarıyla kitaplaştırdı. **Charles Baudelaire**'den çevirdiği şiirleri ***Kırk Kötülük Çiçeği*** (1991) adıyla yayımladı.

KAPLUMBAĞA PETER'E GAZEL

yaz biter/mey süzülür/bir dolu câm yaşanır
gündüzler devrilir gider/köhne bir akşam yaşanır

yemyeşil bir ay doğar sazların arkasından
her kaya mezarında başka anlam yaşanır

suya gölgesi vurur beton bir iskeletin
dalyan'ı korku sarar/ne çok evham yaşanır

ney susar/ud tükenir/kanun segâh'ta kalır
kapanır bütün kapılar/yorgun bir hüzzam yaşanır

salınır iztuzu'nda nice bin kaplumbağa
düşen her yumurtada bir katliam yaşanır

ahmet necdet kadehi elden bırakma sakın
elbet bir peter çıkar bin yıl bayram yaşanır

SANA BUNCA YANGINDAN

geceler kör ve sağır/ses vermeyen bir kuyu
haklı kılar uykuyu ve uyuşturucuyu

ağzındır çiçek açan erguvan gökte
yeşertir bir aşkı ve küçücük bambuyu

ankâ'ya işmar eder zümrüt ve yâkut
çıldırtmak için serkeş bir kuyumcuyu

bu yüzden kana boyar aklının saçağında
tüneyen tahta kuşlar bütün ortadoğu'yu

ne kadar içsen de kandırmaz artık seni
yaranı azdıran o bengisuyu

yürek bir mermi gibi sürülür yalnızlığa
mutlandırırsın tetiği ve namluyu

sendin ve büyüten de hep sen olacaksın
göğsünde akrep diye sakladığın korkuyu

ahmet necdet ne kaldı sana bunca yangından
kendine dert ettin de aşk denen kuruntuyu

ÜFÜRÜK

adam hödük
dilli düdük

omzu eğri
beli bükük

saçı dökük
gözü çökük

ağzı faraş
burnu güdük

aklı fakir
fikri çürük

ahmet necdet
dünya küçük

hayat kısa
yüzgörümlük

dua et de
sözcük sözcük

karartmasın
üç beş günlük

dünyamızı
onca bönlük

BEN ÇOĞU ZAMAN AKŞAMLARI

ben çoğu zaman akşamları
yolculuğa çıkarım yıldız yukarı

unutsun diye onca pisliği
ve çirkinliği gözün yuvarı

oradan seyrederim ayın som ışığında
tedirgin dünyamızı kirli sarı

yine de çıkıp gelir bir kara güneş
haklı kılmak için bir intiharı

yırtılır gökte sabaha kadar
suskunluğa dönüşen çığlığın zarı

bu senin şiirindir ahmet necdet
yaşanmamış aşkların sonbaharı

GİZ

değişken bir zamandı/sazdan söze sığındık
sözün bittiği yerde bin bir gize sığındık

kalabalık bir yazın geçip de yalazından
pürtelaş bülbüllerle tenhâ güze sığındık

bir yıldız olup uçtuk üstünde o yalnız'ın
gecesi çiçek açan bir gündüze sığındık

ne aşklardan usandık ve ne de acılardan
ölümü yok belledik ölümsüz'e sığındık

ahmet necdet her sözün gizine varmak gerek
gökyüzleri dar geldi/mavi göze sığındık

AHMET OKTAY
(1933, Ankara)

Lise öğrenimini yarıda bıraktı. Ankara'da memurluk, gazetecilik yaptı, TRT'de çalıştı, İstanbul Radyosu'na geldi (1975), TRT İstanbul Haber Şubesi Müdürlüğüne atandı (Ağustos 1978). Şimdi *Milliyet* gazetesinde. ★ İlk şiiri *Gerçek* dergisinde çıkmıştı (1948). Deneme ve eleştiriler de yazan, 1950 kuşağının toplumcu sanata bağlı değerlerinden olan **Ahmet Oktay**, şiirlerini ***Gölgeleri Kullanmak*** (1963), ***Her Yüz Bir Öykü Yazar*** (1964), ***Dr. Kaligari'nin Dönüşü*** (1966), ***Sürgün*** (1979), ***Sürdürülen Bir Şarkının Tarihi*** (1981), ***Kara Bir Zamana Alınlık*** (1983), ***Yol Üstündeki Semender*** (1987) kitaplarında topladı. ***Bir Arayışın Yazıları*** (1981) deneme; ***Yazın, İletişim, İdeoloji*** (1982), ***Yazılanla Okunan*** (1983), ***Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları*** (1986), ***Kültür ve İdeoloji*** (1987), ***Toplumsal Değişme ve Basın*** (1987), ***Sanat ve Siyaset*** (1993), ***Türkiye'de Popüler Kültür*** (1993) inceleme kitaplarıdır. **A. Arif**'in şiiri üzerine bir araştırması var: ***Karanfil ve Pranga*** (1990). ★ İkinci kitabıyla *1965 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı kazanmıştı. ***Yol Üstündeki Semender***'le *1987 Behçet Necatigil Şiir Ödülü*'nü aldı. ★ ***Dişi Kurt*** adlı oyunu Ankara Devlet Tiyatrosu'nda oynandı (1974).

DÖNÜYOR MEVSİM

Sadece bir rüya arar insan
gecenin ve alkolün göğsünde. Mazi
ürkütür çünkü ve bir uçurumdur
her otel odası. Yatıyor
binlerce cesedim
diplerinde. Belki son dubleye
bakarken düştüm, belki fasıl
dinlerken radyoda. Ey sesin muamması!

İnliyordu yaylı tambur: Yatalak
bir hasta ya da
dövülmüş bir çocuk. Zaman
ve Hayal!
tükettiler beni. Her hatıra
korkunç: Ayak seslerim
yankılanıyor koridorlarında
Işıklar Askeri Lisesi'nin,
peşimde ablamın hayaleti: Bir yaz
günü öldü benden uzakta. Mor
elbisesiyleymiş. O şanlı üniforman
nasıl da almıştır gözleri
hafifleyip uçarken damdan.
Kışlalar,
talimler, abaza kar günleri.
Buzlar
çözülürken de terkedildim. –Nâbekâr
kadın– diye haykırdım ve binlerce
parçaya böldüm nikâh resmimi.
Yaşam
dökülüp gitti üstümden.

Bir kadeh daha. Camları açın, camları açın!
Yağmur: Ağıt ve Övgü, Teselli
ve Tövbe. Kim kime ne anlatabilir.
Masana oturdum, çünkü yalnızlık
çürüttü ciğerlerimi. Artık insanda
yürek yok. Mansur'un boynunda
akrep görüp öldürmek istemişler,
"çekin elinizi" demiş, "oniki yıldır
ahbabımızdır". Ruh
karanlıktır, gerçek de Söz: Matrud
Rıza diye değil Albay Rıza
diye geçtim üçüncü sınıf
otellerin ve meyhanelerin
kanlı tarihine.

Dönüyor mevsim. Ah! eski bahçeler,
geçerdik
bir yaprak mahşerinden. Bir gül
aldım dün kendime otele dönerken,

bardağa koydum ve kokladım toprağı;
aksın, aksın istedim içimdeki ufunet.
Çünkü aklımda ve kalbimde
işledim bütün cinayetlerimi.

Mevsim dönüyor
artık yaşamak bir külfet.

HÜZNÜN İLK SÖZLERİ

Eski Sevgililer! Sabahladığım
gül bahçeleri. Ne yazdım
ve ne söyledimse, giz
açılsın diyeydi
yeni bir
gizle.
– Bir yol
niye üç türlü gidilir:
öne, arkaya, yana?–
diye soruyordu çocuk
aynada
kendi suretimizi de
yitirdiğimiz
siyah günlerde.

Beni artık
yağmurlu bir gün
kadar
bile anımsamayan:
diyor ki Attar:
"nasıl yanıtlar ki sorunu
bu yolda hep kaybolan?"
Birbirini yaprak
yaprak
soyan kim? Per Günt mü
soğan mı? Hangi kar
zamanı vardır ki görmesin
yeşeren gecenin düşünü?

İkiz anlamlar! "İkiz
Yazgılar!"

Nasıl da karışıyor
dönenle gidenin izi
ve toprakta çürüyen gül
yaşamın da imi.

Ben de bandım yıllarca
pişmek için, üzüncün
mürekkebine kendimi.
Titrek
elimde Sontag'ın ödünç
alınmış kalemi
ve ondan süzülen acı:
ister içe olsun ister dışa
"yazmaktı, sadece yazmak
bütün gezilerin amacı".

Eski sevgililer! Ölümle
başlayan söyleşinin ilk
ve hüzünlü
sözleri.

X. AÇILAN TAÇ YAPRAĞININ SESİYLE

Yok kimse. Dolunayın çıtırtısı
bahçede duyduğun; ya da plastik
kovayı devirdi taşlıkta kedi.
Geceyi dinlemek te bir tik:
arama günlerinden kalma. Dizini
sakatladın "kapı çalınıyor,
kapı çalınıyor" diye fırlarken
bir sabaha karşı. Ah belki de
hiç kapanmıyor insanın yaraları.
Kabını çürütür su sızdıran
saksı; bunu bil, bunu bil.
Kuyunun serinliği de, esrarın
düşü de tasarlandığı gibi değil.
Söylemem diyen söylüyor, korkuyor
korkmam diyen: Yüreğin sınırları,
bedenin sınırları. Sınayana ne güzel
kabul edene ne güzel. Deş artık

geçmişin çıbanını: Kucaklaşırken
gözlerin akasyanın salkımında,
benzerine fısılda kırılan nar
dalının acısıyla; seslen ona,
çıplak ayakla suya basan yoksulun
üşümüş rengiyle: "Utançtan ve gururdan
damarlarını kestin; gürültüyle
akıp gidiyordu güz; ama yeter, hâlâ
bileklerinden kan sızıyormuş
gibi yaşadığın. Narsis'in imgesinde
kısırlık soluyor. Kapını tıklatan
buluta dön yüzünü; buğudan flamalar
yükselten ikindiye dön. İşte bir kadının
gülümseyişi menevişleniyor birden,
bahçenin üstünde: Acıyı öven
yenilecek; bir sabuklama kendi
şiddetini öven dil, yenilecek". Geceyi
dinliyorsun, kucağında zamanlar
üstüne bir kitap; sayfayı çevirirken,
açılan taç yaprağının sesiyle
"yok kimse" diyorsun.

IX. O SULARA BATIK RESİM

Deniz! Yazılı bir kâğıdın
kül olma sesi; uzak bir kış
akşamında alınmış bir ölüm
haberinde kül olma sesi; üç gün
süren bir soruşturmada kül olma
sesi. Ah küçük düşürülen onur,
artık acı duymayan ve kendinden
iğrenen beden. Bellek ve bilinç
sınırsız yalnızca; kemiğin ve kasın
tükeniyor gücü. Sınanmamış beden de
ürkünç: her bilinmeyen gibi. Utanç
istemez. Gecenin avlağında
adın çınlıyor hâlâ. Adın: eski
kervan yollarında bir söyleşi;
ele geçirilemeyen; orada, söğüdün
gölgesinde kestiren. Leylâk

kokularıyla gelen adın: Bazalttan
bir andaç bu kötü zamana; Tarih
öğrencisi de dersler çıkarıyor
o sulara batık resminden. Adına
sokul! Kumun bağrına sokul,
güneşte yıkan! İki kere bakınca
daha iyi görüyor insan: Her çiçek
biraz kanar gecede; Yazı'nın
yeraltında bir kaç uçurum var
biri öbürünü gizleyen. Zamanın
yırtığına iyi bak: İple ve ateşle
sınanan Mansûr'un yüzü
iki yanlı kesiyor: Kim kurtarıcı
kim kurban? Ey kamudan saklanan
ve horlayan onu! Kan sızdırıyor
bastığın mühür. Ayrı düşene kurtuluş
yok, adını unutana kurtuluş yok;
en olağan sözcüklerle başlanacak
yarına: sızılı sabah ya da açık pencere
gibi olağan sözcüklerle.

SERGEY YESENİN

Son kez yaşamı danset İsadora
Nasıl alev fışkırırdı gövdenden
Savruluyorum eski zamanlara
Bellek bu dünyayla vedalaşırken

Görmüştük Amerika'yı seninle
Cam, çelik, otomobil ve yalnızlık
Görkem kuşatmışken, cılız göğsümde
Yankılanıyordu bir paslı çıkrık

Yaralı bir zamanın evlâdıyım
Ruhum yitik savrulan yaprak gibi
Bilmiyorum ki nedir aradığım
Bineceğim gemi bile yok belki

Elimde bavul beklerim yine de
Gök gürler bardaktan boşanır yağmur
Uğurlayanım da yok sevenim de
Islak bir köpek bencileyin ulur

Hep mekânsızım, sevdim izbeleri
Her yorgun yüz paçavralar içinde
Bir sevgili gülümseyişi gibi
Büyüler ve bağlar beni kendine

Yeniğim, onlardan biriyim çünkü
Her resmimde ölüme bakıyorum
"şiirlerimden taşan hayvanî hüznü"
Sessiz çocuklara bırakıyorum

Geçmişin çağsamasıdır her hüzün
Kimi yürek yalnız orada çarpar
Ne yazık bazan üstümüzden "bugün"
Eğreti bir ceket gibi sarkar

Kim kendine saklamayı bilecek
Pahasız bir mücevher gibi beni?
Yargıç yarın da "serseri" diyecek
Olsun, kanla yazarım şiirimi

"Durmadan kovalanmak benim yazgım"
Hep inildeyiş süzüyorum geceden
Henüz sadece "yol arkadaşıyım"
Ah mehil ve sevgi isterdim sizden

Gittim işte gidilecek yerlere
Yararı ne yaşama katlanmanın?
Bir ağaç gölgesi, durgun bir dere
En güzel yatağı olur insanın

Elveda Rusya! "Ormanlar ülkesi"
Keder daha güçlü çıktı sevinçten
Ah fısıldayacak sürgün sesimi
Uykusuz yolculara meşe, gürgen

Adımı belki yarın bir okurum
Anar hayırla –Sergey Yesenin der
Dertliydin sen de ve o zaman ruhum
Çok mutlu bir çocuk gibi gülümser

KEMAL ÖZER
(1935, İstanbul – 30 Haziran 2009, İstanbul)

İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi (1955), Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki öğrenimini yarıda bıraktı. *Cumhuriyet* gazetesinde çalıştı. ★ İlk şiirlerini (1952→) hikâyeleri izlemiş (*Seçilmiş Hikâyeler* dergisi, 1954/57), *a* dergisini kuranlardan biri olmuş, bu dergi özellikle *İkinci Yeni* şair ve yazarlarını bir araya toplamıştı (29 sayı, 1956-1960). Sonradan *Şiir Sanatı* adında, aylık bir şiir dergisi daha çıkardı (20 sayı, 1965-1967). ★ *İkinci Yeni*'lerin en çok sözü edilen şairlerinden olan **Kemal Özer**'in şiirlerinde, uzak çağrışımların izinde yürümekle çözülebilecek gizli bir bütünlük kaygısı seziliyordu. Şairliği, yeni aşamalarda, toplumsal eylemlere, yurdun ve dünyanın politik-güncel olaylarını şiirleştirmeye yöneldi. Şiir kitapları: ***Gül Yordamı*** (1959), ***Ölü Bir Yaz*** (1960), ***Tutsak Kan*** (1963), ***Kavganın Yüreği*** (1973), ***Yaşadığımız Günlerin Şiirleri*** (1974), ***Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya*** (1975), ***Geceye Karşı Söylenmiştir*** (1978), ***Kimlikleriniz Lütfen*** (1981), ***Araya Giren Görüntüler*** (1983), ***Çağdaş ve Boyun Eğmeyen*** (bütün şiirlerinden seçmeler, 1985), ***Sınırlamıyor Beni Sevda*** (1987), ***İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle*** (1990), ***Sanatçılarla Konuşmalar*** (1979) inceleme; ***Güldeki Şafak*** (1979) Bulgaristan gezi izlenimleri; ***Nasrettin Hoca*** (1975), ***Tatil Köyünden Öyküler*** (1981) ve ***Trenler Ne Güzeldir*** (1983) ise çocuk kitaplarıdır. ★ ***Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya*** kitabıyla *Türk Dil Kurumu 1976 Şiir Ödülü*'nü, ***Kimlikleriniz Lütfen*** ile *1982 Toprak Şiir Ödülü*'nü, ***İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle*** ile *1991 Yunus Nadi Şiir Armağanı*'nı aldı. ***Şiirlerle İstanbul*** (1993) adlı bir de antoloji yayımladı. İki de çeviri şiir kitabı vardır.

SENİ ANMAKLA ARTIYORUM

korkak değilim umutsuz değilim bundan böyle
değiştirdim sana yaraşmayan günlerimi verdiklerinle
sana yaraşmayan ne varsa bir bir çıkarıp attım
yeller esiyor şimdi o büyük karanlığımın yerinde

geldin kutsal bildiklerimi yeniden tanımladın
ülkemi bir bakışta bağladın güzelliğine

en varılmaz yerlere vardırdın ellerimi
en gizli denizleri açtın gemilerime

sensin artık adı bir dönülmezliği çağıran
kelimeleri ölümsüz kılan şiire

BİR ALEV GİBİ

Bir alev gibi ozanın karısı.
Nereye yürüse onunla karşılaşıyor,
onun tuttuğu aynada görüyor ozan
ilerde şiire dönüşecek ilk ipuçlarını.

Bir alev gibi ozanın karısı.
Kaşlarının birbirine değecek kadar
yakın olması ve değmeden kalması,
omuzlara doğru akacak olması
ve durması saçlarının ensede öylece
duyumsatıyor ozana durmadan
baktığı zamanki başdönmesini
bir uçurumun kıyısından.

Sürekli açık kitabından gözlerinin
okuduğu satırlarla eğitti yüreğini,
sürekli dönüştüren ellerinden öğrendi
ne vakit bir işe sarıldıysa
sonuç alana kadar direnmeyi.

Bir armağan. Güneşli günlerin
solduramadığı bir alev, söndüremediği
en başa çıkılmaz fırtınanın bile.

Küçük bir alev. Duyarlı ve titreşimli.

DENİZ ORAKÇISI

sor kendi kendine bir sabah
av hazırlığına başlarken
sulara kim salar ilk güneşi
sen kayığına binmesen
orağını almasan eline
ilk ürünü kim biçer denizden

kent niye bir büyük gergeftir
geçirmiş ilmiğini alınterine
niye aç ağızlardan örülü
bir martı çığlığıdır gök
iner kalkar başının üzerinde
küçük dalışlarla yoklar tekneni

bir başınasın yaşamı üretirken
zıpkın çizer kürek acıtır ağ yorar
neden elleri bulunmaz elinin yanında
yorgunluğu neden paylaşmazlar
sofrasına çökerken yeryüzünün
sor kendi kendine bir sabah

"ANALAR"

Kıyısına gelip de
bakıyorlar bir uçuruma başları dönmeden;
soğumamış oysa açılan toprak,
tabutun daha yeni örtülmüş kapağı,
yeni değmiş körpe vücutlara kurşun,
dökülen kan dinmemiş daha,
duydukları acı, büründükleri yas
yaktıkları ağıt daha yeni.
Ve nerdeyse doğacak olan güneşe benzer
bir dirim ışığı yüzlerinde;
yeniden doğurmaya hazır cömertçe
yeni oğullar için mayalanmış yürekleri.

YARATIRKEN YARATILIYORUZ

Akıtılan ter, harcanan çaba tanıktır
bizim ulaştırdığımız gibi köprüleri
bir kıyıya bir başka kıyıdan,
duvarlar çektiğimiz gibi bizim
azgın başıboş suların önüne,
kurduğumuz gibi kentlerde yapılar
kuruyorlar, çoğaltıyorlar onlar da bizi,
dirençle çıkıyoruz her yorgunluktan.

Bizim yarattığımız gibi onları
onlar da bizi yaratıyorlar.
Öğreniyoruz karşısında güçlüklerin
yere bir köprü kadar sağlam basmayı,
esnek olmayı kavgaya girerken
ustaca dökülmüş çelik kadar
ve göğüs germeyi bir duvar gibi sabırla
zaferi hak etmek için.

GÖĞE UYANIŞ

hangi bir ipek yolu harf dizisi çoğaltır
bin yıl öte güzlerden sömürge halklarını
ırmakları akmayan binlerce ok atımı
binlerce boş tapınak hangi bir yalnızlıktır

çekilmiş direklere kaç ölüm sessizliği
çizgisi batıp çıkmış kimbilir kaç güneşin
durgun kanatlarını oynatıp denizlerin
gemilerin doldurup bir gün yelkenlerini

bu sizin göğünüze sığınmak türkülerden
anıtların çağrılmak yaslı sokaklarına
bu benim uyanışım eksik uzak bir yerden
kimseyi ayıramaz artık çin duvarlarım
körfez kıvrımlarıyla yaşatıcı ülkemden
adını tutulmamış avlara sakladığım

YALNIZ BİRİ

Yanından geçiyoruz tahtaperdenin
her günkü yolumuzda

Yalnız biri, bir genç
sıçrıyor görmek için öte yanını

Bunca bezgin insan arasında
yalnız biri

BİRİKİME İNANMAK

Dalgayı haber veren yakamoz
kimin gözüne çarpar kıyıda?
Çiçeğe durduğunu kim ayırt eder
tepeden tırnağa giyinmeden ağaç?
Kimin dikkatini çeker küçücük bir bulut
güneşi kapatmadan önce?

DÜNÜ BUGÜNE

Yolum yanlarına düştü
eski kitapları onaranların
Geçiyordu tek tek ellerinden
yüzlerce yıldan beri
tozların kemirdiği sayfalar
kimisi silindi silinecek
kimisi dağılmak üzere

Bir karanlığa daldım çıktım
öyle olacağı gelince aklıma
bugün elimizden düşmeyen
şu pırıl pırıl kitapların da
yüzlerce yıl sonra

Dünü bugüne bağlamaktı aslında
yaptığı iş usta parmakların

HİLMİ YAVUZ
(1936, İstanbul)

İstanbul Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi (1954), bir süre gazetecilik yaptı, İngiltere'de *BBC* radyosunda çalıştığı yıllarda (1964-1969) Londra Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde yükseköğrenimini tamamladı. Dönüşünde *Cumhuriyet, Milliyet, Yeni Ortam* gazetelerinde (bir kısmı **Ali Hikmet** imzasıyla) eleştiriler, incelemeler yazdı. Şimdi Mimar Sinan Üniversitesi'nde uygarlık tarihi ve Boğaziçi Üniversitesi'nde felsefe okutuyor. Şiire başlayışı lise sıralarında *Dönüm* dergisindedir (1952/1953). ★ İlk kitabı ***Bakış Kuşu*** (1969) idi. ***Bedreddin Üzerine Şiirler*** (1975) kitabındaki şiirleriyle güçlü bir atılım yaptı. Sanatının esansını yoğun modern şiirden ve kültür tarihimizin kaynaklarından damıttı. ★ Şiir kitapları: ***Bakış Kuşu*** (1969), ***Bedreddin Üzerine Şiirler*** (1975), ***Doğu Şiirleri*** (1977), ***Yaz Şiirleri*** (1981), ***Gizemli Şiirler*** (1984), ***Zaman Şiirleri*** (1987), ***Söylen Şiirleri*** (1989), ***Ayna Şiirleri*** (1992). Son iki kitabı dışındaki şiirlerini ***Hüzün ki En Çok Yakışandır Bize*** (1989) adlı kitapta topladı. Bütün şiirleri 1993 yılında iki kitapta toplandı. ★ Düzyazı: ***Felsefe ve Ulusal Kültür*** (1977), ***Roman Kavramı ve Türk Romanı*** (1977), ***Kültür Üzerine*** (1987), ***Yazın Üzerine*** (1987), ***Felsefe Üzerine*** (1987), ***Denemeler Karşı Denemeler*** (1988), ***Dilin Dili*** (1991) ve ***İstanbul Yazıları*** (1991). Üç anlatı kitabı var: ***Taormina*** (1990), ***Fehmi K.'nın Acayip Serüvenleri*** (1991), ***Okuma Notları*** (1992). ★ ***Doğu Şiirleri*** ile *1978 Yeditepe Şiir Armağanı*'nı, ***Zaman Şiirleri*** ile de *1987 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü*'nü kazandı.

BİRİNCİ MEMED

bedreddin yaşıyor mu hâlâ?

ben ki yazmalara ve bala
hükmedendim; ihaneti gül diye
resmedendim; denizin gönderine ölümü
çektirendim ben, lala

bedreddin yaşıyor mu hâlâ?

dersin ki onu, mülhidlerini
ormandan ayırmak olası değil
boynu laleden geçilmez
saçları taflandır ve çağla
ve alnı ak ketende yaban çileği
gibi dağılan onlardı, lala

bedreddin yaşıyor mu hâlâ?

kuşlarla akan ipeği
göllerde uçan çiniyi
ve sevdayı, umarsız kına çiçeği
gibi bölüşen onlardı, lala

bedreddin yaşıyor hâlâ

DOĞU
1310

işte solhan ve işte kocaman
dağlarıyla akraba
ve gülleriyle hısım
olduğumuz palu
gözleri korkunç bir deprem
hem aslı, hem kerem
gibi yanan süvari:
ibrahim talu

işte akşam ve işte çapakçur
ve çapakçur'da akşam
bir divânıharp gibi kurulur
ağır giden bulut müfrezeleri
hem bulanık, hem firari
yağmur
ve bir vur emri gibi ansızın
bir akar suya doğrulur
hınıs'tan kopan süvari:
ibrahim talu

işte caneseran köyü ve kar
kar, palandöken dağlarında
bir isyan bastırır gibidir
işte hormek köyleri çevrilmiş
duvar
bir kurt yüzüdür, ince
sivrilmiş
cibran ovası
sanki mevzi almış
gibi kar
hem başıbozuk, hem seferî
hormek'ten inmiş iniş
ölümü savuran süvari:
ibrahim talu

II.

bingöl dağlarının eteklerinde
kuytu meşeler vardır
o kuytu meşeler ki
germiş kartala kanat
ya da bir avcı kolu
olup tek sıra
ve sanki tütüne ve bakıra
bir küf gibi musallat
hamidiye alayları

işte dicle ve fırat
ve acı su boyları

sanki yazdan kapanmış
sarp ve heybetli
dağ yolu
yanında üç ince patika
üç küçük oğlu
ve sanki süvari değil de
ilk kez eyer vurulmuş
bir kısrak gibi tedirgin
ibrahim talu

kış kararlı, ova dingin
ibrahim talu, sağır
bir acıya dökülen tunç
ve giderek daha belirgin
korkunç
bir kızıl çadır olup
savrulan yalım
işte hoyrat ve zalım
ağır
bir yangın

binüçyüzondu ve sen
ibrahim talu
ağıtlardan bir kış
solgun ve mücerret
ölümü sürmeli bir tüfek
gibi omzuna asmış
o sürmeli tüfek ki
tetiği kartal
namlusu aşiret
kabzası yanmış

TENHÂ

her şiir boydan boya
bir ıssızlıktır artık
dizelerse giderek daha tenhâ

acının düzyazısı olmaya
hazır mı sözlerin kışı?

aşklar! onları yazan yaşasın
sarışı
ne atlas kâğıtlarda yaz
ne güz okunur ağaçlar güyâ
sen sussan da susmasan da bir
tutup tutuştuğun hayale
ağırdan iri güller ve lale
düşer düştüğün melale
ve hüznü yeniden-okumak
için bir kitap olur dünya

ve her şiir boydanboya
bir ıssızlıktır artık
dizelerse giderek daha tenhâ

AYNALAR VE ZAMAN

erguvanlar geçip gittiler bahçelerden
geriye sadece erguvanlar kaldı

şair! bahçelere özenecek ne vardı?
işte tenhâ her yanımız, hep tenhâ
ne aradık sözcüklerin kuytularında
ne bulduk soldukça çoğalan dilimizde?
Zaman'ın sırı halâ duruyor olmalı ki üzerimizde
biz bakınca görünen aynalardı

nasıl var olduysanız öyle kayboldulardı
bir yazın tiniyle bir güzün bedeni
hem birleşti hem de ayrıldı sizde
şair! gördünüz kimbilir kaç aşkın battığını
o derin sulara kapılmış şiirlerinizde...
nedeni, ne kayalar ne fırtınalardı:

kuytulardı, geçip gittiler sözlerimizden
geriye sadece kuytular kaldı

GÖLGE VE ZAMAN

gölgesi vuruyor Zaman'ın
ilkyazdan kalma bir şiire

sordumdu: bir soruyu mühüre
ve beni sana üşürten nedir?
seni ağzımın ağzıyla öptüm
ve elimin eliyle okşadım
andolsun, bir dokunuşla seni örterim
üşür tenim, çünkü aşk
üşür köpüre köpüre

işte gün serinledi bende
aşklarda dururum biraz
seni şiirimle gölgelerim
yazları devire devire
ne zaman bir suya eğilip baksam
orda suyun hayalini görürüm
yüzümü uçura uçura yürürüm
Zaman'ı gezdire gezdire

vururum bir gölge gibi kendime

EROS İLE THANATOS

sana sarı bir yaz gönderdim
onu bir Zaman gibi koynunda sakla
önce kuytular göle çekildi
ayrılık, ayrıldığın yerde değildi
herkes, artık, elbette
dağ'dır biraz
ve sarı yaz senin perden

suya gömdün yaprağın adını
bir kentin hüznüne benzedin birden
Aşkalr kimliksizleşti: süslü zamanlar!
sen ki kendi kendinin özleminden
sıkılırdın... sorardın:
'olur mu,

anlamak aşkları eski güllerden?'
işte bir söyleyişin solgun yüzü:
artık ne bir anıdan artakalanlar–
dan söz var! ne bir şey!
–boşuna!..
ölüm, olmak'tır ve bir söz kanar;
yalnız yalnızlıklardır bizden olanlar!
onlardı, gittiler... daha gelmeden...

bense akşam oldum artık
ve akşamlar, benim gövdem...

HURUFî SONNET

nesimî ve mansur'la tenim dağıldı benim;
kendi yasımı tuttum, ölüydüm, aşk şehidi...
bir aynaya düşer de kırılırken bedenim,
söylenen söylenmeyenle mühürlendi idi...
düşüş düşleri oldum– ve 'kendinle seviş!..'
dediler... Söz'ü gördüm... zaten nicedir
üstünde kar ve inkârla belenmiş meneviş
sırları var! âh, bu zehebî gecede,
at üstünden 'eğer'i, atla kayıtsız koşulsuz
dörtnala o serseri aynaya... bu hurufî hecede
ol!.. çıplak, mücerred ve hırkasız, çulsuz...

ordayım işte, gelgelelim hiç bilmedim yerimi,
âh, elimle yüzerim elbet kendi derimi...

ÖZDEMİR İNCE
(1936, Mersin)

İlk ve ortaöğrenimini Mersin'de yaptı. Yükseköğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümünde tamamladı. Aydın Lisesi'nde Fransızca öğretmeniyken girdiği bir sınavı kazanarak Paris Üniversitesi'nde Fransız dili, edebiyatı ve fonetik okudu. Yurda dönüşünde Aydın ve Muğla'da Fransızca öğretmenliği yaptıktan sonra 1969 yılında bu görevden ayrılıp TRT Kurumu'na çevirmen olarak girdi. Daha sonra bu kurumda çeşitli yönetim görevlerinde bulundu ve 1982 yılında "erken emekli" olarak ayrıldı. ★ Şiir kitapları: ***Kargı*** (1963), ***Tutanaklar*** (1967), ***Kiraz Zamanı*** (1969, *May Şiir Ödülü*), ***Karşı Yazgı*** (1974), ***Rüzgâra Yazılıdır*** (1979), ***Elmanın Tarihi*** (1981), ***Kentler*** (1981), ***Yedi Deryalar Geçsen*** (1983), ***Siyasetname*** (1984), ***Eski Şiirler*** (1985), ***Hayat Bilgisi*** (1986), ***Zorba ve Ozan*** (1987), ***Burçlar Kuşağı*** (1989), ***Başak ile Terazi*** (1989), ***Canyelekler Tavandadır*** (1989), ***Güneş Saati*** (1990), ***Gürlevik*** (1990), ***Gündönümü*** (1992). ★ Çeviri şiir kitapları: ***Bulgar Şiirleri Antolojisi, Küba Şarkıları*** (**Nicolas Guillen**), ***Taşlar, Yinelemeler, Parmaklıklar*** (**Yannis Ritsos**, *TDK 1979 Çeviri Ödülü*), ***Evren İçinde Evren*** (**Alain Bosquet**), ***Boyun Eğmeyen Ülke*** (**Yannis Ritsos**). ***Şiir ve Gerçeklik*** (1986), ***Söz ve Yazı*** (1991), ***Tabula Rasa*** (1992), ***Dinozorca*** (1993) adlı deneme kitapları da vardır.

EY OĞUL YAZICI OLURSAN

Ey oğul bir gün yazıcı olursan
gözü gözünde yüreği yüreğinde eli elinde
inancın tadını söyle ülkemin çocuklarına

Ey oğul bir gün yazıcı olursan
kuşkunun birikmenin ve beklemenin yazıcısı
sakın masal anlatma ülkemin çocuklarına

Zaman akıp gitmekte dağ taş değişmektedir
demir paslanmakta temel çürümektedir
al kalemi bidiğin en gerçek sözü yaz

İşte ateş tuğlası işte ağaçlar kökleri
işte ayağımızın bukağısı sırtımızdaki hançer
işte emeğimiz alın terimiz işte ülkemiz

Kadınlarımız var elmanın bir yarısı
canevimizde böğrümüzde alnımızın çatında
yazılmamış şiir isimsiz kapalı kitap

Erkeklerimiz var elmanı bir yarısı
biraz sabır biraz öfke biraz sarmaşık
sorusu sorulmamış yanıt boynu Pîr Sultan

Ey oğul bir gün yazıcı olursan
sesini sev sevgini çoğalt yüreğini aç
onu güzel ölüyü anlat ülkemin çocuklarına

ÜLKER SALI GÜNÜ GELECEK

Ülker salı günü gelecek
Kitaplar dergiler temiz çamaşırlar
Ülker salı günü gelecek
Yüzünde güneş, bitimsiz ilkyaz
Deniz ve yeşillik getirecek.

Bugün pazar yurdumun hapisanesinde
Yarın pazartesi, sonra salı
Salı günü Ülker gelecek.

Salı'ya Ülker gelecek
Ülker dağların üstü
Ülker'in gözleri yeşil
Ama gölge ve güneşte değişir.

Geçip gelecek zeytinlerin, otların arasından
Eli dağlara denizlere bulutlara değmiş
Saçlarının dibinde buruk reçine kokusu
Duracak demir parmaklıkların gerisinde
Bir yenilmezlik gülü halinde
Salı'ya Ülker gelecek.

Bugün pazar, hapisanede ve dışarda
Hapisanede pazar: kum dolu gözler
Dışarda pazar: denizin üstü, atardamar
Ülker pazarı onurla karşılayacak
Düşünerek denizleşmesini bir coşkun ırmağın
Oğlum didikleyecek, tozunu atacak
Ülker salı'ya gelecek.

Salı günü Ülker gelecek!

YAKARI

–Şairler esnafı pîri
Hasan bin Sâbit'e–

İdris peygamber, terzilerin pîri,
izin ver güzel bir şiir yazayım ben de,
yaşım kırkı geçti yaşlanıyorum artık,
izin ver güzel bir şiir yazayım ben de,
bir kez "ozan" desinler ölmeden önce.

İdris peygamber, terzilerin pîri,
el ver artık kendi dükkânımı açayım,
bir kaftan keseyim kendime ben de,
astarı sözcüklerden dikişi ibrişimden.

Ben de güzel bir şiir yazayım artık,
okudukça kıskanıyorum öteki kalfaları,
şarapları bol, ilham perileri oturaklı,
biliyorlar geceler kaç saat sürer
günler kaç fersah. El vermiş ustaları.

Ben de güzel bir şiir yazayım artık,
cebine kuş üzümü, sarı leblebi doldurayım,

parklara götürüp simitler alayım ona
kıvırcık saçlarını rüzgârla tarayayım.
Ben de güzel bir şiir yazayım artık,
son günlerimde yalnız kalmayayım.
İdris peygamber, terzilerin pîri,
ey bütün pîrleri bütün mesleklerin,
izin verin bir tek dize yazayım, tek bir dize,
bir kez "oldu" desinler ölmeden önce.

YAŞAMAK

Bir kez daha, âşık ve kederli,
bir kan örtüsü yayarak ardım sıra
sana geldim işte ey Yunan Toprağı.

Denizin yatmış, birkaç tekne gölgesi,
sanki Nauplion değil Bodrum kalesi,
annem değilsen teyzem gibisin bana.

Bir ateş gördüm koca Balkan'da,
tuttum, ellerimle giyindim sırtıma,
yandım ama yanmayı da öğrendim.

Hep böyle oluyor, sen de bilirsin,
tek ömrü var insanın, sınırları belli,
bir sevda ve bir kent yetmiyor bana.

Yaşamak istiyorum bütün insanlarda,
yürümek istiyorum yollarını dünyanın,
karışayım, herşeyde bir parçam kalsın.

Parçalansın dizlerim, erisin elim,
kanım kanlara karışsın, sularım sulara,
dünyanın otlarıyla koksun saçlarım.

Puslu bir sabah Nauplion limanında,
bir kez daha âşık ve ölümcül kederli,
bir ses taşıyorum Balkan'dan, kulağımda.

ÜLKÜ TAMER
(1937, Gaziantep)

İstanbul'da Robert Kolej'i bitirdi (1958), Gazetecilik Enstitüsü'nde okudu, özel tiyatrolarda aktörlük etti (1964-68), çevirmenlik yaptı, bir süre *Milliyet* yayınlarını yönetti. ★ Basılı ilk kitabı bir perdelik okul oyunu idi, on iki yaşında yazmıştı (***Duygular Konuşuyor***, 1948). Sanat dergilerinde ilk şiiri *Kaynak*'ta çıktı (Eylül 1954). ★ Şiir ve kitap çevirileriyle tanınan, **Edith Hamilton**'dan ***Mitologya*** çevirisiyle *Türk Dil Kurumu 1965 Çeviri Ödülü*'nü kazanmış olan **Tamer**, *İkinci Yeni* doğrultusunda kendi şiirlerini şu kitaplarda topladı: ***Soğuk Otların Altında*** (1959), ***Gök Onları Yanıltmaz*** (1960), ***Ezra ile Gary*** (1972), ***Virgülün Başından Geçenler*** (1965), ***İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür*** (1966; *Yeditepe 1967 Şiir Armağanı*'nı kazanmıştı), ***Sıragöller*** (1974), ***Ne Biliyorum?*** (1979), ***Seçme Şiirler*** (1981). Toplu şiirlerini ***Yanardağın Üstündeki Kuş*** (1986) adlı kitabında topladı. ★ ***Çağdaş Latin Amerika Şiir Antolojisi***'ni (1982) hazırladı. Hikâye kitabı ***Alleben Öyküleri*** (1991) ile *1991 Yunus Nadi Öykü Armağanı*'nı kazandı.

BEN SANA TEŞEKKÜR EDERİM

Ben sana teşekkür ederim, beni sen öptün,
Ben uyurken benim alnımdan beni sen öptün;
Serinlik verdin korulara, canlandı serçelerim;
Sen mavi bir tilkiydin, binmiştin mavi ata,
Ben belki dün ölmüştüm, belki de geçen hafta.

Sen bana çok güzeldin, senin ayakların da.

YALNIZ AŞKI YAŞAMAYA

Aşkın o şanlı yalnızlığı
Hüznün arkasına saklı o ormanların,
Usulca kuşların, yakın ırmakların,
Gece dolaylarında uzayan güneş,
Bırakılmışlığı sevginin ve tanrının.

Çocuklar darağaçlarıdır aşka,
Çoğalmaya o ulu fısıltılara,
Gelip bozmaya çimenlerini avuçların,
Bir amaç yapmaya aşkı
Sevgiye ve tanrıya.

Duru göllerde sevişirler,
Ak tenleri belirir karanlıktan,
Görülür her zaman nasıl korkunç
Görülür ararlar aşkı uzaktan,
Uzanacakları yerde ılık boyunlarına
Çocuk kelimesi erir dudaklarından.

ÖLÜMDÜ ADI

Ölümdü adı onu ilk gördüğümde
Sonraları da hiç değişmedi;
Kalesinden gösterdiler bir şehrin onu,
Onu gördüm ve ormanı gördüm uzakta,
Ne yapsam değişmeyecekti adı.

Bir kılıç verdiler bazı savaşlar için,
Arkasından bir ev kurdular bana;
Bir kazma verdiler bazı savaşlar için,
Arkasından bir ev kurdum onlara;
Akşamları çiçeklerle uğraştım biraz,
Yaşlanır, çiçek olurdu bazı komşularım,
Akşamları yemek yerdim bazılarıyla;
Biz toplandıkça büyürdü ölüm, adı ölümdü,
Şehir büyüdükçe azar, çıkardı çarşılara.
Adı ölümdü çünkü onu yarattığımız zaman
Her akşam kanardı dudaklarındaki kuş

Ölümdü adı ona her gece taşındığımda
Alışkın olduğum bir darağacından,
Gülerken boğazının karanlık boşluğuna
Ölümdü, sokaklarında dolaşırdı şehrin,
Saat kulesini getirmişti uykularıma.
O kadar ölümdü ki, o kadar da çalışkan,
Kimseler kurtaramazdı beni ölümden başka.

YAZIN BİTTİĞİ

Yazın bittiği her yerde söylenir.
Böyle kırmızı kalkan görülmemiştir
Ölüleri örten yapraklardan başka.
Çünkü sahiden yaz bitmiştir,
Göle bakmaktan usanır insan,
Koru tutmaktan, yol gözlemekten:
Çadırlar toplanır. Yaralar sarılır:
Durgun bir yolculuk, uzun bir şapka
Artık yaprakları beklemektedir.

Aşk mıdır kış gelince başlıyan,
Beyaz bir kılıçla yürüyen aşka...
Bırakmaz olur kuşlarını ülkeler,
Yazın her yerde bittiği söyleniyor;
Yorgunlar çoğalır silâhlardan sonra;
Kardan mezarları görülür ıssızlığın
Ölü öpüşlerin koyuluğuyla...
Aşk kalmıştır otlarda yılı götüren,
Cesur savaşçıları taşıyan kışa.

Her yerde yazın bittiği söylenir,
Çürür çiçeklere yapışan kanlar;
Belki uzaktan iki atlı yaklaşır,
Belki yakından iki yaprak kalkar;
Akşamın örtüsü derelerde yıkanır,
Gökyüzünü görünce gecenin devi
Çıkarıp şapkasından yıldızlar saçar,
Cüceler bunu bilir, gürgenler bilir,
Aşkın uyumadığı her yerde söylenir.

İSTANBUL

.....
İstanbul bir denizdir lâle gemileriyle taşınan
Savaşlara, üzüntüye ve çocuklara taşınan,
Silâhların sandıklara saklandığı evlere,
Ve insanlara, açıkça yaralanan;
İstanbul bir sudur akşamların aradığı.

Kalabalık durmadan büyür, kumlar büyür,
Uzanılır altın aşklar kulesinden hanlara,
Sevgilerin eridiği kanlara her yapıyla biraz,
Biraz ağladığı bazı kadınların;
Her kelime artar birçok kelimelere.

Fenerlerin gerisinde sabahlar ışır
Bir parça sevişmenin anılarına,
Uyanır Osman'lardan bir Kara Osman
Her yatağı o evlerin, memleketinden
Birer kıl aba olmuş sırtına karşı,
Ağarır saçları sırtına karşı, bulanır
Oklar bulanır durur içindeki kişiye,
Birer tıramvaya önce ayakları,
Bilet ister dudakları, elleri alır
Kerpiç gölgesinden tanıdığı kadına
Parasında taşlıçay, her sayışta eksilen
Ama kutlu bir yalnızlıkta anılan.
.....

HALKIN İNTİKAMCISI

Bu ölüm gününü kemiriyor göğsün.
Otur şuraya.
Önce gömleğinin yakasını yırtarım
Ensendeki saçları kesmek için.
Bıçak, ensede beklemekten hoşlanmaz,
Bir an önce kurtulmak ister ölüden.

Otur, bir zamanların ünlü yargıcı,
Sen bile yargılayamazsın benim kadar

Savunması nefret olan bir adamın kinini
Bir kefesinde altın vardı elindeki terazinin,
Küfür ve balgam koyarım öbür kefeye,
Seni kendi kanınla dengelerim
Ve tırmandığın tozlu basamaklardan
Kendi yargıçlarımı indiririm alana.

Çünkü sevgiyle karşılanan gözde silahı
İhtilal öncesinin,
Birikmiş hınçları kesecektir artık.

Elinde elmas var, ama benim giyotinim
Tırpan gibi biçer senin elmasını,
Diz çök kuyumcu ve gökkuşağından
Seni yağmursuz bulutlara çekecek
Bir gerdanlık düşün kendi boynuna.

Benim kuyumcularım artık
Büyük siniler dövecektir çarşıda.

Uzatın boyunlarınızı.
Bizim yaralarımızın sızan irinleriyle
Irmaklar akıtan, sonra da o ırmaklara
Çatma köprüler kuran mühendisler,
Sizin başlarınızı biraz daha yaşatırım,
Kulaklarınızdan tutup kesik gövdelerinizi
Doyumsuz bir öçle gösteririm size.
Bu ölüm gününü kemiriyor benim göğsüm de.
Elimin ve pazularımın sağlam giyotini
Sedef bir hayalet oldu
Geceyi korkutuyor
Ve sevincin ilk bildirisini dağıtıyor ülkede.

ÜŞÜR ÖLÜM BİLE

Bir ormanda tutup onu
Bağladılar ağaca
Yumdu sanki uyur gibi
Gözlerini usulca

Bir soğuk yel eser
Üşür ölüm bile
Anlatır akan kanı
Beyaz sesiyle

Diz çöktüler karşısında
Sonra ateş ettiler
Parçalanan yüreğine
Yuva kurdu mermiler

Bir soğuk yel eser
Üşür ölüm bile
Anlatır akan kanı
Beyaz sesiyle

Gelip kondu bir güvercin
Ellerine o gece
Kırmızı bir çelenk oldu
Bileğinde kelepçe

Bir soğuk yel eser
Üşür ölüm bile
Anlatır akan kanı
Beyaz sesiyle

TÜRKÂN İLDENİZ
(1938, Düzce)

İstanbul'da Kandilli Kız Lisesi'ni bitirdi, bir süre memurluk yaptı. ★ Şiirlerini 1956'dan bu yana, *Varlık*'ta sürdürüyor. İki şiir kitabı var: ***Taşra Kızının Deliceleri*** (1966, 3. basım 1968), ***Havva Çıkmazı*** (1967).

CILIZ HAYKIRI

Uzatma ellerini sabahlarla bir-gelemem
Gelemem ölesiye bakma gözlerime

Belli ki sensiz, seninle bitecek bu özlem
Belli ki sancılarla uyanacak içimdeki bahar.
Durup durup seslenme düşünceme
Kapılara beş kilit birden vurdular
Işıkları söndürdüler karanlıktayım
Güçsüzüm-ağlamaklı-üstelik yalnızım
Örümcek ağlarıyla bağlandı ellerim
Dört duvarla çevrildi yörem
–Bana kalsa şimdi gelirim–
Yollara pusu kurdular-bekleme
Bekleme sakın gelemem.

Şu zinciri bir kırabilsem
Parça parça edebilsem pencereleri
Belki kurtulurum.
Karsız yollarda belirmese izim
Kin saçan gözler kovalamasa peşimi
Yanında olurum
Sen'le olurum.

Uygar tutsaklığın bu en cılız haykırısında
Gözyaşlarımın sıcağından donacak cehennem
Gerçek seviden...
Sana ulaşan yollara
Bir avuç toz niyetine serpeceğim kendimi
–Hayvanlardan utanacaklar–
Onların utançları da içleri gibi kara
Oysaki sana ait herşey beyaz
Yine de uzatma ellerini sabahlarla bir-gelemem
Gelemem öldüresiye tutma ellerimi.

TUTSAK SEVGİ

Beni senden zorla kopardılar yiğidim
Bir kınamadır tutturdu gözleri
Cümlesi bir olup kanıma tükürdüler
Zincirlediler ellerimi.
Seviyorum diye başlayacaktı savunmam
Söz hakkı vermediler.
Yasaları düşman, yargıları ne çirkin
Beni senden zorla kopardılar yiğidim.

Oysa anam babam vardı ama
Doğuştan öksüzdüm ben, yabancıydım
İğreti sığındım canavarlar arasından
Alıp başımı şöylece uzak
Çekip gitmekler tasarladım her an.
İçimde günler günü büyürdü kaygıların şahı
Sonra seni gördüm, seni bildim, arındım
Seninle aydınlattım karanlığımı.

Şimdi gönlümde o eski plak çalıyor
Domani yani yarın demek
Sustur o plağı içim parçalanıyor
Artık ne ben varım ne sen yarın
Bunlar hiç olmamıştı ki zaten desem
Hayır-doğruyu yazmak borcu elimin
Beni senden zorla kopardılar yiğidim.

HİROŞİMA PİŞMANI

Ben Albert Einstein, atom bilgini
Hiroşima'dan yükselen çığlıklar benim
Çürüdü beynim, çürüdü etlerim gerçi
Toprak eritti bedenimi ama
Kemiklerimde rahat yok, suçum ulu
Ben atom bilgini Albert Einstein
Bıkmadan lânetlerim kendimi ve bulgumu.
Vah bana, vahlar bana, uğraşılarıma vah
Pişmanlığım sonsuza değin büyüyecek
Bir nükleer sözü geçmiyor mu sızlıyor kemiklerim
Oysa ben hiç de kötü kişi değildim
Mutluluk üstüne adamıştım beynimi
İyiliğe harcansın istedim emeklerim
Sebep başkaydı sonuç başka oldu neyleyim.

Pınarların soğuk suyu söndüremiyor da içinizdeki kini
Buğusu tüten somunu bölüşmek varken kardeşçe
Kola kol mu istiyorsunuz dişe diş mi
Karışamam sizin olsun.
En güleç yüzüyle güneş günaydın derken her sabah
Gülücükle uyanan bebekler büyüyecek gün beklerken
Siz doğanın silme cömertliğine inat
Yapılanları yıkmak mı diliyorsunuz
Nasıl isterseniz buyrun
Tek beni rahat bırakın ilişmeyin bulguma
Ben atom bilgini Albert Einstein
Çilem ırkımın çilesi sürer hatta toprak altında
Kemiklerimde rahat yok
Vah bana vahlar bana

ATAOL BEHRAMOĞLU
(1942, Çatalca)

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümünü (1966) bitirdi, İstanbul Şehir Tiyatrolarında dramaturg olarak çalıştı. ★ İlk şiiri *Varlık* dergisinde çıkmış (1960), okuduğu fakültede bir şiir yarışmasında birincilik kazanmıştı. *Evrim, Devinim 60, Şiir Sanatı* vb. dergilerinde çıkmış şiirlerine **İsmet Özel**'le birlikte kurduğu aylık *Halkın Dostları* dergisinde (bu dergi 18 sayı çıktı, Mart 1970-Eylül 1971) yenilerini ekledi. ★ Şiir kitapları: ***Bir Ermeni General*** (1965), ***Bir Gün Mutlaka*** (1970), ***Yolculuk, Özlem, Cesaret ve Kavga Şiirleri*** (1974), ***Ne Yağmur Ne Şiirler*** (1976), ***Kuşatmada*** (1978), ***Mustafa Suphi Destanı*** (1979), ***Dörtlükler*** (1980, eklerle yeni basımı 1983), ***Şiirler*** (1983), ***İyi Bir Yurttaş Aranıyor*** (1983), ***Kızıma Mektuplar*** (1987), ***Eski Nisan*** (1987), ***Türkiye Üzgün Yurdum Güzel Yurdum*** (1988). ★ Kardeşi **Nihat Behram**'la birlikte aylık *Militan* dergisini çıkardı (18 sayı, Ocak 1975-Haziran 1976). ★ ***Bebeklerin Ulusu Yok*** (1988), ***Bir Gün Mutlaka*** (1. cilt 1991), ***Yaşadıklarımdan Öğrendiğim Bir Şey Var*** (2. cilt 1991) toplu şiirlerini içeren kitaplardır. ★ ***Son Yüzyıl Büyük Türk Şiiri Antolojisi*** (1988) adıyla bir antoloji hazırladı. ★ *Asya Afrika Yazarlar Birliği Lotus Edebiyat Ödülü* 1981'de **Behramoğlu**'na verildi. ***Yaşayan Bir Şiir*** (1986), ***İki Ateş Arasında*** (1989), ***Mekanik Gözyaşları*** (1990), ***Nâzım'a Bir Güz Çelengi*** (1990) adlı düzyazı kitapları da vardır.

BİR GÜN MUTLAKA

Bugün seviştim, yürüyüşe katıldım sonra
Yorgunum, bahar geldi, silah kullanmayı öğrenmeliyim bu yaz
Kitaplar birikiyor, saçlarım uzuyor, her yerde gümbür gümbür bir telaş

Gencim daha, dünyayı görmek istiyorum, öpüşmek ne güzel,
düşünmek ne güzel, bir gün mutlaka yeneceğiz!
Bir gün mutlaka yeneceğiz ey eski zaman sarrafları! Ey kaz kafalılar!
Ey sadrazam!
Sevgilim onsekizinde bir kız, yürüyoruz bulvarda, sandviç yiyoruz,
dünyadan konuşuyoruz.
Çiçekler açıyor durmadan, savaşlar oluyor, herşey nasıl bitebilir bir
bombayla, nasıl kazanabilir o kirli adamlar
Uzun uzun düşünüyor, sularla yıkıyorum yüzümü, temiz bir gömlek
giyiyorum
Bitecek bir gün bu zulüm, bitecek bu hân-ı yağma
Ama yorgunum şimdi, çok sigara içiyorum, sırtımda kirli bir pardesü
Kalorifer dumanları çıkıyor göğe, cebimde Vietnamca şiir kitapları
Dünyanın öbür ucundaki dostları düşünüyorum, öbür ucundaki ırmakları
Bir kız sessizce ölüyor, sessizce ölüyor orda
Köprülerden geçiyorum, karanlık yağmurlu bir gün yürüyorum istasyona
Bu evler hüzünlendiriyor beni, bu derme çatma dünya
İnsanlar, motor sesleri, sis, akıp giden su
Ne yapsam... Ne yapsam... Her yerde bir hüzün tortusu
Alnımı soğuk bir demire dayıyorum, o eski günler geliyor aklıma
Ben de çocuktum, sevgilerim olacaktı elbette
Sinema dönüşlerini düşünüyorum, annemi, herşey nasıl ölebilir, nasıl
unutulur insan
Ey gök! senin altında sessizce yatardım, ey pırıl pırıl tarlalar
Ne yapsam... Ne yapsam.. Dekart okuyorum sonradan...
Sakallarım uzuyor, ben bu kızı seviyorum, ufak bir yürüyüş Çankaya'ya
Bir pazar, güneşli bir pazar, nasıl coşuyor yüreğim, nasıl karışıyorum
insanlara
Bir çocuk bakıyor pencereden, hülyalı kocaman gözlü nefis bir çocuk
Lermontof'un çocukluk fotoğraflarına benzeyen kardeşi bakıyor sonra
Ben şiir yazıyorum daktiloda, gazeteleri merak ediyorum, kuş sesleri
geliyor kulağıma
Ben mütevazı bir şairim, sevgilim, herşey coşkulandırıyor beni
Sanki ağlayacak ne var bakarken bir halk adamına
Bakıyorum adamın kulaklarına, boynuna, gözlerine, kaşlarına, yüzünün
oynamasına
Ey halk diyorum, ey çocuk, derken bende bir ağlama
İlençliyorum bütün bireyci şairleri, hale gidiyorum portakal almaya
İlençliyorum o laf kalabalıklarını, kurumuş yürekleri, bireyin kurtuluşunu
filan
İlençliyorum o kitap kurtlarını, bağışlıyorum sonradan

Uzun kış gecelerinden sonra kim bilir nasıl olur her şey uzun kış
gecelerinden sonra, masallarda anlatılan
Durup durup bunları düşünüyorum, bir sevinci bir hüzün izliyor arkadan
Yüreğim ipe sapa gelmez bir bahar göğü, Türkçe bir yürek kısaca
Beklemek usandırıyor, telâşlı telâşlı birşeyler anlatıyorum sağda solda
Bir otobüse biniyorum, inceliyorum bir böceği tutarak kanatlarından
merakla
Yürürdüm eskiden baharda, o yıkıntıların ve çayırların olduğu alanlara
Aklıma şiir gelirdi o yaşlı Amerikalının, sonbaharı anlatan şiiri
Çayırlar vardı o şiirde, baharı ansıtan ne de olsa
Böylece yeniden hazırlanıyorum bir coşkuya, yeniden sokaklara fırlamaya
Kendimi atmak bir uçurumdan balıklama
Büyük ve mavi bir şey izlenimi var bende, gördüğüm filmlerden mi ne
Bir şapka, telâşlı bir gök, sıcak yapay bir dünya
Anlat anlat bitmiyor, bitmiyor bendeki daüssıla
Bütün sevgilerimi harcayabilirim bir çırpıda, yağmurlu o yollar geliyor
aklıma
Benzin kokuları, ıslak direkler, babamın esmer bir somun gibi tombul ve
sıcak elleri
Uyurdum. Bir de bakmışsın yeni bir film sinemada, şehirde yeni bir kız,
kahvede yeni bir garson
O üzgün ve sabahlıklı dururdu balkonda...
Şimdi ne var hüzünlenecek burda, nedir bu çatlatan yüreğimi, bu telâş
Sanki yarın ölcek gibiyim, birazdan polisler gelecek ya da
Gelip alacaklar kitaplarımı, daktilomu, bu şiiri, sevgilimin fotoğrafını
duvarda
Soracaklar babanın adı ne, nerde doğdun, teşrif eder misiniz karakola
Dünyanın öbür ucundaki dostları düşünüyorum öbür ucundaki ırmakları
Bir kız sessizce ölüyor, sessizce ölüyor Vietnam'da
Ağlayarak bir yürek resmi çiziyorum havaya
Uyanıyorum ağlayarak, bir gün mutlaka yeneceğiz!
Bir gün mutlaka yeneceğiz ey ithalâtçılar, ihracatçılar, ey şeyhülislâm!
Bir gün mutlaka yeneceğiz! Bir gün mutlaka yeneceğiz!
Bunu söyleyeceğiz bin defa!
Sonra bin defa daha, sonra bin defa daha, çoğaltacağız marşlarla
Ben ve sevgilim ve arkadaşlar yürüyeceğiz bulvarda
Yürüyeceğiz yeniden yaratılmanın coşkusuyla
Yürüyeceğiz çoğala çoğala...

BAHAR ŞİİRİ

Bu sabah mutluluğa aç pencereni
bir güzel arın dünkü kederinden
bahar geldi bahar geldi güneşin doğduğu yerden
çocuğum uzat ellerini

şu güzelim bulut gözlü buzağıyı
duy böyle koşturan sevinci
dinle nasıl telâş-telâş çarpıyor
toprak ananın kalbi

şöyle yanıbaşıma çimenlere uzan
kulak ver gümbürtüsüne dünyanın
sonra güneşin baharın ve aşkın
türküsünü söyleyelim bir ağızdan

THEODORAKİS'İN BİR ŞARKISI İÇİN

Bu şarkıyı ancak bir kız
Öldürülen sevgilisi için söyleyebilir
Gözleri ağlamaktan kurumuştur
Ve gelecek günlere olan inanç
Kalbinden gitmemiştir.

EYLÜL SABAHININ SERİNLİĞİNİ...

Eylül sabahının serinliğini
Yaprakların serinliğini
Ciğerlerime dolduruyorum

Sessizlik ve serinlik
Birleşiyor
Yıkanmış güvercinler
Ve çok uzak bir tren sesi

Her zaman yeniden başlamak duygusu
Doğuyor içimde
Her uyanışımda
Düşmanlarımı bağışlıyorum

Daha çok seviyorum dostlarımı
Her uyanışımda

Eylül sabahının serinliğini
Yaprakların serinliğini
Yüreğime dolduruyorum

BEBEKLERİN ULUSU YOK

İlk kez yurdumdan uzakta yaşadım bu duyguyu
Bebeklerin ulusu yok
Başlarını tutuşları aynı
Bakarken gözlerinde aynı merak
Ağlarken aynı seslerinin tonu

Bebekler, çiçeği insanlığımızın
Güllerin en hası, en goncası
Sarışın bir ışık parçası kimi
Kimi kapkara üzüm tanesi

Babalar, çıkarmayın onları akıldan
Analar, koruyun bebeklerinizi
Susturun susturun söyletmeyin
Savaştan, yıkımdan söz ederse biri
Bırakalım sevdayla büyüsünler

Serpilip gelişsinler fidan gibi
Senin benim hiç kimsenin değil
Bütün bir yeryüzünündür onlar
Bütün insanlığın gözbebeği

İlk kez yurdumdan uzakta yaşadım bu duyguyu
Bebeklerin ulusu yok
Bebekler, çiçeği insanlığımızın
Ve geleceğimizin biricik umudu

KIRK YAŞIN EŞİĞİNDE ŞİİR

Küçük heyecanlara paydos
Çünkü rüzgârla aynı yaştayım
Çünkü güneş kadeşim
Bir ırmakla sevişmekteyim

Bana artık dingin olmak
Bana yalınlık yaraşır
İçimde şiirin güzelliği
Yaşamak sevinciyle yarışır

Güzeller güzeli ömrüm
Sana gitgide sevdalanıştayım
Nice emeklerle dokunmuş
Bir ince, bir nazlı nakıştayım

Küçük tasalara, tutkulara paydos
Çünkü evrenle aynı yaştayım
Başsız sonsuz doyumsuz
Bir başdöndürücü akıştayım

ŞU YOKSUL, IŞIKSIZ SOKAKLARDAN

Şu yoksul, ışıksız sokaklardan geçerken akşamüstleri
Elimde yiyecek filesi, evime doğru
Siliniyor sanki zihnimin yorgunluğu
Isıtıyor halkımın ozanı olmak duygusu içimi

Yıpranmış ellerinde bir sokak çiçekçisinin
Bir kırmızı gül gibi

ÇIĞLIK

Bir adamı öldürmenin tam sırası kurşunlarla
Çocuğunu öpüp kapıya çıktığında

Ey kanatılmış çiğnenmiş bahar günü
Birden bir çığlıkla kapatır yüzünü

Ezik bir gül gibi çığlık, yitik bir umut gibi
Boğmak boğma telle bir insan olmanın sevincini

Kederli yağmur, usulca düşen akşama
Çığlık. Bir çocuk yüzü. Dayalı cama...

SÜREYYA BERFE
(1943, İstanbul)

Çanakkale Lisesi'ni (1960) bitirdi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde okudu. ★ İlk şiiri *Düzlem* dergisinde çıktı (Şubat 1963), *Türkiye Milli Talebe Federasyonu Kültür Yarışması*'nda ***Kasaba*** adlı şiiriyle birincilik kazandı (1966); bu şiire kadar **Süreyya Kanıpak** adıyla yayımlamıştı yazdıklarını. ★ Şiir kitapları: ***Gün Ola*** (1969), ***Savrulan*** (1971), ***Hayat ile Şiir*** (1980), ***Ufkun Dışında*** (1983, toplu şiirleri), ***Şiir Çalışmaları*** (1992). ***Çocukça*** adlı çocuk kitabı da vardır (1982). ***Şiir Çalışmaları*** ile *1992 Cemal Süreya Şiir Ödülü*'nü almıştır.

SON AYLARIN ŞİİRİ

Ben sevince yeryüzü arınır
Yüzüme vurur gölgesi
Yüreğim aşkla beslenen başaktır
Açılır
Soymak ister kabuğundan bedeni

Ben ağlayınca serçeler uçar
Dünya küçülür gözümde
Durur önümde bir hüzün serpintisi
Yayılır
Yıkmak ister acıdan kuleleri

Ben gidince öfkem ayaklanır
Dindiremez onu çocuklar bile
Köpürür taşar ama yalnız kalır
Morarır
Yalnızlığın verdiği sessizlikle

YANGIN YILI

Öldürmüşler babamı
Yangın yılında

Dokunmadı kimseye
Yelim yağmurum

Yıllarca uyudum
Kara dağlarda

Ağaç mavzer yine
Ot kurşun bugün

Yeryüzü zulüm
Gökyüzü işkence

Yürüdü mavzerler
Kan döktüler önüme

Yüreğime erik kurusu
Bastım uyudum

SUSUZ

İlkin onlar sezer sarı bulutu
Göğün kuru çeşmesini anlar
Doğululur
Sabahçılar

Keserler yolumu
– Neden kalkmaz bu kalın yorgan
Ölü toprağı mıdır gece
Tarla susuz bir yalak mı

Söylerim
– Karanlık uzun
Sızar ağzından su kurtları

EĞLENCE PROGRAMI

Aşağıda küçük bir dere akıyor
suyu azalmış, taşları görülüyor.

Bir adam otobüs bekliyor
elbisesi solmuş, karnı acıkıyor

Uzakta ince bir yol, aşıyor tepeyi
belki dar, belki genişliyor

Bir kadın hastanedeki kuyrukta
çıkan gözünü elinde tutuyor

Biraz ötede bir ağaç budanmış
bahara serpilecek, çabuk büyüyecek

Bir çocuk mezarlıkta çalışıyor
çiçek çalıyor, su satıyor

Geçim, emeklilik, tatil, hediye, kartvizit, terfi, etiket, masa,
gençlikte
Yarın iş yok televizyonda güzel programlar var,
eğlen bu gece

TERSİNE MÜSLÜMAN

Bulanık bir sabah
Güneş çoktan doğmuş ama parlamıyor
Metropolümüzün dışına –varsa– yürüyorum
Yanımdan arabalı, çoluklu çocuklu aileler geçiyor
İmanına kadar dolu trenler, vapurlar, minibüsler geçiyor

Herkes o yana gidiyor
Ben eve dönüyorum

DUVAR

Gençliğim çevrili
Atlayıp geçsem
Ne taş ne tarla
Kâğıt mürekkep yıldız
Bir adım atsam

Düğün var karşıki evde
Aramızda duvar
Gece kolla beni
Rakının hatırı için
Gidip dönsem

Duvarın ötesinde
Kemik topluyor
Yeni açmış iki çiçek
Güneşten önce düştü çöplüğe
Varıp koklasam

Yıkılır bir gün gülerim
Kâğıtlar eskir
Yazılar ses vermez
Yıldızlar düşer
Bir yel çıkar
Uçup giderim

İSMET ÖZEL
(1944, Kayseri)

Liseyi Çankırı'da bitirdi. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okudu. Nisan 1976'dan beri çıkmakta olan aylık kültür dergisi *Düşünce*'nin yayın kurulunda çalışıyor. ★ 1960 kuşağı şairlerinden. Şiirleri, *Devinim 60, Papirüs, Yeni Dergi, Soyut* dergilerinde çıktı. *İkinci Yeni* deneylerinden yararlanarak, taze buluşlar, yoğun söyleyiş, esrarlı ve mistik bir hava yaratma ustalığıyla kişiliğini pekiştirdi. ★ Şiir kitapları: ***Geceleyin Bir Koşu*** (1966), ***Evet İsyan*** (1969), ***Cinayetler Kitabı*** (1975), ***Şiirler*** (1962-1974), ***Celladıma Gülümserken*** (1984), ***Erbain Kırk Yılın Şiirleri*** (1987). ★ İnceleme, deneme: ***Üç Mesele*** (1978), ***Şiir Okuma Kılavuzu*** (1980), ***Şiir Kitabı*** (1982, şiir deneme), ***Zor Zamanda Konuşmak*** (1984), ***Taşları Yemek Yasak*** (1985), ***Faydasız Yazılar*** (1986), ***Waldo Sen Neden Burada Değilsin*** (1988), ***Bakanlar ve Görenler*** (1985), ***İrtica Gidiyor*** (1986), ***Surat Asmak Hakkımız*** (1987), ***Tehdit Değil Teklif*** (1987), ***Cuma Mektupları*** (1992), ***Tahrir Vazifeleri*** (1993).

KAN KALESİ

Elbet bir hinlik vardır seni sevişimde
ey kanıma çakıllar karıştıran isyan
saçlarıma bin küsur yalnızlığı takıp girdiğim şehre
insan varlığımızdan tuhaf tohumlar bıraksam
günü geçmiş bir gazete, toprak bir çanak
bir daha gelmem belki diye bir not bırakır maşrapanın yanında
şeytanlar da yürür benimle herhal ıslık çaldığım için
bir şahan tüylerini döker ardımsıra
artık bırakılmaktan yapılma bir adam sayılırım
böğrümde kambur çocuklardan bir payanda.
Gizemli bir dehliz gibi denizi dolaşıyorum

Sıkıca tutuyorum kendimi şehre karışmaktan alıkoymaya
heryerimde urlar çıkıyor, biraz kürt, biraz köylü, biraz makina
kangren oluyorum bahar geldiği için
urlarımı kesiyorum kör bir usturayla
ama kopmuyor onlar ve bana şehri dolaştırıyor
bırakabileceğim herşeyi bıraktırıyor bana
kızlardan geçilmiyor köprüler, ayakbileklerime dek
yükseliyor kız tortuları
tülbentlerden kanı süzülürken körpe yavruların
bir bazı şeyler bulmalı yüzümüze tebelleş olan bu kokuya
– Avluya çık
– Avluya kara bir şey bırakılmış
(bir bomba)

kulaklarımız alışmıştı tıpırtısına yağmurun
şehre sıkıntının rahatlığı basmadan giriyorduk
filmler üç günde bir değişiyordu
bense ikircikliydim ama korkmuyordum
polis olan babamla tatil arasında uçuşup duruyordum durmadan
urlarım yoktu, suçum yoktu
ve beyaz kuşlar kalkardı anamın hırkasından
şehre karışmayan bir dehliz değildim
sevinçle kovalıyordum kendimi
bunları ansımak başımı döndürüyor bazen
elbet bir hinlik vardır seni sevişimde
ey kanıma çakıllar karıştıran isyan.
Azan bir hevestir artık tanyeri
söküp gövdesinde bir cehennem parçalamak ister insan
şehrin defterini dürüp uzanmak ister yanma
üstümüzü kuş sesinden bir lekeyle örtmeli
umudumuzu kapmaya gelen makinaları
bütün çirkefini şehrin çarptırıp aşkımıza
solumak gece
terlemek gece
gece çarşaflara..
Açıklanacak, belletilecek olan belki
milât öncesi ve sonrası lâkırdıları
karışık banka hesapları, navlun
yani öylesine açık değil pek
hatta
–şehir mi, değil mi burası–

kötürüm bir kurt çantamı karıştırıyor
neden karıştırıyor, ne hakla
direnmeler, erzurumlar, kalfalar
gecenin ipini koparan gecesafaları
–Var mısın yok yere ağlamaya.. Ki bir ses
yanık bırakılmış bir fısıltı
şehri sarıyor, bir dehliz olan bana ulaşamıyor ama
herkesin içinde iğdiş bir bahar
bacakları eriyor memurların, evkızlarının
ve saat 24 vardiyasının işçileri
inmiyorlar ocaklarına.

Yufka mıdır
yufka mıdır benim bakışım dünyaya
ki acılarıyla başlatırım insanları
derimi yalayarak geçen mevsim
beni alır şehirden yıpranmış bakışlarla
her askere gidenin, her tören yorgununun
kondurur kemerinin kaşına.
Böylece ben, o küskün, o karışmayan dehliz
koca bir tomruğu yüklenirim arkadaşlarla
koca bir tomruğu kaldırıp kaldırıp
kümbetlere, bitkinliğin bordasına...
Kanın çığrından çıktığı saattir bu
memelerini bana sıkıca bastırdığın
hercai bir yürek somurtkan kepenklerin ardında
şehri acıtan çocukluğumuza değdikçe
biz seviştikçe bizi acıtan
kukumav kuşları, mânilerle dolu bir yatak
zaçyağı şişeleri kocaman.

Sen şimdi sevincimin akranısın
ey kanıma çakıllar karıştıran isyan
doğrusu seni toprağı eller gibi sevdim
yaralarımı onduranımsın
yatağımı hiç boş bırakmayan..
Yüzümü ellerimle yine kapayayım mı
bekçi karısının belaltını mı anlatayım insanlara
yoksa onlara bilinmez bir toprak mı adayayım
değil
partizanlığım dalaşmak istiyor anla

bu sarsak hırgürüyle dünyanın
dalaşmak dalaşmak dalaşmak
böylece aşk akranım oluyor benim
ey bayırdan ve yokuştan uzaklara
ey çırpınan bir geyiktir memelerin
karnın ısırgan otları gibi aklımda.

BİR DEVRİMCİNİN ARMONİKASI

–Hüseyin Ergün için–

Binlerce, binlerce çocuk
koşarak dokumuş benim kumaşımı
hançeremde bu şehrin
o geçimsiz mushafı
vardım dayandığım parmaklığına o büyük hesapların.
Hazırım ey kalaycı çırakları ve güğümcüler
ey rakı sürülmüş yaralarım gövdeleşin
kırçıl acılarım benim
gök de bir mendil takınsın boynuna
benim kağşayan umutlarım gövdeleşin
çünkü ben oraya gidiyorum: boğulmaya.

Nasıl birer suç çağrışımıyız dünyada
adamlar, kadınlar, şehre indirdikleri bakraçları
ne kadar uydurma
ne kolay öpüşüyorlar yıllar süren intiharlarla.
Oysa
insan zemheriyi
ve kadının doğurma vaktini bilir
hergün kalkıp öpüşebilir sabahın üniformasıyla
yeni şeyler, yeni şeyler yaratmak için tabi.
İşte potin bağlıyor çocuk
bütün uykularından sürülmüş kurşunlar
tütün gibi bakıyor insanlara
ve ben sahici kılmak için öpüşlerimi
oraya gidiyorum: boğulmaya.

Ben ki gövdemi bütünüyle ne yapmalıyım
tahta bir bavul
gibi duruyorum insan kıyısında
makina

çok acemi buluyor beni sanırım
seyrek bir ölü vurdular alnıma, ekşi
1300 tarihli şehbenderlere dair talimata
ve anamın kanserine alıştım
ve de bir simsar gibi asfalta ve otobüslere
bir vitrin gibi
bir bıçak, bir
setre.
Tutuşan bir bıçak.
İçerimde tozuyan bağırtılar vardır.
Ondan işte gidiyorum oraya: boğulmaya.

Oraya gidiyorum boğulmaya
BOĞULMAYA
bir partizanın armonikasında.
Artık mazgallardan fırlamak
büyük kamalar saplamak
böğrüne coşarlığın
büyük bir çatırtının ayaklarını ovmak
armonikamla.
Ey çatlayan tohumun hengâmesi!
İnsan, gülümsemeyi
ve ürün kaldırmasını bilir
çünkü derbeder bir okul çantasından
serin ve sevişli bir ırmağa girilir
ve benim o boğulduğum armonika
halklara seğirtir, coşar
o, korkunç bir yekinmedir buralarda
Hanoy'da bir uçaksavar.

DİŞLERİMİZ ARASINDAKİ CESET

Biz şehir ahalisi, Kara Şemsiyeliler!
Kapçıklar! Evraklılar! Örtü Severler!
Çığlıklardan çadır yapmak şanı bizdedir
Bizimdir yerlere tükürülmeyen yerler

Nezaketten, haklılardan yanayızdır hepimiz
Sevinmemiz çapkıncadır, ağlatır bizi küpeşteler
Yaşamak deriz –Oh, dear– ne kadar tekdüze
Katliamlar ne kötü be birader

Güneş, neredeysek orada bulur bizi
Ya cünûp ve yalancı veya miskîn ve ülser
Falımız neyse çıksın diye açarız indeksleri
Sayılar bizi bulur, o ayıp işaretler

Saframızla kesemizi birleştiren anatomi bilgisi
Hadım tarih, kundakçı matematik, geri kafalı gramer
Evet bunlar gizlice örgütlenerek alnımıza
Verem Olmak Üretimi Düşürür ibaresini çizer

Biz şehir ahalisi, üstü çizilmiş kişiler
Kalırız orda senetler, ahizeler ve tren tarifesiyle
Kimbilir kimden umarız emr-i b'il-ma'ruf
Kimbilir kimden umarız nehy-i ani'l-münker
Bize yalnız oğulları asılmış bir kadının
Memeleri ve boynu itimat telkin eder.

MATARAMDA TUZLU SU

West Indies, Kızıl Elma, İtaki, Maçin!
Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.
Beyazların yöresinde nasibim kalmadı
yerlilerin topraklarına karşı suç işledim
zorbaların arasında tehlikeli bir nifak
uyrukların içinde uygunsuz biriyim
vahşetim
beni baygın meyvaların lezzetinden kopardı
kendime dünyada bir
acı kök tadı seçtim
yakın yerde soluklanacak gölge bana yok
uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

Uzak nedir?
Kendinin bile ücrasında yaşayan benim için
gidecek yer ne kadar uzak olabilir?
Başım açık, saçlarımı ikiye
ortadan ayırdım
kimin ülkesinden geçsem
şakaklarımda dövmeler beni ele verecek
cesur ve onurlu diyecekler

halbuki suskun ve kederliyim
korsanlardan kaptığım gürlek nara
işime yaramıyor
rençberlerin o rahat
ve oturmuş lehçesinden tiksinirim
boynumda
bana yargı yükleyenlerin
utançlarından yapılma mücevherler
sırtımda sağır kantarı gizli bilgilerin
mataramdaki suya tuz ekledim, azığım yok
uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

Bir hayatı, ısmarlama bir hayatı bırakıyorum
görenler üstünde iyi duruyor derdi her bakışta
askerken kantinden satın aldığım cep aynası
bazı geceler çıkarken
uçarı bir gülümseyişle takındığım muşta
gibi lükslerim de burda kalacak
siparişi yargıcılar tarafından verilmiş
bu hayattan ne koku, ne yankı, ne de boya
taşımamı yasaklayan belgeyi imzaladım
burada bitti artık işim, ocağım yok
uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

YILDIZLARIN UZAKLIĞINA ÖVGÜ

Kargaşa. Anılacak günlerim olmadı mı benim? Ayaklarımın korkusuzca çiçeklendiği, silahıma yapışıp sabahın serinliğini beklediğim, kuzey gemileriyle sağır olduğum günler, sepet örmeyi unuttuğum günler olmadı mı? Ey geceyi ve kahverengi bir düzeni taşıyan ellerim! Yüzümün uğultusuyla şaşırtın beni. O karanlık ormanı yangına vurun. Çünkü ben de kaçarken ardımda kalanları yakıyorum. Ama iyi biliyorum yıldızları, ama yıldızların tanrıların da üstünde parladıklarını, anılacak günlerimin gitgide yokolduğunu biliyorum.

Kargaşa. Ve kolayca yıkılan inançlarım benim, benim en sağlam, en dağınık ellerim. Sabahı nasıl tetikte bekliyorum. Şafakla damar damara seviştiğini görmek için bilgeliğin. Ve onarıyorum nasıl hızla kendi gücümü. Nasıl bir soylu boşluğa çılgınca kanıyorum. Ey yangınlar artığı! Her yangından arta kalan bir şey, her yangından arta kalan gerçek şey

çoğalt beni.

SEVGİLİME BİR KEFEN

Alçak sesle uçuyor üzerimden
saçları kına yakılmış bir kadının mihrâbı
bu gövermiş güz günleri çıldırtır
çileden ve kitaplardan çıkartır insanı
urlar, karınca cesetleri
titreyişlerle örtülür üstüm
merak
bir devrimcinin hazırlığıdır
ve alçacık bir sesle uçar üzerimden
kanser, begonya, ölüm.

Beyaz tülbentler camın arkasında
ve çıkarılmış insan gözleri
kırk batman ağırlığında sahici insan gözleri
bağrına taş basan ana
o ananın ölüsünden kalkan toz
ey acılar gardiyanı, ey güz günleri.

REFİK DURBAŞ
(1944, Erzurum)

Liseyi İzmir'de bitirdi (1945), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki öğrenimini yarıda bıraktı. Bir gazetede çalışıyor. ★ İlk şiiri *Evrim* dergisinde (22 sayı, 1962-1964, İzmir) çıkmıştı. Kendisi de İstanbul'da bir edebiyat dergisi çıkardı: *Alan 67* (4 sayı, 1967). ★ Benzetmeleri ve seçtiği sözcüklerle şiirine arkaik bir görünüm de ekleyen ve toplumda tekil durumlar, çoğul ilişkiler, olgular arayan Durbaş'ın kitapları şunlar: ***Kuş Tufanı*** (1971), ***Hücremde Ayışığı*** (1974), ***Çırak Aranıyor*** (1978, *1979 Yeditepe Şiir Ödülü*), ***Denizler Sincabı*** (1979), ***İkinci Baskı*** (çocuk şiirleri, 1979), ***Çaylar Şirketten*** (1980), ***Kırmızı Kanatlı Kartal*** (1982, çocuk şiirleri), ***Nereye Uçar Gökyüzü*** (1983, *Necatigil Şiir Ödülü*), ***Siyah Bir Acıda*** (1983), ***Bir Umuttan Bir Sevinçten*** (1984), ***Yeni Bir Defter-Şiirler-Meçhul Bir Aşk*** (1985), ***Adresi Uçurum*** (toplu şiirler II, 1986), ***Geçti mi Geçen Günler*** (1989) ve ***Menzil*** (1992). Ayrıca röportaj ve düzyazı kitapları da vardır.

FERHAD

Evlerin kardeşiyim ben. Rüzgârı sesle
gece çözülsün yalnızlığımdan
alıştım artık yokluğa yoksulluğa
efkârdır bu: eser sultan yaylasından
ve ben eserim akşamla şehrin bağrında.
Zenginlik üreticileri halkı soyarken
yoksulluk kâtipleri halkı soyarken
vitrinler ve ucuz işporta halkı soyarken
sen esersin sabahla ey yalnızlık.

yine de ihanetinle avunurum senin.
Yüreğim yanarken senin aşk kandilinde
alır giderim sevgiyi dudaklarından
hasrettir bu: kanımla öderim bedelini
mektubunu yazmam. Resmine bakarım
alışmışımdır yokluğa yoksulluğa
sesimle şehri kucakladığım bir akşamdır
–Sevgilim bana bir çay söyle.

Sen esersin ey yalnızlık
kemiksiz ellerin, sürgün gözlerinle
ceketin, gömleğin ve tarihî tezgâhınla
tahılın ve suyun kölesi bedenimde.
kandır bu: akar sevda pınarından
sararım şiirimle onun çıplaklığını.
ve şehrin kaburgalarını.

Karanlık savurur küllerimi
manşet satar aydınlığa boğarım şehri
sokaklarım esirdir su satıcılarına
sabahlarım nakliyecilerin elinde rehin.
acıdır bu: yağar kışın dağlarından.
Anlatırım bir gün hüznü, ihaneti ve seni
Bir renksiz yağmurun camdan yüzüne.

BEZİRGÂN

Birden bir kasırgayı üflüyor sesin
bir yelkene dövmeler çiziyor
çok uzakta şiirimin askerleri
o anne sesini tüfeklere doldurup
şehrin sessizliğine gömüyor

Körfezlerin kuzeyli gemileri
geyikli ejderhalı kadırgalar
fotoğrafların ermeni korsanları
usulca çıkarıp elini yerimden
ülkemde alkolün en uzun atıyla
evlerin kuş elması göklerine
dağlı, aynalı resimler çiziyor.

Saçlarında elmas eşarbı ölümün
sesinde kahramanlığın sembolü
uzak sınır şehirlerinde aranırken
hüznün küçük harfli güvertesinde
şiirimin mutlu prensi uyuyor

Daima denen bir mızrak mı ne
uzakta bir kente girerken şiirim.

MAJÜSKÜL BİR KADIN YÜZÜNE

Eski yazma kitaplarda aranan
saçları kadifeli ipek bir kadın
gittiği her yeri bir majüskül sanarak
yüzünün bir yanını yazlık sinemalara
bir yanını bekâr adamlara uyduruyor

Sokak sesli eskürbacı mı bu kadın
el kadar bir tiren taşıyor koynunda
ki onu herkes soyguncu bilmektedir
vampir diye yazıldığı kitaplarda
bir sansarla evlendiği de söyleniyor

İçinde aşkın hurda bisikleti
nereye gitse bir harf uçuyor yüzünden
tenha ve gizli takvimlerde
şimdi yapma bir gül kalmıştır elinde
tahta atıyla geçtiği günlerden

TÜRKÜLER

İthal malı manzaradır bu
aşka tövbe, sevgiye evet diyerek
çözer uzun saçlarını anılardan
ön tarafta sessizlik kuşları
arkada şehirler içinde
sahte bir imzayı andıran Van kalesi
ve sana olan hasretim görünür
kar yağar, üşür akşam tünelleri

Karanfil kokulu evlerin, şehirlerin
yalnızlığa adanmış sokakların
çocuk akvaryumlarının üzerinden
kanlı eller uçar
hiç çiçek açmamış memelerini
ve bedenine sığmayan cesedini
kalın bir rüzgârla örerim
kar yağar, büyür şehrin gözleri

Umut, bir merhamet ormanı
arzu, hasretin alfabesidir
ağzımda yaralı kuş sesleri
kalbimde küçük serçeler beslerim
gece bir ırmak gibi akar alnımdan
ellerinden öpesim gelir karanlığın
cesedinle sevişirim
kar yağar, siler yüzündeki harfleri

KALPAZAN

Şehrin üzerinde bir sabah profili
tütün ve şaraptan ördüğü sesiyle
geçiyor iz bırakmadan evlerin göğünden
boynumun uzun ve yaşlı sokağından
kilim dokuyanlar, mendil satanlar
hançer bileyenler geçer gibi
bense güneşin kapısını aralamış
çay içmiş tazelemişimdir sabahı
ki birden bıyıklı ve acemi fotoğrafım
ellerini sarkıtarak pencerelerden
şehirlerimi kuşatıyor
bulvarlara, tramvaylara koşan ağzıyla
dudaklarının yaralı mızıkasıyla
evli ve ücretli yanaklarımla
köylerden kasabalardan geçiyor

ben de çıksam bu şiirden
şehrimi ve şehrimin ahşap evlerini
sadrazam avlularını, turistik balkonlarını
mabeyinci koridorlarını

bırakıp da gitsem bir sabah
acaba şehrim arar mı beni
evler odalar gelir mi peşimden
yas tutar mı yokluğuma sokaklar
sabah, elinde son şiirimin
el değmemiş taze adı ve körpe hüznüyle
göğümden geçer kuşatır mı şehrimi

kimse aramaz beni ve ben saklanamam
sabah pencereyi açtım mı şehir başlar
birer birer ışıklarını söndürür evlerin
şehvet afişleriyle doldurur gökyüzünü
profilden resimlerimi çizer han duvarlarına
şiirimi perçinler ve soluğumu tazeler

NİHAT BEHRAM
(1946, Kars)

İstanbul'da Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi, Gazetecilik Yüksek Okulu'nda okudu. ★ 1960 kuşağı şairlerinden. Yedi şiir kitabı çıkardı: ***Hayatımız Üzerine Şiirler*** (1972), ***Fırtınayla Borayla Denenmiş Arkadaşlıklar*** (1974), ***Dövüşe Dövüşe Yürünecek*** (1976), ***Hayatı Tutuşturan Acılar*** (1978), ***Irmak Boylarında Turaç Seslerinde*** (1980), ***Savrulmuş Bir Ömrün Günlerinde*** (1982), ***Yine de Gülümseyerek*** (1987). İkinci kitabına öğrenci eylemlerine karıştığından ötürü Sıkıyönetim Mahkemesince tutuklanışına ilişkin notlarını da ekledi. ***Darağacında Üç Fidan*** (1976) kitabı, 12 Mart 1971 hükümet darbesinden sonra idam edilen **Deniz Gezmiş** ve arkadaşlarının eylemlerini sergiliyor. Çocuk kitapları; (***Kuyruğu Zilli Tilki***, 1979, ***Göğsü Kınalı Serçe*** 1980) ve bir de roman (***Gurbet***, 1987) yayımladı. ★ Hakkında ayrıntılı bilgi **Ahmet Uysal**'ın ***Mapusane Şiirleri Antolojisi***'ndedir (1974).

XXIII
YENİLGİ

Ah, susuşu o saf yüreğin
ah, acısı acemi çocukluğun
düş kırıklığı, coşkudaki bozgun

Ah, yenilginin yorgun kısrağı
kendi içini kavuran kızgın ateş
bekleyişe bağlanan umut, tasası haykırışın

Ah, ardı ardına kenetlenen ölüm
ah, hıncı sabırla bezeyen sır
yazmadaki sırması ağlayışın, tırnaklara oturan kan

Sanki delirmenin eşiğindeyim
boş bomboş gözlerine gömülmüşüm bir köpeğin
mısırların süt taneleri, kestanelerin
bademlerin daha olgunlaşmamış
suyla susuzluk arası kayganlığında
aranıp duruyorum kendimi

Ey yangınlarda patlamaya hazırlanan merak
ey içimi ekşi sularla çalkalayan baş dönmesi
ıssız ıpıssız boşluğu aysız gecenin
ölümle yaşamak arasındaki şerit
naneler, kekikler, ebegümeçleri
ve şifalı bulutu kaynar kükürt deresinin
çekiyor altımdan nemli döşeğimi

Ah, yürekleri toprağa saplanan arkadaşlarım
ah, oğlakların, tayların, buzağıların
acı otlarla kararan damakları
(akşamları barut kokusuyla dönsem de odama)
sancısı: çaresiz seyrettiğim ölümün

Ah, bir kere daha kederliyim
ah, çılgın bir aşkın kollarında incelen bıçak
seni öperek bilemeliyim

İSTANBUL SENİ SEÇMEYECEK

Birtakım karanlık adamlar şimdi
duvarları senin adınla karalıyor,
bu bana küfrü ve zincirleri anımsatıyor;
kanlı kâğıtlar halindeki gazetelerde
delik deşik edilmiş arkadaşların
yüzümüze çarpar gibi çıkan resimlerini;
hücreleri anımsatıyor bu bana,
ellerimizin nasıl çiğnendiğini.

Bütün tepelerinde bu şehrin, bütün çukurlarında
tenekelerle çatılmış binlerce evden
geceler bir iskelet gölgesi gibi geçerken
ve daha öğrenmeden çocuklar isimlerini

vahşetle göz göze bakışırken
ve tehdit ve tehdit ve tehdit
kırbaçlarken
en delikanlı atılışlarını gençliğimizin
ve yasakken grev, arkadaşlık yasakken
sen bu şehirde
kanla yatışan bir sinirle gezindin.

Bu şehir seni seçmeyecek
çünkü bu şehirde sana
örümcekler ve akrepler arasında
kopan kolları ve parçalanan bacağıyla
mahzenlere tıkılan bir insandan
her gece kan getirildi.

İstanbul seni seçmeyecek
bu söz çırpınarak içimde
elektrikle sarsılan kalbimden yükseliyor,
hançer gibi sıyrılıyor kırılan dişlerimden.

Bu şehir seni seçmeyecek
çünkü ihanet bir şehre zehir verir
çünkü senin varlığın bu şehri karartıyor
bağrında bir yara gibi taşıyarak öğrendi bunu
bu şehir.

ÜÇ DAĞA AĞIT

Açlığın
çıplaklığın acısı mı genişliyor
dalları
meyvaya çağıran rüzgâr mı
Dalgın bir kuşun ötüşünden
sevdiğinin kalbine düşen âşık mı
yağmuru emen toprak mı derinleşiyor

Yas mı tutmalıyım onurlu ölüme
halkın gözlerini dolduran çizgilere
umudu mu çağırmalıyım

Ah gidiyor işte gidiyor göz göre göre
sıcak titreyişi varlığını hayata adamışların
gidiyor
öfkenin haykırışları
yasalarıyla gidiyor kahredişin
zulmün ve iğrençliğin buyruklarıyla gidiyor
toprağa düşen bakımsız yapraklar gibi değil
azarlanmış çocukların kederiyle değil
doğuşun ve sevmenin feryadıyla gidiyor
ölümü donatan arkadaşlarım

Ah gidiyor işte gidiyor göz göre göre
durutarak gündüzleri geceleri
durutarak adanmışlığı, mertliği, yüceliği
damıtıp sevdalarına
nefesi toprağa aşılamaya gidiyor arkadaşlarım

Bulutlar da hafif mi kar taneleri kadar
özgürlüğün borcu mu ödeniyor
Yaralar mı açılıyor yoksulluğa
ezilmişliğin isyanı mı sesleniyor

Ah gidiyor işte gidiyor göz göre göre
birer rüzgâr uğultusu bırakarak yanan ateşe

AHMET ADA
(1947, Ceyhan)

Öğrenimini sürdüremedi. ★ Yazı hayatına 1970'te başladı. *Hâkimiyet Sanat, Saçak, Dönemeç, Somut* vb. dergilerde şiir ve yazıları çıktı. ***Gün Doğsun Gül Üstüne*** (1980) adlı ilk şiir kitabıyla *1981 Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü*'nü **Ali Cengizkan** ve **Adnan Azar** ile paylaştı. Öteki şiir kitapları: ***Acıyla Akran*** (1983), ***Yaz Kırlangıcı Olsam*** (1985) ve ***Aşk Her Yerde*** (1990, *Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü*), ***Vakit Yok Hüzünlenmeye*** (1992, *1993 Yunus Nadi Şiir Ödülü*), ***Günyenisi Lirikler*** (1992). İlk üç kitabındaki şiirleri ***Yitik Anka*** (1993) adıyla yayımlandı.

ACIYLA AKRAN

Burda mayalanan aşkın yedeğinde
Gün vurdu mu yüzünü sulara
Bir haber beklerim sevinçli
Ulaşan mermere, taşa, içerdeki dosta
Usulcacık bir türküye girer gibi
Bir haber; kuşların kanadında

Burda taşrada bir esimlik rüzgâr
Üşüttü mü gül yaprağını gizlice
Duyarım yüreğimde sessizce
Geri gelmeyecek örselenmiş gençliğimi

Bir haber döndürebilir beni
Buğulu mavi bozkır günlerime
Sarınıp yıldızlı gecelere, öyle ki
Çekip gidebilirim ipsiz serseri
Çalımsız bir ıslık tutturarak
Kırık dökük dizelerime benzeyen

Burda ırmağın sesinden başka
Yüreğimi uslandıracak kimse kalmadı
Haber gönder, çık gel, acıyla akranım artık
Ağarabilir usulca göğsümdeki karaltı

GÜNYENİSİ KÜÇÜK KIZ

Bir park kanepesine oturuyorum deniz
kıyısındaki, burnumda tütüyor
günyenisi küçük kız, bir çocuk kadar
suçsuzum onu sevmekle, bunun için
ilgileniyorum kırgın çiçeklerle

Baktıkça resmine gül açılıyor parmak
uçlarımda, ne çok istiyorum onu
gün eskiten gözleri değdikçe günebakanlara
nasıl da yakıştırıyorum günebakanları
gözlerine

Serçelerle, evet serçelerle geçiyorum
ara sokaklardan, oyun oynuyor toz
duman içinde çocuklar, geçiyorum
içimde hüzne benzer bir duyguyla

Şimdi şurdan koşuyorum
kuşlar kalkıyor koştuğum taşlıklardan
bir aldanış mı yaşadığım yoksa
bilmiyorum ne kadar koşabilirim
eskimez yeşil pabuçlarla gelen aşka

Ey serçe gölgeleriyle lekeli ara sokaklar
nasıl da sendeliyor kalbim küçük
bir kız için, yürüyüp gidiyorum yüzümü
bir Akdeniz çiçeğine gömerek

Sevincimi bozuk paralar gibi dağıtıyorum

BARIŞ PİRHASAN
(1951, İstanbul)

Ortaöğrenimini Ankara Fen Lisesi'nde, yükseköğrenimini, bir süre Tıp Fakültesinde okuduktan sonra, Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamladı. ★ *Yeni Dergi*'de (1973) çıkan ilk şiirleri ilgiyle izlenmişti. Sonra *Militan* (1975), *Sanat Emeği* (1978-1980), *Yazko-Edebiyat* dergilerinde yazdı. ★ Şiir kitapları: ***Tarih Kötüdür*** (1984, ***İmzasız El Yazıları*** ile birlikte 1985).

İMZASIZ EL YAZILARI

IV

Şimdi saçlarımı okşuyorsun
Parmak uçlarıma ve boynuma dokunuyorsun
Dudaklarınla avuçlarınla ve kestane bakışlarınla
Çözüyorsun ilmeklerini dokuduklarımın
İplik iplik tel tel okşuyorsun
Canımı yakarak
Halkı isyana teşvik ederek
Aklın ve şehvetin fırtınasıyla
Ama bir gün değiştik diyeceksin
Gitmişsin bu sen değilsin diyeceksin
Bitmişsin bu başka bir şey diyeceksin
Duymuyorum sesini yükselt diyeceksin
Görünmüyor ne çıplaklığın diyeceksin ne giyinikliğin
Elveda sevdiğim elveda hiç anlamadığım elveda sonsuza dek
yitirdiğim..

PERDELER

Perdeler çekiliyor
Buluştuğumuzda
Böylece dünya
Mahçup yüzünü
Gizliyor bizden
İki fincan çay
Aydınlatıyor odayı
Oda gövdelerimizi
Gövdelerimiz
Tüm gizli buluşmaları...

AŞKIN

Yaşayamadığım bir şeysin sen, elinden tutup sokağa
çıkamadığım
Kış günü bir avuç kar süremediğim yüzüne
Otlar ve çiy damlalarıyla sevişemediğim
Kımıldatmayan bir bakış, bir söz
Tam söylenecekken açıp kapıyı
Karanlık ağzımı ışıklandıran, yakan fotoğrafları
Gümüş laledan masamda, birden leylak...
Dirhemleyen sevincimi ışıktan tartacında
Can alıp veren, su verip gönül yağmalayan
Kurnaz bakkal, hırkama göz diken

Yaşayamadığım bir şeysin sen, kokular dağıtıp
Kendine yeni adlar yakıştıran
Beynimde civa damlacığı, şehvetin sinir telleriyle
Dokuyan kazaklarımı, göz çukurlarımı aşkın
Tılsımlı gövdesiyle ovan
Yastıkta bir yumak saç
Boynu kıvrılıp ölmüş güvercin, dokunamadığım
Şeylersin sen, bitiremediğim...

KILIÇ ARTIKLARI

II
Yüzün de görünmez oldu
Sadaklarımıza sinmiş kokusu teninin,
Yarışı önde bitiren gövden
Av günleri kılıcının gölgesi
Kaynaklardan taşıdığın bengisu.

Korkuyu tatlı bir masal yapardı sesin
Yorgun bakışlardan efsaneler kurardı
Bir mızrak taşırdı parmakların
Kıyısında ceylanların söyleştiği subaşı.

Ateş yakmayı unuttuk
Güneş tanrı bizi unuttu
O yiğidin okuduğu şiirler
Şimdi uzun bir yolculuk oldu.

KARIŞIK ŞARKILAR

IV
Sevgilim... sevgilim...
Saklamalıydım bu sözcükleri
İmbiklenmiş duyarlıklar, simgeler, mecazlar
İpek fularıyla teşbih-i belî
İnce saz tecahül-ü arif makamında
Ve aşk
Asfalt boylarında
Kusmuklar içinde
Çilli bir hoş kokulu
Yazlık sinemada el ele el ele el ele
Azar işitmiş bir aşk, büyümemiş,
Dudakları aralanmamış,
Davullar dümbelekler kızdırılmış külhanlar içinde
Kurna... bebek... dört çift meme...

EROL ÇANKAYA
(1953, Turgutlu)

Liseyi Turgutlu'da bitirdi (1973), İstanbul'da bir süre gazetecilik öğrenimi gördü, sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne öğrenci oldu. ★ Şiir yayınına *Yansıma*, *Soyut* gibi dergilerde başladı, sonra sürekli olarak *Yeni Dergi* ve *Birikim*'de görüldü. Eleştiri de yazan şair, yoğun bir duyarlık ve gerilim gücü sağladığı devrimci şiirlerinden bir bölümünü ilk kitabında topladı: ***Cehennem Biziz*** (1976). Daha sonraki şiirlerini toplayan yapıt da, ***Asıl Adı Gökyüzü*** (1985).

GÖRÜŞME

Susuyorsun
Uzun ayrılıklar giriyor aramıza
Hurdahaş şehir cesetleri
Asfalt yollar
Serin nehirler dolduruyor gözlerini
Aklın hep kırlarda biliyorum
Susuyorsun
Hep çimenleri özlüyorsun su yollarını
Dört bir yanını sular kuşatıyor
İçinde durmadan bir kasvet büyüyor
Bir ur büyüyor bir yaşlı aile
Beyaz yakalı bir kızkardeş
Sarı tahta bavulda bıraktığın kitapların
İçimize birden akşam oluyor
Susuyorsun
Sanki paydos ediyor tütün işçileri
Buruk bir hüzün kuşatıyor gönlünün kal'asını.

Tanımsız bir öfke var duruşunda
Yukardan bakıyorsun
Susuyorsun
Uzakta bir ırmağın akışını hatırlıyorsun
Sararmış otları biçer gibi gözlerin
Hep öyle mahzun ve derinden âsi
Öylece durup kalmışsın
Sararmış parmakların öylece durmuş
Batan günle kayıyor parmaklara ellerin.

Susuyorsun
Durmadan haykıran dünyaya inat
Görür gibisin acıyla konuşan çocukları
İçinde bir yerlere akşam oluyor
Rüzgâr görmüyor bayrağımız
Rüzgâr görmüyor tarlalarımız
Rüzgâr görmüyor umudumuz buğdamız
Rüzgâr
Görmüyor
Soluğun birden dolduruyor hücreni
Susuyorsun
Türkü söylemiyorsun
Ağır bir yumruk gibi usul usul türküler

Sevdalısın
Gözün dışarda
Sevdalısın
Yeni bir deniz arıyorsun dökülecek
Sevdalısın
Zulmeti görür yürür gibisin üstüne.
Çamaşıra ihtiyacın var mı
Portakal sever misin
Kitapları veriyorum
Bir de fotoğraf
— saçlarını dağıtmış, bir su kıyısında haspa
Öper seni

Kucaklarım seni
Kardeşim.
Unutma ama
Yaz bunu hücrene

Bir umut karanfili gibi dursun
Bir kır çiçeği
Aşktan öfkeden bir divitle
Kavganın umuduna ban da yaz
Dikelt başını
Ne olursa olsun unutma ama:
Varsın zulmetin mavzeri örselesin yareni
Zalimin kurşunu değmez adama.

ALESTA'dan

....
Zıpkın gibi
Dal gibi
Eğik bir fidan gibi
Hadi,
Yakanda bir karanfil gibi dursun kavgan
Ama göğsünü tokmaklamayı unutma sakın
Varsın kara güller patlasın terli alnında
Dağyanığı yüzüne vurup acılar serpsin
Kürt havasıdır
Yağan kar altında usulca beklesin silahın.

YAŞAR MİRAÇ
(1953, Trabzon)

Trabzon Lisesi'ni bitirdi. Çalışmak ve yükseköğrenim yapmak için Almanya'ya gitti ama yapamadı, döndü (1972-1974). *Militan, Sanat Emeği, Türk Dili, Yusufçuk* dergilerindeki şiirleriyle dikkati çekti (1975-1980). AÜ, DTC Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Şiirlerinde Karadeniz folklorundan edindiği kazanımları çok iyi kullanan bir şair kimliğinde göründü. Bölge halkının yaşam özelliklerini, küçük toplumsal olayları, kız kaçırmaları, düğün alaylarını, evde kalmış kızların duyarlıklarını türkülerken, yaratılarını yeni imgelerle zenginleştirmesini bildi. ★ Yapıtları: ***Trabzonlu Delikanlı*** (1979, 2. basım 1993), ***Şili ile Söyleşi*** (1979), ***Gül Ekmek*** (1980), ***Taliplerin Ağıdı*** (1980), ***Çan Deresi Türküleri*** (1981), ***İçli Şarkılar*** (1981), ***Trabzon'dan Çıktım Yola*** (1981), ***İstanbul Bir Kırmızı Gül*** (1985), ***Yurdumun İşçileri*** (1985), ***Barış Güllerinin Gümüş Denizi*** (1986), ***Güleriz Ağlanacak*** (1988), ***Karadeniz Hırçın Kız*** (1988). ★ ***Trabzonlu Delikanlı*** adlı kitabı *Türk Dil Kurumu 1980 Şiir Ödülü*'nü kazandı. ***Dilsiz Sevdalılar*** adlı yapıtıyla *1982 Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Ödülü* şiir dalı birinciliğini **Ali Cengizkan** ile paylaştı.

İÇLİ ŞARKILAR

37.

dün erince gün belende
vardım saz bahçelerine
sarmaşıklar sardı beni
sardı beni şen âşıklar

renk ışık ses
üç kızkardeş
bir gülle
söyleşiyordu
mırıldandım
yavaş yavaş
duyup şarkımı
geldiler
dediler
"ay yittiğinde
ninniler
söyleyeceğiz
güller dalsın
diye düşe
saz çalıp
oynayacağız"

dilediler katılayım
güllerin düşüne ben de
şen ninniler söyleyeyim
bu gökçemence belende

ey üzgüncek yüreciğim
biz senle hiç gülemedik
şen âşıklar bahçesinde
içli şarkılar söyledik

içli şarkılar söyledik

ÇAN DERESİ TÜRKÜLERİ

21.

kilimin üstüne oturmuş nenem
ak bir turna kanatlanır elinde

kaf dağında bir çerkez güzeli
dokumuş kilimi giz mekiğinde

vişneden gökten defneden rengi
kundağım açılmış üzerinde

kilimin üstünde oturmuş nenem
takla atarmışım çocukken ben de

nenem ağır aksak ayağa kalktı
gözlerim yalnız kaldı kilimde

fındık kabuklarıyla oynaşır durur
bir çocuk kilimin yeşillerinde

İÇLİ ŞARKILAR

18.

sevgi çöllerine düştüm
aç susuz yüreğim acı

bir güzelden su diledim
olmadı suyum sunacı

öylece yataklara düştüm
yaram bulamadı savacı

ölümcü gelsin diledim
beni terketmedi cancı

dipsiz kuyulara düştüm

FINDIKLIKLAR ARASINDAN

fındıklıklar arasından
derelere derelere
civan sulara oy uşak
gider kızlar çamaşıra

oy seleler örme sele
çıtırdarlar ara sıra
çıtı çıtı
çıtı çıtı

fındıklıklar arasından
eğe eğe dalcıkları
yeni gelin taze gelin
eteği yelpaze gelin
şu yeşil göz çakıllara
gelin kadıncıklar gelin

oy seleler örme sele
türkü söyler çamaşıra
çıtı çıtı
çıtı çıtı

fındıklıklar arasından
derelere kara uşak
olsam fındık dalı değsem
saçbağı allı kızlara
gökte çakmak yıldızlara

oy seleler örme sele
dayalı nar kalçalara
çıtı çıtı
çıtı çıtı

DÜŞCE

badem pencereli
kavun kapılı
nar kiremitli
balık bacalı
küçücük bir evde
kiraz perdeli
serincek bir evde
yaz sıcağında
sıcacık bir evde
kış soğuğunda
çiçecik bir evde
kırlar güzeli
esincek bir evde
eylül geceli
ufacık bir evde

gümüş gülüşlü
tefecik bir evde
erik bir evde
yaşamak yaşamak
yaşamak senle
isterdim ben de

GURBETTE

gurbete kaçacağım
o lâcivert ülkeye

o üzünç denizine
uzayan iskeleye

ansızın sormaksızın
neler kalır geriye

gurbete kaçacağım
o kimsesiz ülkeye

o geri dönülmeze
bağlanan ilk köprüye

umarsız durmaksızın
acılar tüketmeye

gurbete çıkacağım
o duvaksız tepeye

o yolunda gözyaşı
çeşmesi kuru köye

kopup yalnızlığımdan
kopup sonsuzluğumdan

gurbete kaçacağım
gurbete tükenmeye

ALİ CENGİZKAN
(1954, Ankara)

1958-1962 yılları arasında, babasının görevi nedeniyle Kıbrıs'ta bulundu. Orta ve liseyi Ankara Koleji'nde tamamladı. ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde lisans ve lisansüstü çalışmalar yaptı. Şiirlerini ve şiir üstüne yazılarını 1977'den itibaren *Türkiye Yazıları*, *Türk Dili*, *Oluşum*, *Yusufçuk*, *Somut*, *Yasak*, *Küçücük*, *Yazın* ve *Yarın* dergilerinde yayımladı. 1978-1979 arası bir yıl *Türkiye Yazıları* dergisi çalışma kurulu üyeliği yaptı. ★ Yapıtları: ***Senlere*** (1980, *1981 Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü*), ***Çocuk Ömrümüz*** (1982; *1983 H. Hüseyin Jüri Özel Ödülü*), ***Yunan Dosyası*** (1983; *1982 Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Ödülü*, şiir dalında birincilik), ***Yürüyüşler ve Duruşlar*** (1984), ***Bağımlı Şiir*** (1988, *1992 ODTÜ Edebiyat Kulübü Ödülü*), ***Ankara Ankara Güzel Ankara*** (1987).

TAŞ DA ÇÜRÜR

Böyle dedi kaya mezarını temizleyen Rüstem Usta.

Taş da çürür.

İncir kokuşlu dar sokakları aştınsa, görmüşündür
Kıyıda, küçük bir çocuk taş atıyor suya

Taş da çürür.

Eğil biraz, paslanmış kıyı babasına tutunarak sark
Suyla rıhtımın birleştiği yerlere bak

Taş da çürür.

Kumsalda, çam tahtasını astarlıyor sandalcı baba
Çocuk büyümüş; yüzmeyi biliyor, denizle oynamasını da
Yüreğim çürümez; gözyaşları işlemez, kurşunlarınız da

Taş çürüsün.

YAŞAMAK GİBİ

–C.A. Kansu'nun anısına–

Küçük şeyleri sevmeliyim,
Dedem Ceyhun öğütledi.

Çolak amcamın demlediği
Bergamut tütsülü çayları,
Zından demirlerinde akşam
Karanlığı gözaltında tutanı,

Ay çevrende dinlenirken
Sürmeli kızımın bakışını,
Dışarda elleri bahar,
İçerde deli eden âşıkları,

Simit yemeyi yürürken,
Sevdiğimi sokakta öpmeyi,
Bir çiçek duruşunda dimdik
Kavgada ön safta gitmeyi,

Tıkız bebeleri kucaklarken
Doksanlık ninemce ağlamayı,
Gülü, reyhanı, nergisi,
Bir de maddeci diyalektiği,

Küçük şeyleri seviyorum,
Dedem Ceyhun yol gösterdi.
Son ıpıl bakışında gördüm,
Dedem ölümü de sevdi.

MURATHAN MUNGAN
(1955, İstanbul)

Ortaöğrenimini Mardin'de yaptıktan sonra Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümünü bitirdi. Devlet Tiyatrolarında dramaturg olarak çalıştı. ★ ***Mahmud ile Yezida*** (1980) adlı oyunuyla 1979'da Türkiye İş Bankası'nın açtığı yarışmada ikincilik ödülü aldı. ***Osmanlıya Dair Hikâyat*** (1981) adlı şiir kitabıyla *1980 Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü*'nü **Turgay Fişekçi** ve **Ozan Telli**'yle paylaştı. ***Sahtiyan*** adlı şiiri ise 1981'de *Gösteri Dergisi Şiir Ödülleri Birincisi* oldu. ***Tazi-ye*** (1982) yine bir oyun kitabıdır. 1984'te sergilenen bu oyun ile Sanat Kurumu tarafından 1984'te *En İyi Tiyatro Yazarı* seçildi (**Mehmet Baydur** ile birlikte). ***Hedda Gabler Adlı Bir Kadın*** hikâyesiyle *1987 Haldun Taner Öykü Ödülü*'nü (**Tomris Uyar** ve **Nedim Gürsel**'le) aldı. Öykülerini ***Son İstanbul*** (1985), ***Cenk Hikâyeleri*** (1986), ***Kırk Oda*** (1987), ***Lal Masallar*** (1989); şiirlerini ***Osmanlıya Dair Hikâ-yat*** (1981), ***Kum Saati*** (1984), ***Yaz Sinemaları*** (1988), ***Eski 45'likler*** (1989), ***Sahtiyan*** (1989), ***Mırıldandıklarım*** (1990), ***Yazgeçer*** (1992) ve ***Oda Poster*** ile ***Şeylerin Kaderi*** (1993) adlı kitaplarda topladı.

KASR ÜZERİNDE

Kendi kavmine şair olmayan
Söz'ünün hükmünden ayağ göçürür
Kendi Dîvan'ına nöbet durmayan
Davasın' cengine gölge düşürür

Dilinde arzuhal yâresi yoğ ise
Nice yazsan nafile kelâmın yoktur
Şahmeran kal'asında burcun yoğ ise
Zulmün karşısında müddetin yoktur

Çilenin tansığına ermiş olmayan
Gönlünü sevdaya dergâh tutmayan
Elyazısında kandil yakmayan
Hayatın' kitabından sayfa düşürür

Kalbine kasr kurmamış isen
Asrına eşkîya olmamış isen
Serez çarşısında durmamış isen
Kendine çıkacak bir yolun yoktur

Çile olmaktan çıkınca emek
Haramî mülküne bitince hürmet
Hakikat olunca zulümsüz sevmek
Benim de bir sözüm kalır kasr üzerinde

PUNK LADY ile ÜMMÎSÜBYAN'dan

–Lâle'ye–

aynı aynanın çıkıp içinden
dağılır sokaklarına
hali,
vakti,
yerinde
iki kadın
biri punk lady
öteki ümmîsübyan

yer değiştirir görüntüleri ürpertilerinden
bütün gardropları (ve çağları) birbirine açılan
tarih ve magazin
birbirlerini, birbirleriyle okuma şekli
sonra sinema salonlarının siyah-beyaz nesnesi:
kan, vahşet ve dişilik öğretisi
doygunluğun popcorn çağı,
kentleşirken kuntlaşan yanlarımız,
sınıf atlarken topal kalanlar,
çağın incittiği masallarda, kendine ikame edecek yer arayan
Ey mucize avcıları
Gerçekle kanmayan soylu sabıkalılar

siyah inci haritasında yol alan kötülük izleği
yüzyüze bırakıyor sizi, kendinizle
herkes yaralı bir yerinden
herkesin astrolojisinde
paranoya ve ren geyiği

birşeyler taksitle karşılanıyor metafiziğin simgelerinden
boşlukta kalmasın diye
düzmece hayatımızın tedirginliği
çıkıp çıkıp geliyor
alçak sesli, oniki telli melodileriyle
sokak gerillası, düşkün aristokrat punk lady

bir silâh gibi gezdiriyor bütün vitrinlerini
parçalanmış camlardan toplarken
parçalanmış kimliğini
herşey biraz da eylem edilgenliği

İnsanlığın karanlık mecmuasında
elfeneri gezdiriyor zemin duyarlıkları
(tutunmak istiyor sandıklarına)

dışarıda klâkson sesi
(itiyor birşeyleri dibe
geriye
geriye)

– hayat bizi çağırıyor
gitmemek olmaz

yarım kalıyor herşey
artık tekin değil hiçbir tavanarası
topluca yaşanırken bütün yalnızlıklar
silâhların seçimi de bir varoluş biçimi değil midir?
kimin kimi vuracağı önemli mi bu kadar?
araba markalarının yapay efsanesi, bluejean mavisi gökyüzü

bütün manzaramız posterlerimizin yüzölçümü kadar

nereye dokunsak fermuar
(Midas'ın "kemikleşmiş" mitolojisi:

güncelleştirilmekten yalama olmuş tragedyalar)
hiçbir şey kutsal değil, hiçbir şey
her sevişme sonrasında dokunsan ağlayacaklar

– keşke zenci olsaydık...
– birileri konuşsa...
– şu caz hiç bitmese...
– birbirimizi ölene kadar sevebilseydik...

tek dişi kalmış canavarın dişçisi, ey bizim hükümdar!
kodlanmış ahlâkın menüsünde bugün neler var?

– Sentetik Orgazmlar! Sentetik Orgazmlar!
İşte aşağılık bir dünya size! televizyon programları kadar
motorsikletlerinizin farları
delebilir mi bu karanlığı?
yırtılabilir mi rock'ın çığlığı
bu betonarme sağırlığı?

çizgi roman kahramanlarından birinin
uğruna ölmek istiyorum,
–delice bir aşkla–
hepsi bu kadar!
.....

KERBELÂ ile MAVERAÜNNEHİR'den

üç yol ne yandadır
ne yana düşer kan kalesi
kimin rivâyetiyle yürür şimdi
mezopotamyanın belleğinde
hep diri duran
kesikbaş
hikâyesi

ömrü yetmez anlatanın
ya susar, ya susar
yeniden başladığı yerde
geçilmiş uzun yollar

her destanın çoğalmış bacakları
ey alınmış yollara iz bırakanlar
çöl sırtında kendi ufkuna vâkıf olanlar
Yusuf'un kuyusu kalbinde idi.
.....

AHMET ERHAN
(1958, Ankara)

1958'de Ankara'da doğdu. Çocukluğu ve gençliğinin ilk yılları Akdeniz'in çeşitli kentlerinde geçti. Ankara'ya gelerek bir akşam lisesinde okudu. Çeşitli işlerde çalıştı, kitapçılık yaptı. Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. ★ Şiirleri 1976'dan bu yana çeşitli dergilerde yayımlanan **Ahmet Erhan**, ilk kitabı olan ***Alacakaranlıktaki Ülke***'yi 1981'de yayımladı. Aynı yıl *Behçet Necatigil Şiir Ödülü*'nü alan bu kitap, ertesi yıl ikinci kez basıldı. ★ Kitapları: ***Alacakaranlıktaki Ülke*** (1981), ***Yaşamın Ufuk Çizgisi*** (1982), ***Akdeniz Lirikleri*** (1982), ***Sevda Şiirleri*** (1984), ***Ateşi Çalmayı Deneyenler İçin*** (1984), ***Zeytin Ağacı*** (1984). Bunların hepsi ***Kuş Kanadı Kalem Olsa***'da topluca yayımlandı (1984). Bunu ***Ölüm Nedeni: Bilinmiyor*** (1988) ile ***Deniz, Unutma Adını*** (1992) izledi ve bu son kitabı ile *1992 Yunus Nadi Şiir Ödülü*'nü aldı. 1976-1991 yıllarında yazıp da kitaplarına girmeyen şiirlerini ***Öteki Şiirler***'de topladı (1993).

AĞIT

Çiçekçi bana bir gül ver
Sevgilime değil, bir ölü için
Çiçekçi bana bir gül ver
İçine gözyaşlarımı sığdırabileyim.

Yakasına böyle bir gül takmıştı
O gün bir görseydin sen onu
Çiçekçi bana bir gül ver
Sanki o güldendi bütün mutluluğu.

Sen de : –Bir arkadaşın öldü
Ben diyeyim : –Kardeşim!

Çiçekçi bana bir gül ver
Götürüp tabutuna iliştireyim.

Kaldırımlarda kömür tozları
Bacalarda koyu bir duman var
Kara bir gökyüzü tek özelliği bu kentin
Çiçekçi bana bir gül ver.

Kapalı perdeleri açabilse gülüm
Kapalı kapıları kırabilse
Kapalı yüreklere girebilse...
Çiçekçi bana bir gül ver

– Beyim, gül olmaz ki bu mevsimde!

ANNE

Bırak kalsın masada ekmek,
testide su
Ayna puslu, pencere camı kirli
Bırak kalsın saçların dağınık,
gözlerin uykulu.
Saksıdaki çiçek susuz, kedi
yalını bekler bir köşede
Bırak kalsın meyva ağaçta,
kırlangıç havada
Dama düşen ince yaz yağmuru...
Yoruldun artık, bütün gün
didinip durdun
Toprak bile, gök bile, deniz bile
bir yerde yorulur
Bırak kalsın süpürge duvarda,
sabun kovada
Anne, gel yanıma otur.

UÇURUM

Aklımda kayalar kopuyor, duvarlar yıkılıyor
Yüreğimde, kuruyan bir ırmağın yatağındaki boşluk

Ayak izlerimi bırakmaya çalışıyorum taşların üstünde
Kimsenin arayıp bulamayacağı bir adresim var artık.

Dostlar da çekilip gidiyorlar hayatımdan
Yürüdükleri yollarda arıyorum onları, sevdikleri
kızların gözlerinde
Kendi sularınca boğulan bir denizim ben
Kendi taşlarınca zaptedilen bir kale.

Başımı avuçlarıma alıp sıksam ne olur
Çıkarabilir miyim beynimdeki o kara suyu?
Bir çiçek tarlasına dönüştürebilir miyim
Aylardır önünde durduğum bu dipsiz uçurumu?

KUŞAĞIM, ACILI KUŞAĞIM

Kuşağım, acılı kuşağım
Acılarla sevinçleri böyle yoğun yaşamak
Kimselere nasip olmadı.
Bize düştü tarih ırmağının önünü açmak
Gülsün diye geleceğin çocukları.
Kuşağım, acılı kuşağım
Biz sınadık üstümüzde yiğitliğin ve tedirginliğin
Bütün urbalarını.

Ağlıyorum şimdi bir tabutun önünde
Biraz sonra eve gidip bir şiir yazacağım
Yaşamın güzelliği üstüne.
Can çekişirkenki çığlıkları bir insanın
Karışıyor, yeni domuş bir bebeğin
İlk çıkardığı o sese.

Kuşağım, acılı kuşağım
Yolumuz aynı anda düşüyor
Mezarlıklara ve doğum evlerine.
–Masanın üstünde kuruyor ekmek
Duvara asılı saz öylece kaldı.
Bir şiir çıktı cesedin cebinden
Oysa hiç bilmezdik şiir yazdığını.
Bu resim mi? Memleketinde bıraktığı o kızın resmi

Arasıra söz ederdi bana ondan
Azıcık şarap filan içince;
Sonra uzun uzun susardı.
Ölüsünü polisler aldı.
Bu çiçeği onun için aldım, koymak için mezarına
Bulabilirsem gömüldüğü yeri.
Üç beş kitabı var burada, bir takım da elbisesi,
Sonra bir de bu sazı var.
Ve üstünde dişlerinin izi duran kuru ekmek.
Bugünkü gazetelerde bir de resmi var
(Gülümsemiş o resimde, niye gülümsediyse
Başka bir resmi de yoktu verecek)
Ve resmin altında bir yazı:
"Anısı biz var oldukça sürecek!"
Kuşağım, acılı kuşağım
Bize düştü bütün ölümlere göğüs germek!

ORHAN ALKAYA
(1958, İstanbul)

Özel Doğuş Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi'nde Hukuk, Marmara Üniversitesi'nde Basın Yayın öğrenimi gördü. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunuyla işine son verilene dek, İstanbul Şehir Tiyatrolarında oyuncu olarak çalıştı. Daha sonra, çeşitli kuruluşlarda ansiklopedi yazarlığı, gazetecilik, editörlük, danışmanlık yaptı. 1982'den bu yana şiirleri bellibaşlı edebiyat dergilerinde yayımlanıyor. *Şiir Atı* dergisinin ilk sayısını yayına hazırladı. Şiirin sorunları üzerine yazılar yazdı. Denemelerini çeşitli dergilerde, tiyatro eleştirmenliğini *Cumhuriyet* gazetesinde sürdürüyor. ★ İlk şiir kitabı ***Parçalanmış Divan*** (1990) adıyla yayımlandı; ***A! Etika*** (1991) ise ikinci kitabı.

DÜNYANIN EN GÜZEL DÖNÜŞÜ

ölümün uzun atları götürürdü şairi
sonsuzluğun rahmine; hüznün gölgesini silerken
kendi âteşiyle dans eder gece
serhôş bir rüzgâr genişletiyor yangını
tek heceli yılgıların uçsuz güzelliğinde

alnını en son bulutun kıyısına yerleştirmiş
yitirişin kaynağına sızıyor usulca
ve ardından binlerce dize aktı toprağın gergefine
yeryüzüne erimiş insan hem var hem yoktur daima
ölmek en uzun şiirdi ölümü bilene

BİR ŞİİR KENDİNİ YAZARSA

dökülen geceydi, ses
dile getirişten çok nedir
gecede – ve gelen daima nadir
bulunan kimdi her gelişte
gelen yolcuydu ve ise
artık neydi yolcu olan bir vakitte
ses ne söyler ve yoksa
yok muydu hissedişte
var kime denirdi
var olan sorularına eksildikçe
sis! dokundum, döküldü

oydu gecede

O ESKİ AĞRI

artık boğulurum ıssız koylarda
büyük gürültüsü ve tekrarlanan suçlarıyla
şehir ister beni, kandır çeker
avuçlarımda eski nar çiçekleri
açamam, gören olur, herkes bizi konuşur
yollar gözüm boyu, yar boyu
uçurumlar oldum olası yakındır
sakınamam dalgınlığımı Eos ananın oğullarından
korunaklı büyümüşümdür ben, omuzlarım ince
sakınamam
bıyıkları yeni terlemiş zeytin ağaçlarından bir de
selama dururlar, kal derler, giderim
unuturum sonra çocukluğundan soyunmuş tez kadınları
dostumun son yazıdır, onu da unuturum
beni şehir ister, çok sevgilerde boğulurum
ıhlamur gibidir salınışı ıhlamurların
karşı dağa gönül açmış baykuş, babayı kıza* karıştırır
yaprağını unutur tırtıl, göğsümde sabahlar
ölüm kadar sakindir dördüncü yanım
tek gözlülerden aşırdığım son ıslığım dudağımda

*) Nyks girer, Hemera çıkar; Hemera girer, Nyks çıkar.

hiçbir yerde hiçbir şey olmak isterim
dalarım kireç ocaklarına
sahillere adını yazarım sevgilimin
– belki yalan söylerim –
pancurları kapatıp Armstrong dinlerim, güneş ürker
şehirdir, yanlış çığırtkanıdır, göz ağrımdır
ister beni, boynumu vurup giderim

ZAN

sanki yanılmıştım, yanlış sözler büyütüp
bir çoban Paris; hep seçemez gibiydim
aşktım sanırken – ki uğultuydum belki – kim
sa'rilere bürünmüş kaygan kadın ikliminde
çıkmazdım Kureyş'ten san! kilit incinirdi
su açılır, yürütürüm sandım yolsuzları
karaları, mülksüzleri; gösteren kimin gözleriydi
gören hangimiz; ben mi, ben mi? unutulur
: gibiler eksiltir sözleri; sanki bilinirdi: zan
kirletecek mufassal bir geçmişi ve kimimizi

haydi soralım bir: cesaret neden ceset kadar sessiz
; akıl kaç oktav tiz; tutku neden engellenmiş
bir doğurgan sanki
hangi an Leartes'ten daha kırılgan
ve ki ne kadar bağlar insanı hayata ki

san ki yanılmıştım doğru sözler büyütüp
pişmiştim, yanmıştım; hamdım sanki

GİBİLER İMPARATORLUĞU

uzak sesler bekçisi akşamdı; sanmıştım
gün, içinde yokmuş bir define adası gibi
yokmuş gibi bir adı carmen
ve her aşkın ilk sözleri hiç yokmuş gibi
gibiler imparatorluğunu ıskalayarak kalırdı
kırılmıştım demek kırılmaktan öyle farklıydı
, işte: aşkım ben nasıl da yalandı burada
gün akşamdı, akşamlı değil... ve karanlıklar

önüsıra eski bir şiire gönderirdi yalnız
bir gül nasıl yıkılırsa tıpkı öyle, bir gül
katmerleri arasına sıkışmış tarih çöplüğüyle
artık yalanlarım kadar çingeneydi, şöyle
: bu akşam ölsem Gazali! kim anlar seni
anmadığımı bu şiirde? kim iki dize
ve ben sorularımla kızamıklı gibi
dökülürken önünüze
siz! bırakın bu şiiri ve
bırakın bu şiiri ve
bırakın bu şiiri
ve

ÇIPLAK GÖLGELER

korku bebekleriydi izleyen zenci şarkılarda sesimizi
denizden çıkıp gelmiştik, nemliydik
saatlerin kantarına fazladan bir yük gibi indik
tuz ve ümit sinmişti kokumuza
bir başkaydık hep; yoksulduk, gürdük, güzel ve rahmandık
aslan'ağızlarında, kargı'boylarında
ve arafta hep atsız yürüdük
ölüm düştü çıplak gölgemize. – güneş! seni tanıyorum
yağmur sokaklarında damsız, pervasız
birkaç sevinç çiçeği barut yanığı cebimizde
mangal tütsülerinde geç kadın annelerimiz vardı
bu oyunda ya alkış ya kırbaç – ya kuzgun ya devlet
bu oyunda yanık et kokusu: Behçet! Behçet
denenmiş bütün yollara girip çıktık
bozkırlı deniz çocuğuyduk, sıfat dalgaları yürüdü üstümüze
cesur narin kaba haydut kahraman rezil bölücü hain
1 numara: büyük hücre; böğürtlen çürüğü dudaklarımızda
2: saklayan! barındıran
3: ey vataaaan
ben'e yaban birçok benler gibi çoğulduk
çoğulduk rakı içerken, sıvazlanırken sırtımız, yakalanırken
unutulurken bir de
en çok da unutulurken çoğulduk
sonra susarken çoğul değildik
sonra yalnızlığımızda hiç çoğul değildik

– ırmaklar denizlere boşanır. aganta!
sen okyanus da olma, tanımlanma

evet... denizden çıkıp gelmiştik mutlaka

A! ETİKA

"bizi hep erdemlere ittiler" ve "kendi
isteklerime uygunluğumdur erdem" ise
ben beni ittim, bizdim

I
aşkın atasözleriyle bayağılaşmış esrik dehlizler
kara gülüşün ağısı, unutkan inanış
bir âna sığınan ölüm, labyrinthos, gözler
şiir formülleri: a yoktuydu, e idi, ö!
uyuklayan kedi mırıltılarıyla aydınlan ey! kalp
sen kısa sabah yürüyüşlerine söylenmemiş
birşeyler bıraktıydın; kim sordu
sabuklayan zihin dolambaçlarında etika
bir ova, bir nehir, bir yer adıydı: viva la vita

II
düz'gün anne dokusu unutulurken gömüsünde hayatın
sırdır kır sözüm yedi gök altında
gömülen büyük aile: es! çözülürdü ars
hars söner, asılır yedi askı çöldolabına
ayağımı toprağa vurduğum yerden fışkırırdı serâp
a! kör ölür savaş biter. Hektor'un cenaze şöleni
"atları iyi süren"... atları... ad... atikada hayat
est! indi sin yeryüzüne, sır döküldü: feryât

III
görmezlerdi, göstermezdik, büyür uçlarında uçurumun
uyumsuz ölüm yasaları uydururdu atonal tanrılar
dizboyu cinayet bono kırdırır: gülüş
üşüşür diplerde, gelirdi eşkenar sevicileri
agora ve ün! tokuşturmaları ıskalayarak
gelir ve sararmış sabah buluşmalarını bulur
ne dediydin neler oldu İthaka: dur!

IV
aziz Jean-Luc göstermişti, ansızın kesilir sürmekte olan
uy ve uydur erdem sözüne şehvetini
yoksul akşam kırıntılarında majör dalgalar muare
yalnızgezeri götürür limansız hollandalılar müzesine
sürgit taşıyacak mısın bu zıkkım izleği
ey hakik: öl ve dağılsın kentin belleği

KONUŞMALAR

basit bir söyleyiş hatasından ibaret değildi
tekediliş mangalarının karşısına çıkarılışımız
parçalanan bir gerdanlıktan savrulan inciler gibi
pul pul dağılmışlığımız sedef kakmalı bir hüzne
    ve Orpheus yeminiyle cesaret bulan sırtlarımızda
    suya hasret balıkçı tekneleriyiz şimdi

(boynu bükük kaplumbağa aydınlıklarıyla şangırdayan
işret gecelerinde
hangi lâle sapından ayrı girmiştir Nedim'in düşlerine
ve beyaz anışlarımın Bombay'ında
felsefenin kefaretine ayak silerken parlar
şu büyük satrancın otuz üçüncü taşı
gençliğimiz
örselenmiş mendillerini sallayarak uzaklaşır iskelemizden
geriye
en kuytu düşleriyle
vazgeçilmeye hazır bir zafer kalır)

sevgilim, çocukluğum benim
bilmemkaç numaralı bildiride adı geçen hayatımız
eksik yaşanmış bir sonbahar değil ki
şu yağmurlu Istanbul akşamı
dudaklarının mühründe tamamlansın
bir aynanın kırılışı gibi uzuyor zamanlar
ve her dokunuşumda göğüslerin
kırk kapılı bir yargı oluyor omuzlarımda
ne ışıklar sızıyor artık anlam çiçeklerinden
ne karardıkça soluyorlar
    son sözleri söylenirken
boyun eğmez sevda masallarının

(ah! ne olurdu böyle gecikmese aylı geceler
şehirlerde daralan nefesim
yıldızlar kaydırırdı çerçevesiz kayalıklarda
bir nirvana duruşu seçmezdim kendime
kara harmaniler içinde
ve böyle unutmazdım belki de
kendi hükmünü mühürleyen avuçlarımın sıcaklığını

ey kötü tarihçi
kelepir hüzün fiyatına kiraladın duygularımızı
akşam mesutlarına
bir gecelik desdemonalarına tükürdüğüm
bu kadar zor muydu iki gözlü insan olmak
ey! güzelliğime yangınlı vahşetler biçen
derimi soyup uğuldayan bedenimden
kendi tarihimi yazıyorum sana karşı
artık gelmesen de olur katıksız çocukluğum
peşimi bırak
kanasın dudaklarım
sakallarıma sızan kızıllıklarla avunayım)

oysa neye yarar
bütün inceliklerin fişlendiği bir şehirde
mübadele değeri olmayan bu haykırışlar
çoğaltılmış rüyaların İskender'i değil miydik biz
–vakur ve zarif dedikleri cinsten–
ama sen
anlamaya çalışma bunu
yorgunum, konuşmak istemiyorum artık
enbiya buğulu sokaklarda yürümek tiksindiriyor beni
işte dokunduruyorum elimi
bir küflü kapı daha çatırdıyor
birkaç uçurum daha karışıyor alnıma

NEVZAT ÇELİK
(1960, Boyabat)

İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1980'de İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne bağlı UESYO'da okurken siyasal nedenlerle tutuklandı ve idam istemiyle yargılandı. ★ İlk şiiri 1982'de cezaevindeyken yayımlanmıştı. 1984'te ***Şafak Türküsü*** adlı şiir dosyasıyla katıldığı *Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü*'nü kazandı. Aynı yıl basılan kitap, 15. basımına ulaştı (1988). Bunu, ***Müebbet Türküsü*** (1987) adlı şiir kitabı (*Hasan Hüseyin Şiir Ödülü*, 1987; *Poetry International Ödülü*, 1987) izledi. Pen Club American Center tarafından onur üyeliğine seçildi (1987). Öteki şiir kitapları ise ***Suda Seken Hayat*** (1990) ve ***Yağmur Yağmasaydı*** (1990).

ŞİMDİLİK

bütün güzelliğini giyinip gelmişsin
saçların şelale omuzlarında
bu kış günü kıyamette
ilkyaz çiçekleri mi göğsünün çatalına taktığın

parmak uçlarını avuçlarına yedirmen de yetmedi
gene paramparça tel örgüde gözlerin
topla gözlerini sevdiğim
senin güzelliğinle demlenmek istiyorum bugün

ELLERİMİ BULSAYDIN

bu vapur kalkar birazdan
kalkıp gidemeyen bir ben
martıların götürüp getirdiği
bu vapur kalkar birazdan

karsoğuklarında iskele
aşklara savunmasız durur
kalbime romatizma vurur
bu vapur kalkar birazdan

bu vapur kalkar birazdan
kederimi yüklenip gitmez
bir yangındır ki ansızın
aşk başladığı gibi bitmez

bu vapur seni götürür
palamarı kalbime geçer
kadıköy kaç atımlık yer
bu uzaklık beni öldürür

seni dizlerime alsaydım
belki çocukluğun biterdi
sen ellerimi bulsaydın
bu vapur yine giderdi

HADİ GEL

hadi gel
yıldızlı karanlıklar tutkunu
sokaklara sığmaz
bir çocuk gibi
hadi gel
mortepelere uzanıp
karıştıralım ufku

bildiğin herşeyi unut
hadi gel
ufkunda maceralar batırıp
maceralar çıkartan
beyaz bir teknedir bulut

hadi gel
ay bizi bulmadan
hadi gel
el bizi bulmadan

hadi gel
şarkılar doğrulanmadan

hadi gel
sis iner

miladıma

BEKLEYİŞ

gül diyorum
yoksul acıların gölgesinde
güllerin solsun istemiyorum
ay diyorum sonra
ay n'olur
bir vaktinde gecenin
yaralar açsın istemiyorum

hangi sevda vurmuş seni
hangi delikanlı
gönlüne
salvo bakışlarla..
soramam
zeytin karası gözlerini
yoluma yatırma
dayanamam...

BAHAR AĞRISI

bir bahar daha dönüp gidecek kapıdan
bir bahar daha sensiz yaşanacak
demek
bir bahar daha
insanlar asılacak şafakta

ben en çok şafakları ağlarım

SUÇ

evimin önü yokuş
sokağımı kar tutmuş
al da uç gözlerimi
kanatları gümüş kuş
al da uç

ELLERİN MÜEBBET

senin neden neden istediğini bilmezdim
çamaşır makinası der koyardın postanı
tersyüz eder ceplerini gösterirdi babam
bir el ıslatır çitiler bir el iplere dizer
rüzgâr savurur güneş kurutur sanırdım

ellerim ellerim ellerim derdin anne
tuzbuz olurdu evimizin tek aynasında sesin
binse sesim bir akça kuşun kanadına gitse
boy boy çamaşır leğenlerinde kaç müebbet
buluşuyor ellerim senin küçücek ellerinle

SUNU

1
güneşi hiç görmedim penceremde
ne ay doğdu geceme ne bir yıldız
hem sıkış sıkış hem çöl kadar ıssız
beş yıldır bir şeyler soluyor içimde

II
dal olsun diye kuşa uzattımdı kolumu
omuzlarıma kadar ekmek ufaladımdı
yanılıp da bir kez bile konmadı
inip üç adımda bitirdim yolumu

evet üç adımda bir tokat
gibi çarptı yüzüme duvar
dibine çöküp avuçlarımı açtım fakat

hangisine sapsam ne çok yol var
el eli çoğaltmayınca bir yerde
uçurumlaşıyor avuç çizgisi de
tek başıma yürüsem şimdi
barbaros bulvarı'ndan beşiktaş'a
bir vapura binsem ya da motora
–kaptan dümen kır üsküdar'a–
düşteki gibi ansısam birden
koyun gibi yatırılıp kazınmış saçımla
ayakkabısızlığım.. pantolonsuz bacaklarımla
içinizde aykırı bir yaşamım ben
ihbar polis filan.. güvertede tutuklanmadan
balığın üstüne martının altına
yarı yolda kaldırıp gövdemi atsam
bulurdum kendimi ayaklarımın dibinde
beş yıldır bir şeyler sürükleniyor içimde

yıllarca mektupsuz kitapsız bırakıldım
bir elimle yazdıklarımı
okudum diğer elimde
beş yıldır beş koca yıldır
bir şeyler kopuyor içimde

MERAK

siz şimdi bana bir kucak
gökyüzü getirebilir misiniz demirörgülerle parçalanmamış
suda serin suda pırıl pırıl akan bir yaprak
bana çiçek kokusu bana deniz bana toprak
boyunca mayısa batmış bir ağaç büyütebilir misiniz bana
verebilir misiniz muştusunu silahları susmuş bir dünyanın
aç doydu güneşe sarındı çıplak diyebilir misiniz
söyleyin bana
okuyabilir misiniz kurtuluş haberlerini şiir tadında
– güney afrika'da
kara öfke
kara bir kartal
gibi kondu
karanlığın gözüne

alaydınlık bir sabah doğdu
zencilerin yüzüne –
mesela

gencecik ölüp gitmek birşey değil
şu kahrolası merak olmasa

KANAT ÇIRPA...

I
gözkapağının altında daha ilk adımda mayın
seni düşünmemek elimde değil uyanma sakın
mayını geçsen yanağının çukuruna kurulur pusu
kirpiklerinin içinde uyu benim için uyu n'olur uyu
kanım dondu cehennem öfkemin sınırına çıkacağım
adını haykıracağım avaz avaz sakın uyanma
sesimi duyma daha ilk adımda mayın
dikkat et işkillendi nöbetçi tetiğe binecek
söyle gözlerine kalkıp gelmesinler sesime

KÜÇÜK İSKENDER
(İstanbul, 1964)

Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. ★ Beş yıl Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ne, dört yıl da İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümüne devam etti. ★ Adam Yayınları'ndan ***Gözlerim Sığmıyor Yüzüme*** (1988), ***Erotika*** (1991) adlı kitapları yayımlandı. Çeşitli dergilerde şiir, öykü ve yazı yayımlamaya devam ediyor.

BEN ÖLÜRSEM

ben ölürsem karakutumu bulamayacaklar
ne bir aşk zerafeti
ne bir hayal tabiri.. küçücük ömrüm
hep rüzgâr gülleri kokacak!

bir sinek cenazesinden dönmüşüm de sanki
ağzım burnum kanyak
denizden yeni çıkartmışlar yağmurun ölüsünü
mevsimlerden napalm günlerden ilkbahar

hummalı sabrımın glayöllü dağ köyleri
sana hasret şakımak mı yakışacak
çok arayacak çocukluğum esas sırrını
benim yüzüm bir kedi amipidir
ben ölürsem o kendiliğinden çoğalacak!

ben ölürsem karakutumu bulamayacaklar
ne bir buz yorgunluğu
ne bir sinema perdesi yırtık.. küçücük kabrim

bir çocuk kalbi gibi haylaz olacak!

BOŞ GENİŞ

bir gözünde kapıların dışı var
öteki yalnızlığının önünü sarıyor kırkayak,
satanist lekenin gidip örtüştüğü kadınsız
mücevher.
koşarak indiği merdivenleri
koşarak çıktığı merdivenler
izliyor,
çağrışıyor ayin ile intihar konseri
avuçlarında bulunan gül harabeleri.

bu erkek kordelasının onu ticarete döken yüzü
kıvrak küllerden çözülen diken diken hüzünler
ve ağır yaralı dudaklarda kız kulesi silueti.

BÜYÜK SAYIKLAMALAR DİZİSİ
Birinci Basım-Mart 1988

bütün merdivenleri ben süpürdüm teker teker
her basamağa bir kurbağa gözü de ben tükürdüm...

kan yaladım, uğul uğul şükretti gece ilmime,
can olan hükmümle geliverdim cesedinize,
bilemezdiniz ki ne zordu ağlayarak üremek
ve büyülemek gül yaprağının çocukluğunu..
soğuktu! soğuğun elleri büyüktü!
o elleri öpsem, dudaklarım çürürdü!
dudaklarımı soğuk çalardı!
dudaklarımı soğuk çalardı!
gülümseyin! şiir, fotoğrafınızı çekiyor işte!
dudaklarımı solgun günün akşamları çalardı!

sözcüksüzdük, sökülmüş dizeleri
terzi bir anlam dikerdi. Biri gelir,
adlarımızı ..kerdi. Diken üstüne
diken buketlerdik. Bi tren olurdu,
o tren kımıldardı, biz titrerdik,
bir litre korkardık, korkumuza lakap takardık,
sizinki "bela" olurdu, benimkisi "lejyon"
soğuk dudaklarımı çalardı!

siz koşup bütün kapılarımı çalardınız
açmazdım, yine yine yine çalardınız
bağırırdınız:
iskender, pabucu yarım, çık dışarıya oynayalım!
oyun dediğiniz ölümdü, idamdı, gereksizdi
acıydı, hüzündü, bilmemneydi
bir bakışım kuzeydi, bir bakışım güneydi
siz koşup komşuların kapılarını çalardınız
linç edelim onu derdiniz, linç! linç! linç!
bir lince sığar mı hiç serserice bir sevinç?!

gülümserdim.

(Çıt!: bir deklanşör sesi)

BUNDESLADE†

bir atlıkarınca yangını sonrası
isli, sıcak kemikleri çocukların.
– çok tanrılı yalnızlıkların
son akşam yemeği sofrası –Toy siyah!

evcil kinler evcil hırslar besle bedeninde
ve körpe dakikalarında zor cinayetlerinin
ağzını kanla sil ağzını mor yakamozla yıka!
gözlerinde ve özlemlerinde bir yabancılaşma,
(oyuncak dudaklarımız plastik anılarımız var bizim
öyle hatırlıyorum)
kör, paslı testereyle budadığım yüzün
dökülüyor avuçlarıma prizmatik
dökülüyor kendi lunaparklarıyla senden. Neden
billur bir cinnetin heryerinde seksek oynardık?
yıldırım intiharlara paratoner ayyaşlıklarımız
kiremit dil parçaları kaydırırdık tükürüklerde
ve neden ipek tülbentlere örtülürdük sebepsizce?
kimdi o karakalem resmini yapan belleklerimizin
batırılmış kâğıttan yelkenlilere?

---

†) On emrin saklandığı kutsal sandık.

NE ÇOK?

seni ne çok kedi tırmalamış anne
camlara baktım orda mısın hâlâ
dün akşam haydutlar bıçaklamış bir karanfil
kaçamamış vurmuşlar ölmemiş solmuş
seni ne çok iğfal etmişler anne
her yerin delik deşik
ağlayışın bile yamuk yumuk
bakışların kısık
ve bilhassa değişik
ne çok isyanlanmışım ne çok gitmişim meğer
bağırdıkça etlenmiş sesim
etlendikçe sesim, kanamış elmas liğme liğme
seni ne çok öldürmüşler anne
beni ne çok dövmüşler
artık evlenelim anne hayata karşı
ve gel, beraber kaybedelim bu mor savaşı

benimle birlikte intihar et anne

CİVANGİR L

yalnayak alkol kamplarında
hayatımız bir komplikasyon

bir o adada bir bu adada karaya vurdu yüzün
ah bir gözü dönmüş hüzün
gibi üstüme sıç'rayan okyanus yunusları
bir dalıp bir çıkmaları acı karşılaşmalar
gibi sularında köpük köpek ömrümüzün

ben buruşuk ipek mendil kaldım
bileklerimin iç kısmını öpemez kimseler
tuttu sürükledi beni ibne ince sülün bir maytap
matrak bir tanrıyla salaş bir kulun şakalaşması
gibi ..ktiri boktan ayrılıklar,
onlar bir duble rakı daha söylediler
onlar bir duble rakı daha anlattılar
bir elimi götürüp saçlarına taktım ben senin
bir elimi götürüp siyah eldivenlere astım
dudaklarına hafif deydirdiğin ben mendil kaldım

ter içinden uyandım ben sana
topuklarım göğsünde tıknaz güllere bükülmüş
dirseklerim senden uzanıyor sarsılıyor boşlukta
bir uçaklar düşüyor seviştiğimiz yatağa
bir uçaklar havalanıyor sen savruldukça yatakta
sonra kalkıp iniyoruz merdivenlerden
topluyoruz çözülen hislerimizi

son anda
geçen günlerin hatırına bir erguvan iniltisi

KEREM İLE ŞULE'NİN AYRILIK SENFONİSİ'nden DE GÜLÜM

de gülüm! De ki: ela bir günde geleceğim
istanbul darmadağın olacak, saçlarım
darmadağın. Hepsi, darmadağın!
üzülme gülüm! Toparlanacağız, birlikte,
ayağa da kalkacağız, yürüyeceğiz de gülüm
hem de çelikten toprağını dele dele hayatın!

de gülüm! De ki: bitmiştir umut, bitmiştir
sevgi, bitmiştir güven!
güven bana gülüm!
sana bitmemişliği öğretecek, tattıracaktır
hasretten–hakikaten– ten değiştiren yüzüm!

göreceksin gülüm! Bekle!
hırslarımız, acılarımız gitgide ihanetlere
hainlere, ezilmelere alışacak..
göreceksin –sevinçten ağlayacaksın gülüm– ki
işte o vakit bana –doğrudur!–
şair olmak, seni sevmek pek çok yakışacak!

bak! şiirler var, mektuplar var, çocuklar var,
sokaklar var, kediler!
inan bana gülüm, ölüm yok bir tek! ölüm yok bize!
ölüm inananlar için sessizce
kara kaplı kitaplardan çıkartılacak..
göreceksin gülüm! Bekle Göreceksin!
artık hiçbir insan, hiçbir kavga ve hiçbirimiz
bu dünyada, yapayalnız, umarsız kalmayacak!.

ŞİİR DİZİNİ

abbas, *Cahit Sıtkı Tarancı* 153
acıyla akran, *Ahmet Ada* 527
açık, *Cahit Külebi* 266
açık deniz, *Yahya Kemal Beyatlı* 47
açıklama, *Halim Yağcıoğlu* 283
açılan taç yaprağının sesiyle, *Ahmet Oktay* 471
açılır kapılar, *A. Kadir* 256
aç kapıyı, *Necip Fazıl Kısakürek* 125
a! etika, *Orhan Alkaya* 555
ağaç, *Cahit Saffet Irgat* 233
ağaç oldum, *Melih Cevdet Anday* 224
ağır hasta, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 177
ağır işçi, *Ümit Yaşar Oğuzcan* 372
ağır kan kaybı, *Attilâ İlhan* 344
ağıt, *Ahmet Erhan* 547
ağıt değil, *Şükran Kurdakul* 416
ağlamalar, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 410
akdeniz XVI., *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 183
akdeniz XXXIX, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 184
akdeniz I., *Necati Cumalı* 325
aklın erdiği, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 179
alaca karanlık, *Fethi Giray* 277
alaturka, *Melih Cevdet Anday* 220
alesta'dan, *Erol Çankaya* 534
alfa, *Özdemir Asaf* 330
alıcı kuş, *Arıf Damar* 357
ali, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 64
alişim, *Rıfat Ilgaz* 161
altındağ, *Orhan Veli Kanık* 201
alüminyum dükkân, *Edip Cansever* 421
amarillis'e şiirler, *Hasan İzzettin Dinamo* 141
analar, *Kemal Özer* 477
an gelir, *Attilâ İlhan* 349
angina pektoris, *Nâzım Hikmet (Ran)* 102
anı, *Can Yücel* 361

anlatamıyorum, *Orhan Veli Kanık* ... 193
anne, *Ahmet Erhan* ... 548
apartman, *Melih Cevdet Anday* ... 223
aracı, *Oktay Rifat (Horozcu)* ... 216
arz'ı hal, *Turgut Uyar* ... 391
aşk, *Cemal Süreya (Seber)* ... 441
aşk, *İlhan Berk* ... 236
aşkın, *Barış Pirhasan* ... 530
aşk şarkısı, *Özdemir Asaf* ... 332
aşk şiiri, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* ... 406
at, *Faruk Nafiz Çamlıbel* ... 65
atatürk, *Cahit Sıtkı Tarancı* ... 148
atatürk'e ağıt, *Cahit Külebi* ... 265
atlıkarınca, *Ahmet Muhip Dıranas* ... 138
ay karanlık, *Ahmed Arif* ... 382
aynalar ve zaman, *Hilmi Yavuz* ... 484
ayrılış, *Orhan Veli Kanık* ... 195

bağımsızlık gülü, *Ceyhun Atuf Kansu* ... 291
bağışlama 3., *Fazıl Hüsnü Dağlarca* ... 181
bahar ağrısı, *Nevzat Çelik* ... 560
bahar şiiri, *Ataol Behramoğlu* ... 503
bahçe, *Ahmet Haşim* ... 39
bakı, *Özdemir Asaf* ... 331
bâki'ye gazel, *Attilâ İlhan* ... 343
balkon, *Sezai Karakoç* ... 461
basmane, *Cahit Külebi* ... 267
başım, *Ahmet Haşim* ... 37
başımın içinde bir çekiç, *Behçet Kemal Çağlar* ... 134
başka frekans, *Özdemir Asaf* ... 331
başlangıç, *Enver Gökçe* ... 300
bayram ziyareti, *Behçet Necatigil* ... 245
bayrak, *Arif Nihat Asya* ... 119
bebeklerin ulusu yok, *Ataol Behramoğlu* ... 504
beklenen, *Necip Fazıl Kısakürek* ... 123
bekleyiş, *Necip Fazıl Kısakürek* ... 125
bekleyiş, *Nevzat Çelik* ... 560
belki daha çok zaman, *A. Kadir* ... 254
ben affetmem, *Ömer Faruk Toprak* ... 308
ben bütün bayramlarda ağlarım I., II., III., IV., V., *Halim Yağcıoğlu* ... 282
ben çoğu zaman akşamları, *Ahmet Necdet* ... 466
benerci kendini niçin öldürdü'den üçüncü kısım, *Nâzım Hikmet (Ran)* ... 91

beni sen götürürsün ölüme, *Ercüment Behzat Lâv* 108
ben maksada bakarım, *Oktay Rifat (Horozcu)* 211
benmişim, *Özdemir Asaf* 331
ben ölürsem, *Küçük İskender* 564
ben sana teşekkür ederim, *Ülkü Tamer* 491
ben sehpâda bayrak, *Ercüment Behzat Lâv* 108
besbelli, *Ahmet Kutsi Tecer* 74
bestenigâr, *Attilâ İlhan* 348
bezirgân, *Refik Durbaş* 519
bildiri, *Salâh Birsel* 288
bilsem ki, *Rıfat Ilgaz* 162
binbirinci gece, *Bekir Sıtkı Erdoğan* 374
bir alev gibi, *Kemal Özer* 476
bir bayrak rüzgâr bekliyor, *Arif Nihat Asya* 117
bir birey, bir rapor, *Behçet Necatigil* 249
bir çin şiiri, *Can Yücel* 363
bir devrimcinin armonikası, *İsmet Özel* 513
bir elişi tanrısı için ağıt, *Ece Ayhan* 451
bir gün mutlaka, *Ataol Behramoğlu* 500
bir günün sonunda arzu, *Ahmet Haşim* 37
bir hançer istiyorum, *Ömer Bedrettin Uşaklı* 115
bir hikâyenin sonu, *Suat Taşer* 299
birikime inanmak, *Kemal Özer* 479
birinci memed, *Hilmi Yavuz* 481
birisi, *Nahit Ulvi Akgün* 281
bir kırık düş, *Cahit Külebi* 272
bir kıyı kahvesinde, *İlhan Berk* 239
bir lâhzam, *Cahit Sıtkı Tarancı* 149
bir milli kurtuluş türküsü, *Enver Gökçe* 304
bir ölü macar cambaz, *Ece Ayhan* 451
bir sınavsa eğer, *Rıfat Ilgaz* 165
bir şiir kendini yazarsa, *Orhan Alkaya* 552
bir tasvir önünde, *Tevfik Fikret* 25
bir toprak işçisine, *Ahmet Kutsi Tecer* 74
bitmez tükenmez can sıkıntısı, *Ahmet Muhip Dıranas* 137
bizi bize getirdin, *Behçet Kemal Çağlar* 133
boş geniş, *Küçük İskender* 565
bu âlemi gören sensin, *Âşık Veysel (Şatıroğlu)* 53
bu gece, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 187
bugün pazar, *Nâzım Hikmet (Ran)* 83
bulanık bir suda, *Oktay Rifat (Horozcu)* 212
bulurdu beni, *Arif Damar* 356

bulut geçiyor, *Şükran Kurdakul* 417
bulutlar olduk, *Melih Cevdet Anday* 224
bundeslade, *Küçük İskender* 566
bu saatte, *Rıfat Ilgaz* 160
bülbül, *Ahmet Haşim* 38
bütün yaz, *Ahmet Hamdi Tanpınar* 70
büyük sayıklamalar dizisi, *Küçük İskender* 565
büyük olsun, *Ahmet Muhip Dıranas* 138

can eriği, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 174
cebeci köprüsü, *Cahit Külebi* 258
cenaze, *Rıfat Ilgaz* 161
cenge davet, *Behçet Kemal Çağlar* 135
ceviz ağacı, *Nâzım Hikmet (Ran)* 80
cılız haykırı, *Türkân İldeniz* 497
cımbızlı şiir, *Orhan Veli Kanık* 198
cinayet saati, *Attilâ İlhan* 343
civangir L, *Küçük İskender* 567
cülusu hümayun, *Nâzım Hikmet (Ran)* 84
cümlemiz, *Ziya Osman Saba* 155
cüneyd, *Asaf Halet Çelebi* 129

çağın tanığı olmak, *Behçet Necatigil* 247
çağrı 2., *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 181
çağrı, *Şükran Kurdakul* 417
çalar saat, *Ümit Yaşar Oğuzcan* 373
çalmaz saat, *Can Yücel* 364
çanakkale şehitleri için, *Mehmet Âkif Ersoy* 27
çan deresi türküleri, *Yaşar Miraç* 536
çare, *Cahit Külebi* 259
çare, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 318
çare, *Nahit Ulvi Akgün* 280
çıkmaz, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 170
çıplak gölgeler, *Orhan Alkaya* 554
çıt, *Metin Eloğlu* 414
çile, *A. Kadir* 253
çilingir sofrası, *Metin Eloğlu* 412
çığlık, *Ataol Behramoğlu* 505
çoban çeşmesi, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 61
çocuklar, *Cahit Külebi* 261
çocuklar bakıyorlar, *Ziya Osman Saba* 156
çocukluk aşkı, *Ceyhun Atuf Kansu* 292

çokluk senindir, *Turgut Uyar* 391
çürük, *Melih Cevdet Anday* 223
çürüyen otlar I., II., *Cahit Külebi* 273

dağ başında, *A. Kadir* 253
daha, *Arif Damar* 354
dalgacı mahmut, *Orhan Veli Kanık* 197
dalgın ölü, *Cahit Sıtkı Tarancı* 150
dâvet, *Nâzım Hikmet (Ran)* 77
dayılar dayılanıp, yaylar yaylandıkça, *Can Yücel* 361
değil, *Orhan Veli Kanık* 203
deli, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 319
demirboğan, *Attilâ İlhan* 337
demir kapıların yükü, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 321
denize karşı, *Sabahattin Kudret Aksal* 314
deniz hasreti, *Ömer Bedrettin Uşaklı* 115
denizi özleyenler için, *Orhan Veli Kanık* 200
deniz orakçısı, *Kemal Özer* 477
deniz sarhoşları, *Ömer Bedrettin Uşaklı* 116
deniz türküsü, *Yahya Kemal Beyatlı* 43
deprem bekçisi, *Attilâ İlhan* 341
dersimiz sevgi, *Ali Yüce* 424
dişlerimiz arasındaki ceset, *İsmet Özel* 514
doğu 1310, *Hilmi Yavuz* 481
doksan beşe doğru, *Tevfik Fikret* 23
dost, *Cahit Külebi* 260
dost, *Enver Gökçe* 302
dostlar beni hatırlasın, *Âşık Veysel (Şatıroğlu)* 50
döl yorgunu, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 397
dön, geri bak, *A. Kadir* 256
dönüş, *Muzaffer Tayyip Uslu* 329
dönüyor mevsim, *Ahmet Oktay* 468
dört artı bir, *Salâh Birsel* 288
dörtlük, *Nâzım Hikmet (Ran)* 81
dörtlük, *Arif Damar* 358
durdu, çöktü, yıkıldı, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 185
durmadan, *Sabahattin Kudret Aksal* 315
duvar, *Süreyya Berfe* 508
dünü bugüne, *Kemal Özer* 479
dünya güzel olmalı, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 318
dünya harbi, *Muzaffer Tayyip Uslu* 328
dünyanın bütün çiçekleri, *Ceyhun Atuf Kansu* 294

dünyanın en güzel dönüşü, *Orhan Alkaya* 551
dünyanın en tuhaf mahlûku, *Nâzım Hikmet (Ran)* 102
düşce, *Yaşar Miraç* 538
düşman 1, *Nâzım Hikmet (Ran)* 107
düşman 2, *Nâzım Hikmet (Ran)* 107
düşünce, *Yahya Kemal Beyatlı* 44
düzenli dünya, *Melih Cevdet Anday* 221

e, *Suat Taşer* 297
efendiler, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 397
eğlence programı, *Süreyya Berfe* 508
ekecik dağları, *A. Kadir* 254
ekmek ve yıldızlar, *Oktay Rifat (Horozcu)* 207
elde var hüzün, *Attilâ İlhan* 346
elimi gördüm, *Oktay Rifat (Horozcu)* 208
elinde senin, *Şükran Kurdakul* 418
ellerimi bulsaydın, *Nevzat Çelik* 558
ellerin müebbed, *Nevzat Çelik* 561
eloğlu, *Metin Eloğlu* 413
emperyal oteli, *Attilâ İlhan* 341
endülüs'de raks, *Yahya Kemal Beyatlı* 47
erenköy'ünde bahar, *Yahya Kemal Beyatlı* 49
eros ile thanatos, *Hilmi Yavuz* 485
eski kırık bardaklar, *Turgut Uyar* 389
eski koltukta, *Oktay Rifat (Horozcu)* 215
eşya, *Necati Cumalı* 325
evvel zaman içinde, *Oktay Rifat (Horozcu)* 209
eylül sonu, *Yahya Kemal Beyatlı* 48
ey oğul yazıcı olursan, *Özdemir İnce* 487
eylül sabahının serinliğini, *Ataol Behramoğlu* 503

fahriye abla, *Ahmet Muhip Dıranas* 137
farelerle insanlar, *Oktay Rifat (Horozcu)* 217
farenin ölümü, *Cahit Külebi* 271
felek vurdu başıma, *Âşık Veysel (Şatıroğlu)* 54
ferhad, *Refik Durbaş* 518
fındıklıklar arasından, *Yaşar Miraç* 537
filizkıran fırtınası, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 409
firari, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 65
fotoğraf, *Cemal Süreya (Seber)* 449

galata köprüsü, *Orhan Veli Kanık* 198
garip istanbulumun türküsü, *Ziya Osman Saba* 156
garip kişi, *Cahit Sıtkı Tarancı* 150
gece, *Yahya Kemal Beyatlı* 45
gece 9-10 şiirleri, *Nâzım Hikmet (Ran)* 98
gecenin karnı, *Tahsin Saraç* 435
gece yarısı, *Fethi Giray* 276
geçen dakikalarım, *Necip Fazıl Kısakürek* 124
gelinlik kızın ölümü, *Melih Cevdet Anday* 227
gemide, *Oktay Rifat (Horozcu)* 213
gene ben, *Ercüment Uçarı* 429
gençlik böyledir işte, *Cahit Sıtkı Tarancı* 145
gezinti, *Ahmet H. Tanpınar* 71
gibiler imparatorluğu, *Orhan Alkaya* 553
gidişat, *Ercüment Behzat Lâv* 109
gitti gider, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 172
giz, *Ahmet Necdet* 467
gizli sevda, *Behçet Necatigil* 242
göç, *Cahit Saffet Irgat* 233
göğe uyanış, *Kemal Özer* 478
gökyüzü, *Metin Eloğlu* 413
gölgem, *Orhan Veli Kanık* 194
gölge ve zaman, *Hilmi Yavuz* 485
görünüm, *Tahsin Saraç* 434
görüş günü, *Enver Gökçe* 301
görüşme, *Erol Çankaya* 532
gözüm başım üstüme, *Enver Gökçe* 305
gramer dersi, *Muzaffer Tayyip Uslu* 328
gurbet, *Kemalettin Kamu* 67
gurbette, *Yaşar Miraç* 539
günaydın, *Necati Cumalı* 323
gün eksilmesin penceremden, *Cahit Sıtkı Tarancı* 149
güneş delisi, *Necati Cumalı* 326
gün olur, *Orhan Veli Kanık* 194
günyenisi küçük kız, *Ahmet Ada* 528
güvercin, *Oktay Rifat (Horozcu)* 211
güz, *Kemalettin Kamu* 68
güzel, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 316
güzelleme, *Cemal Süreya (Seber)* 440
güzelliğin on par-etmez, *Âşık Veysel (Şatıroğlu)* 51
güz türküsü, *Oktay Rifat (Horozcu)* 209

hadi gel, *Nevzat Çelik* 559
haliç, *Ömer Faruk Toprak* 306
halkın intikamcısı, *Ülkü Tamer* 494
han duvarları, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 57
han-ı yağma, *Tevfik Fikret* 24
hannelise, *Attilâ İlhan* 347
hareket, *Cahit Sıtkı Tarancı* 146
harç çeken işçiler, *Oktay Rifat (Horozcu)* 214
hasret, *Nâzım Hikmet (Ran)* 81
hasretinden prangalar eskittim, *Ahmed Arif* 384
hastalıktan sonra, *Behçet Kemal Çağlar* 134
hatırlama, *Necati Cumalı* 320
hatime, *Can Yücel* 364
hava cıva, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 317
havaya, suya, toprağa karşı, *Salâh Birsel* 286
hayâl şehir, *Yahya Kemal Beyatlı* 43
haydar haydar, *Salâh Birsel* 289
he, *Asaf Halet Çelebi* 129
hepsinden beter, *Cahit Sıtkı Tarancı* 149
hesap dersi, *Ümit Yaşar Oğuzcan* 372
hikâye, *Cahit Külebi* 268
hikâye, *İlhan Berk* 236
hiroşima, *Ümit Yaşar Oğuzcan* 372
hiroşima pişmanı, *Türkân İldeniz* 499
hulasa, *Rüştü Onur* 312
hurifî sonnet, *Hilmi Yavuz* 486
hükmü hümayun, *Nâzım Hikmet (Ran)* 88
hürriyete doğru, *Orhan Veli Kanık* 195
hüznün ilk sözleri, *Ahmet Oktay* 470

ın vino, *Can Yücel* 365
ırgatın türküsü, *Cahit Saffet Irgat* 233
ıslık çalmak, *Melih Cevdet Anday* 219

ibrâhim, *Asaf Halet Çelebi* 130
içerde, *Ahmed Arif* 384
içerde, *Orhan Veli Kanık* 195
içimizden biri, *Rıfat Ilgaz* 160
içli şarkılar 37., *Yaşar Miraç* 535
içli şarkılar 18. ,*Yaşar Miraç* 537
ihtiyaç, *A. Kadir* 252
iki kişiye bir dünya, *Ümit Yaşar Oğuzcan* 367

iki şey, *Cemal Süreya (Seber)* 443
ilk bulut, *Oktay Rifat (Horozcu)* 206
imececi, *Mehmet Başaran* 378
imkânsız dostluk, *Cahit Sıtkı Tarancı* 148
imzasız el yazıları, *Barış Pirhasan* 529
insan gibi, *Cahit Saffet Irgat* 234
insanoğlu I., III., V., *Ümit Yaşar Oğuzcan* 371
ishakağa çeşmesi, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 63
istanbul, *Cahit Külebi* 268
istanbul, *Fethi Giray* 278
istanbul, *Ülkü Tamer* 494
istanbul'daki, *Cahit Külebi* 260
istanbul seni seçmeyecek, *Nihat Behram* 524
istanbul türküsü, *Oktay Rifat (Horozcu)* 210
istanbul türküsü, *Orhan Veli Kanık* 202
istanbul'u dinliyorum, *Orhan Veli Kanık* 196
istida, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 167
istiklâl marşı, *Mehmet Âkif Ersoy* 28
istiyorum, *Behçet Kemal Çağlar* 132
itiraf, *Rüştü Onur* 310
itirâza itirâzım var, *Can Yücel* 362
izmir şiirleri, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 320

japon balıkçısı, *Nâzım Hikmet (Ran)* 78

kabul, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 187
kaçamak, *Can Yücel* 362
kadeh, *Oktay Rifat (Horozcu)* 209
kaldırımlar I., *Necip Fazıl Kısakürek* 122
kalpazan, *Refik Durbaş* 521
kan, *Muzaffer Tayyip Uslu* 327
kan kalesi, *İsmet Özel* 510
kanat çırpa, *Nevzat Çelik* 563
kan var bütün kelimelerin altında, *Cemal Süreya (Seber)* 446
kapıların içinde, *Şükran Kurdakul* 416
kaplumbağa peter'e gazel, *Ahmet Necdet* 464
kar, *Ahmet Muhip Dıranas* 140
kar kar, *Behçet Necatigil* 246
karadut, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 171
karadut II., *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 172
kara haber, *Nâzım Hikmet (Ran)* 89
karanfil, *Ahmet Haşim* 38

karanfiller, *Sabahattin Kudret Aksal* ... 314
karanfilli işçi, *Oktay Rifat (Horozcu)* ... 214
karanfil sokağı, *Ahmed Arif* ... 380
kara toprak, *Âşık Veysel (Şatıroğlu)* ... 52
karayılan hikâyesi, *Nâzım Hikmet (Ran)* ... 93
karıma mektup, *Nâzım Hikmet (Ran)* ... 103
karınca kaderince, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* ... 169
karışan saatler içinde, *Ahmet Hamdi Tanpınar* ... 72
karışık şarkılar, *Barış Pirhasan* ... 531
karşı, *Orhan Veli Kanık* ... 197
kasabamız, *Rıfat Ilgaz* ... 163
kasr üzerinde, *Murathan Mungan* ... 542
kavak, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* ... 178
kavaklar, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* ... 180
kavaklar, *Mehmet Başaran* ... 378
kayıp sevda, *Cahit Külebi* ... 272
kerbelâ ile maveraünnehir, *Murathan Mungan* ... 545
kerem ile şule'nin ayrılık senfonisinden de gülüm, *Küçük iskender* ... 568
kılıç artıkları, *Barış Pirhasan* ... 531
kırık kalpler, *Cahit Sıtkı Tarancı* ... 152
42. gün, *Gülten Akın* ... 459
kırk yaşın eşiğinde şiir, *Ataol Behramoğlu* ... 504
kıskanç, *Faruz Nafiz Çamlıbel* ... 64
kıssadan hisse, *Mehmet Âkif Ersoy* ... 27
kızamuk ağıdı, *Ceyhun Atuf Kansu* ... 292
kız çocuğu, *Nâzım Hikmet (Ran)* ... 105
kızılcık, *Orhan Veli Kanık* ... 203
kızdırmak, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* ... 394
kızılırmak kıyıları, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* ... 184
kimsesizlik, *Kemalettin Kamu* ... 68
kitabei-sengi-mezar, *Orhan Veli Kanık* ... 194
kitaplar, *Rıfat Ilgaz* ... 163
kitaplarda ölmek, *Behçet Necatigil* ... 249
kocabebek, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* ... 398
koçaklama, *Gülten Akın* ... 458
kokmuşlar mezarlığı, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* ... 396
kolları bağlı odysseus, *Melih Cevdet Anday* ... 225
konuşmalar, *Orhan Alkaya* ... 556
konyada, *Bekir Sıtkı Erdoğan* ... 375
korku, *Nâzım Hikmet (Ran)* ... 106
korku, *Suat Taşer* ... 298
korkunun krallığı, *Attilâ İlhan* ... 351

kördüğüm, *Behçet Necatigil* 243
kudüs fareleri, *Ece Ayhan* 450
kum, *Ümit Yaşar Oğuzcan* 370
kurşunlar, *Ercüment Uçarı* 429
kurtlara karşı, *A. Kadir* 255
kuşağım, acılı kuşağım, *Ahmet Erhan* 549
kuşatma, *Ali Yüce* 426
kuşluk, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 183
kurşun hikâyesi, *Cahit Külebi* 262
kuyruklu şiir, *Orhan Veli Kanık* 204
küfe, *Mehmet Âkif Ersoy* 31

lâdes, *Behçet Necatigil* 242
liliyâr, *Sezai Karakoç* 462
liman I., *Attilâ İlhan* 340

macera, *Orhan Veli Kanık* 201
maden kuyuları, *Ercüment Behzat Lâv* 112
majüskül bir kadın yüzüne, *Refik Durbaş* 520
mâra, *Asaf Halet Çelebi* 130
martılar ki, *Can Yücel* 360
mataramda tuzlu su, *İsmet Özel* 515
mavi gözlü dev, minnacık kadın ve hanımelleri, *Nâzım Hikmet (Ran)* 90
mavi gözyaşları, *Fethi Giray* 276
mavi, maviydi gökyüzü, *Ahmet Hamdi Tanpınar* 70
mavi randevu, *Celal Sılay* 190
meclis-i mebusan'a, *Turgut Uyar* 391
mehmet bey, *Oktay Rifat (Horozcu)* 207
melekü'l mevt, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 66
memet, *Nâzım Hikmet (Ran)* 80
memleket, *Cahit Sıtkı Tarancı* 148
memleket isterim, *Cahit Sıtkı Tarancı* 146
memleket saat ayarı, *S. Aldanır* 299
memnuniyet, *Rüştü Onur* 311
merak, *Nevzat Çelik* 562
mercimek okşaması, *Salâh Birsel* 287
merdiven, *Ahmet Haşim* 36
meryemin reşit, *Rıfat Ilgaz* 160
meydan okumak, *Hasan İzzettin Dinamo* 142
misafirlik, *Celal Sılay* 190
muharebe görmüş bir adam anlatıyor, *Necati Cumalı* 323
mukaddime, *Ahmet Haşim* 35

mustafa kemal, *Attilâ İlhan* 338
mustafa kemal'e hitabımdır, *Fethi Giray* 276
mülkü hümayun, *Nâzım Hikmet (Ran)* 85

nazar, *Yahya Kemal Beyatlı* 46
"ne böyle sevdalar gördüm ne böyle ayrılıklar", *İlhan Berk* 238
ne çok?, *Küçük İskender* 567
ne fayda, *Enver Gökçe* 302
ne güzel ne güzel, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 400
ne içindeyim zamanın, *Ahmet Hamdi Tanpınar* 71
nerden çıktı, *Melih Cevdet Anday* 225
nerdesin?, *Ahmet Kutsi Tecer* 73
nirvana, *Asaf Halet Çelebi* 131
nirvana, *Attilâ İlhan* 335
nirvana, *Şükran Kurdakul* 416

o eski ağrı, *Orhan Alkaya* 552
o gün bu gün, *Oktay Rifat (Horozcu)* 211
oğluma, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 62
olamaz!, *Ece Ayhan* 452
olur biter, *A. Kadir* 256
onlar, *Nâzım Hikmet (Ran)* 92
ophelia, *Şükran Kurdakul* 419
olvido, *Ahmet Muhip Dıranas* 138
o sulara batık resim, *Ahmet Oktay* 472
otağ, *İlhan Berk* 239
otel odaları, *Necip Fazıl Kısakürek* 126
otuz beş yaş şiiri, *Cahit Sıtkı Tarancı* 151
31 ekim 1964, *Arif Damar* 356
otuzüç kurşun 1., 3., *Ahmed Arif* 385

öldükten sonra, *Muzaffer Tayyip Uslu* 329
ölmek, *Ahmet Haşim* 35
ölmek konusunda, *Ziya Osman Saba* 155
ölü, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 178
ölüler, *Necip Fazıl Kısakürek* 126
ölü utanıyor, *Behçet Necatigil* 250
ölüm I., II., *Cahit Sıtkı Tarancı* 147
ölümden sonra, *Cahit Sıtkı Tarancı* 150
ölümdü adı, *Ülkü Tamer* 492
öztanıtım, *Can Yücel* 363

param parça, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 169
parıltı, *Ahmet Haşim* 37
paydos, *Cahit Sıtkı Tarancı* 145
pek hazin bir mevlid gecesi, *Mehmet Âkif Ersoy* 29
perdeler, *Barış Pirhasan* 530
perspektif, *Özdemir Asaf* 332
petrol, *Edip Cansever* 421
pireli şiir, *Orhan Veli Kanık* 199
portresi, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 395
promete, *Tevfik Fikret* 22
punk lady ile ümmî sübyan, *Murathan Mungan* 543

rahat, *Orhan Veli Kanık* 203
rahatı kaçan ağaç, *Melih Cevdet Anday* 220
rindlerin akşamı, *Yahya Kemal Beyatlı* 45
rindlerin ölümü, *Yahya Kemal Beyatlı* 42
rizeli ali'nin hikâyesi, *Fethi Giray* 275
robenson, *Cahit Sıtkı Tarancı* 152
romeo ve jüliette, *Şükran Kurdakul* 419
rüzgâr, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 179
rüştü'den gelen mektup, *Muzaffer Tayyip Uslu* 328

saat sekizi geç vurdu, *Arif Damar* 355
sabah, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 169
sabır ile koruk, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 174
sağ elim, *S. Aldanır* 229
sahavet hanım, *Suat Taşer* 298
saksı, *Arif Damar* 358
salkımsöğüt, *Nâzım Hikmet (Ran)* 83
salyangoz, *Melih Cevdet Anday* 227
san, *Cemal Süreya (Seber)* 440
sana bunca yangından, *Ahmet Necdet* 465
sanki var mısın, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 318
sardunya, *Halim Yağcıoğlu* 284
sarı kâğıt üstüne, *Rıfat Ilgaz* 162
sarıkız mermerleri, *Ömer Bedrettin Uşaklı* 114
sayıklama, *Necip Fazıl Kısakürek* 124
seni anmakla artıyorum, *Kemal Özer* 476
sen ve başkaları, *Oktay Rifat (Horozcu)* 206
serencam, *Fethi Giray* 277
sere serpe, *Orhan Veli Kanık* 200
sergey yesenin, *Ahmet Oktay* 473

serseri, *Necip Fazıl Kısakürek* 121
ses, *Behçet Necatigil* 246
sessiz gemi, *Yahya Kemal Beyatlı* 45
sevda sözleri, *Cemal Süreya (Seber)* 438
sevda üstüne, *Bedri Rahmi Eyüboğlu* 173
sevdan beni, *Ahmed Arif* 386
sevgi duvarı, *Can Yücel* 359
sevgilerde, *Behçet Necatigil* 247
sevgilime bir kefen, *İsmet Özel* 517
sevi, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 319
sevinsin, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 170
seyahat, *Orhan Veli Kanık* 203
seyyar fotoğrafçı, *S. Aldanır* 230
sınırtaşı gençleri, *Behçet Kemal Çağlar* 135
sıra, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* 319
sıvaslı karınca, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 186
sıvas yollarında, *Cahit Külebi* 269
sinek, *Behçet Necatigil* 245
sis, *Tevfik Fikret* 20
sitem, *Bedri Rahmi Eyüboğlu* 171
sofra, *Gülten Akın* 458
son, *Necati Cumalı* 320
son ayların şiiri, *Süreyya Berfe* 506
sonbahar, *Ahmet Haşim* 36
son gürlük, *Can Yücel* 360
son mektup, *Ümit Yaşar Oğuzcan* 369
son söz, *Oktay Rifat (Horozcu)* 210
son yerine, *İlhan Berk* 238
sondan bir önceki çarşamba, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 399
?, *Orhan Veli Kanık* 193
soyunuk, *İlhan Berk* 239
söz, *Orhan Veli Kanık* 204
sual, *Celal Sılay* 189
suç, *Nevzat Çelik* 561
sular bizden akıllıdır, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 180
sultan yalısı, *Mehmet Âkif Ersoy* 28
sunu, *Nevzat Çelik* 561
susuz, *Süreyya Berfe* 507
sûz-i dil-ârâ, *Attilâ İlhan* 348
sübyan, *Oktay Rifat (Horozcu)* 207
süvârî, *Ahmet Haşim* 39

şair leylâ sokağı, *Rüştü Onur* ... 311
şehrazat, *Sezai Karakoç* ... 461
şeyh bedreddin-i simavî'ye gazel, *Attilâ İlhan* ... 352
şiire başlamak, *Memed Kemal (Kurşunluoğlu)* ... 319
şiirin buyruğu '666 dizeden', *S. Aldanır* ... 231
şiir yazın, *Ercüment Uçarı* ... 430
şimdi, *Cahit Külebi* ... 258
şimdilik, *Nevzat Çelik* ... 558
şişedeki, *Metin Eloğlu* ... 413
şu yoksul ışıksız sokaklardan, *Ataol Behramoğlu* ... 505

tabanca, *Cemal Süreya (Seber)* ... 447
tabut, *Necip Fazıl Kısakürek* ... 123
tahta, kürsü, çocuklar, *Behçet Necatigil* ... 244
takvimli saat, *Ümit Yaşar Oğuzcan* ... 370
tanımlar, *Tahsin Saraç* ... 434
tarih okurken, *Melih Cevdet Anday* ... 222
tarz-ı kadim, *Attilâ İlhan* ... 337
taş da çürür, *Ali Cengizkan* ... 540
tebahhur suresi, *Nâzım Hikmet (Ran)* ... 78
tecelli, *Oktay Rifat (Horozcu)* ... 207
tekerlek, *Ali Yüce* ... 427
tel cambazının kendi başına söylediği şiirler, *Turgut Uyar* ... 388
tel cambazının tel üstündeki durumunu anlatır şiirdir, *Turgut Uyar* ... 388
tenha, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* ... 177
tenha, *Hilmi Yavuz* ... 483
tereke, *Cahit Külebi* ... 262
tersine müslüman, *Süreyya Berfe* ... 508
theodorakis'in bir şarkısı için, *Ataol Behramoğlu* ... 503
tokat'a doğru, *Cahit Külebi* ... 270
trahom, *Halim Yağcıoğlu* ... 284
tut ki gecedir, *Attilâ İlhan* ... 349
tutsak ayvaz'ın ayva ağacına söylediği, *İlhan Berk* ... 237
tutsak sevgi, *Türkân İldeniz* ... 498
tuz, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* ... 173
türk köylüsü, *Nâzım Hikmet (Ran)* ... 100
türkü, *Necati Cumalı* ... 326
türküler, *Refik Durbaş* ... 520

uçurum, *Edip Cansever* ... 422
uçurum, *Ahmet Erhan* ... 548
umut II., *Fazıl Hüsnü Dağlarca* ... 182

unutamadığım, *Ahmed Arif* 383
usanç, *Fethi Giray* 279
ut, *Ercüment Uçarı* 430
utancımı anlatıyorum, *Rıfat Ilgaz* 159
utanç, *Tahsin Saraç* 432
uyan! *Mehmet Âkif Ersoy* 30
uzakta, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 184
uzun eski satıcı, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 407

üç dağa ağıt, *Nihat Behram* 525
üç selvi, *Nâzım Hikmet (Ran)* 104
üçüncü şahsın şiiri, *Attilâ İlhan* 334
üfürük, *Ahmet Necdet* 466
ülke, *Cemal Süreya (Seber)* 441
ülker salı günü gelecek, *Özdemir İnce* 488
üsküdar iskelesinde iki lostracı çocuğun konuşmasından, *Can Yücel* 361
üşümekten değil korku, *Gülten Akın* 455
üşür ölüm bile, *Ülkü Tamer* 495
üvercinka, *Cemal Süreyya (Seber)* 445

vapur, *Nâzım Hikmet (Ran)* 80
var, *Cemal Süreya (Seber)* 448
vatan için, *Orhan Veli Kanık* 197
ve çocuklar, *A. Kadir* 252
veda, *Nâzım Hikmet (Ran)* 82
veraset, *Faruk Nafiz Çamlıbel* 62
vidalar, *Oktay Rifat (Horozcu)* 213
vurdular beni, *Hasan Hüseyin (Korkmazgil)* 405
vuslat, *Yahya Kemal Beyatlı* 41

yağmurda düşünceler, *Nahit Ulvi Akgün* 281
yağmurda sis düdükleri, *Attilâ İlhan* 346
yakarı, *Özdemir İnce* 489
yalan, *Melih Cevdet Anday* 221
yalnız aşkı yaşamaya, *Ülkü Tamer* 492
yalnız biri, *Kemal Özer* 479
yangın, *Cahit Külebi* 274
yangın gecesi, *Attilâ İlhan* 335
yapıyla yapıcılar, *Nâzım Hikmet (Ran)* 101
yangın yılı, *Süreyya Berfe* 507
yaradana mektuplardan ben senin hayranınam, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 167
yaratırken yaratılıyoruz, *Kemal Özer* 478

yar yüreğin yar, *Bedri Rahmi Eyuboğlu* 168
yarı yol, *Ahmet Haşim* 36
yaşamak, *Cahit Saffet Irgat* 232
yaşamak, *Özdemir İnce* 490
yaşamak gibi, *Ali Cengizkan* 541
yaşamak telâşı, *Edip Cansever* 423
yaşam üstüne türkü, *Oktay Rifat (Horozcu)* 213
yaşıyoruz, *Rıfat Ilgaz* 164
yay, *Behçet Necatigil* 246
yayla dumanı, *Ömer Bedrettin Uşaklı* 113
yaz, *Gülten Akın* 453
yazın bittiği, *Ülkü Tamer* 493
yeni baştan, *Melih Cevdet Anday* 220
yenilgi, *Nihat Behram* 523
yeni mektup aldım gül yüzlü yardan, *Âşık Veysel (Şatıroğlu)* 55
yetişir, *Ziya Osman Saba* 157
yıldızlar, *Behçet Necatigil* 243
yıldızların uzaklığına övgü, *İsmet Özel* 516
yıldız uçurtma, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 182
yine memleketim üstüne söylenmiştir, *Nâzım Hikmet (Ran)* 81
yine sana dair, *Nâzım Hikmet (Ran)* 106
24 - 61, *Attilâ İlhan* 336
22 Şubat 1919, *Gülten Akın* 456
yirminci yüzyılın ilk yarısı, *Cahit Külebi* 270
yitikçi, *Metin Eloğlu* 414
yok yere, *Arif Damar* 355
yol, *A. Kadir* 255
yolculuk şiirlerinden, *Melih Cevdet Anday* 219
yort savul, *Ece Ayhan* 452
yorulmaz işçileriyiz aşkın, *Mehmet Başaran* 379
yüksek evde oturanın türküsü, *Gülten Akın* 459
yürür uyku, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* 182

zan, *Orhan Alkaya* 553
zerdali ağacı I., II., *Cahit Külebi* 263
zeynep beni bekle, *Attilâ İlhan* 345

ŞAİR DİZİNİ

A. Kadir (1917-1985) *251*
Ahmed Arif (1927-1991) *380*
Ahmet Ada (1947) *527*
Ahmet Erhan (1958) *547*
Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962) *69*
Ahmet Haşim (1885-1933) *34*
Ahmet Kutsi Tecer (1901-1967) *73*
Ahmet Muhip Dıranas (1909-1980) *136*
Ahmet Necdet (1933) *464*
Ahmet Oktay (1933) *468*
Ali Cengizkan (1954) *540*
Ali Yüce (1928) *424*
Arif Damar (1925) *354*
Arif Nihat Asya (1904-1975) *117*
Asaf Halet Çelebi (1907-1958) *128*
Âşık Veysel Şatıroğlu (1894-1973) *50*
Ataol Behramoğlu (1942) *500*
Attilâ İlhan (1925-2005) *333*
Barış Pirhasan (1951) *529*
Bedri Rahmi Eyuboğlu (1913-1975) *166*
Behçet Kemal Çağlar (1908-1969) *132*
Behçet Necatigil (1916-1979) *241*
Bekir Sıtkı Erdoğan (1926) *374*
Cahit Irgat (1916-1971) *232*
Cahit Külebi (1917-1997) *257*
Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956) *144*
Can Yücel (1926-1999) *359*
Celal Sılay (1914-1974) *189*
Cemal Süreya Seber (1931-1990) *437*
Ceyhun Atuf Kansu (1919-1978) *290*
Ece Ayhan (1931-2002) *450*

Edip Cansever (1928-1986) *420*
Enver Gökçe (1920-1981) *300*
Ercüment Behzat Lav (1903-1984) *108*
Ercüment Uçarı (1928-1996) *429*
Erol Çankaya (1953) *532*
Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973) *57*
Fazıl Hüsnü Dağlarca (1914-2008) *175*
Fethi Giray (1918-1970) *275*
Gülten Akın (1933) *453*
Halim Yağcıoğlu (1919) *282*
Hasan Hüseyin Korkmazgil (1927-1984) *393*
Hasan İzzettin Dinamo (1909-1989) *141*
Hilmi Yavuz (1936) *480*
İlhan Berk (1916-2008) *235*
İsmet Özel (1944) *510*
Kemal Özer (1935-2009) *475*
Kemalettin Kamu (1901-1948) *67*
Küçük İskender (1964) *564*
Mehmet Âkif Ersoy (1873-1936) *26*
Mehmet Başaran (1926) *377*
Melih Cevdet Anday (1915-2002) *218*
Memed Kemal Kurşunluoğlu (1921-1998) *316*
Metin Eloğlu (1927-1985) *412*
Murathan Mungan (1955) *542*
Muzaffer Tayyip Uslu (1922-1946) *327*
Nahit Ulvi Akgün (1918-1996) *280*
Nâzım Hikmet Ran (1902-1963) *76*
Necati Cumalı (1921-2001) *322*
Necip Fazıl Kısakürek (1905-1983) *120*
Nevzat Çelik (1960) *558*
Nihat Behram (1946) *523*
Oktay Rifat (1914-1988) *205*
Ömer Bedrettin Uşaklı (1904-1946) *113*
Ömer Faruk Toprak (1920-1979) *306*
Orhan Alkaya (1958) *551*
Orhan Veli Kanık (1914-1950) *192*
Özdemir Asaf (1923-1982) *330*
Özdemir İnce (1936) *487*

Refik Durbaş (1944) *518*
Rıfat Ilgaz (1911–1993) *158*
Rüştü Onur (1920-1962) *310*
S. Aldanır (1915) *229*
Sabahattin Kudret Aksal (1920-1993) *313*
Salâh Birsel (1919-1999) *285*
Sezai Karakoç (1933) *460*
Suat Taşer (1919-1982) *297*
Şükran Kurdakul (1927-2004) *415*
Süreyya Berfe (1943) *506*
Tahsin Saraç (1930-1989) *432*
Tevfik Fikret (1867-1915) *19*
Turgut Uyar (1927-1985) *387*
Türkân İldeniz (1938) *497*
Ülkü Tamer (1937) *491*
Ümit Yaşar Oğuzcan (1926-1984) *366*
Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958) *40*
Yaşar Miraç (1953) *535*
Ziya Osman Saba (1910-1957) *154*

İlhami Soysal, 1928'de Karadeniz Ereğlisi'nde doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki yüksek öğrenimini yarıda bıraktı. Gazeteciliğe Büyük Doğu gazetesinde muhabirlikle başladı (1950). Son Havadis gazetesinde yazar ve yazı işleri müdürü (1953-1957), Akis dergisi genel yayın müdürü (1957-1959), Kim dergisi ve ardından Milliyet gazetesi temsilcisi (1959-1962) oldu. 1961 Anayasasını hazırlayan Kurucu Meclise basın temsilcisi olarak girdi. Türk-İş basın danışmanlığı yaparken, Türk-İş dergisini yayımladı (1962). Akşam gazetesi temsilcisi ve başyazarı oldu (1963-1971). **Soysal**, Türk basınında bir dönem, hakkında en çok ağırceza davası açılan gazetecilerden biriydi (250'den fazla dava); 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbelerinden sonra (1971-1972, 1980-1982) tutuklandığı bu davaların tümünde yargılanıp aklandı. Yön dergisi, Devrim gazetesi, Sosyalist Kültür derneği kurucuları arasında yer aldı. 20 Eylül 1992'de Ayvalık'ta yaşama veda edene dek Milliyet gazetesinde serbest yazar olarak çalıştı.

İlk yazıları (1949) sanat, edebiyat üzerine olan **Soysal**, kitap yazıları, eleştiriler, siyasi fıkralar yazdı. Eserleri: **Sıfıra Sıfır Elde Sıfır** (1969), **Günün İçinden** (1975), **20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi** (1973), **Dünyada ve Türkiye'de Masonlar ve Masonluk** (1978), **Niçin Masonluk Değil?** (1984), **150'likler** (1985), **Kurtuluş Savaşı'nda İşbirlikçiler** (1985)

20. YÜZYIL
TÜRK ŞİİRİ
ANTOLOJİSİ

Çağdaş Türk şiirinin öncülerinin, şiire yön verenlerin ve genç kuşak şairlerin yaşamöyküleri ile seçkin şiirlerini birarada sunan **20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi**, öğrencilerin ve şiir severlerin vazgeçemeyeceği bir kaynak

- Tevfik Fikret
- Mehmet Âkif Ersoy
- Ahmet Haşim
- Yahya Kemal Beyatlı
- Âşık Veysel Şatıroğlu
- Faruk Nafiz Çamlıbel
- Kemalettin Kamu
- Ahmet Hamdi Tanpınar
- Ahmet Kutsi Tecer
- Nâzım Hikmet Ran
- Ercüment Behzat Lav
- Ömer Bedrettin Uşaklı
- Arif Nihat Asya
- Necip Fazıl Kısakürek
- Asaf Halet Çelebi
- Behçet Kemal Çağlar
- Ahmet Muhip Dıranas
- Hasan İzzettin Dinamo
- Cahit Sıtkı Tarancı
- Ziya Osman Saba
- Rıfat Ilgaz
- Bedri Rahmi Eyuboğlu
- Fazıl Hüsnü Dağlarca
- Celal Sılay
- Orhan Veli Kanık
- Oktay Rifat
- Melih Cevdet Anday
- S. Aldanır
- Cahit Irgat
- İlhan Berk
- Behçet Necatigil
- A. Kadir
- Cahit Külebi
- Fethi Giray
- Nahit Ulvi Akgün
- Halim Yağcıoğlu
- Salâh Birsel
- Ceyhun Atuf Kansu
- Suat Taşer
- Enver Gökçe
- Ömer Faruk Toprak
- Rüştü Onur
- Sabahattin Kudret Aksal
- Memed Kemal Kurşunluoğlu
- Necati Cumalı
- Muzaffer Tayyip Uslu
- Özdemir Asaf
- Attilâ İlhan
- Arif Damar
- Can Yücel
- Ümit Yaşar Oğuzcan
- Bekir Sıtkı Erdoğan
- Mehmet Başaran
- Ahmed Arif
- Turgut Uyar
- Hasan Hüseyin Korkmazgil
- Metin Eloğlu
- Şükran Kurdakul
- Edip Cansever
- Ali Yüce
- Ercüment Uçarı
- Tahsin Saraç
- Cemal Süreya
- Ece Ayhan
- Gülten Akın
- Sezai Karakoç
- Ahmet Necdet
- Ahmet Oktay
- Kemal Özer
- Hilmi Yavuz
- Özdemir İnce
- Ülkü Tamer
- Türkân İldeniz
- Ataol Behramoğlu
- Süreyya Berfe
- İsmet Özel
- Refik Durbaş
- Nihat Behram
- Ahmet Ada
- Barış Pirhasan
- Erol Çankaya
- Yaşar Miraç
- Ali Cengizkan
- Murathan Mungan
- Ahmet Erhan
- Orhan Alkaya
- Nevzat Çelik
- Küçük İskender

Bilgi

SERTİFİKA NO 15033

ISBN 975-494-[illegible]-3
2009.06.Y.0105.3817

KDV Dahil 25 TL

www.eskikitaplarim.com